Philippa Gregory

The Plantagenet & Tudor Novels #11

Îmblânzirea reginei

Traducere din limba engleză și note de
MIHAELA NEGRILĂ

Colecția Biblioteca Polirom

Editura Polirom
IAȘI, 2016

Coordonator colecție: Bogdan-Alexandru Stănescu
Coperta seriei: Radu Răileanu
Pe copertă: William Scrots, *Portretul lui Kateryn Parr*, cca 1545

ISBN print: 978–973–46–5918–0

—————————————————————

Philippa Gregory
The Taming of the Queen
Touchstone, a division of Simon & Schuster, Inc. 2015

—————————————————————

Versiune electronică:

[V1.0]

————————————————————
Corectură [V1.0]: martie 2022
————————————————————

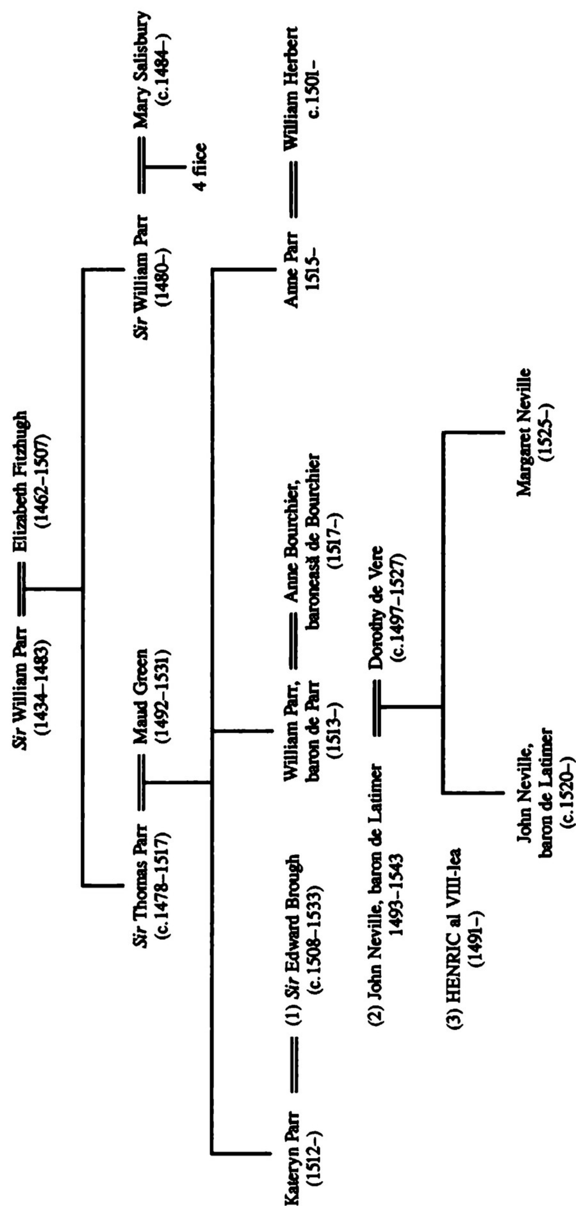
CUPRINS

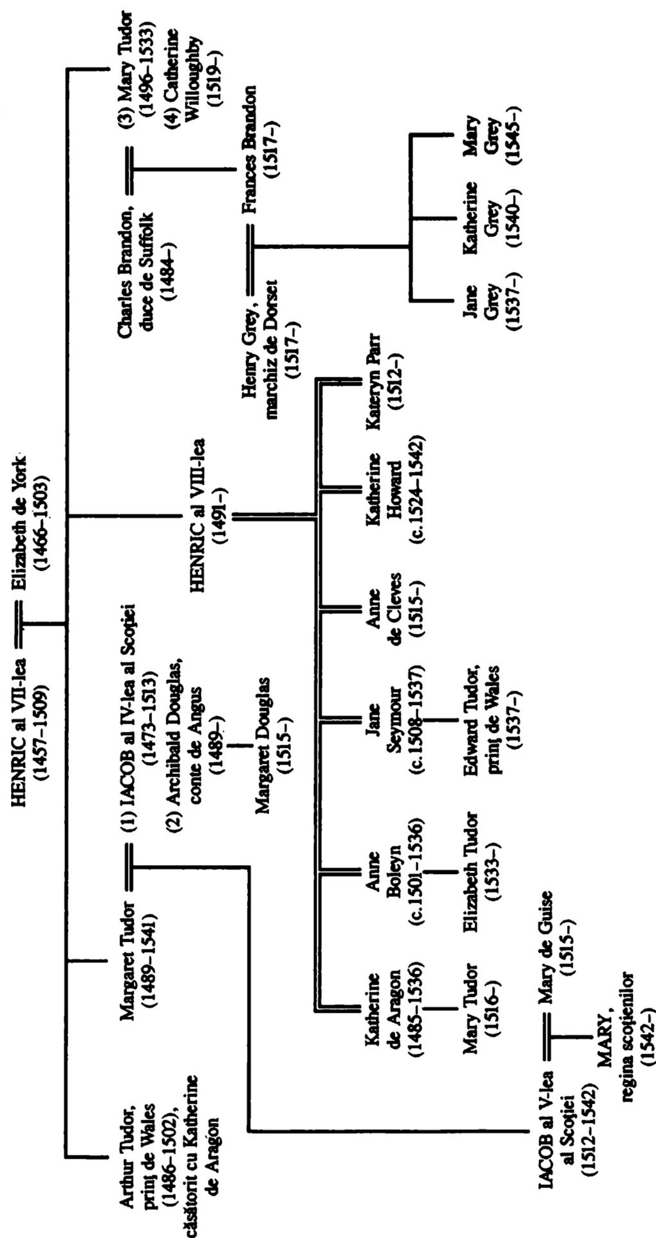
Despre autoare

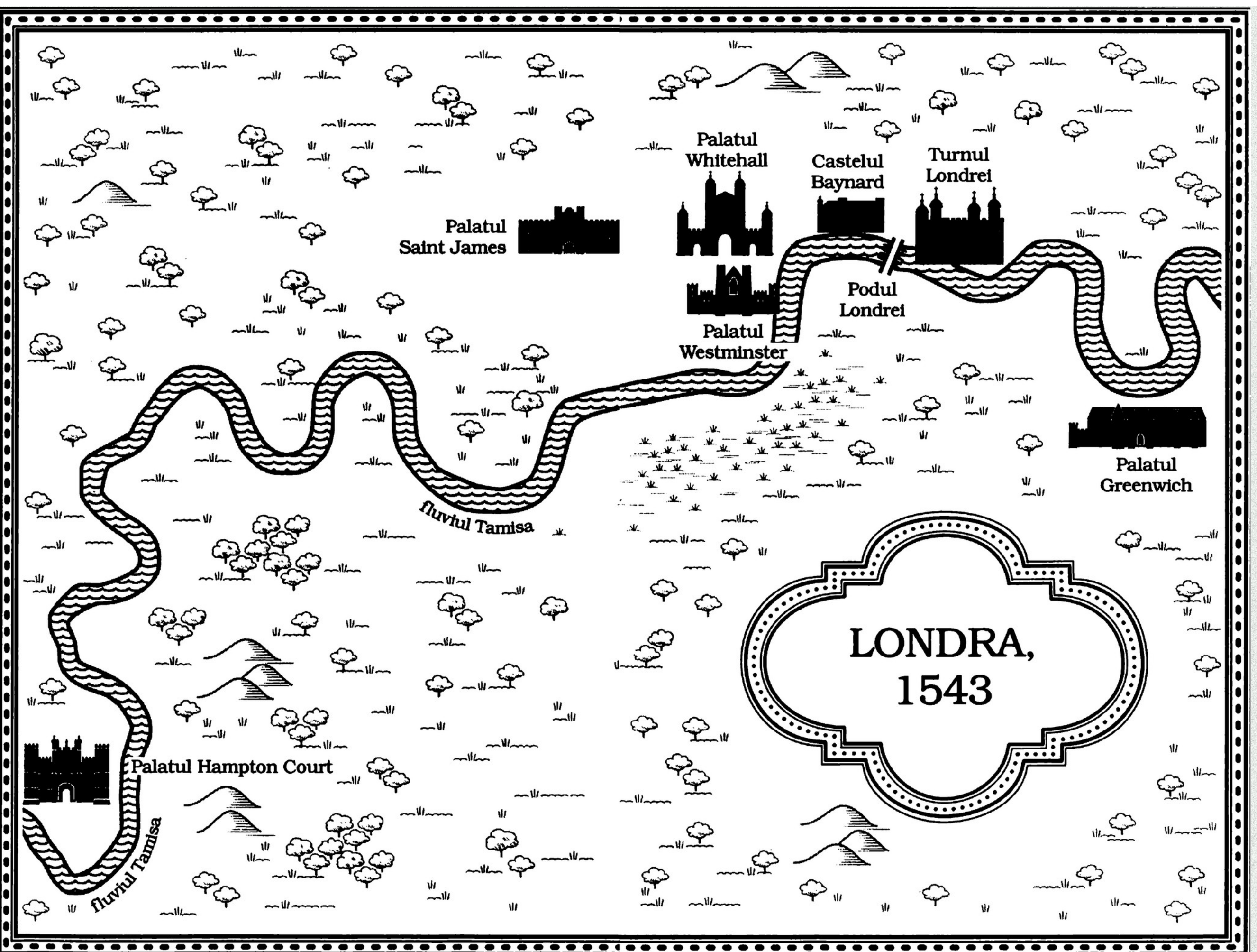
PHILIPPA GREGORY, una dintre cele mai renumite scriitoare britanice contemporane de ficțiune istorică, s-a născut în Kenya în 1954. A studiat la Universitatea din Sussex, unde a obținut o diplomă de licență în Istorie. Ulterior a devenit doctor în Filologie la Universitatea din Edinburgh, cu o lucrare despre literatura secolului al XVIII-lea. A lucrat o vreme ca jurnalist și producător la BBC, însă pasiunea pentru istorie și literatură a îndemnat-o să se dedice scrisului. Autoare extrem de prolifică, Philippa Gregory a publicat până în prezent peste douăzeci de romane, dintre care amintim: *The Other Boleyn Girl* (2001; *Surorile Boleyn*, Polirom, 2008, 2013), distins un an mai târziu cu premiul Parker Romantic Novei of the Year și ecranizat de câteva ori, *The Constant Princess* (2005; *Prințesa statornică*, Polirom, 2015), *The Boleyn Inheritance* (2006; *Moștenirea Boleyn*, Polirom, 2009, 2014), *The White Queen* (2009; *Regina albă*, Polirom, 2010, 2014), *The Red Queen* (2010; *Regina roșie*, Polirom, 2011, 2014), *The Lady of the Rivers* (2011; *Doamna apelor*, Polirom, 2012, 2015), *The Kingmaker's Daughter* (2012; *Fiica eminenței cenușii*, Polirom, 2013), *Changeling* (2012; *Copilul zânelor*, Polirom, 2013), *The White Princess* (2013; *Prințesa albă*, Polirom, 2015) și *The King's Curse* (2014; *Blestemul regelui*, Polirom, 2015). Cărțile sale au fost traduse în numeroase limbi și s-au bucurat de succes în întreaga lume.

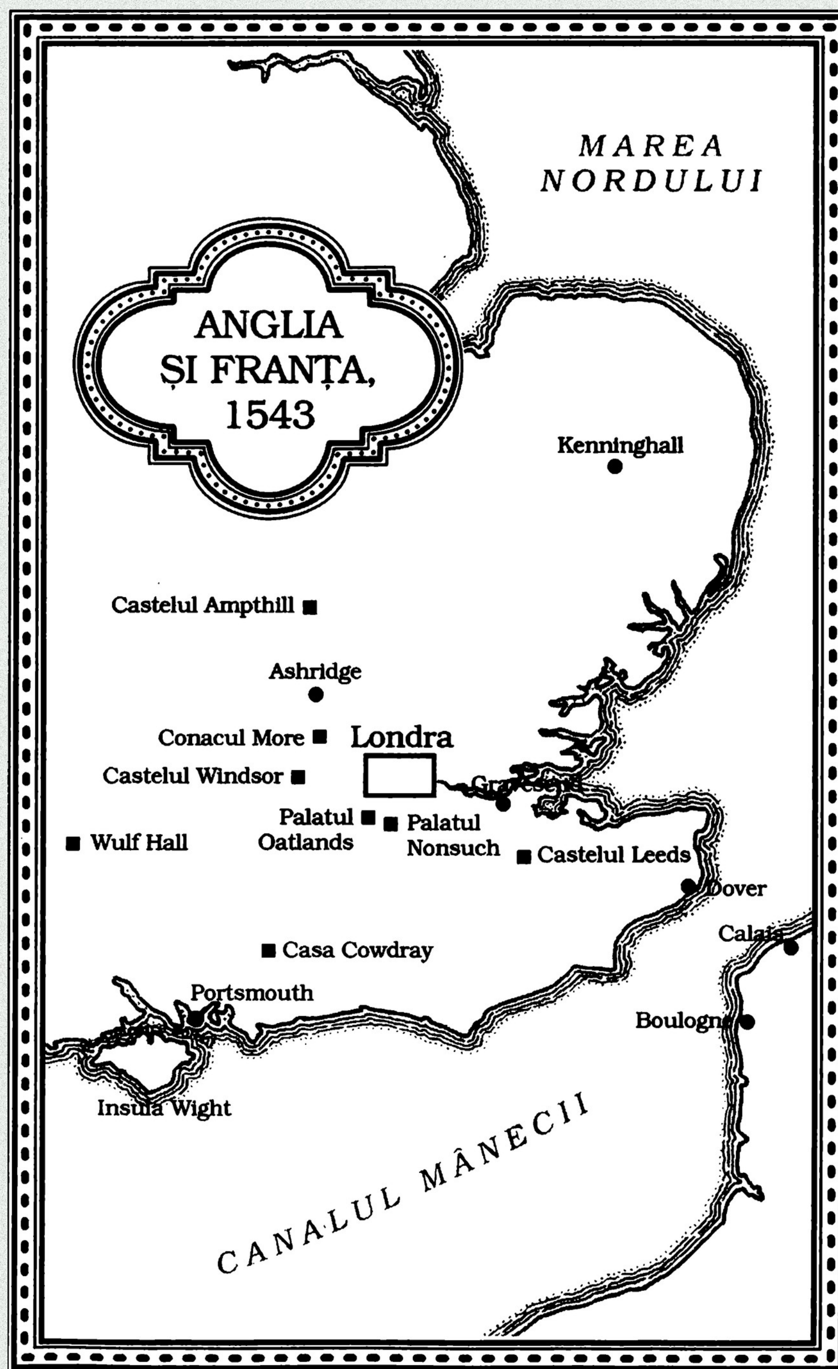
Pentru
Maurice Hutt (1928–2013)
Geoffrey Carnali (1927–2015)

Scheme case regale și hărți

Familia lui Kateryn Parr în 1543
Sir William Parr
(1434–1483)
Elizabeth Fitzhugh
(1462–1507)
Sir Thomas Parr
(c.1478–1517)
Maud Green
(1492–1531)
Sir William Parr
(1480–)
Mary Salisbury
(c.1484–)
4 fiice
Kateryn Parr
(1512–)
(1) Sir Edward Brough
(c.1508–1533)
(2) John Neville, baron de Latimer
1493–1543
(3) HENRIC al VIII-lea
(1491–)
William Parr,
baron de Parr
(1513–)
Anne Bourchier,
baroneasă de Bourchier
(1517–)
Anne Parr
1515–
William Herbert
c.1501–
Dorothy de Vere
(c.1497–1527)
John Neville,
baron de Latimer
(c.1520–)
Margaret Neville
(1525–)

Casele regale Tudor şi Stuart în 1543
HENRIC al VII-lea
(1457–1509)
Elizabeth de York
(1466–1503)
Arthur Tudor,
prinţ de Wales
(1486–1502),
căsătorit cu Katherine
de Aragon
Margaret Tudor
(1489–1541)
(1) IACOB al IV-lea al Scoţiei
(1473–1513)
(2) Archibald Douglas,
conte de Angus
(1489–)
Margaret Douglas
(1515–)
HENRIC al VIII-lea
(1491–)
Charles Brandon,
duce de Suffolk
(1484–)
(3) Mary Tudor
(1496–1533)
(4) Catherine
Willoughby
(1519–)
Frances Brandon
(1517–)
Henry Grey,
marchiz de Dorset
(1517–)
Katherine
de Aragon
(1485–1536)
Anne
Boleyn
(c.1501–1536)
Jane
Seymour
(c.1508–1537)
Anne
de Cleves
(1515–)
Katherine
Howard
(c.1524–1542)
Kateryn Parr
(1512–)
Jane
Grey
(1537–)
Katherine
Grey
(1540–)
Mary
Grey
(1545–)
Mary Tudor
(1516–)
Elizabeth Tudor
(1533–)
Edward Tudor,
prinţ de Wales
(1537–)
IACOB al V-lea
al Scoţiei
(1512–1542)
Mary de Guise
(1515–)
MARY,
regina scoţienilor
(1542–)

LONDRA, 1543
Palatul Saint James
Palatul Whitehall
Castelul Baynard
Turnul Londrei
Podul Londrei
Palatul Westminster
Palatul Greenwich
fluviul Tamisa
Palatul Hampton Court
fluviul Tamisa

MAREA
NORDULUI
ANGLIA
ȘI FRANȚA,
1543
Kenninghall
Castelul Ampthill
Ashridge
Conacul More
Londra
Castelul Windsor
Palatul
Oatlands
Palatul
Nonsuch
Wulf Hall
Castelul Leeds
Dover
Calais
Casa Cowdray
Portsmouth
Boulogne
Insula Wight
CANALUL MÂNECII

[01] Palatul Hampton Court, primăvara anului 1543

El stă în fața mea, masiv ca un stejar bătrân, cu chipul ca o lună plină prinsă între crengile din vârf, cu buzele ridate și cărnoase arcuite cu bunăvoință în sus. Se apleacă și e ca și cum copacul s-ar putea prăvăli peste mine. Stau locului, dar mă gândesc: doar n-are de gând să îngenuncheze, așa cum a îngenuncheat la picioarele mele chiar ieri un alt bărbat și mi-a acoperit mâinile cu sărutări? Însă dacă acest munte de om s-ar lăsa în genunchi, ar trebui ridicat cu funii, ca un bou împotmolit într-un șanț, și, de altfel, el nu îngenunchează în fața nimănui.

Mă gândesc că nu poate să mă sărute pe gură, nu aici, în sala lungă, cu muzicanți la un capăt și cu atâta lume care o străbate, în niciun caz nu se poate întâmpla așa ceva la această curte manierată, cu siguranță că această față mare, ca o lună plină, nu se va apleca peste a mea. Mă uit țintă în sus, la bărbatul pe care cândva mama și toate prietenele ei l-au adorat, considerându-l insul cel mai chipeș din Anglia, la regele la care au visat toate fetele, și mă rog în șoaptă ca el să nu fi zis vorbele pe care tocmai mi le-a spus. E absurd, dar mă rog să-l fi auzit greșit.

El așteaptă consimțământul meu într-o tăcere încrezătoare.

Îmi dau seama că așa va fi de azi și până când moartea ne va despărți: el va aștepta consimțământul meu sau va continua și în lipsa lui. Va trebui să mă mărit cu bărbatul ăsta, care se arată a fi mai mare și se află mai presus decât oricine altcineva. E mai presus de muritori, e o ființă cerească, aflată imediat sub îngeri: regele Angliei.

— Sunt foarte surprinsă de această onoare, mă bâlbâi eu.

Gura lui mică, ușor bosumflată, se destinde într-un zâmbet.

Îi văd dinții îngălbeniți și îi simt răsuflarea de câine bătrân.

— Nu o merit.

— Îți voi arăta cum s-o meriți, mă asigură el.

Surâsul de o sfială prefăcută de pe buzele lui umede îmi aduce aminte de faptul îngrozitor că el e un bărbat senzual, captiv într-un corp în descompunere, și că voi fi soția lui în toate înțelesurile cuvântului. O să se culce cu mine în timp ce eu tânjesc dureros după un alt bărbat.

— Îmi permiteți să mă rog și să mă gândesc la această propunere minunată? întreb eu, bâjbâind după cuvintele potrivite pentru curtea regală. Sunt luată prin surprindere, zău că sunt. Și am rămas văduvă de curând…

Sprâncenele lui stufoase și nisipii se unesc încruntate. Vorbele mele îl nemulțumesc.

— Ai nevoie de timp? Nu sperai la așa ceva?

— Toate femeile speră la așa ceva, îl asigur eu repede. Nu există doamnă la curte care să nu spere la așa ceva. Nu există doamnă în țară care să nu viseze la așa ceva. Printre ele mă număr și eu. Însă nu sunt vrednică!

Așa e mai bine: s-a liniștit.

— Nu-mi vine să cred că visurile mele s-au adeverit, înfloresc eu realitatea. Am nevoie de timp ca să-mi înțeleg norocul. E ca într-un basm!

El dă aprobator din cap. Îi plac la nebunie basmele, deghizările, jocul de teatru și orice fel de fantezie neserioasă.

— Te-am salvat, declară el. Te voi înălța din nimicnicie până în cel mai măreț loc din lume.

Vocea lui, adâncă și plină de siguranță, unsă toată viața cu cele mai bune vinuri și cele mai grase bucăți de carne, este îngăduitoare, însă mica lui privire pătrunzătoare mă interoghează.

Mă silesc să-i întâlnesc ochii sfredelitori, peste care i se lasă, ca o glugă, pleoapele grase. Nu mă înalță din nimicnicie: sunt din neamul Parr de Kendal, răposatul meu soț a fost un Neville, iar astea sunt niște familii importante din nordul îndepărtat al Angliei – nu că ar fi fost el acolo vreodată.

— Am nevoie de un pic de răgaz, mă târguiesc eu. Ca să

mă obișnuiesc cu această fericire.

Face un mic gest cu mâna lui durdulie, sugerând că pot să-mi iau ce răgaz vreau. Fac o reverență și mă îndepărtez de-a-ndăratelea de la masa de joc, unde el a cerut pe neașteptate cea mai mare miză pe care o poate pune în joc o femeie: un pariu cu viața ei. E împotriva legii să îi întorci spatele, iar unii glumesc în taină că e mai sigur să fii cu ochii pe el. Mă retrag șase pași prin galeria lungă, cu razele soarelui primăvăratic bătând prin ferestrele înalte peste capul meu plecat umil, apoi fac din nou o reverență, lăsându-mi ochii în jos. Când mă îndrept, el încă îmi zâmbește larg și toată lumea privește în continuare. Mă silesc să zâmbesc și eu și merg cu spatele până la ușile închise care duc la sala de audiențe. Gărzile le deschid în spatele meu, ca să pot trece, și aud murmure în timp ce lumea de afară, cea căreia i s-a refuzat onoarea prezenței regale, se uită la mine cum fac încă o reverență în prag, iar măreţul rege mă urmărește în timp ce ies. Merg în continuare cu spatele, gărzile închid ușile duble pentru a mă ascunde privirii lui și aud zgomotul înfundat pe care-l scot halebardele când străjerii le izbesc de pământ.

Rămân pe loc o clipă, cu fața la panourile din lemn sculptat ale ușilor, neputând să mă răsucesc și să înfrunt privirile curioase din încăperea aglomerată. Acum, când între noi se află ușile groase, mă pomenesc că tremur – nu îmi tremură doar mâinile, nu doar genunchii, ci toți mușchii trupului, de parcă aș avea febră, tremur precum un iepuraș ascuns într-un lan de grâu când aude fâșâitul lamelor secerătorilor apropiindu-se tot mai tare.

* * *

Până când adoarme toată lumea, e deja trecut mult de miezul nopții și eu îmi pun o pelerină albastră peste cămașa de noapte din satin negru, după care, întunecată ca o umbră în culorile cerului noptatic, ies din odăile femeilor și cobor scările mari. Nu mă vede nimeni când trec, am gluga trasă peste față și, oricum, la această curte s-a cumpărat și s-a vândut iubire mulți ani. Nimeni nu se arată prea curios față de

o femeie care se duce după miezul nopții într-o altă cameră decât ar trebui.

La ușa iubitului meu nu sunt puse străji. Ușa e descuiată, așa cum mi-a promis. Răsucesc clanța și mă strecor înăuntru, iar el este acolo, mă așteaptă lângă foc, în încăperea goală, luminată doar de câteva lumânări. E înalt și zvelt, cu părul negru, cu ochi negri. Când mă aude, se întoarce și dorința îi luminează chipul serios. Mă apucă, mă trage spre el, capul mi se sprijină de pieptul lui tare, brațele lui mă cuprind strâns. Fără să rostesc o vorbă, îmi frec fruntea de el de parcă aș vrea să mă vâr sub pielea lui, înăuntrul trupului lui. Ne legănăm împreună o clipă, iar trupurile noastre tânjesc după parfumul și atingerea celuilalt. Mâinile lui mă apucă strâns de fese, mă ridică, iar eu îmi înfășor picioarele în jurul lui. Mor după el. Deschide ușa iatacului cu o lovitură de picior, intră purtându-mă în brațe și trântește ușa în urma lui în timp ce se răsucește și mă așază pe pat. Își dă jos pantalonii, își azvârle cămașa pe podea, iar eu îmi deschei pelerina și cămașa de noapte. Se întinde peste mine, împingându-se, și mă pătrunde fără să spună măcar un cuvânt, ci doar cu un suspin profund, de parcă și-ar fi ținut răsuflarea toată ziua în așteptarea acestui moment.

Abia atunci îi spun gâfâind, cu gura lipită de umărul lui gol:

— Thomas, împreunează-te cu mine toată noaptea. Nu vreau să gândesc.

El se trage deasupra mea, ca să-mi poată vedea fața palidă și părul castaniu-roșcat, care mi se revarsă pe pernă.

— Dumnezeule, sunt nebun după tine! exclamă, apoi chipul i se încordează, iar ochii negri i se măresc, orbiți de dorință, pe când începe să se miște în mine.

Îmi desfac și mai mult picioarele, aud cum mi se întețește respirația și știu că sunt cu singurul iubit care mi-a oferit vreodată plăcere, în singurul loc din lume în care vreau să fiu, în singurul loc unde mă simt în siguranță: în patul cald al lui Thomas Seymour.

* * *

Cândva înainte de ivirea zorilor, îmi toarnă vin dintr-o carafă de pe servantă și îmi dă prune uscate și niște prăjiturele. Iau un pahar cu vin și ciugulesc dintr-o prăjitură, prinzând firimiturile în căușul palmei.

— M-a cerut în căsătorie, zic eu tăios.

Își acoperă o clipă ochii cu mâna, de parcă nu ar suporta să mă vadă stând în patul lui, cu părul căzându-mi în jurul umerilor, cu cearșafurile lui înfășurate în jurul sânilor, cu gâtul roșu de la sărutările lui mușcătoare, cu gura un pic umflată.

— Domnul să ne mântuiască! Oh, Domnul să ne ferească de asta!

— Nu mi-a venit să cred.

— A vorbit cu fratele tău? Cu unchiul tău?

— Nu, cu mine, ieri.

— Ai mai spus asta cuiva?

Clatin din cap.

— Nu încă. Nu aș spune-o nimănui înaintea ta.

— Și ce-o să faci?

— Ce pot să fac? Mă voi supune! spun eu cu înverșunare.

— Nu poți, îmi zice el cu o nerăbdare bruscă.

Se întinde spre mine și îmi apucă mâinile, zdrobind prăjitura, îngenunchează pe pat și îmi sărută vârfurile degetelor, așa cum a făcut atunci când mi-a spus prima oară că mă iubește, că va fi iubitul meu, că va fi soțul meu, că nimeni nu ne va despărți vreodată, că sunt singura femeie pe care a dorit-o vreodată – vreodată! – într-o viață lungă și plină de amante, târfe, servitoare și atât de multe femei desfrânate, că nici măcar nu le mai ține minte.

— Kateryn, îți jur că nu se poate. Nu pot îndura așa ceva. Nu voi permite așa ceva!

— Nu văd cum aș putea să-l resping.

— Ce i-ai spus?

— Că am nevoie de timp. Că trebuie să mă rog și să mă gândesc.

El îmi așază mâna pe pântecul lui plat. Îi simt transpirația umedă, caldă, cârlionții moi ai părului negru, peretele de mușchi tari de sub pielea fermă.

— Asta ai făcut tu în noaptea asta? Te-ai rugat?

— Am venerat, șoptesc eu.

Se apleacă și mă sărută pe creștetul capului.

— Eretico! Ce-ar fi dacă i-ai spune că ești deja promisă? Că te-ai măritat deja în taină?

— Cu tine? zic eu de-a dreptul.

El acceptă provocarea, pentru că e un drac și jumătate: cum apare vreun risc, vreun pericol, Thomas dă fuga spre el de parcă ar fi o joacă de Armindeni, de parcă s-ar simți cu adevărat viu numai la distanță de o sabie de moarte.

— Da, cu mine, zice el cutezător. Cu mine, sigur. Bineînțeles că trebuie să ne căsătorim. Putem spune că suntem deja căsătoriți!

Voiam să-l aud zicând asta, dar nu îndrăznesc.

— Nu pot să-l înfrunt.

La gândul că l-aș putea părăsi pe Thomas, îmi piere glasul. Simt lacrimi fierbinți pe obraz. Apuc cearșaful și mă șterg pe față.

— O, Domnul să mă ajute! Nu voi putea nici măcar să te mai văd.

El pare înspăimântat. Se trage înapoi, rezemându-se pe călcâie, iar funiile patului scârțâie sub greutatea lui.

— Asta nu se poate întâmpla. Abia ce ai devenit liberă! Am fost împreună de nu mai mult de șase ori... aveam de gând să-i cer permisiunea să mă însor cu tine! Am așteptat un pic doar din respect față de văduvia ta!

— Ar fi trebuit să citesc semnele. Mi-a trimis mânecile alea frumoase, a insistat să pun capăt doliului și să vin la curte. Vine mereu să mă caute în apartamentul lui *lady* Mary și mă urmărește întruna cu privirea.

— Am crezut că doar flirtează. Nu ești singura. Ești tu, mai e și Catherine Brandon, și Mary Howard... N-am crezut niciodată că ar fi ceva serios.

— I-a acordat fratelui meu favoruri mult peste meritele lui. Dumnezeu știe că William n-a fost numit Păzitor al Graniței

Scoțiene[1] datorită priceperii sale.

— E îndeajuns de bătrân ca să-ți fie tată!

Surâd cu amărăciune.

— Ce bărbat respinge o mireasă mai tânără? Știi, cred că mă avea în minte încă dinainte de moartea soțului meu, Dumnezeu să-l odihnească.

— Știam eu! lovește el cu palma stâlpul sculptat al patului. Știam eu! Am văzut felul în care te urmărește cu privirea prin încăpere. L-am văzut trimițându-ți câte un pic dintr-un fel sau altul la cină și lingându-și lingura cu limba lui mare și grasă când gustai din ele. Nu pot îndura gândul că o să stai în patul lui și mâinile lui bătrâne o să te răsucească pe toate părțile.

Îmi încordez gâtul și îmi înghit teama.

— Știu. Știu. Căsnicia va fi mult mai rea decât curtarea, iar curtarea e ca o piesă de teatru cu actori nepotriviți, în care eu nu îmi știu replicile. Mi-e tare frică. Dumnezeule mare, Thomas, nici nu pot să-ți spun cât de frică mi-e! Ultima regină…

Îmi piere vocea. Nici nu pot să-i rostesc numele. Katherine Howard a murit cu doar un an în urmă: i s-a tăiat capul pentru adulter.

— Să nu-ți fie teamă de asta, mă liniștește Thomas. Nu ai fost aici și nu știi cum era ea. Kitty Howard s-a nenorocit singură. Dacă ea n-ar fi greșit, el nu i-ar fi făcut niciodată vreun rău. Era o mare târfă.

— Și cum crezi că m-ar numi pe mine dacă m-ar vedea acum?

Urmează o tăcere sumbră. El se uită la mâinile mele, pe care mi le-am încleștat în jurul genunchilor. Am început să tremur, își pune palmele pe umerii mei și simte cum mă cutremur. Pare înspăimântat, ca și cum tocmai ne-am fi auzit condamnarea la moarte.

— Nu trebuie să te bănuiască niciodată de asta, zice el,

---

[1] În original „Warden of the Marches”, rang din Evul Mediu în cadrul conducerii Angliei și Scoției, ai cărei deținători erau responsabili cu siguranța graniței dintre cele două națiuni. A devenit inutil după unirea Scoției cu Anglia, înfăptuită în timpul domniei regelui Iacob, în 1603.

făcând un semn către focul cald, camera luminată de lumânări, așternuturile mototolite și mirosul amețitor, care trădează faptul că am făcut dragoste. Dacă te întreabă vreodată, neagă. Eu voi nega întotdeauna, o jur. Nu trebuie să audă niciodată nici măcar o șoaptă. Jur că de la mine nu va auzi nicio vorbă. Trebuie să ne punem de acord. Nu vom vorbi niciodată despre asta. Cu nimeni. Nu îi vom da niciodată vreun motiv de bănuială și vom face un legământ să păstrăm taina.

— Jur. Poate să mă și schingiuiască și tot nu te-aș trăda.

Zâmbetul lui e afectuos.

— Nobilii nu se schingiuiesc, zice el și mă cuprinde în brațe cu o tandrețe profundă și blândă.

Mă întinde și înfășoară cuvertura din blană în jurul meu, apoi se pune lângă mine, aplecându-se deasupra mea, cu capul sprijinit în palmă, ca să mă poată vedea. Mâna îi alunecă de pe obrazul meu umed în jos, pe gât, peste curbura sânilor, pe pântec, pe șolduri, de parcă mi-ar învăța forma trupului, de parcă mi-ar citi cu degetele pielea, paragrafele, punctuația ei, memorându-le pentru totdeauna. Apoi își lipește fața de gâtul meu și îmi inspiră parfumul părului.

— Ăsta e un adio, nu-i așa? zice el, cu buzele pe pielea mea caldă. Te-ai decis deja, micuța mea dură din nord. Ai luat o hotărâre de una singură și ai venit să-mi spui adio.

Bineînțeles că e un adio.

— Dacă mă părăsești, cred c-o să mor, mă previne el.

— Dacă n-o fac, în mod sigur vom muri amândoi, zic eu sec.

— Întotdeauna drept la țintă, Kat.

— Nu vreau să te mint în noaptea asta. O să-mi petrec tot restul zilelor spunând minciuni.

Îmi cercetează chipul cu atenție.

— Ești frumoasă când plângi, remarcă el. Mai ales când plângi.

Îmi pun mâinile pe pieptul lui. Îi simt sub palme curbura mușchilor și părul negru. Pe un umăr are o cicatrice veche, de la o tăietură de sabie. O ating ușor, gândindu-mă că trebuie

să o țin minte, că trebuie să țin minte fiecare clipă de-acum.

— Să nu-l lași vreodată să te vadă plângând, zice el. I-ar plăcea.

Îi urmăresc cu degetele linia claviculei, trasez o hartă a tendonului umărului. Pielea caldă de sub mâinile mele și mirosul de după ce am făcut dragoste îmi abat atenția de la nefericirea mea.

— Trebuie să plec înainte de ivirea zorilor, îi zic, aruncând o privire spre fereastra cu oblonul tras. Nu mai avem mult timp.

Știe exact la ce mă gândesc.

— Ăsta e felul în care vrei să-ți iei adio?

Își apasă coapsa între coapsele mele, astfel încât mușchiul lui tare se sprijină de faldurile mele de carne moale și plăcerea îmi cuprinde trupul încet, ca o îmbujorare.

— Așa?

— Ca la țară, șoptesc eu ca să-l fac să râdă.

Ne rostogolește pe amândoi, așa că sfârșește întins pe spate, iar eu stau peste el, pe toată lungimea zveltă și caldă a trupului său, astfel încât să dețin controlul în această ultimă partidă de amor. Mă întind și îl simt cutremurându-se de dorință, mă așez călare pe el, cu mâinile pe pieptul lui, ca să mă pot uita în ochii lui negri în timp ce mă las delicat în jos până la punctul de intrare, unde el mă va pătrunde, apoi aștept până când mă roagă:

— Kateryn…

Abia atunci mă las în jos până la capăt. El respiră adânc și închide ochii, răsfirându-și brațele, de parcă ar fi crucificat de plăcere. La început mă mișc încet, gândindu-mă la plăcerea lui, vrând să dureze mult timp, dar apoi simt cum în mine crește fierbințeala și mă las cuprinsă de nerăbdarea aceea minunată și familiară, până când nu mai sunt în stare să aștept sau să mă opresc, ci trebuie să continui, fără să mă mai gândesc la absolut nimic, până când îi strig numele, plină de încântare, îi strig numele, plină de bucurie, și la sfârșit plâng și iar plâng din cauza dorinței, a iubirii și a cumplitei pierderi care va sosi odată cu dimineața.

* * *

La capelă, la utrenie, îngenunchez lângă sora mea, Nan, având-le peste tot în jurul nostru pe doamnele de onoare ale fiicei regelui, *lady* Mary, care se roagă și ea în tăcere, așezată în strana ei bogat împodobită, îndeajuns de departe ca să nu ne audă.

— Nan, trebuie să-ți spun ceva, murmur eu.

— Ți-a vorbit regele? e tot ce zice ea.

— Da.

Scoate un icnet slab, apoi își pune mâna peste a mea și mi-o strânge ușor. Ține ochii închiși în timp ce se roagă. Îngenunchem una lângă alta, așa cum obișnuiam să facem acasă, în Kendal, în Westmorland, când mama citea rugăciunile în latină, iar noi, niște copile, bolboroseam răspunsurile. Când slujba lungă se termină, *lady* Mary se ridică în picioare și noi ieșim din capelă în urma ei.

E o zi frumoasă de primăvară. Dacă aș fi acasă, într-o zi ca asta am începe aratul, iar cântecul corlelor ar răsuna la fel de tare ca fluierul băiatului care îndeamnă caii înhămați la plug.

— Haideți să ne plimbăm prin grădină înainte de micul dejun, propune *lady* Mary, iar noi o urmăm în jos pe scări spre grădina ei, trecând pe lângă yeomenii corpului de gardă, care prezintă armele și apoi se dau la o parte.

Sora mea, Nan, care a crescut la curte, profită de ocazie pentru a mă lua de braț și ne strecurăm în spatele doamnelor care merg cu stăpâna noastră. O apucăm discret pe o altă alee și când rămânem singure și nu mai putem fi auzite, ea se răsucește ca să se uite la mine. Fața ei palidă și încordată seamănă cu a mea: sub glugă, părul castaniu-roșcat, pieptănat pe spate, ochii cenușii, ca ai mei, și – doar în clipa asta – obrajii îmbujorați de entuziasm.

— Dumnezeu să te binecuvânteze, surioară! Dumnezeu să ne binecuvânteze pe toți. Asta e o zi mare pentru familia Parr. Ce i-ai zis?

— I-am cerut un răgaz, ca să-mi dau seama de fericirea mea, zic eu sec.

— Cât timp crezi că ai la dispoziție?

— Câteva săptămâni…?
— El e întotdeauna nerăbdător, mă previne ea.
— Știu.
— Mai bine ai accepta imediat.
Ridic din umeri.
— O s-o fac. Știu că trebuie să mă mărit cu el. Știu că n-am de ales.
— Fiind soția lui, vei fi regina Angliei. Vei dispune de o avere! jubilează ea. Cu toții vom primi averi.
— Da, juninca de rasă a familiei e scoasă iar pe piață. Asta e a treia vânzare.
— Of, Kat! Asta nu e ca orice altă căsătorie aranjată pentru tine. E cea mai mare șansă pe care o s-o ai în viață! E cea mai de seamă căsătorie din Anglia, probabil chiar din întreaga lume!
— Atât cât durează.
Se uită în urma ei, apoi mă ia de braț, ca să putem merge cu capetele apropiate și să vorbim în șoaptă.
— Ești neliniștită. Dar s-ar putea să nu dureze prea mult. El e foarte bolnav. E foarte bătrân. Și pe urmă vei avea și rangul, și moștenirea, dar nu și soțul.
Soțul pe care abia l-am îngropat avea patruzeci și nouă de ani, iar regele are cincizeci și unu, e bătrân, dar tot ar mai putea să o ducă până la șaizeci de ani. Are cei mai buni medici și spițeri și se păzește de boli de parcă ar fi un prunc prețios. Își trimite oștirile la război fără el, iar de turniruri s-a lăsat cu mulți ani în urmă. A îngropat patru neveste – de ce nu încă una?
— S-ar putea să trăiesc mai mult decât el, încuviințez eu, cu gura lângă urechea ei. Însă cât timp a rezistat Katherine Howard?
Nan clatină din cap la o asemenea comparație.
— Curva aia! L-a trădat și a fost îndeajuns de idioată ca să se lase prinsă. Tu n-o să faci așa ceva.
— Nu contează, spun eu, brusc sătulă de aceste calcule. Fiindcă oricum nu am de ales. E roata destinului.
— Nu spune asta. E voia Domnului! zice ea cu un entuziasm

subit. Gândește-te ce ai putea să faci ca regină a Angliei. Gândește-te ce ai putea să faci pentru noi!

Sora mea este o susținătoare înfocată a transformării Bisericii Angliei din starea în care se află acum – o papalitate fără papă – într-o adevărată comuniune bazată pe Biblie. Asemenea multora din țară – cine știe câți –, ea vrea ca reforma la care regele supune biserica să meargă tot mai departe, până când ne vom elibera de toate superstițiile.

— Of, Nan, doar știi că nu am astfel de convingeri... și, oricum, de ce m-ar asculta el pe mine?

— Pentru că la început își ascultă întotdeauna soțiile. Și avem nevoie de cineva care să vorbească în favoarea noastră. Curtea e îngrozită de episcopul Gardiner, care a interogat până și anturajul lui *lady* Mary. A trebuit să-mi ascund cărțile. Avem nevoie de o regină care să-i apere pe reformatori.

— Nu eu, îi spun scurt. Nu mă interesează și nici n-o să mă prefac că mă interesează. M-am vindecat de credință atunci când papistașii au amenințat să-mi dea foc castelului.

— Da, așa sunt ei. Au aruncat cărbuni încinși în sicriul lui Richard Champion, ca să arate că ei credeau că ar fi trebuit ars pe rug. Îi țin pe oameni în ignoranță și frică. De-asta credem noi că Biblia ar trebui să fie în limba engleză, ca toți oamenii să o înțeleagă singuri și să nu mai fie păcăliți de preoți.

— O, sunteți la fel de răi ca și ceilalți! îi zic pe un ton energic. Eu nu știu nimic despre noua învățătură – n-am avut prea multe cărți în Richmondshire și nici nu aveam timp să stau să citesc. Lordul Latimer nu le-ar fi acceptat în casă. Așa că nu știu ce-i cu toată tevatura asta și cu siguranță nu am nicio influență asupra regelui.

— Kat, dar chiar acum în temnița de la Windsor sunt patru oameni acuzați de erezie, care nu au vrut decât să citească Biblia în engleză. Trebuie să-i salvezi.

— Nu și dacă sunt eretici! Dacă sunt eretici, trebuie să ardă pe rug! Așa e legea. Cine sunt eu să zic că e greșită?

— Dar vei învăța, insistă Nan. Bineînțeles că ai fost ruptă

de toată învățătura asta nouă când te-ai măritat cu bătrânul Latimer și ai fost îngropată de vie în nord, însă când îi vei auzi pe predicatorii din Londra și îi vei asculta pe învățați explicând Biblia în engleză, vei înțelege de ce gândesc eu cum gândesc. Nimic nu-i mai important pe lume decât să aduci oamenilor cuvântul lui Dumnezeu și să îndiguiești puterea vechii biserici.

— Cred într-adevăr că toată lumea ar trebui să aibă voie să citească Biblia în engleză, recunosc eu.

— Deocamdată e de ajuns să crezi asta, îmi zice ea. Va urma și restul. O să vezi. Iar eu voi fi alături de tine. Întotdeauna. Oriunde vei merge tu, voi merge și eu. Domnul să mă binecuvânteze, voi fi sora reginei Angliei!

Uit de gravitatea situației mele și râd:

— Ce-o să te mai umfli în pene! Și așa-i că mama ar fi fost încântată? Poți să-ți imaginezi?

Nan râde zgomotos și își acoperă gura cu palma.

— Doamne Dumnezeule! Poți să-ți închipui? După ce pe tine te-a măritat, iar pe mine m-a pus să muncesc din greu – și totul spre beneficiul fratelui William? După ce ne-a învățat că el trebuie să fie pe primul loc, iar noi trebuie să slujim familia și să nu ne gândim niciodată la noi înșene? După ce ne-a învățat toată viața că singura făptură care contează e William, că singura țară din lume e Anglia, singurul loc, curtea regală, și singurul rege, Henric?

— Și moștenirea de familie! strig eu cu veselie. Prețioasa moștenire pe care mi-a lăsat-o! Cea mai mare comoară a ei era portretul regelui.

— O, îl adora! Pentru ea a fost întotdeauna cel mai chipeș prinț de pe tot cuprinsul creștinătății.

— Ea ar zice că sunt onorată să mă mărit cu ce-a rămas din el.

— Păi, ești, subliniază Nan. Va face din tine cea mai bogată femeie din Anglia și nimeni nu va avea nici pe departe puterea ta. Vei putea să faci exact ce vrei tu și-o să-ți placă asta. Toată lumea – până și soția lui Edward Seymour – va trebui să facă reverențe în fața ta. O să te bucuri să o vezi, că

femeia aia e insuportabilă.

Când îl pomenește pe fratele lui Thomas, îmi piere zâmbetul.

— Știi, zic, mă gândeam ca Thomas Seymour să fie următorul meu soț.

— Dar nu i-ai zis nimic direct, nu? N-ai pomenit niciodată nimănui de el? Nu ai vorbit cu el?

Îl văd pe Thomas, limpede ca într-un portret, gol în lumina lumânărilor, cu zâmbetul lui cunoscător și cu mâna mea pe abdomenul lui cald, urmărind linia de păr negru conturată în jos. Pot să-i simt parfumul când îngenunchez în fața lui și îmi lipesc fruntea de abdomenul lui, timp în care buzele mi se întredeschid.

— N-am spus nimic. N-am făcut nimic.

— Nu știe că îl aveai în vedere? insistă Nan. Te gândeai la căsătorie pentru binele familiei, nu din cauza dorinței, nu-i așa, Kat?

Mi-l imaginez întins pe pat, arcuindu-și trupul ca să mă pătrundă, cu brațele depărtate larg și cu genele negre coborâte pe obrajii bronzați, în timp ce ochii i se închid într-un abandon total.

— El habar n-are. M-am gândit doar că averea și neamul lui ne-ar conveni.

Ea dă din cap aprobator, spunând:

— Ar fi fost o partidă foarte bună. Sunt o familie în ascensiune. Însă nu trebuie să-l mai pomenim niciodată. Nimeni nu poate spune vreodată că te gândeai la el.

— Nu mă gândeam. Ar fi trebuit să mă mărit cu cineva convenabil pentru familie. Putea fi el sau, la fel de bine, oricare altul.

— Pentru tine el trebuie să fie ca și mort, stăruie ea.

— Am lăsat deoparte toate gândurile legate de el. Nici măcar nu i-am vorbit vreodată, nici nu i-am cerut fratelui nostru să stea de vorbă cu el. Nu l-am pomenit nimănui, nici unchiului nostru. Uită de el. Eu am uitat.

— Asta e important, Kat.

— Nu sunt o proastă.

Ea dă aprobator din cap:
— N-o să mai vorbim niciodată de el.
— Niciodată.

* * *

În noapte aceea o visez pe Sfânta Tryphine. Visez că eu sunt sfânta, că sunt măritată împotriva voinței mele cu dușmanul tatălui meu și că urc o scară întunecată din castelul lui. Din încăperea de la capătul de sus al scărilor vine un miros rău. Mă irită pe gât și mă face să tușesc în timp ce continui să urc, cu o mână pe balustrada răsucită și jilavă din piatră, cu cealaltă mână ținând lumânarea, iar lumina unduiește și pâlpâie în adierea pestilențială care vine în jos din odaie. E mirosul morții, mirosul a ceva mort, care putrezește și se strecoară de dincolo de ușa zăvorâtă, iar eu trebuie să intru pe ușă și să îmi înfrunt cea mai mare spaimă, căci eu sunt Tryphine, măritată împotriva voinței mele cu dușmanul tatălui meu, și urc o scară întunecată din castelul lui. Din încăperea de la capătul de sus al scărilor vine un miros rău. Mă irită pe gât și mă face să tușesc în timp ce continui să urc, cu o mână pe balustrada răsucită și jilavă din piatră, cu cealaltă mână ținând lumânarea, iar lumina unduiește și pâlpâie în adierea pestilențială care vine în jos din odaie. E mirosul morții, mirosul a ceva mort, care putrezește și se strecoară de dincolo de ușa zăvorâtă, iar eu trebuie să intru pe ușă și să îmi înfrunt cea mai mare spaimă, căci eu sunt Tryphine, măritată împotriva voinței mele cu dușmanul tatălui meu, și urc o scară întunecată din castelul lui… Și tot așa, visul se repetă iar și iar, eu tot urc și iar urc pe scară, care continuă cu altă scară, care continuă cu altă scară, urc și urc, timp în care lumina lumânării sclipește pe zidul întunecat și mirosul din încăperea zăvorâtă devine din ce în ce mai puternic, până când în cele din urmă mă înec atât de tare din cauza duhorii, încât patul se zguduie și Mary-Clare, o altă doamnă de onoare, care doarme în același pat cu mine, mă trezește și zice:
— Dumnezeu să te binecuvânteze, Kateryn, visai și tușeai

și țipai! Ce-ai pățit?

— Nimic, îi zic. Doamne, apără-mă, ce frică mi-a fost! Am avut un vis, un vis urât.

* * *

Regele vine în fiecare zi în odăile lui *lady* Mary, sprijinindu-se zdravăn de brațul unuia dintre prietenii săi și încercând să ascundă faptul că piciorul său bolnav putrezește sub el. Edward Seymour, cumnatul lui, îl susține, vorbind plăcut, fermecător ca orice Seymour. Adesea Thomas Howard, bătrânul duce de Norfolk, îl ține de celălalt braț, afișând pe chip un zâmbet precaut, de curtean, iar în urma lor vine Stephen Gardiner, episcopul de Winchester, care are fața lată și umeri vânjoși și e gata să facă un pas în față și să intervină. Râd cu toții zgomotos la glumele regelui, îi laudă înțelepciunea spuselor și nimeni nu-l contrazice vreodată. Mă îndoiesc că l-a mai contrazis cineva de când cu Anne Boleyn.

— Iar Gardiner, remarcă Nan.

Catherine Brandon se apleacă spre ea și îi șoptește grăbită ceva. O văd pe Nan pălind la față, în timp ce Catherine dă aprobator din capul ei frumos.

— Ce s-a întâmplat? o întreb. De ce nu l-ar însoți Stephen Gardiner pe rege?

— Papistașii speră să-l prindă în cursă pe Thomas Cranmer, cel mai bun arhiepiscop creștin pe care l-a avut vreodată curtea, murmură Nan într-o bolboroseală rapidă. Soțul lui Catherine i-a spus că au de gând să-l acuze pe Cranmer de erezie chiar astăzi, în după-amiaza asta. Ei cred că au destule dovezi ca să-l ardă pe rug.

Sunt atât de șocată, încât abia pot să răspund.

— Nu poți omorî un episcop! exclam.

— Ba poți, zice Catherine tăios. Regele ăsta a făcut-o deja, cu episcopul Fisher.

— Asta a fost acum mulți ani! Ce-a făcut Thomas Cranmer?

— A încălcat cele Șase Articole de Credință ale regelui, explică repede Catherine Brandon. Regele a stabilit șase lucruri pe care orice creștin trebuie să le creadă, altminteri

poate fi acuzat de erezie.

— Dar cum poate el să le încalce? Nu are cum să se opună învățăturii bisericii! E arhiepiscop: el e biserica!

Regele vine spre noi.

— Roagă-l să-l ierte pe arhiepiscop! îmi zice grăbită Nan. Salvează-l, Kat!

— Cum aș putea? întreb eu, apoi afișez un zâmbet când regele vine șchiopătând spre mine, abia înclinând din cap către fiica lui.

Surprind privirea întrebătoare a lui *lady* Mary, dar chiar dacă purtarea mea i se pare nepotrivită pentru o văduvă de treizeci de ani, tot nu poate spune nimic. *Lady* Mary este cu doar trei ani mai tânără decât mine, dar a învățat să se păzească, din pricină că a avut o copilărie cumplit de dureroasă. Și-a văzut prietenii, tutorele, chiar și guvernanta dispărând din slujba ei, ajungând în Turnul Londrei și de acolo la eșafod. Ei au prevenit-o că tatăl ei ar pune să i se taie capul din cauza credinței ei îndârjite. Uneori, când se roagă în tăcere, ochii i se umplu de lacrimi, iar eu mă gândesc că îi face rău durerea pentru cei pe care i-a pierdut și n-a putut să-i salveze. Îmi închipui că se trezește în fiecare zi cu un sentiment de vinovăție, știind că s-a lepădat de credință ca să scape de moarte și că prietenii ei n-au făcut asta.

Acum stă în picioare, pe când regele se lasă pe scaunul lui, pus lângă al meu, și se așază abia când îi face el un semn cu mâna. Nu vorbește până când nu i se adresează, ci rămâne tăcută, cu capul plecat cu supușenie. Ea n-o să se plângă niciodată că flirtează cu doamnele ei de onoare. O să-și înghită suferința până când aceasta o va otrăvi.

Regele ne face semn că putem să ne așezăm toate, se apleacă spre mine și, cu un murmur intim, mă întreabă ce citesc. Îi arăt imediat pagina cu titlul. E o carte cu povestiri franțuzești, nimic ce ar putea fi interzis.

— Citești în franceză?

— O și vorbesc un pic. Nu la fel de fluent ca Maiestatea Voastră, desigur.

— Citești și în alte limbi?

— Puțin în latină și acum, că am mai mult timp, vreau s-o studiez, îi zic. Acum trăiesc la o curte cu oameni învățați.

Zâmbește.

— Am fost toată viața un cărturar. Mă tem că nu mă vei ajunge niciodată, dar ar trebui să înveți îndeajuns cât să-mi citești.

— Poeziile Maiestății Voastre în engleză sunt la fel de bune ca orice s-a scris în latină, zice avântat unul dintre curteni.

— Orice poezie e mai bună în latină, îl contrazice Stephen Gardiner. Engleza e o limbă negustorească, latina este limba Bibliei.

Henric zâmbește și flutură mâna lui grasă, cu inele mari, lucitoare, întrerupând astfel disputa.

— Îți voi scrie un poem în latină și tu îl vei traduce, îmi promite el. Vei putea judeca astfel ce limbă e mai bună pentru vorbele de dragoste. Mintea unei femei poate fi cea mai de seamă podoabă a ei. Îmi vei arăta frumusețea inteligenței tale, laolaltă cu frumusețea chipului tău.

Ochii lui mici se plimbă în jos, de la fața mea spre gulerul rochiei și spre restul volutelor făcute de sânii mei prinși în corsajul strâns. Își linge buzele strânse.

— Așa-i că e cea mai frumoasă doamnă de la curte? îl întreabă el pe ducele de Norfolk.

Bătrânul lasă să-i scape un zâmbet subțire, iar ochii săi negri mă cântăresc de parcă aș fi o bucată aleasă de mușchi de vită.

— Este într-adevăr cea mai frumoasă dintre multele flori de-aici, zice el, uitându-se în jur după fiica lui, Mary.

Văd că Nan mă privește insistent și remarc:

— Păreți cam îngrijorat. Vă tulbură ceva, Maiestatea Voastră?

El clatină din cap, în timp ce ducele de Norfolk se apleacă să-l asculte.

— Nimic care să te tulbure pe tine.

Mă ia de mână și mă trage un pic mai aproape de el.

— Ești o bună creștină, nu-i așa, draga mea?

— Desigur, îi zic.

— Citești Biblia, te rogi la sfinți și așa mai departe?

— Da, Maiestatea Voastră, în fiecare zi.

— Atunci știi că am dat poporului meu Biblia în limba engleză și că eu sunt capul bisericii din Anglia?

— Bineînțeles, Maiestatea Voastră. Am depus și eu jurământul. I-am chemat pe toți supușii mei de la castelul Snape și i-am pus să jure că Domnia Ta ești capul bisericii și că papa e doar episcopul Romei și n-are nicio putere în Anglia.

— Sunt unii care ar vrea ca Biserica Angliei să o apuce pe calea luteranismului, schimbând totul. Și sunt unii care cred exact contrariul, care ar vrea ca totul să fie iar ca înainte și să reinstaureze puterea papei. Tu ce crezi despre astea două?

Sunt foarte sigură că nu vreau să-mi exprim părerea nici într-o direcție, nici în cealaltă.

— Cred că ar trebui să fiu călăuzită de Maiestatea Voastră.

Râde tare, așa că toată lumea trebuie să râdă laolaltă cu el. Mă strânge drăgălaș de bărbie și zice:

— Ai foarte mare dreptate. Ca supusă și ca iubită. Iar eu îți zic că îmi voi anunța oficial hotărârea și o voi numi *Cartea Regelui*, astfel ca oamenii să știe ce să creadă. O să le spun eu. O să găsesc o cale de mijloc între Stephen Gardiner, aici de față, care ar vrea să reinstaureze toate ritualurile și puterile bisericii, și prietenul meu Thomas Cranmer, care nu-i de față și căruia i-ar plăcea ca puterea bisericii să fie redusă până la esența Bibliei. Cranmer nu ar vrea nici mănăstiri, nici abații sau capele votive, nici măcar preoți, ci doar predicatori și Cuvântul Domnului.

— Dar de ce nu este aici Thomas Cranmer, prietenul Domniei Voastre? întreb eu neliniștită.

Una e să promiți să salvezi un om, alta e s-o faci cu adevărat. Nu știu cum ar trebui să îl îndemn pe rege să aibă milă.

Ochii mici ai lui Henric sclipesc șiret.

— Bănuiesc că așteaptă temător să audă dacă va fi acuzat de erezie și trădare, chicotește el. Cred că stă și pândește după tropăitul soldaților care vin să-l ducă în Turn.

— Dar dacă e prietenul Domniei Voastre?
— Atunci groaza sa va fi micșorată de speranța milosteniei.
— Însă Maiestatea Voastră este atât de miloasă... îl veți ierta? îl îmboldesc eu.
Gardiner face un pas înainte și ridică o mână delicată, ca pentru a mă reduce la tăcere.
— Dumnezeu este cel care iartă, declară regele. Eu sunt cel care face dreptate.

* * *

Henric nu îmi acordă o săptămână să mă împac cu fericirea care a dat peste mine. Îmi vorbește doar două zile mai târziu, duminică după-amiază, imediat după slujbă. Mă miră că amestecă pioșenia cu interesele personale, dar cum voia lui e voia Domnului, sabatul poate fi deopotrivă sfânt și profitabil. În timp ce soarele strălucitor se revarsă prin ferestrele mari, curtenii pășesc în alai de la capelă până în sala cea mare, unde o să ia cina, și deodată regele oprește pe toată lumea în loc și îmi face semn cu capul să ies dintre doamne și să vin în fruntea lor. Toca lui de catifea e trasă mult în jos peste părul care a început să i se rărească, iar perlele care se leagănă, prinse pe marginea ei, sclipesc spre mine. Îmi zâmbește ca și cum ar fi vesel, însă ochii îi sunt la fel de goliți de viață ca și pietrele acelea prețioase.
Îmi ia mâna în semn de salut și mi-o prinde sub brațul lui masiv.
— Ai un răspuns pentru mine, *lady* Latimer?
— Am, îi zic.
Acum, când nu mai am încotro, îmi dau seama că vocea îmi este limpede și că mâna mea, strivită între umflătura burții lui mari și căptușeala groasă a mânecii, nu tremură deloc. Nu sunt o copilă speriată de necunoscut, ci o femeie: pot înfrunta teama, pot merge spre ea.
— M-am rugat pentru călăuzire și am primit răspuns, continui eu.
Aruncând o privire în jur, întreb:
— Să-l rostesc aici și acum?

El dă din cap că da. Nu are niciun pic de simț al intimității. Bărbatul acesta e slujit în fiecare clipă a zilei. Chiar și când se screme îndurerat, din pricina constipației, pe scaunul de toaletă, există oameni care stau lângă el, gata să-i ofere bucăți de pânză ca să se șteargă, apă ca să se spele, o mână pe care să o strângă când durerea devine prea mare. Doarme cu un paj la piciorul patului, urinează lângă favoriții lui, iar când vomită din cauză că a mâncat prea mult, cineva îi ține vasul. Bineînțeles că nu are nicio ezitare să vorbească despre căsătoria sa în timp ce toată lumea încearcă să audă. Nu riscă nicio clipă să fie umilit: știe că nu poate fi refuzat.

— Știu că sunt binecuvântată între femei și mai presus de toate celelalte, zic eu și îi fac o reverență foarte amplă. Voi fi profund onorată să fiu soția Domniei Tale.

Îmi ia mâna și o duce la buze. Nu a avut nicio îndoială, dar e încântat să mă audă descriindu-mă drept binecuvântată.

— Vei sta lângă mine la cină, promite el. Iar crainicul va face anunțul.

Merg mai departe, cu mâna strânsă sub brațul lui, și astfel îi conducem pe toți prin ușile duble până în sala cea mare. *Lady* Mary merge alături de el, de cealaltă parte. Nu pot s-o văd, căci mă împiedică amploarea pieptului voinic al regelui, iar ea nu încearcă să tragă cu ochiul la mine. Îmi imaginez chipul ei înlemnit și lipsit de expresie și știu că arăt și eu cam la fel. Probabil că părem două surori palide, conduse la cină de un tată enorm.

Zăresc masa înălțată, pe care stau tronul și câte un scaun de o parte și de alta a lui. Probabil că șeful servitorilor a poruncit ca scaunele să fie așezate astfel. Până și el știa că regele îmi va cere răspunsul când vom merge la cină și că eu va trebui să spun da.

Urcăm toți trei pe podiumul pe care e așezată masa și ne ocupăm locurile. Marele baldachin acoperă tronul regelui, dar se termină chiar lângă scaunul meu. Abia atunci când voi fi regină, voi mânca sub țesătura lui din aur. Mă uit în sală, la sutele de oameni care înalță privirile holbate spre mine. Când își dau seama că eu voi fi noua lor regină, se înghiontesc și

mă arată cu degetul. Trompetele răsună și crainicul face un pas în față.

Văd că Edward Seymour are grijă să-și compună o expresie netulburată când află de sosirea unei noi soții, care va aduce propriii ei consilieri, o nouă familie regală, noi prieteni regali, noi slujitori regali. Știu că va cântări în ce măsură îi ameninț poziția de cumnat al regelui, de frate al reginei care a murit tragic în chinurile nașterii. Nu-l zăresc pe fratele său, Thomas, și nu caut să văd dacă e aici și dacă mă privește. Mă uit cu ochi goi prin sala lungă și sper că în seara asta cinează în altă parte. Nu-l caut. Nu trebuie să-l mai caut niciodată, câte zile o să mai am.

* * *

Mă rog să fiu călăuzită, să se facă voia Domnului, nu a mea, să-mi pun dorințele încăpățânate în slujba Lui, nu a mea. Nu știu unde poate fi găsit Dumnezeu – în vechea biserică a ritualurilor și chipurilor de sfinți, a minunilor și pelerinajelor lor, sau în noile obiceiuri, cu rugăciuni în engleză și lecturi din Biblie –, însă trebuie să-L găsesc. Trebuie să-L găsesc ca să-mi înfrânez patima, să-mi stăpânesc ambițiile. Dacă va trebui să stau înaintea altarului Său și să mă juruiesc încă unei căsătorii fără iubire, El trebuie să mă sprijine. Nu pot – știu că nu pot – să mă mărit cu regele fără ajutorul lui Dumnezeu. Nu-l pot părăsi pe Thomas decât dacă cred că o fac pentru o cauză măreață. Nu pot renunța la prima mea iubire, la singura mea iubire, la dragostea mea tandră, pasională, mistuitoare pentru el – pentru acest bărbat unic și irezistibil –, decât înlocuind-o cu iubirea lui Dumnezeu, care să mă copleșească.

Mă rog cu ardoare, ca o novice. Mă rog îngenunchind lângă arhiepiscopul Cranmer, care s-a întors la curte fără să fi auzit niciun cuvânt împotriva sa, aproape ca și cum o acuzație de erezie ar fi un pas de dans: înainte, înapoi și dup-aia o rotire. Pentru mine este de neînțeles, dar se pare că regele și-a păcălit propriul consiliu să îl acuze pe arhiepiscop, iar apoi s-a întors împotriva lor și i-a poruncit arhiepiscopului să-i

ancheteze pe cei ce au lansat acuzațiile. Așa că acum cei cuprinși de teamă sunt apropiații lui Stephen Gardiner, iar Thomas Cranmer revine încrezător la curte, apărat de bunăvoința regelui, și îngenunchează lângă mine, cu chipul lui bătrân și ridat înălțat spre cer, în timp ce eu mă rog în tăcere, încercând să transform dorința mea pentru Thomas în iubire față de Dumnezeu. Dar chiar și acum – proastă cum sunt –, chiar și când spun cea mai înflăcărată rugăciune, chiar când mă gândesc la răstignire, chipul pe care îl văd e tot acela întunecat al lui Thomas, cu ochii închiși, dezlănțuit în culmile plăcerii. Apoi trebuie să închid ochii, strângându-i cu putere, și să mă rog și mai tare.

Mă rog stând în genunchi lângă *lady* Mary, care nu zice o vorbă despre ridicarea mea în rang, în afară de o laudă tăcută adresată mie și felicitările ceremonioase spuse tatălui ei. Între martiriul mamei ei și apariția mea au fost prea multe mame vitrege pentru ca ea să respingă venirea mea în locul Katherinei de Aragon și prea multe pentru ca să mă întâmpine cu vreo speranță. Ultima mamă vitregă a rezistat mai puțin de doi ani, iar cea de dinainte, șase luni. Aș putea să jur că *lady* Mary stă în genunchi lângă mine într-o rugă tăcută și se gândește în taină că voi avea nevoie de ajutorul lui Dumnezeu și pentru a ajunge în poziția înaltă pe care a avut-o mama ei, și pentru a rămâne acolo. Felul în care înclină capul și se închină la sfârșitul rugăciunilor, apoi se uită spre mine cu o milă fugară, îmi spune că ajutorul lui Dumnezeu nu i se pare suficient. Se uită la mine de parcă aș fi o femeie care umblă prin întuneric doar în lumina unei lumânări mici, cu care luptă împotriva umbrelor umede, după care înalță ușor din umeri și pleacă.

Mă rog ca o călugăriță, necontenit, la ore fixe, la fiecare oră, neliniștită, îngenuncheată în camera mea, în tăcere, la capelă, sau chiar cu disperare, ori de câte ori sunt vreo clipă singură. În ceasurile întunecate de dinaintea ivirii timpurii a zorilor de vară, când sunt febrilă și n-am somn, cred că mi-am înfrânt dorința pentru Thomas, dar dimineața, când mă trezesc, tânjesc după atingerea lui. Nu mă rog niciodată ca el

să vină după mine. Știu că nu poate să o facă. Știu că nu trebuie să o facă. Totuși, de fiecare dată când în spatele meu se deschide ușa capelei, inima îmi tresare, deoarece cred că e el. Aproape că pot să-l văd cum stă în pragul ușii, în lumina strălucitoare, aproape că pot să-l aud spunând: „Vino, Kateryn, hai să plecăm!” Atunci răsucesc în mâini mărgelele rozariului și mă rog ca Dumnezeu să trimită asupră-mi un accident, o catastrofă groaznică, ceva care să împiedice ziua nunții mele.

— Dar ce altceva ar putea fi, în afară de moartea regelui? întreabă Nan.

Mă uit cu ochi goi la ea.

— Să te gândești la așa ceva înseamnă înaltă trădare, îmi reamintește ea cu o voce scăzută, acoperită de murmurul liturghiei din stranele corului. Și să spui așa ceva înseamnă înaltă trădare. Nu te poți ruga pentru moartea lui, Kateryn. Te-a cerut de nevastă și tu ai consimțit. E neloial din partea ta, ca supusă și ca soție a lui.

Îmi plec capul la auzul reproșului ei. Dar are dreptate. N-are cum să nu fie păcat să te rogi pentru moartea altuia, chiar și a celui mai mare dușman al tău. O oștire care merge la luptă ar trebui să se roage să fie cât mai puțini morți chiar în timp ce se pregătește să își facă datoria. Asemenea soldaților, și eu trebuie să mă pregătesc să-mi fac datoria, riscându-mi viața. Pe lângă asta, el nu e cel mai mare dușman al meu. E tot timpul amabil și îngăduitor, îmi spune că e îndrăgostit de mine, că voi fi totul pentru el. E regele meu, cel mai de seamă rege pe care l-a avut vreodată Anglia. Obișnuiam să visez la el când eram copilă și mama îmi povestea despre regele cel tânăr și chipeș, despre caii lui, despre veșmintele lui cu fir de aur, despre cutezanța lui. Nu-i pot dori răul. Ar trebui să mă rog să fie sănătos, să fie fericit, să aibă o viață lungă. Ar trebui să mă rog să am parte de mulți ani de căsnicie cu el, ar trebui să mă rog să-l pot face fericit.

— Arăți groaznic, zice tăios Nan. Nu poți să dormi?

— Nu.

M-am trezit toată noaptea, ca să mă rog să fiu cruțată.

— Trebuie să dormi, îmi poruncește ea. Și să mănânci. Ești cea mai frumoasă femeie de la curte. Nimeni nu se compară nici măcar pe departe cu tine. Mary Howard și Catherine Brandon sunt nimic pe lângă tine. Dumnezeu ți-a dat darul unei frumuseți neasemuite. Nu-l risipi. Și să nu crezi că, dacă-ți piere frumusețea, el o să te părăsească. Odată ce hotărăște ceva, nu se mai răzgândește, chiar dacă jumătate din Anglia îi stă împotrivă...

Se întrerupe și se corectează, cu un râset mic:

— Desigur, asta dacă nu cumva se răzgândește brusc și totul se răstoarnă cu susul în jos, iar el devine ferm hotărât să facă exact contrariul și atunci nimeni nu-l poate convinge să facă altfel.

— Dar când se răzgândește? o întreb eu. Și de ce?

— Într-o clipă, zice ea. Cât ai bate din palme. Dar niciodată nu poți prevedea așa ceva.

Clatin din cap și o întreb:

— Și-atunci cum se descurcă lumea? Cu un rege așa de schimbător? Cu un rege alunecos?

— Unii nu se descurcă, zice ea răstit.

— Dacă nu mă pot ruga să fiu cruțată, pentru ce să mă rog? Pentru resemnare?

Nan clatină din cap.

— Stăteam de vorbă cu bărbatu-meu, Herbert, și mi-a zis că el crede că ai fost trimisă de Dumnezeu.

Chicotesc imediat. Soțul lui Nan, William Herbert, nu s-a sinchisit niciodată prea mult de mine. Socot cât mi-o fi crescut importanța în lume dacă acum el și-a dat seama că sunt un mesager ceresc.

Însă Nan nu râde.

— Crede cu adevărat asta. Ai apărut exact în momentul în care aveam nevoie de o regină credincioasă. Îl vei salva pe rege, împiedicându-l să cadă iar în puterea Romei. Regele își pleacă urechea la sfaturile vechilor clerici. Ei îl avertizează că țara nu numai că cere o reformă, dar devine luterană și complet eretică. Îl sperie, ca să se îndrepte iarăși spre Roma, și îl întorc împotriva propriului său popor. Iau Biblia din

bisericile Angliei, pentru ca oamenii să nu poată citi singuri Cuvântul lui Dumnezeu. Acum au arestat șase oameni la Windsor, printre care și pe dirijorul corului, și îi vor arde pe rug în mlaștina de mai jos de castel. Și asta doar pentru că vor să citească o Biblie în engleză!

— Nan, nu pot să-i salvez! N-am fost trimisă de Dumnezeu ca să-i salvez!

— Trebuie să salvezi biserica reformată, să-l salvezi pe rege și să ne salvezi pe noi toți. Aceasta este lucrarea Domnului, pe care noi credem că poți să o înfăptuiești. Reformiștii vor ca tu să-l sfătuiești pe rege în momentele în care se ocupă de treburile lui intime. Numai tu o poți face. Trebuie să faci față acestei sarcini, Kat. Dumnezeu te va călăuzi.

— Ție ți-e ușor să spui asta. Soțul tău nu înțelege că eu nu știu ce vorbește lumea? Nu știu cine de care parte e! Nu sunt persoana potrivită pentru așa ceva. Nu știu nimic despre asta și nici nu mă interesează.

— Dumnezeu te-a ales pe tine. Și lucrurile sunt destul de ușor de înțeles. Curtea e împărțită în două tabere și fiecare e convinsă că are dreptate, că e călăuzită de Dumnezeu. Într-una sunt cei care ar vrea ca regele să încheie o înțelegere cu Roma și să refacă iar mănăstirile, abațiile și tot ritualul Bisericii Catolice. Episcopul Stephen Gardiner și oamenii care lucrează cu el: episcopul Bonner, *sir* Richard Rich, *sir* Thomas Wriothesley – oameni de felul ăsta. Cei din familia Howard sunt papistași și și-ar dori ca vechea biserică să fie repusă în drepturi dacă s-ar putea, însă vor face întotdeauna ce le va cere regele, indiferent ce-ar fi. Apoi venim noi, care am vrea ca biserica să meargă mai departe cu reforma, să renunțe la superstiția practicilor catolice, să citim Biblia în engleză, să ne rugăm în engleză, să-L venerăm pe Domnul în engleză, să nu se mai ia niciodată vreun bănuț de la un om sărac, cu promisiunea că i se vor ierta păcatele, să nu mai fie înșelat vreodată niciun om sărman cu o statuie care sângerează la comandă, să nu i se mai poruncească niciodată unui sărac să facă un pelerinaj costisitor. Noi credem în adevărul din Cuvântul lui Dumnezeu și-atâta tot.

— Și bineînțeles că tu crezi că voi aveți dreptate, observ eu. Întotdeauna ai crezut asta. Și cine vorbește în numele vostru?

— Nimeni. Asta e problema. În țară și la curte sunt tot mai mulți oameni care gândesc ca noi. Aproape toată Londra. Însă nu avem de partea noastră pe nimeni important, în afară de Thomas Cranmer. Niciunul dintre noi nu se bucură de trecere pe lângă rege. De-aia trebuie să faci tu asta.

— Să-l fac pe rege să rămână pe calea reformei?

— Doar atât. Nimic mai mult. Doar să-l faci să continue reformele pe care el însuși le-a început. Fratele nostru, William, e și el sigur de asta. E cea mai importantă sarcină ce se poate înfăptui – și nu doar în Anglia, ci în întreaga lume. Ți se oferă o ocazie imensă, Kat. Ocazia să fii o femeie de seamă, o conducătoare.

— Nu vreau asta. Vreau să fiu bogată, să duc un trai confortabil și să fiu în siguranță. Ca orice femeie care are un pic de minte. Toate celelalte sunt prea mult pentru mine. Mă depășesc.

— Nu sunt prea mult pentru tine dacă ai ajutorul lui Dumnezeu. Atunci vei fi triumfătoare. Mă voi ruga pentru asta. Toți ne vom ruga pentru asta.

* * *

Regele vine în apartamentul lui *lady* Mary și o salută mai întâi pe ea, așa cum va face până în ziua nunții noastre, când voi deveni prima doamnă din regat și voi avea propriile mele odăi. Atunci mă va saluta mai întâi pe mine, iar *lady* Mary și toate femeile din regat vor merge în urma mea. Când le prefir în minte pe doamnele care până acum s-au uitat de sus la umila Kateryn Parr, dar vor fi nevoite să se plece până la pământ în fața reginei Kateryn, trebuie să-mi ascund încântarea trufașă. Regele se așază între noi două, pe un jilț care scârțâie sub greutatea lui când doi scutieri îl lasă jos. Scutierii îi aduc un scăunel pentru picioare, iar un paj se pleacă și îi ridică încet piciorul greu, sprijinindu-l pe scăunel. Regele își alungă de pe chip grimasa de durere și se întoarce

spre mine zâmbind.

— *Sir* Thomas Seymour ne-a părăsit. N-a vrut să mai rămână nicio zi, nici măcar pentru nuntă. De ce crezi că a făcut asta?

Ridic din sprâncene cu o mirare calmă.

— Nu știu, Maiestatea Voastră. Unde a plecat?

— Nu știi? N-ai auzit?

— Nu, Maiestatea Voastră.

— Păi, s-a dus să facă ce i-am cerut, zice el. E cumnatul și slujitorul meu. Face doar ce-i poruncesc, indiferent ce îi poruncesc. E câinele și sclavul meu.

Izbucnește într-un râs subit, un râs șuierat, iar Edward Seymour, celălalt cumnat al regelui, râde și el tare, de parcă nu s-ar împotrivi nicio clipă să fie numit câine și sclav.

— Maiestatea Sa i-a încredințat fratelui meu o misiune importantă, îmi spune Edward.

Pare încântat, însă toți curtenii sunt niște mincinoși.

— Fratele meu, Thomas, s-a dus ca ambasador la regina Mary, regenta Flandrei.

— Vom face o alianță cu ea, zice regele. Împotriva Franței. Iar de data asta nu va mai putea fi ruptă, de data asta vom distruge Franța și ne vom redobândi pământurile noastre englezești și chiar mai mult de-atât, nu, Seymour?

— Fratele meu va obține pentru Maiestatea Voastră și pentru Anglia o alianță care să dureze veșnic, promite zorit Edward. De-aia a plecat în mare grabă, ca să-și înceapă munca cât de repede.

Întorc capul de la unul la celălalt, ca una din acele mici mașinării automate pe care le făuresc ceasornicarii. Tic-tac: vorbește un bărbat, apoi celălalt. Tic-tac: acum invers. Așa că tresar atunci când regele se întoarce brusc spre mine, rupând ordinea, și zice:

— O să-ți fie dor de *sir* Thomas? O să-ți fie dor de el, *lady* Latimer? E un mare favorit al vostru, al doamnelor, nu-i așa?

Sunt gata să neg cu înflăcărare, dar adulmec capcana.

— Sunt sigură că tuturor ne va fi dor de el, zic pe un ton indiferent. E o companie veselă pentru cele tinere. Mă bucur

că umorul său poate sluji atât de bine Maiestății Voastre, chiar dacă eu nu l-am priceput.

— Nu-ți plac pretendenții curtenitori? zice el și mă privește atent.

— Eu sunt o femeie din nord și-mi place să vorbesc așa, mai de-a dreptul. Nu-mi place vorbăria.

— Încântător! declară sonor Edward Seymour pe când regele râde la discursul meu țărănesc și pocnește din degete către paj, care îi dă jos piciorul de pe scăunel, după care doi paji îl ridică în picioare și îl sprijină când se clatină.

— Vom merge la cină, spune regele. Mi-e atât de foame, că aș putea mânca un bou! Iar tu trebuie să capeți mai multă putere, *lady* Latimer. Mai ai și alte treburi de făcut! Vreau o mireasă frumoasă!

Fac o reverență când trece șontâcăind pe lângă mine, cu greutatea lui imensă sprijinită pe picioarele-i fragile și cu o pulpă mult îngroșată din cauza bandajului gros înfășurat în jurul rănii supurânde. Mă ridic și pășesc alături de *lady* Mary. Ea îmi aruncă un surâs mic, rece, și nu zice nimic.

* * *

Trebuie să-mi aleg o deviză. Eu și Nan suntem în iatacul meu, cu ușa zăvorâtă pentru toată lumea, tolănite în pat la lumina scăzută a lumânărilor.

— Ți le aduci aminte pe toate? o întreb curioasă.

— Bineînțeles că da. Am văzut inițialele fiecăreia cioplite pe fiecare grindă de lemn și ornament din piatră din fiecare palat. Apoi le-am văzut răzuite de pe piatră și de pe lemn și înlocuite cu inițiale noi. Am cusut fiecare deviză pe steagurile de la nunțile lor. Am văzut fiecare emblemă proaspăt vopsită. Le-am văzut scuturile heraldice sculptate și apoi îndepărtate cu foc de pe vasul regal. Bineînțeles că mi le aduc aminte pe toate. De ce nu mi le-aș aminti? Am fost acolo și atunci când a fost anunțată fiecare, și atunci când a fost îndepărtată. Mama m-a băgat în slujba reginei Angliei, Katherine de Aragon, și m-a pus să promit că-i voi fi întotdeauna loială reginei. Nu și-a închipuit niciodată că vor fi șase. N-a visat

niciodată că una dintre ele vei fi tu. Întreabă-mă deviza uneia din ele. Le știu pe toate!

— Anne Boleyn, zic eu la întâmplare.

— „Cea mai fericită”, spune Nan cu un râs aspru.

— Anne de Cleves?

— „Dumnezeu m-a trimis să păzesc binele”.

— Katherine Howard?

Nan se strâmbă, de parcă amintirea ar fi una amară, apoi zice:

— „Numai voia lui”, biata mincinoasă.

— Katherine de Aragon?

Pe aceasta o știm amândouă. Katherine a fost draga prietenă a mamei noastre și o martiră a credinței și a infidelității cumplite a soțului ei.

— „Umilă și loială”, Dumnezeu s-o binecuvânteze. N-a existat femeie mai umilită. Și nici mai loială.

— Care era deviza lui Jane?

Jane Seymour va rămâne mereu soția preferată, orice aș zice sau aș face eu. I-a dăruit un fiu și a murit înainte ca el să se sature de ea. Acum el își amintește o femeie perfectă, mai mult sfântă decât soție, ba chiar reușește să verse câteva lacrimi fierbinți pentru ea. Însă Nan, sora mea, își aduce aminte că Jane a murit înspăimântată și singură, întrebând de soțul ei, și nimeni nu a avut curajul să-i spună că el plecase.

— „Legată să mă supun și să slujesc”, zice Nan. Legată de mâini și de picioare, dacă e să spunem adevărul.

— Legată? Cine a legat-o?[2]

— Ca pe un câine, ca pe o sclavă. Frații ăia ai ei au vândut-o regelui de parcă era un pui cu aripile și picioarele legate. Au dus-o la piață și au pus-o la mezat chiar sub nasul reginei Anne. I-au legat aripile și picioarele, au umplut-o și au băgat-o în arșița de cuptor din apartamentul reginei, convinși că regele va vrea să o guste.

---

[2] Joc de cuvinte în limba engleză: cuvântul *bound* are atât sensul de „hotărâtă” sau „decisă”, cât și cel de „legată”, la propriu; e folosit aici în sensul de „juruită”, „legată printr-o promisiune”.

— Încetează.

Amândoi foștii mei soți au trăit departe de curte, departe de bârfele Londrei. Când primeam vreo veste de la Londra, ea venea cu o întârziere de mai multe săptămâni și prin strălucirea trandafirie a depărtării, așa cum era povestită de negustorii ambulanți sau, rareori, într-un bilețel scris în grabă de Nan. Zvonurile despre soțiile regelui care au venit și au plecat în decursul anilor erau ca niște basme despre ființe imaginare: curva tânără și frumoasă, ducesa germană grasă, mama angelică moartă la naștere. Eu nu pot vedea regele și curtea lui cu cinismul plin de discernământ al lui Nan, nu știu nici jumătate din ce știe ea. Nimeni nu cunoaște toate secretele pe care le-a auzit ea. Am venit la curte abia în ultimele luni de viață ale soțului meu, Latimer, și am găsit un zid de tăcere absolută în jurul oricărei pomeniri a ultimei regine – și nicio amintire veselă despre vreuna dintre ele.

— Ar fi bine ca deviza ta să fie o promisiune de loialitate și umilință, zice Nan. El te ridică într-un rang deosebit de important. Trebuie să declari public că îi ești recunoscătoare și că îl vei sluji.

— Nu sunt o femeie umilă din fire, îi spun cu un zâmbet mic.

— Trebuie să fii recunoscătoare.

— Vreau ceva despre grația divină, consimt eu. Singurul lucru care mă va face să suport asta e să știu că așa a fost voia Domnului.

— Nu, nu poți să spui nimic de felul ăsta, mă previne ea. Dumnezeu trebuie să fie în soțul tău, în rege.

— Vreau ca Dumnezeu să mă folosească. Trebuie să mă ajute. Vreau ceva cum ar fi „Tot ce fac este pentru Domnul”.

— „Tot ce fac este pentru El”? sugerează Nan. Sună ca și cum te-ai gândi doar la rege.

— Dar e o minciună, zic eu fără înconjur. Nu vreau să folosesc cuvinte viclene, care să însemne două lucruri în același timp, ca un curtean sau ca un preot necinstit.

— O, nu mai fi atât de directă și de nordică!

— Doar onestă, Nan. Nu vreau decât să fiu sinceră.

— Ce zici de „Folositoare în tot ceea ce fac”? Nu zice cui îi ești folositoare. Tu știi că e vorba de Dumnezeu și de religia reformată, dar nu e neapărată nevoie să spui asta.

— Folositoare în tot ceea ce fac, repet eu fără prea mult entuziasm. Nu e prea înălțător.

— „Cea mai fericită” a murit în trei ani și jumătate, zice Nan cu asprime. „Numai voia lui” și-a dus amantul la moarte. Astea sunt niște devize, nu preziceri.

* * *

Lady Elizabeth, fiica lui Anne Boleyn, este adusă de la micuța ei curte de la Hatfield pentru a-mi fi prezentată, eu fiind noua ei mamă vitregă – a patra în decurs de șapte ani –, iar regele decide ca întâlnirea să fie ceremonioasă și publică, așadar copila de nouă ani trebuie să intre în imensa sală oficială de la Hampton Court, care este ticsită cu sute de oameni. Are spatele țeapăn și fața îi e albă precum muselina din care e făcută partea de sus a rochiei ei. Arată ca odrasla unui artist, născută să pășească pe o scenă făcută din căruțe, singură în mulțime: totul numai spectacol și niciun pic de teren solid. Neliniștea o face să pară ștearsă, biata mititică! Părul arămiu îi este bine întins în spate pe sub glugă, are gura strânsă și se holbează în jur cu ochii ei negri. Pășește așa cum a învățat-o guvernanta, cu spatele foarte drept și cu capul ridicat și țeapăn. De cum o văd, mi se face tare milă de ea, sărăcuța: mama i-a fost decapitată la porunca tatălui ei înainte ca micuța să împlinească trei ani, iar propria ei siguranță a fost mereu șubredă de când s-a transformat peste noapte din moștenitoare regală în odraslă regală nelegitimă. Chiar și numele i-a fost schimbat din prințesa Elizabeth în *lady* Elizabeth și nimeni nu a mai făcut reverențe în fața ei când i s-au servit pâinea și laptele.

Nu văd o amenințare în această făptură micuță. Văd în schimb o fetiță care nu și-a cunoscut niciodată mama, care nu a fost sigură nici măcar de numele ei, care și-a văzut rareori tatăl și a fost iubită doar de servitorii ce se agață de slujbele obținute printr-un noroc și muncesc pe degeaba când

vistiernicul regelui uită să-i plătească.

Își ascunde spaima în spatele unui formalism rigid – are un înveliș de regalitate, ca o cochilie – și sunt sigură că înăuntrul ei micuța și delicata creatură se face mică precum o scoică Whitstable stropită cu zeamă de lămâie. Face o reverență amplă spre tatăl ei, apoi se răsucește și face una și spre mine. Ne vorbește în franceză, exprimându-și recunoștința pentru faptul că tatăl ei îi permite să se afle în prezența lui și bucuria de a-și saluta noua și onorata mamă. Mă pomenesc că o privesc aproape ca și cum ar fi un biet animăluț din menajeria din Turn, căruia regele i-a poruncit să facă giumbușlucuri.

Apoi zăresc o privire fugară între Elizabeth și *lady* Mary și îmi dau seama că sunt într-adevăr surori, că amândouă se tem de tatăl lor, sunt complet dependente de toanele lui, nesigure de poziția lor în lume și instruite să nu calce niciodată greșit pe un drum foarte nesigur. *Lady* Mary a fost silită să o slujească pe Elizabeth când era o prințesă copil, dar asta nu a născut dușmănie. *Lady* Mary a ajuns să-și iubească sora vitregă, iar acum înclină încurajator din cap în timp ce vocea scăzută a lui Elizabeth șovăie la cuvintele în franceză.

Mă ridic de la locul meu și cobor repede de pe podiumul pe care sunt puse jilțurile. Iau mâinile reci ale lui Elizabeth și o sărut pe frunte.

— Ești foarte bine-venită la curte, îi zic eu în engleză – căci cine vorbește într-o limbă străină cu fiica sa? Și voi fi foarte bucuroasă să fiu mama ta și să am grijă de tine, Elizabeth. Sper că mă vei vedea ca pe o mamă adevărată și că împreună vom fi o familie. Sper că vei învăța să mă iubești și să ai încredere că te voi iubi ca pe propriul meu copil.

Obrajii palizi i se colorează intens până la sprâncenele nisipii, buzele subțiri îi tremură. Nu are cuvinte de răspuns pentru un gest firesc de afecțiune, deși a avut pregătite discursuri în franceză.

Mă întorc spre rege.

— Maiestatea Voastră, dintre toate comorile pe care mi le-ați dăruit, aceasta – fiica voastră – este cea care îmi oferă cea

mai mare plăcere.

Arunc o privire spre *lady* Mary, care a albit de uimire la brusca mea lipsă de formalism.

— Pe *lady* Mary o iubesc deja, continui eu. Iar acum o voi iubi și pe *lady* Elizabeth. Când îl voi cunoaște pe fiul vostru, fericirea mea va fi desăvârșită.

Favoriții, Anthony Denny și Edward Seymour, își mută privirea de la mine la rege, ca să vadă dacă am uitat care mi-e locul și l-am făcut de rușine – eu, soția lui de rang umil. Însă regele radiază de încântare. Se pare că de data asta vrea o soție la fel de iubitoare față de copiii lui pe cât este față de el.

— Vorbești cu ea în engleză, este tot ce comentează el. Dar ea vorbește cursiv franceza și latina. Fiica mea e o cărturărească, la fel ca tatăl ei.

— Vorbesc din inimă, îi zic și el mă răsplătește cu căldura zâmbetului său.

[02] Palatul Hampton Court, vara anului 1543

Mi se spune că trebuie să las doliul deoparte pentru ziua nunții și că o să port o rochie din garderoba regală. Îngrijitorul garderobei aduce unul după altul cufere din lemn de santal din marele depozit din Londra, iar eu și Nan petrecem o după-amiază fericită scoțând rochii, uitându-ne la ele și alegând, în timp ce *lady* Mary și alte câteva doamne ne dau sfaturi. Rochiile sunt date cu pudră și păstrate în saci de pânză, iar mânecile sunt umplute cu flori de levănțică, pentru a îndepărta moliile. Hainele miros a bogăție: catifelele reci și moi și satinul lucios au un parfum de lux pe care nu l-am cunoscut niciodată în toată viața mea. Îmi aleg una din rochiile reginelor, una țesută cu fir de argint și de aur, și mă uit la mulțimea de mâneci și bonete conice, precum și la

jupoane. Până să-mi aleg rochia, una cu broderie bogată, în culori închise, aproape că s-a făcut ora cinei. Doamnele împachetează rochiile lăsate deoparte pentru a fi duse înapoi, după care Nan închide ușa în urma tuturor și suntem doar noi două.

— Trebuie să vorbesc cu tine despre noaptea nunții, îmi zice ea.

Mă uit la chipul ei serios și imediat mă tem că îmi știe cumva secretul. Știe că îl iubesc pe Thomas și suntem pierduți. Nu pot să fac altceva decât să zic pe un ton obraznic:

— O, ce mai e, Nan? Pari foarte serioasă. Nu sunt o mireasă virgină. Nu e cazul să mă avertizezi despre ce urmează. Nu mă aștept să văd nimic nou, râd eu.

— E ceva serios. Trebuie să te întreb ceva. Kat, crezi că ești stearpă?

— Ce întrebare! Am doar treizeci și unu de ani!

— Dar nu ai rămas niciodată grea cu lordul Latimer?

— Dumnezeu nu ne-a binecuvântat cu copii, iar el era mereu departe de casă și în anii din urmă n-a fost…

Fac un gest disprețuitor.

— Oricum, de ce întrebi? zic apoi.

— Doar așa, spune ea cu glas aspru. Regele nu ar suporta să piardă încă un copil. Așa că nu poți rămâne însărcinată. Nu merită riscul.

Sunt înduioșată.

— Ar fi chiar atât de îndurerat? întreb.

Nan țâțâie de nerăbdare. Uneori o enervez cu neștiința mea pe sora crescută la Londra. Eu sunt o doamnă de la țară, ba chiar mai rău de-atât – o doamnă din nordul Angliei, departe de toate bârfele, nevinovată precum cerul nordic și necioplită ca o țărancă.

— Nu, bineînțeles că nu. Pentru el nu-i nicio durere. Nu simte niciodată durere.

Aruncă o privire spre ușa zăvorâtă și mă trage mai spre mijlocul camerei, ca să nu ne poată auzi nimeni, nici măcar cu urechea lipită de tăbliile din lemn.

— Nu cred că-ți poate dărui un copil care să poată rămâne în pântec. Nu cred că poate zămisli un copil sănătos.

Mă apropii încă un pas, ca să fiu cu gura la urechea ei.

— Asta e înaltă trădare, Nan. Până și eu o știu. Ești nebună dacă-mi spui așa ceva chiar înainte de ziua nunții mele.

— Aș fi nebună dacă nu ți-aș spune-o, Kateryn. Îți jur că nu poate zămisli nimic altceva decât sarcini care se leapădă și prunci morți.

Mă trag înapoi ca să-i văd fața sumbră.

— Asta e rău, îi zic.

— Știu.

— Crezi că voi lepăda?

— Sau mai rău.

— Ce naiba ar putea fi mai rău?

— Dacă ajungi să naști un prunc, ar putea fi un monstru.

— Un ce?

Stă la fel de aproape de mine ca la spovedanie, cu ochii ațintiți la fața mea.

— Ăsta e adevărul. Ni s-a spus să nu vorbim niciodată despre asta. Este o taină adâncă. Niciunul dintre cei care au fost de față nu a pomenit-o vreodată.

— Ai face bine să vorbești acum, îi zic eu posomorâtă.

— Regina Anne Boleyn… condamnarea ei la moarte nu a fost provocată de bârfele, clevetirile și minciunile pe care le-au strâns împotriva ei, de toate prostiile alea despre zecile de amanți ai ei. Anne Boleyn a dat naștere propriei ei sorți. A fost condamnată la moarte de acel micuț monstru.

— A făcut un mic monstru?

— A lepădat ceva malformat, iar moașele erau iscoade plătite.

— Iscoade?

— S-au dus imediat la rege ca să-i spună ce-au văzut, ce s-a născut în mâinile lor supuse. Nu era un prunc născut înainte de vreme. Nu era un copil normal. Era jumătate pește, jumătate animal. Era un monstru cu chipul despicat în două și coloana vertebrală la vedere, jupuită de piele, ceva ce putea fi conservat într-un borcan și arătat la lume într-un bâlci de la

țară.

Îmi smulg mâinile din mâinile ei și îmi astup urechile.

— Dumnezeule, Nan... Nu vreau să știu! Nu vreau să aud așa ceva.

Ea îmi dă mâinile la o parte și mă scutură.

— De îndată ce i-au spus totul regelui, el a luat-o ca pe o dovadă că regina a făcut vrăjitorii ca să zămislească, că s-a culcat cu fratele ei și a dat naștere unui prunc al iadului.

Mă uit la ea cu chipul golit de orice expresie.

— Iar Cromwell i-a adus mărturii prin care o dovedea, zice Nan. Cromwell ar fi putut dovedi că regina noastră era bețivă: omul ăla avea un martor dispus să jure orice. Însă cel care îi poruncea era regele. Regele nu a vrut să lase pe nimeni să creadă că ar putea face o femeie să zămislească un monstru.

Nan se uită la fața mea îngrozită și continuă:

— Așa că gândește-te la asta: dacă pierzi sarcina sau dacă îi naști un prunc pocit, va zice același lucru și despre tine și te va condamna la moarte.

— Nu poate să spună așa ceva, îi zic eu sec. Eu nu sunt regina Anne. Nu o să mă culc cu fratele meu și cu zeci de alți amanți. Am auzit și noi despre ea – chiar și în Richmondshire. Știam ce făcea. Nimeni n-ar putea zice așa ceva despre mine.

— Regele ar crede mai degrabă că a fost încornorat de zece ori decât să accepte că e ceva în neregulă cu el. Ce-ai auzit tu în Richmondshire – adică încornorarea regelui – a fost ce-a anunțat regele însuși. O știi pentru că s-a asigurat el că toată lumea o știe. Că toată țara știe că ea era de vină. Nu înțelegi, Kateryn. El trebuie să fie perfect în toate privințele. Nu poate suporta să creadă cineva, fie și doar pentru o clipă, că greșește cumva. Nu poate fi văzut altfel decât perfect. Iar soția lui trebuie să fie și ea perfectă.

Arăt la fel de lipsită de emoție precum mă simt.

— Astea-s niște aiureli mizerabile.

— E adevărul! exclamă Nan. Când regina Katherine a pierdut sarcina, el a dat vina pe Dumnezeu și a spus că a fost o căsătorie falsă. Când regina Anne a dat naștere monstrului, a dat vina pe vrăjitorie. Dacă Jane ar fi pierdut copilul, ar fi

dat vina pe ea, iar regina o știa, toți o știam. Și dacă ai pierde tu o sarcină, va fi vina ta, nu a lui. Și vei fi pedepsită.

— Dar ce pot eu să fac? întreb cu înverșunare. Nu știu ce să fac. Cum să împiedic asta?

Drept răspuns, ea scoate un săculeț din buzunarul rochiei și mi-l arată.

— Ce-i aia?

— Virnanț proaspăt. Fă-ți ceai din el și bea-l după ce se culcă cu tine. De fiecare dată. Împiedică sarcina încă dinainte să se formeze.

Nu iau săculețul pe care mi-l întinde. Ridic un deget și îl împung ușor.

— Ăsta e un păcat, zic eu șovăitoare. Sigur e un păcat. E soiul ăla de mizerie pe care o vând babele pe ascuns la târgurile de slujbe. Probabil nici nu are efect.

— Păcat e să te îndrepți cu bună știință spre propria distrugere, mă corectează ea. Și asta o să faci dacă nu împiedici o sarcină. Dacă zămislești un monstru, cum a făcut regina Anne, te va numi vrăjitoare și te va omorî pentru asta. Mândria nu-i va permite să aibă încă un prunc mort. Toată lumea ar ști că e ceva în neregulă cu el dacă o altă soție de-a lui, cea de-a șasea soție sănătoasă, ar naște un monstru sau ar pierde un copil. Gândește-te! Ar fi al nouălea copil pe care-l pierde.

— Opt copii morți? întreb eu, văzând cu ochii minții o familie de stafii, o odaie a copiilor plină cu trupuri neînsuflețite.

Ea înclină din cap în tăcere și îmi întinde săculețul. Îl iau fără să mai spun nimic.

— Se zice că miroase groaznic. O s-o punem pe servitoare să-ți aducă dimineața un urcior cu apă fierbinte și o să-l facem noi singure.

— E groaznic, zic încet. Am renunțat la dorințele mele – pântecul îmi pulsează, cuprins de o împunsătură de dorință trupească, când mă gândesc la dorințele acelea –, iar acum tu, propria mea soră, îmi dai să beau otravă.

Își lipește obrazul cald de al meu, spunându-mi șoptit, cu înflăcărare:

— Trebuie să trăiești. Uneori, la curte, o femeie trebuie să facă orice pentru a supraviețui. Orice. Tu trebuie să supraviețuiești.

* * *

În Londra bântuie ciuma și regele poruncește ca nunta noastră să fie una restrânsă și privată, fără mulțimi de oameni de rând, care ar putea aduce boli. Nu va fi nicio mare ceremonie în catedrală, din fântâni nu va curge vin, lumea nu va avea voie să frigă boi și să danseze pe străzi. Oamenii trebuie să ia leacuri și să rămână în casele lor și nimănui nu-i e îngăduit să vină din orașul plin de molime la țară, la râul curat și pajiștile verzi ce înconjoară Hampton Court.

Această nuntă a mea, a treia, urmează să aibă loc în paraclisul reginei, o săliță frumos decorată din apropiere de odăile reginei. Îmi aduc aminte că aceasta va fi capela mea privată, că e chiar lângă garderoba mea și aici voi putea să meditez și să mă rog singură când se va termina totul. După ce îmi voi fi spus jurămintele, această încăpere – și toate celelalte din aripa de clădire a reginei – vor fi ale mele, le voi folosi numai eu.

Încăperea e ticsită de oameni, iar curtenii se trag înapoi când intru în rochia mea nouă și pășesc încet către rege. El, un munte de om, la fel de lat pe cât e de înalt, stă în picioare în fața altarului, care e învăluit într-o mare de lumină: lumânări albe din ceară stau în candelabre aurite, cu multe brațe, pe un antimis a cărui pânză este încrustată cu pietre prețioase, mai sunt acolo pocale, boluri, artofoare, farfurii din aur și argint și, deasupra tuturor, un imens și impunător crucifix din aur bătut cu diamante. Toate comorile prădate din cele mai mari case de rugăciune din regat și-au găsit drum în tăcere spre vistieria regelui și acum strălucesc pe altar ca niște jertfe păgâne, copleșind paginile deschise ale Bibliei în engleză și sufocând simplitatea capelei, până când mica încăpere seamănă mai mult cu un tezaur decât cu un loc de închinăciune.

Mâna mea se pierde în palma mare și transpirată a regelui.

În fața noastră, episcopul Stephen Gardiner ține cartea cu liturghia și citește jurămintele de cununie cu vocea calmă a unui om care a tot văzut regine venind și plecând și care și-a întărit în taină propria poziție. Episcopul a fost prieten cu cel de-al doilea soț al meu, lordul Latimer, și împărtășea convingerea acestuia că mănăstirile ar trebui să își slujească comunitățile, că biserica ar trebui să rămână neschimbată, în afară de conducătorul ei, că bogăția capelelor și catedralelor nu ar fi trebuit furată de nou-veniții lacomi și că țara e acum mai săracă, deoarece azvârle preoți și călugări în piețe și dărâmă altarele sfinte.

Slujba se ține într-o engleză simplă, dar orația este în latină, de parcă regele și episcopul vor să le reamintească tuturor că Dumnezeu vorbește în latină și că săracii, cei lipsiți de școală și cam toate femeile nu îl vor înțelege niciodată.

În spatele regelui, într-o mulțime de oameni zâmbitori, se află cei mai apropiați prieteni și curteni ai săi: Edward Seymour, fratele mai mare al lui Thomas, care nu va ști niciodată că uneori îi caut ochii negri pentru a găsi o asemănare de familie cu bărbatul pe care îl iubesc, apoi soțul lui Nan, William Herbert, care stă cu Anthony Browne, și Thomas Heneage. În spatele meu sunt doamnele de la curte. Primele dintre ele sunt fiicele regelui, *lady* Mary și *lady* Elizabeth, și nepoata lui, *lady* Margaret Douglas. În spatele celor trei stau sora mea, Nan, Catherine Brandon și Jane Dudley. Alte chipuri se învălmășesc mai încolo. Este foarte cald și încăperea e plină de lume. Regele își rostește jurămintele cu o voce tunătoare, de parcă ar fi un crainic care anunță un triumf. Eu îmi spun cuvintele clar, cu un glas calm, apoi totul se termină și el se întoarce spre mine cu chipul transpirat, radiind de bucurie. Se apleacă spre mine și acum, într-un ropot de aplauze, își sărută mireasa.

Gura îi este un pic stăruitoare, ca o ventuză umedă și cercetătoare, iar saliva îi e pătată de la dinții stricați. Miroase a mâncare putredă. Îmi dă drumul, iar ochii lui mici și pătrunzători îmi scrutează chipul, ca să vadă cum reacționez. Cobor privirea ca și cum aș fi copleșită de dorință, găsesc

puterea să schițez un zâmbet și trag cu ochiul în sus, la el, cu o sfială jucăușă, ca o copiliță. Nu-i mai rău decât am crezut că va fi și, oricum, va trebui să mă obișnuiesc cu asta.

Episcopul Gardiner îmi sărută mâinile, se înclină adânc în fața regelui, ne felicită și toată lumea înaintează, plină de bucurie că s-a terminat. Catherine Brandon, a cărei frumusețe zglobie o menține periculos de sus în grațiile regelui, este deosebit de caldă când laudă nunta și fericirea de care cu siguranță ne vom bucura. Soțul ei, Charles Brandon, stă în spatele splendidei și tinerei sale soții și îi face cu ochiul regelui, ca de la un câine bătrân la altul. Regele le face semn tuturor să se dea la o parte și îmi oferă brațul, ca să putem conduce alaiul din capelă spre sala unde se va servi masa.

Urmează să aibă loc un festin. De ore în șir mirosul de carne pusă la fript s-a tot strecurat în sus prin planșeul de scânduri al bucătăriei, aflată chiar sub aceste încăperi. Toată lumea se înșiră în spatele nostru într-o ordine precisă, după titlu și rang. O zăresc pe soția lui Edward Seymour, aristocrata cu trăsături tăioase și limba ascuțită, cum își dă ochii peste cap și se trage un pas înapoi când trebuie să îmi facă loc. Îmi ascund un zâmbet de triumf. Anne Seymour poate învăța să îmi facă reverențe. M-am născut cu numele de Parr, o familie respectabilă din nordul Angliei, apoi am fost tânăra soție a unui Neville, o familie bună, dar departe de curtea regală și de faima de-aici, iar acum Anne Seymour trebuie să se dea înapoi din fața mea, căci sunt noua regină a Angliei, cea mai importantă femeie din țară.

Când intrăm în sala cea mare, curtenii se ridică în picioare și aplaudă, în timp ce regele aruncă zâmbete radioase în stânga și în dreapta. Mă conduce la locul meu. Acum scaunul meu e așezat mai jos decât al lui, dar mai sus decât cel al lui *lady* Mary, care, la rândul ei, stă mai sus decât micuța *lady* Elizabeth. Eu sunt cea mai importantă și mai bogată femeie din Anglia – până la moarte sau până la căderea în dizgrație, indiferent care ar veni prima. Mă uit prin sală la oamenii care se veselesc, la chipurile lor zâmbitoare, până o văd pe sora mea, Nan, mergând calmă spre capul mesei cu doamnele de

onoare ale reginei. Dă din cap liniștitor spre mine, ca pentru a-mi spune că e aici, că veghează asupra mea. Prietenele ei o vor informa ce spune regele în particular, soțul ei mă va lăuda în fața lui. Sunt sub protecția familiei mele, care stă de-acum deasupra tuturor celorlalte familii. Ai mei se așteaptă să îl conving pe rege să reformeze biserica, să le obțin averi și ranguri, să găsesc slujbe și simbrii pentru copiii lor. În schimb, ei îmi vor apăra reputația, mă vor lăuda ca pe nimeni alta și mă vor feri de dușmani.

Nu mă uit după nimeni altcineva. Nu mă uit după Thomas. Știu că e deja departe. Nimeni nu va putea spune că m-am uitat după capul lui cu păr negru, după privirea fugară a ochilor lui căprui, după un zâmbet tainic. Nimeni nu va putea spune că l-am căutat cu privirea, căci nu o voi face niciodată. În lungile mele nopți de rugăciune m-am învățat să știu că el, cu silueta lui perfectă în cadrul unei uși sau aplecată deasupra unei mese de joc și râzând, el, primul care sare în picioare la dans și ultimul care pleacă la culcare, el, cu râsul lui sonor și cu privirile grijulii pe care mi le arunca – el nu va mai fi niciodată aici. Am renunțat la gândul măritișului cu el, așa cum am renunțat și la dorința pentru el. Mi-am silit sufletul să se resemneze. S-ar putea să nu-l mai văd niciodată și nici nu îl voi căuta niciodată.

Multe femei înaintea mea au făcut asta, multe femei care vor veni după mine vor cunoaște această pustiire a dorinței unei inimi. Este prima îndatorire a unei femei care iubește un bărbat, dar se mărită cu altul, și știu că nu sunt prima femeie din lume care a fost nevoită să renunțe la iubire și apoi să pretindă că nu e rănită. Adesea o femeie călăuzită de Dumnezeu trebuie să renunțe la iubirea vieții ei, iar eu am făcut exact așa, nici mai mult, nici mai puțin. Am renunțat la el. Cred că mi s-a frânt inima, dar frânturile ei le-am adus ofrandă lui Dumnezeu.

* * *

Aceasta nu este prima mea nuntă, nici măcar a doua, dar chiar și așa, mi-e o teamă îngrozitoare de noapte, de parcă aș

fi o virgină care se furișează în sus pe scările întunecate ale unui castel, cu o lumânare tremurându-i în mână. Banchetul continuă la nesfârșit, căci regele poruncește să se aducă și mai multe feluri de mâncare, iar servitorii vin în fugă de la bucătărie cu tăvi mari de aur încărcate cu mâncare, pe care le țin ridicate în dreptul umerilor. Aduc o mulțime de păuni, fripți și vârâți înapoi în pielea lor, astfel că penele lor splendide scânteiază dinaintea noastră în lumina lumânărilor de pe masă. Servitorul jupoaie pielița dinăuntru, pătată cu sânge, gâtul cu irizații albastre cade într-o parte ca o frumusețe decapitată, iar ochii stinși, înlocuiți cu stafide negre, sclipesc de parcă încă ar cerși îndurare. Trupul păsării iese la vedere. Regele face nerăbdător un semn cu degetul îndoit și primește pe farfuria lui din aur o bucată mare de piept închis la culoare. Se aduce o tavă cu ciocârlii, unde trupușoarele lor nenumărate, fără nume, înăbușite în suc propriu, sunt puse unul peste altul, ca într-un morman de victime de la revolta din Yorkshire[3]. Se aduc platouri cu bucăți lungi de piepturi de bâtlani prinși în laț, iepuri de câmp înăbușiți, înecați în boluri adânci, iepuri de casă ținuți captivi în plăcinte cu crustă aurie. Regele este servit cu un fel după altul, ia din fiecare câte o porție mare și face semn cu mâna ca restul să fie trimis în sală, la prietenii săi de încredere.

Râde de mine pentru că mănânc atât de puțin. Eu zâmbesc și îi aud dinții ronțăind oasele păsăruicilor. I se aduce și mai mult vin, tot mai mult vin, iar apoi răsună o trompetă și apare capul imens al unui porc mistreț, cu colții poleiți cu aur, cu căței de usturoi aurii ieșindu-i din orbite, cu crenguțe de rozmarin împungându-i fața în chip de țepi. Regele aplaudă și servitorii îi taie o porție care lucește de grăsime, iar apoi animalul e purtat prin sală, ca la paradă, de servitorii care taie felii din fața lui, din urechile lui, din gâtul lui scurt și

---

[3] În original *Pilgrimage of Grace* (aprox. „Pelerinajul Milei”), denumirea sub care este cunoscută în limba engleză revolta populară din 1536 împotriva lui Henric al VIII-lea, revoltă provocată de ruptura cu Biserica Catolică de la Roma, de legea privind desființarea mănăstirilor și de politicile prim-ministrului regelui, Thomas Cromwell.

îndesat.

Arunc o privire spre *lady* Mary, care e palidă de greață, și îmi ciupesc obrajii, ca să par trandafirie pe lângă ea. Iau o porție din tot ce îmi oferă regele și mă silesc să mănânc. Bucăți mari de carne tare, cu sos sățios, mi se îngrămădesc una după alta pe farfurie, iar eu mestec, surâd și mă silesc să le fac să-mi alunece pe gât cu câte o înghițitură de vin. Mă simt slăbită și încep să transpir. Simt cum rochia mi se umezește la subsuori și pe șira spinării. Lângă mine, doborât de atâta mâncare, regele stă rășchirat, aproape culcat pe spate în jilț, geme și face semn să i se aducă încă o porție și apoi încă una.

În cele din urmă, ca la o caznă de care nu putem scăpa, trompetele răsună ca să anunțe că am reușit să ajungem la jumătatea festinului și carnea dispare pentru a face loc budincilor și dulciurilor. Se aud ovații la apariția unei miniaturi din marțipan a castelului Hampton, cu două figurine mici, din vată de zahăr, care stau în fața lui. Cofetarii sunt niște artiști: Henric al lor arată ca un puști de douăzeci de ani, înalt și mândru, care ține frâul unui cal de luptă. Pe mine m-au închipuit în albul de văduvă și mi-au prins foarte bine înclinarea întrebătoare a capului, cu care micuța Kateryn din zahăr se uită în sus, cercetătoare, la strălucitorul prințișor Henric. Toată lumea exclamă la vederea măiestriei cu care sunt realizate figurinele. Parcă-i un Holbein în bucătărie, zic ei. Trebuie să-mi păstrez pe chip un zâmbet încântat și să-mi înghit un val subit de lacrimi. Aici e închipuită o mică tragedie, cristalizată în zahăr. Dacă Henric ar mai fi un prințișor ca acesta, poate am fi avut o șansă să fim fericiți. Însă Katherine cea care s-a căsătorit cu puștiul a fost Katherine de Aragon, prietena mamei mele, și nu Kateryn Parr, care e cu douăzeci și doi de ani mai tânără decât el.

Figurinele au coronițe din aur adevărat și Henric îmi face semn că sunt ale mele. Râde când mi le pun pe degete, în chip de inele, apoi o ia pe micuța Kateryn din zahăr, o bagă pe toată în gură, rupându-i picioarele ca să o îndese înăuntru, și o mănâncă dintr-o singură înghițitură.

Mă bucur când cere mai mult vin și mai multă muzică și se lasă moale pe spate în jilț. Corul din capelă cântă un imn frumos, iar dansatorii intră în zornăit de tamburine și interpretează o pantomimă având ca temă o nuntă. Unul dintre ei, îmbrăcat în prinț italian, se înclină adânc în fața mea și mă invită să mă alătur lor. Arunc o privire spre rege și el îmi face semn să mă duc. Știu că dansez bine, poalele largi ale rochiei somptuoase fâlfâie când mă răsucesc și o conduc la dans pe *lady* Mary și până și micuța *lady* Elizabeth țopăie în urma mea. Îmi dau seama că Mary are dureri. Mâna i se sprijină ușor pe șold, degetele i se înfig într-o parte a corpului. Ține capul sus și zâmbește cu dinții încleștați. Nu pot să-i permit să nu danseze doar pentru că e bolnavă. La nunta mea trebuie să dansăm toate, indiferent ce simțim.

Dansez cu doamnele mele de onoare un dans după altul. Aș dansa toată noaptea pentru el dacă asta l-ar împiedica să le facă semn cu capul nobililor ce au grijă de iatacul regal, dând de înțeles că seara s-a încheiat și curtea se închide peste noapte. Însă vine miezul nopții, eu stau pe jilțul meu, îi aplaud pe muzicanți, iar regele își răsucește corpul masiv spre mine, săltându-se într-o parte, ca să se poată apleca, și îmi zice cu un zâmbet:

— Mergem la culcare, nevastă?

Îmi aduc aminte ce m-am gândit prima oară când i-am auzit cererea în căsătorie. M-am gândit că așa va fi până când moartea ne va despărți: el va aștepta consimțământul meu sau va continua fără el. Nu prea contează ce zic: nu voi putea să-i refuz niciodată nimic. Zâmbesc, mă ridic în picioare, aștept ca slujitorii să-l ridice de pe tron, apoi el se chinuie să coboare treptele podiumului și trece bălăbănindu-se printre curteni. Pășesc încet alături, potrivindu-mi pasul după mersul lui clătinat. Curtenii ne aclamă când trecem prin mijlocul lor și eu am grijă să mă uit drept înainte, ca să nu întâlnesc privirea nimănui. Pot suporta orice, mai puțin o privire plină de milă, și merg în fruntea doamnelor de onoare către noul meu iatac, dormitorul reginei, unde o să mă dezbrac și o să-l aștept pe stăpânul meu, regele.

* * *

E târziu, dar nu-mi permit să sper că el e prea obosit ca să vină în iatacul meu. Doamnele mele mă îmbracă în satin negru și eu nu îmi duc mâneca la obraz, ca să-mi amintesc o altă noapte când am purtat o cămășuță neagră, peste care am aruncat o pelerină albastră și m-am dus, înveșmântată în culorile cerului noptatic, la un bărbat care mă iubea. Noaptea aceea a fost doar cu puțin timp în urmă, dar sunt silită să o uit. Ușile se deschid și intră Maiestatea Sa, susținut de o parte și de alta de îngrijitorii iatacului. Ei îl ajută să urce în patul înalt, de parcă s-ar lupta să vâre un taur într-un țarc. El înjură tare când cineva îi lovește piciorul bolnav.

— Prostănacule! se răstește el.

— Există doar un prostănac aici: bufonul regelui, zice vioi Will Somers. Și ți-aș fi recunoscător dacă ți-ai aminti că țin la slujba mea!

Isteț ca întotdeauna, bufonul risipește tensiunea. Regele râde și toată lumea îi urmează exemplul. Somers îmi face cu ochiul când trece pe lângă mine, iar ochii lui căprui și prietenoși sclipesc. Ceilalți nici măcar nu se uită la mine. Când se înclină și pleacă, țin ochii în pământ. Cred că se tem pentru mine, căci rămân în sfârșit singură cu el și aburii vinului i se scurg din cap, mâncarea i se încheagă în burtă, iar dispoziția îi devine ursuză. Doamnele mele se reped să iasă din încăpere. Nan e ultima care pleacă și dă încetișor din cap, ca să-mi aducă aminte că fac lucrarea Domnului, tot astfel cum aș face-o și dacă aș fi o sfântă ce urmează să fie trasă pe roată.

Ușa se închide în urma lor, iar eu îngenunchez în tăcere la capătul patului.

— Poți veni mai aproape, zice el aspru. Nu te mușc. Treci în pat.

— Îmi spuneam rugăciunile, îi zic eu. Să mă rog cu voce tare pentru tine, Maiestatea Ta?

— Acum poți să-mi spui Henric, răspunde el. Când suntem singuri.

Iau asta drept un refuz în privința rugăciunilor. Dau la o parte așternuturile și mă strecor în pat, lângă el. Nu știu ce are de gând. Cum nu poate nici măcar să se întoarcă pe o parte fără ajutor, cu siguranță nu se poate urca pe mine. Stau întinsă lângă el, perfect nemișcată, și aștept să-mi spună ce vrea.

— Va trebui să stai în poala mea, zice în cele din urmă, de parcă și el ar fi pus în încurcătură. Nu ești o copilă prostuță – ești femeie. Ai fost măritată și te-ai împreunat nu o dată. Știi ce să faci, nu?

E mai rău decât mi-am închipuit. Îmi ridic poala cămășii de noapte, ca să nu mă încurce, și mă târăsc în patru labe spre el. În minte îmi vine, pe nepusă masă, imaginea lui Thomas Seymour gol și întins pe spate, cu spinarea arcuită și cu genele negre fluturându-i pe obrajii bruni. Îi văd mușchii tari ai abdomenului zvâcnind de plăcere la atingerea mea în timp ce se împinge în sus.

— Să înțeleg că Latimer nu era un amant grozav? mă chestionează regele.

— Nu era un bărbat cu prea multă putere, ca Maiestatea... ca tine. Și, bineînțeles, era bolnav.

— Și cum o rezolva?

— Sănătatea?

— Cum înfăptuia actul? Cum se culca cu tine?

— Foarte rar.

Mormăie aprobator și văd că e stârnit. Gândul că e mai viril decât fostul meu soț îl excită.

— Asta trebuie să-l fi înfuriat, zice el cu încântare. Să ia de nevastă o femeie ca tine și să nu fie în stare să facă treaba.

Râde.

— Vino! Ești foarte frumoasă. Abia aștept.

Mă apucă de încheietura mâinii drepte și mă trage spre el. Mă ridic în genunchi, supusă, ca să-i încalec trupul. Însă șoldurile lui cărnoase sunt atât de late, că nu pot trece de cealaltă parte, iar el mă trage în jos, astfel că ajung să stau ghemuită pe el, de parcă aș călări un cal gras. Trebuie să-mi împietresc chipul, ca să nu mă strâmb. Nu trebuie să tremur,

nu trebuie să plâng.

— Așa, zice el, excitat de propria-i virilitate. Simți aia? Nu-i rău pentru un bărbat care tocmai a trecut de cincizeci de ani, nu-i așa? N-ai fi avut parte de așa ceva de la bătrânul Latimer.

Murmur un răspuns fără vorbe. Mă trage spre el și se chinuie să se împingă în sus, spre mine. E moale, cu o chestie pe jumătate formată, și acum sunt scârbită și, totodată, stânjenită.

— Așa! repetă el mai tare.

Fața i se înroșește și mai mult, iar sudoarea îi curge șiroaie din cauza efortului de a mă trage cu mâinile și de a-și împinge chinuit în sus pulpele uriașe.

Îmi acopăr fața cu mâinile, ca să nu mai văd cum se trudește sub mine.

— Doar nu ești rușinoasă! exclamă el și glasul îi răsună tare în încăpere.

— Nu, nu, îi zic.

Trebuie să-mi reamintesc că fac asta pentru Dumnezeu și pentru familia mea. Voi fi o regină bună. Asta face parte din îndatorirea mea, din sarcina dată de Dumnezeu. Îmi duc mâinile la gulerul cămășii de noapte și dezleg funda din față. Când îmi vede sânii dezgoliți, îi acoperă cu mâinile lui grase și îi apucă, ciupindu-mi sfârcurile. În cele din urmă mă pătrunde și îl simt încercând să se împingă în mine, apoi scoate un țipăt gâtuit, cade pe spate și rămâne nemișcat, complet nemișcat.

Aștept, dar nu se mai întâmplă nimic. Nu zice nimic. Culoarea cărămizie i se retrage din obraji, lăsându-i pământii în lumina lumânărilor. Ține ochii închiși. Gura îi atârnă moale, larg deschisă, și regele scoate un sforăit lung și sonor.

Asta pare să fi fost tot. Mă ridic încet din poala lui umedă și cobor cu grijă din pat. Îmi strâng cămașa de noapte pe lângă mine și mă învelesc strâns cu ea, prinzându-i cordonul din talie și legându-l bine. Mă așez lângă foc, pe un jilț mare, lărgit și întărit anume pentru a-i susține greutatea, și îmi strâng genunchii la piept, cuprinzându-mă cu brațele. Mă pomenesc că tremur și îmi torn un pahar din berea încălzită și

condimentată de la nuntă, care stă lângă mine, pe masă. Era menită să ne dea mie curaj, iar lui vlagă. Mă încălzește un pic și cuprind cu palmele cupa de argint.

După un răstimp deprimant, în care mă holbez în gol la foc, mă strecor în pat, lângă el. Salteaua e mult lăsată sub greutatea lui, iar păturile și cuvertura scumpă stau grămadă peste trupul lui mare. Culcată lângă el, par un copil. Închid ochii. Nu mă gândesc la nimic. Sunt ferm hotărâtă să nu mă gândesc la absolut nimic. Închid ochii și adorm.

Aproape imediat visez că sunt Tryphine, măritată împotriva voinței mele cu un bărbat primejdios, că sunt captivă în castelul lui și urc tot mai sus pe scara în spirală, cu o mână pe zidul jilav, cu cealaltă ținând o lumânare pâlpâitoare. Dinspre ușa de la capătul scării vine un miros groaznic. Mă duc la inelul din bronz masiv al zăvorului și îl răsucesc încet. Ușa se deschide cu un scârțâit, dar nu sunt în stare să intru în încăpere, în acea miasmă de împuțiciune. Mi-e atât de teamă, încât mă zbat în vis și mă zbat în somn, mă zvârcolesc în pat și mă trezesc. Chiar dacă sunt trează, luptându-mă cu somnul și simțind frica din vis, mirosul încă mă copleșește, de parcă s-ar revărsa din visul meu în lumea reală, și mă înec, mă chinui să respir în timp ce sunt trează. Mirosul din coșmar e în patul meu, mă îneacă, a venit din noaptea întunecată în propriul meu iatac, e aievea și mă sufoc din cauza lui. Coșmarul e aici și acum.

Strig după ajutor și apoi sunt trează și îmi dau seama că nu e un vis, e de-adevăratelea. Rana supurândă de la piciorul lui curge. Prin bandaje trece un puroi galben-portocaliu, ce îmi pătează cămașa de noapte, de parcă regele s-ar fi pișat pe așternuturile din pânză fină, făcând ca iatacul cel mai luxos din Anglia să miroasă ca o capelă mortuară.

În cameră e beznă, dar știu că e treaz. Sforăitul bolborosit și răsunător a încetat. Îi aud respirația greoaie, dar nu mă las păcălită: știu că e treaz, că ascultă și mă caută. Îmi închipui cum ochii lui, larg deschiși în întuneric, se uită stăruitor spre mine, fără să vadă nimic. Stau întinsă, complet nemișcată, respir regulat și ușor, dar mă tem că știe, cum știe

întotdeauna orice fiară sălbatică, că mi-e frică de el. Un soi de viclenie animalică îi dă de înțeles că sunt trează și că mi-e frică de el.

— Ești trează, Kateryn? zice el foarte încet.

Mă întind și scot un mic căscat prefăcut.

— Ăăă... da, Maiestatea Ta. Sunt trează.

— Și ai dormit bine?

Cuvintele îi sunt plăcute, dar vocea lui are ceva tăios. Mă ridic în capul oaselor, strângându-mi părul sub boneta de noapte, și mă întorc imediat spre el.

— Da, Maiestatea Ta, slavă Domnului. Sper că și tu ai dormit bine...

— Mi-a fost rău. Aveam gust de vomă în gât. Nu am fost ridicat suficient pe perne. E groaznic să simți așa ceva în somn. Aș fi putut să mă sufoc. Trebuiau să mă sprijine în așa fel încât să stau în capul oaselor, altfel mă înec cu fierea. Ei o știu. Trebuie să te asiguri că fac asta când sunt în patul tău, așa cum o fac în patul meu. Probabil că în mâncarea de la cină a fost ceva stricat, care mi-a făcut rău. Au fost cât pe ce să mă otrăvească. Dimineață o să trimit după bucătari și o să-i pedepsesc. Cu siguranță au pus la gătit niște carne stricată. Trebuie să vomit.

Cobor de îndată din pat, cu cămașa de noapte mânjită și alunecoasă lipindu-mi-se de picioare, și iau de pe servantă un vas, o butelcă de bere.

— Vrei să bei acum un pic de bere? Să trimit după doctori?

— Pe doctor o să-l consult mai târziu. Am fost foarte amețit azi-noapte.

— Ah, dragul meu! zic eu tandru, ca o mamă care-i vorbește unui băiat bolnav. Poate că dacă bei niște bere, o să adormi din nou...?

— Nu, nu pot să dorm, se plânge el țâfnos. Eu nu dorm niciodată. Toată curtea doarme, toată țara doarme, doar eu stau treaz. Veghez toată noaptea, în timp ce pajii leneși și femeile delăsătoare dorm. Stau de veghe și îmi apăr țara, îmi apăr biserica. Știi câți oameni o să ard pe rug la Windsor săptămâna viitoare?

— Nu, spun eu, făcându-mă mică.

— Trei, zice el încântat. Îi vor arde pe rug și cenușa lor va fi dusă de vânt. Pentru că s-au îndoit de sfânta mea biserică. Călătorie sprâncenată.

Mă gândesc cum m-a rugat Nan să vorbesc în sprijinul lor.

— Soțul și stăpânul meu…

Își golește cupa de bere din trei înghițituri mari și îmi face semn să-i mai torn. Îi torn iar.

— Mai mult, zice el.

— Servitorii ne-au lăsat și niște plăcinte în servantă, poate ți-ai dori una, îl îmbii eu șovăitoare.

— Socot că, poate, una mi-ar liniști stomacul.

Îi întind platoul și văd cum împăturește plăcintele de mai multe ori, una după alta, cu un aer absent, și le vâră în gura lui mică, unde dispar toate. Se linge pe degete și adună cu ele firimiturile de pe platou, apoi mi-l înapoiază. Zâmbește. Mâncarea și atenția pe care i-am acordat-o l-au calmat. De parcă zahărul ar reuși să-l îndulcească.

— Așa e mai bine, zice el. După ce ne-am desfătat împreună, mi s-a făcut foame.

Grație berii și plăcintelor, dispoziția lui s-a îmbunătățit aproape miraculos. Mă gândesc că, de bună seamă, ascunde tot timpul în el o foame monstruoasă. Suferă atât de tare de foame, încât mănâncă până i se face greață. Foamea îi e atât de mare, că o confundă cu greața. Reușesc să surâd.

— Nu poți să-i ierți pe oamenii aceia amărâți? întreb foarte încet.

— Nu, îmi răspunde. Cât e ora?

Privesc în jur. Nu știu, căci în iatac nu e niciun ceas. Mă duc la fereastră, dau la o parte draperiile, trag de geam, deschid oblonul exterior și îl împing la o parte, ca să văd cerul.

— Nu lăsa aerul nopții înăuntru, zice el îmbufnat. Dumnezeu știe ce molimă poate aduce! Închide fereastra! Închide-o bine!

Închid fereastra repede, împiedicând aerul curat și răcoros să pătrundă înăuntru, și mă uit cu atenție prin sticla groasă. Spre est nu se vede nicio lucire de lumină, deși clipesc din

ochi, pentru a alunga lumina lumânării ce-mi joacă în ei, și îmi doresc să văd zorii mijind.

— Sigur e încă devreme, spun eu, tânjind după răsăritul soarelui. Nu văd nicio geană de lumină.

Mă privește ca un copil nerăbdător care vrea să fie distrat.

— Nu pot să dorm, zice el. Toată berea aia îmi apasă burta. A fost prea rece. O să fac colici. Ar fi trebuit să o încălzești.

Se mișcă un pic și râgâie. În același timp, dinspre pat vine un miros urât, căci regele a tras un pârț.

— Să trimit la bucătărie după altceva? O băutură caldă?

— Nu, clatină el din cap. Dar ațâță focul și spune-mi că te bucuri să fii regină.

— O, mă bucur foarte mult!

Zâmbesc, mă aplec și pun pe foc niște crenguțe, apoi niște butuci mari din coșul de lângă șemineu. Jăraticul strălucește. Îl răscolesc cu un vătrai, ridicând buștenii, astfel încât să se sprijine unii pe alții, și jăraticul prinde viață.

— Mă bucur că sunt regină și mă bucur că sunt soție. Că sunt soția ta.

— Ești gospodină! exclamă regele, încântat că am reușit să fac focul. Ai putea să-mi gătești micul dejun?

— N-am gătit niciodată, îi zic, simțindu-mă un pic jignită. Am avut întotdeauna o bucătăreasă și slujnice la bucătărie. Însă știu cum să cârmuiesc o bucătărie, o berărie și o lăptărie. Obișnuiam să-mi fac singură parfumuri și săpunuri și leacuri din ierburi.

— Știi să cârmuiești o gospodărie?

— Mă îngrijeam de castelul Snape și de toate pământurile noastre din nord atunci când soțul meu era plecat.

— L-ai cârmuit în timpul unui asediu, nu-i așa? mă întreabă el. Împotriva trădătorilor ălora. Probabil ți-a fost foarte greu. Trebuie să fi fost tare curajoasă.

Înclin din cap cu modestie.

— Da, stăpânul meu. Mi-am făcut datoria.

— I-ai înfruntat pe răzvrătiți, așa-i? Nu au amenințat că o să-ți dea foc la castel, cu tine înăuntru?

Îmi amintesc foarte bine zilele și nopțile când amărâții

aceia în zdrențe, cumplit de săraci, au năvălit asupra castelului și ne-au rugat stăruitor să ne întoarcem la vremurile bune de odinioară, când bisericile erau darnice cu pomenile și regele era călăuzit de lorzi. Voiau ca biserica să fie repusă în drepturi, iar mănăstirile să-și recapete strălucirea de odinioară. Au cerut ca soțul meu, lordul Latimer, să vorbească în numele lor cu regele, căci știau că lordul era de aceeași părere cu ei.

— Am știut că nu au nicio șansă împotriva ta, zic eu, căci cauza lor nu e și a mea. Am știut că trebuie să rezist și că-l vei trimite pe soțul meu să ne elibereze.

Înfrumusețez cât pot povestea aceea urâtă și sper că el nu-și mai amintește adevărul. Regele și consiliul l-au bănuit pe bună dreptate pe soțul meu că le ține partea răzvrătiților, iar când revolta a fost înăbușită brutal, soțul meu a trebuit să se arate de partea reformei: și-a trădat credința și țăranii dijmași ca să-și scape propria piele. Cât de bucuros ar fi acum dacă ar vedea că toate s-au schimbat iar clericii au câștigat și acum se străduiesc să-și refacă mănăstirile. Pe soțul meu l-ar fi încântat autoritatea de care se bucură mai nou prietenul lui, Stephen Gardiner. Ar fi fost întru totul de acord cu arderea pe rug a reformiștilor din mlaștinile de la Windsor. Ar fi acceptat ca cenușa ereticilor să fie împrăștiată de vânt prin mocirlă și aceștia să nu mai învie niciodată din morți.

— Și câți ani aveai când ai plecat prima oară de la mama ta?

Regele se așază, cu spatele sprijinit de pernă, ca un copil care vrea să i se spună o poveste.

— Vrei să știi cum mi-a fost copilăria?

El înclină aprobator din cap.

— Povestește-mi totul despre ea.

— Păi, atunci când am plecat de acasă, eram destul de măricică, aveam mai bine de șaisprezece ani. Mama a tot încercat să mă mărite de când împlinisem unsprezece ani. Însă nu s-a putut.

El dă din cap.

— De ce nu? Sunt sigur c-ai fost o fetiță foarte frumoasă.

Cu părul tău și cu ochii ăia, ai fi avut de unde alege.

Râd.

— Eram destul de frumoasă, dar nu aveam mai multă zestre ca o țigancă hoinară. Tata nu ne-a lăsat aproape nimic – a murit când eu aveam doar cinci ani. Toți știam că eu și Nan, sora mea, va trebui să facem niște căsătorii care să ne mulțumească familia.

— Câți copii erați?

— Trei, doar trei. Eu sunt cea mai mare, apoi vine fratele meu William și pe urmă Nan. Ți-o amintești pe mama? A fost doamnă de onoare, apoi i-a găsit lui Nan un loc în slujba…

Mă întrerup. Nan a slujit-o pe Katherine de Aragon și pe fiecare regină care a venit după ea. Regele a văzut-o intrând să ia cina în spatele fiecăreia dintre cele șase soții ale lui.

— Mama i-a găsit lui Nan o slujbă la curte, mă corectez eu. Apoi l-a însurat pe fratele meu William cu Anne Bourchier. Asta a fost culmea ambiției ei, dar știi cât de rău a ieșit. A fost o greșeală care ne-a costat mult pe toți. Și eu, și Nan am fost date la o parte pentru ca William să facă o partidă bună. Banii ajungeau doar pentru William, iar după ce mama a izbutit s-o ia noră pe Anne Bourchier, nu i-au mai rămas bani și pentru zestrea mea.

— Biată copilă, zice el somnoros. Dacă te-aș fi văzut atunci…

Adevărul e că m-a văzut atunci. Am venit o dată la curte împreună cu mama și cu Nan. Mi-l amintesc pe tânărul rege din vremea aceea: avea părul auriu, picioare puternice, pieptul lat, dar era zvelt. Mi-l amintesc cum călărea. Era mereu călare, ca un tânăr centaur. O dată a trecut călare pe lângă mine și eu am ridicat privirea spre el. Era undeva sus, pe calul lui, și era fermecător. S-a uitat țintă la mine, la fetița de șase ani care țopăia de bucurie și îi făcea cu mâna regelui de douăzeci și șapte de ani. Mi-a zâmbit și a ridicat și el mâna. Am încremenit și m-am holbat zăpăcită la el. Era frumos ca un înger. Se zicea că e cel mai chipeș rege din lume și nu era femeie în Anglia care să nu viseze la el. Obișnuiam să mi-l imaginez intrând călare în căsuța noastră și

cerându-mi mâna. Credeam că dacă ar veni după mine, n-o să mai am nicio grijă pentru tot restul vieții, pentru totdeauna. Dacă regele s-ar fi îndrăgostit de mine, ce altceva mai puteam să-mi doresc? Ce altceva mai putea să-și dorească oricine?

— Așa că m-am măritat cu primul meu soț, Edward Brough, fiul mai mare al baronului Brough de Gainsborough.

— Era nebun, nu-i așa? se aude glasul adormit dinspre pernele cu broderie bogată.

Ține ochii închiși. Mâinile împreunate deasupra movilei pieptului i se înalță și-i coboară la fiecare răsuflare șuierată.

— Acela era bunicul lui, zic eu foarte încet. Însă era totuși o casă înfricoșătoare. Înălțimea Sa avea o fire îngrozitoare și soțul meu tremura ca un copil când bunicul lui urla.

— Nu era perechea potrivită pentru tine, zice el cu o satisfacție somnoroasă. Au fost niște proști că te-au măritat cu un băietan. Chiar și la vremea aceea, probabil că erai o fată căreia îi trebuia un bărbat pe care să-l admire, un bărbat mai în vârstă, care să știe să se impună.

— N-a fost un soț potrivit pentru mine, aprob eu.

Înțeleg acum de ce vrea să continui cu povestea lui de noapte bună. La urma urmei, în lume există doar vreo șase basme, iar ăsta trebuie să fie cel despre fata care nu a avut niciodată parte de fericire până nu și-a întâlnit prințul.

— Nu era deloc o pereche potrivită pentru mine și a murit, Dumnezeu să-l binecuvânteze, când aveam doar douăzeci de ani.

Aud drept răspuns un sforăit lung, răsunător, ca și cum denigrarea sărmanului Edward, demult răposat, l-ar fi adormit. Aștept o clipă, căci deodată nu mai respiră. Preț de un moment înspăimântător, în camera tăcută nu se aude absolut niciun zgomot, după care el își recapătă răsuflarea și expiră zgomotos. Face asta iar și iar, până ce mă învăț să nu mai tresar. Stau cufundată în scaunul meu de lângă foc și mă uit cum flăcările se preling pe lângă bușteni și pâlpâie, făcând umbrele să înainteze și să se retragă în jurul meu, în timp ce el continuă să sforăie precum un vier în cocină.

Mă întreb cât e ceasul. Sigur trebuie să se crape de ziuă curând. Mă întreb când vor veni servitorii. Mai mult ca sigur trebuie să facă focul în zori, nu? Aș vrea să știu cât e ceasul. Aș da o avere pentru un ceas care să-mi spună cât mai am de așteptat până se termină această noapte nesfârșită. E ciudat că nopțile cu Thomas treceau într-o clipă, de parcă luna s-ar fi zorit să apună și soarele s-ar fi grăbit să apară pe cer. Acum nu. Poate niciodată de-acum înainte. Acum va trebui să rabd o viață până la răsărit și trec ore nesfârșite cât eu aștept să mijească de ziuă.

* * *

— Cum a fost? șoptește Nan.

În spatele ei, servitorii iau din încăpere ligheanul și urciorul din aur, aduse pentru spălat, în timp de doamnele de onoare îmi stropesc lenjeria cu apă de trandafiri și o țin lângă foc, ca să se asigure că e complet uscată.

Nan are la ea săculețul cu virnanț uscat. Întoarsă cu spatele, ia din jăraticul roșu vergeaua de fier pentru încălzit băuturile, înfierbântă o cană de bere slabă și amestecă ierburile în ea. Nimeni nu bagă de seamă când o dau pe gât. Mă întorc, ca să nu fiu văzută cum mă strâmb.

Merg cu ea la băncuța mea de rugăciune, ne punem cu fața spre crucifix și ne lăsăm amândouă în genunchi, foarte aproape una lângă alta, încât nimeni să nu poată auzi vreo vorbă și să creadă că ne murmurăm rugăciunile în latină.

— E potent?

Numai întrebarea în sine poate aduce condamnarea la moarte. Fratele lui Anne Boleyn a fost decapitat pentru că a întrebat exact acest lucru.

— Aproape, îi spun scurt.

Își pune mâna peste a mea.

— Nu te-a rănit?

Clatin din cap.

— Abia se poate mișca. Nu mă paște niciun pericol din partea lui.

— A fost...?

Se întrerupe. Cum ea, ca soție, are parte de multă iubire, nu își poate imagina dezgustul meu.

— N-a fost cu nimic mai rău decât am crezut că va fi, îi zic, cu capul aplecat deasupra mătăniilor. Iar acum mi-e cumva milă de el.

Ridic privirea spre crucifix și adaug:

— Nu sunt singura care suferă. Anii aceștia sunt grei pentru el. Gândește-te cum a fost și cum e acum.

Nan închide ochii și se roagă în tăcere.

— Soțul meu, Herbert, zice că mâna Domnului stă deasupra ta, spune ea.

— Trebuie să-mi parfumezi odaia, hotărăsc eu. Trimite pe cineva la spițerie după ierburi uscate și parfum. Ulei de trandafir, lavandă, parfumuri puternice. Nu pot să îndur mirosul. Singurul lucru pe care nu pot să-l îndur e mirosul. Nu pot dormi din cauza lui. Trebuie să poruncești să se facă asta. E singurul lucru pe care nu-l pot suporta nicidecum.

Ea dă din cap și întreabă:

— E de la piciorul lui?

— De la picior și de la vânturi. Patul meu miroase a moarte și căcat.

— A moarte? se uită ea la mine, de parcă am surprins-o.

— A trup în descompunere. A trup care putrezește. A ciumă. Visez moarte, îi zic eu tăios.

— Desigur. Doar aici a murit regina.

Țip de groază, doamnele mele se întorc și se uită la mine, iar eu încerc să-mi transform țipătul într-o tuse. Imediat cineva îmi aduce un pahar cu bere slabă și o beau. Când doamnele se retrag, mă întorc spre Nan.

— Care regină? întreb, gândindu-mă fără să vreau la copila Katherine Howard. De ce nu mi-ai spus?

— Regina Jane, bineînțeles, zice ea.

Știam că murise după ce-l născuse pe prinț, dar nu m-am gândit că s-a întâmplat în aceste încăperi, în odaia mea.

— Nu aici? întreb.

— Ba sigur că da, zice ea senină. În iatacul ăsta.

Când îmi zărește chipul înfricoșat, adaugă:

— În patul ăsta.

Mă trag înapoi, ținând strâns rozariul.

— În patul meu? Patul ăla? Unde am dormit noi azi-noapte?

— Dar nu e nevoie să te porți așa, Kateryn. Asta a fost acum mai bine de cinci ani.

Tremur și descopăr că nu pot să mă înfrânez.

— Nan, nu pot face asta! Nu pot dormi în patul răposatei lui soții.

— Răposatele soții, mă corectează ea. Katherine Howard a dormit tot aici. A fost și patul ei.

De data asta nu mai țip.

— Nu pot îndura așa ceva.

Nan îmi apucă mâinile tremurânde.

— Liniștește-te, zice ea. E voia Domnului. Chemarea Domnului. Trebuie să o faci și poți s-o faci. Te voi ajuta și Dumnezeu îți va fi reazem.

— Nu pot să dorm în patul reginei moarte și să mă împreunez cu soțul ei.

— Trebuie să o faci. Dumnezeu te va ajuta. Mă rog la El, mă rog în fiecare zi: „Doamne, ajut-o și călăuzește-o pe sora mea”.

Înclin din cap convulsiv și zic:

— Amin, amin. Domnul să mă păzească, amin.

E timpul să fiu îmbrăcată. Mă întorc, lăsându-le să-mi desprindă cămașa de noapte de pe umeri, să mă spele cu uleiuri parfumate și să mă șteargă, apoi pășesc în cămașa de corp din pânză frumos brodată. Stau ca o păpușă în timp ce ele îmi leagă panglicile la gât și la umeri. Doamnele de onoare aduc rochii și felurite mâneci și bonete, pe care mi le înfățișează într-o tăcere grijulie. Aleg o rochie de un verde închis, niște mâneci negre și o bonetă neagră.

— Foarte modest, remarcă sora mea pe un ton critic. De-acum nu mai ești în doliu. Ești mireasă, nu văduvă. Ar trebui să porți rochii în culori mai deschise. Vom comanda unele dintre care să alegi.

Ador hainele frumoase și Nan știe asta.

— Și pantofi, zice ea ademenitor. Îi vom chema pe pantofari

la tine. Acum poți avea câți pantofi vrei.

Îmi vede fața și râde.

— Să știi că ai multe de făcut. Va trebui să-ți orânduiești casa. Jumătate din Anglia e dornică să-și trimită fiicele să te slujească. Am o listă cu nume. Am putea să o vedem după slujbă.

Una din doamnele mele de onoare face un pas în față:

— Vă cer iertare, dar am o rugăminte. Dacă îmi este îngăduit.

— Ne vom uita împreună la toate solicitările după slujbă, hotărăște sora mea.

Intru în rochie și stau nemișcată în timp ce ele îmi leagă fusta și corsajul, apoi pun mânecile la locul lor și trec șnururile prin găici, ca să le prindă de rochie.

— Voi trimite după fratele nostru William, îi zic încet lui Nan. O să-l vreau aici. Și pe unchiul nostru Parr.

— S-ar părea că avem rude despre care nu am știut nimic până acum. În toată Anglia. Toată lumea vrea să fie rudă cu noua regină a Angliei.

— Nu trebuie să le ofer tuturor funcții, nu-i așa? întreb.

— Vei avea nevoie în preajma ta de oameni care depind de tine, îmi răspunde ea. Bineînțeles că o să-ți răsplătești familia. Și presupun că vei trimite și după fiica ta vitregă, Latimer.

— Margaret îmi e foarte dragă, spun eu, cuprinsă brusc de speranță. Pot să o aduc lângă mine? Și pe fiica mea vitregă Elizabeth? Și pe Lucy Somerset, logodnica fiului meu vitreg? Și pe Elizabeth Tyrwhit, verișoara mea din neamul Brough?

— Bineînțeles. Și m-am gândit că îi vei da o slujbă în casa ta unchiului nostru Parr și că aici vor veni și nevasta lui, mătușa Mary, și vărul nostru Lane.

— O, da! exclam eu. Aș vrea s-o am pe Maud lângă mine.

Nan zâmbește.

— Poți avea pe oricine vrei tu. Orice vrei tu. Ar trebui să ceri tot ce vrei acum, în primele zile, când ți se va oferi orice. Îți trebuie prin preajmă oameni care îți sunt alături trup și suflet, ca să te păzească.

— De cine? o chestionez eu în timp ce mi se pune pe cap

boneta grea ca o coroană.

— De toate celelalte familii, șoptește ea, așezându-mi frumos părul roșcat sub plasa aurie. De toate familiile care s-au bucurat înainte de tine de protecția femeii înrudite cu ele și care acum nu vor să fie date la o parte de o nouă regină. Familii precum Howard și Seymour. Și vei avea nevoie de protecție împotriva noilor sfetnici ai regelui, oameni ca William Paget, Richard Rich și Thomas Wriothesley, bărbați care s-au ridicat de jos și nu vor ca o nouă regină să-l sfătuiască pe rege în locul lor.

Nan dă din cap spre Catherine Brandon, care intră în cameră cu micul meu cufăr cu bijuterii, ca să-mi aleg podoabele. Sora mea continuă cu o voce scăzută:

— Și de femei ca ea, neveste ale prietenilor lui, și de orice doamnă de onoare frumoasă care ar putea fi următoarea lui favorită.

— Nu acum! exclam. Abia ce ne-am căsătorit ieri!

Ea dă din cap.

— E lacom, zice simplu, de parcă ar vorbi de numărul de feluri de mâncare de la cină. Întotdeauna vrea mai mult. Întotdeauna are nevoie de mai mult. Nu se poate sătura de admirație.

— Dar s-a însurat cu mine! A insistat să se însoare cu mine.

Nan dă din umeri. S-a însurat cu toate predecesoarele mele și asta nu l-a împiedicat să o vrea pe următoarea.

* * *

Stau în capelă, la catul al doilea, în strana reginei, mă uit în jos, la preotul care vorbește despre lucrarea Domnului, creând minunea liturghiei și întorcându-se cu spatele la enoriași, de parcă aceștia nu ar fi vrednici nici măcar să o vadă, și mă rog ca Domnul să mă ajute în această căsnicie. Mă gândesc la celelalte regine care au îngenuncheat aici, pe acest scăunel pentru picioare brodat cu blazonul regal și trandafirul multicolor, și care s-au rugat și ele aici. Unele dintre ele se vor fi rugat cu o neliniște tot mai mare să dobândească fii din neamul Tudor, care să le și trăiască,

unele dintre ele vor fi jelit viața lor din trecut, de-acum pierdută, unele vor fi suferit de dor de casă și vor fi tânjit după căminul copilăriei lor, după familia care le-a iubit pentru ele însele, nu pentru ceea ce puteau ele oferi. Cel puțin una a avut inima frântă, la fel ca a mea, și a trebuit să se trezească în fiecare zi și să alunge gândul la bărbatul pe care-l iubea. Aproape că pot să le simt în jurul meu pe când îmi sprijin fața în mâini. Aproape că pot să simt mirosul fricii lor în lemnul suportului pentru carte. Îmi imaginez că dacă i-aș linge suprafața lustruită, aș simți gustul de sare al lacrimilor lor.

— Nu ești veselă?

Regele mă întâmpină în galeria din fața capelei. El e cu prietenii, aflați în spatele lui – fratele reginei Jane, unchiul reginei Anne, vărul reginei Katherine –, eu le am în spate pe doamnele mele de onoare.

— Nu ești veselă în dimineața căsătoriei tale?

Imediat îi zâmbesc larg, răspunzându-i pe un ton ferm:

— Foarte veselă. Și Maiestatea Ta?

— Poți să-mi zici „mărite soț”. spune el și îmi apucă mâna, apăsându-mi-o strâns între curbura vestei sale bine căptușite și mâneca brodată. Vino cu mine în cabinetul meu privat, zice el neceremonios. Trebuie să vorbesc doar cu tine.

Îmi dă drumul, ca să se poată sprijini de un paj, și înaintează încet, șchiopătând. Îl urmez prin imensa sală de așteptare, unde sute de bărbați și femei s-au adunat să ne vadă trecând, prin sala de audiențe, unde alte zeci de oameni așteaptă cu petiții și cereri, și apoi în cabinetul său privat, unde pot pătrunde doar curtenii. După fiecare ușă rămân în urmă tot mai mulți oameni, care nu au dreptul să pătrundă în încăperea următoare, până când rămân doar regele și Anthony Denny, vreo doi-trei copiști, cei doi paji ai săi, bufonul lui, Will Somers, două dintre doamnele mele de onoare și cu mine. Asta înseamnă pentru el să fie singur cu soția sa.

Pajii îl așază în jilțul cel mare, care scârțâie un pic sub greutatea lui, îi pun un scăunel sub picior, apoi îi acoperă piciorul cu o pânză. Regele îmi face semn că pot să mă așez

lângă el și îi îndepărtează pe ceilalți, fluturând din mână. Denny se duce în fundul sălii și se preface că vorbește cu soția lui, Joan, doamna mea de onoare. Sunt sigură că amândoi stau cu urechile ciulite, ca să audă fiecare cuvințel.

— Așadar, ești veselă în dimineața asta? mai întreabă o dată Henric. Deși când mă uitam la tine în capelă, păreai serioasă. Știi că pot să te văd prin zăbrelele stranei mele. Pot să te țin sub observație și să te veghez tot timpul. Fii sigură că sunt mereu atent la tine.

— Mă rugam, domnul meu.

— Asta e bine, aprobă el. Îmi place că ești cu adevărat credincioasă. Însă eu vreau să fii fericită. Regina Angliei ar trebui să fie cea mai fericită femeie din toată creștinătatea și, totodată, cea mai binecuvântată. Trebuie să te arăți veselă dinaintea lumii în dimineața căsătoriei tale.

— Sunt, chiar sunt, îl asigur eu.

— Vizibil fericită, mă îndeamnă el.

Îi ofer cel mai strălucitor zâmbet al meu. El înclină aprobator din cap.

— Iar acum ai treburi de făcut. Și trebuie să faci tot ce spun eu. De-acum sunt soțul tău, iar tu mi-ai jurat supunere.

Tonul lui îngăduitor îmi dă de înțeles că asta e o glumă. Ridic timidă privirea spre el.

— Voi încerca să fiu o soție foarte bună.

El chicotește.

— Iată care sunt poruncile mele: trebuie să le ceri croitorilor și cusătoreselor să-ți aducă haine și țesături frumoase și trebuie să-ți comanzi foarte multe rochii. Vreau să te văd îmbrăcată ca o regină, nu ca sărmana văduvă Latimer.

Scot un icnet afectat, de mirare, și îmi încleștez mâinile.

— Mi s-a spus că îți plac păsările, continuă el. Păsările colorate și păsările cântătoare.

— Da. Dar nu mi-am permis niciodată să cumpăr așa ceva.

— Ei bine, acum îți permiți. Le voi spune căpitanilor de pe corăbiile care merg departe în lume că trebuie să-ți aducă păsărele.

Zâmbește, apoi adaugă:

— Ar fi ca o nouă taxă pe negoțul pe apă: păsărele pentru regină. Și mai am ceva pentru tine.

Se întoarce și pocnește din degete. Anthony Denny vine în față și pune pe masă o pungă mare și o cutiuță. Henric îmi dă mai întâi cutiuța, spunând:

— Deschide-o.

E un rubin splendid, tăiat ca o lespede, cu o singură fațetă mare, montat pe un inel simplu din aur. E prea larg pentru degetele mele, dar regele mi-l strecoară pe policar și-i admiră sclipirea roșiatică.

— Îți place?

— Îmi place.

— Și, desigur, mai sunt multe altele. Voi pune să-ți fie trimise în apartamentul tău.

— Multe altele?

Naivitatea mea îl entuziasmează.

— Multe alte bijuterii, draga mea. Ești regina. Ai un tezaur de bijuterii. Poți alege să porți unele noi în fiecare zi a anului.

Acum nu mai trebuie să mă prefac încântată.

— Îmi plac lucrurile frumoase.

— Ele sunt un omagiu adus frumuseții tale, zice el tandru. Am dorit să te împodobești cu comorile regale încă de când te-am văzut prima oară.

— Mulțumesc, mărite soț. Îți mulțumesc foarte mult.

Regele chicotește.

— O să-mi placă la nebunie să-ți dăruiesc lucruri. Roșești ca un trandafiraș. Săculețul ăsta cu aur e tot al tău. Cheltuiește-l pe orice dorești și apoi vino la mine să-ți dau altul. În curând vei avea propriile tale pământuri, chirii și venituri. Intendentul tău îți va arăta o listă cu toate proprietățile pe care le ai. Vei fi o femeie bogată. Vei avea toate pământurile reginei consoarte și castelul Baynard din Londra. Vei dispune de o avere în numele tău. Ce-i aici e doar ca să te descurci o vreme.

— Mi-ar plăcea și mie să mă descurce cineva așa o vreme, remarcă Will Somers. Nu știu de ce, dar la mine banii sunt

mereu prea puțini.

Bărbații râd în timp ce eu cântăresc neobservată săculețul în mână. E greu. Dacă sunt monede din aur – și îmi închipui că sunt –, aici e o mică avere.

Regele se uită la paj și îi zice:

— Dă-mi lista.

Tânărul se înclină și îi întinde un sul de hârtie.

— Aici sunt bărbați și femei care vor să te slujească, zice regele. I-am însemnat pe cei pe care doresc să îi accepți. Însă la cele mai multe dintre slujbe poți să faci după cum poftești. Vreau să fii fericită în odăile tale și să-ți alegi tovarășele de joacă.

Este dreptul reginei să își aleagă doamnele de onoare. Ele sunt alături de ea zi și noapte. E cât se poate de firesc ca ele să fie prietenele, rudele și preferatele ei. Regele nu ar trebui să întocmească el lista.

— Îndrăznesc să spun că îți voi accepta alegerile, zice regele. Sunt sigur că nu voi avea nimic la care să mă opun. Ai niște gusturi atât de încântătoare, încât sunt convins că vei alege niște doamne care să fie o podoabă pentru curtea ta și a mea.

Înclin din cap.

— Însă trebuie să fie frumoase, subliniază el. Ai grijă la asta. Nu vreau să-mi rănească vederea.

Nu spun nimic despre ideea lui că doamnele de onoare pe care mi le voi alege trebuie să fie pe placul său și el îmi strânge deodată mâna.

— Ah, Kate, ne vom înțelege bine împreună! În după-amiaza asta vom merge la vânătoare și vei sta cu mine.

— Mi-ar plăcea foarte mult.

Mi-e dor să urc pe calul meu și să călăresc laolaltă cu ceata de vânători. Tânjesc după senzația de libertate pe care o simți când călărești în urma ogarilor ce iau urma vânatului, tânjesc să gonesc călare departe de marele palat, însă știu că nu va fi așa. Va trebui să stau în adăpostul regal, alături de rege, și să mă uit cum căprioarele sunt mânate spre noi, pentru ca Henric să poată lansa săgeata din locul unde va sta

așezat. În fața lui, hăitașii vor mâna cu țipete căprioarele. În spatele lui, un paj va lua săgeata ascuțită și i-o va potrivi în arc. Regele nu va face nimic altceva decât să țintească și să tragă. El transformă o partidă de vânătoare, cu neprevăzutul și riscurile ei de pe câmp și din pădure, într-un măcel de ogradă – o ogradă de măcelar. Partida de vânătoare a regelui, care odinioară era un spectacol însuflețitor, a devenit un abator unde animalele sunt mânate și măcelărite. Însă atâta mai poate el să facă acum. Bărbatul pe care mi-l amintesc ca pe un centaur și-un vânător, bărbatul care într-o singură zi călărea trei cai unul după altul, până când aceștia cădeau sub el de oboseală, s-a redus la un criminal prăvălit pe un scaun, doborât de bătrânețe și șubrezit de boală, cu o femeie mai tânără care îi pregătește arcul.

— Voi fi foarte fericită să stau alături de tine, mint eu.

— Și vei învăța să tragi cu arcul, îmi promite el. O să-ți dau unul micuț, care să fie numai al tău. Trebuie să iei parte la vânătoare. Trebuie să simți plăcerea de a vâna animalul.

Vrea să fie blând cu mine.

— Îți mulțumesc, îi zic din nou.

Înclină capul, dându-mi de înțeles că trebuie să plec. Mă ridic în picioare și șovăi când îmi face semn să merg spre el și își înalță fața mare și rotundă ca o lună. E ca un copilaș ce dăruiește încrezător un sărut. Pun o mână pe umărul lui masiv și mă aplec. Răsuflarea îi miroase îngrozitor – ca și cum aș lăsa un ogar să gâfâie în dreptul obrazului meu –, însă nu tresar. Îl sărut pe gură, îl privesc în ochi și zâmbesc.

— Draga mea, zice el încet. Tu ești draga mea. Vei fi ultima și cea mai dragă nevastă a mea.

Sunt atât de mișcată, încât mă aplec iar și îmi lipesc obrazul de al lui.

— Du-te să-ți cumperi niște lucruri frumoase, îmi poruncește el. Vreau să arăți ca o soție mult iubită și să fii cea mai frumoasă regină pe care a văzut-o vreodată Anglia.

Părăsesc încăperea ușor amețită. Dacă o să arăt ca o soție mult iubită, ar fi ceva cu totul nou. Pentru lordul Latimer, cel de-al doilea soț al meu, am fost o parteneră și un tovarăș, o

făptură care i-a vegheat pământurile și i-a educat copiii. M-a învățat lucrurile pe care era necesar să le știu pentru el și s-a bucurat să mă aibă alături. Însă niciodată nu m-a dezmierdat, nu mi-a dăruit lucruri și nu s-a gândit cum m-ar putea vedea cei din jur. A plecat și m-a lăsat într-o primejdie cumplită, s-a așteptat să-i slujesc drept comandant al castelului Snape, fiind convins că îi voi conduce oamenii în lipsa lui. Îi eram aghiotant, nu iubită. Acum sunt măritată cu un bărbat care mă numește draga lui și plănuiește să mă răsfețe.

Nan așteaptă împreună cu Joan la ușă, care se deschide în fața noastră.

— Hai, îi zic. Cred că în odăile mele sunt niște lucruri pe care o să vrei să le vezi.

* * *

Salonul meu de primire e deja plin cu oameni veniți să mă felicite cu ocazia căsătoriei și care speră că mi-ar putea cere o slujbă, un favor, o audiență sau o feudă. Trec printre ei fără să mă opresc, zâmbind în dreapta și în stânga. Astăzi îmi voi începe munca de regină. Însă în clipa asta vreau să văd darurile de la soțul meu.

— Măi să fie! zice Nan când gărzile deschid ușile duble de la odăile mele și doamnele de onoare se ridică în picioare, arătând neajutorate spre cele șase cutii pe care oamenii regelui le-au împrăștiat prin cameră, având deja pregătite în încuietori cheile mari cu care se deschid.

E un păcat să simți o asemenea tresărire de lăcomie. Râd de mine însămi.

— Dați-vă la o parte! zic eu în glumă. Dați-vă la o parte, căci o să mă arunc în comoară.

Nan răsucește cheia de la primul cufăr și ridicăm împreună capacul greu. E un cufăr de călătorie și are în el farfurii și pocale din aur pentru mesele private ale reginei. Dau din cap spre două doamne din suită, chemându-le la mine. Ele despachetează una după alta farfuriile splendide, înclinându-le în așa fel încât reflexiile luminilor aurii de pe ele dansează prin încăpere ca niște îngeri nebuni.

— Continuați! spun eu și acum toată lumea ține câte o farfurie și îi trimite sclipirile spre ochii celorlalte femei, aruncând discuri de lumină în toate colțurile încăperii, până când aceasta se umple de petele luminoase ale reflexiilor mișcătoare.

Eu râd de încântare și trimitem toate raze aurii dinspre farfurii unele către altele, săltăm, dansăm și camera dansează și ea cu noi, plină de lumini orbitoare.

— Ce urmează? întreb cu răsuflarea tăiată.

Nan deschide cufărul următor. Acesta e plin cu coliere și curele. Scoate șiraguri de perle și centuri brodate și încrustate cu safire, rubine, smaralde, diamante și alte pietre prețioase pe care nici măcar nu le recunosc, minunății sclipitoare montate în bucăți groase de argint sau aur. Așază lanțuri din aur pe brațele scaunelor și coliere din argint cu diamante în poalele doamnelor de onoare, astfel încât să strălucească pe țesăturile somptuoase. Sunt acolo opale a căror lumină blândă, lăptoasă, sclipește cu irizații verzi și piersicii, bucăți mari de chihlimbar de un portocaliu închis și mulți săculeți cu pietre netăiate, ce seamănă cu niște pietricele de râu, ascunzându-și în adâncurile rocii sclipirea de lumină prețioasă.

Nan mai deschide un cufăr, în care au fost îndesate cu grijă suluri din pielea cea mai moale. Ies la iveală inele îngreunate de pietre prețioase și nestemate montate la capătul unor lanțuri lungi. Sora mea îmi pune tăcută în față faimosul colier din împletitură de aur al Katherinei de Aragon. Se mai desface un săculeț și iată rubinele lui Anne Boleyn. Dintr-o casetă mare răsar bijuteriile regale din Spania, iar zestrea lui Anne de Cleves e întinsă la picioarele mele. Comoara pe care regele i-a dăruit-o lui Katherine Howard stă numai ea într-un cufăr întreg, neatinsă de când lui Katherine Howard i s-a luat totul și ea s-a dus să simtă tăișul securii pe gâtul dezgolit.

— Uitați-vă la cerceii ăștia! exclamă cineva, însă eu, în loc să mă uit la ei, le întorc spatele și merg la fereastră, unde privesc în jos, spre grădinile frumos aranjate și spre râul argintiu care se zărește ici și colo printre copaci.

Deodată mă simt îngrețoșată.

— Alea sunt avuțiile unor femei moarte, zic eu cu o voce șovăitoare când Nan vine lângă mine. Sunt bijuteriile preferate ale reginelor moarte. Colierele de colo au stat la gâtul soției de dinaintea mea, iar unele au fost purtate de fiecare dintre cele care au pierit înainte de mine. Perlele au fost încălzite de pielea lor moartă, argintul e pătat de transpirația lor de odinioară.

Nan e la fel de palidă ca mine. A înfășurat smaraldele Katherinei Howard în faldurile de piele și le-a pus în caseta de bijuterii de-aici în ziua arestării ei. A pus safirele lui Jane Seymour la gâtul acesteia în ziua nunții. Îi întindea cerceii Katherinei de Aragon și acum iată-i aici, pe masa din iatacul meu, ca să-i folosesc eu.

— Tu ești regina, tu primești bijuteriile reginei, spune tare Nan, însă glasul îi tremură. Bineînțeles, continuă ea. Așa trebuie să fie.

Se aude o bătaie în ușă și străjerul o deschide. William Herbert, soțul lui Nan, intră și zâmbește când ne vede pe toate înconjurate de bijuterii, ca niște copii uimiți care au nimerit în bucătăria unde se prepară dulciurile și nu mai știu ce să aleagă.

— Maiestatea Sa a trimis asta, zice el. A fost trecută cu vederea. Mi-a spus că trebuie să o așez pe capul tău preaiubit.

Când mă ridic în picioare și mă îndrept spre cumnatul meu, văd că nu e în stare să mă privească în ochi. Se uită la fereastra din spatele meu, la cerul pe care aleargă norii. Nu aruncă nicio privire la comorile de la picioarele mele cât eu pășesc atentă pe lângă bonetele Katherinei de Aragon, pe lângă blănurile negre și lucioase de samur ale Katherinei Howard. Are în mână o cutie mică și grea.

— Ce-i asta? îl întreb, gândindu-mă imediat că nu o vreau.

Drept răspuns, el se înclină și deschide închizătoarea din metal.

Saltă capacul și acesta alunecă în spate pe balamalele din bronz, înăuntru e o coroană mică și urâtă. Doamnele de

onoare din spatele meu scot un icnet. O văd pe Nan mișcându-se un pic, ca pentru a împiedica ceea ce trebuie să urmeze.

William lasă cutia jos și scoate coroana cu lucrătură complicată, încrustată cu perle și safire. În vârf are montată o cruce simplă din aur, de parcă ar fi o cupolă de biserică.

— Regele vrea s-o încerci.

Plec capul supusă, pentru ca Nan să îmi scoată boneta conică, iar soțul ei îi întinde coroana. E potrivită ca mărime și mi se așază pe frunte ca o durere de cap.

— E nouă? întreb abia auzit.

Îmi doresc să fi fost făcută de curând, anume pentru mine.

El clatină din cap.

— A cui a fost?

Nan face un gest mic cu mâna, ca pentru a-l sfătui să tacă.

— A fost coroana lui Anne Boleyn, îmi răspunde el.

O simt cum îmi apasă capul în jos, de parcă m-aș putea prăbuși sub greutatea ei.

— De bună seamă, nu vrea s-o port astăzi, zic eu cu stângăcie.

— O să-ți spună el când, îmi răspunde William. La sărbătorile importante sau când trebuie să te întâlnești cu ambasadori străini.

Dau din cap, cu gâtul țeapăn, iar Nan mi-o scoate și o pune înapoi în cutie. Închide capacul, de parcă n-ar vrea s-o mai vadă. Coroana lui Anne Boleyn? Cum poate fi altfel decât blestemată?

— Însă trebuie să duc înapoi perlele, zice încurcat William. Au fost aduse din greșeală.

— Care perle? își întreabă Nan soțul.

William o privește, având în continuare grijă să nu se uite la mine.

— Perlele Seymour, răspunde el încet. Trebuie păstrate în sala tezaurului.

Nan se apleacă, culege șiragurile de perle albicioase, care lucesc în mâinile ei, și le pune înapoi, unele peste altele, în caseta lor lunguiață. Șiragurile se întind de-a lungul cutiei ca

un șarpe adormit. I le dă lui William și îmi zâmbește.

— Nu e ca și cum n-am avea deja o avere în perle, zice ea, încercând să șteargă momentul stânjenitor.

Merg cu William spre ușă și îl întreb cu glas scăzut:

— De ce le vrea înapoi?

— În amintirea ei. Ea i-a dăruit un fiu. Își dorește să le păstreze pentru viitoarea soție a prințului. Nu vrea să le poarte nimeni altcineva.

— Desigur, desigur, zic eu repede. Spune-i cât de încântată sunt de toate celelalte. Știu că perlele ei erau deosebite.

— E la rugăciune, mă informează cumnatul meu. Participă la o slujbă de pomenire pentru ea.

Am grijă să-mi păstrez pe chip o expresie de înțelegere și interes. Acest rege a abolit credința că Dumnezeu va scurta numărul de zile în care un suflet așteaptă să intre în rai dacă i se dedică o sută de slujbe, o mie de rugăciuni și arderi de tămâie, iar capelele s-au închis. Până și capela menită rugăciunilor pentru sufletul lui Jane a fost desființată. Nu știam că el încă se mai agață de o credință pe care nouă, celorlalți, ne-a interzis-o: speranța că poți scoate pe cineva din purgatoriu cu ajutorul rugăciunilor.

— Stephen Gardiner ține o slujbă specială pentru regina Jane, îmi spune William. În latină.

De bună seamă, e cam ciudat ca regele să se roage pentru regina răposată în prima zi din luna lui de miere, nu-i așa?

— Dumnezeu s-o binecuvânteze, zic eu încurcată, știind că William îi va transmite asta stăpânului său regal. Ia perlele și păstrează-le la loc sigur. Mă voi ruga și eu pentru sufletul ei.

* * *

După cum a promis regele, vestea că noii regine îi plac păsările frumoase se răspândește prin țară. Una dintre încăperile de lângă salonul meu de primire este golită de mobilă și umplută cu stinghii și colivii. La ferestre sunt puse voliere cu păsări cântătoare din Insulele Canare. Când soarele se revarsă înăuntru prin sticla groasă, ele ciripesc, își curăță penele cu ciocul și flutură din aripioare. Le așez după culoare,

pe cele aurii și cele galbene împreună, pe cele verzi lângă ele, în timp ce păsărelele albastre fâlfâie din aripioare pe fundalul unui cer de aceeași culoare. Sper că n-o să se împerecheze între ele. În fiecare dimineață, după ce merg la capelă, îmi vizitez camera cu păsări, le hrănesc pe toate cu mâna și mă bucur că le simt cum mă zgârie ușor cu piciorușele lor când se cocoață să ciugulească semințele.

Într-o zi, spre încântarea mea, un marinar din India cu pielea întunecată, un cercel de argint în ureche și fața tatuată, semănând mai mult a diavol pictat decât a om, vine în salonul meu de primire cu o pasăre uriașă, de un albastru indigo, mare cât un uliu șorecar și așezată pe pumnul lui. Mi-o vinde cu un preț ridicol de mare și acum sunt foarte mândra posesoare a unui papagal cu ochi negri și atotcunoscători.

Îi pun numele de Don Pepe, căci nu vorbește decât spaniola cea mai obscenă. Va trebui să pun ceva peste colivia lui când ambasadorul spaniol, Eustace Chapuys, va veni să-și prezinte omagiile, deși Nan mă asigură că e un om greu de șocat: în atâția ani petrecuți la curte a auzit el și lucruri mult mai rele.

Regele îmi dăruiește un cal nou, o frumoasă iapă murgă, și un cățeluș, un prepelicar adorabil, cu o blană cafenie, lucioasă. Îl iau peste tot cu mine și stă la picioarele mele chiar și dimineața, când merg la capelă. Până acum n-am avut niciodată un câine care să nu folosească la ceva, ci doar ogarii de vânătoare din grajdurile de la Snape și câinii care ne păzeau oile și care săltau ageri încolo și-ncoace.

— Ești cea mai leneșă creatură, îi zic. Cum poți să trăiești cu tine însuți când tot ce trebuie să faci e să fii decorativ?

— E foarte simpatic, aprobă Nan.

— Purkoy era un scump, observă Catherine Brandon.

— O, cine era Purkoy? întreb eu.

— Câinele lui Anne Boleyn, răspunde Nan, încruntându-se la Catherine. Nu se compară cu micuțul Rig de-aici.

— Nu mai e nimic nou? întreb eu țâfnoasă. Există vreun lucru pe care să-l fac și pe care vreuna dintre celelalte să nu-l fi făcut deja?

Catherine pare rușinată.

— Ceasurile tale, zice Nan cu un zâmbet mic. Ești prima regină care adoră ceasurile. Toți ceasornicarii și bijutierii din Londra sunt în culmea fericirii.

* * *

Curtea urmează să meargă în peregrinare, așa cum o face în fiecare vară. Nu-mi pot închipui cum vom împacheta totul ca să ne mutăm în fiecare săptămână, uneori chiar după doar câteva zile, la câte o altă casă, unde toți servitorii noștri vor trebui să descarce mobilă, tapiserii și argintărie și să facă iarăși o reședință pentru curtea regelui. De unde să știu ce haine să împachetez? De unde să știu ce bijuterii să iau cu mine? Nu știu nici măcar cum vor lua destule așternuturi pentru pat.

— Nu trebuie să-ți bați tu capul cu asta, zice Nan. Zău, chiar deloc. Toți servitorii au mutat gospodăria reginei de zeci de ori, de sute de ori. Tot ce trebuie tu să faci e să mergi alături de rege și să pari fericită.

— Dar toate așternuturile! Și toate hainele! exclam eu.

— Toată lumea își știe îndatoririle, repetă Nan. Tu nu trebuie decât să mergi unde ești trimisă.

— Și păsările mele?

— Șoimarii vor avea grijă de ele. Vor merge în propria lor căruță, în spatele șoimilor.

— Bijuteriile mele?

— Voi avea eu grijă de ele. Am făcut asta ani de zile, Kat, crede-mă. Tot ce trebuie tu să faci e să călărești pe lângă rege dacă te vrea acolo și să arăți frumoasă.

— Și dacă nu mă vrea lângă el?

— Atunci vei călători împreună cu însoțitoarele și cu intendentul casei tale.

— Deocamdată nici măcar nu am un intendent. Încă nu am pus oameni în toate slujbele de la gospodăria mea regală.

— Îi vom numi în timp ce călătorim. Nu ducem lipsă de candidați! Toți slujbașii vor călători împreună cu noi, ca și majoritatea curtenilor. Consiliul de Coroană se întrunește oriunde se întâmplă să fie regele. Nu e ca și cum am părăsi

curtea: luăm totul cu noi.

— Unde mergem?

— Mai întâi la Oatlands, zice ea încântată. Cred că e unul dintre cele mai bune palate: e pe râu, e proaspăt construit și e la fel de frumos ca oricare altul. O să-ți placă la nebunie acolo. Iar dormitoarele nu sunt bântuite!

[03] Palatul Oatlands, Surrey, vara anului 1543

Nan are întru totul dreptate: curtea se dezmembrează și se reface cu o ușurință exersată, iar mie îmi plac nespus camerele mele din palatul Oatlands. A fost construit pe râu, lângă Weybridge, pentru Anne de Cleves, ca palat pentru luna de miere, așa că Nan nu poate susține de-adevăratelea că nu e bântuit. Nefericirea și dezamăgirea lui Anne de Cleves se simt în fiecare curte. Domnișoara ei de onoare, Katherine Howard, a fost cununată triumfal cu regele chiar în capela de aici. Îmi închipui cum a vânat-o, gâfâind vorbe de alint și șchiopătând după ea cât de repede putea el prin grădinile astea minunate.

Palatul a fost zidit cu piatra luată de la mănăstirea din Chertsey și fiecare bloc frumos de gresie a fost scos din clădirea dedicată lui Dumnezeu pentru a rezista veșnic. Mai mult ca sigur că mortarul e stropit cu lacrimile credincioșilor, însă nimeni nu se mai gândește acum la asta. Este un palat imens și însorit, aflat în apropiere de râu și proiectat ca un castel, cu câte un turn la fiecare colț și o curte interioară enormă. Odăile mele dau spre sud și sunt luminoase și plăcute. Odăile regelui sunt alături și el mă vestește că poate intra oricând ca să vadă ce fac.

În următoarele zile eu și Nan întocmim lista slujbelor din gospodăria mea și începem să le ocupăm cu oamenii aleși de

rege, cu prieteni și rude de-ale noastre, iar apoi, după ce i-am mulțumit pe toți cei care au dreptul să îmi ceară ceva, cu cei ale căror cariere vrem să le încurajăm. Mă uit la lista pregătită de Nan și prietenii ei, sprijinitorii reformelor religioase. O slujbă de demnitar la curtea mea și de însoțitoare în odăile mele le întărește rândurile chiar în momentul în care pierd sprijinul regelui.

El a aprobat publicarea unei declarații de credință numite *Cartea Regelui*, care le spune oamenilor că trebuie să se confeseze și să creadă în taina liturghiei. Vinul se preschimbă în sânge, pâinea se preschimbă în trup – regele spune că așa este și toată lumea trebuie s-o creadă. A scos minunata Biblie în engleză din toate bisericile, din toate parohiile, așa că numai cei bogați și nobilii au voie să citească Biblia în engleză și o pot face numai acasă. Cei săraci și needucați sunt atât de departe de Cuvântul lui Dumnezeu, de parcă ar fi scris în etiopiană.

— Vreau niște doamne învățate, îi zic lui Nan aproape cu sfială. Întotdeauna am simțit că ar fi trebuit să citesc și să studiez mai mult. Vreau să-mi îmbunătățesc franceza și latina. Vreau să am însoțitoare care să studieze laolaltă cu mine.

— Sigur că poți să-ți angajezi profesori particulari. Sunt la fel de ușor de găsit ca papagalii. Și ai putea merge în fiecare zi la o slujbă de după-amiază. Katherine de Aragon o făcea. În apartamentul tău există deja o mulțime de înclinații religioase. Catherine Brandon e o adeptă a reformei, pe când *lady* Mary probabil că este, în taină, fidelă Romei. Bineînțeles că nu ar nega niciodată că tatăl ei este capul bisericii.

Nan ridică un deget în semn de avertisment și continuă:

— Toată lumea trebuie să fie foarte, foarte atentă la ce zice. Însă acum, că regele reinstaurează ritualurile pe care le-a interzis și înlătură Biblia în engleză, pe care tot el a oferit-o poporului său, *lady* Mary speră că va merge mai departe și va face pace cu papa.

— Trebuie să înțeleg asta, îi spun. Am trăit atât de departe de Londra, încât nu aflam aproape nimic și nici nu puteam să

fac rost de cărți. Și, oricum, soțul meu, lordul Latimer, credea în vechile obiceiuri.

— Mulți o fac încă, mă previne Nan. Înspăimântător de mulți oameni încă fac asta și se bucură de tot mai multă trecere. Însă noi trebuie să luptăm cu ei și să câștigăm această înfruntare. Trebuie să reușim să aducem iar în biserici Biblia pentru popor. Nu-i putem lăsa pe episcopi să le răpească oamenilor Cuvântul lui Dumnezeu. Ar însemna să condamnăm poporul la ignoranță. Chiar și tu va trebui să studiezi cu discreție, având mereu grijă la legea ereziei. Nu vrem ca Stephen Gardiner să-și vâre nasul lui urât în odăile tale, cum și-l vâră peste tot.

Regele vine la mine aproape în fiecare noapte, dar adesea nu vrea nimic altceva decât să stăm de vorbă sau să bem un pahar de vin înainte să meargă la el în pat. Stăm împreună ca o pereche bătrână și iubitoare, el într-o cămașă de noapte splendid brodată, strânsă pe pieptul și burta lui imense, cu piciorul bolnav proptit pe un scăunel, iar eu în cămașa mea de satin negru, cu părul strâns într-o coadă împletită.

Medicul lui vine cu el pentru a-i da leacurile de seară: medicamente pentru alinarea durerii din picior, pentru durerile de cap provocate de slăbirea vederii, pentru a-i pune intestinele în mișcare, pentru a-i limpezi urina, care e lipicioasă și periculos de închisă la culoare. Henric îmi face cu ochiul și îmi spune că medicul i-a dat ceva care să-i sporească vigoarea.

— Poate o să facem un fiu, sugerează el. Ce-ai zice de un micuț duce de York, care să-i urmeze prințului meu?

— În cazul ăsta, să iau și eu din leacul ăla? zice Will Somers, care profită de libertățile permise unui bufon oficial. Mi-ar prinde bine un pic de vigoare pe timpul nopții. Aș fi un taur, dar așa nu-s decât un mielușel. Zău, doar un mielușel.

— Zburzi și țopăi? întreabă regele zâmbind în timp ce medicul îi dă să bea o altă poțiune.

— Mă zbengui. Îmi pierd averea la jocuri de noroc!

Will adaugă la glumă un calambur[4], făcându-l pe rege să râdă în timp ce bea, așa că Will îl bate cu familiaritate pe umăr și zice:

— Înghite, unchiașul meu. Nu-ți scuipa propria vigoare!

Zâmbesc și nu zic nimic cât medicul măsoară dozele mici de leacuri lichide, dar după ce toată lumea a plecat din încăpere, îi spun:

— Măritul meu soț, n-ai uitat că eu n-am avut copii în cele două căsătorii de dinainte?

— Dar nici n-ai prea avut parte de bucurie în ele, nu-i așa? mă întreabă el direct.

— Păi, da, dar n-am fost măritată pentru propria-mi bucurie, râd eu, un pic rușinată.

— Primul tău soț nu era decât un băietan, îi era teamă să sperie și o gâscă, probabil nici nu se prea pricepea, iar al doilea a fost un boșorog și, probabil, impotent, zice regele, dar se înșală. Cum să fi rămas însărcinată cu vreunul dintre ei? Am studiat lucrurile astea și știu. O femeie are nevoie de plăcere ca să rămână grea. Trebuie să aibă o criză de plăcere, la fel cum are și soțul ei. Așa e rânduit de Dumnezeu. Așa că, dragă nevastă, acum ai ocazia să devii mamă, pentru că eu știu cum să mulțumesc o femeie până când plânge de fericire, până când țipă și cere mai mult.

Tac, amintindu-mi țipătul involuntar pe care obișnuiam să-l scot când Thomas se mișca înăuntrul meu, în timp ce respirația i se precipita și plăcerea mea creștea. După aceea descopeream că mă durea în gât și știam că am țipat cu fața îngropată în pieptul lui gol.

— Îți dau cuvântul meu, zice regele.

Îmi alung gândurile și îi zâmbesc. Știu că nu-mi pot găsi plăcerea în patul unei moarte. Nu e posibil ca bâjbâielile lui umede să-mi poată naște un copil, iar virnanțul ar trebui să împiedice nașterea unui monstru. Însă cum două dintre soțiile

---

[4] Joc de cuvinte în original, intraductibil în limba română, pornind de la verbele *gambol* („a zburda”) și *gamble* („a juca jocuri de noroc”), a căror pronunție este foarte asemănătoare.

lui de dinainte au fost date la o parte prin divorț, fiindcă nu i-au născut un fiu, aș fi o proastă dacă i-aș spune că nu cred că vom avea unul – indiferent ce plăceri trupești mi-ar promite el.

Pe lângă asta, îmi dau seama că, în mod ciudat, nu vreau să-l rănesc. Nu am de gând să-i spun lui Henric că nu pot să simt dorință pentru el, nu când îmi zâmbește așa și îmi promite culmi ale plăcerii. În cel mai rău caz, sunt datoare să fiu bună și drăgălașă și pot măcar să fiu afectuoasă și să-i arăt respect.

Stă așezat în jilțul lui mare de lângă șemineu și îmi face semn să merg la el.

— Vino să stai în poala mea, dragă.

Mă duc fără să șovăi și mă cocoț pe lățimea coapsei lui sănătoase. Mă cuprinde cu brațul, mă sărută pe păr, îmi apucă bărbia cu mâna și îmi răsucește fața spre el, ca să mă poată săruta pe gură.

— Te bucuri că ești o femeie foarte bogată? mă întreabă el. Sărut o persoană de vază? Ți-au plăcut bijuteriile? Le-ai adus pe toate cu tine?

— Le ador, îl asigur eu. Iar garderoba și blănurile îmi fac mare plăcere. Ești foarte bun cu mine.

— Vreau să fiu bun cu tine, zice el și îmi dă la o parte o șuviță de păr de pe față, prinzându-mi-o după ureche.

Atingerea lui e blândă și fermă.

— Vreau să fii fericită, Kate. M-am însurat cu tine ca să te fac fericită, nu doar pentru mine. Nu mă gândesc doar la mine, mă gândesc și la copiii mei, mă gândesc la țară, mă gândesc la tine.

— Îți mulțumesc, îi zic încet.

— Ți-ai mai dori și altceva? mă întreabă el. Dacă ai putere asupra mea, ai putere asupra întregii Anglii. Poți căpăta sparanghel de mare[5] de pe stâncile din Dover sau stridii din

[5] *Crithmum maritimum*, plantă sălbatică comestibilă care crește în zonele stâncoase de coastă din Marea Britanie și Irlanda, în bazinul mediteraneean, în vestul Europei, în nordul Africii și în Marea Neagră.

Whitstable. Poți să iei aur din Turnul Londrei și ghiulele de la mănăstirea minorită Sfânta Treime. Ce ți-ai dori? Orice. Poți căpăta orice.

Șovăi. El mă ia imediat de mână, spunându-mi tandru:

— Să nu-ți fie teamă de mine. Îmi închipui că lumea ți-a zis tot felul de lucruri despre mine. Te crezi o Sfântă Tryphine, măritată cu un monstru.

Mă sufoc un pic când pomenește de visul meu. Mă privește cu atenție.

— Iubirea mea, ultima și singura mea iubire! zice el. Te rog să asculți. Ce îți va povesti lumea despre căsniciile mele este complet greșit. O să-ți spun eu adevărul. Numai eu știu adevărul și niciodată nu vorbesc despre el. Însă ție ți-l voi spune. Am fost căsătorit pe când eram un puști cu o femeie care nu era liberă să se mărite cu mine. Nu am știut-o până când Dumnezeu m-a năpăstuit cu suferință. Ne-au fost luați prunc după prunc. Asta aproape că a omorât-o, iar mie mi-a frânt inima. A trebuit s-o las să plece, ca s-o scutesc de și mai multă durere. A trebuit s-o eliberez dintr-o căsnicie care era blestemată. A fost cel mai greu lucru pe care l-am făcut vreodată. Dar dacă voiam să am un fiu pentru Anglia, trebuia să o las să plece. Am alungat-o pe Katherine de Aragon, cea mai minunată prințesă pe care a dat-o vreodată Spania, și mi s-a rupt sufletul că am făcut-o. Însă am fost nevoit. Iar apoi, Dumnezeu să mă ierte, am fost prins în mreje de o femeie a cărei singură poftă era ambiția. Era o femeie care omora cu otrăvuri, o vrăjitoare și o seducătoare. Ar fi trebuit să am mai multă minte, dar eram bărbat tânăr și tânjeam după iubire. Târziu mi-a venit mintea la cap. Slavă Domnului că mi-am scăpat copiii de ea. Ne-ar fi omorât pe toți. A trebuit să o opresc și am găsit curajul să o fac. Jane Seymour – alegerea mea, singura nevastă pe care mi-am ales-o eu, nestingherit de nimeni – a fost și singura mea soție adevărată, iar ea mi-a dăruit un fiu. Era ca un înger, un înger, știi? Dar Dumnezeu a luat-o înapoi la el. Nu pot să mă plâng, căci mi-a lăsat un fiu, iar înțelepciunea Lui e nemărginită. Căsătoria cu femeia aia, Cleves, mi-a fost aranjată împotriva dorințelor mele de niște

sfătuitori răi. Copila aceea, Howard…

Aici chipul i se încruntă, încrețindu-i-se în suluri de grăsime, după care continuă, aproape înecându-se:

— Dumnezeu să-i ierte pe cei din neamul Howard pentru că mi-au vârât o târfă în pat. Ei m-au înșelat, ea i-a înșelat pe ei și toți am fost orbiți de frumusețea ei de curvă. Kate, îți jur că dacă mă vei putea face să uit durerea pe care mi-a stârnit-o ea, îmi vei fi cu adevărat o soție bună.

— Voi face-o dacă voi putea, îi zic eu repede. Te rog, nu te mai amărî…

— Mi-a fost frântă inima, spune el cu sinceritate. Și nu doar o dată. Am fost trădat – și nu doar o dată. Și am fost binecuvântat cu dragostea adevărată a unei femei bune.

Îmi duce mâna la buzele lui, adăugând:

— De două ori, sper. Nădăjduiesc că tu vei fi al doilea și ultimul meu înger bun. Nădăjduiesc că mă vei iubi tot așa cum m-a iubit și Jane. Știu că eu te iubesc.

— De voi putea… De voi putea, o voi face, îi zic încet, emoționată de-a binelea și cuprinsă de duioșie.

— Așa că ai putere asupra mea, poți să-mi ceri lucruri, zice el cu blândețe. O să fac orice vrei. Trebuie doar să-mi spui.

Am încredere în el. Cred că voi îndrăzni să rostesc ce favor vreau să-i cer.

— E vorba de odăile mele de la Hampton Court, încep eu. Te rog să nu crezi că sunt nerecunoscătoare. Știu că sunt cele mai frumoase odăi, iar Hampton Court este…

El îmi alungă vorbele cu o fluturare din mână și zice:

— E cel mai frumos palat din Anglia, dar dacă ție nu-ți place, pentru mine nu înseamnă nimic. Dacă dorești tu, îl voi dărâma. Ce anume nu-ți place? Voi pune să fie modificat de îndată.

Stafiile din fiecare ungher, inițialele femeilor moarte de pe ornamentele din piatră, lespezile pe care au călcat picioarele lor.

— Mirosul, îi zic. De la bucătăriile de dedesubt.

— Desigur! exclamă el. Câtă dreptate ai! M-am gândit adesea eu însumi la asta. Ar trebui să reconstruim, să facem

transformări. Locul a fost proiectat de Wolsey. El a avut grijă de sine, de asta poți fi sigură. Odăile proprii și le-a gândit perfect, dar nu s-a gândit cum va fi cealaltă aripă. Omului ăluia nu i-a păsat niciodată de nimeni în afară de el. Însă eu țin la tine, draga mea. Mâine vei veni la mine și vom aduce un constructor care să-ți proiecteze niște încăperi noi, o aripă a reginei care să-ți fie întru totul pe plac.

Cu adevărat acesta e un soț cum rar întâlnești. N-am mai cunoscut pe cineva care să înțeleagă lucrurile atât de repede și care să vrea atât de tare să-și vadă soția fericită.

— Mărite soț, ești foarte bun cu mine.

— Ador zâmbetul tău, îmi răspunde el. Știi, stau și aștept să-ți văd zâmbetul. Cred că aș da toate comorile Angliei pentru zâmbetul ăla.

— Stăpâne…

— Îmi vei fi soție și tovarășă, prietenă și iubită.

— Voi fi, spun eu cu toată seriozitatea. Promit că voi fi, soț al meu.

— Am nevoie de un prieten, îmi mărturisește el. În vremurile astea am nevoie de un prieten mai mult ca oricând. Curtea regală e ca o arenă de lupte cu câini. Curtenii se mănâncă între ei și toți vor aprobarea mea, toată lumea îmi cere favoruri, iar eu nu pot să mă încred în nimeni.

— Par atât de prietenoși…

— Toți sunt niște mincinoși și prefăcuți, mă contrazice el. Unii sunt în favoarea reformării religiei și ar vrea să facă din Anglia o țară luterană, alții ar vrea să ne întoarcem la sânul Romei și să-l punem din nou pe papă în fruntea bisericii noastre și tuturor li se pare că mijlocul cel mai bun e să mă păcălească și să mă ademenească, pas cu pas, pe calea aleasă de ei. Ei știu că toată puterea e în mâinile astea două ale mele. Eu singur hotărăsc totul, așa că ei știu că singurul mijloc de a-și atinge țelul e să mă convingă pe mine.

— De bună seamă c-ar fi mare păcat să dai înapoi cu reformele tale cucernice, zic eu într-o doară.

— Acum e mai rău ca niciodată. Ei privesc dincolo de mine, spre Edward. Îi văd cum încearcă să socotească timpul pe

care aș mai putea să-l trăiesc și cum să facă să-l câștige pe Edward de partea lor, întorcându-l împotriva mea. De-ar fi să mor curând, s-ar lupta pentru băiatul meu precum câinii pentru un os. L-ar sfâșia. Nu ar vedea în el pe stăpânul lor, ci calea lor spre măreție. Trebuie să-l feresc de asta.

— Dar ești zdravăn, îi răspund eu cu blândețe. Sigur vei mai trăi mulți ani, nu? Îndeajuns de mulți ca să-l vezi crescând și devenind bărbat în toată puterea…

— Trebuie să trăiesc atât. Îi datorez asta. Băiatul meu, singurul meu băiat… Mama lui a murit pentru el, eu trebuie să trăiesc pentru el.

Din nou Jane. Dau din cap înțelegătoare și nu zic nimic.

— Îl vei veghea împreună cu mine, hotărăște regele. Îi vei fi ca o mamă, vei ține locul mamei pe care a pierdut-o. Pot avea încredere în tine, ca soție a mea, așa cum nu pot avea încredere în niciun sfetnic. Numai tu îmi ești tovarășă și reazem. Ești al doilea sine al meu. Noi doi suntem ca o singură făptură. Vei avea grijă de puterea mea și de fiul meu: nimeni altcineva nu-l poate iubi și veghea. Iar dacă ne vom război cu Franța și eu voi pleca odată cu oștirea, vei fi regentă și protectoarea lui.

Aceasta este cea mai înaltă dovadă de încredere și de iubire, mai presus de orice am sperat eu vreodată. Întrece cu mult orice aș fi visat, orice păsărele și bijuterii, orice odăi noi. E ocazia de a fi cu adevărat regină. Trăiesc o clipă de ambiție copleșitoare, urmată de teamă.

— Vrei să mă faci regentă?

Singura femeie care urma să fie regentă în lipsa regelui a fost Katherine de Aragon, o prințesă crescută și educată pentru a conduce un regat. Dacă următoarea aș fi cumva eu, atunci mi s-ar acorda o onoare mai mare decât oricărei alte femei, în afară de cele cu sânge regal, ce au acest drept prin naștere și educație. Și dacă aș fi regenta Angliei și protectoarea moștenitorului tronului, atunci ar trebui să călăuzesc poporul și biserica pe calea Domnului. Ar trebui să devin o apărătoare a credinței, așa cum s-a numit și regele pe sine însuși. Ar trebui să sprijin credința poporului. Ar trebui să

deprind înțelepciunea de a cârmi biserica spre adevăr. Gândul la posibilitatea asta îmi taie răsuflarea.

— Aș fi foarte mândră, stăpân al meu, și aș munci din greu. Nu te-aș dezamăgi. N-aș dezamăgi țara. Nu știu destule, nu înțeleg îndeajuns, dar voi studia, voi învăța.

— Știu asta, zice el. Știu că îmi vei fi soție credincioasă. Și am încredere în tine. Toată lumea mi-a zis că ai fost prietena și sprijinul lordului Latimer, că ai avut grijă de copiii lui ca și cum ar fi fost ai tăi, că i-ai scăpat castelul de nelegiuiți. Vei face la fel pentru mine și ce-i al meu. Ești mai presus de orice tabere, ești mai presus de părtinire.

Zâmbește și adaugă:

— Vei fi „Folositoare în tot ceea ce faci”. Am fost foarte mișcat când mi s-a spus că aceasta e deviza ta. Căci vreau să fii folositoare și, de asemenea, vreau ca asta să-ți facă plăcere, draga mea. Vreau să fii fericită – mai fericită decât ai fost vreodată în toată viața ta.

Îmi ia mâinile și mi le sărută pe rând.

— Vei ajunge să mă iubești și să mă înțelegi, prezice el. Știu că mi-ai spune că mă iubești de pe acum, dar ai face-o ca să măgulești un prostănac bătrân. Acestea sunt primele noastre zile împreună, zilele lunii de miere, și ești nevoită să vorbești despre iubire. Știu asta. Dar vei ajunge să mă iubești cu inima, chiar și atunci când o să fii singură și nu te va privi nimeni. Știu și asta. Ai o inimă iubitoare și o minte ageră și vreau ca amândouă să-mi fie credincioase. Vreau ca amândouă să mă slujească – pe mine și Anglia. Mă vei privi când lucrez și când petrec, în pat, la masă și la rugăciune, și vei înțelege ce fel de bărbat sunt și ce fel de rege sunt. Îmi vei vedea măreția și defectele și slăbiciunile inimii. Te vei îndrăgosti de mine. Sper că te vei îndrăgosti de mine pe de-a-ntregul.

Scap un râset mic și nervos, dar el e foarte sigur de ce spune. E absolut convins că nimeni nu-i poate rezista și, văzându-l cu câtă siguranță zâmbește, cred că s-ar putea să aibă dreptate. Poate că îl voi iubi și voi învăța de la el. E foarte convingător. Vreau să îl cred. Nu încape nicio îndoială

că a fost voia Domnului să mă mărit cu el. Poate că tot voia Lui e să ajung să-mi iubesc soțul pe deplin, așa cum ar trebui să facă o soție. Și cine n-ar putea iubi un bărbat care îi încredințează soției regatul lui? Care îi încredințează copiii lui? Care îi revarsă un tezaur la picioare? Care își dăruiește iubirea într-un fel atât de încântător?

— Nu trebuie să-mi spui niciodată vreo minciună, îmi promite el. Între noi nu va exista niciodată decât onestitate. Nu-i nevoie să-mi spui acum că mă iubești. Nu vreau promisiuni pripite, nici vorbe goale. Am nevoie doar să știu că acum ții la mine, că te bucuri să fii soția mea și că îmbrățișezi gândul că pe viitor s-ar putea să mă iubești. Știu că o s-o faci.

— O s-o fac, îi spun.

N-am știut că el va fi un asemenea soț. N-am visat niciodată așa ceva. N-am avut niciodată un soț care să țină la mine. E o senzație extraordinară să te bucuri de devotamentul unui bărbat puternic. E ceva nemaiîntâlnit să simt această voință colosală, această forță arzătoare concentrată asupră-mi. Adaug:

— Și, după cum spui, va veni și iubirea, stăpâne.

— Va veni și iubirea, Henric, mă corectează el.

Îl sărut fără să mi-o ceară.

— Va veni și iubirea, Henric, repet eu.

* * *

Știu că trebuie să înțeleg mai multe despre schimbările pe care soțul meu le-a adus bisericii în Anglia. Îi rog atât pe Thomas Cranmer, cât și pe Stephen Gardiner să-mi recomande niște predicatori care să vină în odăile mele și să-și prezinte ideile în fața mea și a doamnelor de onoare. Sper că, dacă ascult ambele tabere ce se înfruntă – adepții reformei și cei ai vechii tradiții –, voi înțelege motivul care dezbină curtea și țara, precum și calea cumpătată pe care Henric a trasat-o cu atâta istețime între cele două.

În fiecare după-amiază, în timp ce noi coasem, unul dintre preoții de la capela regelui sau un predicator din Londra vine în odăile mele să ne citească din Biblie în engleză și să țină o

slujbă în care ne explică fragmentul ales. Spre uimirea mea, sarcina pe care mi-am asumat-o ca pe o îndatorire ajunge să fie partea preferată a zilei. Îmi dau seama că sunt un învățăcel înnăscut. Mi-a plăcut întotdeauna să citesc și, pentru prima oară în viață, am timp să o fac și pot să studiez cu cei mai mari gânditori din regat. Munca lor îmi stârnește o plăcere care aproape că-mi desfată simțurile. Ei aleg un text din Biblie – din Biblia cea Mare, pe care regele a poruncit să fie tradusă în engleză, ca să o poată cerceta toată lumea – și îl studiază cuvânt cu cuvânt. E ca și cum ai citi poezie, ca și cum i-ai studia pe filosofi. Nuanțele înțelesurilor care se nasc și se limpezesc prin traducere, prin așezarea unui cuvânt lângă altul, mă fascinează, ca și felul în care adevărul lui Dumnezeu iese apoi la iveală strat după strat, strălucitor precum soarele printre fâșiile de nori, în timp ce tu te lupți cu cuvintele.

Atunci când vor să învețe, doamnele mele, care sunt toate înclinate spre reforma bisericii, au obiceiul să meargă direct la Biblie în loc să ceară ajutorul unui preot. Alcătuim un mic grup de învățăcele care îi iau la întrebări pe predicatorii ce ne vizitează și le prezintă propriile noastre idei. Arhiepiscopul Cranmer zice că ar trebui să punem pe hârtie discuțiile noastre, ca să le putem împărtăși comunităților preoților și altor teologi. Gândul că studiile noastre i se par demne de a fi citite de alții mă face să mă simt măgulită într-un chip prostesc, însă el mă convinge că facem parte dintr-un grup de gânditori și că împărtășim ceea ce învățăm. Mie predicile mi se par teribil de lămuritoare, dar le vor părea și altora tot așa?

Totul trebuie cercetat cu atenție, totul trebuie luat în considerare. Până și traducerea Bibliei e motiv de controverse serioase. Regele a dăruit poporului său Biblia în engleză, cerând ca în biserica fiecărei parohii din țară să fie o Biblie tradusă. Însă – așa cum subliniază apărătorii vechilor obiceiuri – oamenii nu au citit-o cu pioșenie, ci au început să-i discute textele și să se sfădească asupra înțelesurilor lor. Ceea ce ar fi trebuit să fie un dar al regelui pentru poporul său recunoscător a devenit miezul unei dispute, așa că regele a

luat Bibliile înapoi, iar acum numai nobilii au voie să le citească.

Nu mă pot abține să mă gândesc că asta e greșit. „La început era Cuvântul și Cuvântul era cu Dumnezeu și Cuvântul era Dumnezeu” – de bună seamă că e sarcina bisericii să aducă poporului Cuvântul, nu? De bună seamă că e sarcina bisericii să nu-i aducă poporului icoane, vitralii, lumânări și sutane, ci să îi aducă, înainte de toate, Cuvântul, nu?

Lady Mary vine adesea din odăile ei ca să asculte predica zilnică în odăile mele. Știu că uneori se teme că preoții se îndepărtează prea mult de învățăturile bisericii, însă pasiunea pentru limbile străine și iubirea ei pentru Biblie o fac să se întoarcă întotdeauna și câteodată oferă propria ei traducere a unei fraze sau pune la îndoială versiunea predicatorului. Îi admir erudiția. A avut cei mai buni profesori și capacitatea ei de a înțelege latina, precum și subtilitatea cu care traduce, sunt minunate. Dacă spaima nu i-ar fi amuțit vocea, cred că ar fi fost poetă. Râde când îi spun asta într-o zi și zice că noi două semănăm atât de mult, încât ar trebui să fim surori, nu mamă vitregă și fiică: amândouă suntem niște femei care adoră hainele elegante și vorbirea frumoasă.

— Aproape ca și cum ar fi același lucru! mărturisește ea. Brodatul și poezia îmi fac foarte multă plăcere. Cred că ar trebui să fie frumusețe în cuvintele bisericii și în picturile bisericii, așa că băncuța de rugăciune din camera mea ar trebui să fie și ea frumoasă, să aibă un crucifix din aur și un chivot din cristal. Însă pe urmă cred că alunec spre deșertăciune. Nu pot renunța la asta, zău! Pun să mi se lege cărțile în piele fină și pietre prețioase și colecționez manuscrise anluminate și cărți de rugăciune. De ce nu? Doar o fac pentru preamărirea Domnului și pentru încântarea ochilor noștri!

Râd și îi zic:

— Știu! Știu! Și eu mă tem că dragostea mea pentru studiu este păcatul trufiei. Simt așa o înfiorare când înțeleg lucruri, de parcă cititul ar fi o călătorie a descoperirilor. Tânjesc să

știu tot mai multe, iar acum vreau să fac traduceri și chiar să compun rugăciuni.

— Și de ce nu ai face-o? întreabă ea. Dacă te simți mândră când citești Cuvântul lui Dumnezeu, cu siguranță e un păcat mărunt, nu? E mai mult o virtute a studiului decât o trufie a erudiției.

— Este o bucurie de care n-am crezut că voi avea parte vreodată.

— Dacă ești cititoare, ești deja pe jumătate scriitoare, zice ea. Căci ai dragoste pentru cuvinte și-ți face plăcere să le vezi pe pagină. Iar dacă ești scriitoare, atunci vei descoperi că ești mânată să scrii. Este un dar care cere să fie împărtășit. Nu poți fi un cântăreț mut. Nu ești o pustnică, o sfântă singuratică, ești o predicatoare.

— Chiar dacă sunt femeie și soție?

— Chiar și așa.

* * *

Urmează să mă întâlnesc cu fiul meu vitreg, prințul de Wales, fiul reginei Jane. Vine cu mare pompă de la palatul lui din Ashridge, unde trăiește la o distanță ce-l ferește de molimele și ticăloșiile marelui oraș. Mă uit de la ferestrele care dau spre râu și grădini și văd apropiindu-se corabia regală, cu vâslele tăind apa, apoi ridicându-se și împingând-o din nou înainte. Văd cum pe corabie se ridică vâslele cu totul din apă, pentru a-i încetini înaintarea maiestuoasă, după care aceasta cârmește lin spre debarcader. Vâslașii aruncă funiile și acostează, în timp ce tunurile bubuie, dându-i onorul. Pasarela bogat sculptată este coborâtă la țărm și bărbații fac o gardă de onoare, ținând ridicate vâslele vopsite în verde și alb. Jumătate din curte e deja pe mal, pentru a-l întâmpina pe prinț. Zăresc capul cu păr negru al lui Edward Seymour, pe Anthony Denny lângă el, pe Thomas Howard încercând să ajungă în față. Arată aproape ca și cum s-ar înghionti, fiecare vrând să fie cel dintâi care își prezintă omagiile. Aceștia sunt oamenii care vor dori favoruri de la el, a căror putere va izvorî doar prin el, al căror viitor depinde de el. Dacă soțul meu

moare și acest băietan devine un rege copil, atunci unul dintre ei va fi guvernatorul lui, protectorul lui. S-ar putea ca eu să fiu nevoită să-l apăr de toți, să-l cresc așa cum ar fi făcut-o tatăl lui și să-l păstrez pe calea adevăratei credințe.

Mă întorc spre doamnele mele de onoare și le las să îmi aranjeze boneta, să îmi așeze bijuteriile la gât și să îmi potrivească tivul rochiei. Port o rochie nouă, de un roșu închis, cu inelul cu rubin uriaș al regelui micșorat pentru degetul meu și cu rubinele reginei Anne prinse, apăsător și rece, la gâtul meu. Mă îndrept spre sala de audiențe a regelui, cu doamnele în urma mea și cu Rig, câinele meu, alergând ușor pe lângă mine, prins în zgarda lui din piele roșie cu inele de argint, și străbat o mulțime de oameni care șușotesc și care au venit să fie martori la această întâlnire.

Maiestatea Sa e deja acolo, așezat sub drapelul țesut cu fir de aur, cu piciorul sprijinit pe un scăunel. E negru la față de mânie. Bănuiesc că are dureri și îi fac o reverență, după care îmi ocup locul lângă el fără să vorbesc. Am învățat că atunci când e bolnav, e mai bine să tac: cel mai mic cuvânt îl supără. Nu suportă să i se pomenească de slăbiciunea lui, dar nici nu poate îndura să i se ignore suferința. E imposibil să spui ce trebuie, e imposibil să spui ceva, orice. Nu simt decât milă pentru omul ăsta care înfruntă cu un curaj atât de neînfricat șubrezirea și ruina trupului său. Oricine altcineva ar fi nebun de mânie dac-ar avea asemenea dureri.

— Bine, e tot ce zice când mă așez lângă el și văd că, oricât de proastă îi e dispoziția, nu e nemulțumit de mine.

Întorc capul, îi zâmbesc în tăcere și schimbăm o mică licărire de înțelegere reciprocă.

— Te-ai uitat de la fereastră? întreabă el. Șacalii se adună în jurul leului tânăr?

— Da, înclin eu din cap. Așa că eu am venit la leul cel mare. Rămân credincioasă celui mai măreț leu care există.

Henric scoate un mic mormăit de amuzament.

— Leul cel bătrân încă mai are colți și gheare. Vei vedea că încă mai pot să vărs sânge. Vei vedea că încă mai pot să sfârtec gâtlejuri.

Ușile duble se deschid larg și crainicul anunță cu un glas răsunător:

— Edward, prințul de Wales!

Băiețelul de numai cinci ani intră, cu jumătate din curte înșirată în urma lui într-un alai lingușitor. Mai că-mi vine să râd tare. Toți au umerii cocârjați, toți țin capul în jos, toți încearcă să se aplece ca să-i zâmbească băiețelului și se înclină spre el, ca să audă orice ar zice. Când pășesc în urma regelui, imită mersul lui țanțoș, cu capetele ridicate, cu umerii trași înapoi, cu piepturile scoase în față și potrivindu-și pașii după șchiopătatul lui. Însă pentru a se ține după fiul lui au inventat un nou fel de mers, un fel de furișare. Ce proști sunt, mă gândesc în sinea mea, apoi arunc o privire spre soțul meu și îi văd rânjetul sardonic.

Prințul Edward se oprește în fața tronurilor și se înclină. Chipul lui palid, întors spre tatăl său, are expresia uimită a unui copil care își venerează ca pe un erou părintele aflat departe, iar buza de jos îi tremură. Cu un glăscior pițigăiat, ține un mic discurs în latină, prin care bănuiesc că își exprimă onoarea și plăcerea de a veni la curte. Regele îi răspunde scurt în aceeași limbă. Reușesc să înțeleg câteva cuvinte, dar habar nu am ce zice. Bănuiesc că discursul i-a fost pregătit: nu prea are răbdare cu studiul în perioada asta. Apoi Edward se întoarce spre mine și vorbește în franceză, o limbă curtenească mai potrivită pentru o femeie fără multă știință de carte.

Așa cum am făcut și cu Elizabeth, mă ridic în picioare și mă duc spre el, însă el pare neliniștit când mă apropii, iar asta mă face prevăzătoare. Se înclină, eu fac o reverență, întind mâna și el mi-o sărută. Nu îndrăznesc să îl îmbrățișez, așa cum am făcut cu Elizabeth. E doar un băiețel, însă e o ființă unică, la fel de rară ca un unicorn văzut doar în tapiserii. Este singurul prinț din dinastia Tudor din întreaga lume. După o viață întreagă de căsătorii și împerecheri, acesta este singurul băiat pe care Henric a putut să-l facă și care a rămas în viață.

— Sunt foarte încântată să te cunosc, Înălțimea Ta, îi zic. Și aștept cu nerăbdare să te cunosc și să te iubesc, așa cum ar

trebui.

— Și eu sunt onorat, zice el cu băgare de seamă.

Îmi imaginez că a trebuit să învețe toate răspunsurile posibile. E un băiat a cărui vorbire a fost dirijată de la primele cuvinte pe care le-a rostit. Primul lui cuvânt nu a fost „mama”: îl vor fi învățat să zică altceva. El continuă:

— Va fi o alinare și o bucurie pentru mine să te am drept mamă.

— Și eu voi învăța latina, îi zic.

Nimeni nu ar fi putut să îl pregătească pentru această promisiune surprinzătoare și văd la el tresărirea de amuzament a unui băiat normal.

— O să ți se pară groaznic de grea, mă previne el în engleză și, preț de o clipă, văd copilul care este sub carapacea prințului care trebuie să fie.

— Îmi voi lua un profesor, îi răspund. Ador să învăț și să studiez. Toată viața mi-am dorit să am o educație bună. Acum pot să încep și voi fi în stare să-ți scriu în latină, iar tu mă vei putea corecta.

El face o mică reverență caraghioasă.

— Voi fi onorat, zice el și ridică temător privirea, ca să vadă dacă tatăl lui e de acord.

Însă Henric, regele, copleșit de gândurile sale sumbre și năpădit de durere, nu-i zâmbește micuțului său fiu.

— Foarte bine, este tot ce zice el în silă.

[04] Conacul More, Hertfordshire, vara anului 1543

Ciuma lovește tot mai aprig la Londra. Acesta o să fie unul dintre anii morții. În urma noastră sute de oameni sunt pe moarte pe străzile murdare, în timp ce noi ne îndepărtăm tot mai mult de oraș, croindu-ne drum spre nord, vânând și

petrecând. De-a lungul drumului dinspre Londra sunt puse gărzi, ca să împiedice pe oricine să urmeze curtea, iar porțile fiecărui palat sunt zăvorâte de îndată ce intrăm în el.

În anii cu ciumă, pe când eram la casa mea de la castelul Snape, obișnuiam să poruncesc ca bolnavii să fie îngrijiți în sat, trimiteam acolo infuzii și plante de leac pentru a împiedica răspândirea bolii și plăteam praznicele pentru îngropăciunea săracilor. Îi luam pe copiii rămași orfani să mănânce în bucătăriile castelului și le interziceam călătorilor să vină în vizită. Mi se pare ciudat că acum, când sunt regina Angliei și toți oamenii sunt supușii mei, mă port de parcă nu-mi pasă de niciunul dintre ei, iar ei nu pot nici măcar să cerșească mâncare la ușile bucătăriei.

Regele hotărăște să poruncească o zi de închinăciune, cu procesiuni și rugăciuni. Toată lumea trebuie să ceară ajutorul lui Dumnezeu pentru a mântui Anglia în aceste clipe de restriște. Urmează să se facă pelerinaje creștinești în toată țara și câte o liturghie în toate bisericile. Ziua aleasă e vestită de la fiecare amvon și toți preoții primesc poruncă să umble prin parohii, rugându-se și cântând psalmi. Numai dacă fiecare parohie din Anglia se roagă pentru toți oamenii din Anglia, ne va lăsa în pace și ciuma. Însă în loc să vedem o revărsare de credință și speranță, ziua aceea e o nereușită totală. Nu participă aproape nimeni și nimeni nu oferă pomeni. Nu mai e ca pe vremuri. Nu mai există călugări și coruri care să conducă procesiunile, nimeni nu mai are moaște pe care să le scoată cu alai, vasele sfinte din aur și argint au fost luate și topite, abațiile și mănăstirile sunt toate închise, la fel și spitalele lor. Punând astfel la încercare credința națiunii, nu se dovedește decât că nimănui nu îi mai pasă.

— Oamenii nu vor să se roage pentru țara lor? îl întreabă Henric pe Stephen Gardiner, episcopul de Winchester, de parcă totul ar fi din vina lui.

Suntem pe corabia regală, ca să luăm o gură de aer pe râu, iar episcopul Gardiner comentează că ar trebui să pășească pe apă pentru a-i convinge pe oamenii din Watford să-și

spună rugăciunile.

— Au înnebunit? Ei cred că pot să dobândească viața veșnică sfădindu-se pentru ea? întreabă regele.

Episcopul Gardiner înalță din umeri.

— Și-au pierdut credința, zice el. Tot ce vor acum este să discute Biblia. Eu i-aș pune să cânte vechii psalmi, să respecte vechile rânduieli și să lase înțelegerea pe seama celor mai presus de ei. După ce am scos Biblia englezească din biserici, am crezut că se vor ruga cu vorbele permise de noi.

— Tocmai acele vorbe sunt cele care nu izbutesc să le spună nimic, îl contrazice Thomas Cranmer. Ei nu înțeleg ce înseamnă. Nu știu să citească în latină. Uneori nu pot nici măcar să-l audă pe preot. Oamenii nu mai vor un ritual găunos. Nu vor să cânte un imn pe care nu-l înțeleg. Dacă s-ar putea ruga în engleză, ar face-o. Maiestatea Voastră, le-ați dăruit o Biblie englezească și apoi le-ați luat-o. Dați-le-o înapoi. Lăsați-i să aibă un temei pentru credința lor. Lăsați-ne să facem mai mult! Lăsați-ne să le dăm și o liturghie în engleză.

Regele tace și se uită la mine, ca să-mi dea de înțeles că pot să vorbesc.

— Credeți că oamenilor nu le mai plac rugăciunile în latină? îl întreb pe arhiepiscopul Cranmer. Chiar credeți că ar deveni credincioși dacă li s-ar da voie să se roage în limba lor?

— Limba canalelor, comentează încet episcopul Gardiner la urechea lui Henric. Să-și scrie fiecare ospătar propria *Ave Maria?* Să-și compună măturătorii de pe străzi propriile binecuvântări?

— Vâsliți mai repede, le spune Henric vâslașilor, abia acordând atenție discuției. Cârmiți spre mijlocul râului, ca să putem prinde curentul.

Comandantul corabiei schimbă ritmul tobei care îi dirijează pe vâslași, iar cârmaciul ne duce în mijlocul râului, unde suflă o briză răcoroasă deasupra curentului din adânc.

— Nimănui nu-i este îngăduit să intre în palatul nostru din oraș, îmi spune Henric. Oamenii au voie să fluture mâinile de

pe mal, pot să-și prezinte omagiile, dar nu le e îngăduit să vină la bord. Nu îi vreau în preajma mea. Nimeni din oraș nu are voie să vină nici măcar în grădini. Ar aduce boala. Nu pot să risc.

— Nu, nu, desigur că nu, zic eu cu un glas liniștitor. Servitorii mei o știu la fel de bine ca ai tăi, stăpâne. Le-am spus-o eu. Nimeni nu va primi niciun pachet trimis de la Londra.

— Nici măcar cărți, zice el bănuitor. Și nici predicatori sau cărturari veniți în vizită, Kate. Nimeni care vine din bisericile orașului. Nu permit așa ceva.

— Cu toții sunt aducători de boli, afirmă Gardiner. Toți acești predicatori luterani eretici sunt năpădiți de boli și jumătate din ei sunt scoși din minți din cauză că pricep greșit totul. Vin din Germania și din Elveția și sunt bolnavi și nebuni.

Fața pe care o ridic spre Henric, care stă pe tronul înălțat deasupra mea, este complet senină.

— Desigur, stăpâne, îi zic, deși mint.

Așa cum i-am promis prințului Edward, acum studiez latina cu un cărturar de la Cambridge și primesc cărți de la tipografii londonezi. De asemenea, unele ajung la mine de la tipografii protestanți din Germania, așa-zișii tipografi eretici, care publică în Flandra cărți de învățătură și teologie. Creștinătatea clocotește cum nu a mai făcut-o niciodată până acum, cercetează Biblia, meditează la ea, la forma pe care ar trebui să o îmbrace slujbele, ba chiar și la natura liturghiei. Regele însuși, când era mai tânăr, s-a alăturat acestor discuții și și-a scris propriile documente. Acum, sub influența familiei Howard și a lui Stephen Gardiner, dezamăgit de reacția țării la schimbările pe care le-a făcut și temându-se de transformările entuziaste care se răspândesc în toată Europa, nu mai vrea dezbatere, nu vrea să grăbească reforma.

Când nordul s-a ridicat împotriva lui, cerând ca abațiile să fie deschise din nou și să fie permise capelele și liturghiile pentru morți, iar vechii stăpâni să-și recapete puterea și Plantageneții să fie onorați, regele a hotărât că nu voia niciun fel de dezbateri: nici cu privire la stăpânirea sa, nici la

biserica sa, nici la moștenitorii săi. Regele urăște gândirea la fel de mult pe cât urăște boala, iar acum zice că amândouă sunt aduse de cărți.

— Cu siguranță că Maiestatea Voastră nu poate fi interesată de cărțile venite de la Londra sau de niște predicatori fără carte, comentează suav Stephen Gardiner. De ce ar vrea o doamnă atât de perfectă în atât de multe feluri să studieze ca un cărturar bătrân și soios?

— Pentru ca să pot vorbi cu Maiestatea Sa, spun eu simplu. Pentru ca să îi pot scrie în latină fiului său, prințul. Pentru ca un rege cărturar atât de măreț să nu aibă drept soție o prostănacă.

Auzind asta, Will Somers, care stă pe marginea corabiei, legănându-și picioarele lungi deasupra apei, se întoarce.

— Există doar un prostănac aici! ne amintește el. Și nu pot primi în breasla mea o prostănacă amatoare. Cât de mare ar ajunge atunci o asemenea breaslă? Ar trebui să recrutez cu miile.

Regele zâmbește.

— Nu ești prostănacă, Kateryn, și ai voie să citești ce dorești tu, dar nu voi permite să primim pachete sau oaspeți de la Londra până când orașul nu va scăpa de molimă.

— Bineînțeles, spun eu, plecându-mi capul.

— Nădăjduiesc că Maiestatea Voastră nu citește cărți cu prostii, insinuează Stephen Gardiner cu dușmănie.

Simt cum mă zbârlesc la auzul tonului său arogant.

— O, sper că nu, zic eu cu o dulceață prefăcută. Căci acum citesc tocmai predicile dumitale, domnul meu.

— Fac asta ca să te apăr. Pe tine și toată curtea, subliniază Henric.

— Știu și îți sunt recunoscătoare pentru grija ta față de noi toți, îi zic eu.

Și e adevărat. El veghează împotriva bolii de parcă ea ar fi cel mai mare dușman al nostru. Mă va feri de orice dacă va fi în stare s-o facă. Până acum nimeni nu s-a gândit la sănătatea mea. Nimeni nu a născocit vreodată mijloace pentru a mă feri de primejdii. Până când m-am căsătorit cu

Henric, nimănui nu i-a păsat îndeajuns de mult de mine ca să mă apere de rău.

Îi ascultăm pe muzicanții care ne urmează în barca lor. Cântă o melodie frumoasă.

— Auzi? zice regele, bătând tactul pe brațul jilțului. Eu am scris-o.

— E minunată. Cât ești de deștept, stăpâne!

— Poate că o să mai compun muzică. Cred că m-ai inspirat. Voi scrie un cântecel pentru tine.

Tace și își ascultă cu admirație propria melodie.

— Oricum, e mai bine să nu vină nimeni de la Londra, continuă el. Vara e plăcut să ai puține treburi pe cap. Ăștia nu încetează niciodată cu cererile și rugămințile și mă tot îndeamnă să iau hotărâri în favoarea unuia și împotriva altuia, să favorizez pe unul în dauna altuia, să micșorez o taxă sau să plătesc o sinecură. Mă obosesc. M-am săturat de toți.

Dau din cap aprobator, de parcă aș crede într-adevăr că povara impusă de puterea de a favoriza când pe unul, când pe altul, este una foarte grea.

— Mă vei ajuta, zice el. Când vom deschide din nou curtea și vor începe iar cererile. Le vei citi și le vei cântări împreună cu mine. Te voi lăsa să stai lângă mine și să fii singurul meu sfătuitor.

— Așadar, până la urmă aici sunt doi nebuni, comentează Will. Eu însumi, un nebun cu patalama, cu ucenicia terminată, și-acum, iată, un nou bufon, un nebun din dragoste.

Henric chicotește.

— Exact așa cum spui tu, Will, îl aprobă el. Sunt un nebun din dragoste.

[05] Castelul Ampthill, Bedfordshire, toamna anului 1543

Sfada de pe vas dintre episcopii Stephen Gardiner, care dorește întoarcerea bisericii la vechile rânduieli, și Thomas Cranmer, care crede că biserica ar trebui să se reformeze, ajunge la culme când stăm în castelul Ampthill, fostul cămin al Katherinei de Aragon. Vreme de o săptămână ne ține în casă o vreme rece și cețoasă: de pe frunzele copacilor picură toată ziua apă, pământul e îmbibat cu apă și ulițele sunt pline de noroi. Regele se îmbolnăvește ușor, are un pic de febră care face să-i curgă ochii și nasul, îl dor toate oasele și nu poate să iasă afară. Cât e prizonier înăuntru, cu niște curteni care folosesc fiecare clipă pentru a-l convinge, acceptă că susținătorii reformei au mers prea departe și au devenit eretici, așa că autorizează un val de arestări care se întinde de la Londra până în mijlocul curții înseși. Se stabilește că sursa tuturor ereziilor, până la ultima, este Thomas Cranmer și Consiliul de Coroană adulmecă din nou triumful și îl cheamă pe acesta să se înfățișeze la judecată.

— Au crezut că de data asta i-au venit de hac, îmi șoptește Nan când îngenunchem pe treptele altarului din capela micuță, în timp ce regele stă undeva în spate, așezat la o masă de scris, înconjurat de sfetnici, și semnează documente, iar preotul, ascuns în spatele catapetesmei, bălmăjește cuvintele slujbei. El a intrat acolo precum Thomas Morus, așteptând să fie martirizat, continuă ea.

— Nici vorbă! șuieră Catherine Brandon din cealaltă parte. Știa că e în siguranță. A fost doar un joc, o piesă de teatru.

— Regele însuși a spus că a fost o mascaradă, se apleacă să-mi zică Anne Seymour de lângă Nan, din cealaltă parte. A zis că a fost o mascaradă numită *Îmblânzirea arhiepiscopului*.

— Ce voia să spună cu asta?

— Regele l-a lăsat pe Stephen Gardiner să-l aresteze pe Thomas Cranmer. Însă tot el îi dăduse de veste lui Cranmer, cu mai multe luni în urmă, că dușmanii săi au dovezi împotriva lui. L-a numit cel mai mare eretic din Kent și a râs când a spus-o. Consiliul de Coroană a trimis după Cranmer, crezând că acesta va tremura de frică. L-au chemat să-l acuze și să-l ducă în Turn. Aveau gărzile pregătite și barca îl

aștepta. Stephen Gardiner și Thomas Howard, duce de Norfolk, erau triumfători. Credeau că îl vor reduce la tăcere pe arhiepiscop și vor opri pentru totdeauna reforma.

— Gardiner nici măcar nu l-a arestat imediat. L-a făcut să aștepte. A lungit povestea, intervine Catherine.

— Își savura victoria, e de acord Anne. Însă chiar atunci când erau pe cale să pună mâna pe el și să-i rupă pălăria de pe cap, Thomas Cranmer a scos un inel, inelul regelui, și le-a zis că se bucură de prietenia și încrederea Maiestății Sale și că urmează o nouă cercetare asupra ereziei – acum *el* îi va ancheta pe *ei* – și că vor urma și puneri sub acuzare.

Sunt uluită.

— A triumfat? Din nou? Și totul s-a dat peste cap într-o clipă?

— Cât ai clipi din ochi de groază, zice Nan. Așa își păstrează regele puterea an după an.

— Și-acum ce-o să se întâmple? întreb eu.

— Stephen Gardiner și Thomas Howard vor trebui să-și mai reteze din mândrie și să le ceară iertare arhiepiscopului și regelui. Au căzut în dizgrație.

Clatin din cap uluită. E ca povestea unui călător, ca un basm plin cu întorsături neașteptate ale sorții și izbânzi obținute ca prin farmec.

— Iar Thomas Cranmer îi va cerceta pe toți cei care au crezut că îl vor aresta și executa pe el, iar dacă se găsesc înscrisuri care dezvăluie acte de trădare sau de erezie, aceștia vor ajunge în Turn și vor urma să urce pe eșafod în locul lui.

— Acum a venit vremea noastră, jubilează Nan. Și reforma va continua. O să aducem iarăși Biblia în biserici, o să avem voie să citim cărți despre reformă, o să le ducem oamenilor Cuvântul Domnului, iar câinii Romei pot să se ducă înapoi în iad.

* * *

Regele plănuiește un mare banchet de Crăciun.

— Toată lumea o să participe, zice el plin de veselie.

Durerea de la picior i s-a mai potolit. Rana e încă deschisă, dar nu mai supurează atât de puternic. Cred că și miroase mai puțin. Ascund duhoarea cu tot felul de săculeți cu parfumuri și mirodenii, pe care îi împrăștii prin odăile mele, ba chiar îi dosesc la mine în pat, iar mirosul de trandafiri acoperă putoarea supărătoare de putregai. Călăritul și călătoriile din vara asta l-au odihnit. Vânează în fiecare zi, cât e ziua de lungă, chiar dacă doar stă într-un adăpost, în timp ce hăitașii mână animalele spre el. La cină mâncăm mai ușor decât atunci când e în marea lui sală de mese, unde i se aduc de două ori pe zi câte douăzeci-treizeci de feluri diferite de mâncare. Chiar și vin bea mai puțin.

— Toată lumea, zice el, toți ambasadorii creștinătății vor veni la Hampton Court. Toți vor s-o vadă pe frumoasa mea soție.

Zâmbesc și clatin din cap:

— Voi fi sfioasă. Nu-mi place să simt toate privirile ațintite asupra mea.

— Trebuie să suporți. Ba mai mult, învață să-ți placă. Ești cea mai de vază femeie din regat. Învață să te bucuri de asta. Sunt destui care ți-ar răpi puterea asta dacă ar putea.

— O, nu sunt chiar atât de sfioasă încât să accept să fiu dată la o parte, mărturisesc eu.

— Bine, zice el, apucându-mi mâna și sărutându-mi-o. Fiindcă nu sunt dispus să te las să pleci. Nu vreau să mi se vâre pe gât ce știu eu ce fetișcană frumoasă în locul tău.

Râde, apoi continuă:

— Îmi împing dinainte tot felul de păpușele papistașe. Știai? Toată vara asta, cât am fost pe drum, mi s-au tot prezentat fiice frumușele, cu cruciulițe la gât, rozarii la cingătoare și cărticele de rugăciune în latină prin buzunare. N-ai băgat de seamă?

Încerc să-mi amintesc. Acum, că-mi atrage el atenția, mi se pare că au fost într-adevăr multe tinere remarcabil de credincioase printre numeroasele femei întâlnite pe drum. Scot un chicotit scurt și îi spun:

— Mărite soț, asta e…

— Ridicol, îmi termină el propoziția. Dar ei cred că sunt bătrân și nestăpânit. Cred că sunt capricios și că mi-aș schimba soția și biserica dimineața, apoi le-aș schimba iar la loc seara. Însă tu știi – îmi sărută el iar mâna –, tu știi mai bine ca oricine că sunt credincios față de tine și față de biserica pe care o clădesc.

— O să continui cu reformele tale, îl aprob eu.

— O să fac ce consider eu că e drept, zice el. Îți vom invita familia la curte de Crăciun. Sunt sigur că ești încântată de onoarea pe care le-o fac, nu? Îi voi da unchiului tău un titlu – va fi lordul Parr – și îl voi înnobila pe fratele tău. Îl voi face conte.

— Îți sunt foarte recunoscătoare, stăpâne. Și știu că te vor sluji cu credință în noile lor slujbe. Voi fi foarte încântată să-i văd la curte. Și, dragă soț, pot să vină și copiii de Crăciun?

E surprins de propunere.

— Copiii mei?

— Da, stăpâne.

— De obicei ei stau la casele lor, zice el șovăitor. Sărbătoresc întotdeauna Crăciunul cu oamenii lor.

Will Somers, care stă lângă rege, sparge în mâini două nuci una de alta, alege cojile și îi oferă miezul stăpânului său regal.

— Cine alții sunt oamenii lor, dacă nu noi? întreabă el. Doamne, Doamne, rege! Vezi ce-ți face o femeie bună? Te-ai căsătorit de numai cinci luni și ți-a dat deja trei copii! Asta e cea mai puioasă nevastă dintre toate! E ca și cum ai ține o iepuroaică!

Eu râd.

— Numai dacă Maiestatea Ta și-o dorește, îi spun.

Fălcile lui Henric tremură de emoție, chipul i se înroșește, iar ochii i se umplu de lacrimi.

— Bineînțeles că mi-o doresc, iar Will are dreptate. Ești o femeie bună și îi aduci pe copiii mei acasă. Vei face din noi o familie a Angliei, o familie adevărată. Toată lumea o să ne vadă laolaltă: tatăl împreună cu fiul care va veni după el. Și eu voi face Crăciunul avându-i pe copiii mei alături. N-am mai făcut asta niciodată până acum.

[06] Palatul Hampton Court, Crăciunul anului 1543

Vâslele corabiei regale, al căror zgomot e înăbușit de ceața rece, care se așterne în panglici grele pe fluviu, intră și ies din apă dintr-o singură mișcare, cu un singur pleoscăit. Corabia înaintează cu fiecare lovitură a vâslelor și apoi pare să se odihnească înainte de a luneca mai departe, de parcă ar respira pe un fluviu viu, săltând un pic și apoi rămânând nemișcată. Lișițe și găinușe-de-baltă fug din calea vasului, se înalță din apă, cu picioarele lor lungi târându-se în urma lor. Un bâtlan cu aripi mari se ridică tăcut din trestiile de la mal, fâlfâind lent. Deasupra noastră țipă pescărușii. Când te apropii de Hampton Court pe fluviu, în corabia regală, cu lumina strălucitoare a soarelui iernatic răzbătând prin fuioarele de ceață rece, vezi apărându-ți dinainte un palat din basme și ți se pare că și el plutește pe apa rece.

Mă cuibăresc adânc în blănurile mele groase. Am pus să-mi fie trimise blănuri negre și lucioase de samur din casa mea de la Londra, de la castelul Baynard. Știu că ele au fost ale predecesoarei mele, Katherine Howard. Nu trebuie să mai întreb: m-am obișnuit cu parfumul ei, un miros de mosc greu de uitat, cu care ea trebuie să fi stropit din belșug tot ce avea. În clipa în care mi se aduce o rochie nouă, îi simt mirosul, de parcă femeia aia m-ar bântui prin miros așa cum mă bântuie în viață. Nu pot să nu mă întreb dacă ea îneca astfel duhoarea piciorului bolnav al regelui, așa cum fac eu cu uleiul de trandafir. Dar măcar refuz să-i port pantofii. Mi-a fost adusă o pereche cu tocuri din aur și bot din catifea, potrivită pentru un copilaș. Probabil că arăta ca o fetiță pe lângă soțul meu, căci era cu peste treizeci de ani mai tânără decât el. Când dansa cu tineretul de la curte și privea în jur la nobilii

regelui, căutându-l pe amantul ei băiețos, trebuie să fi părut nepoata lui. Îi port rochiile, care sunt minunat croite și bogat brodate, dar nu voi umbla în pantofii ei. Îmi comand unii noi, zeci de perechi, sute de perechi. Mă rog să nu o visez în timp ce-i calc pe urme în Hampton Court, purtându-i blănurile – ale ei și ale tuturor celorlalte. Călătoresc cu nava Katherinei de Aragon, mă învelesc în blănurile de samur ale lui Kitty Howard și mă gândesc că vântul rece care bate pe fluviu va alunga prezența ei, va mătura departe de-aici toate stafiile, că în curând blănurile ei, atât de moi și de luxoase, vor fi blănurile mele, că, frecându-se tot timpul de gâtul și umerii mei, vor prinde parfumul meu de trandafiri și flori de portocal.

— Așa-i că-i frumos? mă întreabă Nan, uitându-se drept înainte, acolo unde palatul strălucește în lumina dimineții. Așa-i că-i cel mai minunat dintre toate?

Numeroasele reședințe ale lui Henric sunt toate niște locuri minunate. Palatul ăsta a fost luat de rege de la cardinalul Thomas Wolsey, care l-a clădit dintr-o cărămidă de un trandafiriu închis, cu hornuri decorative înalte, curți întinse și grădini minunat concepute. Schimbările pe care mi le-a promis Henric s-au încheiat și acum există o nouă aripă a reginei, care dă înspre grădini și e departe de bucătării. Aici vor fi odăile mele și nicio stafie nu va păși pe podelele proaspăt cernite. De-a lungul malului se întinde un chei lat din piatră și când corabia noastră și vasele care o însoțesc încep să se vadă de pe mal, se desfășoară toate steagurile de pe toate catargele și se aude un bubuit de tun, prin care i se urează regelui bun venit acasă.

Tresar din pricina zgomotului și Nan râde.

— Ar fi trebuit să-l auzi pe cel din ziua când am adus-o pe Anne de Cleves la Londra, zice ea. Corăbiile de pe fluviu trăgeau cu toate tunurile și cerul era luminat de artificii, de parc-ar fi fost o furtună cu fulgere.

Vasul oprește lin la debarcaderul din piatră și vâslașii își trag vâslele la bord. Cineva strigă un alt ordin și pasarela este coborâtă pe mal. Yeomenii gărzii, cu uniformele lor verzi cu alb, coboară cu pași apăsați treptele joase din piatră și se

aliniază pe chei. Trompetiștii suflă tare în trâmbițe și toți slujitorii regali ies în fața ușilor palatului și stau drepți, țepeni, cu capetele descoperite în aerul înghețat al iernii. Regele, care își sprijinea piciorul pe un scăunel brodat, sub un cort de la pupa, se ridică greoi în picioare și o pornește cel dintâi, căci are nevoie de câte un om care să îl sprijine de fiecare parte pe puntea ce se leagănă ușor. Îl urmez, iar când ajunge să stea ferm pe marmura albă care pavează debarcaderul, se întoarce și mă ia de mână. Trompetiștii cântă un imn bisericesc, slujitorii se pleacă adânc și oamenii ținuți mai departe de chei strigă avântați numele lui Henric și al meu. Îmi dau seama că mariajul nostru este bine văzut nu doar la curtea noastră și la curțile străine, ci și aici, la țară. Cine ar fi crezut că regele s-ar putea căsători din nou? Încă o dată? Cine ar fi crezut că va lua o văduvă frumoasă și-i va dărui bogăție și fericire? Cine ar fi crezut că va lua o englezoaică, o femeie de la țară, o femeie din nordul disprețuit și temut al Angliei, că o va aduce chiar în inima curții elegante din sud, iar ea va întrece în strălucire pe toată lumea? Oamenii aclamă și îmi strigă numele, flutură înscrisuri pe care vor să le văd, jalbe pe care vor să le rezolv, iar eu le zâmbesc și le fac, la rândul meu, cu mâna. Intendentul casei mele merge printre ei și le strânge jalbele și documentele, pe care urmează să le citesc mai apoi.

— E bine că ești frumoasă, observă scurt Henric în timp ce trecem încet prin ușile larg deschise.

Se strâmbă puțin, căci fiecare pas îi provoacă dureri.

— Nu e de ajuns să fii regină, trebuie să arăți ca o regină. Când oamenii vin să ne vadă, vor să vadă un cuplu aflat cu mult mai presus de ei, foarte impresionant și mai măreț decât orice au visat ei vreodată. Vor să fie copleșiți de uimire și respect. Când ne văd, trebuie să fie ca și cum ar vedea niște ființe mult superioare lor, precum îngerii, precum zeii.

— Înțeleg.

— Eu sunt cel mai de seamă bărbat din regat, zice Henric cu simplitate. Poate cel mai de seamă din lume. Oamenii trebuie să își dea seama de asta în clipa când mă văd.

Întreaga curte așteaptă să ne salute în sala cea mare. Îi zâmbesc unchiului meu, care în curând va fi lord al țării, și fratelui meu, care va fi conte de Essex, toate datorită mie. Toți prietenii și toată familia mea, recent îmbogățiți grație protecției mele, sunt aici de Crăciun, laolaltă cu cei mai importanți lorzi din țară, din familiile Howard, Seymour și Dudley, cu bărbați în ascensiune la curte, precum Thomas Wriothesley și prietenul și colegul său Richard Rich, cu ceilalți curteni și cu clericii în sutanele lor purpurii și violet. Stephen Gardiner e și el aici, scăpat neatins de ancheta arhiepiscopului Cranmer. Îmi face o reverență și zâmbește sigur pe el.

— Te voi învăța să fii regina Angliei, îmi zice Henric încet la ureche. Te vei uita la acești bărbați bogați și puternici și vei ști că tu îi poruncești fiecăruia dintre ei. Te-am așezat deasupra lor. Ești soția și tovarășa mea, Kateryn. Voi face din tine o femeie importantă și puternică, o soție adevărată pentru mine și cea mai de seamă femeie din Anglia, așa cum eu sunt cel mai de seamă bărbat.

Nu-i tăgăduiesc cu sfioșenie spusele, căci văd în privirea sa o hotărâre rece. Poate că vorbele îi sunt tandre, însă chipul lui e aspru.

— Voi fi soția ta în toate felurile, îi promit. M-am legat s-o fac și mă voi ține de cuvânt. Și voi fi regina acestei țări și mamă a copiilor tăi.

— Te voi face regentă, confirmă el. Vei fi stăpâna lor. Le vei porunci tuturor celor pe care-i vezi aici. Îți vei pune călcâiul pe gâtul lor.

— Voi domni, îi promit. Voi învăța să domnesc așa cum o faci tu.

* * *

Curtea mă întâmpină cu bucurie și mă recunoaște ca regină. Aproape că aș putea să cred că n-a existat niciodată o alta. În schimb, eu îi primesc cu bucurie pe cei doi copii mai mici, prințul Edward și *lady* Elizabeth, și îi unesc într-o familie regală căreia până acum nu i-au aparținut niciodată cu

adevărat. Aduc alături și nepoatele regale: *lady* Margaret, fiica surorii regelui, regina scoțienilor, și pe micuța *lady* Jane Grey, nepoata surorii lui, regina franceză. Prințul Edward este un amestec drăgălaș de înțepeneală protocolară și timiditate. A fost învățat încă din ziua nașterii sale că este un Tudor, că e moștenitorul familiei și că se așteaptă totul de la el. Spre deosebire de el, Elizabeth nu a fost niciodată sigură de poziția ei: numele și chiar viața îi sunt mereu în pericol. Când mama ei a fost executată, s-a prăbușit aproape peste noapte de la măreția rangului de mică prințesă preaiubită, căreia toți i se adresau cu „Alteța Voastră” în propriul ei palat, la statutul de copil nelegitim, nebăgat în seamă și numit *lady* Elizabeth”. Dacă ar putea dovedi cineva zvonurile care încă mai circulă pe seama paternității ei, ar deveni într-o clipă orfana „domnișoară Smeaton”.

Cei din familia Howard sunt datori să o iubească și să o ajute, căci e fata lor, fiica reginei Boleyn, ruda lor. Însă când regele își numără rănile și cugetă deprimat la relele care i s-au făcut, ultimul lucru pe care ducele și fiul său vor ca el să și-l amintească este că i-au vârât mai multe fete Howard în pat și două pe tron și că ambele regine au sfârșit cu inima frântă, repudiate și ucise. Așa că ei când o sprijină, când o neglijează pe fetiță, după cum le e interesul în acel moment.

Ea nu poate fi promisă de soție niciunui prinț străin, de vreme ce nimeni nu știe dacă e prințesă sau copil nelegitim. Nu poate nici măcar să fie slujită cum se cuvine, căci nimeni nu știe dacă trebuie să fie numită prințesă sau *lady* Elizabeth. În afară de guvernanta ei și de *lady* Mary, nimeni nu a iubit-o pe această fetiță și singurul ei refugiu față de frică și singurătate se află în cărți.

Mi-e milă de ea și o îndrăgesc imediat. Am fost și eu cândva o fată mult prea săracă pentru a face o căsătorie bună, o fată care a căutat în cărți tovărășie și alinare. De îndată ce vine la curte, am grijă să i se dea un dormitor lângă al meu. O țin de mână în fiecare dimineață, în timp ce mergem la capelă, și ne petrecem ziua împreună. Ea se arată imediat ușurată, de parcă toată viața ar fi așteptat o mamă,

până ce în sfârșit am sosit eu. Citește împreună cu mine și când vin predicatorii de la Londra, îi ascultă, ba chiar ia parte la discuțiile pe seama predicilor lor. Îi place foarte mult muzica, cum ne place tuturor, adoră hainele frumoase și dansul. Sunt în stare să o învăț lucruri și, după câteva zile, glumesc cu ea, o alint, o dojenesc și mă rog alături de ea. În foarte scurt timp o sărut pe frunte dimineața și îi dau o binecuvântare de mamă seara aproape fără să mă gândesc.

Lady Mary se atașează de această familie de Crăciun ca o tânără care, de când mama ei a fost exilată, a mers pe vârfuri prin lume. E ca și cum și-a fi ținut răsuflarea de teamă, iar acum poate în sfârșit să răsufle liberă. De-acum știe care îi e statutul și trăiește într-o curte unde are un loc de onoare. Nici nu-mi trece prin cap să încerc să fac pe mama cu ea – ar fi ridicol, avem aproape aceeași vârstă însă împreună putem fi ca două surori, putem să clădim un cămin pentru cei doi copii mai mici, să-l distrăm și să-l alinăm pe rege și să păstrăm alianța țării cu casa regală din Spania, rudele lui Mary. Eu sprijin reformele religioase pe care tatăl ei le-a considerat îndreptățite. Ea ar vrea, firește, ca biserica să revină sub tutela Romei, însă eu cred că, cu cât îi aude mai mult pe filosofii care vor să readucă biserica la puritatea ei de la începuturi, cu atât va pune mai tare la îndoială istoria papalității, care i-a adus bisericii atâta corupție și o asemenea proastă reputație. Cred că pentru ea Cuvântul lui Dumnezeu înseamnă cu siguranță mai mult decât simbolurile găunoase care decorau bisericile și mănăstirile, ritualul fără rost folosit pentru a-i zăpăci pe cei ce nu știu să citească și să judece singuri. Când se va gândi la asta, așa cum mă gândesc eu, se va îndrepta cu siguranță spre reformă, așa cum fac eu.

Deși poate că avem păreri diferite cu privire la anumite puncte ale dogmei, ea vine în fiecare zi în apartamentul meu și ascultă lecturile. Acum, de Crăciun, eu am ales psalmii preferați ai răposatului episcop Fisher. Este un exemplu interesant pentru calea delicată pe care pășesc: interogare înăuntru, provocare în afară. Episcopul, un om intrat în rândul sfinților și un scriitor minunat, a murit pentru Biserica Romei,

sfidându-l pe rege. A fost duhovnicul Katherinei de Aragon, mama lui Mary, așa că e firesc și filial ca ea să îl vadă cu ochi buni. Mulți dintre cei care îi împărtășeau în taină ideile sunt acum sfetnicii preferați ai regelui, prin urmare citirea scrierilor episcopului este iarăși permisă.

Împărțitorul meu de pomeni, episcopul George Day, a slujit drept capelan al lui Fisher și și-a iubit stăpânul. El citește în fiecare zi din florilegiul lui de psalmi în latină și nimeni nu poate tăgădui că aceste cuvinte despre Dumnezeu au fost tălmăcite minunat de bătrânul episcop din originalul grecesc. E ca o moștenire prețioasă: mai întâi din greacă în latină, iar acum eu, doamnele din odăile mele, clericii mei, *lady* Mary și chiar micuța Elizabeth lucrăm la o traducere în engleză. Limba e atât de frumoasă, încât nu mi se pare drept ca doar cei care înțeleg latina să poată citi ce a plăsmuit acest om sfânt. Mary e de acord cu mine, iar grija pentru munca aceasta și frumusețea vocabularului ei fac ca fiecare dimineață să fie un răstimp foarte interesant nu doar pentru mine, ci pentru toate doamnele mele.

Fiul meu vitreg Edward este scumpetea mea, preferatul curții. Vorbește ridicol de protocolar, respectă țeapăn eticheta de la curte și totuși tânjește să fie iubit și alintat, sâcâit și gâdilat, ca orice băiat normal. Pas cu pas, treptat, cu tot felul de sporturi, jocuri și glume prostești, învățând și distrându-se alături de mine, ajunge să se simtă în largul lui, iar eu îl tratez așa cum îi tratam pe cei doi copii Latimer, copiii mei vitregi, când erau în grija mea – cu afecțiune și respect, fără a încerca vreodată să o înlocuiesc pe mama pe care o pierduseră, însă iubindu-i așa cum ar fi făcut-o ea. Și în ziua de azi Margaret Latimer încă mă mai numește „doamna mamă” și îi scriu adesea fiului meu vitreg. Sunt încrezătoare că și aici le pot oferi acestor copii de sânge regal dragostea unei mame. Cea mai bună cale, socotesc eu, e să îl tratez pe Edward cu familiaritate, ca și cum am fi o familie iubitoare, lipsită de griji, ca și cum el ar putea avea încredere în mine, iar eu m-aș putea simți în largul meu cu el.

Deoarece m-am luptat să am propriul meu loc în lume –

întâi în casa unui socru țâfnos, apoi ca tânără soție a unui bărbat rece și distant, după care am venit la curte ca văduvă neînsemnată –, am învățat că nimic nu-i mai prețios decât un loc unde poți fi așa cum ești, unde cineva te poate vedea așa cum ești tu cu adevărat. Edward vine în salonul meu de primire, unde ascult petiții, și e salutat deopotrivă ca prinț și ca băiețel. Îl ridic pe tronul meu mare, ca să stea lângă mine, să asculte și să vorbească încet cu mine, să fie copilul care este și nu un omuleț pe care toată lumea îl privește furișat, întrebându-se cum le-ar putea sluji planurilor lor.

— Kate, ești exact așa cum speram că vei fi, zice regele, venind în odaia mea într-o seară târzie.

Eu crezusem că va dormi în patul lui, iar doamna mea de onoare, care se pregătise să doarmă în patul pe roți de dedesubt, pleacă grăbită, făcând o reverență și închizând ușa în urma ei.

— Îți mulțumesc, îi spun, un pic surprinsă.

— Voi avea și mai multă încredere în tine, îmi zice el, strecurându-și trupul masiv în patul meu. Nu, mă descurc, zice el, ridicând mâna și săltându-se în capul oaselor. Vei avea în grijă regatul cât eu voi fi plecat. Tom Seymour și-a îndeplinit misiunea: avem o alianță cu Olanda, avem un tratat cu Spania și suntem gata să intrăm în război cu Franța.

Numele lui, pomenit pe neașteptate în discuție în timp ce stau în patul meu, doar cu cămașa de noapte din pânză subțire pe mine, îmi provoacă un șoc aproape fizic, de parcă cineva m-ar fi zgâlțâit violent și i-ar fi strigat tare numele în odaia tăcută. Îmi dau seama că regele mă privește cu atenție.

— Ești speriată? întreabă el. Ce s-a întâmplat? Te-ai albit la față!

— Din cauza gândului la război, bălmăjesc eu. Doar la gândul pericolului.

— Voi merge eu însumi, anunță el. Eu însumi. Chiar în mijlocul pericolului. Nu îmi voi trimite oștirile fără mine. Voi sta în fruntea lor.

Închid un pic ochii. Thomas va veni aproape sigur acasă. Dacă a încheiat tratatul, va trebui să vină la curte pentru a

primi noi ordine. Se va întâlni cu fratele lui și, împreună cu el, își vor strânge dijmașii și soldații. Cu siguranță îl voi vedea. E imposibil să nu vină aici sau să îl ocolesc. Va trebui să se încline în fața mea și să mă felicite pentru fericirea de care am parte. Voi fi nevoită să înclin din cap și să par nepăsătoare.

Gândul mă cutremură. Tot ce am realizat până acum – cu copiii, cu curtea, cu regele – am făcut fiind convinsă că nu voi mai simți niciodată ochii negri ai lui Thomas ațintiți asupra mea, că nu voi mai ridica niciodată privirea ca să îl văd uitându-se la mine. Nu știu nici dacă aș putea dormi dacă el se află sub același acoperiș. Nu mă pot imagina stând liniștită în patul meu dacă el e undeva în palat, gol, acoperit doar cu un cearșaf și așteptând ciocănitul meu ușor la ușă. Nu voi ști să dansez dacă el se uită. Dacă o să fim în același grup de dansatori și la un moment dat vom ajunge să mergem mână în mână? Cum să-i simt atingerea și să nu mă întorc spre el? Dar când își va pune mâna caldă pe mijlocul meu? Cum să aterizez în picioare dacă mă va ridica în *haute danse*[6] și îi voi simți răsuflarea pe obraz? Când mă va ajuta să cobor de pe cal, va trebui să îmi pun mâinile pe umerii lui, iar când mă va lăsa pe pământ, va risca să mă strângă în brațe?

Habar n-am cum să-mi ascund extraordinara nevoie de el. Nu îmi pot imagina cum aș putea s-o fac. Eu sunt tot timpul în văzul lumii, toată lumea mă privește. Nu pot să am încredere în mine însămi, nu pot să am încredere în mâna mea, să nu tremure când o voi întinde și voi simți atingerea politicoasă a buzelor lui calde. Curtea asta a învățat prostul obicei de a le urmări cu atenție pe reginele lui Henric. I-am urmat lui Katherine Howard, o întruchipare a imoralității. Toată lumea mă va urmări mereu, ca să vadă dacă sunt la fel de proastă ca ea.

— Voi sta în fruntea lor, repetă Henric.

— Vai, nu! zic eu fără vlagă. Stăpâne…

---

[6] Dans înalt (fr.), dans în care se făceau multe mișcări ce implicau ridicarea picioarelor în aer.

— O voi face, zice el.
— Şi sănătatea ta?
— Sunt îndeajuns de puternic. Nu voi trimite în Franța o armată fără regele ei în frunte. Nu le voi cere soldaților să înfrunte moartea fără mine.
Ştiu foarte bine ce trebuie să spun, dar mă simt prea înceată și proastă ca să rostesc cuvintele. Singurul lucru la care mă pot gândi e că Thomas Seymour va veni acasă, în Anglia, și eu îl voi revedea. Mă întreb dacă el se mai gândește la mine, dacă dorința lui a rămas aceeași, dacă încă mă mai dorește așa cum mă dorea. Mă întreb dacă nu cumva m-a alungat din mintea lui, dacă nu cumva – ca orice bărbat – și-a curmat iubirea și și-a retezat dorința, le-a pus deoparte și le-a uitat. Sau încă îi mai e dor, așa cum mi-e mie? Mă gândesc dacă voi fi în stare să-l întreb așa ceva.
— Dar sunt sigură că poate să meargă unul dintre lorzii tăi! Nu e nevoie să fii în fruntea trupelor.
— O, ei vor merge cu toții! zice regele. Fii sigură de asta! Cei din neamurile Seymour, Howard, Dudley – absolut toți! Fratele tău își va câștiga pe merit noul titlu și va călări alături de mine. Însă eu voi fi în fruntea oștirii. Vor vedea stindardul meu înaintând și apoi îl vor vedea intrând în Paris. Vom cere înapoi pământurile noastre din Franța. Voi fi cu adevărat regele Franței.
Îmi împreunez mâinile strâns, ca să nu-mi tremure la gândul că Thomas Seymour merge la război.
— Mă tem pentru tine.
Regele îmi apucă mâinile.
— Vai, dar ești rece ca gheața! Ți-e chiar atât de frică? Nu te teme, Kateryn, zâmbește el. Voi veni acasă teafăr. Îi voi conduce spre victorie și voi veni acasă triumfător. Iar tu vei conduce Anglia în lipsa mea. Vei fi regentă, iar dacă Dumnezeu îmi va cere sacrificiul suprem – face o pauză și vocea îi tremură un pic la gândul pierderii pe care aș suferi-o, pe care ar suferi-o Anglia –, dacă voi fi luat de lângă tine, de lângă oștirea mea și de lângă țara mea, atunci tu vei conduce Anglia în locul meu până când Edward va deveni bărbat.

Să mă ierte Dumnezeu, dar primul lucru la care mă gândesc este că dacă Anglia rămâne fără rege, atunci eu voi fi liberă să mă căsătoresc, Thomas va fi și el liber și nimeni n-o să ne mai poată opri. Apoi mă gândesc: voi fi regină și regentă. Pe urmă mă gândesc: voi fi cea mai puternică femeie din lume.

— Nici să nu spui așa ceva! îi zic și îmi pun degetele reci pe gura lui mică. Nu pot să mă gândesc la asta.

E adevărat. Nu trebuie nici măcar să mă gândesc la asta. Nu-mi pot îngădui să mă gândesc la alt bărbat când soțul meu se lasă pe spate pe mormanul de perne, funiile patului scârțâie, iar el îmi face semn să mă apropii, cu chipul lui mare și rozaliu lucind de transpirație și nerăbdare.

— Mă vei vedea întorcându-mă triumfător, îmi promite el, sărutându-mi vârful degetelor. Și voi ști că ești soția mea credincioasă și tovarășa mea în toate.

[07] Palatul Whitehall, Londra, primăvara anului 1544

Episcopul George Day vine să mă caute în odăile mele cu un sul de manuscris în mână.

— Copistul meu a terminat de scris, zice el cu un glas triumfător. E gata. E fără cusur.

Îmi dă foile. Preț de o clipă le țin așa, pur și simplu, de parcă ar fi pruncul meu nou-născut și aș vrea să-i simt greutatea. Nu am născut niciodată un copil, însă îmi închipui că simt ceva din mândria unei mame. Aceasta e pentru mine o bucurie nouă. Este bucuria învățăturii. Un lung răstimp nu desfac paginile: știu prea bine ce sunt, le așteptam.

— Psalmii, șoptesc eu. Psalmii episcopului Fisher.

— Exact așa cum i-ați tradus, confirmă el. Psalmii traduși din latină în engleză. Sună foarte frumos. Sună de parcă

primul psalmist vorbea cea mai frumoasă engleză. Sună așa cum trebuie. Îl onorează pe Dumnezeu și vă onorează și pe dumneavoastră. Îl onorează și pe John Fisher, Dumnezeu să-l binecuvânteze. Vă felicit.

Întind încet foile și încep să le citesc. E ca și cum aș citi un cor în curgerea timpului: vocea veche, foarte veche, în ebraică, a psalmistului dintru început, tradusă în greacă, vocea înțeleaptă și răsunătoare a episcopului martirizat tălmăcind greaca în latină și apoi vocea mea, care răzbate prin versurile în engleză. Citesc un psalm:

Tu ești păzitorul nostru, refugiul nostru și Dumnezeul nostru și noi în Tine credem. Tu mă vei izbăvi de capcanele vânătorilor și de primejdiile prigonitorilor mei. Tu vei face umbră pentru mine sub umerii Tăi; și sub aripile Tale voi fi nevătămat. Adevărul Tău îmi va fi scut și pavăză și niciun rău nu se va apropia de mine.

— „Nevătămat” e oare potrivit? mă întreb eu.

George Day știe că e mai bine să nu-mi răspundă. Așteaptă.

— „Fără vătămare” e stângaci, zic eu. „În siguranță” e prea puternic. Însă „nevătămat” are meritul că înseamnă și fără vătămare, și fără putința de a face rău. Poate sună un pic ciudat, însă ciudățenia atrage atenția asupra cuvântului.

Șovăi.

— Copistul meu poate copia orice modificări vreți într-un manuscris curat, pentru tipograf, îmi propune el.

— „Sub aripile Tale voi fi nevătămat”, șoptesc eu ca pentru mine, apoi adaug: E ca o poezie. Transmite un sens mai important decât cuvintele, mai măreț decât simplul înțeles al vorbelor. Cred că e bine. Nu cred că ar trebui să schimb ceva. Și îmi place foarte mult cum sună: „sub aripile Tale”. Mai că poți simți penele aripilor imense, nu-i așa?

George zâmbește. Nu simte asta. Dar nu contează.

— Nu vreau să îl modific, zic eu. Nici aici, nici altundeva.

Ridic privirea spre George Day, care dă din cap în ritmul

neabătut al cuvintelor.

— Limpede ca un cântec bisericesc, zice el. Cristalin ca un clopot. E direct și sincer.

Limpezimea înseamnă pentru el mai mult decât poezia și așa și trebuie. El vrea ca toți englezii și toate englezoaicele să înțeleagă psalmii pe care îi îndrăgea episcopul Fisher. Eu vreau să fac ceva mai mult. Vreau ca aceste versuri să cânte așa cum o făceau odinioară în Țara Sfântă. Vreau ca băieții din Yorkshire și fetele din Cumberland să audă muzica din Ierusalim.

— Le voi publica, spun eu, cutremurată de propria-mi îndrăzneală.

Nici o altă femeie nu a publicat vreodată în limba engleză sub propriul ei nume. Nu-mi vine să cred că pot avea curajul ăsta: să ies în față, să vorbesc răspicat, să public și să răspândesc în lume.

— O s-o fac, repet. George, crezi că ar trebui s-o fac? Nu mă sfătuiești să n-o fac?

— Mi-am luat libertatea de a le arăta lui Nicholas Ridley, zice el, numindu-l pe marele adept al reformei, prieten cu Thomas Cranmer. A fost profund mișcat. A spus că este un dar la fel de mare pentru creștinii evlavioși din Anglia precum a fost Biblia pe care le-a oferit-o regele, soțul vostru. A spus că acești psalmi vor fi rostiți și cântați în fiecare biserică din Anglia unde preoții vor ca oamenii să înțeleagă frumusețea lui Dumnezeu, precum și înțelepciunea Lui. A spus că dacă veți îndruma curtea și țara spre adevărata înțelegere, veți deveni o nouă sfântă.

— Însă nu o martiră! spun eu, făcând o glumă proastă. Așa că nu se poate ști că eu sunt tălmăcitoarea. Numele meu și numele doamnelor mele, mai ales al lui *lady* Mary și *lady* Elizabeth, nu pot fi legate de așa ceva. Fiicele regelui nu trebuie pomenite cu niciun chip. Îmi voi face mulți dușmani la curte dacă lumea va ști că eu cred că psalmii ar trebui citiți în engleză.

— Sunt de acord, zice el. Papistașii s-ar înghesui să vă critice și nu puteți să riscați ca Stephen Gardiner să se

întoarcă împotriva dumneavoastră. Prin urmare, vor fi cunoscuți doar ca psalmii episcopului. Nimeni nu trebuie să știe că studiul și erudiția dumneavoastră sunt cele care i-au tălmăcit în limba engleză. Am un tipograf foarte discret. Știe că manuscrisul vine de la mine și că eu vă slujesc la curte, însă nu i-am spus numele autorului. Mă apreciază mult – chiar prea mult, trebuie s-o spun, deoarece își închipuie că aș fi făcut eu însumi această traducere. Am tăgăduit-o, însă nu atât de îndârjit încât să caute un alt candidat. Cred că putem să le publicăm și să nu apăreți ca autoare. Doar că...

— Doar că?

— Cred că e păcat, zice el direct. Sunt niște traduceri minunate, făcute cu o ureche de muzician, cu o inimă de credincios adevărat și cu limba unui scriitor serios. Oricine – adică orice bărbat – ar fi mândru să le publice sub propriul nume. S-ar lăuda cu ele. E nedrept că dumneavoastră trebuie să vă tăgăduiți talentul pe care îl aveți. Bunica regelui a colecționat traduceri și le-a publicat.

— Ah, George! zic eu, zâmbind amar. Mă ispitești cu faima deșartă, însă nici regele, nici alt bărbat din Anglia nu vor să fie învățați de o femeie, nici măcar de o regină. Iar bunica regelui era mai presus de critici. Le voi publica așa cum m-ai sfătuit și voi fi peste măsură de fericită să știu că psalmii episcopului, traduși în engleză de mine și de doamnele mele, ar putea călăuzi bărbații și femeile spre biserica regelui. Însă trebuie să apară întru slava episcopului și întru slava regelui. Cred că ar fi mai bine pentru toți dacă ar apărea fără numele meu împodobit cu blazon pe copertă. Ar părea trufaș. Cu toții vom fi mai în siguranță dacă nu ne vom făli cu credința noastră.

— Regele vă iubește. Cu siguranță ar fi mândru... începe George să pledeze, când se aude o bătaie în ușă.

Strânge imediat foile, iar în odaie intră Catherine Brandon, care îmi face o reverență, îi zâmbește lui George și zice:

— Vă cheamă regele, Maiestatea Voastră.

— Vine aici? întreb eu, ridicându-mă în picioare.

Ea clatină din cap, dar nu răspunde. George pricepe de

îndată că nu vrea să vorbească în fața lui.

— Voi lua astea, așa cum am stabilit, zice el, strângând foile, iar eu înclin din cap când pleacă.

— Piciorul lui e mai rău, zice Catherine încet de îndată ce ușa se închide în urma împărțitorului de pomeni. Soțul meu mi-a dat de veste și apoi a trimis un mesager care să vă spună că regele vrea să vă vadă în dimineața asta în apartamentul lui.

— Trebuie să merg la el fără să fiu văzută? întreb.

Între aripa regelui și cea a reginei există la Whitehall niște încăperi care le leagă. Pot fie să merg prin sala cea mare și toată lumea va vedea că îmi vizitez soțul, fie să ajung în aripa lui prin galeria noastră comună, doar cu o doamnă alături.

— Discret, dă ea din cap. Nu vrea să știe nimeni că e bolnav la pat.

O ia înainte. Catherine a tot trăit prin palatele regale încă din copilărie. A fost fiica celei mai îndrăgite doamne de onoare a Katherinei de Aragon, Maria de Salinas, și e soția lui Charles Brandon, prietenul bun al lui Henric. A fost învățată să cunoască fără greș toate căile și scurtăturile de prin palate, ca să evite deopotrivă cotiturile greșite și curtenii răutăcioși. Nu-i prima oară când mă simt ca un nimeni provincial ce merge în urma unuia dintre puținii aleși, cei născuți și crescuți la această curte.

— Medicii sunt cu el?

— Doctorul Butts și doctorul Owen. Iar spițerul îi face o poțiune care să-i domolească durerea. Dar de data asta e foarte rău. Nu cred că l-am văzut vreodată așa de rău.

— S-a lovit? Rana s-a deschis?

Ea clatină din cap și zice:

— E la fel ca-ntotdeauna. Trebuie să țină rana deschisă, altfel otrava îi va urca la cap și îl va omorî, însă adesea, când îi desfac rana cu fire sau îi macină bucățele de aur în ea, pare mai rău decât înainte. Acum se vindeca, așa că au deschis-o iar și otrava se scurge afară, așa cum ar trebui, dar de data asta rana s-a făcut foarte roșie înăuntru. S-a mărit, e foarte fierbinte și foarte umflată, iar buboiul pare să se adâncească

în picior. Charles mi-a spus că infecția își croiește drum către os. Îi stârnește o durere groaznică și nimic nu o mai potolește.

Nu pot să nu mă neliniștesc. Când are dureri, regele e la fel de periculos ca un porc-mistreț rănit. Pornirile lui sunt la fel de năbădăioase ca rana lui zvâcnindă.

Catherine mă atinge ușor pe spate și se trage la o parte, ca să pot trece prima prin ușile duble.

— Mergeți, zice ea foarte încet. Dumneavoastră puteți să-i faceți față atunci când nimeni altcineva nu mai poate.

Henric se află în iatacul său. Când se deschide ușa și intru în cameră, ridică privirea.

— A, slavă Domnului, iat-o pe regină, zice el. Ceilalți puteți să vă țineți gura, să vă dați înapoi și să mă lăsați să vorbesc numai cu ea.

E înconjurat de bărbați. Văd că Edward Seymour pare îmbujorat și mânios, iar episcopul Gardiner are un aer îngâmfat. Bănuiesc că s-au dondănit, că s-au înghiontit pentru un loc în fața regelui chiar în timp ce doctorii îi puneau un dren la picior, pentru a-i scoate puroiul din rană, și îi vârau o lingură ascuțită, din metal, în carnea vie. Nu-i de mirare că soțul meu e roșu ca un trandafir de pe blazonul familiei Lancaster și că pe chipul lui, cuprins de o strâmbătură feroce, ochii abia mijiți îi sunt pătați de lacrimi. Charles Brandon, soțul lui Catherine, stă la o distanță sigură.

— Sunt sigur că Maiestatea Sa regina însăși va fi de acord... începe episcopul Gardiner pe un ton mieros și îl văd pe Wriothesley dând din cap și venind un pic mai aproape, ca pentru a întări o anumită idee.

— Regina nu va spune nimic, se răstește Henric. Va sta lângă mine, mă va lua de mână și își va ține gura, așa cum trebuie să facă o soție bună. Nu-i veți sugera nimic altceva. Și veți pleca toți.

Imediat Charles Brandon se înclină spre rege, se apleacă spre mine cu mâna la inimă, își ia rămas-bun de la soția lui printr-o înclinare a capului și dispare de lângă amenințătoarea făptură regală.

— Desigur, zice repede Edward Seymour și se uită spre

mine. Mă bucur că Maiestatea Sa e aici, pentru a vă alina și liniști. Maiestatea Voastră nu ar trebui tulburată într-un asemenea moment, mai ales când lucrurile sunt întru totul în regulă, așa cum sunt acum.

— Singurul lucru care îi va aduce liniște regelui este vestea că lucrurile sunt întru totul în regulă, nu se poate abține să spună episcopul Gardiner. Cum poate Maiestatea Sa să aibă liniște când știe că tot felul de oameni noi îi tulbură necontenit Consiliul de Coroană și aduc cu ei oameni și mai noi? Când sunt mereu cercetări asupra ereziei, deoarece oamenii schimbă mereu înțelesul a ce înseamnă erezia? Când li se permite să se ciondănească și să se certe fără niciun fel de stavilă?

— O să-i scot afară, zice Thomas Howard, vorbindu-i de-a dreptul regelui, peste ceilalți sfetnici, de parcă ar fi singurul lui prieten. Dumnezeu știe că n-o să tacă niciodată nici dacă li se poruncește să tacă. Vă vor chinui veșnic. Ar trebui să le tăiați capul la toți, zice el cu un rânjet de lup.

Regele râde scurt și dă aprobator din cap, așa că Thomas Howard are câștig de cauză și-i scoate pe ceilalți afară din cameră. Ba chiar se întoarce în prag și îi face prietenos cu ochiul regelui, ca pentru a-l asigura că numai un Howard poate să se descurce cu astfel de neobrăzați obositori. Când ușa se închide în urma lor, se lasă o tăcere subită. Catherine Brandon îi face o reverență regelui și se duce să se așeze pe locul de la fereastră, cu capul ei drăgălaș întors spre grădini. Anthony Denny merge agale acolo și rămâne în picioare lângă ea. În încăpere mai sunt vreo șase oameni, dar sunt liniștiți și vorbesc încet între ei sau joacă cărți. După standardele curții ticsite de lume, suntem singuri.

— Dragul meu soț, ai dureri mari? îl întreb.

Regele dă din cap.

— Ei nu pot să facă nimic, zice el furios. Nu știu nimic.

Doctorul Butts ridică privirea ca să-l consulte îngrijorat pe spițer, de parcă ar ști că va fi nevoit să își asume vina.

— E aceeași problemă? întreb îngrijorată. Rana cea veche?

Regele dă din cap că da.

— Ei zic că s-ar putea să fie nevoiți să o cauterizeze.

Se uită la mine ca și cum aș putea să îl salvez și zice:

— Mă rog să fiu scutit de asta.

Dacă îi vor cauteriza rana, vor pune pe ea un fier încins, pentru a elimina infecția prin foc. E un chin mai mare decât atunci când însemni cu fierul roșu un răufăcător cu litera *H* de la „hoț”. E o cruzime nemiloasă pentru un om nevinovat.

— De bună seamă că nu va fi nevoie, nu-i așa? îl întreb pe doctorul Butts.

El clatină din cap: nu știe.

— Dacă o să putem curăța rana și ne asigurăm că nu se va mai închide, atunci s-ar putea ca regele să se simtă bine din nou, zice el. Până acum am reușit întotdeauna să o curățăm fără cauterizare. Nu aș trece cu ușurință la așa ceva. Inima lui…

Se întrerupe și vocea i se stinge. Îmi imaginez că îl îngrozește gândul de a-i provoca un șoc atât de mare trupului masiv și otrăvit al lui Henric.

Iau mâna lui Henric și simt cum strânsoarea lui devine mai puternică.

— Nu mă tem de nimic, zice el sfidător.

— Știu, îl liniștesc eu. Ești curajos din fire.

— Și rana asta nu e provocată de vârstă sau de vreun beteșug. Nu e o boală.

— A fost făcută într-un turnir, nu-i așa? Cu mulți ani în urmă.

— Da, da, așa a fost. O rană făcută la o întrecere. O rană de bărbat tânăr. Nesăbuit, așa eram, nesăbuit. Neînfricat.

— Și nu mă îndoiesc că într-o lună vei călări din nou – tot nesăbuit și neînfricat, îi spun eu, zâmbindu-i.

Mă trage mai aproape de el și îmi zice:

— Doar știi că trebuie să fiu în stare să călăresc. Trebuie să îmi conduc oamenii în Franța. Trebuie să mă fac bine. Trebuie să mă pun pe picioare.

— Sunt sigură că o vei face, îi spun eu, iar gura mea rostește cu ușurință minciuna nevinovată.

Nu sunt deloc sigură că o va face. Văd cum din drenul din

rană picură puroiul respingător într-un bol de pe podea, iar duhoarea lui e mai rea decât carnea stricată. Văd borcanul mare cu lipitori negre și flămânde, care se târăsc în sus pe pereții acestuia. Văd masa ticsită cu flacoane, sticluțe, pistiluri și mojare, îl văd pe spițer cum amestecă disperat doctorii și văd chipurile îngrijorate ale celor doi medici, cei mai buni din Anglia. Am mai îngrijit un soț muribund și iatacul lui arăta la fel ca ăsta, însă Dumnezeu știe că n-am simțit niciodată o asemenea duhoare. E o ceață de carne putredă, ca într-o capelă mortuară.

— Stai jos, îmi poruncește el. Așază-te lângă mine.

Îmi înghit scârba, iar un paj îmi aduce un scaun. Regele stă pe scaunul lui mare, întărit anume pentru el, cu piciorul rănit sprijinit pe un scăunel și drapat în cearșafuri, ca să împiedice răspândirea mirosului, ca să ascundă faptul că monarhul Angliei putrezește lent.

— Am de gând să-mi numesc moștenitorii, zice el încet. Înainte de a pleca în Franța.

Acum pricep de ce se certau sfetnicii. E foarte important să nu arăt cumva nici speranță, nici teamă pentru *lady* Mary și *lady* Elizabeth. E foarte important să nu mă arăt cumva eu însămi interesată. Nu mă îndoiesc că toți curtenii care tocmai au părăsit încăperea își susțineau propriii pretendenți – Edward Seymour amintind tuturor de întâietatea nepotului său, prințul, Thomas Howard apărând moștenirea lui *lady* Elizabeth, iar episcopul Gardiner și Thomas Wriothesley insistând pentru ridicarea lui *lady* Mary la rangul de moștenitoare după Edward.

Ei nu știu cât de moderată e ea în privința religiei, cât de interesată e de discuții deschise și profunde. Ei nu știu că e o erudită și că vorbim despre o nouă traducere a evangheliilor. Ei nu știu că *lady* Elizabeth a citit de-acum toți psalmii episcopului Fisher și chiar a tradus versete din ei sub îndrumarea mea. Ei nu văd în niciuna dintre tinerele femei altceva decât niște păpuși fără minte, bune de folosit pentru susținătorii lor. Nu își dau seama că suntem toate femei care gândesc cu mintea lor. Episcopul Gardiner crede că dacă *lady*

Mary va ajunge vreodată pe tron, va întoarce țara la uniunea cu Roma dacă el i-o cere. Thomas Howard crede că o fată din neamul Howard ar lăsa conducerea țării în seama familiei lui. Niciunul nu crede că aș avea cine știe ce putere la curte. Nu mă văd ca pe o femeie care gândește. Cu toate acestea, s-ar putea să fiu regentă și atunci eu voi fi cea care domnește, indiferent dacă țara va asculta liturghia în engleză sau latină, și tot eu voi hotărî ce să spună preoții în predicile lor.

— Stăpâne? Care ți-e dorința?

— Tu cum crezi că ar fi drept? mă întreabă el.

— Cred că nu e deloc nevoie ca un rege atât de puternic și de tânăr ca tine să își bată capul cu asta, îl măgulesc eu.

— Sunt o jumătate de bărbat, zice el cu amărăciune, arătând spre picior.

— O să te simți mai bine. O să călărești din nou. Ai sănătatea și puterea unui bărbat cu jumătate din vârsta ta. Întotdeauna te refaci. Ai rana asta cumplită și trăiești cu ea, o biruiești. Te văd biruind-o în fiecare zi, ca pe un dușman.

Regele e încântat.

— Ei nu cred asta, spune el, arătând supărat cu capul spre ușă. Se gândesc la moartea mea.

— Se gândesc doar la ei înșiși, îi zic eu, acuzându-i pe toți laolaltă ca să-mi păstrez poziția privilegiată. Ce vor?

— Vor ca urmașul la tron să fie propria lor rudă, îmi răspunde tăios. Sau alesul lor. Și toți speră să conducă regatul conducându-l pe Edward.

Dau încet din cap, de parcă ambiția neînfrânată a curtenilor ar fi pentru mine o descoperire tristă.

— Și tu ce crezi, stăpâne? Nimic nu contează mai mult decât ce crezi tu că e drept.

Se foiește în scaun, strâmbându-se de durere. Se apleacă mai mult spre mine și zice:

— Te-am tot urmărit.

Cuvintele lui îmi răsună în cap ca un clopot de avertizare. M-a urmărit. Ce-a văzut? Sulul de foi cu psalmii, care mergea la copist? Diminețile de studiu cu cele două prințese? Coșmarul meu repetat despre ușile închise de la capătul unei

scări jilave? Visele mele de iubire pătimașă cu Thomas? Voi fi vorbit în somn? Îi voi fi rostit numele? Am fost atât de proastă încât să dorm lângă rege și să rostesc numele altui bărbat?

Înghit, căci am gâtul uscat, și întreb:

— M-ai urmărit, stăpâne?

El dă din cap.

— Te-am urmărit cum îți petreci timpul cu *lady* Elizabeth și cum te dovedești mereu o prietenă bună pentru *lady* Mary. Văd cât de multă plăcere le face să stea împreună, cum le-ai adus pe amândouă în odăile tale și cum înfloresc sub grija ta.

Aprob din cap, dar nu îndrăznesc să vorbesc. Încă nu știu la ce se gândește.

— Te-am văzut cu fiul meu, Edward. Mi s-a spus că vă trimiteți unul altuia bilețele în latină, în care el zice că e învățătorul tău.

— E o glumă, spun eu, încă zâmbind. Nimic mai mult.

Nu pot ghici după expresia lui sumbră dacă e încântat de această familiaritate sau dacă mă bănuiește că îi folosesc copiii pentru a-mi atinge propriile țeluri, asemenea curtenilor. Nu știu ce să-i spun.

— Ai făcut o familie din trei copii cu trei mame foarte diferite, zice el.

Încă nu sunt sigură dacă ăsta e un lucru bun sau rău. El continuă:

— Ai luat fiul unui înger, fiica unei târfe și fiica unei prințese spaniole și i-ai adus laolaltă.

— Toți sunt copiii unui tată minunat, îi reamintesc eu cu un glas stins.

Mâna lui se repede de parcă ar plesni o muscă și mă apucă de încheietură prea repede ca să apuc să tresar.

— Ești sigură? Ești sigură de Elizabeth?

Mai că pot să simt mirosul fricii mele acoperind duhoarea rănii. Mă gândesc la mama ei, Anne Boleyn, cum transpira ea la turnirul din ziua de Armindeni, știind că e în pericol, dar nu și ce formă va lua pericolul.

— Sigură?

— Nu crezi că mi s-au pus coarne? vrea el să știe. Nu crezi

că e copilul altui bărbat? Tăgăduiești vinovăția mamei ei? Am poruncit să i se taie capul pentru acea vină.

Fata seamănă leit cu el: părul arămiu, pielea albă, gura micuță, bosumflată și încăpățânată. Însă dacă resping vinovăția mamei ei, îl acuz că e un ucigaș de soții, un nebun gelos care a trimis la moarte o femeie nevinovată bazându-se pe bârfele unor moașe bătrâne.

— Indiferent ce va fi făcut Anne Boleyn în ultimii ei ani, cred că Elizabeth este a ta, spun eu cu grijă. Îți seamănă leit. E o Tudor din creștet până-n tălpi.

El dă din cap, însetat de noi confirmări.

— Oricum va fi fost sângele mamei ei, pe-al tatălui nimeni nu ar putea să-l încurce, continui eu.

— Mă vezi pe mine în ea?

— De-ar fi și numai erudiția ei, dragostea ei pentru cărți și pentru limbile străine... e leită ție, îi spun, negând inteligența puternică a lui Anne Boleyn și devotamentul său față de reformă ca să apăr viața fiicei ei.

— Și asta o spui tu, care îmi vede toți copiii laolaltă, așa cum nimeni nu a făcut-o vreodată?

— Mărite soț, i-am reunit pe toți fiindcă am crezut că asta e dorința ta.

— Este, zice el în cele din urmă.

Stomacul lui se agită – pot să-l aud ghiorăind apoi regele râgâie zgomotos.

— Este, repetă el.

Simt mirosul de acreală din răsuflarea lui.

— Mă bucur că am făcut ceea ce se cuvine din dragoste pentru tine și din dragoste pentru copiii tăi, îi spun prevăzătoare. Am vrut ca toată țara să vadă frumoasa familie regală pe care ai zămislit-o.

El dă din cap aprobator.

— Le voi înapoia fetelor rangul cuvenit, mă vestește el. Le voi numi pe amândouă prințese. Mary îi va urma la tron prințului Edward în cazul în care va trăi mai mult și, Doamne ferește, el nu va avea moștenitor. După ea vine Elizabeth, iar după Elizabeth – nepoata mea de soră, *lady* Margaret

Douglas, și dinastia surorii mele scoțiene.

Este împotriva voinței lui Dumnezeu și împotriva obiceiurilor pământului ca regele să-și numească urmașii la tron. Dumnezeu e cel care alege regii, așa cum l-a ales și pe el – al doilea fiu –, luându-i pe toți ceilalți moștenitori la Sine. Dumnezeu îl pune pe un rege pe tron, Dumnezeu stabilește linia de succesiune și supraviețuirea celui ales de El. Însă cum în Anglia regele conduce biserica și deține tronul, cine să îl împiedice să își numească moștenitorii? Cu siguranță, nu bărbații aceia pe care i-a izgonit din încăpere pentru că se contraziceau cu el. Și, cu siguranță, nu eu.

— Prințul Edward va fi rege, confirm eu. Și copiii lui încă nenăscuți, care vor veni după el.

— Dumnezeu să-i binecuvânteze, spune el, cu ochii încețoșați de lacrimi.

Face o pauză, apoi continuă foarte încet:

— Întotdeauna m-am temut pentru el. Știi, e fiul unei mame care a intrat în rândul sfinților.

— Știu, îi spun.

Iarăși Jane.

— Dumnezeu să o binecuvânteze, adaug.

— Mă gândesc tot timpul la ea. Mă gândesc la firea ei blândă și la moartea ei timpurie. A murit ca să-mi dăruiască un moștenitor. A murit ca să mă slujească.

Dau din cap de parcă aș fi copleșită de gândul sacrificiului ei.

— Când sunt bolnav, când mă tem că s-ar putea să nu mă mai însănătoșesc niciodată, mă gândesc că măcar voi ajunge lângă ea.

— Nu spune asta, murmur eu – și chiar vorbesc serios.

— Și oamenii zic lucruri îngrozitoare. Zic că există un blestem, vorbesc de un blestem. Zic astfel de lucruri. Un blestem aruncat asupra băieților din dinastia Tudor, asupra neamului nostru.

— N-am auzit niciodată de așa ceva, îi spun eu cu hotărâre.

Bineînțeles că am auzit. Răsculații din nord erau siguri că neamul Tudorilor se va stinge din pricina păcatelor înfăptuite

împotriva bisericii și a Plantageneților. Îl numeau pe rege „Mouldwarp”[7] – o bestie care își nenorocește propriul regat.

— N-ai auzit? mă întreabă el cu speranță.

Scutur din cap. Toată lumea zicea că Tudorii erau blestemați fiindcă i-au ucis pe prinții de York în Turn. Cum să fie binecuvântat un ucigaș de prinți? Însă dacă regele ar crede asta, cum ar mai îndrăzni să se gândească la viitor – el, care i-a omorât pe moștenitorii dinastiei Plantagenet, pe *lady* Margaret Pole și pe fiul și nepotul ei, care n-aveau nicio vină? El, care și-a decapitat două neveste pornind de la niște bănuieli?

— Nu am auzit nimic de felul ăsta.

— Bine. Bine. Dar de aceea am atâta grijă de siguranța lui. Îl păzesc de criminali, de boli, de nenorociri. Îl păzesc ca pe singura mea comoară.

— Îl voi păzi și eu, îi promit.

— Așa că să ne încredem în Dumnezeu c-o să aibă grijă de Edward, să ne rugăm să dobândească fii puternici, iar între timp eu voi trece prin parlament o lege, ca să le numesc pe fete succesoarele lui la tron.

Anglia nu a avut niciodată o regină pe tron, însă nu am de gând să îi amintesc nici asta. Nu știu cum să pun problema alegerii celui ce va fi lord protector până la majoratul lui Edward. Ar însemna să sugerez că regele s-ar putea să moară în următorii unsprezece ani, iar el nu vrea să audă asta.

— E o dovadă de mărinimie din partea ta, stăpâne, îi zâmbesc eu. Fetele se vor bucura să afle că sunt în grațiile tale. Asta va însemna pentru ele mai mult decât faptul că sunt numite printre urmașii la tron. Fetele tale vor doar să știe că tatăl lor le iubește și le recunoaște. Sunt binecuvântate cu un asemenea tată.

— Știu, zice el. Tu mi-ai arătat asta. Am fost surprins.

— Surprins? repet eu.

Pare stânjenit. Asta îl face o clipă înduioșător de vulnerabil:

---

[7] În limba engleză *mould* înseamnă „tipar”, „matriță”, iar *warp* – „a distruge”, „a perverti”.

e un tată sensibil, nu un tiran blestemat.

— Întotdeauna a trebuit să mă gândesc la ele ca la niște moștenitoare sau uzurpatoare, zice el, căutându-și cuvintele. Întotdeauna a trebuit să mă gândesc dacă să le accept ca fiice ale mele sau să le înlătur. A trebuit să mă gândesc la mamele lor, la războaiele mele cumplite cu mamele lor, nu la ele. A trebuit să le privesc cu ochi bănuitori, de parcă ar fi fost dușmanii mei. Până acum nu le-am avut niciodată la curte împreună, laolaltă cu fratele lor, și numai când îi văd pe toți trei, copiii mei… numai când îi văd așa cum sunt…

Deși e absurd, mă simt nespus de mișcată.

— Fiecare în parte e un copil de care oricine ar fi mândru, îi spun. Orice om l-ar iubi pe fiecare dintre ei ca pe propriul lui copil.

— Tu mi-ai arătat asta, răspunde el. Căci îl tratezi pe Edward ca pe un băiețel, pe Elizabeth ca pe o fetiță și pe Mary ca pe o tânără femeie. Îi văd prin ochii tăi. Poate că e întâia oară când le văd pe fete fără să mă gândesc la mamele lor înveninate.

Îmi ia mâna și mi-o sărută.

— Îți mulțumesc pentru asta, zice el foarte încet. Îți mulțumesc din inimă, Kateryn.

— Dragul meu, mă pomenesc rostind cu ușurință.

— Te iubesc, îmi declară el.

Iar eu răspund imediat, fără să mă gândesc:

— Și eu te iubesc.

Ne ținem o clipă de mână, uniți în tandrețe, apoi îi văd ochii strângându-se când un val de durere îi pune stăpânire pe tot trupul. Strânge din dinți, îndârjindu-se să nu țipe.

— Să te las acum să te odihnești? îl întreb.

El dă din cap că da. Anthony Denny sare imediat în picioare, ca să mă conducă afară din cameră, și pricep din felul în care se uită la rege, fără curiozitate, că știa toate lucrurile astea înainte să-mi fie explicate. Denny este omul de încredere și prietenul regelui, unul dintre oamenii cei mai apropiați din cercul său. Încrederea lui calmă îmi amintește că ar trebui să țin minte că, exact așa cum eu dau de înțeles că

cei din neamul Howard, cei din neamul Wriothesley, precum și Gardiner sunt niște prostănaci care se îngrijesc de propriul lor interes, există și oameni apropiați regelui care ar putea să facă același lucru cu mine. Și că Denny e unul din cei câțiva bărbați ale căror averi s-au făcut în slujba regală, care se bucură de atenția regelui, îl influențează în cele mai intime momente ale sale și îi șoptesc lucruri când sunt singuri cu el, așa cum fac și eu.

* * *

Îmi îngădui plăcerea de a le spune fiicelor regelui că urmează să fie din nou prințese. Vorbesc cu fiecare în parte. Îmi dau seama că asta le va face din nou rivale și că pot să urmeze la tron doar dacă moare fratele lor, iar Elizabeth poate deveni regină numai în urma îndoielnicei combinații dintre moartea fratelui ei mai mic și a surorii ei mai mari.

O găsesc pe Elizabeth studiind în cabinetul meu privat, împreună cu verișoara ei, micuța *lady* Jane Grey, și cu profesorul lor, Richard Cox, și o chem deoparte, ca să-i spun că acesta este un simbol al bunăvoinței tatălui ei. Bineînțeles, ea sare imediat în sus la vestea că e moștenitoare.

— Credeți că o femeie poate conduce un regat? mă întreabă ea. Cuvântul ar sugera că nu. Nu se numește regina, nu-i așa?[8]

Istețimea fetiței de zece ani mă face să zâmbesc.

— Dacă vei ajunge vreodată să conduci acest regat sau oricare altul, vei învăța să ai curajul și inteligența unui bărbat. Te vei numi prinț, o asigur eu. Vei învăța ce trebuie să învețe orice femeie deșteaptă: cum să ai puterea și curajul unui bărbat și totuși să știi că ești femeie. Educația ta poate fi cea a unui prinț, mintea ta poate fi cea a unui rege și poți avea trupul unei femei fragile și tăria unui rege.

— Când urmează să fie asta? Când îmi voi recăpăta titlul?

---

[8] Joc de cuvinte în limba engleză, care pleacă de la faptul că în alcătuirea cuvântului kingdom (regat) intră cuvântul king (rege), în timp ce pentru „regină” se folosește cuvântul queen.

— E nevoie de aprobarea parlamentului, o previn eu.

Ea dă din cap a înțelegere.

— I-ai spus lui *lady* Mary?

Ce Tudor adevărată este fetița asta! Acestea sunt întrebările unui om de stat: Când se va anunța oficial? Și cărei fiice i s-a spus mai întâi?

— Mă duc să-i spun chiar acum. Așteaptă aici.

Lady Mary este în salonul meu de primire și brodează o parte dintr-o pânză de altar pe care o facem noi. A însărcinat-o pe una dintre doamne cu plictisitorul cer albastru, iar ea lucrează la partea mai interesantă, la florile care vor alcătui bordura. Se ridică toate și fac reverențe când apar din cabinetul privat. Le fac semn că pot să se așeze și să lucreze mai departe. Joan, soția lui Anthony Denny, citește manuscrisul traducerii noastre din psalmii lui Fisher. Îi fac semn lui *lady* Mary să vină la fereastra firidei, ca să putem vorbi în liniște. Ne așezăm pe banca de la fereastră, genunchii ni se ating, iar privirea ei sinceră e ațintită pe chipul meu.

— Am niște vești foarte bune pentru tine, îi zic. Le vei afla de la Consiliul de Coroană, însă am vrut să ți le spun înainte de anunțul oficial. Regele a decis să stabilească succesiunea la tron și tu vei fi numită prințesa Mary și vei moșteni tronul după Edward.

Își lasă privirea în jos, acoperindu-și ochii negri cu genele, și îi văd buzele mișcându-se într-o rugă de mulțumire. Numai îmbujorarea care o cuprinde îmi dă de înțeles că e profund mișcată, însă nu din cauza posibilității de a ajunge pe tron. Ea nu are ambiția lui Elizabeth.

— Așadar, în cele din urmă recunoaște curăția mamei mele, zice ea. Își retrage declarația că n-au fost căsătoriți în fața lui Dumnezeu. Mama mea a fost văduva fratelui său și apoi i-a fost soție credincioasă.

Îmi pun mâna pe genunchiul ei, ca s-o fac să tacă.

— Nu a spus o vorbă despre asta. Nici eu nu o fac și nici tu nu ar trebui s-o faci. Te numește prințesă, ca și pe Elizabeth. Elizabeth urmează după tine la tron, iar după ea urmează *lady* Margaret Douglas și moștenitorii ei. Regele nu a pomenit

deloc problema de odinioară cu căsătoria mamei tale și înlăturarea ei.

Lady Mary deschide gura doar o clipă, vrând să comenteze, dar apoi înclină capul. Oricine are ceva minte poate să priceapă că dacă regele le numește legitime pe fiicele lui, atunci e logic că recunoaște drept valabile și căsătoriile cu mamele lor. Însă, după cum își dă seama această fiică deosebit de inteligentă, regele nu e un bărbat logic. E un rege care poate impune realitatea. Regele a hotărât că ele sunt din nou prințese, tot așa cum a hotărât mai demult, dintr-o toană, fără niciun motiv întemeiat, că amândouă sunt nelegitime.

— Înseamnă că îmi va aranja o căsătorie, zice ea. La fel și pentru Elizabeth. Dacă suntem prințese, atunci ne putem căsători cu regi.

— Puteți, îi spun eu zâmbind. Nu mă gândisem la asta. Va fi următorul pas. Însă nu știu dacă pot îndura să mă lipsesc de vreuna dintre voi.

Ea își pune mâna peste mâna mea și zice:

— Nu vreau să te părăsesc. Însă a venit vremea să mă mărit. Trebuie să am propria mea curte și vreau un copil al meu, pe care să-l iubesc.

Stăm o clipă așa, ținându-ne de mâini.

— Prințesă Mary, îi spun, încercând să aud cum sună noul ei titlu, nu pot să-ți spun cât mă bucur că ai redobândit ce-i al tău și că te pot numi cu voce tare așa cum te-am numit întotdeauna în inima mea. Mama mea nu a vorbit niciodată despre tine altfel decât ca despre o prințesă și întotdeauna a crezut-o pe mama ta o mare regină și nimic altceva.

— Mama ar fi fost bucuroasă să apuce ziua asta, zice ea melancolică, clipind ca să-și alunge lacrimile din ochii negri.

— Ar fi fost, zic eu. Însă moștenirea pe care ți-a lăsat-o e obârșia și educația ta. Pe astea nimeni nu ți le poate lua, iar ea ți le-a dăruit pe amândouă.

* * *

Deși regele e încă bolnav, la curte urmează să vină un duce spaniol, *don* Manriquez de Lara.

— Va trebui să-l distrezi, se răstește Henric la mine. Eu nu pot.

Sunt un pic înspăimântată.

— Ce ar trebui să fac?

— Va veni să mă vadă, îl voi primi în cabinetul meu privat, dar nu pot îndura povestea asta decât câteva clipe. Înțelegi?

Dau din cap că da. Henric vorbește cu o furie abia ținută în frâu. Știu că e supărat din pricina durerii și că îl înverșunează neputința trupească. Într-o dispoziție ca asta, poate să se înfurie pe oricine. Mă uit în jur prin încăpere: pajii stau în picioare, cu spatele sprijinit de perete, bufonul șade liniștit jos, lângă rege, iar cei doi secretari sunt aplecați peste documente, de parcă nu îndrăznesc nici să ridice privirea.

— Poate să cineze cu fratele tău și cu Henry Howard. Sunt floarea curții, cei mai chipeși tineri de aici. Ar trebui să fie îndeajuns pentru el. De acord?

— Da, stăpâne, îi spun.

Henry Howard este fiul cel mare al ducelui de Norfolk, născut pentru un rang înalt, dar fără să fi făcut niciodată ceva pentru a-l merita. E trufaș, înfumurat, zurbagiu și se declară singur un tânăr sclipitor. Însă va fi neprețuit aici, unde avem nevoie de cineva chipeș, tânăr și mândru ca un cocoș.

— Pe urmă ducele spaniol poate merge în odăile tale, unde să îi oferi muzică, dans, mâncare și orice distracție își mai dorește. Faci tu asta?

— Da, o fac.

Anthony Denny ridică privirea de după o masă de lângă fereastră, unde stă și copiază poruncile regelui, ce urmează să fie trimise diverșilor sfetnici și intendenți ai casei regale. Mă uit într-o parte, ca să nu văd compătimirea ce i se citește pe chip.

— Prințesa Mary va fi și ea cu tine. Vorbește spaniola, iar spaniolii o iubesc datorită mamei ei. Ambasadorul spaniol, vulpea aia bătrână de Chapuys, îl va aduce pe duce și se va asigura că totul merge strună. Nu trebuie să-ți bați capul cu spaniola. Poți să le vorbești în franceză și engleză.

— Pot.

— Ducele nu are voie să șușotească cu ea. Trebuie să-i arăți toată curtoazia, dar să nu i-o vâri în față.

Dau din cap.

— Și va trebui să te îmbraci foarte frumos și să te porți ca o regină. Pune-ți coroana. Vorbește poruncitor. Dacă nu știi ceva, nu spune nimic. Nu e nimic în neregulă cu tăcerea unei femei. Trebuie să-i impresionezi. Asigură-te că o faci.

— Sunt convinsă că le putem arăta că Anglia are o curte la fel de elegantă și învățată ca oricare alta din Europa, spun eu cu calm.

În sfârșit regele se uită la mine, încruntătura de durere dintre sprâncenele nisipii îi dispare și văd o sclipire din vechiul lui zâmbet fermecător.

— Și cea mai frumoasă regină, spune el, devenind brusc afectuos. Indiferent ce cal de luptă bătrân, țâfnos și bolnav ai ca soț.

Mă duc lângă el și îl iau de mână.

— Nu, nu atât de bătrân, îi zic cu blândețe. Și nici atât de bolnav. Să vin să-ți arăt rochia înainte să merg la ambasador? Ai dori să mă vezi cu toate podoabele pe care mi le-ai dăruit?

— Da, vino la mine. Și asigură-te că ești acoperită cu totul în diamante.

Râd, iar Denny, când vede că l-am fermecat pe rege și i-am reînviat buna dispoziție, ridică privirea și ne zâmbește amândurora.

— Vreau să îi înspăimânți cu bogăția mea, zice Henric.

Zâmbește, dar e foarte serios.

— Orice faci, orice lănțug pe care îl porți va fi luat în seamă și pomenit în rapoartele trimise în Spania. Vreau ca ei să știe că suntem mai bogați decât își pot imagina, îndeajuns de bogați ca să pornim la război cu Franța, îndeajuns de bogați ca să silim Scoția să se supună voinței noastre.

— Și suntem? îl întreb atât de încet, încât nici măcar Denny, ce stă la masă, aplecat peste penița care scârțâie, nu mă poate auzi.

— Nu, răspunde Henric. Însă trebuie să fim ca niște actori de pantomimă, ca niște trubaduri. Trebuie să avem zdrențe

sclipitoare. Regalitatea și războiul țin în mare măsură de aparență.

* * *

Pun la cale un mare spectacol.

— Regina gaiță, remarcă Nan în timp ce eu le las pe doamne să-mi prindă lănțișor după lănțișor în talie și să-mi pună diamante și rubine pe degete și la gât.

— Prea sumeț? întreb, uitându-mă în oglindă și zâmbind la vederea chipului ei îngrozit.

— Vorbește englezește! îmi poruncește ea. Lasă limba ta grosolană de la țară! Nu, nu e prea mult. Nu și dacă el ți-a spus să porți cât mai multe bijuterii. O să vrea o alianță cu Spania, ca să poată intra în război cu Franța. Sarcina ta e să faci să pară că Anglia își poate permite un război cu Franța. Numai pe degete ai simbria pentru o întreagă oaste.

Nan se dă înapoi și mă cercetează din cap până în picioare.

— Frumoasă, zice ea. Cea mai frumoasă dintre toate reginele.

Margaret Latimer, fiica mea vitregă, vine spre mine, ținând o cutie mică în mâini.

— Coroana, zice ea cu uimire și respect.

Mă silesc să nu fiu emoționată când Nan deschide cutia, scoate coroana Boleyn și se întoarce spre mine. Mă întăresc pentru a primi greutatea ei și mă privesc în oglindă. Oglinda din argint îmi arată o frumusețe cu ochi cenușii, păr arămiu și gât lung, cu diamante în urechi, rubine la gât și cu această coroniță urâtă, strălucitoare și grea, care o face să pară și mai înaltă. Cred că arăt ca o regină fantomă, o regină în beznă, o regină în vârful unui turn întunecat. Aș putea fi oricare dintre înaintașele mele – alintată cum a fost una dintre ele, condamnată cum au fost toate.

— Ai putea să porți boneta aurie, propune Nan.

Stau dreaptă, cu capul sus.

— Bineînțeles că voi purta coroana, spun eu scurt. Sunt regină. Sau, oricum, sunt regina de azi.

* * *

O port toată seara. O dau jos numai când ducele năucit ne roagă să dansăm, iar atunci Nan îmi aduce boneta. Este o seară reușită. Totul merge exact așa cum a poruncit regele. Tinerii sunt fermecători, zgomotoși și veseli, doamnele sunt rezervate și frumoase. *Lady* Mary vorbește în spaniolă cu ducele și cu ambasadorul, dar este o prințesă englezoaică din creștet până în tălpi, iar eu simt că m-am apropiat încă un pas de țelul de a fi soția care îi trebuie regelui: una care să îi poată ține locul, una care să poată domni.

* * *

Regele îmi cere să-mi mut patul, ca să fiu mai aproape de el noaptea, când nu poate dormi din pricina durerii, și slujitorii duc patul meu frumos, cu patru stâlpi mari și baldachin brodat, într-o cămăruie ce dă în iatacul regelui. Îmi aduc și masa, și scaunul, precum și băncuța pentru rugăciune. Cu un gest mut, le poruncesc să lase lada cu cărțile, secreterul, precum și manuscrisele, cărțile de studiu și traducerea mea din psalmii lui Fisher în odăile reginei. Deși citesc doar ce este aprobat de rege și de Consiliul de Coroană, nu prea îmi doresc să atrag atenția asupra bibliotecii mele teologice tot mai bogate și nici nu vreau să ajungă la urechile tuturor că principala mea pasiune o reprezintă învățăturile bisericii dintru început și nevoia de a îndrepta prin reformă abuzurile anilor din urmă. Mi se pare singurul lucru pe care ar trebui să-l studieze un cărturar din vremea noastră, problema cea mai importantă a zilelor noastre. Toți bărbații de seamă cercetează felul cum s-a abătut biserica de la simplitatea și pioșenia ei dintru început, toate discuțiile și scrierile vorbesc despre găsirea căii adevărate, autentice, spre Hristos și dacă aceasta poate fi găsită în sânul Bisericii de la Roma sau și în afara ei. Aceștia tălmăcesc înscrisuri unde se spune cum era organizată biserica la începuturile ei și descoperă întruna istorii și evanghelii în care ni se propun felurite moduri de a trăi cu sfințenie în lume și în care se arată cum puterile lumești ar trebui să stea alături de biserică. Cred că regele a

avut întru totul dreptate când a luat asupra sa conducerea bisericii din Anglia. E, neîndoielnic, drept ca un rege să domnească peste pământurile sale, cu tot cu clădirile bisericii. Nu trebuie să existe o lege pentru popor și alta pentru clerici. Sigur, biserica trebuie să diriguiască tărâmul spiritului, treburile sfinte ale Domnului, iar regele trebuie să diriguiască treburile lumii pământești. Cine ar putea zice altfel?

— Mulți, explică Catherine Brandon, cea mai mare adeptă a reformei dintre doamnele mele. Și mulți dintre ei au trecere pe lângă rege. Puterea lor crește din nou. Au pierdut teren când regele l-a sprijinit pe arhiepiscopul Cranmer, dar Stephen Gardiner a intrat iar în grațiile regelui și influența lui crește întruna. Numirea prințesei Mary cu titlul cuvenit va fi pe placul Romei, iar noi ne întărim prietenia cu spaniolii onorându-l pe ambasadorul lor. Mulți dintre sfătuitorii regelui au fost mituiți de catolici pentru a încerca să-l convingă să înapoieze Romei stăpânirea asupra bisericii engleze – să ne întoarcem de unde am plecat –, spunându-i că astfel vom fi deopotrivă cu toate celelalte țări mari. Și apoi în orașe și sate sunt mii de oameni care nu înțeleg nimic din asta, ci vor doar să vadă că altarele sunt puse iarăși pe marginea drumurilor, iar icoanele și statuile se întorc în biserici. Bieți prostănaci! Ei nu înțeleg nimic și nu vor să fie nevoiți să judece singuri. Își doresc întoarcerea călugărilor și călugărițelor, pentru ca aceștia să aibă grijă de ei și să le spună ce să creadă.

— Ei bine, eu nu vreau să știe nimeni ce cred, spun fără ocol. Așa că ține-mi cărțile în odăile mele, Catherine, încuie cufărul și păstrează tu cheia.

Râde și îmi arată cheia, pusă pe lanțul de la centura ei.

— Nu suntem toți atâta de lipsiți de griji ca tine, îi spun, în timp ce ea fluieră după cățelușul ei, botezat după episcop.

— Cățelușul Gardiner e un prostănac care vine de cum aude un fluierat și se așază la comanda mea, zice ea.

— Ei bine, nu-l striga după nume și nu îi comanda nimic în odăile mele, îi spun. N-am nevoie de dușmani – și în niciun caz de unul ca Stephen Gardiner. Regele îi arată deja

bunăvoință. Dacă măritul meu episcop își continuă ascensiunea, va trebui să-i schimbi numele câinelui.

— Mă tem că e de neoprit, spune ea direct. El și cei ce apără vechile rânduieli ne copleșesc. Am auzit că Thomas Wriothesley nu se mulțumește să fie secretarul regelui și păzitorul sigiliului personal, ci va deveni și cancelar.

— Ți-a spus soțul tău?

Ea dă din cap, apoi continuă:

— Mi-a zis că Wriothesley este cel mai ambițios om din odăile regelui de la Cromwell încoace. A zis că e un bărbat periculos, cum a fost și Cromwell.

— Charles nu îl sfătuiește pe rege să continue reforma?

— Nu e el omul ăla! îmi zâmbește ea. Nu rămâi favorit timp de treizeci de ani spunându-i regelui ce gândești.

— Atunci de ce soțul tău nu încearcă să te potolească, de vreme ce îți botezi prepelicarul după un episcop ca să îl necăjești? o întreb eu curioasă.

Râde.

— Pentru că nu ajungi la a patra nevastă încercând să le potolești pe fiecare! zice ea veselă. Eu sunt a patra și mă lasă să gândesc ce vreau și să fac ce vreau atâta timp cât nu îl sâcâi pe el.

— Știe că citești și gândești? Îți dă voie s-o faci?

— De ce nu?

După care îmi pune cele mai provocatoare întrebări pe care le poate rosti o femeie:

— De ce să nu citesc? De ce să nu gândesc? De ce să nu vorbesc?

* * *

În nopțile lungi și întunecate de primăvară regele nu poate dormi din pricina durerii. E foarte mohorât dacă se trezește cu mult înainte de zori. Am comandat un ceas frumos, care să mă ajute să-mi trec timpul, și urmăresc cum minutarul se mișcă încet pe cadranul din bronz în lumina pâlpâitoare a unei lumânări micuțe, pe care o las pe masă, lângă ceas. Pe la cinci dimineața, când regele se trezește agitat și prost dispus,

mă ridic, aprind toate lumânările, ațâț focul și adesea trimit un paj să aducă niște bere și prăjituri de la bucătărie. Atunci regelui îi place să stau lângă el și să-i citesc în timp ce lumânările își consumă ceara, apoi lumina pătrunde pe fereastră încet, foarte încet, mai întâi ca un întuneric negru-cenușiu, apoi ca un cenușiu închis și într-un târziu, după un răstimp care pare să dureze ore întregi, ajung să zăresc lumina zilei și să-i spun regelui „Se face dimineață".

Simt duioșie față de el cât îndură durerile în nopțile astea lungi. Nu mă supără să mă trezesc și să stau cu el, deși știu că atunci când vor veni în sfârșit zorii, voi fi tare obosită. Atunci el poate să doarmă, însă eu trebuie să mă ocup de treburile curții pentru amândoi – să conduc pe toată lumea la slujbă, să iau micul dejun alături de curteni, urmărită de o sută de ochi atenți, să citesc cu prințesa Mary, să mă uit cum curtenii pleacă la vânătoare cu ogarii, să iau prânzul cu ei la amiază, să îi ascult pe sfetnici după-amiaza, să cinez, să stau în fiecare seară la petreceri zgomotoase cu dans și, adesea, să dansez eu însămi. Asta e câteodată o plăcere, însă e întotdeauna o îndatorire. O curte trebuie să aibă un centru, un conducător. Dacă regele e bolnav, este sarcina mea să îi iau locul – și să ascund cât de grav bolnav e. În timpul zilei se poate odihni dacă sunt eu acolo, în locul lui, zâmbind pe tron și asigurând pe toată lumea că e un pic obosit, dar că, pe zi ce trece, se simte din ce în ce mai bine.

Stephen Gardiner e cel ce aduce toate cărțile pentru lecturile de seară ale regelui. E o bibliotecă foarte restrânsă, numai că nu am voie să citesc nimic altceva, așa că mă văd silită să recit argumente pioase în favoarea unității bisericii sub conducerea papei sau povești fanteziste despre începuturile bisericii, care subliniază importanța patriarhilor și a Sfântului Părinte. Dacă m-aș lua după aceste scrieri canonice, aș putea crede că în lume nu a existat nicio femeie – și în mod sigur nicio sfântă a bisericii dintru început – care să își sacrifice viața în numele credinței. Episcopul Gardiner este acum un apărător înfocat al Bisericii Răsăritene, care aparține întru totul comunității catolice, dar nu este supusă

papei. Biserica Catolică Răsăriteană trebuie să fie modelul nostru, iar eu citesc lungi predici care vorbesc despre extraordinarul grad de puritate ce poate fi atins într-o biserică catolică întovărășită cu cea de la Roma. Trebuie să citesc cu voce tare că oamenii ar trebui ținuți într-o preasfântă ignoranță și că nimic nu-i mai bine decât ca ei să-și spună rugăciunile fără să aibă habar ce înseamnă cuvintele acelea. Recit prostii cu bună știință și îl disprețuiesc pe episcopul Gardiner pentru că dictează minciuni.

Henric ascultă. Uneori i se închid ochii și văd că l-am adormit citindu-i, alteori durerea îl ține treaz și atent. Nu comentează niciodată ce citesc, în afară de ocaziile când mă roagă să repet o propoziție. Nu mă întreabă niciodată dacă sunt de acord cu argumentele greoaie împotriva reformei și eu am grijă să nu fac niciun comentariu. În liniștea ce se lasă în odaie pe timpul nopții pot auzi clipocitul ușor al puroiului ce i se scurge din picior și picură în vas. El se rușinează din cauza duhorii și se luptă cu durerea. Nu îl pot ajuta nici cu una, nici cu alta. Nu pot decât să-i dau doctoria pe care medicii au preparat-o ca să-l fac să adoarmă și să-l asigur că nu simt niciun miros. Camerele sunt inundate de petale uscate de trandafir și de mirosul înțepător al florilor de lavandă, iar în fiecare colț s-au pus vase umplute cu ulei de trandafir. Totuși duhoarea morții se strecoară, ca o ceață, peste tot.

În unele nopți nu doarme aproape deloc. În unele zile nu se scoală, ci ascultă liturghia din pat, iar sfetnicii lui se întrunesc în camera de lângă iatacul său, cu ușa deschisă, pentru ca regele să îi poată auzi ce spun.

Stau lângă patul lui și îi ascult cum plănuiesc viitoarea unire a Angliei cu Scoția prin căsătoria lui *lady* Margaret Douglas, nepoata regelui, cu Matthew Stuart, un nobil scoțian. După ce scoțienii resping planul, îi ascult pe sfetnici punând la cale o expediție care ar urma să fie condusă de Edward Seymour și John Dudley și care să treacă prin foc și sabie regiunea de graniță, pentru a-i învăța pe scoțieni să-și respecte stăpânii. Planul lor mă îngrozește. Cum am trăit

atâția ani în nordul Angliei, știu cât de grea e viața pe dealurile acelea. Echilibrul între o recoltă îndestulătoare și foame e atât de ușor de nimicit, încât o oștire de năvălitori ar provoca o foamete fie și numai dacă ar trece pe acolo. Asta nu poate fi în niciun caz calea prin care să se realizeze unirea cu scoțienii. Trebuie să ne distrugem noul regat înainte de a-l câștiga?

Însă cât ascult în tăcere din camera regelui, încep să înțeleg cum funcționează Consiliul de Coroană, înțeleg că țara se supune lorzilor, care se supun consiliului, care dezbate totul în fața regelui. Apoi regele hotărăște – după toanele lui – ce trebuie făcut și consiliul se gândește cum să facă din hotărârea lui o lege, ce va fi trimisă în parlament pentru aprobare și apoi impusă țării.

Sfetnicii regelui, cei care hotărăsc ce vești să ajungă la urechile regelui și scriu legile cerute de el, au o putere imensă în tot mecanismul, care depinde de judecata unui singur om – iar acesta e un bărbat mult prea chinuit de dureri pentru a se putea ridica din pat, un bărbat adesea amețit și buimăcit de doctorii. Le vine ușor să îi ascundă informații pe care ar trebui să le știe sau să facă legea după cum le convine lor. Asta ar trebui să ne pună pe gânduri în ce privește binele țării, a cărei soartă se află în mâinile transpirate ale lui Henric. Pe de altă parte însă, asta mă face să am mai multă încredere în mine ca regentă, căci înțeleg că, având alături niște sfetnici buni, aș putea judeca la fel de bine ca regele. Ba chiar sunt aproape sigură că aș putea judeca mai bine, căci Henric începe să zbiere brusc din pat „Treceți mai departe! Treceți mai departe!” atunci când îl plictisește ceva sau când se enervează că nu pricepe și, pe lângă asta, obișnuiește să accepte sau să respingă o idee sau alta în funcție de omul care i-o prezintă.

De asemenea, îmi dau seama cum face de întărâtă o tabără împotriva celeilalte. Stephen Gardiner este sfetnicul lui preferat și el îi repetă mereu că ar trebui să impună alte și alte îngrădiri Bibliei în engleză, că ar trebui să fie văzută numai de nobili și de cărturari, să stea încuiată în capelele lor

private, iar săracii ar trebui arestați și judecați dacă încearcă să o citească. Nu pierde niciodată ocazia să se plângă că oamenii interpretează peste tot cuvântul sfânt al Domnului, ca și cum l-ar putea înțelege, ca și cum ar fi egalii oamenilor educați. Dar chiar în clipa când Stephen Gardiner crede că a învins și că Biblia nu va fi înapoiată niciodată bisericilor, ci le va fi răpită pentru totdeauna tocmai celor care au mai mare nevoie de ea, regele îi spune lui Anthony Denny să trimită după Thomas Cranmer.

— N-o să ghicești niciodată ce însărcinare am de gând să-i dau, zice el, zâmbindu-mi viclean, în timp ce stă rezemat de mormanul mare de perne, iar eu stau așezată lângă patul lui imens, cu mâna lui grasă și umedă în mâna mea. N-o să ghicești în veci!

— Sunt sigură că nu.

Îmi place de Thomas Cranmer, un apărător neabătut al reformei bisericii, a cărui predică a apărut la începutul Marii Biblii în engleză și care a îndemnat mereu ca regele să conducă Biserica Angliei, iar predicile, psalmii și rugăciunile să fie în limba engleză. Curajul calm pe care l-a arătat când a avut de înfruntat complotul urzit împotriva lui mi-a sporit simpatia față de el și adesea vine în odăile mele ca prieten de seamă, ca să vadă ce scriu și să ia parte la discuțiile noastre.

— Așa trebuie să te joci cu ei, îmi mărturisește Henric. Așa se conduce un regat, Kateryn. Privește și învață. Mai întâi numești un om, apoi numești un altul, pe rivalul său. Îi dai unuia o însărcinare, îl lauzi nemăsurat, după care îi dai celui mai mare dușman al lui o însărcinare potrivnică, ceva complet pe dos. În timp ce ei se războiesc unul cu altul, nu pot pune la cale un complot împotriva ta. Când sunt dezbinați de moarte, ai tăi sunt, sunt în puterea ta. Înțelegi?

Ceea ce văd eu e o încâlcitură întortocheată de politici, astfel încât nimeni nu știe ce crede sau ce vrea cu adevărat regele, o harababură în care vocea cea mai zgomotoasă sau persoana cea mai plăcută poate triumfa.

— Sunt sigură că Maiestatea Voastră e înțeleaptă, îi spun prevăzătoare. Și iscusită. Însă Thomas Cranmer ți-ar fi supus

oricum. E limpede că nu trebuie să-l păcălești ca să-i câștigi supunerea, nu?

— El e greutatea pe care o pun în taler. Îl folosesc împotriva lui Gardiner, ca să mențin echilibrul.

— Atunci el va trebui să ne târască spre Germania, intervine brusc Will Somers.

Nu mi-am dat seama că ne asculta. Stătea foarte liniștit pe podea, cu spatele rezemat de stâlpii mari ai patului, și tot arunca o biluță de aur dintr-o mână în alta.

— Cum așa? întreabă Henric, care-i mereu îngăduitor cu bufonul său. Saltă în picioare, Will. Nu pot să te văd acolo jos.

Bufonul țâșnește în sus, azvârle bila de aur în aer și apoi o prinde, psalmodiind:

Thomas trebuie să ne târască tot drumul
Peste munți până-n Germania,
Căci Stephen ne târăște în sus și-n jos
Peste Alpi, spre Roma.

Henric râde, apoi îmi spune:

— Am o contragreutate pentru Gardiner. O să-l pun pe Cranmer să scrie o predică și o litanie în engleză.

Sunt uluită.

— O carte de rugăciuni englezească? În limba engleză?

— Da, pentru ca atunci când oamenii vin la biserică, să poată auzi rugăciunile în limba lor și să le înțeleagă. Cum să se spovedească pe deplin într-o limbă pe care n-o înțeleg? Cum să se roage cu adevărat dacă pentru ei acele cuvinte nu înseamnă nimic? Stau în fundul bisericii și zic „Dâr-dâr, dâr-dâr, dâr-dâr... amin”.

Exact la asta m-am gândit eu când am tradus psalmii episcopului Fisher din latină în engleză: „Ce dar ar fi pentru oamenii din Anglia!” Mai că mă bâlbâi de entuziasm:

— O carte de rugăciuni în limba lor! Câte suflete se vor mântui! Cât aș fi de încântată dacă mi s-ar da voie să lucrez și eu la ea!

— Iar eu îi spun bună dimineața reginei, zice Somers pe

neașteptate. Bună dimineața reginei dimineții.

— Bună dimineața și ție, Will, îi răspund. Asta e o glumă?

— E o glumă de dimineață. Iar ideea regelui este planul din această dimineață. După cină o să ți se pară foarte diferită. În dimineața asta trimitem după Cranmer, diseară – hei-ho! – izvorul întregii cunoașteri va fi lordul nostru Gardiner, iar tu vei fi regina dimineții și vremea ta va fi trecut.

— Taci, bufonule, zice Henric. Ce zici, Kateryn?

În ciuda avertismentului lui Will, nu mă îndur să tac.

— Cred că e o ocazie de a scrie ceva deopotrivă adevărat și frumos, spun eu entuziasmată. Iar un lucru care e scris frumos n-are cum să nu-i călăuzească pe oameni spre Dumnezeu.

— Dar nu trebuie să fie ceva decorativ, stăruie Henric. Nu trebuie să fie un dumnezeu mincinos. Trebuie să fie o traducere fidelă din latină, nu un poem altoit pe ea.

— Trebuie să fie Cuvântul Sfânt, îi zic eu. Dumnezeu le vorbea oamenilor simpli într-o limbă simplă. Biserica noastră trebuie să facă la fel. Dar eu cred că există o imensă frumusețe în limbaj de rând.

— De ce nu scrii chiar tu niște rugăciuni? întreabă pe neașteptate Henric. De ce nu le-ai scrie cu mâna ta?

Pentru o clipă mă întreb dacă știe despre cartea de psalmi tradusă de mine, apărută fără niciun nume pe copertă. Mă întreb dacă iscoadele lui i-au spus că am tradus deja rugăciuni și că le-am discutat cu arhiepiscopul.

— Nu, nu, n-aș îndrăzni... mă bâlbâi eu.

Însă interesul lui e sincer.

— Știu că Cranmer te apreciază foarte tare. De ce nu scrii niște rugăciuni originale? Și de ce nu traduci niște rugăciuni din liturghia latinească, ca după aia să-i arăți versiunea ta? Adu-mi una să o citesc. Și prințesa Mary lucrează cu tine, nu? Și Elizabeth?

— Cu profesorul ei particular, răspund eu prevăzătoare. Ca parte din educația lui Elizabeth, laolaltă cu verișoara ei, Jane Grey.

— Eu sunt de părere că femeile ar trebui să studieze, zice

el blând. Nu ține de îndatoririle unei femei să rămână ignorantă. Iar tu, la urma urmei, ai un soț învățat și erudit: nu ai nicio șansă să mă întreci!

Ideea îl face să râdă și râd și eu cu el. Nici măcar nu mă uit la bufon, deși știu că ciulește urechile să-mi audă răspunsul.

— Cum crezi tu că ar fi mai bine, stăpâne, îi spun netulburată. Mi-ar face plăcere să fac această muncă și ar fi și o învățătură bună pentru prințese. Însă tu hotărăști cât de departe să meargă treaba asta.

— Ar putea să meargă departe, stabilește regele. Poate să meargă oricât de departe, atât cât poate compune Cranmer. Căci îl voi trimite pe câinele meu Gardiner s-o tragă îndărăt dacă merge prea departe.

— Nu s-ar putea găsi aici o cale de mijloc? mă întreb eu cu glas tare, după care adaug: Fie Cranmer va scrie rugăciunile liturghiei în engleză și le va publica în engleză, fie nu o va face deloc.

— Vom găsi calea mea, răspunde Henric. Calea pe care mi-o inspiră Dumnezeu însuși mie, cârmuitorul Lui pe pământ. Îmi vorbește. Îl aud.

Will sare deodată până lângă șemineu și i se adresează ogarului adormit, ridicându-i capul mare și punându-l pe genunchii lui:

— Vezi tu, dacă ea ar zice așa ceva sau dacă eu aș face asta, am fi numiți o nebună și-un bufon. Dar dacă o spune regele, toată lumea crede că e adevărul adevărat, de vreme ce regele e trimisul lui Dumnezeu și are mir sfânt pe piept, așa că nu poate greși niciodată.

Regele se uită spre favoritul lui, îngustându-și ochii.

— Nu pot greși niciodată, fiindcă sunt rege, zice el. Nu pot să mă înșel niciodată, fiindcă un rege e mai presus de un muritor, el e așezat imediat sub îngeri. Nu mă pot înșela niciodată, fiindcă Dumnezeu îmi vorbește în cuvinte pe care nimeni altcineva nu le poate auzi. Tot așa cum tu nu poți fi niciodată înțelept, fiindcă ești bufonul meu.

Regele se uită apoi spre mine și zice:

— Iar ea nu poate avea niciodată o părere care să nu fie și

a mea, fiindcă e soția mea.

* * *

În seara asta mă rog pentru discreție. Toată viața am fost o soție supusă, mai întâi în fața unui băietan temător și prostuț, apoi în fața unui bărbat puternic și rece. Amândurora le-am arătat supunere totală, căci asta e datoria unei soții, poruncită de Dumnezeu și învățată de fiecare femeie. Acum sunt măritată cu regele Angliei și am trei feluri de îndatoriri: ca soție, ca supusă și ca enoriașă a bisericii al cărei conducător absolut e tot el. Să citesc cărți care lui nu i-ar plăcea și să am păreri pe care el nu le împărtășește ar fi o lipsă de loialitate sau chiar mai rău. Ar trebui să gândesc ca el de dimineața până seara. Însă nu pot să cred că, dacă Dumnezeu mi-a dat un creier, n-ar vrea să gândesc singură cu el. Cuvintele îmi răsună în cap: „Nu pot să cred că, dacă Dumnezeu mi-a dat un creier, n-ar vrea să gândesc singură cu el”. Și, odată cu ele, îmi vine în minte un cuplet: „Iar Dumnezeu mi-a dat o inimă, cu siguranță vrea să iubesc”. Știu că alăturarea celor două fraze nu arată logica unui filosof, ci pe cea a unui poet. Asta vine din faptul că am ureche de scriitor: cuvintele mă conving la fel de mult ca ideea. „Dumnezeu mi-a dat un creier, cu siguranță vrea să gândesc. Dumnezeu mi-a dat o inimă, cu siguranță vrea să iubesc.” Le aud în minte. Nu le rostesc cu glas tare nici măcar aici, în capela goală. Dar când ridic privirea din locul meu, de lângă balustrada ce desparte spațiul din jurul altarului de nava bisericii, spre pictura cu Hristos răstignit, nu văd decât zâmbetul trist al lui Thomas Seymour.

* * *

Nan intră cu pași mari în odaia păsărilor, unde eu stau pe locul de lângă fereastră, ținând într-o mână o pereche de canari galbeni ce ciugulesc dintr-o bucățică de pâine din faină fină, pe care o țin în cealaltă mână. Mă delectez privindu-le ochișorii strălucitori, felul cum înclină capul, splendoarea coloritului, țesătura complicată a penajului și piciorușele

calde, cu care zgârie ușor. Sunt un fel de minune de viață avântată, cuibărită în palma mea.

— Sst, zic eu, fără să ridic capul.

— Trebuie să auzi asta, îmi spune Nan cu o furie înăbușită în glas. Lasă păsările deoparte.

Ridic privirea, gata să refuz, dar în clipa aceea îi văd chipul sumbru. În spatele ei stă, palidă la față, Catherine Brandon. Lângă ea e Anne Seymour, care are un aer grav.

Încetișor, ca să nu sperii păsările, îmi strecor mâna în colivia frumoasă și canarii se cocoață pe stinghiile lor, iar unul dintre ei începe să-și ciugulească și să-și netezească penele, de parcă ar fi un ambasador important revenit dintr-o vizită și trebuie să-și aranjeze pelerina.

— Ce e?

— E vorba de noua lege privind succesiunea la tron, zice Nan. Regele își numește moștenitorii înainte de a pleca la război cu Franța. Charles Brandon și Edward Seymour erau cu el când asculta sfaturi, iar Wriothesley – Wriothesley! – se afla acolo cu avocații și o redacta.

— Știu totul despre asta, spun eu calmă. A discutat-o cu mine.

— Ți-a zis că îi va numi pe moștenitorii iviți din trupul tău urmași la tron după prințul Edward? mă chestionează ea.

Mă răsucesc iute și păsărelele din colivie flutură din aripi din cauza mișcării mele bruște.

— Moștenitorii mei? întreb.

— Trebuie să avem grijă ce spunem, zice Anne Seymour, privind neliniștită în jur, de parcă papagalul i-ar putea transmite episcopului Gardiner orice vorbe trădătoare.

— Desigur, desigur, dau eu din cap. Doar că am fost uimită.

— Și orice alți moștenitori, zice Catherine Brandon cu un glas foarte scăzut, având grijă ca pe chip să nu i se citească nicio expresie. De fapt asta e ideea.

— Alți moștenitori?

— De la orice viitoare regină.

— Orice viitoare regină? repet eu, uitându-mă la Nan, nu la Catherine sau Anne. Se gândește la o viitoare regină?

— Nu de-adevăratelea, mă liniștește Anne Seymour. Doar redactează o lege a succesiunii care să poată fi aplicată și dacă el ar trăi mai mult decât Maiestatea Voastră. În caz că muriți înaintea lui…

Nan scapă un mic icnet înăbușit.

— De ce? E îndeajuns de tânără ca să-i fie fiică!

— E ceva ce trebuie prevăzut în lege! insistă Anne Seymour. Să zicem că ați avea nenorocul să vă îmbolnăviți și să muriți…

Catherine și Nan schimbă niște priviri goale. E limpede că Henric are obiceiul să trăiască mai mult decât reginele lui și niciuna dintre ele nu s-a îmbolnăvit vreodată.

— Atunci ar fi nevoit să se însoare din nou și să aibă un fiu, dacă va putea, încheie Anne Seymour. Asta nu vrea să însemne că plănuiește așa ceva. Nu înseamnă că asta e intenția lui. Nu înseamnă că are pe cineva în minte.

— Nu, mârâie Nan. Nu a avut asta în minte: cineva i-a băgat-o acolo. I-au băgat-o în minte acum. Iar soții voștri erau acolo când s-a întâmplat.

— S-ar putea să fie doar felul cel mai potrivit de a formula legea succesiunii, sugerează Catherine.

— Nu, nu este, insistă Nan. Dacă s-ar întâmpla ca ea să moară, iar el s-ar recăsători și ar avea un fiu, atunci băiatul ar deveni moștenitor după Edward, grație dreptului lui din naștere și a sexului. Nu e nevoie ca regele să pomenească asta în lege. Dacă s-ar întâmpla ca ea să moară, atunci o nouă căsătorie și un nou moștenitor ar însemna o nouă lege a succesiunii la tron. Nu e nevoie ca asta să fie pomenit aici și acum. Asta e doar pentru a ne vârî în minte ideea unei noi căsătorii.

— În mintea noastră? întreb. Vrea să mă gândesc că s-ar putea să mă înlăture și să se însoare din nou?

— Sau vrea ca țara să fie pregătită pentru asta, zice foarte încet Catherine Brandon.

— Sau sfetnicii lui se gândesc la o nouă regină. O nouă regină, care să sprijine vechile obiceiuri, intervine Nan. Tu i-ai dezamăgit.

Rămânem toate tăcute un răstimp.

— Charles a spus cine a adăugat clauza? o întreabă Anne Seymour pe Catherine.

Ea ridică ușor din umeri și răspunde:

— Cred că a fost Gardiner. Nu știu sigur. Cine altcineva ar vrea să pregătească o nouă regină, a șaptea regină?

— A șaptea regină? repet eu.

— Problema e că, în calitate de rege al Angliei și cap al bisericii, el poate să facă tot ce poftește, încheie Nan.

— Știu asta, zic eu cu răceală. Știu că poate să facă absolut tot ce poftește.

[08] Palatul Whitehall, Londra, vara anului 1544

Thomas Cranmer a lucrat neabătut la liturghia sa. I-o aduce regelui, rugăciune cu rugăciune, și toți trei o citim și o recitim. Eu și Cranmer studiem originalul latinesc și îl reformulăm, apoi îi citim din nou regelui, care ascultă, bătând tactul cu mâna în scaun, de parcă ar asculta muzică. Uneori dă aprobator din cap spre arhiepiscop sau spre mine și zice „Ascultă! E un fel de miracol să auzi Cuvântul Domnului în propria noastră limbă!", iar alteori se încruntă și declară: „Asta e o frază stângace, Kateryn. Ți se lipește de limbă ca pâinea veche. Nimeni n-o s-o rostească lin. Ce-ai zice să o refaci?" Atunci eu iau versetul și îl întorc pe toate părțile, pentru a-l face să cânte.

Nu zice nimic despre legea succesiunii la tron și nici eu nu zic nimic. Legea ajunge în fața camerelor parlamentului și e adoptată fără ca eu să îi pomenesc soțului meu că se referă la eventualitatea morții mele, deși sunt îndeajuns de tânără ca să fiu fiica lui, și că stabilește prevederi pentru o regină care mi-ar urma, deși el nu s-a plâns de mine. Gardiner e plecat de

la curte, Cranmer este un vizitator frecvent și regelui îi place foarte mult să lucreze cu noi amândoi.

E limpede că își dorește într-adevăr această traducere și că vrea ca ea să ajungă în biserici. Uneori îi zice lui Cranmer:

— Da, dar asta trebuie să se audă sus, la galerie, unde stau oamenii săraci. Trebuie să fie limpede. Trebuie să se poată auzi chiar și când o bălmăjește încet un preot bătrân.

— Preoții bătrâni n-o vor citi deloc decât dacă îi va sili Maiestatea Voastră, îl previne Cranmer. Sunt mulți cei care cred că liturghia nu poate fi liturghie decât în latină.

— Vor face așa cum le voi porunci, răspunde regele. Acesta e Cuvântul Domnului în engleză și îl voi dărui poporului meu, indiferent ce vor preoții bătrâni și proștii bătrâni de teapa lui Gardiner. Iar regina va traduce vechile rugăciuni și va scrie unele noi.

— O veți face? mă întreabă Cranmer cu un surâs blând.

— Mă gândesc la asta, spun eu precaută. Regele e foarte amabil că mă încurajează.

— Are dreptate, zice Cranmer, făcând o reverență. Ce biserică vom face având liturghia în engleză și rugăciuni scrise de credincioși! De însăși regina Angliei!

* * *

Vremea mai caldă aduce o îmbunătățire în starea piciorului regelui, din care a fost scurs ce era mai rău din puroi și acum doar picură ușor, iar asta îl face să fie mai binedispus. Cât lucrează alături de mine și de arhiepiscop, pare să își recapete ceva din vechea lui bucurie a studiului, ba chiar își sporește iubirea față de Dumnezeu. Îi place să mergem la el înainte de cină, când e singur și lângă el e, poate, doar un paj care să-i aducă prăjituri sau vreunul dintre copiștii lui. Acum trebuie să poarte ochelari de citit și nu-i place să fie văzut de curteni cu ochelarii aceia cu rame de aur prinși de nas. Se rușinează fiindcă i s-a încețoșat vederea și se teme că va orbi, dar râde când, într-o zi, îi cuprind fața grasă în mâini, i-o sărut și îi spun că arată ca o bufniță înțeleaptă, că e chipeș cu ochelari și că ar trebui să-i poarte peste tot.

Ziua mă duc în odăile mele și acolo izbutesc să lucrez la liturghie laolaltă cu doamnele de onoare. După-amiaza Thomas Cranmer vine de multe ori acolo și lucrăm împreună. Nu e un fragment lung, desigur, dar este pătrunzător. Fiecare cuvânt pare că trebuie cântărit cu sfințenie. De la cap la coadă, nu există vreun rând de prisos sau vreun ton fals.

În mai arhiepiscopul îmi aduce primul exemplar tipărit, se înclină și mi-l pune în poală.

— Asta e? aproape că mă minunez eu, ținând degetul pe coperta din piele moale.

— Asta e, îmi răspunde el. Munca dumneavoastră și a mea – poate lucrarea cea mai importantă pe care o s-o fac vreodată. S-ar putea să fie darul cel mai de seamă pe care veți izbuti să-l oferiți poporului englez. Acum oamenii se pot ruga în limba lor. Pot să vorbească și să fie încredințați că Dumnezeu îi aude. Pot fi cu adevărat poporul lui Dumnezeu.

Nu-mi pot ridica mâna de pe copertă. E ca și cum aș atinge mâna Domnului.

— Domnul meu, aceasta e o lucrare care va dăinui peste veacuri.

— Și Maiestatea Voastră a făcut o bună parte din ea, zice el cu generozitate. Aici e atât glasul unei femei, cât și al unui bărbat, iar bărbații și femeile vor rosti aceste rugăciuni, poate chiar vor îngenunchea unul lângă altul, egali în ochii Domnului.

[09] Palatul Saint James, Londra, vara anului 1544

Avem zile cu soare și regele își recapătă forțele. E mulțumit de campania împotriva Scoției și în iunie ne ducem să reconstruim palatul Saint James pentru nunta nepoatei sale, Margaret Douglas, prietena mea și doamna mea de onoare,

cu nobilul scoțian Matthew Stuart, conte de Lennox. Aici regele poate să se plimbe prin grădină și începe să se miște cu mai multă ușurință, ba chiar trage cu arcul, deși tenis n-o să mai joace niciodată. Se uită la tinerii de la curte și știu că îi privește de parcă i-ar fi încă rivali, deși e mult mai vârstnic decât ei, chiar și decât tații lor, și nu își va mai scoate niciodată jacheta, ca să danseze în cămașa subțire de in. Îl urmărește mai ales pe chipeșul mire, tânărul Matthew Stuart.

— El va aduce Scoția de partea mea, îmi spune Henric la ureche în timp ce mirele și mireasa pășesc ținându-se de mână printre rândurile de scaune din biserică.

Nepoata lui Henric îmi face poznașă cu ochiul când trece pe lângă noi. E o mireasă deosebit de neascultătoare, vădit ușurată că în sfârșit i se dă voie să se mărite, la vârsta de aproape treizeci de ani și după două scandaluri în care au fost amestecați tineri din neamul Howard.

— Va aduce Scoția de partea mea, apoi prințul Edward se va însura cu micuța regină a Scoției, cu Mary, iar eu voi vedea Scoția și Anglia unite.

— Ar fi minunat dacă s-ar putea realiza așa ceva.

— Bineînțeles că se poate realiza.

Regele se ridică greoi în picioare și se sprijină de brațul unui paj când purcedem pe culoar. Pășesc alături de el și mergem încet, într-un trio stângaci, spre ușile deschise ale capelei. Urmează să aibă loc un banchet măreț în onoarea acestei nunți, care pare de foarte bun augur pentru siguranța Angliei.

— Cu scoțienii de partea mea, pot ataca liniștit Franța, zice Henric.

— Mărite soț, ești într-adevăr îndeajuns de sănătos ca să pleci tu însuți?

Zâmbetul pe care mi-l aruncă e la fel de strălucitor ca al unui tânăr căpitan din oștirea lui.

— Pot să călăresc. Oricât de slăbit mi-ar fi piciorul atunci când merg, măcar sunt în stare să stau pe cal. Și dacă pot călări în fruntea armatei mele, pot și să o duc până la Paris. O să vezi.

Ridic privirea, gata să protestez – căci jumătate dintre membrii Consiliului de Coroană au venit la mine să mă implore să le sprijin rugămintea adresată regelui de a nu merge el însuși la război și până și ambasadorul spaniol zice că împăratul ne sfătuiește să nu facem așa ceva când, printre sutele de oameni care se înghesuie în capelă, zăresc răsucirea unui cap smead, un profil, o nestemată la o pălărie și, de sub borurile acesteia, o privire fugară aruncată spre mine, și îl recunosc imediat, într-o clipită, pe iubitul meu, Thomas Seymour.

L-aș recunoaște oriunde. L-am recunoscut după ceafă. Regele s-a împiedicat și îl înjură pe paj că nu a fost în stare să-l sprijine, iar eu fac un pas în spate și apuc brațul lui Nan, strângându-i-l cu putere, căci capela slab luminată se învârte în jurul meu și mi se pare că o să leșin.

— Ce e? vrea ea să știe.

— O crampă, îi răspund la nimereală. În burtă. Scurgerea mea lunară, atâta tot.

— Încetișor, zice ea, uitându-se la mine, așa că nu-l observă pe Thomas, iar el are înțelepciunea de a se trage înapoi, ca să nu fie văzut.

Fac câțiva pași șovăielnici, clipind din ochi. Nu pot să-l văd, însă îi simt ochii ațintiți asupra mea, îi simt prezența în capela micuță și mai că-i simt și mirosul, mirosul obsedant al transpirației lui curate. Mă simt ca și cum aș avea pe obraz, ca un semn făcut cu fierul roșu, urma pieptului său dezgolit. Mă simt ca și cum oricine s-ar uita la mine și-ar putea da seama că sunt amanta lui, târfa lui. Într-o seară am stat întinsă sub el și l-am implorat să se împreuneze cu mine toată noaptea, ca și cum aș fi ogorul lui, iar el ar fi un plug.

Îmi înfig unghiile în palme, de parcă aș vrea să le fac să sângereze. Regele i-a poruncit altui paj să-l ajute și acum, în timp ce ne continuăm mersul, e sprijinit de câte unul de fiecare parte. S-a lovit la picior și se luptă cu durerea și lipsa de echilibru, așa că nu se uită la mine. Nimeni n-a băgat de seamă momentul meu de slăbiciune. Oamenii îl privesc pe el, observă că e mai puternic decât era, dar că tot mai are

nevoie de ajutor. Henric se uită încruntat de la dreapta la stânga. Nu vrea să audă pe nimeni zicând că nu e încă îndeajuns de zdravăn ca să călărească în fruntea oștirii sale.

Îmi face semn din cap să merg lângă el.

— Niște proști, zice regele.

Îmi schimonosesc fața într-un zâmbet și înclin capul, dar nu-l aud.

Trâmbițatul metalic al trompetelor răsună puternic când intrăm în sala cea mare și îmi amintesc gustul gurii lui Thomas, felul în care îmi mușca buzele când ne sărutam. În minte îmi răsare deodată, la fel de clară de parcă s-ar întâmpla acum, o amintire cu el apucându-mi cu dinții buza de jos și mușcându-mi-o ușor, până când mie mi se moaie genunchii și trebuie să mă ia în brațe ca să mă ducă în pat. Eu și Henric pășim cu mare pompă printre curtenii care fac reverențe și ne îndreptăm spre podiumul înălțat. Nu văd nimic altceva decât chipul lui Thomas în lumina lumânărilor. Doi bărbați răsar de o parte și de alta a regelui, ca să-i salte trupul mătăhălos pe cele două trepte joase, și apoi îl așază pe tron, cu piciorul rezemat. Îmi ocup locul lângă el, mă întorc și mă uit peste capetele curtenilor, prin ușa larg deschisă de la intrare, spre curtea interioară, unde după-amiaza strălucește trandafirie pe cărămizile noi. Răsuflu. Aștept momentul, care trebuie să vină, care trebuie să fie acum – momentul când Thomas Seymour va apărea dinaintea mea pentru a-și face reverența. Simt o mișcare alături. Prințesa Mary își ocupă locul alături de mine.

— Te simți bine, Maiestatea Ta? mă întreabă ea.

— De ce?

— Ești foarte palidă…

— E doar o crampă ușoară. Știi tu.

Ea dă din cap. Rareori nu are dureri ea însăși în acea perioadă a lunii și știe că nu pot să mă retrag de la banchet și nici măcar să arăt tulburată.

— Am în cameră o tinctură din frunze de zmeur. Pot să trimit pe cineva să ți-o aducă, se oferă ea.

— Da, da, te rog, îi zic neatentă.

Privirea mea cutreieră încăperea. El trebuie să vină în față, ca să-l salute pe rege, înainte ca slujitorii să intre cu șirul nesfârșit de feluri de mâncare ce alcătuiește ospățul de nuntă. Trebuie să vină, să se încline și apoi să se așeze la locul lui de la masa nobililor lorzi ai curții regale. Și toată lumea îl va privi cum se înclină în fața regelui, apoi toată lumea îl va vedea înclinându-se în fața mea și nimeni nu trebuie să observe că sunt palidă. Nimeni nu trebuie să știe că inima îmi bate atât de repede, încât mi se pare că prințesa Mary o s-o audă peste hărmălaia curtenilor care trag băncile și scaunele spre mesele așezate pe capre de lemn, ca să-și ocupe locurile.

Mă întreb dacă își va pierde stăpânirea de sine. Mă întreb dacă de astă dată curajul lui nesăbuit și ghiduș îl va părăsi și nu va veni deloc la cină. Sau poate că așteaptă chiar acum afară și își face curaj să înainteze. Poate că nu e în stare să mă salute ca o cunoștință curtenitoare, poate că nu are tăria să mă felicite pentru căsătoria mea și pentru rangul măreț la care am ajuns. Dar știe că va trebui s-o facă, așa că, de bună seamă, ar fi mai bine acum decât mai târziu, nu?

Chiar când mă gândesc că îi ia atât de mult timp, încât probabil că și-o fi găsit o scuză și de-acum a plecat, îl văd cum își croiește drum printre mese și trece pe dinaintea servitorilor, zâmbindu-i cuiva dintr-o parte, atingându-l pe umăr pe altcineva și înaintând prin mulțimea de oameni care îl strigă pe nume și îl salută.

Ajunge în fața podiumului și regele coboară privirea spre el.

— Tom Seymour! exclamă el. Mă bucur foarte tare că te-ai întors. Trebuie să fi călărit grozav de mult. Ai avut cale lungă de bătut.

Thomas se înclină. Nu se uită la mine. Zâmbește spre rege cu zâmbetul lui cunoscut, relaxat.

— Am călărit ca un hoț de cai, mărturisește el. M-am temut foarte tare că voi ajunge prea târziu și că v-ați luat armele, ați încălecat și ați plecat fără mine.

— Ai ajuns la țanc, zice regele. Căci mă voi înarma, voi încăleca și voi pleca într-o lună.

— Știam eu! exclamă Thomas. Știam eu că n-o să mă așteptați și pe mine!

Regele îi răspunde tot cu un zâmbet larg.

— Ziceți că trebuie să merg cu Maiestatea Voastră?

— Nici nu mă gândesc la altcineva. O să fii mareșalul armatei. Am încredere în tine, Tom. Fratele tău a plecat să-i ciomăgească pe scoțieni, ca să-i facă să ceară pace. Nădăjduiesc că o să aduci glorie numelui nostru și că o să aperi moștenirea din Franța a nepotului tău de sânge regesc.

Thomas își duce mâna la inimă și se pleacă.

— Mai bine mor decât să vă dezamăgesc.

Încă nu s-a uitat spre mine.

— Poți să-ți saluți și regina, zice Henric.

Thomas se întoarce către mine și face o reverență foarte adâncă, o plecăciune burgundă, cel mai grațios gest din lume, iar mâna lui cu degete lungi mătură pardoseala cu pălăria brodată.

— E o bucurie să vă văd, Maiestatea Voastră, zic el cu un glas ferm și netulburat.

— Bine ai revenit la curte, *sir* Thomas, îi răspund atentă.

Mă aud rostind aceste cuvinte – maniera adecvată de a saluta un sfetnic care se întoarce din misiune – de parcă aș fi o fetiță care le recită în clasă: „Bine ai revenit la curte, *sir* Thomas”.

— Și ce treabă importantă a făcut pentru noi! se întoarce Henric spre mine, bătându-mă ușor pe mâna care-mi stă sprijinită de brațul tronului.

Își lasă palma umedă așezată peste a mea, parcă pentru a arăta că el e stăpânul mâinii mele, al brațului meu, al trupului meu.

— *Sir* Thomas a încheiat un tratat cu olandezii care ne va asigura liniștea atunci când vom porni să atacăm Franța. A convins-o pe regina Mary, cârmuitoarea lor. Omul ăsta e fermecător. Ți s-a părut foarte frumoasă, Tom?

După ezitarea lui Thomas, îmi dau seama că asta e o glumă răutăcioasă la adresa înfățișării de rând a reginei.

— E o doamnă serioasă, binevoitoare și grațioasă, zice el.

Și ar prefera să facem pace cu Franța, nu război.

— O ciudată din două motive! se trezește să remarce Will Somers. O femeie serioasă care vrea pace. Ce-o să ne mai găsești după asta, Tom Seymour? Un francez cinstit? Un neamț glumeț?

Curtea izbucnește în râs.

— Ei, bine ai venit acasă. Tocmai la țanc pentru război. Vremea păcii a apus! exclamă Henric, ridicându-și pocalul mare pentru a închina.

Toată lumea se scoală în picioare și toți înalță paharele și cănile de bere cu capac, bând în cinstea războiului. Se face mare zarvă și se aude hârșâitul băncilor pe pardoseala din lemn când curtenii se așază la loc. Thomas se înclină și se întoarce la masa celor mai de vază nobili de la curte. Se pune la locul lui, cineva îi toarnă vin, altcineva îl bate pe spate. Încă nu s-a uitat la mine.

[10] Palatul Whitehall, Londra, vara anului 1544

Nu se uită la mine. Nu se uită niciodată la mine. Când dansez într-un cerc și privirea mea se plimbă de la un chip zâmbitor la altul, pe el nu-l văd niciodată. Vorbește cu regele sau stă într-un colț, râzând cu un prieten. E la masa de joc sau se uită pe fereastră. Când curtea merge la vânătoare, el e călare pe un cal negru și mare și stă cu fața în jos, strângând chinga sau mângâind gâtul animalului. Când se trage cu arcul, privirea lui întunecată e îndreptată doar de-a lungul săgeții, spre țintă. Când joacă tenis, purtând o eșarfă de pânză albă în jurul gâtului și cămașa descheiată, e atent numai la joc. Dimineața, când vine la liturghie, iar mâna regelui se sprijină de umărul lui, nu ridică privirea spre balconul meu, unde eu și doamnele de onoare îngenunchem,

cu capetele plecate în rugăciune. În timpul slujbei lungi, când trag cu ochiul printre degete, văd că el nu se roagă cu ochii închiși: privește spre chivot, cu fața luminată de lumina care cade de la fereastra de deasupra altarului, el însuși frumos precum un sfânt sculptat. Atunci închid ochii și șoptesc în gând: „Doamne, ajută-mă, Doamne, scapă-mă de această dorință, Doamne, fă-mă la fel de oarbă față de el precum este el față de mine!”.

— Thomas Seymour nu-mi zice niciodată vreo vorbă, remarc eu în fața lui Nan într-o seară, înainte de cină, când suntem singure, ca să văd dacă a observat și ea.

— Nu? E încrezut ca un cățeluș și întotdeauna flirtează cu cineva. Dar nici fratele lui nu prea bagă vreodată lumea în seamă. Familia lor se crede deasupra celorlalți muritori și bineînțeles că nu vor ca o mamă vitregă din neamul Parr să-i facă pe oameni să o uite pe mama prințului, care e din familia Seymour. Cu mine e mereu politicos.

— *Sir* Thomas vorbește cu tine?

— Doar în treacăt. Și doar din politețe. Nu prea am timp pentru el.

— Te întreabă ce mai fac?

— De ce ar face-o? vrea ea să știe. Poate să vadă și singur ce mai faci. Poate să te întrebe el însuși dacă îl interesează.

Dau din umeri ca și cum nu mi-ar păsa.

— Doar că de când a venit acasă din Olanda, pare să nu mai aibă timp pentru niciuna dintre doamne, măcar că înainte flirta întruna. Poate că și-a lăsat inima pe-acolo.

— Poate, zice ea.

Ceva de pe chipul meu o face să îmi reamintească:

— Nu că ți-ar păsa.

— Nu-mi pasă deloc, încuviințez eu.

* * *

Faptul că-l văd în fiecare zi pe Thomas mă face să mă poticnesc pe drumul pe care am pornit-o încrezătoare, cel ce duce la iubirea și respectul meu pentru rege, și face să-mi renască sentimentele pe care le aveam înainte de nuntă, de

parcă anul care s-a scurs nici n-ar fi fost. Sunt supărată pe mine: un an de căsnicie bună și iată-mă din nou emoționată ca o fetișcană. Trebuie să mă las din nou în genunchi și să-l implor pe Dumnezeu să-mi domolească sângele, să-mi facă privirile să-l ocolească pe Thomas și să-mi îndrepte gândurile spre datoria mea și dragostea pentru soțul meu. Trebuie să îmi reamintesc că Thomas nici nu se joacă cu mine, nici nu mă chinuie, ci face așa cum ne-am înțeles: mă ocolește cât de mult poate. Trebuie să îmi reamintesc că înainte, când îl iubeam și mă bucuram să știu că mă iubește, eram văduvă și liberă. Acum sunt căsătorită, așadar nu pot simți ceea ce simt fără să-mi încalc jurămintele și să păcătuiesc împotriva soțului meu.

Mă rog la Dumnezeu să-mi lase tandrețea iubitoare și liniștită pe care am ajuns s-o simt față de rege, să mă lase să rămân soție și în vise, și în viața mea de zi cu zi. Însă când prezența lui Thomas îmi tulbură gândurile, încep să am iar vise – și nu vise despre o căsnicie fericită și îndatoririle unei soții supuse, ci despre niște scări jilave, pe care urc cu o lumânare în mână și cu duhoarea de carne putredă peste tot în jurul meu. În vis mă duc spre o ușă încuiată și-i încerc clanța, timp în care mirosul devine tot mai puternic. Trebuie să aflu ce e în spatele ei. Trebuie să știu. Sunt îngrozită de ce-aș putea să descopăr, dar, așa cum se întâmplă în vise, nu pot să nu merg mai departe. Acum am cheia în mână și încerc să aud prin gaura cheii orice semn de viață din camera ce miroase a moarte. Bag cheia, o răsucesc, încuietoarea cedează fără zgomot și pun mâna pe ușă, care se deschide, umplându-mă de groază.

Mă trezesc copleșită de spaimă. Mă ridic deodată în capul oaselor, gâfâind. Regele doarme adânc în iatacul de alături, iar ușa deschisă dintre camerele noastre lasă sforăitul răsunător și miasma groaznică de la piciorul lui să ajungă până la mine. E foarte întuneric: probabil că mai e mult până la revărsatul zorilor. Mă dau jos din pat, stoarsă de puteri, mă duc la masă și mă uit la ceasul meu cel nou. Pendulul de aur se leagănă dintr-o parte în alta, minunat echilibrat, scoțând

un ticăit micuț, ca o bătaie constantă de inimă. Simt cum inima care-mi bubuia în piept se liniștește, urmând ritmul lui. E unu și jumătate și mai e mult până să pot căuta o geană de lumină. Mă înfășor într-un capot și mă așez lângă focul gata să se stingă. Mă întreb cum o să trec de noaptea asta, cum o să trec de ziua următoare. Mă las în genunchi, vlăguită, și mă rog din nou ca Dumnezeu să mă elibereze de această patimă. Cu Thomas nu căutam iubirea, dar nici nu i-am rezistat. Iar acum sunt prinsă în capcana dorinței ca un fluture cu picioarele în miere și, cu cât mă zbat mai mult, cu atât mă cufund mai adânc. Cred că nu pot îndura să-mi trăiesc viața încercând să-mi fac datoria față de un bărbat bun, un soț blând și generos, care strigă după o îngrijire atentă și o inimă iubitoare, în timp ce eu nu fac altceva decât să tânjesc după un bărbat care nu are deloc nevoie de mine, dar îmi pune trupul pe jar.

Și atunci, deși sunt prizoniera păcatului fricii și roaba patimii, se întâmplă ceva foarte straniu. Deși nu e nici pe departe dimineață, deși e cea mai întunecată parte a nopții, simt cum odaia se luminează, iar jăraticul din foc se aprinde un pic mai tare. Înalț capul și fruntea nu-mi mai zvâcnește, iar transpirația de spaimă ce mă năpădise s-a oprit. Mă simt bine, ca și cum aș fi dormit tihnit, și mă trezesc într-o dimineață senină. Mirosul din camera regelui s-a mai risipit și simt din nou o milă profundă pentru el, pentru durerea și boala lui. Sforăitul lui zgomotos s-a liniștit și mă bucur că doarme bine. Deși mai că nu-mi vine să cred ce însuflețire mi-a cuprins sufletul, mă simt ca și cum pot auzi glasul Domnului, ca și cum El e alături de mine, ca și cum a venit la mine în această noapte de grele încercări, ca și cum îndurarea Lui poate coborî asupra mea, o păcătoasă, o femeie care a păcătuit și și-a dorit să păcătuiască, care încă mai tânjește după păcat, și, deși a văzut toate astea, El mă poate ierta.

Stau îngenuncheată pe piatra căminului până când ceasul de pe masă bate ora patru cu clinchetul lui argintiu și îmi dau seama că m-am rugat ca într-o transă ore în șir. M-am rugat și

am credința că ruga mi-a fost auzită. Am vorbit și cred că mi s-a răspuns. Niciun preot nu mi-a primit spovedania și nici nu m-a dezlegat de păcate, nicio biserică nu mi-a primit dania și nu medalioanele pelerinilor, leacurile miraculoase ori alte flecuștețe m-au ajutat să simt prezența lui Dumnezeu. Pur și simplu am cerșit marea Sa îndurare și El mi-a dăruit-o, așa cum a făgăduit în Biblie că va fi dăruită.

Mă ridic de pe jos și mă bag în pat, tremurând un pic. Am o senzație de imensă uluire văzând că am fost binecuvântată, așa cum a promis Dumnezeu că voi fi binecuvântată. Cred că El a venit la mine, o păcătoasă, și că prin mila Lui mi s-au acordat iertarea și dezlegarea pentru păcatele mele.

[11] Palatul Whitehall, Londra, vara anului 1544

Oștirea se pregătește să pornească pe mare spre Franța. Thomas Howard a plecat deja cu avangarda, dar regele încă amână.

— Mi-am convocat astronomul, îmi zice el într-o dimineață, când plecăm de la liturghie. Vino cu mine să vezi ce mă sfătuiește.

Astronomul regelui se pricepe la fel de bine ca oricare dintre cărturarii europeni la înțelegerea mișcării stelelor și planetelor și poate, de asemenea, să stabilească o zi favorabilă pentru orice acțiune riscantă, în funcție de astrul dominant. El pășește cu băgare de seamă pe drumul alunecos ce desparte descrierea mișcării cunoscute și vizibile a aștrilor, care este filosofia, de arta prezicerii destinului, care este ilegală. A sugera că regele ar putea fi bolnav sau rănit înseamnă înaltă trădare, așa că, orice ar vedea sau prevedea astronomul, trebuie să descrie totul cu foarte multă grijă. Însă Nicholas Kratzer a desenat de multe ori hărțile astrologice ale

regelui și știe cum să-și formuleze avertismentele și sfaturile pentru a rămâne în limitele legii.

Henric îmi vâră mâna sub cotul lui și se sprijină de pajul din cealaltă parte în timp ce mergem spre cabinetul lui privat. În spatele nostru vin restul curții, nobilii regelui și doamnele mele de onoare. Undeva printre ei e și Thomas Seymour. Nu mă uit în jur. Mă gândesc că Dumnezeu mă va ajuta să îmi respect hotărârea. Nu mă voi uita în jur. Trecem prin sala de audiențe și mai toată curtea rămâne să aștepte aici. Doar câțiva dintre noi merg înăuntru, în cabinetul privat, unde o masă imensă a fost trasă în mijlocul încăperii și pe ea s-au întins hărți fixate cu mici greutăți din aur în forma unor simboluri astrologice. Nicholas Kratzer ne așteaptă, cu ochii lui albaștri sclipind, ținând un băț arătător lung într-o mână și răsucind două figurine micuțe din aur în cealaltă. Când ne vede, se pleacă adânc și apoi așteaptă ca regele să-i poruncească.

— Bine, văd că ești pregătit. Am venit să te ascult. Spune-mi ce crezi, zice regele, apropiindu-se de masă și sprijinindu-se cu toată greutatea de ea.

— Am dreptate să cred că sunteți în alianță cu Spania în acest război împotriva Franței? întreabă astronomul.

Henric dă din cap că da.

— Până și eu știu asta! îl întrerupe Will Somers de sub masă. Dacă asta e o prezicere, aș fi putut s-o fac și singur. Și aș fi putut să o găsesc pe fundul unei halbe cu bere în orice berărie de lângă Turn. N-am nevoie să mă uit la stele. Doar dați-mi bani cât pentru un urcior cu bere și o să fac o altă prezicere.

Astronomul îi zâmbește regelui, câtuși de puțin tulburat de bufon. Văd că în spatele nostru au mai intrat câțiva curteni. Thomas nu se numără printre ei. Ușa se închide. Poate că el așteaptă afară, în sala de audiențe, sau poate că s-a dus în odăile lui sau la grajduri, să-și vadă caii. Bănuiesc că mă ocolește pentru siguranța noastră. Îmi doresc să pot fi sigură de asta. Nu mă pot abține să mă tem că i-a pierit dorința pentru mine și că se ține departe ca să ne scutească pe

amândoi de stânjeneala unei iubiri care s-a stins și nu mai există.

— O să vă arăt mai întâi harta astrologică a împăratului Spaniei, aliatul dumneavoastră, zice Nicholas Kratzer.

Trage o hartă în față și arată cum norocul împăratului e în ascensiune în această toamnă.

— Iar aici este harta regelui francez.

Se aude un murmur de interes, căci harta arată limpede că Francisc al Franței intră într-o perioadă de slăbiciune și dezorganizare.

— Asta pare promițător, zice mulțumit Henric.

Se uită la mine și mă întreabă:

— Nu crezi?

Nu ascultam, dar acum par atentă și interesată și îi răspund:

— O, ba da.

— Iar aceasta este harta Maiestății Voastre, arată Nicholas Kratzer spre cea mai complicată hartă dintre toate.

Semnele lui Marte, câinii războiului, lancea, săgeata, turnul, toate sunt desenate și colorate plăcut în jurul hărții regelui.

— Vezi acolo? îmi dă un ghiont regele. Războinic, nu-i așa?

— Marte e în creștere în casa Maiestății Voastre, zice astronomul. Rareori am văzut mai multă putere la vreun om.

— Da, da, aprobă regele. Știam eu. O vezi în aștri?

— Absolut. Însă aici se află și primejdia…

— Ce primejdie?

— Simbolul pentru Marte este și simbolul pentru durere, pentru fierbințeală în sânge și durere în picioare. Mă tem pentru sănătatea Maiestății Voastre.

Se aude un murmur slab de încuviințare. Toți ne temem pentru sănătatea regelui. El crede că poate merge la război călare, ca un flăcău, când nici măcar nu e în stare să meargă la cină fără să fie sprijinit de amândouă părțile.

— Sunt mai bine, zice regele pe un ton ferm.

Astronomul dă aprobator din cap.

— E limpede că semnele sunt bune pentru dumneavoastră, zice el. Dacă medicii vor putea opri fierbințeala din vechea

voastră rană. Însă, Maiestatea Voastră, țineți minte că a fost o rană de armă și, asemeni oricărei răni de război, ea crește și descrește odată cu Marte.

— Atunci e sigur că mă va necăji un pic când voi merge la război, zice cu hotărâre regele. După propria ta interpretare, astronomule. După propriile tale semne.

Îi zâmbesc ușor. Curajul încăpățânat al regelui e una dintre cele mai frumoase trăsături ale lui.

— Aceasta ar fi cu siguranță interpretarea pe care o dau hărții, zice astronomul, înclinându-se.

— Și vom ajunge până la Paris?

Asta e o întrebare periculoasă. Curtea și întreaga țară își doresc ca regele să nu încerce să pătrundă prea mult în Franța. Însă nimeni nu îndrăznește să i-o spună.

— Veți merge cât de departe veți dori, zice isteț astronomul. Un general ca Maiestatea Voastră, care a mai luptat și înainte pe acele pământuri, va fi cel mai în măsură să judece ce să încerce să facă atunci când va vedea forțele ce i se opun, terenul, vremea, starea oamenilor săi. V-aș sfătui să nu țintiți mai departe decât poate ajunge oștirea dumneavoastră. Dar câte ar putea face cu ea un rege ca Maiestatea Voastră? La asta nici măcar stelele nu pot răspunde.

Regele e mulțumit. Dă din cap spre pajul lui, care îi înmânează maestrului Kratzer o pungă grea. Toată lumea încearcă să nu se uite la ea, să nu-i cântărească valoarea din ochi.

— Și ce zici de Venus? întreabă regele cu un umor grav. Cum e cu dragostea mea pentru regină?

Sunt grozav de bucuroasă că Thomas nu e în încăpere, ca să audă asta. Orice ar crede acum despre mine, nu aș vrea să-l vadă pe rege sprijinindu-și mâna grea pe umărul meu și mângâindu-mă pe gât, de parcă aș fi iapa sau ogarul lui. Nu aș vrea ca Thomas Seymour să vadă cum regele își linge buzele lui micuțe și nici zâmbetul meu îngăduitor.

— Regina s-a născut pentru a fi fericită, afirmă Kratzer.

Mă întorc surprinsă spre el. N-am crezut niciodată așa ceva.

Am fost crescută ca să-mi ajut familia să ajungă într-un rang înalt. Poate că Dumnezeu m-a chemat să ajut Anglia să rămână fidelă credinței reformate, însă niciodată n-am crezut că m-am născut ca să fiu fericită. Viața mea nu a fost niciodată plănuită cu gândul la fericirea mea.

— Așa crezi? întreabă regele.

El dă din cap.

— M-am uitat la aștrii din momentul nașterii dumneavoastră, îmi zice el. Și mi-a fost limpede că vă veți căsători de mai multe ori și vă veți găsi fericirea la sfârșit.

— Ai văzut asta?

— A văzut fericirea adevărată în cea de-a treia căsătorie a ta, explică regele.

Îi ofer cel mai frumos zâmbet al meu și zic:

— Oricine poate vedea fericirea din ea.

— Zic iară că și eu aș fi putut prezice toate astea și atunci aș fi primit punga aia grea, intervine plictisit Will de sub masă. Acum trebuie să băgăm de seamă că divina Katerina e fericită?

— Lovește-l cu piciorul, mă sfătuiește Henric și curtea râde când eu mă prefac că-i trag un picior, iar Will sare în sus, urlând ca un câine și ținându-se de fese.

— Regina a fost sortită să se mărite din dragoste, zice Kratzer în timp ce Will șchioapătă spre marginea încăperii. În spirit și în persoană, ea este crescută și menită să iubească profund și bine.

Astronomul are un aer solemn când adaugă:

— Și, vai, cred că va plăti un preț imens pentru iubirea ei!

— Vrei să spui că trebuie să accepte o dregătorie importantă, că trebuie să ia asupra ei îndatoriri mari din pricina iubirii? întreabă blând regele.

— Mă tem că iubirea s-ar putea să o pună într-o primejdie de moarte, răspunde astronomul, încruntându-se ușor.

— Ea este regina Angliei datorită iubirii soțului ei, zice Henric. E cea mai măreață și cea mai periculoasă poziție pentru orice femeie din țară. Toată lumea o invidiază, iar dușmanii noștri ar vrea să o vadă umilită. Însă dragostea mea

pentru ea și puterea mea o vor apăra.

Se lasă tăcerea, căci mulți sunt sincer mișcați de cuvintele pline de devotament ale regelui. Îmi duce mâna la gură și mi-o sărută, iar eu sunt, de asemenea, profund emoționată că mă iubește și că o declară atât de public. Atunci un curtean fățarnic exclamă „Ura!” și vraja se rupe. Regele își desface brațele spre mine și pășesc în îmbrățișarea lui afectuoasă, iar când capul lui mare și gras se apleacă, îmi apăs buzele pe obrazul lui jilav. Îmi dă drumul și eu mă îndepărtez de masă și de astronom. Nan e lângă mine.

— Roagă-l pe astronomul regelui să-mi deseneze harta astrologică și adu-mi-o când voi trimite după el, îi spun. Spune-i să păstreze taina cu privire la ea și să o discute numai cu mine.

— Te interesează dragostea sau pericolul? întreabă Nan tăios.

— O, amândouă, cred, îi răspund, uitându-mă prietenos la ea.

[12] Palatul Whitehall, Londra, vara anului 1544

Previziunile astronomului îl conving pe rege că ar trebui să pornească spre Franța cât Marte e încă în poziție dominantă pe harta lui. Medicii îi bandajează rana, îi dau doctorii care îi alină durerea și îl fac să rămână la fel de avântat ca un tânăr beat la primul lui turnir. Consiliul de Coroană se lasă în voia entuziasmului regelui și vine la palatul Whitehall ca să-l vadă plecând cu vasul regal, cu care urmează să meargă în josul fluviului până la Gravesend, iar de acolo, călare, până la Dover. Va trece Canalul Mânecii ca să-l întâlnească pe împăratul spaniol și să pună la cale un atac prin dublă învăluire asupra Parisului cu cele două armate ale lor.

Odăile regelui de la Whitehall sunt pline cu hărți și liste cu echipamentul ce trebuie adunat și cu bunurile care trebuie trimise în urma lui. Armata din Franța se plânge deja că nu are destul praf de pușcă și nici ghiulele. Deja îi jefuim pe soldații scoțieni de la graniță pentru a aproviziona invazia Franței. O dată pe zi, fără greș, regele comentează că singurul om care putea organiza un război era cardinalul Wolsey și că oamenii care l-au chinuit pe acel mare împărțitor de pomeni ar trebui să ajungă ei înșiși în iad pentru că au lipsit Anglia de o asemenea comoară. Uneori se încurcă la nume și blestemă pe toată lumea că i l-a răpit pe Thomas Cromwell. Asta ne face pe toți să fim stânjeniți într-un fel ciudat, ca și cum cardinalul în robă roșie ar putea răsări din mormânt la chemarea vechiului său stăpân, cu sfetnicul său înveșmântat în blană venind încet în urma lui, ca și cum regele ar putea să-i aducă iar la viață pe cei decapitați și să-i îndemne să-l slujească din nou.

Eu și doamnele mele coasem steaguri și facem suluri din pânză pentru bandaje. Eu tocmai brodez jacheta groasă a regelui cu trandafirii de pe blazonul Tudorilor și florile de crin din aur, când se deschide ușa și intră șase nobili, în frunte cu Thomas Seymour, al cărui chip frumos e calm și golit de orice expresie.

Îmi dau seama că mă holbez la el, înfricoșată la culme, iar acul mi-a rămas în aer. Nu s-a mai uitat la mine de când ne-am despărțit ca iubiți, în zorii unei zile de acum mai bine de un an, și atunci ne-am jurat că nu vom mai vorbi niciodată unul cu altul și nici nu ne vom căuta. Sentimentul că Domnul m-a chemat să-i împlinesc voia nu a reușit să îmi slăbească patima pentru el, deși m-am rugat pentru asta. Nu intru niciodată într-o încăpere fără să îi caut chipul. Nu îl văd niciodată dansând cu vreuna dintre doamnele mele fără să o urăsc pentru că mâna lui stă pe mijlocul ei, pentru aplecarea atentă a capului său, pentru chipul ei îmbujorat, de stricată. Nu mă uit niciodată după el la cină, dar cumva e mereu în colțul ochiului meu. Pe dinafară arăt palidă și serioasă, pe dinăuntru ard pentru el. Aștept să-l văd în fiecare zi, la

liturghie, la micul dejun, la vânătoare. Mă asigur că nu mă vede nimeni niciodată cum îl urmăresc. Nimeni nu poate să-și dea seama vreodată că sunt de o vigilență acută, pătimașă, atunci când e și el în încăpere, înclinându-se în fața mea sau traversând camera, că știu când s-a aruncat destins pe o bancă de la fereastră și vorbește încet cu Mary Howard. Dimineața și seara, la micul dejun și la cină, chipul îmi rămâne cu totul nepăsător, pe când ochii îmi alunecă peste capul lui smead, după care se îndreaptă în altă parte, de parcă nu l-aș fi văzut deloc.

Iar acum, dintr-odată, e aici, intră în odăile mele, de parcă ar putea fi vreodată un oaspete invitat, se pleacă în fața mea și a prințeselor, ținând mâna la inimă, cu ochii lui negri având o expresie încețoșată și tainică, de parcă l-aș fi chemat cu sunetul înăbușit, pătimaș, al pulsului meu, de parcă ar simți fierbințeala pielii mele arzând-o pe a lui, de parcă aș fi strigat cu voce tare că trebuie să vină la mine, că o să mor dacă nu vine la mine.

— Maiestatea Voastră, am venit la porunca regelui, care mi-a cerut să vă duc la el, singură, prin grădina privată.

Sunt deja în picioare, prețioasa jachetă regală a căzut pe jos, iar ața scapă din ac când plec de lângă ea, cu acul încă în mână.

— O să le aduc pe prințese, îi spun.

Abia pot să vorbesc. Nu sunt în stare să respir.

— Maiestatea Sa a spus că trebuie să veniți singură, îmi răspunde el pe un ton curtenitor, cu un zâmbet pe buze, dar cu ochii reci. Cred că are o surpriză pentru dumneavoastră.

— Atunci vin chiar acum.

Nan îmi ia în tăcere acul din mână, iar eu abia dacă izbutesc să văd chipurile zâmbitoare ale doamnelor mele. Thomas Seymour îmi oferă brațul, eu îmi pun mâna peste brațul lui și îl las să mă scoată din încăpere și să mă conducă în jos pe scările late din piatră, spre ușile deschise ce dau în grădinile însorite.

— Trebuie să fie o capcană, îi șoptesc ferit, cu un glas monoton. E o capcană?

Când îmi aude întrebarea, el clatină din cap, apoi arată spre străjeri, care își retrag sulițele și ne lasă să ieșim la soare.

— Nu. Mergi mai departe.

— Vrea să mă prindă în capcană trimițându-te la mine. O să-și dea seama… N-ar trebui să merg cu tine.

— Singurul lucru pe care putem să-l facem e să ne purtăm ca și cum nu-i nimic ieșit din comun. Trebuie să vii – și trebuie să mergem fără întârziere, să străbatem grădinile în răstimpul de care-i nevoie întotdeauna pentru a le străbate. Doamnele de onoare privesc de la ferestrele tale, nobilii vor privi de la ferestrele regelui. O să mergem împreună fără să șovăim și fără să ne uităm unul la altul.

— Dar tu nu te uiți niciodată la mine! izbucnesc eu.

O ciupitură bruscă la deget îmi amintește să-mi păstrez ritmul mersului. Mi se pare că asta seamănă cu un fel de purgatoriu. Trebuie să merg pe lângă bărbatul pe care îl ador, să îmi potrivesc pașii cu ai lui și să nu simt nicio plăcere, în timp ce inima îmi bubuie în piept din cauza tuturor lucrurilor pe care vreau să le rostesc.

— Bineînțeles că nu mă uit, zice el.

— Din cauză că ai încetat să mă iubești.

Când îl acuz, vocea mea e foarte scăzută, dar e încordată de durere.

— O, nu, zice el încet și se întoarce spre mine zâmbind.

Ridică privirea spre odăile regelui și dă din cap către un cunoscut de la fereastra încastrată.

— Pentru că te iubesc cu disperare, pentru că nu pot dormi fiindcă mă gândesc la tine. Pentru că ard de dorință pentru tine. Pentru că nu îndrăznesc să mă uit la tine, fiindcă dacă aș face-o, fiecare bărbat și femeie de la curte ar vedea toate astea în ochii mei.

Sunt cât pe ce să mă împiedic, căci la auzul vorbelor lui, mi s-au muiat genunchii și simt o pulsație undeva adânc în pântec.

— Mergi mai departe! mă mustră el.

— Am crezut…

— Știu ce ai crezut, zice tăios. Ai crezut greșit. Continuă să mergi. Iată-l pe Maiestatea Sa.

Regele e așezat pe un jilț mare, care i-a fost scos în grădina însorită, și are piciorul sprijinit pe un scăunel.

— Nu pot să-ți spun... șoptesc eu.

— Știu, zice el. Nu putem vorbi.

— Ne putem întâlni?

El mă înfățișează regelui și se înclină adânc.

— Nu, răspunde în timp ce se retrage.

* * *

O să mi se facă o onoare. Zâmbetul strălucitor al regelui îmi dă de înțeles că urmează să mi se încredințeze o poziție mai înaltă decât a deținut vreo altă regină înaintea mea, în afară de cea mai de seamă, Katherine de Aragon. Regele mi-o spune între patru ochi în grădină, apoi dă de veste în țară că urmează să fiu regentă unică. Jumătate dintre membrii consiliului urmează să meargă cu el în Franța, iar ceilalți vor rămâne cu mine, ca sfetnici. Arhiepiscopul Thomas Cranmer va fi principalul meu sfătuitor și văd cum regele pune în echilibru sfaturile pe care le voi auzi: următorul om de vază din slujba mea va fi cancelarul Thomas Wriothesley, dușmanul natural al lui Cranmer și un prieten tot mai nesigur de-al meu. Edward Seymour îmi va fi sfătuitor când se va întoarce din misiunea sa, aceea de a pustii Scoția, pentru a-i învăța pe scoțieni să ne privească propunerile cu ochi buni. *Sir* William Peter, secretarul regelui, cel cu vorbă blândă, va fi și el în slujba mea.

Pentru mine acesta este un pas extraordinar spre măreție. Simt ochii celor două prințese ațintiți asupra mea când află vestea. Vor vedea o femeie conducând o țară, vor vedea că așa ceva e posibil. Una e să le spui că o femeie e în stare să judece și să dețină puterea și alta e ca ele să își vadă mama vitregă, o femeie de treizeci și doi de ani, conducând de-adevăratelea regatul. Mi-e teamă că nu o să pot s-o fac, totuși știu că pot. L-am urmărit pe rege zi de zi și am deplâns părerile lui schimbătoare și poruncile lui capricioase. Chiar și

fără sfetnici din ambele tabere ale zâzaniei religioase, eu aș alege o cale moderată, de mijloc. Regatul trebuie păstrat pe drumul reformei, însă nu voi accepta persecuții. Nu voi face niciodată ce face Henric: să anchetez pe neașteptate un om, să-l las să tremure de groază și să-l pun sub arest, deși în sinea mea știu tot timpul că nu va fi judecat. Cred că există un soi de nebunie în felul cum își arată puterea soțul meu și – cu toate că nu l-aș critica niciodată – eu pot cel puțin să domnesc într-un fel care mi se pare mai plin de rațiune și omenie.

Jumătate din curte va pleca la război împreună cu regele. Toți au slujbe, titluri și îndatoriri. Toți sunt echipați. Regele are o armură nouă. De când a căzut și și-a rănit piciorul, n-a purtat nici măcar platoșă, însă pentru această campanie i-a fost adusă vechea sa armură, care a fost mărită, ca să se potrivească noilor lui măsuri. Au fost nevoiți să nituiască în ea bucăți în plus și să o întărească peste tot, după care el a jurat că nu-i vine bine și a comandat o armură complet nouă de la armurăria din Turn, unde fierarii și armurierii ciocănesc metalul din zori și până la miezul nopții, cu forjele arzând până târziu în întuneric. De îndată ce noua armură e gata, cu dimensiunile uriașe de care e nevoie acum pentru a-i împlătoșa trupul masiv și cu apărătorile pentru coapse lărgite, ca să i se potrivească, el vrea alta. În cele din urmă alege un model italian, o armură poleită cu aur și gravată cu negru, o cantitate enormă de metal minunat lucrat, un strigăt zăngănitor de putere și bogăție.

Grăjdarii au făcut săptămâni în șir exerciții cu calul lui, legându-i greutăți mari de șa, pentru ca animalul să reziste sub rege și să-l poată duce în siguranță. E un cal proaspăt intrat în slujba regală, un cal masiv și iute, având copitele ca niște tocătoare și picioarele ca niște trunchiuri de copac. Și el are plăci grele de armură prinse de gât, cap și trup. Acest rege corpolent nu pare în stare să călărească și nici împovăratul lui cal nu pare să-l poată duce în spinare, însă copitele mari și late ale animalului fac pasarela să se zguduie când urcă rampa spre vasul regal, iar Henric îmi sărută mâna

pe chei.

— Rămas-bun, zice el. Doar pentru scurt timp, iubita mea. Mă voi întoarce la tine. Nu-ți fie teamă pentru mine.

— Mă voi teme pentru tine, insist eu. Promiți că o să-mi scrii des și-o să-mi spui cum te simți și ce faci?

— Promit, zice el. Știu că las țara pe mâini sigure cu tine ca regentă.

E o responsabilitate importantă, cea mai importantă pe care ar putea-o accepta un englez. Iar a o oferi unei englezoaice este cu atât mai important.

— Nu te voi dezamăgi, îi spun.

El înclină capul ca să-i dau binecuvântarea, apoi urcă pasarela, sprijinindu-se de un paj și săltându-se în sus. Intră în cabina regală, iar eu văd cum ușa se închide în urma siluetei lui masive și gărzile își ocupă posturile.

La pupa vasului, în spatele cârmaciului, îl zăresc pe Thomas Seymour. Merge și el la război și, știu, e într-un pericol mult mai mare. Când toba începe să bată, iar parâmele sunt dezlegate și aruncate, când vâslele se cufundă în apă și vasul se supune forței acestora și se îndepărtează de marginea cheiului, bărbatul pe care îl ador schimbă cu mine o singură privire întunecată și apoi se întoarce cu spatele. Nici măcar nu murmur tăcut „Dumnezeu să te binecuvânteze” sau „Ai grijă de tine”. Îi fac cu mâna regelui și mă întorc și eu cu spatele.

[13] Palatul Hampton Court, vara anului 1544

E o vreme minunată, însorită și senină și în fiecare zi e foarte cald. Dimineața mă trezesc singură în patul meu, în odăile reconstruite în colțul de sud-est al curții de jos, ce dau spre grădinile cu iazul dinspre sud, departe de stafii, și mă

delectez savurându-mi propria tovărășie.

Îi am aici pe cei trei copii ai regelui și în fiecare dimineață mă trezesc plină de bucurie la gândul că sunt toți trei sub același acoperiș, că ne vom ruga în aceeași capelă, că vom lua toți micul dejun în sala cea mare și ne vom petrece ziua în studiu și distracție. Pentru prima oară în scurta lui viață, Edward locuiește laolaltă cu surorile lui. I-am strâns pe toți trei în jurul meu, ceea ce până acum nicio regină n-a avut voie să facă. Am tot ce-i trebuie unei femei ca să fie fericită și sunt regentă unică a Angliei. Totul se va face așa cum hotărăsc eu și nimeni nu poate nici măcar să mă contrazică. Copiii sunt cu mine pentru că eu spun asta. Nimeni nu-l poate lua pe Edward de lângă familia lui, de lângă mine, mama lui vitregă. Vom sta aici, în cel mai frumos dintre toate palatele englezești, deoarece asta e alegerea mea, iar mai târziu – când voi hotărî eu și nu înainte de asta – vom merge într-o călătorie de plăcere, vom vâna, vom naviga și vom călări în susul luncii Tamisei: eu, copiii și curtenii pe care vreau eu să îi iau cu mine.

În fiecare zi îmi ocup locul la masa cea mare din sala de audiențe și cer Consiliului de Coroană să mă anunțe că în regat e pace, că strângem dările și amenzile și că facem îndeajuns de multe arme și armuri pentru nevoile armatei regelui din Franța. Principalele mele griji sunt să ne aprovizionăm oștirea, să mă asigur că simbriile, armele, muniția, hrana, chiar și vârfurile de săgeți sunt trimise în cantitățile de care e nevoie. Încă de când m-am măritat, am fost mereu comparată, în dauna mea, cu sfânta de Jane Seymour și nu vreau să sufăr acum și de pe urma unei comparații cu Thomas Wolsey. Nu vreau să spună cineva că regina Katherine de Aragon a fost o regentă mai bună decât Kateryn Parr.

În fiecare dimineață, după micul dejun și înainte de a-i duce pe copii la plimbare, am o scurtă întrevedere cu consiliul, ca să citim orice depeșe vor fi sosit peste noapte fie de la rege, din Franța, fie din agitatele teritorii de nord. Dacă e ceva ce trebuie făcut sau ceva ce vreau să verific, ca să fiu sigură, îi

chem la o nouă întrevedere înainte de cină.

Ne strângem în una din sălile mari de la Hampton Court, în mijlocul căreia am poruncit să fie adusă o masă, cu scaune pentru sfetnici în jurul ei, iar pe perete să se pună o hartă imensă a Franței și a căilor maritime. Pe peretele opus stă un soi de hartă cu ținuturile de la granița de nord și cu Scoția, atât cât a putut fi ea trasată pe baza puținelor cunoștințe pe care le avem despre regiunea rurală. Eu stau în capul mesei și William Peter, secretarul regelui, citește depeșele sosite de la oștirea noastră și scrisorile și cererile venite din alte părți ale regatului. Cum regele e în război cu francezii, în majoritatea orașelor în care s-au stabilit francezi apar probleme, iar eu trebuie să le scriu seniorilor locali sau chiar judecătorilor de pace, ca să le poruncesc să asigure menținerea liniștii în ținuturile lor. O țară în război e la fel de agitată ca una din păsărelele mele. Primim mereu rapoarte despre iscoade și invazii, pe care le categorisesc drept false, și trimit proclamații în tot regatul.

Lângă mine, în dreapta, stă arhiepiscopul Thomas Cranmer, un sfetnic înțelept și răbdător, cu o voce calmă, în vreme ce lordul Thomas Wriothesley are tendința de a fi teatral și zgomotos. El are un motiv de îngrijorare temeinic. Wriothesley e cel care a primit poruncă de la rege să stabilească ce cheltuieli ar fi necesare pentru o invazie în Franța și un marș asupra Parisului. După multe calcule și multe hârtii cu socoteli scrise minuțios, el a considerat că ar trebui vreun sfert de milion de lire – o avere. Noi am strâns suma din împrumuturi și dări și am scos tot aurul din vistieriile regale, până la ultimul bănuț, însă acum mistuim rapid banii și e limpede că Wriothesley a subestimat cheltuielile.

William Peter, fiul unor crescători de vite din Devon, e un bărbat care a ajuns de curând la rangul pe care îl are pe baza calităților sale, genul de om pe care familiile vechi, precum neamul Howard, îl urăsc. El domolește adunarea cu calm și bună-cuviință atunci când unii dintre ceilalți sfetnici își susțin propriile interese sau vor ca orașele lor natale să fie scutite

de dări. Peter e cel care propune să compensăm lipsa de bani scoțând plumbul de pe toate acoperișurile mănăstirilor și vânzându-l. Asta va face să plouă prin acoperișuri și va desăvârși ruinarea bisericii romano-catolice din Anglia. Înțeleg că o astfel de măsură ajută atât reformei, cât și la strângerea banilor pentru rege, însă o parte din mine jelește distrugerea acelor clădiri frumoase și a milosteniei și învățăturii pe care ele le-au răspândit în comunitățile din jur.

Prințesa Mary participă adesea alături de mine la câte o întrunire și uneori mă gândesc că e bine că o face, căci – cine știe? – într-o bună zi ar putea fi nevoită să conducă propriul ei regat. Prințesa Elizabeth nu lipsește niciodată. Șade un pic în spatele meu, cu bărbia ei ascuțită sprijinită pe pumnii încleștați, iar ochii ei negri se plimbă de la un sfetnic la altul, observând totul. Verișoara ei, Jane Grey, îi stă alături.

Ne-am terminat treaba pe dimineața asta și sfetnicii, care tocmai s-au înclinat în fața mea, își strâng hârtiile și părăsesc încăperea, fiecare cu câte o sarcină de îndeplinit, când Elizabeth îmi atinge mâneca și ridică ochii spre mine.

— Ce e? o întreb.

— Vreau să știu cum ai învățat să faci asta, zice ea timid.

— Cum am învățat să fac ce?

— Cum ai învățat ce trebuie să faci. Nu te-ai născut prințesă și totuși știi când trebuie să asculți și când să poruncești, cum să te asiguri că te-au înțeles și cum să verifici că vor face ce li se cere. N-am știut că o femeie ar putea face așa ceva. N-am știut că o femeie ar putea domni.

Șovăi înainte să-i răspund. Ea e fiica unei femei care a întors Anglia cu susul în jos, lăsând un rege tânăr să o mângâie pe sâni și folosindu-se de plăcerea trupească pentru a obține influență, până când a ajuns să stăpânească țara.

— O femeie poate domni, zic eu încet. Însă trebuie să facă asta călăuzită de Dumnezeu și folosindu-și toată judecata și înțelepciunea. Nu e suficient ca o femeie să vrea puterea, să caute puterea de dragul puterii. Trebuie să își asume și responsabilitatea care vine odată cu puterea. Trebuie să se pregătească pentru putere și să ia hotărâri înțelepte. Dacă

tatăl tău te va mărita cu un rege, atunci într-o bună zi s-ar putea să devii regină și să te pomenești că ești nevoită să domnești. Când o vei face, sper să-ți aduci aminte ce-ți spun acum: izbânda nu înseamnă să pui o femeie pe tron. Izbânda înseamnă să faci o femeie să gândească precum un rege, să își dorească mai mult decât propria ei măreție și să fie îndeajuns de umilă pentru a sluji. Ideea nu e să dai puterea pe mâinile unei femei, ci să o dai pe mâinile unei femei bune, care judecă și căreia îi pasă de ce face.

Fetița dă din cap cu seriozitate.

— Însă tu vei fi acolo, zice ea. Mă vei sfătui.

— O, sper să fie așa! zâmbesc eu. Voi fi o bătrână de la curtea ta, o doamnă enervantă, care știe întotdeauna mai bine decât toți ceilalți cum merge treaba. Voi sta într-un colț și mă voi plânge de cheltuielile tale nesăbuite!

Când aude asta, ea râde și eu o trimit la doamnele mele, ca să le spună că voi sosi în curând și că putem pleca la vânătoare.

* * *

Nu îi spun lui Elizabeth cât de mult mă încântă să conduc regatul. Felul în care stăpânește regele e unul cu idei răsărite din senin, favoruri teribile, retrase fără veste, și contraordine neașteptate. Îi place să își surprindă Consiliul de Coroană, să îl mențină în nesiguranță, să se teamă de schimbare. Îi place să întoarcă oamenii unul împotriva altuia, să încurajeze reforma și apoi să dea impresia că s-ar întoarce la papalitate. Îi place să dezbine biserica și consiliul și să tulbure parlamentul.

În lipsa agitației stârnite de el, rotițele negoțului, ale legilor țării și ale legilor bisericii merg bine și fără preget. Chiar și acuzațiile de erezie în rândul oamenilor de rând – atât împotriva papistașilor, cât și a luteranilor – sunt mai puține. Se știe peste tot că nu îmi doresc să influențez justiția ca să sprijin o tabără sau alta. Cum nu se mai emit subit legi represive și nici nu se mai interzic cărți, nu sunt nici proteste, iar predicatorii care vin în fiecare dimineață de la Londra

pentru a sta de vorbă cu doamnele mele, în timp ce copiii ascultă, sunt moderați și profunzi. Toate discuțiile au drept subiect atenta definire a cuvintelor, nu marea patimă a loialității împărțite între Roma și rege.

Am grijă să-i scriu regelui aproape zilnic: îi trimit scrisori vesele, în care îi laud vitejia și curajul, îi cer rapoarte despre asediul de la Boulogne și îi spun că sunt sigură că orașul va cădea în curând. Îl vestesc că fiul și fiicele lui sunt sănătoși și că le e dor de el, așa cum îmi e și mie. Îi scriu ca o soție iubitoare, un pic amărâtă că stă fără el, dar și mândră de curajul soțului ei, așa cum se cuvine să fie soția unui mare general. Îmi vine ușor să scriu convingător. Am descoperit că am talent la scris, dragoste pentru scris.

Cartea mea de psalmi, frumos legată, e vârâtă pe fundul lăzii mele cu cărți, care e ținută sub cheie. O consider comoara mea, cea mai de preț comoară a mea, care trebuie să rămână tăinuită, însă când văd acele cuvinte, care au fost mai întâi scrise, tăiate, apoi rescrise, tipărite și legate într-o carte, știu că iubesc procesul scrierii și publicării. Să iei un gând și să lucrezi asupra lui, să-l redai în cea mai clară formă și apoi să-l trimiți în lume – asta e o trudă atât de neasemuită și de dătătoare de bucurie, încât nu mă mir că bărbații au păstrat-o pentru ei.

Așa că acum îmi exersez talentul epistolar cu soțul meu. Îmi compun scrisorile tot așa cum aș traduce un psalm, închipuindu-mi starea de spirit a autorului care vreau să fiu. Când scriu traducerea unei rugăciuni, îmi imaginez întotdeauna autorul dintru început – un om dureros de conștient de propriu-i păcat. Gândesc cu mintea lui și apoi scriu cea mai frumoasă și mai melodioasă versiune a ceea ce cred că ar ieși din gura lui. După aceea mă pun pe mine însămi în lucrare, fără a uita nicio clipă că sunt femeie, nu bărbat. Păcatele care îl îndurerează pe un bărbat sunt adesea cele ale mândriei, lăcomiei sau dorinței de putere de dragul puterii. Însă mie mi se pare că păcatele unei femei sunt altele. Nu acestea sunt păcatele mele primordiale. Cel mai grav păcat al meu este neputința de a mă supune – îmi vine

foarte greu să-mi plec voința. Celălalt mare defect al meu este o pasiune, o adorație – e ca și cum mi-aș crea un idol, un Dumnezeu mincinos.

Așa că atunci când îi scriu regelui o scrisoare de dragoste, e ca și cum aș scrie o rugăciune. Creez un personaj ce rostește cuvintele. Trag foaia mai aproape și mă gândesc cum aș fi eu dacă aș fi profund îndrăgostită de un bărbat care asediază orașul Boulogne din Franța. Mă gândesc: ce ar spune soția lui? Cum i-ar spune că-l iubește, că îi e dor de el și că se bucură că el își face datoria? Mă gândesc: cum i-aș scrie unui bărbat pe care nu-l pot vedea, care e foarte departe de mine, care are atât de multă grijă de siguranța mea, încât nici măcar nu vrea să îmi arunce o bezea în semn de bun-rămas, care e atât de mândru și de independent, dar care totuși mă iubește și își dorește să nu mă fi părăsit, să nu mă părăsească niciodată?

În mintea mea îl văd pe Thomas Seymour în fața zidurilor de la Boulogne la fel de limpede ca și cum ar fi aievea, văd zâmbetul lui posomorât în timp ce înfruntă primejdia fără să simtă pic de teamă. Și, cuprinsă de acest sentiment de iubire și dor, îi scriu regelui cu tandrețe și supunere, interesându-mă sincer de sănătatea lui și declarându-i cu onestitate că mă gândesc la el. În același timp însă prin minte îmi umblă o altă scrisoare, o scrisoare fantomă, făcută din cuvinte ce nu sunt așternute niciodată pe hârtie. Nici măcar nu-i mâzgălesc numele în grabă, ca să curăț penița de cerneală, și nu-i desenez niciodată blazonul. Nu rostesc niciodată cuvintele cu glas tare. Doar seara, înainte să merg la culcare în patul meu pustiu, ultimul lucru pe care îmi îngădui să-l fac e să mă gândesc la scrisoarea pe care i-aș scrie-o dacă aș putea.

I-aș spune că-l iubesc cu o înflăcărare care îmi răpește somnul. I-aș spune că în unele nopți nu pot suporta atingerea cearșafului pe umeri și pe sâni, deoarece pânza rece mă face să tânjesc după mâna lui caldă și iscusită. I-aș scrie că îmi pun palma la gură și îmi imaginez că-l sărut pe el. I-aș scrie că îmi așez palma pe cele mai tainice părți ale trupului și mi le apăs insistent și că senzația aceea de fericire nețărmurită e

toată de la el. I-aș scrie că fără el sunt o coajă goală, o coroană deșartă, că toată viața mea adevărată mi-a fost furată. I-aș scrie că viața mea e un mormânt minunat sculptat, un pustiu, și că am tot ce și-ar putea dori o femeie – doar sunt regina Angliei –, însă o cerșetoare cu picioarele și brațele înfășurate în jurul soțului ei și cu gura lui lipită de gura ei e mai bogată decât mine.

Nu voi scrie asta niciodată. Sunt autoare și regină. Pot scrie doar cuvinte pe care să le citească toată lumea, pe care secretarii regelui i le pot citi acestuia cu glas tare, de față cu toți curtenii. Scriu cuvinte care pot fi trimise spre publicare la Londra, chiar dacă nimeni nu știe cine le-a scris. Nu voi scrie niciodată, asemenea bietei regine Kitty, „Când mă gândesc că vei pleca din nou departe de mine, mi se frânge inima”. Regele a decapitat-o din cauza acelei scrisorele prostești de amor. Și-a scris singură condamnarea la moarte. Eu nu voi scrie niciodată așa ceva.

Regele îmi răspunde povestindu-mi despre mersul lucrurilor. E când lăudăros, când melancolic, cuprins de dorul de casă. A renunțat la planul de a porni asupra Parisului de îndată ce a ajuns la Calais și a fost descurajat de împăratul Spaniei. Au hotărât ca mai întâi să asedieze orașele din apropiere. Charles Brandon și Henric au atacat Boulogne. Thomas Howard, duce de Norfolk, își continuă asediul stăruitor asupra învecinatului Montreuil. Toți cer mai mult praf de pușcă, mai multe tunuri, mai multe ghiulele, iar eu trebuie să le trimit și niște mineri din Cornwall, care să sape pe sub zidurile orașelor franceze. Le trimit vorbă dregătorilor din Cornwall și cer voluntari, poruncesc să se toarne mai multe tunuri, pun să se facă praf de pușcă, îmboldesc tot mai mulți pietrari să cioplească pietre rotunde pentru ghiulele. Îl chem la mine pe trezorierul regal, mă asigur că strângem destui bani pentru a continua să aprovizionăm armata și îi atrag atenția că s-ar putea să fie nevoit să meargă din nou în parlament, pentru a cere încă un subsidiu. El mă previne că prețul plumbului e în cădere, deoarece noi scoatem tot mai mult pe piață și nimeni nu mai cumpără. Primesc petiții de la

toți cei care ar apela în mod normal la mine și apoi mă întâlnesc cu toți cei care ar apela în mod normal la rege. Stau în fiecare zi în sala de audiențe a regelui și intendentul casei mele hotărăște cine poate să se apropie și să mi se adreseze. Răspund la fiecare scrisoare în ziua în care o primesc. Nu las treburi nefăcute, care să îmi copleșească administrația casei, iau slujbași de-ai Consiliului de Coroană ca să muncească alături de oamenii mei și îi comunic regelui absolut fiecare lucru pe care-l fac.

Regele trebuie să știe că sunt regentă în toate privințele, că nu trec cu vederea nimic, însă îi arăt limpede că tot el domnește prin mijlocirea mea. Nu trebuie să creadă nicio clipă că am luat puterea și domnesc de capul meu. Trebuie să domnesc ca un rege și să îl înștiințez ca o soție. Trebuie să păstrez cu grijă această deosebire în fiecare cuvânt pe care îl aștern pe hârtie, în tot ce zic și îi va fi raportat, la fiecare întrevedere cu Consiliul de Coroană, alcătuit în parte din oameni din gospodăria mea, care au aceleași interese ca și mine, și în parte din oameni care se află acolo ca să-și urmărească propriile interese. În niciunul dintre ei nu pot avea pe de-a-ntregul încredere că nu va strecura un raport în care să spună că sunt lacomă de putere și că fac prea multe, că sunt cel mai îngrozitor lucru de pe lume: o femeie cu sufletul și firea unui bărbat.

Regele îmi scrie că o duce bine cu sănătatea. I s-a construit o platformă, ca să privească asediul orașului Boulogne, și poate să urce treptele singur și să meargă pe acolo fără sprijin. Rana de la picior i s-a uscat și medicii i-o țin deschisă, dar sub control, așa că durerea e mai mică. Pleacă în fiecare zi călare pe calul lui mare, cu o muschetă enormă la oblâncul șeii, pregătit să tragă în orice francez pe care-l vede. Merge de jur-împrejurul orașului și a taberei de asediu ca să se arate oamenilor și să-i asigure că îi va conduce spre victorie. Duce viața pe care o îndrăgește, viața imaginară a tinereții sale de basm – toți însoțitorii săi sunt tineri chipeși, care amintesc de idealul visat al cavalerilor Mesei Rotunde. Retrăiește campania militară pe care a câștigat-o când era tânăr, în

bătălia de la Spurs, iar corturile casei sale regale sunt la fel de frumoase precum cele ridicate pe Câmpia Pânzei de Aur[9]. E ca și cum, odată ajuns la bătrânețe, i s-a oferit prilejul de a se bucura încă o dată de plăcerile tinereții: camaraderie, primejdie simbolică, victorie.

Fac în fiecare seară mese somptuoase, la care povestesc micile înfruntări din timpul zilei, țin toasturi și plănuiesc înaintarea spre Paris. Henric este sufletul campaniei, braț la braț cu prietenii lui nesăbuiți, și jură că va fi, de fapt și de drept, rege al Franței.

Regele și favoriții săi nu se primejduiesc – scena de unde privesc ei e mult în afara bătăii tunurilor din Boulogne. Desigur, există riscul să dea vreo molimă în oștire, numai că la primul semn de boală, Henric va fugi și curtea va pleca împreună cu el. De vreme ce e îndeajuns de puternic ca să călărească, să umble și să mănânce așa cum o face, nu mă tem pentru sănătatea ori siguranța lui. Și fiecare bărbat din alaiul lui știe că mai degrabă trebuie să-și piardă propria viață decât să accepte ca regele să ajungă în primejdie atâta vreme cât fiul și moștenitorul său e un băiețel de numai șase ani, care stă în camera copiilor. Ultimul rege copil care a ajuns pe tron a pierdut teritoriile noastre din Franța și a rămas fără tron în Anglia. Regatul nu poate fi lăsat în voia sorții, în mâinile unui băiețel și cu o femeie în chip de regentă.

Așa că nu mă tem pentru Henric și nici pentru fratele meu, care e în siguranță alături de rege. Singurul pentru care mă tem, singurul bărbat din întreaga oștire care mă face să-mi plec capul în rugăciuni disperate, este Thomas Seymour. Acum, că regele l-a numit în fruntea forțelor navale și el comandă corăbiile care aprovizionează oștirea, e mereu pe mare, străbate apele înșelătoare ale Canalului Mânecii, timp în care vasele franceze ridică o blocadă, vasele scoțiene ne

---

[9] Câmpia Pânzei de Aur sau Câmpia Cortului de Aur, loc în apropiere de Calais, unde în 1520 a avut loc o întâlnire între regele Henric al VIII-lea și regele Francisc I și unde ambii monarhi au ridicat niște somptuoase palate temporare, făcute inclusiv din țesătură cu fir de aur.

hărțuiesc flota, iar pirați de toate națiile navighează sub drapelele negre, sperând la prăzi ușor de obținut. Thomas plutește pe acele ape furtunoase, pe acea mare periculoasă, cu corăbiile a două țări împotriva sa, și nimeni nu se gândește să-mi spună – căci de ce ar face-o? – dacă e în siguranță, dacă e în vreun port sau e pe mare, cu vasul lui. O dată pe săptămână insist să i se arate Consiliului de Coroană, pe o hartă mare, unde anume se află oștirea noastră în Franța, unde e tabăra regelui, unde se află Howard și unde sunt vasele noastre. E singurul mod în care pot afla că el e în siguranță. Dar harta e încâlcită, oștirea regelui nu pleacă nicăieri, nimeni nu e foarte interesat de vase și veștile sunt vechi. Trebuie să mă prefac că mă interesează Boulogne, când de fapt mie mi-e teamă de ce se petrece pe mare.

Regele îmi poruncește să-l consult pe astronomul regal, ca să aflu momentul cel mai prielnic indicat de aștri pentru asaltul său asupra Parisului. Nicholas Kratzer vine în iatacul meu cel nou, unde le am alături doar pe fiica mea vitregă, Margaret, și pe prințesele Mary și Elizabeth. Se înclină adânc în fața noastră și eu mă întreb ce gândește când mă vede pe mine, neînsemnata Kateryn Parr, în chip de regentă a Angliei, flancată de două prințese de sânge.

— Ai găsit ziua cea mai potrivită pentru asaltul asupra Parisului? îl întreb.

El se înclină din nou, scoate din mânecă un manuscris făcut sul și spune:

— Aștrii sugerează prima săptămână din septembrie. Am desenat alinierea lor, ca să o studiați. Știu că vă interesează așa ceva.

— Da, așa e.

Pune hârtiile pe masă, lângă mine. Îl întreb:

— Și ce crezi când le vezi pe prințesele acestea? Când le vezi aici pe prințesele din neamul Tudor, cu coronițele lor pe cap?

— Cred că în fața lor nu se așterne decât glorie, zice el cu tact.

Zâmbește la vederea chipului uluit al lui Elizabeth și

adaugă:

— Cine s-ar putea îndoi că amândouă veți domni peste o țară importantă?

Mary zâmbește: bineînțeles că ea își dorește o căsnicie regală în Spania. Însă Elizabeth are propriile ei ambiții. Se uită cum îi poruncesc Consiliului de Coroană, mă urmărește când primesc rapoartele din întreaga Anglie, învață că o femeie se poate educa singură, că își poate urmări propriul țel și le poate porunci altora.

— Voi domni? șoptește ea.

Mă întreb ce crede cu adevărat astronomul, ce vede el de fapt. Dau din cap spre Elizabeth și Mary și ele se retrag de la masă, timp în care Nicholas Kratzer scoate din săculeț un alt sul.

— V-am întocmit harta astrologică, zice el. Sunt onorat că arătați un interes atât de binevoitor față de munca mea umilă.

Mă ridic de pe scaun, iar el întinde documentul pe masă și îl fixează, la fel ca înainte, cu mici figurine din aur reprezentând planetele.

— Lucrușoarele astea sunt frumoase, zic eu, de parcă nu jinduiesc să văd ce a desenat pentru mine.

— Sunt prespapieruri. Nu talismane, desigur. Însă mă încântă.

— Și ce mi se arată acolo? îl întreb încet. Rămâne între noi doi, n-o s-o discutăm cu nimeni altcineva... Ce mi se arată?

— Văd că ați fost căsătorită de copilă cu un bărbat tânăr, zice el, arătând semnul casei mele, coiful cu pene. Aștrii spun că erați un copil și la fel de neprihănită cum sunt aceștia, îmi arată el însemnele care arată primii ani din viața mea.

— Mda, poate că așa a fost, spun eu zâmbind.

— Apoi, înainte de a apuca să împliniți douăzeci de ani, ați fost măritată din nou, de rândul ăsta cu un bărbat îndeajuns de vârstnic ca să vă fie tată, și ați înfruntat un mare pericol.

— Pelerinajul Milei, confirm eu. Răsculații au ajuns la castelul nostru și l-au asediat. Ne-au luat ostatici – pe mine și pe copiii lui.

— Probabil ați știut că nu vă vor face niciun rău, zice el.

Am știut-o atunci. Însă regele își justifica cruzimea față de cei din nord pe baza rapoartelor violente despre sălbăticiile de-acolo.

— Erau trădători, zic eu în loc să-i răspund cinstit. Sau, oricum, au fost spânzurați pentru trădare.

— Ați fost căsătorită aproape zece ani, zice el, arătându-mi liniile hașurate de pe hartă. Și nu vi s-a născut niciun copil.

— Spre amărăciunea mea, spun eu, plecând capul. Dar soțul meu avea un moștenitor și o fiică și nu mi-a reproșat asta niciodată.

— Iar apoi Maiestatea Sa v-a onorat cu interesul și aprecierea lui.

Când e spusă așa, e o poveste atât de tristă, încât simt un val neașteptat de lacrimi de milă față de mine însămi și mă îndepărtez de masă și de hârtiile de pe ea înainte să încep să plâng. Ar fi pur și simplu o prostie.

— Iar acum vedem cum începe viața dumneavoastră spirituală, zice blând astronomul. Aici o vedem pe Pallas: înțelepciune și învățătură. Studiați și scrieți?

— Studiez, recunosc eu, ascunzându-mi un icnet de uimire.

— Veți scrie, zice el. Iar cuvintele dumneavoastră vor fi prețuite. O femeie scriitoare... iată într-adevăr ceva nou. Cultivați-vă talentul, Maiestatea Voastră. E ceva rar. E prețios. Acolo unde dumneavoastră deschideți drumul, vă vor urma și alte femei, iar ăsta e un lucru mare. Poate cărțile dumneavoastră vă vor fi copiii, moștenirea, urmașii pe care-i lăsați.

— Poate, aprob eu, dând din cap.

— Însă nu o să aveți parte doar de învățătură, zice el. Aici – arată el spre simbolul ușor de recunoscut al lui Venus –, aici e iubire.

Mă uit în tăcere. Nu îndrăznesc să-l întreb ce vreau să aflu.

— Cred că iubirea vieții Maiestății Voastre va veni acasă la dumneavoastră, zice el.

Îmi încleștez mâinile și mă asigur că fața îmi e golită de orice expresie.

— Iubirea vieții mele?

El înclină capul și zice:

— Nu pot să spun mai mult.

Și, ce-i drept, nici eu nu cutez să întreb mai mult.

— N-o să pățească nimic?

— Cred că vă veți căsători din nou, zice el foarte încet și îmi arată cu indicatorul lui din fildeș, ce seamănă cu o baghetă, anii din urmă, a patra mea decadă de viață. Venus, comentează el încet. Iubire, rodire și moarte.

— Poți să-mi vezi moartea? îl întreb cu îndrăzneală.

El clatină iute din cap, zicând:

— Nu, nu! E interzis. Uitați-vă aici: harta dumneavoastră e la fel ca a regelui. Continuă la nesfârșit, nu se termină niciodată.

— Dar vezi iubire?

— Cred că veți trăi alături de iubirea vieții dumneavoastră. Va veni acasă la Maiestatea Voastră.

— Bineînțeles, te referi la rege, care se va întoarce acasă de la război, spun eu repede.

— Se va întoarce teafăr de la război, repetă el.

Dar nu spune cine.

* * *

Astronomul are dreptate cel puțin în ceea ce privește prezicerile legate de studiile mele. Arhiepiscopul Cranmer vine zilnic la mine ca să discutăm activitatea Consiliului de Coroană și felul cum ar trebui să răspund cererilor sau rapoartelor sosite din țară, însă de îndată ce îmi închei munca lumească, ne întoarcem la lumea spiritului. El e soiul acela de cărturar care te însuflețește și te inspiră și în fiecare zi îmi aduce câte o predică sau o broșură, uneori scrise de mână, alteori abia publicate, ca să mă gândesc la ele, iar a doua zi le discutăm împreună. Doamnele mele de onoare ascultă și adesea participă și ele la discuție. Prințesa Mary e mereu înclinată să apere biserica tradițională, însă până și ea recunoaște logica arhiepiscopului și forța lui spirituală. Odăile mele devin un centru de dezbateri, o mică universitate pentru

femei, căci arhiepiscopul își aduce aici capelanii și invită predicatori de la Londra să vină să-și împărtășească viziunea asupra bisericii și viitorului ei. Toți sunt cercetători profunzi ai Bibliei în latină, în greacă și în traducerile ei actuale. Ne pomenim că trecem adesea de la o versiune la alta pentru a ajunge la adevăratul înțeles al unui cuvânt și, deși mă delectez cu capacitatea mea tot mai mare de a înțelege latina, știu că va trebui să învăț și greaca.

Într-o dimineață Thomas Cranmer vine în odăile mele, se înclină în fața mea și șoptește:

— Aș putea să vorbesc puțin cu dumneavoastră, Maiestate?

Mă trag mai la o parte și, spre mirarea mea, el îmi prinde mâna sub brațul său și mă conduce afară din încăpere, în lunga galerie unde nu ne poate auzi nimeni.

— Am vrut să vă arăt asta, zice el, cu ochii negri strălucindu-i sub sprâncenele sure.

Scoate din mânecă o carte legată în piele. În interior e pagina de titlu, cu un singur cuvânt: *Psalmi*. Tresărind ușor, îmi dau seama că ține în mână cartea mea, prima mea carte publicată.

— Nu are niciun autor, dar am cunoscut imediat vocea, zice Cranmer.

— E tipărită anonim. Nu are un autor recunoscut, zic eu repede.

— Și e înțelept să fie așa. Sunt mulți cei care le-ar refuza oamenilor de rând dreptul de a înțelege Biblia sau psalmii și mulți s-ar repezi să critice un om îndeajuns de curajos ca să traducă psalmii latinești ai episcopului Fisher.

Face o pauză, zâmbește cald, apoi adaugă:

— Nu cred că i-ar trece cuiva prin cap că o femeie ar fi putut face așa ceva.

— Ar fi mai bine ca lucrurile să rămână așa, îi spun.

— Sunt de acord. Am vrut doar să știți că am primit această cărticică de la cineva care habar nu avea cine e autorul, dar care consideră că e o traducere excepțională, și m-am bucurat să o primesc. Oricine va fi fiind autorul, ar trebui să fie mândru de munca lui. E foarte bună, chiar foarte bună.

Mă pomenesc că roșesc violent, ca un copist rușinat.

— Sunteți amabil...

— Aduc laude atunci când sunt meritate. Aceasta este lucrarea unui lingvist și a unui poet.

— Vă mulțumesc, murmur eu.

* * *

Încurajată de publicarea și de succesul cărții de psalmi, îi sugerez arhiepiscopului că m-aș încumeta să încep un proiect măreț: traducerea celor patru evanghelii din Noul Testament, documentele cruciale ale vieții lui Hristos. Mi-e teamă că o să-mi spună că e o sarcină prea grea, însă el e entuziasmat. Vom începe cu traducerea latinească a cărturarului Erasmus și vom încerca să o redăm în engleză, în cuvinte frumoase, dar simple, pe care să le poată citi oricine.

Iar dacă vor citi despre viața lui Hristos într-o limbă simplă și o vor înțelege, putea-vor ei să nu-L urmeze? Cu cât studiez mai mult, cu atât sunt mai sigură că bărbații – și femeile, în egală măsură – își pot lua în stăpânire propriul suflet, pot munci pentru propria mântuire și se pot ruga direct lui Dumnezeu.

Desigur, odată ce gândesc asta, ajung să cred și mai tare că trucurile, vicleșugurile și purtările bisericii Romei înseamnă o rușinoasă îmbogățire pe spinarea oamenilor ignoranți. Să-i vinzi unei femei un medalion de pelerinaj și să-i spui că așa dovedește că a fost în acel pelerinaj și că astfel îi sunt iertate păcatele este, de bună seamă, un păcat în sine. Să-l asiguri pe cineva că dacă îndeajuns de multe călugărițe vor cânta îndeajuns de multe liturghii, atunci copilul lui mort va merge în rai, e o înșelătorie la fel de josnică precum aceea de a da drept bună o monedă calpă. Să cumperi o indulgență de la papă, să-l silești pe suveranul pontif să anuleze o căsătorie, să-l faci să treacă cu vederea legile rudeniei, să-l privești cum îi jecmănește pe cardinali, care le cer bani episcopilor, care îi jefuiesc pe preoți, care caută să ia dări bisericești de la săraci – toate aceste nedreptăți ar trebui să se împuțineze dacă am cădea de acord că un suflet poate ajunge la Dumnezeu și fără

ajutorul altcuiva. Răstignirea este lucrarea Domnului. Biserica este lucrarea omului.

Mă gândesc la noaptea când m-am rugat și am știut că Dumnezeu a venit la mine. L-am auzit, L-am auzit cu adevărat. Mă gândesc la simplitatea și frumusețea jertfei lui Hristos și știu în toate felurile – prin citit și prin revelație – că ritualurile vechii biserici trebuie să se împuținează și că oamenii se îndreaptă spre Hristos unul câte unul, după cum îi cheamă El. Nu va mai exista supunere oarbă, nu va mai fi nicio bolboroseală într-o limbă străină. Oamenii vor învăța să citească și vor avea o Biblie din care să poată învăța. Asta cred eu acum și asta voi realiza ca regentă și regină. Este datoria mea sacră. Este chemarea mea.

* * *

În septembrie orașul Boulogne cade în urma asediului englez și regele se pregătește să se întoarcă acasă, pentru a fi întâmpinat ca un erou. De fapt îmi scrie din Franța și poruncește să aibă o primire demnă de un erou, iar datoria mea e să mă asigur că așa va fi. Alaiul victorios al regelui va mărșălui de la Dover până la Londra și întreaga curte va merge să-l întâmpine la castelul Leeds din Kent. Trebuie să-i comand geamgiului regal niște ferestre speciale pentru sala de banchet, dormitoarele și capela de la castelul Leeds, așa că meșterul sticlar Hone vine în odăile mele ca să-mi arate o schiță cu castelul distrus din Boulogne și cu regele și oștirea sa în fața lui.

— Soarele va răzbate prin sticlă și zidurile cetății Boulogne vor părea că sclipesc de mândrie pentru ultima oară în lumina asfințitului, înainte de a se prăbuși în ruine, îmi spune Galyon Hone. Sticla e acum la pictori și tăietori.

— Va fi gata la timp?

— Muncim întreaga zi, până noaptea târziu, și o să izbutim să terminăm ferestrele sălii de banchet la timp pentru ospăț. Celelalte se vor face mai târziu.

— Trebuie să terminați și vitraliul de la fereastra capelei, îi zic eu. Regele va dori să fie gata. Vom ține o liturghie festivă

și ferestrele trebuie să fie la locul lor. Mă văd nevoită să insist, meștere sticlar.

El dă din cap aprobator. E un omuleț harnic, cu mâini aspre ca pielea tăbăcită de la tăieturile suferite de-a lungul întregii vieți.

— Prea bine, Maiestatea Voastră. Sunteți un comanditar aspru. Dar uitați-vă la desene! Uitați-vă cum i-am înfățișat pe rege și pe nobilii săi dinaintea zidurilor de la Boulogne!

Îmi arată o altă schiță:

— Priviți, aici sunt ducele de Norfolk, ducele de Suffolk, Charles Brandon, și *sir* Thomas Seymour. Iar aici, Maiestatea Voastră, este nobilul dumneavoastră frate.

A făcut niște desene izbutite cu nobilii de la curte strânși în jurul regelui. Unii sunt în armuri, cu steagurile fluturând. În fundal sunt niște cai micuți, în armuri, ce așteaptă, iar tunurile alunecă în spate și au deasupra lor niște norișori, ca după tragere.

Ochii mi se opresc asupra profilului clar al lui Thomas Seymour.

— I-ai înfățișat de parc-ar fi vii, spun eu șovăitoare. Aș vrea să am și eu una din schițele acestea.

— Seamănă foarte bine cu regele, zice el încântat. Luați-o, luați-o pe cea de aici, Maiestatea Voastră. Mai am una foarte bună, făcută anume pentru tăietorul de sticlă. Iar aici e momentul când cad zidurile. E un moment măreț. Precum cetatea Ierihonului pentru Iosua.

— Da, spun eu.

Mă întreb dacă nu cumva mă primejduiesc păstrând desenul cu Thomas. Regele e chiar în mijlocul schiței, iar profilul iubit al lui Thomas e în spate, pe jumătate ascuns. Nimeni din cei care ar vedea desenul n-ar ghici că l-am vrut pentru bucățica aceea cu chipul lui. L-aș putea păstra în siguranță, ascuns laolaltă cu cărțile din care studiez și cu manuscrisul psalmilor pe care i-am tradus. L-aș putea ține pitit în Biblia mea. Nimeni n-ar ști că tânjesc să-i văd chipul când o deschid la pagina aceea. Hone îmi arată și celelalte schițe pe care le-a făcut. E o înșiruire de imagini ce deapănă

povestea invadării Franței, a alianței cu Spania și a asediului încununat de succes. Vitraliul pentru fereastra capelei este unul de mulțumire și sărbătoare. Un înger binecuvântează campania militară, regele călărește spre casă sub o arcadă de frunze de laur, iar îngerii privesc în jos spre el.

— O să fie gata la sosirea regelui, îmi promite el. Mâine mă duc în Kent cu bucățile de sticlă și o să le așezăm pe toate la locul lor, ca să nu se spargă. Vom termina. Plumbul se va răci chiar când va ajunge regele acolo, dar vom termina.

Îl las să-și strângă hârtiile și să se pregătească de reverență, împing spre el portretul lui Thomas Seymour laolaltă cu celelalte schițe.

— N-o voiați pe asta, Maiestatea Voastră? Să pun să vă fie înrămată?

— N-are importanță. O să aștept să o văd în realitate, pe sticlă, îi răspund nepăsătoare.

Katherine Howard a fost descăpățânată pe baza unei dovezi reprezentate de un bilețel adresat lui Thomas Culpeper, cu scrisul ei micuț, caraghios, copilăros și agramat, pătat de o lacrimă, în care îl întreba dacă e bine. Nu îndrăznesc să țin aici niciun lucru care ar putea fi folosit vreodată împotriva mea. Nu îndrăznesc să păstrez nici măcar o schiță în cărbune cu profilul lui pe jumătate ascuns în spatele unei mulțimi. Nici măcar atât.

[14]Castelul Leeds, Kent, toamna anului 1544

Sosirea regelui la castelul său e pusă în scenă ca o pantomimă. Totul e doar spectacol. Intendentul casei sale și înaltul comis regal, cel care administrează grajdurile, au rezolvat toate amănuntele cu intendenții mei și locurile tuturor ne sunt stabilite atât de precis, de parcă am învăța un

dans. La ora opt locuitorii recunoscători ai Kentului încep să se adune de o parte și de alta a drumului care duce la castel și primii yeomeni ai gărzii își ocupă posturile de-a lungul drumului, pentru a ține în frâu mulțimea nespus de entuziastă sau, în caz că nu e nespus de entuziastă, să încurajeze ovațiile și să ordone aplauzele.

Grădinarii și dulgherii au ridicat arcuri de triumf din crengi de leandru și laur, trompetiștii sunt postați în turnurile castelului și muzicanții sunt pregătiți la intrare. Auzim duduitul de copite al călăreților ce deschid calea, apoi pe ale celor din primul șir, și acum văd de la poarta castelului, unde stau împreună cu Mary și Elizabeth de o parte și cu Edward de cealaltă, cum se apropie steagurile fluturânde ale alaiului regelui și marele drapel al Angliei.

E cu neputință să nu-l remarci pe rege. Arată magnific în armura lui italiană neagră, cu imensul lui cal de luptă îmbrăcat în același metal: e cel mai mare cal din șir, iar călărețul se înalță deasupra tuturor celorlalți, mai masiv, mai strălucitor și mai înalt decât oricine altcineva de pe drum. Oamenii aclamă foarte spontan, regele întoarce capul și zâmbește când într-o parte, când în cealaltă, iar în urma lui împărțitorul de pomeni azvârle monede, pentru a le spori entuziasmul.

Sunt agitată. Alaiul format din ambasadori, nobili, susținători și elita oștirii înaintează încet, caii frumoși smucesc din cap și fornăie, arcașii au arcurile în spinare, uniformele infanteriștilor sunt proaspăt curățate, unii sunt acoperiți cu coifuri turtite, iar în fruntea lor, atrăgând mereu privirea, înaintează mărețul rege.

Își oprește calul și patru oameni aleargă la locurile stabilite dinainte, pentru a-l coborî din șa. Lângă cal e adusă o platformă pe roți, regele e ajutat să descalece și să-și recapete echilibrul, apoi rămâne acolo, în picioare. Se întoarce și îmi face cu mâna. Mulțimea ovaționează, soldații dirijează aplauzele, după care cei patru bărbați îl ajută pe rege să coboare treptele și să calce pe pământ.

Scutierii lui vin și îi desfac apărătorile de la coapse și de la

brațe, însă el își păstrează platoșa și își ține coiful sub braț, fiindcă așa are un aer mai războinic. Îmi ațintesc ochii plini de adorație asupra lui. Undeva Thomas stă pe calul lui și mă privește.

Un paj stă de o parte a regelui, un alt paj, de cealaltă parte, însă el nu se sprijină de ei când pășește. Chiar și acum, când e momentul să ne salutăm, știu că nu trebuie să mă apropii: o să vină el aici. Se îndreaptă spre mine și văd că oamenii sunt aliniați în așa fel încât să poată vedea salutul nostru. Regele se apropie tot mai mult, iar eu și toți ai casei ne plecăm, facem reverențe adânci, pline de respect. Copiii lui se înclină aproape până la pământ. Îi simt imediat mâna sub cot, îl simt că mă ridică, se întoarce și, în văzul tuturor, mă sărută înflăcărat pe gură.

Îmi controlez expresia. Nu trebuie să arăt nici cea mai mică tresărire după sărutul lui umed, cu gust stătut. Regele se întoarce cu spatele la mine și se adresează oștirii.

— V-am condus în război și v-am adus acasă! tună el. V-am adus înapoi acoperiți de onoruri. Ne-am întors triumfători.

Oamenii lui încuviințează zgomotos și, cum arunc o privire în jur, mă pomenesc că zâmbesc la vederea entuziasmului lor. Nu poți să nu te lași cuprins de bucuria pe care le-o inspiră victoria. E un triumf, un mare triumf că au revendicat teritoriile englezești din Franța. Au dovedit puterea și tăria regelui nostru Henric și s-au întors acasă victorioși.

* * *

Ne așezăm unul lângă altul în fața altarului din capela de la castelul Leeds, pe scaunele noastre joase, anume făcute ca să dea impresia că îngenunchem cu pioșenie. Copiii stau în spatele nostru și țin capetele plecate cucernic. Regele se roagă sincer câteva momente, apoi mă atinge ușor pe mână, ca să-mi atragă atenția.

— Edward e sănătos? întreabă el.

În fața noastră preotul se întoarce cu fața spre altar și binecuvântează pâinea și vinul, iar vocile corului se înalță într-un imn sărbătoresc. Îmi mut atenția de la rugăciunile

mele la soțul meu, de la sacru la profan. Mă întreb, nu pentru prima oară, dacă Henric crede cu adevărat că aici are loc un miracol – că vinul devine sângele sfânt, că pâinea se transformă în trupul lui Hristos –, de vreme ce întoarce mereu capul și vorbește cu prietenii lui în timp ce se oficiază taina sfântă. Chiar crede că în fiecare zi se petrece o minune înaintea ochilor lui? Și dacă da, de ce ar trece-o cu vederea?

— După cum vezi. E sănătos. Și fiicele tale, la fel.

— Spuneai că a fost ciumă.

— Am mers în peregrinare și am ocolit toate semnele bolii. Acum s-a terminat.

— I-am întărit prințului moștenirea din Franța. Un alt oraș sub stăpânire englezească. Și vom cuceri și mai multe. Ăsta e doar avanpostul nostru.

— A fost o campanie minunată, îi zic entuziasmată.

El dă din cap că da. Când preotul se apropie, închide ochii și își împreunează mâinile mari ca un copil la rugăciune. Gura lui ca un boboc de trandafir se deschide, iar limba lui mare iese afară când primește în gură pâinea sfințită, pe care o înfulecă dintr-o singură înghițitură. Paracliserul vine cu pocalul și murmură:

— *Sanguis autem Christi*.[10]

— Amin, confirmă regele, apoi ia pocalul, îl înclină și bea mult din el.

Cei doi vin la mine. În tăcerea sacră, pe când preotul îmi întinde azima, șoptesc în inima mea: „Mulțumescu-Ți Ție, Doamne, că l-ai ferit pe rege de numeroasele primejdii ale războiului". Azima sfântă e cleioasă și greoaie în gura mea. Înghit, iar preotul vine spre mine cu pocalul de vin. „Și ține-l pe Thomas Seymour sub pavăza Ta, apără-l și milostivește-Te de el", îmi închei eu rugăciunea tainică. „Doamne, binecuvântează-l pe Thomas."

* * *

Bucătăriile regale se întrec pe ele însele la festinul victoriei.

---

[10] Chiar sângele lui Hristos. (lat.).

Ne așezăm la masă după liturghie, la zece dimineața, și mi se pare că nu ne vom mai opri niciodată din mâncat. Feluri de mâncare minunate vin unele după altele de la bucătării, purtate la înălțimea umerilor printre curteni: platouri mari din aur cu mormane de carne – tot felul de animale, pești sau orătănii –, boluri din aur cu tocane și sosuri, tăvi cu prăjituri, plăcinte impunătoare, clădite cu măiestrie. Partea cea mai meșteșugită a ospățului e friptura în friptură, cu păsări umplute și vârâte în alte păsări: ciocârlie vârâtă în sturz-de-vâsc, care e vârât apoi într-un pui. Puiul intră într-o gâscă, gâsca într-un păun, păunul într-o lebădă și apoi toate sunt învelite într-un uimitor castel din aluat, modelat sub forma cetății Boulogne. Curtea aclamă și toată lumea lovește cu cuțitele în mese când patru oameni cară prin sală o tavă imensă cu plăcinta, o înfățișează regelui și o așază pe un postament din fața lui. Corul de la balconul de deasupra sălii cântă un imn al victoriei, iar regele, transpirând și epuizat de ospățul îndelung, radiază de plăcere.

Ceasornicarul meu a făcut un ceas în formă de tun și acum Will Somers îl aduce în sală într-o trăsurică special gândită pentru el, țopăind și sărind pe sub flamura Sfântului Gheorghe. În timp ce toată lumea ovaționează și scoate strigăte de încurajare, Will se apropie cu o lumânărică de tunul micuț din aur, având un aer grozav de caraghios, se preface că se dă înapoi de spaimă și în cele din urmă joacă scena aprinderii fitilului.

Atinge cu îndemânare un buton tăinuit, iar micul tun bubuie, scuipă o flacără și aruncă o bilă spre zidurile din aluat ale plăcintei în formă de castel. Lovitura e bine țintită: turnul se prăbușește în urma atacului și se aud aplauze răsunătoare.

Regele e încântat. Se ridică greoi în picioare, strigând cu putere:

— *Henricus vincit!*[11]

Toată curtea îi răspunde strigând:

— Ave, Cezar! Ave, Cezar!

---

[11] Henric a învins. (lat.).

Zâmbesc și aplaud. Nu îndrăznesc să mă uit peste masă înspre lorzi, unde Thomas va fi observat acest salut extaziat adresat unei plăcinte cu carne. Îmi strâng cu putere vârfurile degetelor, nevăzută de nimeni, ca să îmi reamintesc să nu rânjesc batjocoritor. Curtea e îndreptățită să sărbătorească, regele e îndreptățit să își savureze triumful. Se cuvine să-mi arăt încântarea și, pe lângă asta, în inima mea sunt mândră de el. Mă ridic în picioare și înalț paharul, toastând pentru rege. Întreaga curte mă urmează. Henric se ridică, clătinându-se ușor, și primește laudele deșănțate ale soției, fiicelor și oamenilor lui. Nu mă uit la Thomas.

* * *

Ospățul nu se mai termină. După ce mesenii au luat câte o felie din plăcinta în formă de castel și au mâncat toată carnea și tot peștele, sunt aduse dulciurile și budincile: porție după porție de hărți ale Franței făcute din zahăr și figurine din marțipan cu calul de luptă al regelui. Sunt aduse plăcinte cu fructe, fructe uscate și compot de fructe, toate puse în coșulețe din zahăr și boluri mari. Pentru răsfăț și pentru cei care mai pot să bea și să mănânce, pe fiecare masă se pun alte fructe uscate și nuci și sunt aduse vinuri dulci din Portugalia.

Pofta regelui este uriașă. Mănâncă de parcă n-ar mai fi pus nimic în gură de când a părăsit Anglia. Mănâncă întruna, chipul i se face tot mai roșu și transpiră atât de tare, încât un paj stă lângă el cu un șervet curat din olandă și îi șterge fruntea și gâtul leoarcă. Cere să i se mai toarne vin în paharul imens și face semn să i se aducă iarăși mâncăruri după mâncăruri. Stau lângă el și ciugulesc niște nimicuri, ca să mâncăm împreună, însă e un chin care durează toată ziua.

Mă tem că o să se îmbolnăvească. Arunc o privire spre medicii regali și mă întreb dacă vor îndrăzni să îi propună să pună capăt acestui ospăț gigantic. Toți curtenii și-au împins farfuriile deoparte și unora le-au căzut capetele pe masă, căci sunt prea beți ca să mai rămână treji. Numai regele continuă să mănânce încântat și le trimite cele mai bune feluri de

mâncare preferaților săi, care se înclină, zâmbesc, îi mulțumesc și se văd siliți să guste din ele și să se prefacă încântați că au mai primit ceva de mâncare.

În cele din urmă, când soarele apune, regele își împinge farfuria la o parte și le face semn servitorilor să plece.

— Gata, gata, am mâncat destul. Destul!

Se uită la mine și își șterge grăsimea lucioasă de la gură.

— Ce ospăț! zice el. Ce sărbătoare!

Încerc să zâmbesc.

— Bine ai venit acasă, mărite soț. Mă bucur că ai mâncat bine.

— Bine? Sunt ghiftuit. Mă doare burta de-atâta mâncare.

— Ai mâncat prea mult?

— Nu, nu! Unui bărbat de statura mea îi place o masă bună. Îmi trebuia o masă bună după toate câte le-am îndurat.

— Atunci mă bucur că ai avut parte de una.

El dă din cap.

— Avem și spectacol cu măști? Se va dansa?

Desigur, acum, că a terminat cu îndopatul, vrea să se întâmple altceva – și o vrea imediat. Mă gândesc o clipă că Edward, care are numai șase ani și ia masa în liniște în odăile lui, are mai multă răbdare decât tatăl său, care trebuie să mănânce până i se face greață și apoi vrea să știe ce o să se întâmple după aceea, imediat după aceea.

— Va fi dans, îl liniștesc eu. Și va fi și un spectacol cu măști, anume pentru a-ți sărbători victoria.

— Tu vei dansa?

Arăt spre coroana lui Anne Boleyn, care mă apasă greu pe cap.

— Nu sunt îmbrăcată cum se cuvine pentru dans, îi spun. Mă gândeam să stau și să-i privesc pe dansatori împreună cu tine.

— Trebuie să dansezi! zice el imediat. Nu există femeie mai frumoasă ca tine la curte. Vreau să-mi privesc soția dansând. N-am venit acasă ca să te văd stând pe scaun. Kateryn, pentru mine nu va fi deloc sărbătoare dacă nu vei dansa.

— Să merg să-mi pun boneta?

— Da, du-te, zice el. Și întoarce-te repede.

Dau din cap spre Nan, care pocnește din degete, chemând două slujnice, după care ies pe ușa din spatele tronurilor, ce dă într-un coridor mic.

— Vrea să îmi schimb coroana cu o bonetă, ca să pot dansa, îi spun eu obosită. Trebuie să dansez.

— Fetelor, dați fuga și aduceți boneta aurie a Maiestății Sale din odaia ei de îmbrăcat, zice Nan.

Fetele pleacă în fugă și Nan exclamă înciudată:

— Ar fi trebuit să le spun s-aducă un pieptăn și o plasă! O să iau una din odaia mea. Așteaptă-mă aici.

Nan pleacă zorită, iar eu mă duc la fereastră și mă uit afară. Aerul rece plutește ca un abur, iar zumzetul curții din dosul ușii închise pare de-acum îndepărtat. Castelul Leeds e înconjurat de un șanț cu apă stătută și rândunicile zboară pe deasupra lui, aproape atingându-și reflexiile lor argintii, se tot învârt în timp ce le privesc, iar cerul se face piersiciu și auriu. E un apus minunat, aproape stacojiu de-a lungul orizontului și apoi de un roz tot mai pal, până când partea de jos a norilor e poleită cu aur și cerul de deasupra lor e de un azuriu din cel mai palid. Preț de o clipă sunt conștientă de mine însămi, îmi simt propria ființă așa cum mi-o simt atunci când mă rog singură: o femeie încă tânără, ce se uită pe fereastră la păsări și la apă, într-un timp și într-un loc anume, cu aștrii destinului meu nevăzuți pe cerul de deasupra, cu voia Domnului în fața mea, știind atât de puține și tânjind după atât de multe și cu un soare care apune ca pentru a marca sfârșitul unei zile noi.

— Să nu spui o vorbă.

Recunosc imediat vocea scăzută a lui Thomas – pe cine altcineva aud în vis în fiecare noapte? –, mă întorc și iată-l stând în fața ușii închise, parcă un pic mai obosit și un pic mai slab decât atunci când l-am văzut ultima oară, la pupa vasului regelui, îndepărtându-se de mine fără niciun semn de rămas-bun.

Tac și îl aștept să vorbească.

— N-a fost o victorie măreață, zice el cu o furie stăpânită. A fost un măcel. A fost o harababură. Nu am avut armele care

ne trebuiau, nici echipament pentru soldați. Nu am putut nici măcar să-i hrănim. Oamenii zăceau în noroi, fără corturi, fără niciun adăpost, și au murit cu sutele din cauza bolilor. Ar fi trebuit să mărșăluim spre Paris, așa cum era stabilit. În schimb, am irosit viețile englezilor pentru un oraș fără valoare, pe care nu vom fi niciodată în stare să-l păstrăm, pentru ca el să poată spune că a cucerit o cetate și să se întoarcă acasă.

— Taci, îi spun. Cel puțin te-ai întors teafăr. Cel puțin el nu a fost bolnav.

— Habar n-avea ce să facă, nici ce ar trebui făcut. Nu știe să aleagă momentul potrivit pentru un marș, nu știe cum să-și organizeze oștirea, să-i ordone când să mărșăluiască, când să se pregătească, când să se odihnească. Nu știe nici măcar atât cât trebuie pentru a da ordine. Zice un lucru, apoi zice altceva și pe urmă face o criză de nervi pentru că nu îl înțelege nimeni. Poruncește cavaleriei să șarjeze într-o direcție, arcașilor să plece într-alta, apoi le trimite veste să vină înapoi și dă vina pe ei pentru greșeală. Iar când totul se ducea de râpă în jurul nostru – oamenii se îmbolnăveau, francezii rezistau –, nu izbutea să priceapă că am dat de necaz. Nu îi păsa că oamenii erau în primejdie. Declara că războiul e costisitor și că nu se teme de riscuri. Habar n-are de valoarea unei vieți. Habar n-are de nicio valoare.

Vreau să îl întrerup, însă el nu vrea să tacă.

— Când, în cele din urmă, am învins, a fost un masacru. Două mii de orășeni, cu femei și copii după ei, au ieșit din oraș și au trecut pe lângă el, iar el stătea mândru pe cal în armura lui italienească. Au plecat pe vânt și ploaie, fără să aibă nimic la ei, nici măcar o traistă cu mâncare. El a jurat că vor trebui să meargă până la liniile franceze de la Abbeville, însă oamenii s-au pus jos și au murit pe marginea drumului, timp în care trupele lui le jefuiau căminele. E un ucigaș, Kateryn, un ucigaș nemilos. Iar acum, că s-a terminat, o numește o victorie măreață. Habar n-are că a fost o harababură. Oștirea lui Howard a fost pe punctul de a se răscula. Boulogne nu va putea fi păstrat. Asta-i doar

deșertăciune – o cucerire deșartă. El habar n-are că nu e o victorie măreață. Știe doar ce vrea să știe, crede doar ce vrea să creadă, aude numai ce poruncește. Nimeni nu-i spune adevărul, iar el nu l-ar vedea nici dacă l-ai scrie cu sângele victimelor lui.

— E rege, zic eu simplu. Regii nu sunt întotdeauna așa?

— Nu! exclamă Thomas. Am fost la curtea regelui Ungariei, am vorbit cu împăratul însuși. Există bărbați măreți cărora le dai ascultare fără a pune întrebări, însă ei înșiși își pot pune întrebări. Au îndoieli! Cer rapoarte adevărate. Primesc sfaturi. Acest rege nu e așa. E orb față de propriile lipsuri, e surd la sfaturi.

— Taci, taci! zic eu neliniștită, aruncând o privire spre ușa închisă.

— În fiecare an e din ce în ce mai rău, insistă el. Toți sfetnicii lui cinstiți sunt morți sau au căzut în dizgrație. Și-a ucis toți prietenii din copilărie. Nimeni din preajma lui nu îndrăznește să-i spună adevărul. Firea lui a scăpat cu totul hățurile.

— Nu ar trebui să zici…

— Ar trebui să zic! Trebuie să o zic… fiindcă te previn.

— Mă previi în legătură cu ce?

El se apropie încă un pas, însă întinde mâinile, ca să mă împiedice să vin spre el.

— Nu. Nu pot sta lângă tine. Am venit doar ca să-ți spun asta: e periculos. Trebuie să ai grijă.

— Am grijă tot timpul! exclam eu. Te visez, dar nu vorbesc niciodată despre tine. Nu-ți scriu niciodată, nu ne întâlnim niciodată! Am renunțat la tine. Am renunțat cu totul la tine – doar pentru el. Mi-am frânt inima ca să-mi fac datoria.

— O să se sature de tine, zice el înverșunat, iar dacă nu-i oferi niciun motiv să divorțeze, o să te omoare ca să scape de tine.

Este o previziune atât de ucigătoare, încât pentru o clipă rămân mută de uimire.

— Nu, Thomas, te înșeli. Mă iubește. M-a făcut regentă. Are mai multă încredere în mine decât în oricine altcineva. I-am

adus copiii la curte. Sunt mama lor. Eu sunt o excepție. Nu și-a iubit nici o altă soție așa cum mă iubește pe mine.

— Tu ești cea care se înșală, prostuțo. Și pe Katherine de Aragon a făcut-o regentă. A poruncit o slujbă de mulțumire pentru Katherine Howard pe tot întinsul țării. Poate să se răzgândească într-o clipă și să te omoare într-o săptămână.

— Nu e așa! Nu e așa! scutur eu din cap ca una dintre figurinele de la ceasurile mele. Îți jur că mă iubește.

— A azvârlit-o pe regina Katherine într-un castel umed și rece și ea a murit din cauza nepăsării, dacă nu cumva din cauza otrăvii, își continuă el enumerarea. Pe Anne a decapitat-o pe baza unor dovezi mincinoase. Sora mea ar fi fost părăsită într-un an dacă n-ar fi rămas însărcinată – și chiar și așa, tot a lăsat-o să moară singură. Pe Anne de Cleves ar fi executat-o pentru înaltă trădare dacă ea nu ar fi fost de acord cu divorțul. Căsătoria lui cu Katherine Howard era nulă, deoarece ea era deja măritată, așa că ar fi putut să o părăsească și s-o lase acoperită de rușine, dar a preferat s-o execute. A vrut s-o știe moartă. Când se va sătura de tine, o să te omoare. Își omoară familia, prietenii și soțiile.

— Trădătorii trebuie să fie executați, șoptesc eu.

— Thomas Morus nu era un trădător. Margaret Pole, verișoara regelui, nu era o trădătoare, era o bătrână doamnă de șaizeci și șapte de ani! Episcopul John Fisher era un sfânt, Thomas Cromwell era un slujitor loial, Robert Aske și toți pelerinii milei aveau o indulgență regală. Katherine Howard era o copilă, iar Jane Rochford era nebună. El a schimbat legea ca să poată decapita o nebună.

Tremur ca și cum aș fi cuprinsă de friguri. Îmi încleștez maxilarul ca să-mi opresc clănțănitul dinților.

— Ce spui tu acolo? Thomas, ce-mi spui tu acum?

— Spun ceea ce știi deja, ceea ce știm cu toții, dar niciunul dintre noi nu îndrăznește s-o spună. E nebun. E nebun de ani de zile, Kateryn. I-am jurat credință unui nebun. Și, cu fiecare an ce trece, e tot mai orb și mai periculos. Niciunul dintre noi nu e ferit de toanele lui. Am văzut. Am văzut-o în sfârșit în Franța, căci și eu fusesem orb. E un ucigaș, ucide fără rost. Iar

tu vei fi următoarea lui victimă.

— N-am greșit cu nimic.

— De-aia o să te și omoare. Nu suportă perfecțiunea.

Mă reazem cu spatele de zidul rece din piatră.

— Thomas, of, Thomas, ce lucru groaznic îmi spui tu acum!

— Știu. Ăsta e bărbatul care a lăsat-o pe sora mea să moară.

Din doi pași iuți, străbate holul micuț, mă cuprinde cu un braț și mă sărută sălbatic, de parcă ar vrea să mă muște, de parcă ar vrea să mă devoreze.

— Ești singura făptură căreia i-aș spune așa ceva! îmi zice el îndârjit la ureche. Trebuie să te păzești de el, ca să scapi cu viață. Nu voi mai vorbi cu tine. Nu pot fi văzut cu tine. E spre binele amândurora. Ai grijă, Kateryn! Dumnezeu să te aibă în pază. Rămas-bun.

Mă agăț de el.

— Nu mai vreau încă un rămas-bun! O să te mai văd. Acum, că ești acasă și e iarăși pace, de bună seamă că o să te văd măcar o dată pe zi, nu?

— Sunt noul amiral al forțelor navale regale, zice el. Voi fi plecat pe mare.

— Te duci să-ți primejduiești iar viața! Nu acum, nu când întreaga curte s-a întors teafără acasă!

— Îți jur că voi fi mai în siguranță pe mare decât vei fi tu cu ucigașul ăla în patul tău, zice el încrâncenat, apoi se smulge de lângă mine și pleacă.

[15] Palatul Whitehall, Londra, toamna anului 1544

Există un pictor nou, Nicholas de Vent, căruia i s-a cerut să vină din Flandra ca să picteze un tablou, un portret mare, aproape în mărime naturală, al întregii familii regale, în stilul

răposatului Hans Holbein. Sunt foarte mândră că vom avea un portret de familie cu noi toți. Eu am izbutit să strâng laolaltă această familie, să-l conving pe rege să acorde fiicelor lui rangul oficial de prințese și moștenitoare, să-i aduc pe tată și pe fiu sub același acoperiș. Poate că nu voi reuși să-i ajut să se înțeleagă și să se iubească unul pe altul, dar cel puțin s-au cunoscut. Tatăl nu mai e o ființă complet imaginară pentru acest băiețel singuratic. Copilul nu mai e fiul fantomă al unei mame asemuite cu sfinții, ci un băiat adevărat, care merită atenție pentru ceea ce e el însuși.

Eu și regele petrecem o după-amiază plăcută discutând cum va arăta portretul și cum va trebui potrivit pe peretele de la palatul Whitehall, unde urmează să fie pus pentru totdeauna. Peste sute de ani oamenii îl vor vedea ca și cum ar sta în fața noastră, ca și cum ni se vor prezenta. Hotărâm că trebuie să fie cam ca un triptic dintr-un altar, cu regele în mijloc, eu lângă el și Edward, moștenitorul lui, sprijinindu-se de tron. De cealaltă parte, aproape în niște panouri laterale, mărginite de o ramă asupra căreia nu ne putem hotărî încă, vor fi cele două fete, Elizabeth și Mary. Eu vreau să văd multă culoare în tablou, pe pereți și pe tavan. Eu și fetele suntem brodeze pasionate și iubim culorile și modelele vii, așa că vreau ca în portret să se vadă asta. Vreau să fie la fel de frumos ca lucrurile pe care le brodăm noi. Regele propune ca în spatele tronului să se profileze o imagine cu ruinele cetății Boulogne și cu steagul lui Henric fâlfâind pe turnul distrus, iar pictorul zice că o să facă o schiță și o să ne-o arate.

Pictorul va începe lucrul cu niște schițe pregătitoare, făcute cu fiecare dintre noi în parte. Prințesele vor fi primele. Le ajut pe Elizabeth și Mary să își aleagă rochiile și bijuteriile pentru întâlnirile în care le va desena artistul. El le va face portretele în cretă și cărbune și apoi va copia imaginile pe fundalul bogat colorat pe care îl vor picta ucenicii în atelierul lui.

Henric vine să-l privească pe maestrul de Vent când face primele schițe cu Mary. Ea poartă o fustă de un stacojiu închis și, peste ea, o rochie cu mâneci din brocart. Are o bonetă conică franțuzească aurie, ce-i acoperă părul castaniu-roșcat,

și e frumoasă. Stă în picioare, un pic țeapănă, și când intră regele, face o reverență mică, temându-se să se miște. Henric îi trimite o bezea, de parcă ar fi un curtean.

— Trebuie să ne arătăm oamenilor, zice el. Trebuie să ne vadă chiar și când nu suntem aici, chiar și când suntem plecați în peregrinare sau la vânătoare. Lumea trebuie să îl poată vedea pe rege cu toată familia regală. Trebuie să ne recunoască, așa cum și-ar recunoaște frații și surorile. Înțelegi? Trebuie să fim la fel de îndepărtați precum zeii și la fel de familiari precum sfinții lor, zugrăviți în biserica parohială.

Mary stă în picioare și pare mândră și fragilă. Mă gândesc că arată deopotrivă ca o femeie gata să lupte pentru drepturile ei și ca o fată care se teme că nu o va iubi nimeni. E un amestec atât de contradictoriu de cutezanță și vulnerabilitate, încât nu știu dacă pictorul e în stare să redea toate aspectele ei, dacă e capabil să înțeleagă că are în față o fiică obișnuită să fie respinsă și o tânără care tânjește să fie iubită. Cum pozează așa, cu mâinile împreunate în față în rochia aceea stacojie, îi văd chipul palid și serios și mă gândesc cât de dragă îmi este tânăra asta loială și năbădăioasă.

Elizabeth vine după ea și își înalță ochii negri spre artist, zâmbindu-i. În timp ce Mary e sfidătoare, Elizabeth e prietenoasă, însă sub fațada cochetăriei lui Elizabeth se ascunde aceeași nevoie înflăcărată de iubire și aceeași sete de recunoaștere.

Pictorul mi-a arătat primele schițe, iar acum urmează să facă un cadru exterior pentru portret, unde va înfățișa două arcade frumoase ce dau spre grădinile din spate. În pragul lor îi va picta pe cei doi bufoni: Will Somers cu maimuțica lui și bufona lui Mary. Așa e ceva mai bine decât cu ruinele de la Boulogne, însă nu sunt sigură că îmi doresc o pereche de bufoni într-un portret al familiei regale. Pictorul îmi explică rostul lor: sunt acolo ca să arate că nu am devenit excesiv de trufași. Încă mai avem oameni care se îndoiesc de noi, care vorbesc despre lipsurile noastre omenești, care râd de noi,

păcătoșii.

— Și regele știe asta? întreb eu.

Pictorul dă din cap că da.

— A fost de acord?

— Maiestății Sale i-a plăcut ideea.

Mă bucur. Asta arată că regele nu se crede mai presus de greșeli, așa cum susținea greșit Thomas. În realitate regele are îndoieli și îl ascultă pe bufonul Will, al cărui dar de la Dumnezeu este să dea glas acestor îndoieli.

Zidul dintre cele două arcade strălucitoare urmează să fie decorat ca o cutie de bijuterii, cu un tavan de trandafiri roșii și patru stâlpi aurii, un fundal potrivit pentru o familie care are totul. În dreapta va sta Elizabeth, în stânga va fi Mary, iar în centru, îmbrăcat tot în acel roșu-închis de pe blazonul Lancasterilor, se va afla prințul, scumpul de Edward, ce va sta în picioare lângă tatăl său, regele. Acesta va fi așezat pe tron, iar eu voi ședea lângă el. Tabloul va fi copiat, gravat și răspândit în tot regatul, în întreaga creștinătate. Va afirma triumful ambiției Tudorilor. Iată-l pe Henric, voinic și chipeș, puternic și viril, lângă fiul său, un băiat sănătos, ce devine bărbat în preajma lui, alături de mine, o soție destul de tânără ca să mai poată zămisli, cu cele două frumoase fiice ale sale într-o parte și în alta și cu poporul Angliei – perechea de bufoni – uitându-se la splendoarea noastră.

— Arată bine, zice Henric încet în spatele meu, privind aprobator spre prințesa Mary.

— Suferă foarte rău din cauza durerii de burtă, dar cred că e mai bine, îi răspund eu. Cred că e din ce în ce mai bine. Am grijă să mănânce regulat, să facă mișcare și apoi să se odihnească.

Regele dă din cap aprobator.

— Poate că ar trebui să o mărit, zice el, de parcă tocmai acum i-ar fi venit ideea.

Îi arunc un mic zâmbet pieziș.

— Mărite soț, pe cine ai în minte? îi spun jucăuș. Căci știu, la fel de bine cum te știu pe tine, că te-ai gândit la cineva pentru ea. Și probabil că un ambasador vorbește deja despre

asta la vreo curte regală importantă.

Mă ia de mână și mă îndepărtează de artist și de prințesa Mary, ai cărei ochi negri ne urmăresc, de parcă fata ar ști că tatăl ei are planuri pentru ea.

— Mă tem că la început n-o să-i placă, însă cum Franța ne e dușman, Spania e un aliat în care nu putem avea încredere și mai e și dușmănia papei, mă gândeam la o alianță nouă – cu Germania sau, poate, cu Danemarca ori Suedia.

— Ar trebui să fie liberă să se roage în credința ei. Ăștia nu sunt luterani?

— Ar trebui să se supună soțului, mă corectează el.

Șovăi. Mary e inteligentă și cumpănită. Dacă ar avea ocazia să discute despre religie cu un soț inteligent, s-ar putea converti la credința mea, aceea că Dumnezeu ne vorbește fiecăruia dintre noi în parte și că nu avem nevoie nici de papă, nici de preoți și nici de vreo statuie din care curge sânge ca să găsim calea spre credință. Dumnezeu ne cheamă și noi nu trebuie decât să ascultăm. Nu există scurtături șirete pe calea spre iertare. Există o singură cale și o singură Biblie, iar o femeie o poate studia la fel de bine ca un bărbat. Mary l-a ascultat pe Cranmer, a stat de vorbă cu predicatorii veniți să ne viziteze. A lucrat cu mine la Noul Testament al lui Erasmus și face o traducere frumoasă a Evangheliei Sfântului Ioan, la care lucrează aproape singură. Când va trebui să își plece voința în fața unui soț, s-ar putea să descopere că îmblânzirea spiritului ei o va conduce spre Dumnezeu. Cred că eu am auzit glasul Domnului atunci când mi-am dat seama că trebuie să încetez să ascult de propria-mi voință. Poate că fiica mea vitregă va face la fel.

— Cred că ar fi o ocazie extraordinară pentru ea, zic eu cu sinceritate. I-ar face foarte bine să se mărite. Dar nu ar putea să o facă împotriva credinței ei.

— Aha! Crezi că ar trebui să se mărite?

— Cred că un bărbat bun i-ar da ocazia să judece, să studieze și să-l slujească – pe el și țara ei, îi răspund. Și să-și iubească soțul și copiii.

— Ai putea să o pregătești pentru această schimbare a

situației ei? Ai putea să i-o recomanzi?

Îmi plec capul.

— Aș fi onorată să vorbesc cu ea și să-i spun că aceasta e intenția ta.

— Nu încă, zice el precaut. Deocamdată nu-i spune nimic. Dar asta am de gând să fac. Dacă vreau să păstrez Boulogne și să silesc Franța să încheie pace, o să-mi trebuiască un pic de sprijin. Mary va crea o alianță indestructibilă cu germanii. E prințesă și știe că asta este datoria ei în viață.

* * *

Toamna aceasta, odată ce regele s-a întors în patul meu și odaia mi-e iarăși îmbâcsită de mirosul grețos de carne putredă, încep să visez din nou. E întotdeauna același vis. Urc o scară circulară umedă, cu o mână pe zidul jilav din piatră, iar cu cealaltă mână țin lumânarea care pâlpâie. Un curent rece care se ridică în vârtej de la podeaua de dedesubt mă previne că nu sunt singură: cineva urcă scările în urma mea. Teama de făptura aceea care mă urmărește în tăcere mă îmboldește să urc, să pășesc repede pe scări, așa că flacăra lumânării se leagănă în bătaia curentului și amenință să se stingă. Odată ajunsă la capătul scării, mă pomenesc în fața a șase uși aranjate în cerc în jurul palierului, mici ca niște intrări în celulele unei temnițe. Mă gândesc că sunt încuiate, dar când mă duc la prima ușă și ating mânerul rotund, acesta se răsucește cu ușurință și fără zgomot sub mâna mea. Mă gândesc atunci să nu intru. Nu știu cine e înăuntru și simt miasma de putreziciune, de parcă în dosul ușii ar fi ceva rău, de parcă în încăpere ar putrezi ceva. Însă după aceea aud pași pe scară, în spatele meu, și știu că trebuie să merg mai departe, ca să scap de insul care mă urmărește. Ușa se deschide, pășesc înăuntru, apoi ușa e trântită și zăvorâtă în spatele meu, sunt prizonieră, flacăra lumânării se stinge și mă pomenesc în beznă.

În bezna absolută din tăcerea înțărcuită a odăii, aud pe cineva mișcându-se pe furiș.

* * *

Nevoia de aliați a regelui devine acută, căci atacurile francezilor asupra vaselor noastre se întețesc. În mintea nimănui nu mai încape vreo îndoială că francezii ne vor prăda orașele și porturile de pe coastă, poate chiar ne vor invada. Rețeaua de iscoade a regelui și negustorii noștri aduc vești cum că rivalul și dușmanul său de-o viață, regele Francisc al Franței, își înarmează pescarii și negustorii și își construiește corăbii de luptă. Fiecare din cei doi regi încearcă să își facă o flotă cât mai puternică, iar noi am rămas în urma francezilor, care se laudă că stăpânesc Canalul Mânecii, ba chiar și Marea Nordului.

Vremurile fiind grele, Thomas nu mai ajunge niciodată la curte. E ba la Portsmouth sau Plymouth, ba la Dartmouth, Ipswich, Shoreham sau Bristol, și supraveghează construcția noilor corăbii, pregătirea și echiparea celor vechi, strângerea și instruirea echipajelor. Acum, de când are propria sa corabie de luptă, trăiește la bordul ei. Inspectează vasele puse în grabă în slujba regelui și încearcă să recruteze oameni care să vrea să devină soldați și să lupte în turnurile șubrede din lemn ce se ridică pe punțile corăbiilor negustorești și ale micilor vase de pescuit.

Pe când soarele apune tot mai devreme în fiecare zi, eu mi-l închipui înfășurat într-o pelerină groasă, stând în spatele cârmaciului și scrutând orizontul întunecat, în căutarea corăbiilor inamice, și mă rog în șoaptă Domnului să-l țină teafăr. Îngroziți de pericolul invaziei franceze, curtenii vorbesc tot timpul despre el și eu mă obișnuiesc să rămân nepăsătoare când cineva pomenește de amiral și de flota pe care o strânge. Mă deprind să ascult ca și cum aș fi interesată de corăbii, nu de comandantul lor.

Pe o vreme de toamnă dintre cele mai rele, Thomas plănuiește un atac asupra coastei Bretaniei și își adună flota în apropiere de insula Wight, sperând să prindă flota franceză adăpostită în port și să le distrugă corăbiile în danele unde sunt ancorate. Aflu despre acest plan de la Anne Seymour, cumnata lui, care l-a aflat de la soțul ei, Edward. Thomas a

trimis planul de luptă spre aprobare la Consiliul de Coroană. El zice că francezii trebuie distruși în port înainte de venirea primăverii. Zice că au galere cu vâsle care pot lupta pe orice vreme, spre deosebire de corăbiile noastre cu pânze, care au nevoie de un vânt prielnic. Zice că singurul fel în care se poate împiedica o invazie e ca flota franceză să fie distrusă încă dinainte de a ieși în larg. Toate castelele regelui de pe coasta de sud nu-i pot face dușmanului atâtea pagube cât un singur atac pe mare la momentul potrivit, dacă ar izbuti să-i surprindă nepregătiți, cu corăbiile ancorate.

Thomas scrie despre unele feluri noi în care să ne folosim corăbiile. Ele au fost folosite întotdeauna pentru transport – duceau soldați și arme acolo unde urma să se poarte bătălia –, însă Thomas îi scrie regelui că dacă am putea manevra vasele mai ușor și dacă le-am putea înarma cu tunuri grele, atunci ele însele ar putea fi folosite ca arme. O corabie care s-ar întâlni cu alta ar bombarda-o de la distanță, ar cuceri victoria cu tunurile chiar pe mare și n-ar mai fi silită să se apropie atât de mult și să o abordeze. El mai scrie și că galerele francezilor au tunuri înspăimântător de puternice, care aruncă drept la țintă ghiulele din piatră, ce pot găuri un vas inamic, că pot să atace cu pintenul etravei și abia apoi se lipesc de vasul inamic, astfel încât soldații lor urcă să lupte corp la corp pe o corabie deja lovită.

Fratele lui, Edward, susține în consiliu că Thomas are o pricepere nemaiîntâlnită pe mare, a călătorit până departe, a văzut șantierele navale de la Veneția, a privit cum se manevrează și cum luptă galerele lor, însă chiar în timp ce îi povestește asta regelui, Thomas Howard, rivalul celor doi frați la grațiile regelui, împreună cu fiul lui, Henry, râd batjocoritor și zic că vasele îi vor fi de folos regelui doar transportându-i oștirile în Franța sau apărând porturile englezești de invazia corăbiilor franceze. Ideea unei campanii navale duse de marinari pe mare li se pare ridicolă. Zic că Thomas Seymour a băut apă de mare și curtează sirene. E un visător, un prostănac.

Cei ce susțin războiul pe mare sunt aproape toți adepți ai

reformei. Cei ce zic că navele trebuie folosite ca pe vremuri sunt apărătorii vechii religii. Neînțelegerea se transformă în obișnuita dezbinare de la curte. E ca și cum nimic nu se poate stabili fără religie – iar religia nu poate fi stabilită clar niciodată, ci tot balansează dintr-o parte în alta.

— Iar acum se dovedește că cei doi Howard au dreptate, iar Tom Seymour e un prost, se răstește Henric furios la mine când vin în apartamentul lui înainte de cină.

În seara asta nu ia masa la curte. Piciorul îi stârnește prea multe dureri și acum are și febră. Mă uit la chipul lui roșu, transpirat, și mă simt la fel de înfricoșată ca un copil în fața unui părinte mânios. Mi se pare că nu pot face nimic ca să îl împac: indiferent ce voi zice, voi da greș.

— Să mănânc cu tine, dragul meu? întreb eu cu blândețe. Pot cere să ni se pună masa aici. Nu trebuie să merg în sala mare.

— Mănâncă în sala mare! izbucnește el. Curtenii trebuie să vadă tronul ocupat! Dumnezeu știe că fiicele mele nu-mi pot lua locul, iar fiul meu e un copil fără mamă. Sunt singur pe lume și comandanții mei sunt toți niște proști, iar Tom Seymour e cel mai rău dintre toți.

— Voi veni la tine când se termină masa, îi zic cu un glas liniștitor. Dar între timp pot să-mi trimit muzicanții să-ți cânte? Au o piesă corală nouă, bazată pe a ta…

— Tom s-a jucat de-a scufundatul cu corăbiile mele și acum e pe cale să le piardă pe toate! Crezi că pot fi alinat de niște proști care zdrăngănesc la lăute? Crezi că nu-s disperat? Sunt disperat și nimeni nu mă poate ajuta!

Anthony Denny înalță ochii și schimbă o privire cu doctorul William Butts. Toți așteaptă să vadă dacă reușesc să-l potolesc pe rege. Sunt singura lor speranță. Mă apropii tare de el și îmi pun mâna pe fața lui fierbinte și umedă.

— Iubirea mea, nu ești singur. Eu te iubesc, țara te adoră. Ce zici tu e groaznic, îmi pare tare rău.

— Chiar în seara asta am primit vești din Portsmouth. Din Portsmouth, doamnă. Tom Seymour a ridicat pânzele pe cea mai groaznică furtună din ultimii ani de zile și probabil că s-a

prăpădit. Și toate corăbiile mele s-au prăpădit odată cu el.

Nu tresar, nici măcar nu închid ochii, deși simt o pulsație puternică în miezul trupului meu, de parcă aș fi rănită, de parcă aș sângera cu adevărat pe dinăuntru, însă rămân calmă, cobor privirea și zâmbesc spre chipul furios al regelui, ținându-mi mâna pe obrazul lui înfierbântat.

— Dumnezeu să-i apere, în numele Angliei, zic eu. Dumnezeu să-i apere pe toți cei ce-și primejduiesc viețile pe mare.

— Dumnezeu să-mi apere corăbiile! urlă regele. Ai habar cât mă costă să construiesc și să echipez un vas? Și dup-aia lui Tom îi vine una dintre ideile lui strălucite și distruge toată flota într-o acțiune fără sorți de izbândă! Și se mai și îneacă.

— S-a înecat? Flota e pierdută?

Vocea mea e calmă, dar simt cum îmi zvâcnesc tâmplele de durere.

— Nu, nu, Maiestatea Voastră, deocamdată nu e atât de rău. Nu știm nimic sigur.

Denny face un pas înainte și i se adresează regelui:

— Știm că e furtună și că niște corăbii sunt date dispărute, iar vasul amiralului se numără printre ele, însă alte vești nu avem. S-ar putea ca totul să fie bine.

— Cum poate să fie bine când se scufundă ca pietrele? țipă Henric.

Rămânem toți tăcuți. Nimeni nu poate face nimic cu regele atunci când e cuprins de o asemenea mânie și nimeni nu îndrăznește măcar să încerce. Îmi tremură mâinile, însă la fel pățește și Denny. Mă gândesc: sigur că aș ști dacă ar fi mort, nu? Sigur aș ști-o, așa, pur și simplu, dacă s-ar legăna pe valuri, cu părul lui negru plutind pe lângă chipul lui alb, cu cizmele umplându-i-se încet de apă și trăgându-l în jos, pe fundul mării. De bună seamă că Dumnezeu are îndeajuns de multă milă și n-ar lăsa o păcătoasă ca mine și un păcătos ca el să se despartă fără să-și spună un ultim cuvânt de iubire, nu-i așa?

— Vasul amiralului e dat dispărut? îl întreb încet pe Denny.

Doctorul Butts vine cu o doctorie într-un păhărel. O pune

fără vorbe în mâna regelui, care e încleștată pe brațul jilțului, și privim în tăcere cum Henric o dă pe gât dintr-o singură înghițitură. După câteva momente de tăcere, vedem cum mâna cu care strânge brațul jilțului i se mai relaxează, iar cuta înfricoșătoare de pe frunte i se netezește. Scoate un oftat adânc.

— Presupun că nu ești tu de vină, îmi zice el fără tragere de inimă.

Reușesc să zâmbesc.

— Cred că nu, îi spun.

Își freacă fața umedă de mâna mea ca un câine bolnav care caută mângâiere. Mă aplec și îl sărut pe obraz. Își pune mâna pe spinarea mea bine strânsă în corsaj și, fără a fi văzut de curteni, o lasă să-i alunece în jos și mă strânge de fund.

— Ești îngrijorată, zice el.

— Pentru tine, îi răspund ferm. Sigur că da.

— Foarte bine. Prin urmare, du-te la cină și întoarce-te la mine când vei fi cu mintea mai liniștită. Întoarce-te după ce ai mâncat.

Fac o reverență și o pornesc spre ușă. Anthony Denny – acum *sir* Anthony Denny, de când și-a câștigat rangul de cavaler la Boulogne – iese din cameră odată cu mine.

— Au pierit mulți oameni? îl întreb încet.

— Au ieșit în larg și au fost împrăștiați, iar apoi au fost nevoiți să fugă din fața unei furtuni, dar mai mult de-atât nu știm, îmi răspunde el. Cum o fi voia Domnului.

— Vasul amiralului?

— Nu știm. Ne rugăm la Dumnezeu să primim vești cât mai curând și ca regele să nu-și facă griji mai mari.

Bineînțeles, pentru *sir* Anthony ăsta e lucrul cel mai important. Viețile marinarilor, curajul superb al lui Thomas, toate astea contează prea puțin – pentru el, pentru noi toți – în comparație cu dispoziția regelui.

— Amin, rostesc eu, plecându-mi capul.

* * *

Mă rog pentru el. E tot ce pot să fac. Mă rog să scape viu și

îl ascult pe rege plângându-se de eșecul lui, de prostia lui, de nechibzuința lui, timp în care mă rog ca el să fi rămas în viață, să fi supraviețuit furtunii, să scruteze orizontul printr-o spărtură în norii negri undeva în larg, pe Canalul Mânecii, și să se uite la pânzele strânse, așteptând ca vântul să se mai domolească.

Apoi primim de la Portsmouth vestea că flota a intrat șontâc-șontâc în port, corabie după corabie, cu pânzele sfâșiate și catargele rupte, și că niște vase sunt încă date dispărute. Vasul amiralului ajunge în port cu catargul principal rupt, dar Thomas e în picioare la pupa, înfășurat în pelerina lui de mare. Thomas s-a întors, Thomas e teafăr. Curtea e bucuroasă că a scăpat cu viață – fratele lui, Edward, dă fuga la capelă și cade în genunchi, ca să-i mulțumească lui Dumnezeu că a cruțat-o pe cea mai strălucită rudă a sa –, însă regele nu împărtășește această bucurie și nimeni nu îndrăznește să îi dea glas în fața lui. Dimpotrivă, el își reia plângerile: zice că Thomas e un prost, un prost neînfricat, că a distrus încrederea regelui în el și că și-a trădat misiunea. Regele bombăne că, probabil, a fost un act de trădare, o chestiune ce trebuie judecată într-un proces, că un om ce se dovedește atât de nechibzuit cu averea și oștirea regelui e la fel de rău ca un trădător, ba chiar mai rău de-atât. Că, de vreme ce Dumnezeu nu l-a înecat, cade în sarcina regelui să îl decapiteze.

Mă rog în tăcere. Nici vorbă să dau vreo slujbă de mulțumire pentru că amiralul a scăpat cu viață. Nu rostesc niciun cuvânt în apărarea lui. O singură dată mă gândesc, nebunește, să-i cer cumnatei lui, Anne, să-i scrie în numele ei, fără să mă pomenească deloc pe mine, și să-l vestească să vină la curte de îndată, înainte ca regele să își găsească singur motive care să-l mânie și mai tare și să-l aresteze pe Thomas pentru infracțiunea de vreme rea. Dar nu îndrăznesc. Mi-o împărtăși ea interesul față de noua religie, mi-o fi jurat ea loialitate când a intrat în slujba mea, însă nu e cine știe ce mare prietenă cu mine: devotamentul ei față de familia Seymour are întâietate față de orice altceva. Nu i-a fost

niciodată prietenă lui Thomas de dragul lui. Devotamentul înflăcărat față de soțul ei o face prostesc de geloasă pe toți ceilalți inși din viața lui. Îl privește pe Thomas cu ochi răi din cauza farmecului său și a naturaleței cu care se poartă la curte. Se teme că lumea îl preferă în dauna soțului ei – și are dreptate. Singurele laude pentru vreun membru al familiei soțului sunt rezervate răposatei lui surori, Jane, regina Jane, mama prințului Edward, pe care o pomenește în fața regelui ori de câte ori are ocazia: „sora mea Jane”, „sfânta Jane”, care, în mod convenabil, e moartă.

Așa că nu îndrăznesc să spun ori să fac nimic, nici măcar atunci când regele, șchiopătând îndurerat, vine în odăile mele ca să stea cu mine, să le privească pe doamnele mele dansând sau să mă asculte citind. Nu zic nimic nici atunci când aduce sub braț o hartă a coastei de sud și a porturilor primejduite, ci torn apă într-un vas întins, pentru ca perechea mea preferată de canari să facă o baie, încălzindu-se la soarele ce se revarsă pe fereastră.

— Ai grijă! O să-și ia zborul?

— Vin la mâna mea.

— N-o să se înece? întreabă el țâfnos.

Păsările își cufundă capetele strălucitoare în apă și bat din aripi. Eu mă trag înapoi și râd când le văd cum împroașcă apa.

— Nu, le place să facă baie, zic.

— Nu sunt rațe, observă el.

— Nu, mărite soț, dar pare să le placă apa.

El le privește o clipă.

— Mi se par drăguțe.

— Le îndrăgesc nespus. Sunt atât de vesele și de istețe, de-ți vine să crezi că te înțeleg ce spui.

— Precum curtenii, zice el înverșunat.

Râd.

— Ai o hartă acolo, stăpâne?

El o agită în mână și spune:

— Mă duc să mă întâlnesc cu Consiliul de Coroană. Trebuie să reparăm toate castelele din toate porturile din sud. Mai

trebuie să construim și unele noi. Vin francezii, iar Thomas Seymour nu a reușit să-i oprească.

Pocnește din degete, chemându-și pajul, care așteaptă în ușă. Tânărul vine și îl lasă pe rege să-și rezeme greutatea pe umărul său.

— Te las acum cu distracțiile tale. Când erai măritată cu bătrânul Latimer, nu aveai nici dimineți însorite și nici păsărele.

— Așa-i, nu aveam.

Mă gândesc disperată cum să-l întreb de Thomas.

— Suntem în primejdie, mărite soț? zic eu.

— Bineînțeles că suntem. Și e numai vina lui. Voi porunci Consiliului de Coroană să îl judece pe Tom Seymour pentru înaltă trădare, din cauza pierderii nechibzuite a flotei mele.

Bărbătușul zboară în jurul uneia dintre colivii, speriat de tonul aspru al regelui, așa că pot să-mi întorc fața dinspre soțul meu și să spun fără efort:

— Doar nu poate fi vinovat de trădare! Ți-a fost mereu un slujitor bun și loial și întotdeauna l-ai îndrăgit.

— O să îi pun capul ăla frumos într-o țeapă, zice el cu o violență neașteptată și rece. Ai vrea să pui rămășag pe asta? adaugă apoi și iese pe ușă.

* * *

În tăcere, ca o fantomă, mă îndrept spre aripa regelui din vechiul palat. Nu am pe nimeni cu mine.

Le-am spus doamnelor de onoare că mă doare capul, că o să mă întind și-o să dorm, apoi m-am furișat afară din iatac și-am pornit-o spre odăile regelui prin micile galerii întortocheate, trecând prin ușa secretă care dă în iatacul lui, apoi prin odăile lui personale, acum pustii, până ce-am ajuns la sala lui de audiențe din interior, unde se întrunește Consiliul de Coroană. E ca în visul meu: mă furișez de una singură, nevăzută de nimeni. Poate că urc o scară întunecată dintr-un turn tăcut.

E ca în visul meu: nu e nimeni aici, în încăperile tăcute. Nu e niciun străjer la ușa dintre sala de audiențe retrasă și

încăperile pustii. Pot să stau lângă ușă și să-i ascult ce vorbesc. Îmi jur că dacă îi voi auzi spunând că îl vor aresta pe Thomas, îi voi trimite un mesaj ca să-i dau de veste, indiferent de riscuri. Nu pot sta deoparte, încremenită de teamă, când regele pariază pe ideea de a-i pune capul într-o țepușă pe Podul Londrei.

Edward, fratele său, vorbește în sprijinul lui. Îl aud cum citește cu glas tare dintr-o scrisoare trimisă de Thomas, în care acesta se apără. Glasul lui Edward e clar și deslușesc fiecare cuvânt prin ușa groasă.

— Și uitați aici, zice Edward. Lăsați-mă să vă citesc asta, Maiestatea Voastră. Thomas scrie: „Chemați-i pe toți comandanții și căpitanii care au făcut această călătorie și dacă vreunul dintre ei e în stare să spună că puteam sta mai mult în rada din Dover, la Downes sau Bollen Rode când s-a schimbat vântul, fără a ne pune astfel pe noi înșine sau vasele regelui într-o primejdie și mai mare, atunci lăsați-mă să iau asupră-mi vina, iar dacă am făcut tot ce se putea pe o vreme așa cum a fost cea de atunci, mi-aș dori ca înălțimile Voastre să dea vina pe vreme și să ne acorde iertarea lor, mie și celor aflați alături de mine, pentru a ne încuraja să slujim pe mare și altădată...”

— O, știe să scrie o scrisoare bună, bombăne Henric. Nimeni n-a spus vreodată că-i lipsește farmecul. Dar câte corăbii s-au pierdut?

— Sunt riscurile războiului, răspunde Edward.

Aud foșnetul hârtiei când împinge scrisoarea peste masă, ca să o citească regele.

— Nimeni nu cunoaște mai bine ca Maiestatea Voastră primejdiile peste care poate da un bărbat când merge la război. Dumneavoastră, care ați navigat spre Franța pe cea mai păcătoasă vreme! Thomas are noroc, căci trebuie să dea socoteală în fața unui rege care știe mai bine decât oricare altul din creștinătate ce pericole e nevoit să înfrunte un bărbat curajos. Ați fost în primejdii cumplite, Maiestatea Voastră. Știți că un bărbat curajos trebuie să și încerce norocul și să spere că o să fie de partea lui. Însăși esența

calităţii de cavaler – pe care o îndrăgiţi atât de mult – este ca un bărbat să-şi ia viaţa în propriile mâini ca să vă slujească.

— A fost nesăbuit, zice regele sec.

— Într-un anotimp al furtunilor, aud nemulţumirea mormăită a bătrânului duce de Norfolk, Thomas Howard. A fost o nebunie să iasă în larg! De ce n-a putut aştepta primăvara, aşa cum facem întotdeauna? E ceva tipic pentru un Seymour: a crezut că poate să întreacă un vânt de toamnă.

— Coasta trebuie apărată împotriva francezilor, intervine John Dudley. Iar francezii nu aşteaptă vremea frumoasă. Nu putea risca să lase flota în port. Dacă ne-ar fi atacat francezii? El ne scrie că galerele lor ne pot bombarda de la depărtare şi că pot merge printre vasele ancorate, cu sau fără vânt. Au arme, au echipaje la vâsle şi pot purta un război în orice anotimp, pe orice fel de mare. Trebuia să le distrugă înainte să ne invadeze.

Aud tusea seacă şi răguşită a regelui şi horcăitul lui când îşi strânge flegma şi o scuipă.

— Toţi păreţi mulţumiţi de purtarea lui, zice el înciudat.

Aud o tuse de protest din partea lui Henry Howard.

— Toţi, în afară de cei din neamul Howard şi de apropiaţii lor. Ca de obicei, zice îndârjit regele.

— Cu siguranţă n-a fost o încercare voită de a ne pune flota în pericol, atrage atenţia cineva.

— Ei bine, eu nu sunt mulţumit, zice Stephen Gardiner. E clar că a fost nechibzuit. E clar că ar trebui pedepsit.

— E uşor să spui asta de lângă o sobă caldă, bombăne Edward.

Îmi ţin răsuflarea. Popularitatea lui Thomas la curte lucrează în favoarea lui şi, în plus, toată lumea ştie că îşi riscă viaţa pe mare, în timp ce ei stau cu încălţările uscate.

— Poate să-şi păstreze rangul, hotărăşte Henric. Dar neapărat să-i spuneţi că sunt deosebit de nemulţumit. Trebuie să vină chiar el să-mi prezinte situaţia.

Aud scârţâitul scaunului regelui şi foşnetul ierburilor

așternute pe jos[12] când se chinuie să se ridice. Membrii Consiliului de Coroană sar în picioare și doi dintre ei dau fuga să-l ajute. Mă îndepărtez imediat de ușă, pășind pe vârfurile picioarelor în papucii mei din piele, străbat cabinetul privat și sunt pe cale să alerg prin iatacul regelui, când înlemnesc deodată locului, înghețată de spaimă.

În încăpere e cineva. Văd o siluetă tăcută, cu genunchii strânși la bărbie, așezată pe locul de la fereastră și aflată acum în bătaia soarelui, pe când mai înainte era ascunsă în umbră. O iscoadă, o iscoadă tăcută, nemișcată ca o statuie, care mă privește. E Will Somers, bufonul regelui. Probabil că m-a văzut strecurându-mă înăuntru, probabil că m-a privit cum ascultam la ușă, iar acum mă vede întorcându-mă grăbită în odăile mele: o soție vinovată mergând tiptil prin iatacul soțului ei.

Ridică spre mine ochii întunecați și vede vinovăția netăinuită de pe chipul meu.

— Will…

Face o tresărire comică exagerată, de parcă acum m-a văzut pentru prima oară, și sare uluit de pe scaun cu un salt mare, caraghios, care-l face să se rostogolească pe podea. Dacă nu mi-ar fi teamă, aș fi râs tare.

— Will… șoptesc eu în grabă. Nu te prosti acum.

— Dumneavoastră sunteți? Am crezut că e o fantomă, exclamă el încet. Fantoma unei regine.

— Le ascultam planurile, spun eu repede. Mă tem pentru prințesa Mary. Mă tem că va fi căsătorită împotriva voinței ei…

Will clatină din cap, hotărât să nu-mi ia în seamă minciuna.

— Am văzut prea multe regine, zice el. Și prea multe dintre ele sunt acum fantome. Nu vreau să văd o regină în primejdie. Nu vreau să mai văd o fantomă. Zău, jur că nu voi mai vedea vreuna. Nici măcar una.

---

12 Referire la un obicei larg răspândit în Anglia medievală, acela de a presăra ierburi pe podelele locuințelor pentru a le parfuma, dar și pentru a sluji ca insecticid și dezinfectant.

— Nu m-ai văzut? îl întreb, dându-mi seama ce vrea să spună.

— Nu v-am văzut nici pe Maiestatea Voastră, nici pe Kitty Howard furișându-se în jos pe scări în cămașa ei de noapte, nici pe Anne de Cleves, frumoasă precum portretul ei, plângând la ușa iatacului. Sunt bufon, nu străjer. Nu trebuie să văd lucruri și nu îmi e permis să le înțeleg. Nu are rost să le spun nimănui. Cine ar asculta un bufon? Așa că Dumnezeu să vă binecuvânteze.

— Dumnezeu să te binecuvânteze, Will, spun eu cu înflăcărare și dispar pe ușă în iatacul regelui, apoi străbat coridorul tăinuit până ajung la adăpostul odăilor mele.

[16] Palatul Whitehall, Londra, primăvara anului 1545

Zilele umede și reci ale acestui început de primăvară par să dureze la nesfârșit, de parcă zilele calde ale verii nu vor mai veni niciodată. Dimineața lumina e mai puternică și narcisele înfloresc reci pe malurile fluviului, dar grădinile sunt ude și, dincolo de zidurile înalte ale palatului, orașul e plin de apă: străzile prost canalizate sunt inundate cu apă rece și murdară. Când călărim, nu simțim nicio plăcere, căci caii înoată în noroi și ploaia înghețată ne cade în rafale pe chipuri. Venim acasă devreme, aplecați în șa, înfrigurați și uzi leoarcă.

Prizoniere în odăile noastre din pricina zilelor ploioase, eu și doamnele mele continuăm să studiem, citind texte din Biblie și traducându-le, atât ca exercițiu de învățare a latinei, cât și ca imbold pentru discuții înțelepte despre înțelesurile cuvintelor. Observ că sunt tot mai conștientă de frumusețea melodioasă a Bibliei, de muzica limbajului și ritmul punctuației ei. Îmi impun sarcina de a încerca să scriu într-o engleză mai bună, astfel ca frumusețea traducerii mele să se

armonizeze cu importanța cuvintelor. Înainte de a scrie o propoziție, îi ascult melodia în minte și abia apoi o aștern pe foaie. Încep să cred că vorbele pot fi acordate perfect, exact la fel ca notele muzicale, că există un ritm al prozei, așa cum există unul al poeziei. Îmi dau seama că ucenicesc întru scris și citit și că sunt propriul meu dascăl și propriul meu elev. Și îmi dau seama că iubesc munca asta.

Într-o dimineață, în timp ce studiem, se aude un ciocănit ușor la ușa îngustă care duce, pe o scară din piatră, către curtea grajdului. Slujnica mea bagă capul în odaie și zice încet:

— A venit predicatorul.

A așteptat la una dintre multele porți ale palatului pentru a-l aduce pe om direct în odăile mele. Nu fiindcă ar avea poruncă să vină în taină: regele însuși știe că primesc predicatori de la capela lui, de la catedrala St. Paul și de la alte biserici. Dar nu văd de ce curtenii – cei care nu vin la slujbele și lecturile noastre sau ceilalți, care îmi critică pasiunea – ar trebui să știe ce studiem și cu cine ne întâlnim. Dacă vor să învețe, pot veni să stea cu noi, iar dacă vor să afle doar de dragul de a bârfi, pot să o facă și-așa. Nu vreau ca lordul cancelar să mă privească de sus pe deasupra nasului său lung sau ca slujitorii să șoptească numele oamenilor serioși și cucernici care vin să stea de vorbă cu mine și doamnele mele, de parcă ne-am întâlni cu niște filfizoni. Nu vreau ca oamenii lui Stephen Gardiner să țină o listă cu numele tuturor celor care vin să vorbească cu mine, iar apoi să-și trimită slujbașii să-i urmărească până la casele lor și să-i ia la întrebări pe vecini.

— Aici e ceva ciudat, Maiestatea Voastră, zice șovăitoare slujnica.

Ridic privirea și o întreb:

— Ce e ciudat?

— Făptura care zice că e predicatorul pe care-l așteptați e o femeie, Maiestatea Voastră. N-am știut dacă asta e în regulă…

Simt cum mă apucă chicotitul și nu îndrăznesc să mă uit la

Nan.

— De ce nu ar fi în regulă, domnișoară Mary?

Fata ridică din umeri.

— N-am știut că o femeie cumsecade poate să predice, Maiestatea Voastră. Credeam că o femeie cumsecade trebuie să fie tăcută. Așa mi-a spus întotdeauna tatăl meu.

— Tatăl tău credea că spune adevărul, asta e sigur, zic eu grijulie, conștientă de ochii veseli ai lui Nan și de zâmbetul ei ascuns, însă noi știm că de fapt Cuvântul Domnului ajunge deopotrivă la bărbați și la femei, așa că atât bărbații, cât și femeile pot vorbi despre el.

Nu înțelege. Îmi dau seama după ochii ei sticloși că vrea doar să știe dacă să o lase pe această ființă ciudată – o femeie predicator – în odăile mele sau să-i pună pe băieții de la grajduri să o arunce înapoi pe străzile pietruite care înconjoară palatul.

— Știi să vorbești, domnișoară Mary? o întreb.

Ea face o reverență grăbită.

— Bineînțeles, Maiestatea Voastră.

— Știi să citești?

— Știu să citesc un pic, dacă e scris simplu.

— Atunci, dacă Biblia e scrisă simplu, ai putea citi Cuvântul Domnului. Și atunci ai putea să le spui și altora despre el.

Ea lasă capul în jos. Deslușim din bombănitul stânjenit al fetei că Biblia nu e pentru cei de teapa ei, că ea știe doar ce-i spune preotul și el vorbește doar îndeajuns de tare ca ei să-l audă acolo, în spate, de Crăciun și de Paște.

— E pentru tine, insist eu. Biblia e scrisă în engleză ca s-o poți citi. Iar Mântuitorul nostru a venit din ceruri pentru tine și pentru toți oamenii, așa cum o spune limpede chiar El în Biblia pe care ne-a dăruit-o.

Capul fetei se înalță încet.

— Aș putea citi Biblia? mă întreabă ea direct.

— Ai putea, îi promit eu. Ar trebui.

— Și o femeie ar putea să o înțeleagă?

— Da, sigur.

— Și-atunci femeia asta știe să predice?

— De ce nu?

Asta o face iar să amuțească. Veacurile de preoți bărbați și profesori bărbați, cărturari călugări și tați tiranici ne-au dat de înțeles și ei, și mie – și fiecărei femei din Anglia – că o femeie nu poate să predice. Dar sub mâna mea stă Biblia în engleză, dăruită de soțul meu poporului englez, iar Biblia zice că Iisus a venit pentru toți oamenii, nu doar pentru preoți bărbați și profesori bărbați, pentru cărturari călugări și tați tiranici.

— Da, poate, zic eu pentru a încheia lecția. Iar tu poți să o îndrumi înăuntru. Cum o cheamă?

— Doamna Anne Askew.

* * *

Ea intră și îmi face o reverență atât de adâncă, de parcă aș fi o împărăteasă, apoi aruncă un zâmbet mic spre Catherine Brandon și face o altă reverență dinaintea doamnelor de onoare. Văd imediat de ce a șovăit Mary să îi dea voie în cabinetul meu. E o femeie tânără, extraordinar de frumoasă, îmbrăcată ca o doamnă de la țară – tânăra soție a unui fermier bogat sau a unui negustor de la oraș. Nu e din nobilime, ci dintre cei ce urcă acum în rang și, probabil, au un nume vechi, pe care îl folosesc pentru a face o avere proaspătă. Boneta albă ce-i acoperă părul castaniu și lucios e tivită cu dantelă albă, scumpă. Ea încadrează un chip frumos, în formă de inimă, cu ochi căprui, strălucitori, și un zâmbet plăcut. Poartă o rochie din lână simplă, maronie, și o fustă din mătase roșie. Mânecile sunt și ele de un maroniu simplu, iar în jurul gâtului are un guler brodat din olandă de bună calitate. Arată ca o tânără pe care am putea-o întâlni într-o peregrinare, o fată aleasă Regina Primăverii pentru frumusețea ei pură, ce sare în ochi printre celelalte fete din sat. Aș putea-o vedea într-un tablou vivant, în rolul prințesei date zălog unui dragon pictat dintr-un oraș prosper. E atât de frumoasă, încât orice mamă ar reuși să o mărite de tânără și orice tată s-ar îngriji să o mărite cât mai bine.

Sigur e că nu arată așa cum îmi imaginez eu o femeie însuflețită de spiritul Domnului. Mă așteptam să văd pe

cineva mai în vârstă, cu o față ștearsă, curată, acoperită de riduri binevoitoare. Cineva mai asemănător cu una dintre starețele din copilăria mea și cu siguranță cineva mai sobru decât această mică frumusețe.

— Ne-am cunoscut cumva? întreb eu.

Mi se pare ciudat de familiară și sunt sigură că îi recunosc zâmbetul strălucitor.

— Nu am îndrăznit să sper că Maiestatea Voastră își va aminti de mine, zice ea cuviincioasă, iar eu îi aud accentul graseiat de Lincolnshire. Tatăl meu, *sir* William, l-a slujit pe socrul dumneavoastră, lordul Brough, la Gainsborough și obișnuiam să fiu invitată în sala cea mare când țineați câte un banchet cu dans. Veneam întotdeauna acolo în cele douăsprezece zile din ajunul Crăciunului, de Paște și de Armindeni. Însă eram o fetiță. Nu mă așteptam să mă recunoașteți acum.

— Mi s-a părut mie că te știu.

— Erați cea mai învățată tânără doamnă pe care o văzusem vreodată, mi se destăinuie ea. Am stat de vorbă o dată și mi-ați spus că citiți în latină împreună cu fratele dumneavoastră. Am înțeles atunci că o femeie poate să studieze, că o femeie poate să învețe. Asta m-a făcut să încep să învăț și eu și să memorez Biblia. Mi-ați fost îndemn și inspirație.

— Mă bucur că am stat de vorbă cu tine dacă ăsta e rezultatul. Faima ta de pastor ți-a luat-o înainte. Crezi că ne poți învăța ceva?

Ea lasă capul în jos.

— Pot să vă spun doar ce am citit și ce știu, îmi răspunde.

— Ai citit mai mult decât mine și aceste doamne învățate?

Îmi zâmbește dulce și plină de respect.

— Mă îndoiesc, Maiestatea Voastră, căci a trebuit să învăț din Biblia mea când am fost binecuvântată cu ea, iar ea mi-a fost smulsă de multe ori din mâini. A trebuit să mă lupt ca să o înțeleg. Însă bănuiesc că dumneavoastră vi s-a dat tuturor câte o Biblie și ați fost învățate de cei mai de seamă cărturari.

— Maiestatea Sa scrie propria ei carte, o întrerupe Nan cu lăudăroșenie. Regele i-a cerut să traducă rugăciunile din

latină, pentru a le oferi poporului. Lucrează cu însuși regele. Studiază împreună cu marele cărturar Thomas Cranmer. Lucrează amândoi la o carte de rugăciuni în engleză.

— Deci e adevărat? vrea ea să afle de la mine. Vom auzi în biserici rugăciunile în engleză? Ni se va da voie să înțelegem ce a spus preotul în toți acești ani?

— Da.

— Domnul fie lăudat, zice ea scurt. Binecuvântată să fiți că faceți o asemenea lucrare.

— Regele e cel care îi oferă liturghia poporului său, spun eu. Și Thomas Cranmer e cel care o traduce. Eu doar am dat o mână de ajutor.

— Voi fi foarte bucuroasă să citesc rugăciunile, zice ea înflăcărată. Iar Dumnezeu se va bucura să le audă, căci El trebuie să audă rugăciunile tuturor oamenilor, indiferent în ce limbă ar vorbi ei, ba chiar și dacă sunt tăcuți.

Nu pot să nu fiu nedumerită.

— Crezi că Domnul, cel care ne-a dăruit Cuvântul, înțelege și fără cuvinte? Dincolo de cuvinte?

— Nu se poate să n-o facă, zice ea. El îmi înțelege gândurile chiar când răsar în mintea mea, înainte să le pun în cuvinte. Îmi înțelege rugăciunile încă de când ele nu sunt altceva decât o chemare nerostită către El, ca a unei găini ce îi răspunde cotcodăcind femeii care îngrijește orătăniile.

Se corectează imediat:

— Nicio vrabie nu cade din cuib fără să știe El. Nu se poate ca El să nu înțeleagă ce simte o vrabie, să nu știe ce vreau să spun când zic „cotcodac”. Nu se poate să nu înțeleagă parabole și povești simple, de vreme ce însuși Fiul Său vorbea în parabole și povești simple în ce limbă or fi vorbit acolo, la Betleem.

Zâmbesc, dar sunt impresionată. Nu m-am gândit la limba lui Dumnezeu ca la o limbă dinainte de cuvinte, o limbă vorbită în inimă, și îmi place gândul că Dumnezeu ne înțelege rugăciunile de parcă am fi niște găini care cotcodăcesc și ciugulesc la picioarele Lui.

— Și ai ajuns la această înțelegere prin studiu personal? Ai

primit învățătură acasă?

Anne Askew își îndreaptă spinarea, sprijinindu-se ușor cu o mână de masa mea și ținând capul sus. Îmi dau seama că asta e predica ei, despre vorbitul din inimă și din experiența ei personală, despre prezența Cuvântului lui Dumnezeu în viața ei.

— Am învățat carte laolaltă cu frații mei până când ei au plecat la universitate, începe ea. Am trăit într-o familie cu școală, dar nu învățată. În tinerețe tata l-a slujit pe soțul dumneavoastră, regele. Când aveam șaisprezece ani, m-a căsătorit cu un vecin, Thomas Kyme, cu care am avut doi copii înainte ca el să mă numească eretică și să mă azvârle afară din casă pentru că citeam Biblia pe care regele Henric, în înțelepciunea lui, a dăruit-o întregului popor englez.

— Acum e doar pentru nobili și doamne din familiile nobile, o previne Nan, aruncând o privire spre ușa închisă. Nu pentru femei ca tine.

— În biserica noastră a fost pusă undeva în fund, ca să poată merge să o citească bărbații cei mai sărmani și femeile cele mai umile – asta dacă știu să citească, o corectează uluitoarea tânără. Ni s-a spus că era acolo pentru ca s-o citească oamenii și că regele o dăruise poporului său. Or fi luat-o ei înapoi, însă noi ne aducem aminte că regele a dăruit-o poporului englez – întregului popor englez –, ca să o citim cu toții. Lorzii au luat-o înapoi, prinții bisericii, care se cred atât de importanți, ne-au luat-o înapoi, însă regele nouă ne-a dăruit-o, Dumnezeu să-l binecuvânteze.

— Unde te-ai dus? o întreb. Adică atunci când soțul tău te-a alungat de acasă.

— M-am dus la Lincoln, răspunde ea cu un zâmbet. M-am așezat în fundul măreței catedrale, am luat o Biblie în mâini și am citit din ea în văzul enoriașilor și al pelerinilor pe care îi prinsese noaptea pe drum și care intrau pe uși, sărutau pardoseala și se târau pe coate și genunchi. Sărmane suflete, zornăiau toți de la medalioanele de pelerinaj pe care și le prinseseră pe haine, dar credeau că e o erezie ca o femeie să citească din Cuvântul Domnului într-o biserică. Închipuiți-vă

numai! Să crezi că e o erezie ca o credincioasă să citească Biblia în biserică! Le-am citit cu glas tare tuturor celor care veneau și plecau din clădirea aia impunătoare, cumpărând și vânzând indulgențe, făcând negoț cu medalioane de pelerinaj și cu moaște, le-am citit tuturor neghiobilor și negustorilor de mărunțișuri. Am citit Biblia pentru a-i învăța că singura cale prin care pot ajunge la Dumnezeu nu e cea a bucățelelor de piatră și de os, a sticluțelor cu apă sfințită și a rugăciunilor scrise de-a-ndoaselea pe hârtiuțe prinse de haină. Nu e nici cea a inelelor sfinte sau a sărutatului picioarelor unei statui. Le-am arătat că singura cale prin care pot ajunge la Dumnezeu este prin Cuvântul Lui sfânt, prin adevăratele Lui vorbe sfinte.

— Ești o femeie curajoasă, remarc eu.

— Nu, sunt o femeie simplă, mă corectează ea, zâmbindu-mi. Când înțeleg ceva adevărat, îmi merge la inimă. Și asta am înțeles eu: că trebuie să citim și să cunoaștem Cuvântul lui Dumnezeu. Asta ne va duce în rai – asta și nimic altceva. Toate celelalte – amenințarea cu purgatoriul, promisiunea iertării în schimbul unei plăți, statuile care sângerează și tablourile din care picură lapte –, toate sunt născociri ale unei biserici care s-a îndepărtat de Cuvântul lui Dumnezeu. E datoria mea și a celor cărora le pasă de adevăr să ne ținem de Cuvântul lui Dumnezeu și să ne întoarcem fața de la mascaradă. Biserica nu mai organizează mistere o dată pe an, le pune în scenă zilnic cât e anul de lung. Totul e numai costumație, spectacol și prefăcătorie. Însă Biblia este adevărul și nu există nimic altceva în afară de Biblie.

O aprob dând din cap. Vorbește simplu, dar are întru totul dreptate.

— Așa că în cele din urmă am venit la Londra și am vorbit în fața oamenilor de seamă din acest oraș. M-a ajutat fratele meu, iar sora mea e doamna Jane Saint Paul, al cărei soț o slujește pe ducesă.

Face o reverență către Catherine Brandon, care răspunde cu o înclinare din cap.

— Am găsit un loc sigur, o casă cu niște rude curate la

suflet, care gândesc ca mine. I-am ascultat pe predicatori și am stat de vorbă cu mulți oameni învățați, mult mai învățați decât mine. Și un om bun, John Lascelles, un predicator pe care cred că Maiestatea Voastră îl cunoaște, m-a dus să cunosc alți oameni cumsecade și să vorbesc cu ei.

O răsuflare abia simțită a lui Nan îmi dă de înțeles că știe acest nume. Îi arunc o privire.

— A fost martor împotriva reginei Katherine, zice ea.

— Am întâlnit și câțiva oameni de la curtea dumneavoastră, continuă Anne, privind în jur și zâmbind. Pe *lady* Denny și pe *lady* Hertford. Mai sunt și alții care îi ascultă pe predicatori și cred în reforma bisericii.

Respiră adânc, apoi zice:

— După care m-am dus la biserică pentru divorț.

Nan scoate un mic țipăt de uimire și exclamă:

— Cum? Cum ai putut să faci așa ceva?

— M-am dus la biserică și am spus că, de vreme ce soțul meu e credincios după vechile obiceiuri, iar eu sunt după cele noi, jurămintele noastre de cununie n-au însemnat același lucru. Nu ne-am dăruit unul altuia întru aceeași biserică, căci Dumnezeul adevărat nu poate să aibă nimic de-a face cu jurămintele pe care m-au silit să le rostesc într-o limbă pe care nu o înțelegeam, așadar căsătoria noastră ar trebui desfăcută.

— Doamnă Anne, o femeie nu poate cere dezlegarea căsătoriei după cum i-e voia, protestează Catherine.

Eu și Nan schimbăm o privire. Soția fratelui nostru a fugit de la el și lui i s-a acordat divorțul, ca un dar din partea regelui. Regele e capul bisericii, el dăruiește căsătoria și divorțul și nu stă în puterea unei femei să le facă singură.

— De ce n-ar rupe căsnicia o femeie? Dacă poate să o facă, sigur poate să o și desfacă, răspunde Anne Askew. Ce s-a legat poate fi dezlegat. Regele însuși…

— Nu vorbim de rege aici, zice Nan repede.

— Legea nu recunoaște o femeie decât atunci când e singură pe lume, spune hotărâtă Anne Askew. În această lume numai o femeie fără tată sau soț are drepturi legale.

Asta e nedrept în sine. Dar gândiți-vă așa: eu sunt o femeie singură, o *feme sole*. Tata a murit și eu îmi reneg soțul. Legea trebuie să mă trateze ca pe o făptură adultă cu drepturi egale, așa cum sunt în fața lui Dumnezeu. Voi merge în rai, căci am citit și am primit Cuvântul lui Dumnezeu. Cer dreptate din partea legii, căci am citit și am primit cuvântul legii.

Nan schimbă cu mine o privire fugară, îngrijorată, și zice:

— Nu știu cum e cu dreptatea și nedreptatea, dar știu că asta nu-i o discuție potrivită pentru slujitorii unei regine.

Aruncă o privire spre prințesa Elizabeth, care ascultă atentă, și adaugă:

— Nici pentru urechile tinerilor.

Clatin din cap. Sunt căsătorită cu un bărbat care își anulează singur căsătoriile. E divorțat atunci când zice el că e divorțat. Anne Askew lasă să se înțeleagă că o femeie ar putea pretinde la fel de multă putere ca regele.

— Mai bine ai vorbi despre credința ta, îi poruncesc. Am tradus psalmul 145, „Toate lucrurile să fie sub stăpânirea și îndrumarea Ta”. Vorbește-ne despre asta.

Ea lasă o clipă capul în jos, ca pentru a-și aduna gândurile, și apoi vorbește simplu și convingător. Aud în glasul ei vibrația credinței depline și văd pe chipul ei strălucirea nevinovăției.

Rămâne cu noi toată dimineața și o trimit acasă cu o punguță de monede și cu invitația de a se întoarce. Sunt fermecată de ea, sunt inspirată de această femeie care zice că poate hotărî singură unde să locuiască, care poate să aleagă sau să respingă un soț, care știe că Dumnezeu îi iartă păcatele deoarece i le mărturisește Lui – nu unui preot –, care îi vorbește direct Lui. Cred că e prima femeie pe care am întâlnit-o vreodată și care m-a făcut să simt cu tărie că își făurește propria viață, că merge pe propriul drum, că are grijă de ea însăși. E o femeie care n-a fost îmblânzită, nu s-a învoit să fie cum vor alții. Nu s-a lăsat supusă, n-a acceptat să facă ce se aștepta de la ea.

* * *

Portretistul vine să termine schițele celor două prințese. Mie mi se pare că prințesa Mary stă mai dreaptă și mai mândră decât de obicei, de parcă ar ști că asta s-ar putea să fie înfățișarea sub care va fi cunoscută ca prințesă engleză, de parcă acesta ar fi ultimul ei portret înainte de a fi trimisă de acasă. Poate crede că portretul va fi copiat și trimis posibililor ei soți.

Mă duc lângă ea ca să îi îndrept un pic trena, pentru a lăsa să se vadă brocartul splendid, și îi șoptesc la ureche:

— Nu pozezi pentru o icoană, să știi. Poți să zâmbești.

Sunt răsplătită cu chicotitul ei scurt.

— Știu, zice ea. Doar că oamenii vor vedea acest portret ani de-a rândul, poate chiar sute de ani.

Prințesa Elizabeth, care înflorește sub căutătura pictorului, e la fel de rozalie ca interiorul unei scoici micuțe. A petrecut atât de mult timp ascunsă vederii, încât adoră privirile masculine.

Stau și le privesc pe cele două fete, care stau depărtate, dar cu fețele întoarse ușor una spre alta. Pictorul le desenează chipurile și își notează amănunțit culorile rochiilor. Toate astea vor fi transferate apoi pe pânza cea mare, așa cum face o *tisserand*[13] care țese florile pe o tapiserie după imaginile pe care le-a desenat în grădină.

Apoi pictorul se întoarce spre mine:

— Maiestatea Voastră?

— Nu am pe mine rochia care trebuie, protestez eu.

— Astăzi vreau să vă schițez doar chipul. Și ținuta. Sunteți amabilă să vă așezați în poziția în care veți ședea? Poate reușiți să vă închipuiți că regele se află în dreapta dumneavoastră. Vreți să înclinați capul spre el? Doar că trebuie să vă uitați drept la mine.

Mă așez cum îmi cere, dar nu pot să mă aplec spre spațiul unde va sta regele. Pictorul de Vent e foarte exigent. Îmi înclină cu blândețe capul când încolo, când încoace, până

---

[13] Țesătoare. (fr.).

când Mary ocupă râzând locul unde ar urma să șadă tatăl ei, iar eu mă pun lângă ea și înclin ușor capul, ca și cum aș asculta.

— Minunat, da! zice de Vent. Însă e prea searbăd. Noile mode… îmi permiteți, Maiestatea Voastră?

Vine mai aproape și îmi întoarce un pic scaunul spre locul unde va sta regele.

— Și vreți să lăsați să vi se îndrepte privirea în partea asta? Așa, arată el spre fereastră.

Se dă înapoi și se uită la mine. Privesc în direcția pe care mi-o arată, iar în fața ochilor mei, dincolo de fereastră, o mierlă se așază pe creanga unui copac și deschide ciocul ei galben, scoțând un tril. Asta mă trimite imediat cu gândul la primăvara aceea când am alergat prin palat până la apartamentul lui Thomas și, beată de bucurie și zăpăcită de lumina torțelor, am auzit o mierlă care cânta noaptea ca o privighetoare.

— *Mon Dieu!*[14] îl aud șoptind pe de Vent și sunt adusă înapoi în prezent.

— Ce-i?

— Maiestatea Voastră, dac-aș putea surprinde lumina din ochii dumneavoastră și frumusețea de pe chipul dumneavoastră, aș fi cel mai mare pictor din lume. Sunteți radioasă.

Clatin din cap și zic:

— Visam cu ochii deschiși. Nu era nimic.

— Aș vrea să pot reda strălucirea aceea. Mi-ați arătat ce-ar trebui să pictez. Acum o să fac câteva schițe.

Înalț capul și mă uit pe fereastră, la mierla care își zburlește aripile într-o ploaie scurtă și apoi își ia zborul.

[14] Dumnezeule! (fr.)

[17] Palatul Whitehall, Londra, primăvara anului 1545

Regele mă cheamă la el. Nan și Catherine Brandon mă urmează de-a lungul galeriei private care duce în aripa lui. Toate ferestrele sunt deschise, prin ele pătrunde soarele primăvăratic și păsările cântă în copacii din grădinile de jos. Auzim cum țipă pescărușii ce zboară peste Tamisa și vedem sclipirea luminoasă a soarelui pe aripile lor.

Henric e în toane bune. Piciorul bolnav, înfășurat în bandaje groase, i se sprijină pe un scăunel, iar în fața lui stă un maldăr de hârtii scrise cu litere îndesate.

— Uită-te la asta! îmi zice el vesel. Tu, care te crezi ditamai cărturăreasa, uită-te la asta!

Fac o reverență și înaintez ca să-l sărut. Îmi prinde fața cu amândouă mâinile și mă trage mai aproape, ca să-l sărut pe gură. Miroase a alcool și a dulciuri.

— Nu-mi spun niciodată cărturărească, zic eu repede. Știu că sunt o ignorantă în comparație cu tine, stăpâne. Dar sunt bucuroasă că am ocazia să mai studiez. Ce e asta?

— Sunt paginile noastre, venite de la tipar! exclamă el. Avem în sfârșit liturghia. Cranmer zice că vom trimite un exemplar la fiecare biserică din Anglia și vom pune capăt bălmăjelii în latină, pe care nici enoriașii, nici preotul nu pot s-o înțeleagă. Acela nu e Cuvântul Domnului, nu e ceea ce vreau eu pentru biserica mea.

— Ai dreptate.

— Știu! Și, iată, poți să vezi aici rugăciunile pe care le-ai tradus tu, precum și ce-a lucrat Cranmer. Eu am cizelat-o, în unele locuri am îmbunătățit limba în care era scrisă, iar pe alocuri am tradus eu însumi. Și iat-o: cartea mea!

Iau colile de hârtie și citesc primele câteva pagini. E frumoasă, exact așa cum speram că va fi. E simplă și clară, cu un ritm și o cadență asemănătoare poeziei, dar nu are nimic

forțat sau exagerat de lucrat. Mă uit la un rând a cărui traducere mi-a luat jumătate de zi, căci am tot schimbat un cuvânt cu altul, am tăiat și-am luat-o de la capăt. Acum, odată tipărit, pare că n-ar fi putut fi niciodată altfel și sună ca și cum ar fi dintotdeauna rugăciunea englezilor. Simt fericirea aceea profundă a unui scriitor care-și vede munca tipărită pentru prima oară. Truda obositoare făcută de una singură a devenit publică, a pășit în lume. De-acum va fi judecată și sunt pe deplin încrezătoare că e bună.

— Liturghia mea, în biserica mea.

Bucuria regelui vine din sentimentul de proprietate.

— Biserica mea, în regatul meu. Trebuie să fiu atât rege, cât și papă al Angliei. Trebuie să apăr poporul de vrăjmașii din afară și să-l călăuzesc spre Dumnezeu înăuntrul țării.

Nan și Catherine scot un murmur impresionat, de venerație și respect. Ele știu fiecare frază, fiecare fragment, deoarece lucrarea a trecut dintr-o mână în alta, exprimarea i-a fost îmbunătățită și cizelată, lui Thomas Cranmer i s-au citit cu voce tare schimbările făcute de el, iar cuvintele mele au fost verificate cu mine alături.

— Poți să le iei, zice mărinimos regele. Poți să citești paginile astea și să îndrepți greșelile prostești făcute de ucenicii tipografului. Și să-mi spui ce crezi despre ea, despre lucrarea mea cea mai măreață.

Unul dintre pajii regelui înaintează și strânge maldărul de foi.

— Ia aminte, vreau să-mi spui cinstit părerea ta, nu ceva menit să-mi facă plăcere, zice regele, clătinând din deget spre mine. De la tine nu vreau decât adevărul, Kateryn.

Fac o reverență în timp ce străjerii ne țin ușile deschise.

— Voi citi cu atenție și îți voi spune părerea mea sinceră, îi promit. Va fi a suta oară când citesc aceste cuvinte și sper să le mai citesc de o mie de ori. De fapt toată Anglia le va citi de o mie de ori, le va citi în fiecare zi în biserică.

— Trebuie să fii mereu sinceră cu mine, îmi zice el drăgăstos. Ești sprijinul și tovarășa mea. Ești regina mea. Vom merge înainte împreună, Kateryn, călăuzind poporul,

scoțându-l din întuneric la lumină.

* * *

Eu, Nan și Catherine nu scoatem nicio vorbă până nu ajungem la adăpostul odăilor mele și închidem ușa în urma noastră.

— E minunat! exclamă Catherine. Regele își pune numele pe lucrare! Stephen Gardiner nu mai poate zice nimic împotriva ei dacă e aprobată și recunoscută de însuși regele. Cât de bine îl călăuziți, Maiestatea Voastră! Cât de departe mergem spre adevărata grație divină!

Nan împrăștie foile pe masă și eu iau un condei, pentru a însemna posibilele greșeli, când un ciocănit ușor și neașteptat la ușița care dă spre scările dinspre grajduri ne face să ridicăm privirea. Predicatorii care doresc să intre fără să fie băgați în seamă folosesc ușa asta, anunțându-se dinainte. O fi vreun negustor de cărți, cu o carte pe care iscoadele lui Gardiner ar numi-o eretică. Toți ceilalți vizitatori, de vază sau de rând, cu sarcini de stat sau cu jalbe și cereri, urcă maiestuoasa scară publică și sunt anunțați în salonul meu de primire în timp ce li se deschid uriașele uși duble.

— Vezi cine e, îi zic încet lui Nan, care se duce la ușă și o deschide.

Straja de jos, de la capătul scării, se uită cum intră un tânăr care se înclină în fața mea și a lui Joan Denny.

— O, dar ăsta e Christopher, care-l slujește pe soțul meu! zice mirată Joan. Ce cauți aici, Christopher? Ar fi trebuit să intri pe ușa din față. Grozav ne-ai mai speriat!

— *Sir* Anthony mi-a spus să vin fără să fiu băgat în seamă, răspunde el, apoi se întoarce spre mine: *Sir* Anthony mi-a zis să-i spun de îndată Maiestății Voastre că doamna Anne Askew a fost arestată și acum e anchetată.

— Nu!

El dă din cap:

— A fost arestată și anchetată de un inchizitor și apoi de însuși înălțimea sa primarul Londrei. Acum e sub paza episcopului Bonner.

— E acuzată?

— Nu încă. El doar o anchetează.

— Chiar în ziua în care regele îți înmânează rugăciunile în engleză? îmi șoptește Nan, căreia nu-i vine să creadă. Chiar în ziua în care promite că Anglia va fi eliberată de superstiții? Acum poruncește să fie arestată și anchetată?

— Domnul să ne ajute și să ne păzească. Asta e lupta lui de câini, zic eu, cu glasul tremurându-mi de spaimă. Provoacă o potaie și apoi încă una. Le lasă pe amândouă să lupte până la capăt.

— Ce vrei să spui? întreabă Nan, speriată de tonul meu. Ce zici tu acolo?

— Ce să facem? vrea să știe Catherine Brandon. Ce putem face ca s-o ajutăm pe Anne?

Mă întorc spre Christopher și îi zic:

— Du-te înapoi. Ia punga asta.

Nan se duce la sertarul de la masa mea și scoate de-acolo o pungă cu aur pe care o țin pentru milosteniile mele.

— Vezi dacă în preajma episcopului Bonner sunt oameni care pot fi cumpărați. Află ce vrea episcopul de la doamna Askew, dacă e vorba de un jurământ, o abjurare sau o apologie. Află ce anume vrea. Și asigură-te că episcopul știe că am auzit-o pe Anne predicând, că e rudă cu George Saint Paul, care e în slujba familiei Brandon, că n-am auzit niciodată de la ea vreun cuvânt care să nu fie cucernic, sfânt și în limitele legii, că exact astăzi regele a primit de la tipografi liturghia sa în engleză. Și că mă aștept ca Anne să fie eliberată.

El face o reverență, iar Nan scoate un mic icnet de teamă.

— E înțelept să mărturisești că o cunoști? Să fii de acord să-ți legi numele de ea?

— Oricine poate afla că a predicat aici. Toată lumea știe că sora ei slujește la curte. Ce trebuie să afle episcopul e că noi, prietenii ei, o vom apăra. Trebuie să înțeleagă că atunci când o anchetează, îl anchetează pe unul dintre predicatorii mei, o prietenă a casei Suffolk. Trebuie să i se spună că Anne are aliați importanți și că noi știm unde se află ea acum.

Christopher dă din cap că a înțeles, se întoarce și dă să iasă repede pe ușă.

— Și trimite-ne un mesaj de îndată ce e eliberată! strig în urma lui. Iar dacă vor continua ancheta împotriva ei, întoarce-te în grabă aici.

* * *

Trebuie să așteptăm. Așteptăm toată ziua și încercăm să ne rugăm pentru Anne Askew. Iau cina cu regele și doamnele mele dansează pentru el. Îi zâmbim până ne dor obrajii. Îi arunc o privire piezișă cât el ascultă muzica și bate tactul cu mâna și mă gândesc: știi că o femeie care judecă la fel ca mine, care a predicat în fața mea, care mă îndrăgea când era fetiță și ale cărei talente le admir e anchetată pentru erezie, păcat care ar putea să o ducă pe rug? Știi asta și aștepți să vezi ce o să fac? Mă pui la încercare, ca să vezi dacă vreau s-o ajut? Sau nu știi nimic? Să fie oare doar mișcările precise, ca de ceasornic, ale vechii biserici, puse în mișcare ca un automat – ambiția episcopului Londrei, bigotismul lui Stephen Gardiner, nesfârșitele uneltiri ale vechilor clerici –, rotițele care se învârt întruna și se opun schimbării? Să-ți povestesc despre asta și să-ți cer ajutorul? Stau lângă un bărbat care ar salva-o pe Anne sau lângă regele care o folosește în chip de pion într-unul dintre jocurile lui?

Henric se întoarce spre mine și îmi zâmbește.

— Voi veni diseară în odaia ta, scumpo, îmi zice el.

Și mă gândesc: asta o dovedește. Sigur nu știe nimic. Nici măcar un rege atât de bătrân și de fățarnic ca acest monarh al Angliei n-ar putea să zâmbească și să se împreuneze cu soția în timp ce prietena ei e anchetată din porunca lui.

* * *

Nu-i vorbesc soțului meu despre Anne, deși în timp ce el se chinuie să ajungă pe culmile plăcerii, geme:

— Mă încânți, ah, Kateryn, zău că mă încânți. Poți să-mi ceri orice…

Când se liniștește și e pe cale să adoarmă, repetă:

— Mă încânți, Kateryn. Poți să-mi ceri orice favoare.

— Nu vreau nimic, îi zic.

M-aș simți ca o târfă dacă i-aș cere acum o favoare. Anne Askew se mândrește că e o femeie liberă. Ea și-a înfruntat soțul și tatăl. N-ar trebui să-i cumpăr libertatea cu plăcerea trupească a unui bărbat îndeajuns de vârstnic ca să ne fie tată.

El înțelege asta. Când se întinde somnoros pe mormanul de perne, cu ochii pe jumătate închiși, are un zâmbet viclean pe chip.

— Atunci cere-mi mai târziu, dacă vrei să desparți plata de faptă, zice el.

— Fapta asta e un dar de iubire, spun eu teatral și apoi simt că merit râsul lui zeflemitor.

— Când îi spui așa, o faci să pară cuviincioasă. E unul dintre lucrurile care-mi plac la tine, Kateryn: nu vezi totul ca pe un negoț, nu-i vezi pe toți cei din jur ca pe niște potrivnici sau dușmani.

— Nu, nu-i văd așa. Însă dacă tu vezi lumea așa, lumea aceea trebuie să fie tare mohorâtă. Cum ar suporta cineva să trăiască în ea?

— Dominând-o, răspunde el nepăsător. Fiind cel mai de seamă negustor, cu cele mai multe afaceri în ea. Fiind stăpânul tuturor, indiferent dacă ei o știu sau nu.

* * *

Două lucruri o salvează pe Anne Askew: inteligența ei profundă și protecția mea. Nu mărturisește nimic altceva în afară de credința în scripturi, iar când ei încearcă să o prindă în capcană cu tot felul de amănunte despre liturghie, zice că ea nu se pricepe, că e o femeie simplă, că nu face decât să citească Biblia, Biblia regelui, și să încerce să-i urmeze învățăturile. Orice altceva e prea încâlcit pentru o femeie credincioasă și cu frică de Dumnezeu, cum e ea. Primarul orașului încearcă să o încurce cu întrebări teologice, dar ea își păstrează cumpătul și zice că nu poate vorbi despre asemenea lucruri. Îl enervează nespus pe Edmund Bonner,

episcopul Londrei, însă acesta nu poate face nimic împotriva ei când aude de la slujitorii săi că Anne Askew predică în fața reginei și a doamnelor ei și că regina și prietenele și însoțitoarele ei – cele mai de vază doamne din țară – nu au auzit nicio erezie. Regina, intrată atât de mult în grațiile regelui, încât acesta a stat toată noaptea trecută în odaia ei, nu poate fi contrazisă. Ea nu i-a vorbit încă regelui în favoarea predicatoarei ei de la curte, dar e limpede că poate să o facă. Așa că bărbații aceia o eliberează pe Anne Askew cu o grabă înspăimântată și o trimit acasă la soțul ei. Fiind bărbați și tirani, e singurul mijloc pe care îl pot ticlui pentru a controla o femeie. Râd când mi se spune toată povestea. Cred că el și nu ea va suferi cel mai mult de pe urma acestei pedepse.

[18] Palatul Whitehall, Londra, începutul verii anului 1545

Ambasadorul spaniol Eustace Chapuys, care susținuse cu îndârjire cauza pierdută a reginei Katherine, sărmana mamă a prințesei Mary, și care îi spunea lui Anne Boleyn „doamna” pe un ton atât de batjocoritor, încât toată lumea știa că voia să spună „târfa”, a îmbătrânit în slujba prințesei Mary și a mamei ei, iar acum se întoarce acasă, în Spania. E la fel de schilod ca regele, l-a ologit guta, așa că nu poate să meargă decât sprijinit în bastoane, cu fața-i bătrână schimonosită de durere. Vine la palatul Whitehall ca să-și ia rămas-bun de la rege într-o zi frumoasă de început de mai, o zi atât de călduroasă, cu adieri care aduc parfumul florilor din livezile de meri, încât ieșim în grădină ca să-l simțim înainte ca el să intre în audiență la rege. Îi spun că ar trebui să mai stea aici: în iunie Anglia va fi la fel de caniculară ca Spania.

El încearcă să facă o reverență, dar îi fac semn să rămână pe scaun.

— Oasele astea bătrâne au nevoie de soarele Spaniei, Maiestatea Voastră, zice ambasadorul. A trecut mult timp de când mi-am văzut ultima oară căminul. Vreau să stau la soare și să-mi scriu memoriile.

— Vă veți scrie memoriile?

Observă că mi-a trezit brusc atenția.

— Da. Îmi place să scriu. Și sunt grozav de multe lucruri pe care mi le amintesc foarte clar!

Bat din palme și-i spun:

— Vor merita citite, domnul meu! Căci, da, câte lucruri ați văzut! Ce veți spune în ele?

El nu râde. Chipul lui rămâne serios.

— Voi spune că am văzut nașterea unor vremuri întunecate, zice el încet.

O zăresc pe Mary venind spre noi prin grădină, cu doamnele ei de onoare urmând-o îndeaproape, și îmi dau seama, după felul în care ține crucifixul rozariului de la cingătoare, că își face curaj să îi spună rămas-bun acestui bărbat care i-a fost ca un tată. De fapt i-a fost un tată mai bun decât i-a fost vreodată regele. A iubit-o și slujit-o pe mama ei și a iubit-o și slujit-o și pe ea. Poate că Mary a crezut că nu va pleca niciodată de aici.

— Vă las să vă luați rămas-bun de la prințesă, spun eu cu blândețe. Se va întrista foarte tare să vă vadă plecând. A avut încredere în dumneavoastră și v-a cerut sfatul încă de când era fetiță. Sunteți unul dintre puținii…

Vreau să-i spun că e unul dintre foarte puținii ei prieteni credincioși, dar în timp ce vorbesc, îmi dau deodată seama că Mary a avut mulți prieteni și că mulți dintre ei au murit. El e unul dintre puținii care au scăpat cu viață. Aproape toți cei care o iubeau pe Mary au fost trimiși la moarte de tatăl ei.

În ochii lui negri se ivesc lacrimi.

— Sunteți mărinimoasă că ne permiteți să stăm de vorbă doar noi doi, zice el cu o voce tremurândă. Am iubit-o de când era mitităcă. A fost o onoare să îi fiu sfătuitor. Îmi doresc să fi putut…

Se întrerupe, apoi continuă:

— N-am putut s-o slujesc așa cum îmi doream. N-am ferit-o de primejdie nici pe mama ei, nici pe ea.

— Au fost vremuri grele, zic eu cu tact. Însă nimeni nu se poate îndoi de devotamentul dumneavoastră.

Când prințesa Mary se apropie, ambasadorul se saltă greoi în picioare.

— Mă voi ruga pentru dumneavoastră, Maiestatea Voastră, zice el încet. Mă voi ruga să fiți ferită de primejdii.

Declarația asta, venită din partea ambasadorului care nu a putut să-și salveze propria regină, e atât de ciudată, încât șovăi înainte să-i fac semn lui Mary să se apropie.

— O, dar sunt în siguranță, domnule ambasador! Totuși vă mulțumesc. Regele m-a făcut regentă. Are încredere în mine. Puteți sta liniștit, prințesa Mary e în siguranță cât e în grija mea. Puteți pleca fără teamă de lângă ea. Sunt regina Angliei și mama ei. Voi avea grijă să nu fie primejduită.

Ambasadorul Chapuys se uită la mine de parcă m-ar compătimi. Începând cu propria regină, infanta Spaniei, el a văzut cinci regine ocupându-și locul lângă rege.

— Eu pentru dumneavoastră mă tem, zice el deodată.

Râd ușor și-i zic:

— N-aș face nimic care să-l supere pe rege. Iar el mă iubește.

Ambasadorul se înclină.

— Regina mea, Katherine de Aragon, n-a făcut nimic care să-l supere, zice el blând.

Îmi dau seama că, din punctul lui de vedere, Henric a avut mereu o singură regină: prima și singura regină Katherine.

— A iubit-o sincer și profund, continuă ambasadorul. Până în clipa când a încetat să o iubească. Și atunci nimic nu i-a mai putut potoli nemulțumirea, în afară de moartea ei.

În ciuda soarelui din grădină, mi se face deodată frig.

— Dar ce-aș putea să fac? întreb.

Vreau să zic: ce își imaginează el că poate merge rău, ce aș putea face ca să-l supăr atât de rău pe rege, încât să mă înlăture, așa cum a înlăturat-o pe Katherine de Aragon, pe care a întemnițat-o într-un castel îndepărtat și rece și a lăsat-

o să moară uitată și neglijată? Însă bătrânul mă înțelege greșit. Crede că întreb ce aș putea face ca să scap și răspunsul lui mă înfioară de teamă:

— Maiestate, când îi veți pierde bunăvoința, când veți vedea primul semn că se întâmplă așa ceva, mă rog să puteți pleca imediat din țară. Regele n-o să anuleze încă o căsătorie. E prea mândru pentru așa ceva și n-ar îndura rușinea. Întreaga creștinătate ar râde de el și nu ar înghiți una ca asta. Când se va sătura de Maiestatea Voastră, va pune capăt căsniciei prin moartea dumneavoastră.

— Domnule ambasador! exclam eu.

El clatină din capul lui cărunt.

— Maiestatea Voastră, acestea sunt ultimele cuvinte pe care vi le voi spune vreodată. Ele sunt un avertisment venit din partea unui bătrân care n-are nimic de pierdut. De-acum regele are o preferință pentru omor. Nu e nevoit s-o facă. Am cunoscut regi ce au fost siliți să își execute prietenii și pe cei dragi, însă el nu e unul dintre ei.

Tace o clipă, apoi continuă:

— Îi plac încheierile. Îi place să se întoarcă împotriva cuiva și să știe că omul acela moare a doua zi. Îi place să știe că are această putere. Dacă îi veți pierde bunăvoința, vă rog să vă asigurați că puteți fugi undeva.

Nu pot să-i răspund.

Ambasadorul clatină din cap și zice încetișor:

— Cel mai mare regret și cel mai mare eșec al meu a fost acela că n-am reușit să o ducem pe regina mea de aici, să fugim cu ea.

Doamnele mele mă privesc. Fac un gest mic cu mâna, invitând-o pe prințesa Mary să ni se alăture, și mă îndepărtez un pic, ca să-i las câteva clipe să vorbească doar ei doi. După expresia precaută ce-i apare deodată pe chip, aș zice că ambasadorul o avertizează exact așa cum tocmai m-a avertizat pe mine. Omul ăsta l-a urmărit pe rege timp de șaisprezece ani, l-a studiat și l-a văzut devenind tot mai puternic, i-a văzut pe sfetnicii care nu erau de acord cu el târâți în Turnul Londrei și executați, a văzut cum soțiile care l-

au nemulțumit au fost surghiunite de la curte sau executate, i-a cunoscut pe nevinovații din măruntele răscoale ce au fost înlănțuiți și spânzurați cu sutele. Mă trece un fior pe șira spinării, de parcă pielea ce mă furnică ar fi simțit o primejdie pe care nu o pot numi, așa că scutur din cap și plec de acolo.

[19] Palatul Nonsuch, Surrey, vara anului 1545

În timp ce eu citesc împreună cu doamnele de onoare, George Day, împărțitorul meu de pomeni, vine în cabinetul meu privat cu un pachet sub braț. Îmi dau seama într-o clipă ce îmi aduce și mă duc la fereastra cu firidă, cu Rig alergând ușor la picioarele mele, astfel ca Day să poată scoate cartea din învelitoare și să mi-o arate.

— *Rugăciuni care îndeamnă mintea la meditații divine*, citesc eu, urmărind cu degetul titlul de pe pagina dinăuntru. E gata.

— E gata, Maiestatea Voastră. Arată foarte frumos.

O deschid la primele pagini și văd trecut acolo numele meu ca editor: „Prințesa Katherine, regina Angliei”. Răsuflu adânc.

— Regele însuși a aprobat formularea, zice încet George Day. Thomas Cranmer i-a dus cartea, iar regele a spus că e o traducere frumoasă a vechilor rugăciuni și că va fi citită alături de litanie. Le-ați dăruit englezilor o carte de rugăciuni în engleză, Maiestatea Voastră.

— Regele nu s-a opus să mi se pună numele pe ea?

— Nu.

Îmi trasez numele cu vârful degetului.

— Aproape că mi se pare prea mult pentru mine.

— E lucrarea Domnului, mă liniștește el. Și, de asemenea…

— Ce? zâmbesc eu.

— E bună, Maiestatea Voastră. E o lucrare bună.

* * *

Când vine vara, regele se înzdrăvenește și așteaptă nerăbdător peregrinarea sa anuală prin lunca frumoasă a Tamisei. Vine din camera lui de la palatul Nonsuch, străbătând coridorul privat, până la odăile mele, însoțit doar de doi paji și de doctorul Butts. Nan mă vestește că e în drum spre mine și eu mă așez să citesc lângă șemineu, îmbrăcată splendid, în cea mai frumoasă cămașă de noapte a mea, și cu părul împletit într-o coadă și prins sub o plasă neagră.

Pajii bat la ușă, iar gărzile o deschid cu zgomot. Doctorul Butts se înclină în prag și regele intră. Mă ridic de la locul meu de lângă foc și fac o reverență.

— Mă bucur mult să te văd, mărite soț.

— Era și timpul, zice el scurt. Nu m-am însurat cu tine ca să-mi petrec nopțile singur.

După chipul reținut al doctorului Butts, bănuiesc că l-a sfătuit pe rege să nu se chinuie să străbată coridoarele până în camera mea și să nu stea aici. Fără să scoată o vorbă, el se duce la masa din fața șemineului și prepară o doctorie pentru rege.

— E o licoare pentru somn? întreabă Henric iritat. Nu vreau. N-am venit aici să dorm, prostănacule.

— Maiestatea Voastră n-ar trebui să se obosească peste măsu…

— N-o voi face.

— Asta e doar ca să vă scadă febra, spune doctorul. Aveți fierbințeală, Maiestatea Voastră. O să încingeți patul reginei.

Doctorul spune exact cuvintele potrivite. Henric chicotește.

— M-ai vrea pe mine în pat în locul unui vas pentru încălzit, Kateryn?

— Ești un tovarăș de pat mult mai cald decât Joan Denny, zâmbesc eu. Ea are picioarele reci. O să mă bucur să te am în patul meu, stăpâne.

— Vezi? îi zice Henric victorios doctorului Butts. O să-i spun lui *sir* Anthony că sunt un tovarăș de pat mai bun decât soția lui.

Râde, apoi le spune pajilor:
— Puneți-mă în pat.
Cei doi paji îl împing pe un scăunel pentru picioare din fața patului și apoi, când regele se așază într-o poziția confortabilă, merg de o parte și de cealaltă a patului. Unul din ei trebuie să urce în picioare pe așternut, să-l salte și să-l pună să stea ridicat, ca să poată respira, rezemat de pernele de dormit și de perna de sprijin. Pajii îi ridică ușurel piciorul rănit în pat și apoi și pe celălalt. Aranjează cu grijă cearșafurile și păturile peste el și se trag înapoi, ca să vadă dacă se simte confortabil. Mă străbate gândul tulburător că îl admiră ca pe o imensa efigie din ceară a cadavrului său, care va trebui pusă într-o bună zi pe sicriul regelui.
— Îndeajuns de bine, zice el aspru. Puteți pleca.
Doctorul Butts îi aduce regelui păhărelul cu doctoria și acesta o înghite dintr-odată.
— Mai aveți nevoie de ceva ca să vă simțiți mai confortabil? întreabă medicul.
— De picioare noi, răspunde Henric cu un umor sarcastic.
— Mi-aș dori din suflet să vi le pot oferi, Maiestatea Voastră.
— Știu, știu. Puteți pleca.
Ies toți prin cabinetul meu privat, închizând ușa în urma lor. Aud cum straja de la ușa îndepărtată a salonului de primire lovește cu sulița pardoseala de piatră, salutându-l astfel pe doctor, apoi se face liniște. Nu se mai aud decât trosnetul focului în șemineu și țipătul unei bufnițe aciuate în copacii negri din grădină. Undeva, poate dincolo de țipetele șoimilor, se aude și trilul îndepărtat al unui flaut ce cântă muzică de dans.
— Ce asculți? mă întreabă regele.
— Am auzit o buhă.
— O ce?
Scutur din cap.
— O bufniță. Am vrut să spun „bufniță”. În nord le zicem buhe.
— Ți-e dor de căminul tău?

— Nu, sunt foarte fericită aici.

E răspunsul potrivit. Îmi face semn că ar trebui să merg în pat, lângă el, și îngenunchez în treacăt în fața băncuței de rugăciune, apoi îmi scot capotul și mă strecor în așternut doar în cămașa de noapte. Fără să scoată o vorbă, regele trage de pânza fină a cămășii de noapte și îmi face semn să îl încalec. Am grijă să zâmbesc când mă așez călare și cobor încet în el. Acolo nu e nimic. Sunt un pic stânjenită, arunc o privire, ca să îmi dau seama dacă sunt în locul potrivit, dar de simțit nu simt nimic. Mă asigur că zâmbetul meu nu tremură și îmi desfac încet panglica de sus a cămășii de noapte. Trebuie să îmi cumpănesc întotdeauna acțiunile, astfel încât să nu par o desfrânată – precum Kitty Howard –, dar să fac îndeajuns de multe ca să-i provoc plăcere. Mă apucă de șolduri, strângându-mă aspru, și mă trage în jos, frecându-mă de el și încercând să se împingă în sus. Picioarele îi sunt prea slăbite pentru a-i susține greutatea, nu-și poate arcui spatele, nu poate face nimic, ci doar se zbate cu mișcări greoaie. Îl văd cum se înroșește, cuprins de o mânie tot mai mare, și mă asigur că încă mai zâmbesc. Deschid ochii larg și respir întretăiat, de parcă aș fi excitată. Încep să gâfâi.

— Nu folosește la nimic, zice el tăios.

Mă opresc, buimăcită.

— Nu e vina mea, insistă el. E din cauza febrei ăsteia. Mi-a luat bărbăția.

Mă dau jos de pe el cât de ușor pot, dar mă simt groaznic de stângace, de parcă aș descăleca fără pic de grație de pe un lebădoi gras.

— Sunt sigură că nu e nimic...

— Da, da. E vina doctorului ăluia afurisit. Leacurile pe care mi le dă ar castra și un cal.

Când aud asta, chicotesc, apoi îi văd chipul și îmi dau seama că nu glumește. Chiar crede că e puternic ca un armăsar și că de vină e poțiunea împotriva fierbințelii, care i-a vlăguit bărbăția.

— Adu-ne ceva de mâncare, zice el. Măcar putem să cinăm.

Mă strecor din pat și mă duc la servantă. Acolo sunt câteva

prăjituri și niște fructe.

— Pentru Dumnezeu! exclamă el. Mai mult de-atât!

Sun din clopoțel. Apare verișoara mea Elizabeth Tyrwhitt și, când îl vede pe rege în patul meu, face o reverență adâncă și zice:

— Maiestatea Voastră.

— Regelui îi este foame, îi spun eu. Adu-ne prăjituri, vin, carne, brânzeturi și niște dulciuri.

Ea se înclină și pleacă. O aud cum trezește un paj și îl trimite repede la bucătărie. Unul din bucătari trebuie să doarmă acolo, pe un prici, ca să aștepte orice i s-ar cere noaptea din apartamentul regelui. Regelui îi place să ia mese copioase în toiul nopții, asta pe lângă cele două festinuri obișnuite ale zilei, și adesea se trezește brusc din somn și vrea o budincă, ca să se liniștească și să poată adormi iar.

— Săptămâna viitoare vom pleca pe coastă, îmi spune el. De luni de zile aștept să mă simt îndeajuns de bine pentru a călări.

Scot o exclamație de plăcere.

— Vreau să văd ce-a mai lăsat Tom Seymour din flota mea de război, continuă el. Mi s-a spus că francezii își adună trupele în porturi. Probabil că o să ne atace. Vreau să-mi văd castelele.

Sunt sigură că o să-mi zărească pulsul în adâncitura gâtului meu dezgolit, întețit la gândul că o să-l văd pe Thomas.

— Nu e periculos? îl întreb. Dacă vin francezii?

— Ba da, zice el încântat. S-ar putea chiar să vedem ceva înfruntări.

— Ar putea fi o bătălie?

Vocea mea rămâne întru totul calmă.

— Așa sper. Nu am reparat și rearmat vasul Mary Rose ca să stea degeaba în port. El e arma mea cea mare, arma mea secretă. Știi câte tunuri am acum pe el?

— Însă nu vei urca tu însuți la bord, nu-i așa, stăpâne?

— Douăsprezece, zice el fără să-mi răspundă, ci continuându-și gândurile despre corabia refăcută. A fost întotdeauna un vas puternic și acum o să-l folosim ca armă,

cum zice Thomas. Are dreptate, e ca un castel plutitor. Are douăsprezece tunuri: opt culevrine și patru tunuri obișnuite. Poate să stea în larg, undeva departe, și să bombardeze un castel de pe uscat cu tunuri la fel de mari cum au ei. Poate să tragă dintr-o parte și să se răsucească pentru a trage de pe cealaltă parte în timp ce primele tunuri sunt reîncărcate. Pe urmă poate să prindă cu cangea un vas, iar soldații mei pot să-l abordeze. Am pus două turnuri de luptă pe puntea superioară, la prova și la pupa.

— Dar nu vei urca pe el laolaltă cu *sir* Thomas, nu?

— S-ar putea să o fac.

E entuziasmat la gândul unei lupte.

— Însă nu uit că n-am voie să-mi primejduiesc viața, draga mea. Sunt părintele națiunii. Nu uit asta. Și nu te-aș lăsa singură.

Mă întreb în ce formă aș putea să-l întreb ce vas va comanda Thomas. Regele mă privește cu bunăvoință.

— Știu că vei vrea să te îngrijești ca toate lucrurile tale frumoase să fie împachetate. Intendentul meu îi va spune intendentului tău când o să plecăm. S-ar cuveni să fie o călătorie plăcută. Vremea ar trebui să fie frumoasă.

— Îmi place să merg în călătorie vara, îi zic eu. Să-l luăm cu noi și pe prințul Edward?

— Nu, nu, el poate să rămână la Ashridge. Dar îl putem vizita când ne întoarcem la Londra. Știu că o să-ți placă.

— Întotdeauna îmi face plăcere să-l văd.

— Învață bine? Ai vești de la profesorii lui?

— Îmi scrie chiar el. Acum ne scriem în latină, ca să exersăm.

— Prea bine, zice el, însă știu că a devenit imediat gelos la gândul că fiul lui mă iubește. Dar ai grijă, Kateryn, să nu-i abați atenția de la studiu. Iar el nu trebuie să o uite pe mama lui adevărată. Ea trebuie să trăiască în inima lui înaintea oricui altcuiva. Ea e îngerul lui păzitor din rai, așa cum a fost îngerul lui păzitor de pe pământ.

— Va fi așa cum zici tu, stăpâne, îi zic, sumețindu-mă un pic la auzul mustrării lui.

— S-a născut să fie rege, zice el. Ca și mine. Trebuie să fie disciplinat, bine educat și crescut cu severitate. Așa cum am fost eu. Mama mea a murit când aveam doisprezece ani. N-am avut pe nimeni care să-mi scrie scrisori de dragoste.

— Nu. Trebuie să-ți fi fost tare dor de ea. Să o pierzi la o vârstă atât de fragedă...

Fața i se strânge, copleșită de milă de sine.

— Mi s-a frânt inima, zice el răgușit. Pierderea ei mi-a frânt inima. Nicio femeie nu m-a iubit așa cum m-a iubit ea. Și era atât de tânără când m-a părăsit!

— Tragic, îi răspund eu blând.

Se aude un ciocănit la ușă și slujitorii de la bucătărie intră cu o masă care geme de atâta mâncare. O așază lângă pat și umplu cu vârf o farfurie pentru rege, timp în care acesta arată cu degetul spre tot mai multe feluri de mâncare.

— Mănâncă, îmi poruncește el cu gura plină. Nu pot să mănânc singur.

Iau o farfurioară și îi las pe slujitori să mă servească. Stau în jilțul meu de lângă șemineu și ciugulesc câteva prăjituri. Regelui i se aduce vin. Eu iau un pahar cu bere slabă. Nu-mi vine să cred că peste mai puțin de o săptămână îl voi vedea pe Thomas Seymour.

Trec două ore lungi până ce regele termină de mâncat. Până ce ajunge să mănânce mai multe felii de plăcintă, niște cărnuri și o jumătate de budincă de lămâie, transpiră și răsuflă greu.

— Luați-o de-aici, sunt frânt de oboseală, zice el.

Plini de zel, slujitorii iau grabnic masa și o scot din odaie.

— Vino în pat, îmi zice regele cu o voce greoaie. O să dorm aici, cu tine.

Lasă capul pe spate și râgâie zgomotos. Mă duc pe partea mea de pat și mă urc în el. Până să aranjez învelitorile peste noi, el deja sforăie răsunător și doarme adânc.

Mă gândesc că o să rămân trează, dar mă întind în așternut pe întuneric și simt o fericire imensă când mă gândesc la Thomas. Poate că e în Portsmouth, poate că doarme la bordul vasului său, în cabina din lemn a amiralului, cu tavanul jos și

cu lumânările legănându-se încet în sfeșnicele suspendate pe perete. Cred că o să-l văd săptămâna viitoare. Nu am voie să vorbesc cu el, nu trebuie să-l caut, dar măcar o să-l văd și o să mă vadă și el pe mine.

* * *

Visul seamănă atât de mult cu viața mea din timpul zilei, încât nici nu știu dacă visez. Sunt în pat, regele doarme lângă mine, sforăie, iar eu simt un miros groaznic, mirosul cangrenei de la piciorul lui, în odaia mea, în patul meu. Cobor din pat, având grijă să nu-l trezesc, și mirosul e mai cumplit ca niciodată. Mă gândesc că trebuie să ies din odaie, fiindcă nu pot răsufla, trebuie să-l caut pe spițer și să-i cer niște parfum, trebuie să le trimit pe fete în grădină ca să culeagă plante aromate. Merg cât pot de încet până la ușa dinspre galeriile private ce leagă odaia lui de a mea.

Deschid un pic ușa și ies, însă în loc să dau de pardoseala de lemn, cu plante uscate împrăștiate pe jos, și de zidurile din piatră ale galeriei, mă pomenesc imediat pe palierul îngust al unei scări de piatră, o scară în spirală, periculos de abruptă. Pun o mână pe coloana centrală și încep să urc. Trebuie să scap de mirosul ăsta cumplit al morții, numai că el devine și mai greu, de parcă imediat după cotitura scării de deasupra mea ar fi un leș sau vreo altă grozăvenie care putrezește.

Îmi acopăr nasul și gura cu o mână, ca să mă apăr de miros, apoi mă înec un pic, căci îmi dau seama că mâna mea miroase așa. Eu sunt cea care putrezește și duhoarea de care încerc să scap e de fapt a mea. Miros ca o femeie moartă, lăsată să putrezească. Mă opresc pe o treaptă și mă gândesc că tot ce pot să fac e să mă arunc cu capul în jos pe scară, astfel ca acest trup descompus să-și poată duce la capăt pieirea și să nu fiu zăvorâtă laolaltă cu moartea, îngemănată cu moartea, împreunată cu moartea, să nu mă descompun în propriul meu trup, pe care-l simt sub vârful degetelor.

Acum plâng și mă mânii pe soarta care m-a adus aici, dar când lacrimile îmi alunecă pe obraji, sunt ca praful. Sunt uscate ca nisipul când mi se preling pe buze și au gust de

sânge uscat. În disperarea mea, îmi adun tot curajul, mă întorc pe treaptă și privesc în jos, la scara abruptă din piatră. Apoi scot un țipăt deznădăjduit și mă arunc cu capul înainte pe scara de piatră.

— Sst, sst! Liniștește-te, ești în siguranță!

Mi se pare că Thomas e cel care m-a prins și mă agăț de el, tremurând. Mă întorc spre umărul lui și îmi lipesc fața de pieptul și gâtul lui calde. Însă cel care mă ține în brațe e regele, iar eu mă trag înapoi și țip iar, temându-mă că am rostit numele lui Thomas în coșmarul meu și acum sunt cu adevărat în pericol.

— Sst, sst! zice el. Liniștește-te, iubirea mea! A fost un vis, nimic altceva. Doar un vis. Acum ești în siguranță.

Mă strânge cu blândețe lângă coastele lui cărnoase, alinătoare, moi ca o pernă.

— Dumnezeule, ce vis! Ce coșmar, Doamne, apără-mă!

— N-a fost nimic, nimic...

— Mi-era atât de frică. Am visat că sunt moartă.

— Ești în siguranță cu mine. Ești în siguranță cu mine, draga mea.

— Am vorbit în somn? scâncesc eu.

Mi-e îngrozitor de teamă că i-am rostit numele.

— Nu, n-ai zis niciun cuvânt. Doar ai plâns, biată copilă. Te-am trezit imediat.

— A fost atât de groaznic!

— Biata și drăguța mea, zice tandru Henric, mângâindu-mă pe păr și pe umărul dezgolit. Ești în siguranță cu mine. Vrei să mănânci ceva?

— Nu, nu, răspund eu cu un râs slab. Nu mănânc nimic. Nu vreau să mănânc nimic.

— Ar trebui să mănânci ceva, ca să te liniștești.

— Nu, nu, zău că n-aș putea.

— Acum ești trează? Știi de tine?

— Da, da.

— A fost un vis prevestitor? mă întreabă el. Ai visat corăbiile mele?

— Nu, răspund eu hotărât.

Două dintre soțiile acestui bărbat au fost acuzate de vrăjitorie chiar de el. Nu am de gând să pretind că posed vreun soi de vedere tainică. Continui:

— N-a fost nimic, n-a însemnat nimic. Doar un talmeș-balmeș de ziduri de castel și o senzație de frig și teamă.

El se lasă înapoi pe perne.

— Acum poți dormi?

— Da, pot. Îți mulțumesc că ai fost atât de bun cu mine.

— Sunt soțul meu, zice el simplu și demn. Sigur că-ți veghez somnul și-ți potolesc temerile.

Într-o clipă respiră greoi, cu gura deschisă. Îmi las capul pe umărul lui mătăhălos și închid ochii.

Știu că visul meu a fost visul despre Tryphine, fecioara măritată cu un bărbat care își omora soțiile. Știu că pe degetele mele era miros de soție moartă.

[20] Castelul Southsea, portul Portsmouth, vara anului 1545

E o zi încântătoare, ca un tablou de vară, soarele strălucește pe apele albastre ale strâmtorii Solent, iar vântul înviorător adună căciulițe albe de spumă pe creasta valurilor. Ne-am suit în vârful unuia dintre turnurile de apărare ce dau spre port, iar acum, odată ce regele a fost urcat pe scările din piatră și poate să vadă tot, e încântat de lume. Stă călare pe digul dinspre mare, ținând mâinile în șolduri, de parcă ar fi un amiral pe propriul lui vas, iar curtea s-a strâns în jurul lui, lărmuind din pricina emoției și îngrijorării.

Nu-mi vine să cred că toată lumea e atât de veselă. E ca și cum ar urma să ne uităm la un turnir dintr-o zi de vară, ca și cum asta ar fi legendara Câmpie a Pânzei de Aur: o întrecere între Franța și Anglia pentru titlul de cea mai strălucitoare, mai elegantă, mai cultivată și mai cavalerească țară. Ar trebui

să fie clar pentru toată lumea că azi nu e nimic de felul ăsta, nu? Nu e un joc de-a războiul, ci orele de dinaintea unei bătălii adevărate. N-avem niciun motiv de sărbătoare, ci doar de teamă.

Mă uit în urma mea, peste câmpiile întinse ale islazului din Southsea, și văd că, deși curtenii afișează un aer cutezător, nu sunt singura care e îngrijorată. Yeomenii din gardă sunt deja pregătiți pentru ce e mai rău: stau cu caii înșeuați și ținuți strâns de frâie de către pajii lor, gata să fie încălecați și să plece în galop. Gărzile sunt deja în armuri, mai trebuie doar să-și pună coifurile, în spatele lor, marele alai care urmează curtea pretutindeni – jălbași, cerșetori, avocați, hoți și prostănaci – se îndepărtează târându-și încet picioarele – ei știu întotdeauna ce tabără va câștiga –, iar localnicii din Portsmouth fug din propriul lor oraș, unii împovărați de bunurile din gospodărie, alții călare, alții în căruțe încărcate. Dacă francezii ne vor învinge flota, vor prăda Portsmouth-ul și probabil că îi vor da foc. Curtea regelui pare a fi singura care speră la victorie și așteaptă nerăbdătoare bătălia.

Numeroasele clopote din bisericile orașului bat când corăbiile noastre se pregătesc să iasă din port, iar sutele de dangăte zgomotoase sperie pescărușii, care zboară în cerc și țipă deasupra mării. Avem în jur de optzeci de vase de război, cea mai mare flotă pe care a strâns-o vreodată Anglia. Unele, în capătul mai îndepărtat, încarcă la bord armele și echipajele, altele sunt gata de plecare. Le văd înălțându-și pânzele în dreapta noastră, spre interiorul portului, cu bărci cu vâsle și galere trebăluind pe lângă ele, apucând parâmele și pregătindu-se să le scoată din port, ca să iasă pe mare.

— Cea mai măreață flotă strânsă vreodată, îi declară regele lui Anthony Browne, care stă lângă el. Și e gata să lupte cu francezii după noua metodă. Va fi cea mai mare bătălie pe care am văzut-o în viețile noastre.

— Slavă Domnului că suntem aici s-o vedem! îi răspunde *sir* Anthony. Ce noroc extraordinar! Am comandat un tablou care să arate victoria noastră.

Pictorul, care dă fuga cu caietul de schițe ca să prindă

ieșirea corăbiilor din port, îi face regelui o reverență adâncă și începe să schițeze priveliștea din fața noastră: turnul în care stăm, portul din dreapta, vasele care ies încet din port, marea din fața noastră, steagurile fluturând, tunurile pregătite.

— Mă bucur că soțul meu nu e la bordul vreuneia dintre corăbii, zice încet Catherine Brandon.

Mă uit la chipul ei palid și văd o reflectare a propriei mele îngrijorări. Asta nu e un spectacol cu măști, nu e una dintre distracțiile costisitoare pe care curtea le adoră. Asta va fi o bătălie navală adevărată între vasele noastre și cele franceze, una purtată în apropierea țărmului. Voi vedea ce înfruntă Thomas. Voi fi silită să privesc cum îi e bombardat vasul.

— Știi cine ce vas comandă? o întreb.

Catherine clatină din cap.

— Au fost numiți niște amirali noi aseară, la cină, îmi răspunde ea. Regele și-a onorat prietenii cu posturi de comandă, ca să poate lua parte la bătălie. Soțul meu nu a fost prea încântat de numirea unor oameni noi chiar în seara de dinaintea luptei. Însă el e comandantul tuturor trupelor de pe uscat și de pe mare și, slavă Domnului, rămâne pe uscat.

— De ce, ți-e frică de mare?

— Mi-e frică de toate apele adânci, mărturisește ea. Nu știu să înot. Însă, la o adică, niciun om care poartă armură nu poate înota. Puțini marinari știu să înoate și niciunul dintre soldați nu ar fi în stare să rămână deasupra apei cu haina aceea grea pe el.

O opresc cu un mic gest.

— Poate că nimeni nu va trebui să înoate.

De pe chei se aud ovații răzlețe când Mary Rose, vasul regelui, reechipat de curând, își întinde pânzele frumoase și aruncă parâmele spre galere, ca să fie tras în larg.

— O, iată-l că pleacă. Cine e comandantul lui?

— Tom Seymour, Dumnezeu să-l binecuvânteze, zice Catherine.

Înclin capul și-mi duc mâna la frunte, ca pentru a-mi apăra ochii de soare. Mă gândesc: nu pot îndura să-l văd plecând în larg, la luptă, și să ciripesc ca una dintre păsărelele mele

cântătoare, la fel de fără rost și de prostește ca ele.

— Vântul bate destul de tare, observ eu. Asta e bine?

— E spre binele nostru, mă liniștește unchiul Parr, care stă cu doamnele mele de onoare și privește în larg, cu mâinile puse streașină la ochi. Francezii au galere de luptă care se pot strecura printre vasele noastre și când vântul nu bate deloc. Pot să vâslească unde vor. Însă pe o zi ca asta, când ne putem folosi din plin pânzele, suntem în stare să ieșim rapid din port și să-i bombardăm. Ne putem arunca asupra lor ca vântul, cu vânt din spate.

Toată lumea se dă la o parte când regele vine lângă mine și înalță capul, înghițind lacom aerul marin.

— Cu siguranță e o priveliște frumoasă, remarc eu pe când corăbiile lui sunt trase, una câte una, afară din port, ridică pânzele și sunt lăsate libere, ca niște porumbei în zbor, ca pescărușii în larg.

Curtea aclamă la fiecare vas ce trece pe lângă punctul nostru de observație: Peter și Henric Grace à Dieu[15], precum și vasele pe care le-am furat de la scoțieni, Salamandra și Unicornul. Pe urmă ne cufundăm brusc în tăcere, de parcă un nor ar fi acoperit deodată soarele.

— Ce e? îl întreb pe Henric.

E prima dată când nu se uită în larg cu o față veselă și nu pozează, cu mâinile în șolduri, pentru pictorul care îi schițează figura. Se uită în spate, vrând parcă să vadă dacă garda lui e gata să îi acopere retragerea, apoi își îndreaptă iar privirea spre locul unde se profilează la orizont albastrul întunecat al insulei Wight. Flota franceză și-a făcut apariția brusc, pe tăcute, în fața insulei, pe canal, cu vasele navigând în șiruri ordonate. Dacă ar fi pe uscat, ar semăna cu o șarjă de cavalerie, cu cai mari și iuți și cu cavaleriștii îndesați unul lângă altul, genunchi lângă genunchi, șir după șir, într-o masă imensă de forță brută. Însă aici nu se aude niciun zgomot, ceea ce face ca totul să fie cumva mai înspăimântător. Corăbiile înaintează cu ușurință prin apă, cu pânzele întinse,

[15] Henric, prin voia Domnului (fr.).

toate în aceeași direcție, și par a fi sute, mii. Nu izbutesc să văd marea nici între ele, nici dincolo de ele. E ca o pădure de pânze în mișcare. Seamănă cu un zid de pânze.

Iar înaintea lor, în avangardă, se vede o altă flotă. Sunt galerele și fiecare înaintează prin apă cu smucituri agresive, păstrându-se în ritm cu celelalte. Vin în șiruri și înaintează în salturi la fiecare afundare a vâslelor în mare. Chiar și de aici, din turnulețul nostru frumos și cutezător de pe islazul din Southsea, pot vedea gura întunecată a singurului tun așezat la prova fiecărei galere joase, îndreptată lacom spre corăbiile noastre, spre puținele vase pe care le avem, vasele noastre micuțe, ce ies în larg de la adăpostul portului pentru a ne apăra coasta, și știu că Thomas Seymour stă lângă cârmaci pe nava sa amiral, Mary Rose, se uită în zare și își dă seama că e copleșit de numărul vaselor dușmane.

— Dumnezeu să ne ajute, șoptesc eu.

Regele coboară privirea spre mine, îmi vede chipul palid și își scoate pălăria de pe părul rărit. O flutură în aer.

— Pentru Dumnezeu! Pentru Harry![16] Și pentru Sfântul Gheorghe! tună el, iar curtea și apoi toată lumea care se îngrămădește în jurul nostru îi urmează exemplul, repetând strigătul lui de luptă, astfel că s-ar putea să se audă până pe mare, s-ar putea să-l audă chiar și marinarii englezi în timp ce ridică privirile și văd moartea plutind spre ei cu mii de vele bine întinse.

Regele este entuziasmat de provocare.

— Suntem depășiți ca număr, dar cred că francezii au mai puține tunuri! strigă el.

Îl ia pe după umăr pe Charles Brandon și-i zice:

— Nu crezi asta, Charles? Eu o cred! Tu nu crezi?

— Au mai puține tunuri, zice Charles cu un glas ferm. Dar sunt de două ori mai mulți decât noi.

— Ai fortificat Portsmouth, zice regele.

— Am tunuri peste tot, până și aici, confirmă sumbru Charles. Dacă se vor apropia mai mult, puteți să trageți chiar

[16] Diminutiv de la Henric.

dumneavoastră cu tunul.

— Nu vor veni mai aproape, declară regele. Nu vreau să vină în apele englezești. Le interzic să se apropie de pământul englezesc. Eu sunt regele! O să mă provoace pe teritoriul meu? În propriul meu castel? Nu mă tem de nimic. Întotdeauna sunt absolut neînfricat.

Văd că Charles nu se uită la mine, de parcă i s-ar părea că e bine să nu ia în seamă lăudăroșenia găunoasă a regelui. Mă uit în jur după doctorul Butts și îi descopăr chipul palid în spatele curtenilor. Dau din cap spre el și doctorul se apropie.

— Maiestatea Sa e mult prea agitat, observ eu.

El se uită cum Henric cheamă un paj care să-l ajute să se mute, șchiopătând, dintr-o parte în cealaltă a turnului, unde se apleacă peste ziduri și bate pe spinare un tunar. Se poartă ca un om care duce lupta chiar în mijlocul armatei unui dușman prea slab, fiind sigur de victorie. Urlă amenințări de parcă inamicii l-ar putea auzi, de parcă ar putea schimba ceva. Se poartă ca și cum furia și mânia lui împotriva francezilor pot contracara apropierea tăcută a miilor de vase ale acestora și răpăitul neîntrerupt – pe care acum îl și auzim – al tobelor de pe galere, ce impun ritmul de neabătut al vâslelor.

— Acum nu poate fi domolit, zice doctorul Butts.

Știu că suntem pe cale să vedem ceva groaznic. Flota franceză înaintează tot mai mult, iar micuțele vase englezești ies din port și nu se pot așeza în formație. Vasele remorcher le trag degeaba înainte, încercând să le pună în vânt. Câteva corăbii întind pânzele și se îndepărtează rapid de țărm, iar unele încearcă să se așeze în așa fel încât să prindă în bătaia tunurilor galerele joase ale francezilor. Francezii vin necruțători, cu galerele în față și corăbiile mari în urma lor.

— Acum o să vedeți! Acum o să vedeți ceva! prezice regele.

Coboară șontâcăind până la punctul cel mai ieșit în afară de pe zidul castelului, întoarce capul și îmi strigă ceva, dar cuvintele îi sunt acoperite de bubuitul tunurilor când primele vase engleze ajung în bătaia tunurilor franceze.

Tunurile englezilor răspund. Putem să zărim dreptunghiurile negre răsărind pe marginile corăbiilor când se deschid bocaporții tunurilor și acestea se ițesc în afară, apoi un nor de fum când trage fiecare tun și este tras înapoi în vas, pentru a fi încărcat iar.

— Mary Rose! strigă Henric, ca un flăcău care își încurajează campionul într-un turnir. Henric Grace à Dieu!

Văd că Mary Rose se pregătește să intre în luptă, cu bocaporții pentru tunuri larg deschiși. Acolo par a fi sute de tunuri, înșiruite de pe puntea superioară până la linia de plutire. Pot să-i văd pe oamenii de pe puntea superioară: căpitanul și șeful de echipaj la timonă și încă o siluetă care stă în spatele lor. Mă gândesc că e Thomas, bănuiesc că acea mică siluetă nemișcată, cu pelerină roșie, e bărbatul pe care-l ador.

— Dumnezeu să-l ocrotească! O, Dumnezeu să-l ocrotească! e tot ce pot să murmur.

Văd cele două turnuri înalte construite la prova și la pupa, amândouă ticsite de oameni. Soarele le sclipește pe coifuri și îi văd cum ridică sulițele și așteaptă momentul în care se vor putea prinde cu cangea de vasele dușmane, pentru a le aborda. Thomas îi va conduce când va veni momentul asaltului. El va trebui să sară de pe un vas pe altul și să urle la ei să-l urmeze. Mai jos de turnuri, pe mijlocul punții deschise, sunt întinse plase pe toată lățimea corabiei. Sunt plasele de abordaj, pentru ca nimeni să nu poată urca la bord, ca să atace și să captureze prețioasa noastră corabie. Îi văd pe soldați aliniați în șiruri sub plase. Când vor ajunge îndeajuns de aproape de un vas francez, li se va ordona să atace și ei vor da năvală.

— Foc! strigă Henric, de parcă ei l-ar putea auzi din turn. Foc! Foc! Foc, vă poruncesc!

Cu vâslele mișcându-se încet prin apă ca niște picioare de insectă, o galeră vine spre frumosul vas englez, care se leagănă dintr-o parte în alta. De la prova se scuipă brusc un nor de fum negru. Acum simțim mirosul de praf de pușcă plutind peste ape.

Tunurile de pe Mary Rose sunt împinse afară la fiecare bocaport, astfel că vasul parcă scoate niște țepi și toate tunurile se mișcă deodată. Vasul se întoarce, trage cu partea stângă și se aude un bubuit uniform. E o manevră reușită, splendidă și puternică precum o mutare într-o partidă de șah. Imediat vedem una dintre galere zbătându-se în apă și scufundându-se. Măreţul plan al regelui și strategia lui Thomas își dovedesc tăria în fața dușmanului uluit. Fiecare vas intră în luptă cu un alt vas și soldații nu au altceva de făcut decât să strige din turnurile lor și să-și înalțe amenințător săbiile. Vasul cel mare se răsucește, ca să poată trage cu tunurile de la tribord în timp ce se încarcă cele de la babord.

O pală subită de vânt face ca toate steagurile să se întindă brusc, cu un zgomot ca de mătase sfâșiată.

— Foc! Răsuciți-vă și trageți! țipă Henric, dar vântul e prea puternic ca să-l audă cineva.

Îmi țin pălăria cu mâna, iar Anne Seymour își pierde toca, care e luată de vânt și dusă de pe zidurile castelului până în larg, în apa mării. Cineva râde de pățania ei și atunci îmi dau seama că acolo jos ceva nu e în regulă. Mary Rose și-a întins pânzele și s-a răsucit contra vântului, ca să-și îndrepte spre francezi tunurile de la tribord, și exact atunci a prins-o pala de vânt. Se înclină primejdios de tare, cu pânzele coborându-i spre valuri. Acum frumoasele ei vele nu se mai înalță mândre deasupra punților arcuite, ci sunt grozav de înclinate, stângace și urâte.

— Ce faceți? tună regele, de parcă i-ar putea răspunde cineva. Ce naiba faceți?

Vasul e ca un cal care a intrat prea strâns într-o curbă. E ca atunci când vezi cum unui cal îi fug picioarele de sub el, cum aleargă tot mai tare și mai repede, numai că totul se petrece foarte încet, deși îngrozitor de implacabil.

— Îndreptați-l! urlă Henric ca un câine, iar acum toată lumea e lângă el, la zidul castelului, și se apleacă în afară, de parcă cei de-acolo ne-ar putea auzi strigând ordinele.

Cineva zbiară „Nu! Nu! Nu!" în timp ce trufașul și frumosul

vas, cu steagurile încă fluturând, se înclină din ce în ce mai mult și apoi îl vedem așezându-se pe o parte ca o pasăre căzută, pe jumătate coborât pe valurile împinse de vânt, pe jumătate afară din apă.

Nu putem să-i auzim cum țipă. Marinarii sunt prinși sub punți când apa năvălește prin bocaporții deschiși ai tunurilor și nu pot urca scările înguste până pe puntea superioară a vasului. Se îneacă în propriul lor coșciug, iar corabia îi coboară încet și blând în adânc. Îi auzim în schimb pe cei de pe puntea superioară. Se agață de plasele de abordaj, care acum îi prind sub ele, și încearcă să le taie. Unii soldați sar din turnurile navei și împung funiile cu sulițele sau retează cu săbiile plasa groasă. Însă nu îi pot elibera pe oameni, nu pot lărgi ochiurile. Soldații și marinarii noștri mor ca macroul prins în năvod și se chinuie să respire, lipiți de plasă.

Cei aflați sus, în libertate, se rostogolesc din turnuri ca niște soldați de jucărie, ca niște soldăței de plumb cu care se joacă Edward, iar hainele lor de piele îi fac să se scufunde în câteva clipe. Cei care au coifuri simt apa rece a mării înainte să-și poată dezlega curelușele. Cizmele groase își trag posesorii la fund, apărătorile grele ale armurilor, legate de genunchi și de piept, îi duc rapid în adâncuri. Aud o voce țipând:

— Nu! Nu! Nu!

Parcă ar fi trecut o lungă oră de chin, dar poate că au fost doar câteva minute. Timpul pare să se fi oprit. Bordajul lateral al corabiei pare să se sprijine pe apă ca o pasăre somnoroasă, mișcându-se odată cu marea, în timp ce o mână de oameni, nu foarte mulți, se aruncă de pe velatură și dispar în valurile îmbibate de fum. Bubuitul tunurilor continuă, bătălia propriu-zisă continuă. Nimeni în afară de noi nu a înlemnit de groază și nu se uită cum chila se înalță un pic mai mult spre cer, în timp ce pânzele se umplu de apă, nu de vânt, se ridică și se umflă în strania lor frumusețe scufundată, iar apoi trag vasul în jos, în abisul verde.

Aud pe cineva plângând:

— Nu! Nu! Nu!

[21] Casa Cowdray, Midhurst, Sussex, vara anului 1545

Când într-un sfârșit fumul se risipește și flotele o pornesc șovăitor fiecare pe drumul ei – vasele francezilor înapoi în Franța, vasele engleze înapoi în port –, mi se spune că bătălia n-are niciun învingător clar.

Regelui i se transmite că Anglia a fost triumfătoare.

Am trimis în larg câteva corăbii micuțe împotriva unei flote franceze imense, iar soldații francezi care au ajuns la țărm pe coasta din Sussex și pe insula Wight au pus foc la câteva hambare, dar au fost alungați de țărani.

— Englezi, îi șoptește încurajator regelui *sir* Anthony Denny. Pentru Dumnezeu și Harry!

Însă regele nu e înflăcărat de strigătul de luptă al altui rege, mai măreț, din trecut. E în stare de șoc, iar trupul lui masiv a eșuat în pat precum vasul lui frumos pe fundul mării, scufundat în apele strâmtorii Solent. Oamenii vin la el aproape din oră în oră ca să-i spună că lucrurile nu stau atât de rău precum s-ar părea. I se spune că o vor scoate din mare pe Mary Rose, că nu va dura decât câteva zile până ce o vor sălta la suprafață și vor scoate apa din ea. Însă după o vreme nimeni nu se mai laudă că poate recupera ceva din mare, iar frumosul vas și marinarii lui, laolaltă cu soldații – patru sute, cinci sute, fiindcă nimeni nu știe câți inși erau la bordul lui –, vor fi părăsiți în capela valurilor, pradă cântecului mării.

* * *

De îndată ce regele e în stare să călărească, plecăm spre Casa Cowdray din Midhurst, făcând mai multe opriri pe drum și sperând că unul dintre cei mai lăudăroși curteni ai regelui, *sir* Anthony Browne, va putea să-l mai înveselească și să-l

aline.

Regele stă tăcut pe cal și se uită în jur, cuprinzând cu vederea totul, câmpurile verzi, lanurile de semănături, turmele de oi și cirezile de vaci, dar parcă n-ar vedea nimic altceva decât răsturnarea mândrului său vas și gâlgâitul cumplit al apei în timp ce corabia se scufunda încet. Stau lângă el și știu că fața mea e încremenită, ca a unui înger de piatră de pe un mormânt.

Zona rurală prin care mergem e liniștită, însă oamenii sunt nemulțumiți. Știu că francezii aproape că au reușit să ajungă pe țărm și că flota regală nu îi poate apăra. Locuiesc într-o zonă cu multe golfulețe și estuare, foarte primejduită în fața unei invazii. Le e teamă că francezii se vor înarma iar și se vor întoarce, iar mulți șoptesc că dacă francezii vor veni și vor reface mănăstirile, bisericile și altarele sfinte, atunci vor fi o binecuvântare pentru Anglia.

Nu întreb de Thomas Seymour. Nu îndrăznesc să-i rostesc numele. Simt că o să izbucnesc în plâns numai dacă voi zice „Thomas”, iar dacă încep să plâng, nu mă voi mai putea opri niciodată. Simt în mine o mare de lacrimi la fel de adâncă precum cea ale cărei valuri oftează prin velele corabiei lui.

— Regele i-a acordat lui *lady* Carew o pensie foarte mare, îmi zice Nan încet în timp ce îmi piaptănă părul, înainte să-mi pună plasa aurie și boneta conică.

— *Lady* Carew? întreb eu nepăsătoare.

— Soțul ei s-a scufundat odată cu nava, zice ea.

Nimeni nu mai spune „Mary Rose”, ca și cum ar fi o fantomă, o altă regină pierdută, o femeie fără nume care a dispărut de la curtea lui Henric.

— Biata femeie, zic eu.

— Regele l-a numit viceamiral chiar în seara de dinainte și l-a pus comandant. El l-a înlocuit pe Thomas Seymour, care s-a înfuriat că a fost dat deoparte. Tom a avut întotdeauna norocul unui diavol, zău așa. A fost nevoit să facă din altă corabie nava sa amiral și a scăpat din luptă viu și nevătămat.

Nan ridică privirea, încetând să-mi mai bucleze părul și să mi-l prindă sub plasă, și îmi zărește chipul în oglindă.

— Ce s-a întâmplat? întreabă ea. Ești bolnavă?

Îmi duc mâna la corsaj. Îmi simt inima bubuindu-mi prin mătasea strâns legată în șireturi.

— Mi-e rău, șoptesc eu. Nan, mi-e groaznic de rău. Lasă-mă să mă întind un pic.

Toate doamnele se strâng grămadă în jurul meu, iar eu închid ochii, pentru a alunga priveliștea chipurilor lor avide și neliniștite. Apoi cineva mă saltă de umeri, două dintre doamne mă prind de picioare și le simt cum mă pun în pat. Cineva îmi taie șireturile și îmi slăbește corsajul, ca să pot respira mai ușor. Nan îmi scoate papucii de mătase și îmi freacă picioarele reci ca gheața, ca să mi le încălzească.

Cineva îmi pune la buze o cupă cu bere încălzită. Iau o înghițitură, apoi mă las înapoi pe perne și deschid ochii.

— Nu sunteți fierbinte, comentează nervoasă una dintre doamne.

Toate sunt îngrozite de Sudoare. Poate omorî un om în patru ore și nu se știe niciodată sigur dacă omul va muri sau nu. Bolnavul se plânge de fierbințeală la cină, apoi transpiră și, până la căderea nopții, moare.

E o năpastă a Tudorilor: a apărut odată cu tatăl acestui rege.

— Mi-e rău de la burtă. E de la ceva ce-am mâncat, le spun eu.

Două dintre ele schimbă zâmbete tainice.

— O, aveți grețuri de dimineață? întreabă Anne Seymour insinuant, pe un ton plin de speranță.

Clatin din cap. Nu vreau să se pornească un astfel de zvon. Chiar și acum, când mă chinui să fac față veștii că Thomas e în viață, trebuie să am grijă ce zic eu, ce zic ele, ce zice oricine despre mine.

— Nu, insist eu. Și nimeni nu trebuie să spună așa ceva. Nu e nimic de felul ăsta. Iar regele ar fi foarte nemulțumit dacă ați bârfi astfel despre mine.

— Eu doar nădăjduiam la ce e mai bine pentru dumneavoastră, se apără Anne.

Închid ochii. Spun doar:

— Trebuie să dorm.
Aud cum Nan izgonește pe toată lumea din odaia mea, apoi cum se închide ușa de la iatac și foșnetul rochiei ei când se așază lângă patul meu. Fără să deschid ochii, întind mâna, iar ea mi-o strânge alinător.
— Ce zi îngrozitoare, spun. Văd întruna corabia.
— Știu. Încearcă să dormi.

[22] Palatul Greenwich, vara anului 1545

Ne întoarcem iar la Londra, făcând opriri lungi. Călătoria, care a început ca o scurtă plimbare de plăcere pe timp de vară, cu gândul să vedem triumful flotei noastre, e acum o întoarcere lentă, târâită, printr-o regiune rurală cuprinsă de teamă, cu un rege împietrit de dezamăgire. Câmpurile cu grâu auriu și verdele abia ivit al celei de-a doua semănături din fânețe nu ne aduc nicio plăcere, căci ne uităm la conacele bogate și la sătulețele de pe drum, gândindu-ne că nu avem cum să le apărăm.
Mergem la Greenwich, unde valurile ce se lovesc de digul din piatră ne amintesc de apele neiertătoare ale strâmtorii Solent și de scufundarea mândriei regelui în adâncurile sale întunecate. Thomas rămâne la postul său din Portsmouth, ca să dreagă și să refacă toate casele arse de francezii invadatori, să supravegheze repararea stricăciunilor suferite de corăbii în luptă și să trimită înotători în adânc, ca să vadă dacă pot salva ceva de pe corabia de luptă cât aceasta se așază cuminte în ultimul ei port. Nu poate veni la curte și nu sper să-l văd. Îi scrie doar regelui și Henric nu arată nimănui scrisoarea.
Lumea crede că regele e iar bolnav, că s-ar putea ca rana lui de la picior să se fi deschis din nou ori că l-au cuprins iar

frigurile care-l atacă de patru ori pe an. Dar eu știu de ce suferă: are inima bolnavă. A văzut o înfrângere, o înfrângere categorică, și nu poate îndura așa ceva.

E un bărbat atât de mândru, încât nu suportă să fie contrazis. E un om care joacă în ambele tabere deodată, ca să se asigure că va câștiga. E un om care nu a fost refuzat niciodată de când era copil. Și, pe lângă toate astea, e un bărbat care nu se poate vedea pe sine însuși altfel decât perfect. El trebuie să fie cel mai bun.

Regele Francisc al Franței era doar rivalul său. Acum însă Francisc și toată Europa râd de flota engleză, despre care se credea că e foarte puternică, și de faimoasa noastră navă amiral, care s-a scufundat de cum a ridicat pânzele. Spun că regele a îngrămădit atât de multe tunuri pe ea, încât a ajuns la fel de grasă și de stângace ca el.

— N-a fost așa, îmi zice el scurt. Să nu crezi asta.

— Bineînțeles că nu, îl asigur eu.

— Bineînțeles că nu a fost așa.

Se răsucește și se zvârcolește, luptându-se cu propria durere, ca un animal prins în capcană. Suferă mai mult din pricina mândriei sale rănite decât pentru oamenii înecați. Trebuie să-și aline orgoliul. Nimic nu e mai important ca asta. Nimeni nu e mai important ca asta. Nava se poate scufunda în nămolul strâmtorii Solent atâta timp cât mândria regelui poate rămâne neștirbită.

— N-a fost nicio problemă cu nava, îmi zice el în altă seară. De vină au fost proștii ăia de tunari. Au lăsat deschiși bocaporții tunurilor după ce au tras cu ele.

— O, așa s-a întâmplat?

— Probabil. Ar fi trebuit să-l las pe Thomas Seymour la comandă. Mă bucur că prostul ăla de Carew a plătit cu viața.

Îmi înghit un protest împotriva acestei judecăți aspre.

— Dumnezeu să-i mântuiască sufletul, spun eu, gândindu-mă la văduva care și-a văzut soțul înecându-se.

— Dumnezeu să-l ierte, zice aspru Henric. Fiindcă eu nu-l voi ierta niciodată.

* * *

Regele îmi vorbește în fiecare seară de corabia lui. Nu poate adormi până nu mă convinge că a fost vina altora, a unor proști sau ticăloși. Nu poate face nimic altceva. Mai toți membrii Consiliului de Coroană se întorc la Westminster înaintea noastră, iar Charles Brandon, vechiul prieten al lui Henric, cere voie să se ducă acasă fără să bată la ochi, împreună cu soția lui, Catherine.

— Ar fi trebuit să mă prevină, îmi zice Henric. Dintre toți oamenii din lume, tocmai Charles ar fi trebuit să mă prevină.

— Dar de unde să știe el? îl întreb.

— N-ar fi trebuit să o lase nicidecum să iasă pe mare dacă era atât de încărcată cu oameni! izbucnește Henric, cuprins de o mânie subită.

Fața i se înroșește, iar o venă de la tâmplă i se umflă sub piele ca un vierme gros.

— De ce să nu știe că era prea încărcată? Probabil că a fost neglijent. O să-l chem înapoi la curte, ca să dea seamă de toate astea. Era comandantul general al trupelor de pe uscat și de pe mare. Trebuie să-și asume răspunderea. Nu planurile mele au fost de vină, ci neputința lui de a le pune în aplicare. L-am iertat toată viața mea, orice va fi făcut, dar asta nu pot să i-o iert.

Însă înainte ca mesagerul care urma să-l cheme pe Charles să părăsească palatul, de la reședința familiei Brandon ne sosește vestea că acesta e bolnav, iar apoi un călăreț vine năvalnic pe drumul Londrei tocmai de la Guildford și ne zice că a murit. Cel mai bun, mai vechi și mai statornic prieten al regelui a murit.

* * *

Este ultima lovitură dintr-o vară îngrozitoare. Regele nu poate fi liniștit nicidecum. Se încuie în odaia lui și refuză totul. Refuză chiar și să mănânce.

— E bolnav? îl întreb pe doctorul Butts când mi se spune că cina sa copioasă a fost trimisă înapoi.

— Nu la trup, Dumnezeu să-l păzească, clatină medicul din

cap. Însă e o mare pierdere pentru el. Charles Brandon e ultimul dintre vechii săi prieteni și singurul lui prieten din copilărie. E ca și cum ar fi pierdut un frate.

În noaptea aceea, deși iatacul meu e la trei odăi de cel al regelui, aud un zgomot înfiorător. E un țipăt precum cel pe care-l scoate noaptea o vulpe, un urlet atât de nepământean, încât uit că disprețuiesc ritualurile deșarte și mă închin, îmi sărut unghia degetului mare și zic: „Dumnezeu să mă binecuvânteze și să mă apere!” Apoi se mai aude un țipăt și încă unul și atunci sar din pat, îi arunc însoțitoarei mele un „Rămâi acolo!” răstit, alerg în salonul meu de primire, acum pustiu, străbat sala de audiențe a regelui, trec prin cabinetul lui privat, prin odaia lui personală, și ajung la ușa iatacului, unde străjerul stă nepăsător. Însă aud în continuare din dosul ușii hohote îndurerate de plâns.

Șovăi. Nu știu dacă să merg mai departe sau să mă întorc. Nu știu nici măcar dacă ar trebui să îi spun străjerului să ciocăne și să mă anunțe sau să încerc ușa, ca să văd dacă e încuiată pe dinăuntru. Nu știu dacă e de datoria mea să merg la el și să-i reamintesc că Charles Brandon va fi murit în credința lui și va aștepta în purgatoriu, sigur că va urca în rai pe fumul înălțător al liturghiilor scumpe, sau dacă ar trebui să-l las pe rege cu durerea lui imensă. Hohotește ca un copil amărât, ca un orfan. Sunetul plânsului lui e îngrozitor.

Înaintez și încerc clanța. Străjerul se trage la o parte, cu un chip cu totul nepăsător, de parcă stăpânul lui n-ar plânge în hohote la doar câțiva metri de el. Clanța se răsucește, dar ușa nu se deschide. S-a încuiat înăuntru. Vrea să fie singur în oceanul învolburat al durerii sale. Nu știu ce ar trebui să fac și, judecând după chipul indiferent al străjerului, nici el nu știe.

Mă întorc în odaia mea, închid ușa și îmi trag cuverturile peste cap, dar nimic nu poate înăbuși vaierele zgomotoase. Regele își strigă durerea toată noaptea și nimeni, nici în odăile lui, nici în ale mele, nu poate dormi din pricina suferinței lui.

* * *

Dimineața mă îmbrac cu o rochie de culoare închisă și merg la capelă. Am de gând să mă rog pentru sufletul lui Charles Brandon și pentru înțelepciunea cu care l-a ajutat pe soțul meu și care a cedat după această ultimă înfrângere. Îmi ocup locul pe latura reginei și mă uit spre tronul regal. Spre uimirea mea, Henric e deja acolo, la locul lui obișnuit, unde semnează hârtii oficiale și citește petiții. Doar ochii lui încordați, cu pleoapele înroșite, trădează priveghiul lui chinuit. De fapt, dintre noi doi, eu arăt mai limpede că sunt nedormită, căci am ochii grei și fața palidă. E ca și cum regele și-ar fi mistuit toată durerea și teama într-o singură noapte. Când ne terminăm rugăciunile și spunem „Amin”, îmi face un semn. Mă duc lângă el, doamnele mă urmează și ieșim împreună din capelă, traversând curtea spre sala mare, eu cu mâna prinsă sub brațul lui, iar el sprijinindu-se zdravăn de un yeoman din gardă, ce pășește alături de el în partea cealaltă.

— Îi voi face o înmormântare de erou, zice el. Și voi plăti pentru tot.

Nu-mi pot ascunde uimirea văzându-l atât de calm, însă lui i se pare că sunt încântată de generozitatea sa.

— Așa voi face, repetă el cu mândrie. Iar micuța Catherine Brandon nu trebuie să se teamă pentru moștenirea fiilor lor. Îi voi lăsa pe amândoi în grija ei. Nu-i voi lua sub tutela mea. Lasă-i să moștenească toată averea tatălui lor. Ba chiar o voi lăsa pe ea să o administreze până când băieții vor deveni bărbați. Nu le voi lua nimic.

E înveselit de propria-i dărnicie.

— Se va bucura, anunță el. Va fi încântată. Poate veni la mine, ca să-mi mulțumească personal, de îndată ce se întoarce la curte.

— Va fi în doliu, îi atrag eu atenția. S-ar putea să nu mai vrea să slujească în odăile mele. S-ar putea să nu mai vrea să vină la curte. Pierderea suferită…

El clatină din cap.

— Sigur că o să vină, zice el cu convingere. Nu m-ar părăsi niciodată. A fost în grija mea de când era copilă.

Nu răspund nimic. Nu-i pot spune regelui că s-ar putea ca o femeie să vrea să-și petreacă primele zile de văduvie în rugăciune, nu amuzându-l pe el. De obicei în primele trei luni o văduvă stă închisă în casă, iar Catherine va dori să fie alături de băieții ei, rămași orfani de tată. Însă după aceea îmi dau seama că el nu știe asta. Nu i-a spus nimeni să aștepte înainte de a mă chema la el după ce soțul meu a murit. Nici nu-i trece prin cap că ar putea exista vreun om care să nu-și dorească să stea la curte. Nu a trăit nicăieri altundeva decât la curte. Habar n-are că există viață intimă sau sentimente gingașe care să nu se petreacă în ochii lumii. La câteva zile după moartea soțului meu, mi-a poruncit să vin la curte ca să joc cărți și să flirtez cu el. Numai eu îl pot împiedica să o împovăreze astfel pe Catherine.

— Poate că ea ar prefera să stea acasă, la palatul Guildford.

— Nu, n-ar prefera.

* * *

Nan vine la mine într-o seară, mult după cină, când curtea s-a închis peste noapte și eu sunt gata de culcare. Face un semn cu capul spre doamna mea de onoare, dându-i de înțeles să iasă din iatac, și se așază lângă șemineu.

— Văd că ai venit în vizită, zic eu sec, așezându-mă în fața ei. Vrei un pahar de vin?

Se ridică și umple câte un pahar pentru fiecare. Stăm o clipă să savurăm parfumul și gustul vinului portughez roșu, aromat, și limpezimea luminoasă a paharelor venețiene. Fiecare pahar, fiecare pahar perfect suflat valorează o sută de lire.

— Ce-ar zice mama? întreabă Nan, zâmbind ușor.

— „Nu o lua ca pe ceva de la sine înțeles”, răspund eu, gata oricând să o citez pe loc. „Nu lăsa garda jos. Nu-ți uita niciodată familia.” Și, mai înainte de orice altceva: „Ce mai face fratele tău? Ce face William? William are pahare la fel de frumoase ca ăsta? Nu-i putem face rost de unele?”.

Râdem amândouă.

— Întotdeauna a crezut că el ne va ridica familia, zice Nan,

sorbind din vin. Nu ne-a disprețuit, să știi. Doar că și-a pus toate speranțele în William. E firesc să te bizui pe fiu, pe moștenitor.

— Știu. N-o învinovățesc. Nu știa că soția lui William îl va trăda, pe el și numele nostru, că o să ne coste atât de mult și că apoi va trebui dată la o parte.

— Nu a prevăzut așa ceva, încuviințează Nan. Și nici asta.

— Nu.

Clatin din cap și zâmbesc:

— Cine ar fi visat la asta?

— Înălțarea ta în rang, zice Nan și ridică paharul, toastând, însă asta aduce și primejdii, adaugă ea.

Nimeni nu știe mai multe decât Nan despre primejdiile ce pândesc o regină. Ea le-a slujit pe toate. A jurat și-a depus mărturie împotriva a trei dintre ele. Uneori chiar a spus adevărul.

— Nu pentru mine, zic eu încrezătoare. Eu nu sunt asemeni celorlalte. Nu am niciun dușman pe lume. Toți știu că sunt generoasă, am ajutat pe oricine m-a rugat. Odraslelor regelui nu le-am făcut decât bine. Regele mă iubește, m-a făcut regentă și editor al liturghiei în engleză. Mă pune în fruntea curții sale, în miezul tuturor lucrurilor de care îi pasă: copiii lui, țara lui, biserica lui.

— Stephen Gardiner nu ți-e prieten, mă previne ea. Și niciunul dintre acoliții lui. Ei te-ar răsturna de pe tron și te-ar alunga din odăile regale de îndată ce li s-ar ivi vreo ocazie.

— Nu ar face asta. S-ar putea să nu fie de acord cu mine, însă asta e ceva ce ține de polemici, nu de dușmănie.

— Kateryn, orice regină are dușmani. Trebuie să recunoști asta.

— Regele însuși sprijină cauza reformei! exclam eu iritată. Îl ascultă pe Thomas Cranmer mai mult decât pe Stephen Gardiner.

— Și pentru asta ei te învinovățesc pe tine! Plănuiau ca el să-și ia o soție papistașă și au crezut că s-a însurat cu una. Credeau că ești în favoarea vechii biserici, că împărtășești convingerile lui Latimer. De aceea te-au primit atât de

călduros. Nu au fost niciodată prietenii tăi! Iar acum, când li se pare că te-ai întors împotriva lor, nu-ți vor mai fi prieteni.

— Nan, asta-i o nebunie. Poate că nu sunt de acord cu mine, însă nu ar încerca să mă coboare în ochii regelui. Nu mă vor acuza pe nedrept de Dumnezeu știe ce vini doar fiindcă nu cădem de acord în privința slujirii liturghiei. Avem păreri diferite, dar nu suntem dușmani. Stephen Gardiner e un episcop hirotonisit, cu chemarea Domnului, un om sfânt. Nu o să caute să mă nimicească doar pentru că nu sunt de acord cu el într-o chestiune teologică.

— S-au ridicat împotriva lui Anne Boleyn fiindcă era în favoarea reformei.

— N-a fost din cauza lui Cromwell? întreb eu încăpățânată.

— Nu contează care sfetnic e, contează dacă regele ascultă de el.

— Regele mă iubește, zic eu în cele din urmă. Mă iubește doar pe mine. Nu ar asculta o vorbă spusă împotriva mea.

— Așa zici tu.

Nan întinde piciorul și împinge mai tare un buștean în foc. Din șemineu se înalță un roi de scântei. Sora mea pare încurcată.

— Ce e?

— Trebuie să-ți spun că ei îi propun să-și ia altă soție.

Îmi vine să râd.

— E ridicol! Asta ai venit să-mi spui? Nu sunt decât niște bârfe.

— Nu, nu sunt bârfe. Îi propun o altă soție, una mai înclinată spre întoarcerea bisericii spre Roma.

— Cine? pufnesc eu.

— Catherine Brandon.

— Acum știu că te înșeli, îi spun. Ea este o susținătoare a reformei mai îndârjită decât mine. Și-a botezat câinele după episcopul Gardiner. Se poartă grosolan cu el și n-o ascunde.

— Ei cred că li se va alătura dacă îi oferă tronul. Și mai cred că regelui îi place de ea.

Mă uit la sora mea. Are fața întoarsă dinspre mine, ațintită asupra jăraticului. Se agită. Mai pune niște lemne uscate pe

foc.

— Asta ai venit să-mi spui? Ai venit atât de târziu în noapte ca să mă previi că regele se gândește să-și ia altă soție? Că trebuie să mă apăr?

— Da, zice ea, ocolindu-mi în continuare privirea. Mă tem că da.

Focul trosnește în tăcerea odăii.

— Catherine nu m-ar trăda niciodată. Greșești când spui așa ceva. E prietena mea. Studiem împreună, gândim la fel. Este de-a dreptul josnic, Nan, să spui așa ceva. E ponegrire.

— E vorba de coroana Angliei. Majoritatea oamenilor ar face orice pentru ea.

— Regele mă iubește. Nu vrea altă soție.

— Tot ce zic eu e că regele are niște sentimente față de ea, întotdeauna i-a plăcut de ea, și acum Catherine e liberă, se poate mărita, iar ei o vor împinge în față.

— Nu mi-ar lua niciodată locul!

— Nu ar avea de ales, zice Nan încet. Tot așa cum nici tu n-ai avut de ales. Și, oricum, unii zic că îi e amant de mulți ani. Zic că el și Charles o împărțeau. Charles nu i-a refuzat niciodată nimic regelui. Poate că atunci când și-a luat o nevastă tânără și frumoasă, îndeajuns de tânără ca să îi fie fiică, regele a avut-o și el.

Mă ridic și mă duc la fereastră. Vreau să deschid larg obloanele, să las aerul nopții să intre în odaie, de parcă locul ar duhni de corupție și dezamăgire la fel ca iatacul regelui.

— Nu există bârfa mai mârșavă, spun eu încet. Nu ar trebui să fiu silită să o aud.

— E mârșavă, însă e foarte răspândită. Așa că trebuie să o auzi.

— Și ce-i cu asta? spun eu cu amărăciune. Nan, trebuie să fii mereu atât de rea de gură? Trebuie să-mi șoptești mereu la ureche numai lucruri urâcioase? Vrei să-mi spui că o să mă înlăture pentru Catherine Brandon? Că își va lua o a șaptea soție? Ce-ai zice de încă una după ea? Da, îi place de ea, îi place de Mary Howard, îi place de Anne Seymour! însă pe mine mă iubește, mă preferă mai presus de toate celelalte,

mai mult decât pe oricare altă soție dinaintea mea. Și s-a însurat cu mine! Asta înseamnă totul. Nu poți să înțelegi așa ceva?

— Zic că trebuie să avem grijă să nu fii primejduită. Nu trebuie să se poată spune nimic împotriva ta. Nicio aluzie la adresa reputației tale, nicio umbră de neînțelegere între tine și rege, nimic ce l-ar putea face să se întoarcă împotriva ta. Nici măcar o clipă.

— Pentru că e nevoie doar de o clipă?

— E nevoie doar de o clipă ca să semneze un mandat, zice ea. Și atunci se termină totul – pentru noi toți.

* * *

Catherine Brandon vine înapoi la curte, așa cum i s-a poruncit. Nu poartă doliu. Vine mai întâi în odăile mele și face o reverență. Îmi exprim condoleanțele pentru pierderea suferită de față cu toate doamnele mele și îi urez bun venit înapoi în slujba mea. Își ocupă locul între celelalte doamne și se uită la traducerea la care lucrăm. Studiem Evanghelia după Luca în latină și încercăm să găsim cele mai curate și mai limpezi cuvinte englezești, care să redea frumusețea formei originale. Catherine ia parte la tot de parcă ar fi aici din propria-i voință, de parcă nu ar vrea să fie acasă, alături de fiii ei.

La sfârșitul dimineții, când punem deoparte cărțile ca să ieșim să călărim, îi fac semn să vină cu mine pe când mă schimb în ținuta de călărie.

— Mă mir că ai venit atât de curând înapoi la curte, îi spun.

— Mi s-a poruncit, zice ea scurt.

— Nu stăteai retrasă? Nu erai în doliu?

— Ba sigur că da.

Mă ridic de unde stau, din fața oglinzii de argint, și o prind de mâini.

— Catherine, ți-am fost prietenă de când am venit la curte. Dacă nu vrei să stai aici, dacă vrei să te duci acasă, voi face tot ce pot pentru tine.

Surâde cu tristețe.

— Trebuie să fiu aici, zice ea. Nu am de ales. Dar îi mulțumesc Maiestății Voastre pentru bunătate.

— Ți-e dor de soțul tău? întreb eu curioasă.

— Bineînțeles, îmi răspunde ea. Îmi era ca un tată.

— Cred că regelui îi e dor de el.

— Cu siguranță. Erau mereu împreună. Însă nu mă aștept s-o arate.

— De ce nu? De ce să nu-și arate regele durerea pricinuită de pierderea prietenului său?

Se uită la mine de parcă aș întreba-o ceva ce știe toată lumea.

— Pentru că regele nu poate îndura suferința, răspunde ea simplu. Nu o poate suferi. Îl înfurie. Nu-l va ierta niciodată pe Charles pentru că l-a părăsit. Dacă vreau să rămân în grațiile lui, dacă vreau ca fiii mei să-și primească moștenirea, va trebui să ascund faptul că Charles l-a părăsit. Nu pot să-mi arăt durerea, fiindcă îi va aminti de durerea lui.

— Dar Charles a murit! îi zic enervată văduvei. Nu l-a părăsit pe rege dinadins, ci pur și simplu a murit!

Îmi zâmbește încet, cu mâhnire.

— Bănuiesc că dacă ești regele Angliei, ți se pare că viața tuturor îți e dedicată doar ție. Și asta înseamnă că aceia care mor te-au lăsat baltă.

* * *

Nu vreau să aud avertismentele sumbre ale lui Nan, prefer să văd lingușirea din zâmbetul fals al lui Catherine, și în tot timpul ăsta curtea se bucură de tihnă, nu apar certuri sau lupte pentru putere în sânul ei, iar bunătatea lui Dumnezeu față de Anglia strălucește în razele de soare și în frunzele aurii ale copacilor de pe pajiștile ce se întind pe malurile fluviului. În țară e pace, veștile din Franța arată că nu se plănuiește nimic împotriva noastră, anotimpul propice bătăliilor se apropie de sfârșit și Thomas a mai supraviețuit un an. E un sfârșit de vară fericit. Fiecare început de zi e luminos și fiecare seară se încheie într-o licărire caldă. Zidurile palatului sunt aurii în lumina apusului reflectat în apa fluviului. Henric

se simte mai bine, ceea ce îl bucură. Slujitorii îl saltă pe cal în fiecare dimineață, mergem zilnic la vânat, în trap ușor, prin luncile de pe malul fluviului, iar atunci când calul uriaș al lui Henric îl întrece pe al meu, iar el trece pe lângă mine strigând ca un băiețel, mi se pare că aș fi măritată cu un bărbat de vârsta mea.

Rana de la picior îi e legată strâns și reușește să meargă singur, șchiopătând, dar fără sprijin. Trebuie ajutat doar când urcă și coboară scările care duc din sala cea mare la odăile lui, unde îl vizitez din două în două seri.

— Suntem fericiți, îmi spune el, de parcă ar da un anunț oficial, în timp ce eu îmi ocup locul în partea cealaltă a șemineului, în fața jilțului lui întărit și a noului taburet pentru picior.

Chicotesc, surprinsă de tonul lui protocolar.

— Dacă ai fi fost la fel de tulburată de necazuri cum am fost eu, ai băga și tu de seamă o zi bună, un anotimp bun, zice regele. Îți jur, scumpa mea, că nu mi-am iubit nicio soție mai mult decât te iubesc pe tine și n-am cunoscut niciodată mulțumirea așa ca acum.

Ei, Nan, cam așa stă treaba cu avertismentele tale sumbre, mă gândesc eu.

— Mă bucur, mărite soț, îi spun eu – și vorbesc serios. Dacă izbutesc să-ți fiu pe plac, atunci sunt cea mai fericită femeie din Anglia. Însă am auzit unele zvonuri.

— Ce zvonuri? vrea el să știe, iar sprâncenele nisipii i se unesc într-o încruntătură.

— Unii zic că s-ar putea să dorești o nouă regină, zic eu, asumându-mi riscul de a rosti cu glas tare avertismentul lui Nan.

Henric chicotește și flutură din mână, ca pentru a alunga o asemenea idee.

— Întotdeauna vor exista zvonuri, spune el. Cât timp bărbații vor mai avea fiice ambițioase, vor exista întotdeauna zvonuri.

— Mă bucur că nu înseamnă nimic.

— Bineînțeles că nu înseamnă nimic. Nimic altceva decât

niște oameni care vorbesc despre cei ce stau deasupra lor și niște femei urâte, care îți pizmuiesc frumusețea.

— Atunci sunt fericită, îi zic eu.

— Iar copiii sunt sănătoși și înfloritori, continuă el lista lucrurilor ce-l fac fericit. Și țara se bucură de pace, deși e săracă lipită. Și, ca niciodată, am și eu un pic de liniște la curte, căci vara asta episcopii mei ce se vrăjmășesc au încetat să se mai ciondănească.

— Dumnezeu le zâmbește celor drepți, zic eu.

— Ți-am văzut traducerile, continuă el pe același ton de laudă trufașă. Sunt mulțumit, Kate. Ai făcut bine că ai studiat. Oricine poate vedea cât de mult ți-am influențat învățătura și înflorirea spiritului.

Mi se face greață din pricina fricii ce mă cuprinde brusc.

— Traducerile mele? repet eu.

— Rugăciunile tale, zice el. Așa-i, e un lucru demn de toată lauda și mulțumirea să ai o nevastă care își petrece timpul cu rugăciunile.

— Maiestatea Voastră m-a onorat cu atenția sa, îi spun eu cu un glas slab.

— Le-am aruncat o privire. Și l-am întrebat pe Cranmer ce părere are. Le-a lăudat. Pentru o femeie, sunt o lucrare erudită. M-a acuzat că te-aș fi ajutat, dar i-am zis „Nu, nu, sunt numai opera ei”. Așa că ar trebui să-ți pui numele pe coperta cărții, Kate. Ar trebui să aibă un autor regal. Ce alt rege din creștinătate are o nevastă cărturar? Francisc al Franței are o regină care nu e nici nevastă, nici cărturar!

— Mi-aș pune numele pe pagină doar în semn de recunoștință față de tine, zic eu prudentă.

— Așa să faci, mă îndeamnă el liniștitor. Sunt un bărbat norocos. Doar două lucruri mă necăjesc și niciunul prea mult.

Se așază mai comod în jilț și eu mut prăjiturile și vinul mai aproape de mâna lui.

— Care sunt acelea?

— Boulogne, zice el apăsat. După toată vitejia cu care l-am cucerit, consiliul vrea să îl înapoiez francezilor. N-o voi face niciodată. L-am trimis acolo pe Henry Howard în locul tatălui

său, ca să convingă pe toată lumea că putem să-l păstrăm.

— Și o convinge?

— O, el se jură că nu-l va ceda niciodată. Zice că se simte dezonorat de o asemenea insinuare.

Henric chicotește, apoi continuă:

— Iar tatăl lui îmi șoptește că e doar un flăcăiandru, că ar trebui să vină acasă și să trăiască după cum îi poruncește părintele său. Îmi place la nebunie când un tată și un fiu nu se înțeleg, îmi fac viața mult mai ușoară dacă dansează pe melodii diferite, dar amândouă cântate de mine.

— Dar de unde știi pe care să-l crezi? întreb eu, încercând să zâmbesc.

Își lovește ușurel marginea nasului, ca să-și sublinieze șiretenia.

— Nu știu. Ăsta e secretul. Îl ascult pe unul, îl ascult pe celălalt, îl încurajez pe fiecare să creadă că se bucură de atenția mea, că mă poate influența. Îi cântăresc în timp ce ei se ciorovăiesc și apoi aleg.

— Dar asta ridică un părinte împotriva fiului său, țin eu să-i atrag atenția. Îl ridică pe comandantul tău suprem din Franța împotriva Consiliului de Coroană și rupe țara în două.

— Cu atât mai bine, căci atunci nu pot unelti împotriva mea. Și, oricum, nu le pot înapoia francezilor orașul Boulogne, indiferent ce ar vrea Consiliul de Coroană, căci regele Carlos al Spaniei insistă să-l păstrez, insistă să nu încheiem pace cu Franța. Trebuie, de asemenea, să asmut Spania și Franța una împotriva celeilalte, ca pe doi câini de luptă. Trebuie să-i pun să se înfrunte între ei, ca un stăpân de câini.

— Și cealaltă grijă a ta? întreb cu blândețe.

— Lăudat fie Domnul, e doar una măruntă. Nu-i mare lucru. Doar o molimă de ciumă la Portsmouth.

— Ciumă?

— Face ravagii prin flota mea, Dumnezeu să-i ajute pe oamenii ăia. Bineînțeles că vor suferi rău. Marinarii dorm pe corăbii sau în cele mai proaste locuințe din orășelul acela sărac. Căpitanii și șefii de echipaj o duc ceva mai bine. Sunt îngrămădiți unii peste alții și mlaștinile sunt pestilențiale.

Soldații din noile mele castele vor muri ca muștele când va da ciuma în ei.

— Însă amiralii tăi sunt, desigur, în siguranță, nu?

— Nu, fiindcă insist să stea alături de flotă, zice el, de parcă viața lui Thomas Seymour ar fi ceva ce nu merită luat în seamă chiar acum. Trebuie să-și asume riscurile.

— N-ar putea merge la casele lor cât ține ciuma în Portsmouth? îi propun eu. Firesc ar fi să nu-ți piară căpitanii și comandanții din cauza molimei. Vei avea nevoie de ei în luptă. De bună seamă că vrei să îi păstrezi în viață.

— Dumnezeu va veghea asupra celor care mă slujesc, zice el liniștitor. Dumnezeu nu va ridica mâna împotriva mea și a ceea ce-i al meu. Eu sunt regele Lui ales, Kateryn. Să nu uiți asta niciodată.

La miezul nopții îmi spune să plec – vrea să rămână singur însă în loc să merg la culcare, eu mă duc în frumoasa capelă, îngenunchez în fața altarului și șoptesc neauzit: „Thomas, Thomas, Dumnezeu să te binecuvânteze, Dumnezeu să te apere, iubirea mea, singura mea iubire! Dumnezeu să te apere de mare, Dumnezeu să te apere de ciumă, Dumnezeu să te apere de păcat și de suferință și să te trimită acasă teafăr. Nici măcar nu mă rog să vii acasă la mine. Te iubesc atât de mult, încât aș vrea să fii în siguranță oriunde ai fi”.

* * *

Piciorul regelui se umflă din nou și rana i se deschide și mai tare. Nu poate să-și rezeme deloc greutatea pe el, așa că poruncește să i se pună roți sub jilțul întărit și să fie cărat astfel prin palat. Lucru neobișnuit, dispoziția lui rămâne bună și regele continuă să fie stăpânul câinilor, așa cum s-a lăudat în fața mea. Are de gând să-l trimită pe Stephen Gardiner să se întâlnească cu împăratul la Bruges, pentru a negocia cu francezii un tratat care să pună capăt războiului dintre cei trei mari regi ai Europei, însă în același timp – contrazicându-și cu totul intențiile – invită delegați de-ai prinților luterani germani, ca să mijlocească o pace secretă între Anglia și Franța și împotriva împăratului spaniol. În ritmul ăsta, vom ajunge să

avem două tratate de pace, unul negociat de papistași și unul negociat de luterani, și nu vom fi în stare să semnăm niciunul.

— Nu, aceasta e o ocazie mare pentru credința noastră, își exprimă dezacordul Catherine Brandon în timp ce stăm așezate la masa mea cea lungă, ne strângem condeiele și hârtiile și ne pregătim să ascultăm predica zilei.

Apoi continuă:

— Dacă stăpânitorii luterani din Saxonia vor putea aduce pacea în sânul creștinătății, atunci credința reformată va fi văzută drept un conducător moral, o lumină călăuzitoare pentru întreaga lume. Și ei vor ține partea regelui, fiindcă vor ca el să-i scape de împărat. Monstrul papistaș cheamă la o cruciadă împotriva lor, a propriului său popor, și asta doar din cauza credinței lor, Dumnezeu să-i apere și să-i păzească de rău.

— Însă episcopul Gardiner o să le-o ia înainte stăpânitorilor luterani, prezic eu. El se va întoarce acasă, aducând pace cu Franța, înainte să o poată încheia ceilalți.

— Nici vorbă! zice disprețuitoare Catherine. Puterea lui s-a stins. Regele nu-l mai ascultă. Trimițându-l la Bruges, îl pune pe drumuri degeaba. Vrea ca Gardiner să nu-i stea în cale, pentru ca el să poată discuta liniștit cu germanii. Mi-a spus-o chiar el.

— O, chiar așa? zic eu pe un ton egal, iar Nan, care tocmai intră în încăpere, observă asprimea din glasul meu și îmi aruncă o privire.

— Să nu credeți că am spus ceva care să ne trădeze, zice iute Catherine. Nu aș dezvălui niciodată ce studiem și ce citim. Dar vă jur că regele știe și că e plin de înțelegere. Vorbește plin de laudă despre învățătura Maiestății Voastre.

— Regele a fost cel care le-a dăruit Biblia englezilor, încuviințez eu. Și asta vor și luteranii.

— Iar Stephen Gardiner a fost cel care le-a luat-o înapoi. Și acum regele se întâlnește cu luteranii, iar Stephen Gardiner e plecat. Din partea mea, poate să stea toată viața departe de curte. Cât el e plecat și regele îl vrea pe Henry Howard la conducerea orașului Boulogne, în dauna tatălui său, ducele,

cei mai mari dușmani ai noștri sunt dați deoparte și noi devenim tot mai puternici cu fiecare zi ce trece.

— Ei, Domnul fie lăudat, zice Nan. Gândiți-vă numai cum ar fi dacă țara asta ar ajunge la credința adevărată, întemeiată pe Biblie, în locul ghiveciului de superstiții bazate pe vrăji, chipuri cioplite și cântări monotone, cum e acum.

— Indulgențe, zice Catherine, aproape scuturându-se de dispreț. Asta urăsc eu cel mai mult. Știți că a doua zi după ce a murit soțul meu, un afurisit de preot a venit la mine și mi-a zis că, pentru cincizeci de monede de aur, poate garanta intrarea lui Charles în rai și că-mi poate arăta un semn că a făcut-o?

— Ce semn? întreb eu curioasă.

— Cine știe? ridică din umeri Catherine. Nici măcar n-am întrebat. Sunt sigură că mi-ar fi putut arăta orice aș fi vrut. O statuie din care picură sânge, salvată din vreo mănăstire distrusă? Un chip al Fecioarei din care curge lapte? E o insultă nemaipomenită să dai de înțeles că sufletul unui om ar putea fi mântuit de șase bătrâni mârșavi care zbiară un psalm. Cum de-și închipuie unii că mai pot fi crezuți? Cum de-o mai spun și acum, când oricine poate să citească Biblia și să afle că numai prin credință ajungem în rai?

Se aude o bătaie în ușă, străjile o deschid și intră Anne Askew, frumoasă și aranjată de parcă tocmai vine de la croitoreasă. Pășește înăuntru cu un mic surâs luminos pe chip și îmi face o reverență adâncă.

— Dumnezeu să ne binecuvânteze! exclamă Nan și, uitând complet de ea, se închină de parcă ar vedea o fantomă.

— Ești o străină bine-venită! îi zic eu. Nu te-am mai văzut demult! M-am bucurat să aflu că ești teafără, că episcopul Bonner te-a eliberat, însă noi am auzit că te-a trimis acasă. N-am crezut că o să te văd din nou la curte.

— O, da, am fost trimisă acasă la soțul meu, zice ea nepăsătoare. Și îi mulțumesc Maiestății Voastre că a dat de știre că sunt sub protecția dumneavoastră. M-ați scăpat de anchetă și de un proces, știu bine asta. M-au trimis acasă la soțul meu, am fost dată în grija lui, însă l-am părăsit din nou

și iată-mă aici.

Cutezanța tinerei femei mă face să zâmbesc.

— Doamnă Anne, faci ca lucrul ăsta să pară ușor.

— La fel de ușor ca păcatul, zice ea veselă. Însă nu e un păcat, v-o jur. Soțul meu nu știe nimic despre mine sau despre credința mea. Îi sunt la fel de străină cum e o căprioară în țarcul oilor. E cu neputință să fim căsătoriți în ochii Domnului și e cu neputință ca astfel de jurăminte să ne lege în vreun fel. Și el crede același lucru, dar nu are curaj să i-o spună episcopului. Mă vrea în casa lui la fel de puțin pe cât îndur eu să stau acolo. Nu putem fi înjugați laolaltă – o căprioară și o oaie.

Nan se ridică în picioare, atentă ca un yeoman din gardă.

— Dar e oare cuvenit să fii aici? întreabă ea. Nu poți să aduci erezia în odăile reginei. Nu poți veni aici dacă ți s-a poruncit să stai cu soțul tău, chit că el e o oaie și tu ești o căprioară sau că sunteți amândoi o pereche de prostănaci.

Anne ridică mâna, pentru a opri șuvoiul de cuvinte îngrijorate al lui Nan.

— Nu aș aduce niciodată primejdia la ușa Maiestății Sale, zice ea potolit. Știu cui trebuie să-i mulțumesc pentru eliberarea mea. Vă sunt datoare pe viață, adaugă ea, făcând o mică reverență spre mine.

Apoi îi vorbește din nou lui Nan:

— Au fost mulțumiți de răspunsurile mele. M-au interogat necontenit, dar nu am rostit nicio vorbă care să nu fie în Biblie și nu au avut nici temei să mă țină închisă, nici funie să mă spânzure.

Când Anne pomenește de spânzurătoare, Nan își ascunde un tremur nestăpânit și se uită la mine.

— Episcopul Bonner nu are nicio plângere împotriva dumitale? repetă ea, nevenindu-i să creadă.

Anne izbucnește într-un râs cristalin și încrezător.

— Omul ăla o să se plângă întotdeauna de ceva. Numai că n-a putut să mă prindă cu nimic. Înălțimea Sa primarul m-a întrebat dacă eu cred că anafura e sfântă și eu nu i-am răspuns, fiindcă știu că e împotriva legii să vorbești despre

pâinea de la liturghie. M-a întrebat: dacă un șoarece ar mânca anafura, șoarecele acela ar fi sfânt? Eu am spus doar: „Vai, sărmanul șoarece!” Asta a fost cea mai bună din întrebările lui: să încerce să mă prindă în capcană cu un șoarece sfânt.

Deși mă înfrânez, nu pot să nu râd. Catherine Brandon îmi surprinde privirea și chicotește.

— Oricum, slavă Domnului că te-au eliberat și s-au supus reginei, zice Catherine, venindu-și în fire. Câștigăm polemica, aproape toată lumea e convinsă de gândirea reginei. Regele ascultă de ea și întreaga curte gândește la fel ca noi.

— Iar regina a tradus o carte de rugăciuni care a apărut sub propriul ei nume, zice mândră Nan.

Anne își întoarce ochii căprui spre mine:

— Maiestatea Voastră, asta înseamnă să vă folosiți educația și rangul spre binele tuturor credincioșilor adevărați și mai ales spre binele femeilor. Să fii femeie și să scrii! Să fii femeie și să publici!

— Ea e cea dintâi, se laudă Nan. Cea dintâi femeie care publică în Anglia, cea dintâi femeie care publică în limba engleză, cea dintâi al cărei nume apare pe pagina de titlu.

— Taci, zic eu. Există destui cărturari asemeni mie și mulți care sunt mult mai citiți. Au mai fost și alte scriitoare înaintea mea. Dar eu am fost binecuvântată cu un soț care îmi dă voie să studiez și să scriu și suntem cu toții binecuvântați cu un rege care acceptă ca rugăciunile din biserică să fie înțelese de poporul său.

— Mulțumim Domnului pentru el, zice înflăcărată Anne Askew. Credeți că va permite ca Biblia să fie adusă iar în biserici, ca să fie citită de toată lumea?

— Sunt sigură de asta, răspund eu, căci, de vreme ce a poruncit o traducere a liturghiei, cu siguranță vrea ca Biblia să le fie citită oamenilor în engleză, așa că ea va fi pusă din nou în biserici.

— Amin, zice Anne Askew. Și astfel lucrarea mea se va încheia. Căci tot ce fac eu e să recit cuvintele din Biblie pe care le-am memorat și să explic ce înseamnă. Jumătate dintre predicatorii Londrei nu sunt altceva decât niște Biblii

vorbitoare. Dacă Biblia ar fi lăsată iar în biserici, ne-am liniști cu toții. Dacă oamenii vor putea citi din nou singuri, va fi ca și cum i-am hrăni pe cei mulți. Va fi o minune a vremurilor noastre.

[23] Palatul Whitehall, Londra, toamna anului 1545

Când vremea se răcește și bruma din grădină face ca tisele de pe alei să aibă crengile învelite în alb-argintiu pe vârfuri și în verde cu negru în părțile de jos, venim la Whitehall. Fântânile sunt acoperite cu o pojghiță de gheață și eu poruncesc să-mi fie aduse toate blănurile din odăile pentru haine de la mine de-acasă, din castelul Baynard. În jurul gâtului îmi sunt înfășurate din nou blănurile de samur ale lui Kitty Howard, însă anul acesta descopăr că ele miros a parfumul meu și stafia copilei regină a dispărut în amurgul rece.

Nicholas de Vent a terminat portretul imens cu noi cinci, care ne așteaptă pentru dezvelirea oficială, pus la locul lui, exact așa cum am cerut noi să fie, învăluit într-o țesătură cu fir de aur. Nimeni nu l-a văzut de când a părăsit atelierul pictorului: așteptăm ca regele să ne anunțe că vrea să-l vadă.

— Dorește Maiestatea Voastră să vină să dezvelească portretul? mă întreabă Anne Seymour. Maiestatea Sa i-a cerut soțului meu, lordul, să vă însoțească.

— Acum? întreb eu.

Citesc o carte la fel de simplă ca abecedarul unui copil, în care sunt explicate misterul liturghiei și realitatea purgatoriului. E o carte aprobată de Consiliul de Coroană și este scrisă exact cu siguranța aceea pompoasă a lor. O închid și mă întreb cum se face că acești oameni, unii chiar înțelepți, pot da impresia că nu cugetă niciodată la nimic, ci pur și

simplu știu întotdeauna totul.

— Da, acum, răspunde ea. Pictorul e aici. Se adună toată lumea.

— Regele vine?

— Maiestatea Sa se odihnește. Îl doare tare piciorul. Zice că o să-l vadă mai târziu.

— O să vin, spun eu, ridicându-mă în picioare.

Văd chipul luminos al lui Elizabeth săltându-se deodată. E o copilă foarte vanitoasă: abia așteaptă să vadă cum a înfățișat-o pictorul. I-a pozat în cea mai bună rochie, cu speranța că în tabloul final va fi așezată în centru, aproape de mâna tatălui ei, fiind recunoscută astfel drept prințesă Tudor. Eu și prințesa Mary schimbăm o privire ironică peste capul lui Elizabeth. N-om fi noi entuziasmate ca niște fetițe la gândul acestui portret, dar suntem amândouă bucuroase să fim recunoscute public. Tabloul va fi expus în palatul Whitehall vreme de mulți ani, poate chiar secole. Oamenii îl vor copia și vor pune copiile la loc de cinste în casele lor. Îi va înfățișa pe copiii regelui împreună cu tatăl lor și pe mine așezată lângă el. Va ilustra reușita mea – o mare reușită –, aceea de a-i reuni pe copiii regali cu părintele lor. Poate că n-o să-i dăruiesc regelui un copil, cum a făcut Jane Seymour, nici n-o să fiu soția lui vreme de douăzeci și trei de ani, precum Katherine de Aragon, dar am făcut ceva ce nici o altă soție dinaintea mea nu a reușit: i-am adus pe copii în mijlocul familiei regale. Cele două fete și prețiosul moștenitor sunt în același portret cu tatăl lor. Este imaginea unei familii regale și eu sunt acolo, în el, recunoscută drept mamă a lor. Sunt regină, sunt regentă, sunt mama lor, portretul îi va înfățișa pe copiii mei în jurul meu, pe soțul meu lângă mine, iar cei care se îndoiesc de influența mea și cred că pot unelti împotriva mea se pot uita la acest portret și vor vedea femeia din inima familiei regale.

— Vom veni imediat, spun eu.

Abia aștept să văd cum arăt. După ce am încercat mai multe culori, am hotărât să port cămașa mea roșie, peste care să-mi pun o extravagantă rochie din țesătură cu fir de aur, tivită cu hermină. Pictorul însuși a ales-o din garderoba

regală. A spus că vrea ca întreg tabloul să fie în roșu și auriu, ca să ne arate bogăția, să ne ilustreze unitatea și să ne redea grandoarea în culori regale. Eu nu am spus că roșul este culoarea mea preferată, dar știu, bineînțeles, că îmi scoate în evidență pielea albă și părul castaniu-roșcat. M-a rugat să-mi schimb parura, boneta mea franțuzească preferată, un cadru semicircular pe care-l port lăsat pe spate peste păr, cu modelul mai demodat, cel triunghiular. Nan a adus din tezaurul regal boneta aleasă de el și mi-a pus-o pe cap.

— A fost a lui Jane Seymour, a spus ea scurt. Cu foiță de aur.

— N-aș purta-o niciodată! am exclamat eu, însă pictorul a împins-o ușor în spate, astfel încât să mi se vadă un pic părul și să-mi încadreze fața.

— E un privilegiu să pictez o femeie frumoasă, a spus el încet și mi-a arătat cum voia să stau: cocoțată pe marginea unui scaun, cu rochia aurie drapată în jurul picioarelor.

Acum îi zâmbesc prințesei Mary și-i spun:

— Sunt copleșită de vanitate. Abia aștept să îl văd.

— Și eu, zice ea.

O ia de mână pe Elizabeth și deschid calea, cu Edward Seymour alături de mine și femeile din odăile mele ținându-se după noi. Ajungem în sala cea mare și bărbații de la curte, ba chiar și unii din Consiliul de Coroană, sunt deja acolo, curioși să vadă acest tablou grandios, care a costat atât de mult și pentru realizarea căruia a fost nevoie de atâta timp. Nimeni nu l-a văzut asamblat. Toți am pozat unul câte unul, iar pictorul a lucrat mai mult după niște portrete mai vechi de-ale regelui, așa încât va fi o surpriză pentru toată lumea. Văd că pictorul, Nicholas de Vent, pare neliniștit, cum ar și trebui să fie.

— Maiestatea Sa nu vine? întreabă el în timp ce îmi face o reverență.

Tocmai sunt pe cale să spun că nu, când ușile mari de la sala de audiență a regelui se deschid și apare jilțul lui pe roți, cu regele pe jumătate șezând, pe jumătate culcat în el, cu piciorul lui mare întins în față și chipul lui roșu și umflat

înțepenit într-o grimasă de durere.

Pictorul scoate o mică exclamație de surpriză. Nu l-a mai văzut pe rege de când am vorbit prima oară despre portret și apoi de Vent a copiat înfățișarea regelui după marile portrete realizate de Hans Holbein, pe care regele le preferă înainte de oricare altele. Îmi imaginez că tabloul din spatele paravanelor va înfățișa un bărbat chipeș de vreo patruzeci de ani, cu soția și tânăra sa familie în jurul lui. Va avea două picioare bine proporționate, în pantaloni mulați ivorii, cu obișnuita jartieră albastră legată sub genunchi, pentru a-i scoate în evidență pulpa puternică. Nu va fi rășchirat ca o navă eșuată într-un doc secat, transpirând din cauza efortului de a-și înălța capul enorm.

Mă duc la el, îi fac o reverență și îl sărut pe obrazul fierbinte, spunându-i:

— Ce plăcere să te văd, Maiestatea Ta. Arăți foarte bine.

— Am vrut să văd ce a făcut din noi, zice el scurt.

Apoi dă din cap spre de Vent:

— Dezvelește-l.

E un tablou imens, are aproape un metru și jumătate înălțime și mai mult de trei metri lungime, iar pânza ce îl acoperă se agață sus, în colțul din dreapta, așa că îl vedem dezvăluindu-se centimetru cu centimetru dinspre partea stângă, în timp ce un paj aleargă să aducă un taburet, ca să poată ajunge la colțul unde s-a prins țesătura aurie ce ascunde tabloul întreg.

Mai întâi văd un stâlp minunat decorat, gravat cu aur și argint, care strălucește, și un tavan luminos ca un vitraliu, cu trandafirii albi și roșii ai familiei Tudorilor. Apoi o arcadă. Se aude un mic icnet de uimire, căci acolo apare bufona prințesei Mary, care trece pe lângă arcadă în grădina palatului Whitehall, parcă spunând că orice viață e trecătoare, că e o curte plină de bufoni. În grădina din spatele ei se văd animalele heraldice sculptate pe stâlpi, ce parcă spun că toată gloria e o nebunie. Îi arunc o privire regelui, ca să-mi dau seama dacă e surprins să o vadă pe bufona Jane în colțul de sus al portretului său regal, însă observ înclinarea sa lentă

din cap și știu că el a aprobat totul, chiar și poziția bufonei. Va fi crezând că face un soi de declarație profundă despre faimă și lume. O altă pereche identică de coloane aurii încadrează imaginea unei femei din prim-plan. Este prințesa Mary, în cămașa ei de un roșu închis și având deasupra rochia maro-verzuie, tăiată drept la gât, garnisită cu șlițuri din mătase albă pe mâneci și cu manșete din dantelă albă la încheieturile mâinilor. Poartă o bonetă franțuzească împinsă în spate, ce-i descoperă chipul palid, și are un crucifix la gât. Mă uit atentă la portret, apoi mă întorc spre ea și îi zâmbesc aprobator, cu afecțiune. Portretul e nimerit. Cu mâinile împreunate în față, cu chipul îndreptat spre privitor și cu un mic zâmbet pe chip, pare regală și demnă. Dacă îi va copia cineva portretul pentru a-l arăta unui pretendent, unui prinț străin care va dori să se căsătorească cu ea, asemănarea va fi deplină. Arată deopotrivă ca o regină și ca o copilă. Pictorul i-a prins în tablou demnitatea și farmecul. O văd cum roșește și înclină ușor din cap spre mine. Imaginea îi seamănă bine. Amândouă suntem încântate.

Învelitoarea mai cade un pic și curtea își ține răsuflarea când îl vede pe prințul Edward, la fel de masiv ca tatăl lui, stând în picioare, scund și neînfricat, îmbrăcat într-o jachetă mare și cu ciorapi roșii, cu o pălărie roșie îndesată pe căpșor și cu mânecile ridicol de bufante. Câțiva curteni aplaudă. Acesta ar putea fi portretul făcut de Holbein regelui, redus la înălțimea de un metru. Prințul pictat se sprijină încrezător cu un cot pe genunchiul tatălui său, așa cum Edward n-ar îndrăzni să o facă niciodată în viața reală, iar mâna lui Henric șade pe umărul lui, ținându-l aproape, așa cum nu a făcut-o niciodată. Băiatul e înfățișat privirii de parcă Henric tocmai l-ar fi adus pe lume dintre picioarele lui larg desfăcute. Acesta e fiul și moștenitorul său, subliniază poziția celor doi. Acesta e băiatul făcut de rege după chipul și asemănarea sa, micuțul său ou roșu.

În spatele celor doi, ca un fundal ce se întinde și peste capetele lor, se vede baldachinul cu blazonul regal și, ceva mai sus, un sigiliu de aur ca aura unui sfânt, precum cele pe

care vechii pictori de biserici idolatri obișnuiau să le smălțuiască deasupra capetelor sfinților pictați. În mijlocul tabloului, încă ascuns pe jumătate de învelitoarea de care pajii trag cu disperare, se află regele însuși. Pictorul a făcut din el miezul tabloului, centrul de echilibru, înfățișându-l în culori învăpăiate, ca un soare de aur. Mânecile bufante uriașe, groase ca două perne de pat, sunt din țesătură cu fir de aur, cu șlițuri din mătase albă, poalele robei scurte sunt pictate în roșu și auriu, picioarele lui voinice și depărtate strălucesc argintii în ciorapi ivorii, iar pulpele puternice îi lucesc, cu genunchii rotunzi ca două luni micuțe. Mantia tivită cu samur e aruncată peste umerii săi enormi, vătuiți, fața îi e mare, palidă și lipsită de riduri, iar acoperitoarea prohabului...

— Dumnezeule! murmur eu de cum o văd.

Acoperitoarea gurguțată, imensă și ivorie care-i ascunde bărbăția se înalță îndrăzneț chiar în centrul corpului său, în mijlocul tabloului. Enormă și sclipind palid în tot acel roșu cu auriu, pur și simplu îl vestește pe privitor: Iată sula regelui. Admirați-o!

Îmi mușc buzele pe dinăuntru, ca să nu-mi scape nici măcar umbra unui chicotit. Nu îndrăznesc să mă uit la Catherine Brandon. Pictorul trebuie să-și fi pierdut mințile de-a fost așa de nesăbuit. Nici măcar vanitatea monstruoasă a regelui nu-l poate face să creadă că pare altfel decât ridicol. Însă chiar atunci pajul smulge în cele din urmă acoperitoarea ce ascunde restul portretului, pânza cade pe jos și văd în sfârșit propria mea imagine.

Sunt așezată în dreapta regelui, în rochia pe care eu și pictorul am ales-o împreună, juponul roșu și mânecile mi se asortează cu roșul mantiei prințului Edward, corsajul meu auriu și fusta de deasupra se potrivesc cu mânecile bufante ale regelui, iar garnitura albă și mânecile din samur îmi arată regalitatea. Boneta englezească pe care a ales-o Nicholas de Vent din garderoba regală este redată perfect, centura din talia mea e pictată amănunțit, pielea mea e la fel de sidefie și de palidă ca picioarele magnifice ale regelui. Însă chipul meu...

Însă chipul meu…

Chipul meu…

Se aude un murmur de comentarii printre curteni, ca șoapta vântului de toamnă prin copacii unei păduri. Îi aud șoptind „O, nu mă așteptam”, „Dar asta nu e…” și „Cu siguranță e…”, apoi toată lumea se oprește la jumătatea propoziției, de parcă nimeni nu vrea să observe ceea ce e cumplit de limpede și devine din ce în ce mai limpede pe măsură ce tăcerea se adâncește, iar cineva își drege glasul, iar altcineva își întoarce privirea. Deși n-ar vrea să se holbeze, nimeni nu mai rezistă și, încetul cu încetul, toți se întorc și se uită la mine.

Ei se uită la mine. Iar eu mă uit la Ea.

Nu e portretul meu. Nu e chipul meu. Într-adevăr, am pozat pentru el și am purtat acele haine, hainele din garderoba regală, hainele care o desemnează pe regina Angliei. Pictorul mi-a așezat mâinile în poziția aceea, mi-a înclinat ușor fața spre lumină, însă sub boneta ei aurie nu sunt trăsăturile mele. Regele a comandat un portret al celei de-a treia soții, mama lui Edward, și m-a pus pe mine să pozez în locul ei, ca pe o păpușă, astfel încât pictorul să poată reda mărimea și forma unei soții – a oricărei soții. Însă chipul nu e al meu. Pictorul nu a fost nevoit să încerce să redea ceea ce a numit frumusețea mea radioasă. În schimb, a înfățișat conturul ascuțit al bonetei conice purtate de Jane Seymour și, dedesubt, chipul bovin și fără expresie al lui Jane Seymour, regina moartă, care stă de-a dreapta regelui, admirându-i din mormânt pe el și pe fiul ei – iar eu aș fi putut foarte bine să nici nu fi existat vreodată.

* * *

Nu știu cum de mai pot să stau în picioare, să zâmbesc și să remarc ce frumos e tabloul, cât de bine arată Elizabeth, ce stă în stânga femeii care a înlocuit-o pe mama ei, o mamă vitregă pe care nici măcar nu și-o poate aminti: doamna de onoare a mamei ei, femeia care a dansat în ziua când mama ei a fost decapitată. Râd la vederea portretului lui Will Somers

în arcada din dreapta, cu maimuța pe umăr și grădinile de la Whitehall în spate. Îmi aud râsul ca un clinchet de clopoței și apoi aud cum lumea mi se alătură bucuroasă, parcă pentru a-mi ascunde umilirea. Nan vine lângă mine, ca și cum ar vrea să mă susțină, Catherine Brandon mi se alătură în partea cealaltă și amândouă admiră tabloul și trăncănesc zgomotos. Anne Seymour, doamna mea de onoare, rămâne undeva mai departe și comentează ceva despre frumusețea scumpei și tragicei ei cumnate.

Mă holbez în continuare la portret. Mă gândesc că e un iconostas, o icoană, precum cele pe care adepții reformei le-au azvârlit – pe bună dreptate – din vechea și corupta biserică. E ca un triptic cu trei panouri: cele două prințese de o parte și de alta și Sfânta Familie – Tatăl, Fiul și mama transfigurată – în partea din mijloc. Cei doi bufoni sunt nebunii lumii de afară, pe când lumea interioară a familiei regale sclipește ca aurul. Jane Seymour învinge moartea și strălucește ca Sfânta Fecioară.

Elizabeth vine, mă ia de mână și-mi șoptește:

— Cine e aia? Cine stă în locul tău?

Iar eu îi spun:

— Sst! E regina Jane, mama lui Edward.

Imediat fețișoara ei isteață rămâne tăcută, de parcă i-aș fi dezvăluit taina unor fapte rușinoase, a unor lucruri greșite și urâte. Și deodată – ceea ce-mi dă de înțeles că a fost coruptă fără putință de mântuire – îndreaptă spre tatăl ei o față zâmbitoare și îi spune ce portret frumos a comandat.

Prințesa Mary îmi aruncă o privire fugară și nu zice nimic. Apoi printre curteni se așterne tăcerea, căci toți așteaptă să vorbească regele. Așteptăm și iar așteptăm. Nicholas de Vent își răsucește boneta în mână, transpirând nervos și așteptând să vadă ce are de spus marele patron al artelor, protectorul lui Holbein, despre această lucrare, această minciună pictată, această capodoperă de preamărire a sinelui, această tâlhărie sfruntată.

— Îmi place, zice ferm Henric și se simte un soi de adiere când toți curtenii răsuflă, după ce și-au ținut atâta răsuflarea.

Foarte frumos. Foarte bine făcut.

Se uită la mine și văd că pare un pic stânjenit. Zice:

— Te vei bucura să vezi copiii pictați toți laolaltă și onoarea pe care i-am făcut-o mamei lui Edward.

Privește palidul chip zugrăvit al răposatei sale soții și continuă:

— Ar fi putut sta exact așa, lângă mine, dacă moartea ar fi cruțat-o. Ar fi putut să-l vadă pe Edward crescând și devenind bărbat. Cine știe? Poate că ar fi putut să-mi dăruiască și mai mulți fii.

Nu pot spune nimic când soțul meu jelește în văzul tuturor o fostă soție și se uită la fața ei albită și tâmpă, de parcă ar putea descoperi acum un grăunte de inteligență care le-a scăpat tuturor neobservată în timpul vieții ei. Mă pomenesc scrâșnind din dinți pentru a-mi păstra zâmbetul pe chip, de parcă pentru mine asta n-ar fi o insultă, de parcă n-aș fi renegată public, de parcă regele n-ar spune lumii întregi că toate cele care i-am urmat lui Jane – Anne de Cleves, Katherine Howard, eu – suntem niște regine fantomă de mai mică însemnătate decât ea, regina moartă.

Desigur că Anne Seymour, cumnata reginei moarte, înaintează și i se adresează regelui în calitatea ei de rudă și tovărășă de doliu, profitând de lacrimile lui, așa cum face mereu:

— E ca și cum ar fi vie.

Atâta doar că e moartă.

— Arată leit ea, zice regele.

Mă îndoiesc de asta, căci e încălțată cu cei mai buni pantofi ai mei, cei cu tocuri de aur.

— Cu siguranță privește în jos de-acolo, din rai, și vă binecuvântează – pe dumneavoastră și pe băiatul ei, zice Anne.

— Cu siguranță, încuviințează el cu înfocare.

Observ sec că sfânta Jane pare să fi sărit peste purgatoriu, deși în Turnul Londrei e întemnițat chiar acum un predicator acuzat de erezie pentru că a susținut că purgatoriul nu există.

— Mi-a fost răpită cu cruzime, zice regele, iar ochii lui mici

clipesc din cauza lacrimilor lesne apărute. Și eram căsătoriți de doar ceva mai mult de-un an.

Nu are întru totul dreptate. Eu i-aș putea spune precis. Au fost căsătoriți timp de un an și patru luni, o căsnicie mai scurtă chiar decât cea cu Kitty Howard, care a durat doar un an și șase luni, până ce el a decapitat-o, dar mult mai lungă decât căsătoria cu Anne de Cleves, acum atât de prețuită, dar care s-a terminat după mai puțin de o jumătate de an.

— V-a iubit atât de mult! zice Anne Seymour cu o tristețe adâncă. Dar, slavă Domnului, a lăsat un fiu atât de minunat drept amintire vie a ei.

Pomenirea prințului Edward îl înveselește pe Henric.

— A lăsat, zice el. Cel puțin am un fiu. Și e chipeș, nu-i așa?

— Leit tatăl său, surâde Anne. Priviți-l cum stă în portret. E leit Maiestatea Voastră!

* * *

Mă întorc în odăile mele, urmată de doamnele de onoare. Eu zâmbesc și zâmbesc și ele, toate. Încercăm să arătăm netulburate, să părem că n-am văzut nimic care să ne afecteze poziția, sentimentul rangului nostru. Eu sunt regina și acestea sunt doamnele mele de onoare. Nu e nimic în neregulă.

Când ajungem în odăile mele, le aștept să se așeze la cusut, în timp ce una dintre ele deschide o carte aprobată de episcopul Londrei, ca să ne citească. Apoi le zic că am o ușoară diaree, fără îndoială de la ceva ce-am mâncat, și că voi merge să stau singură în odaia mea. Nan vine cu mine, pentru că în momentul ăsta nici caii iadului nu ar împiedica-o pe Nan să stea pe capul meu. Închide ușa în urma noastră și se uită la mine.

— Scorpie, zic eu tăios.

— Eu?

— Ea.

— Anne Seymour?

— Nu, Jane Seymour. Moarta.

E ceva atât de lipsit de sens, încât Nan nici măcar nu

încearcă să mă corecteze.

— Ești supărată.

— Sunt umilită în public, sunt înlocuită în fața tuturor cu o fantomă. Rivala mea nu e o fetișcană frumoasă, ca Mary Howard sau Catherine Brandon, ci un cadavru care nici măcar pe vremea când respira nu era foarte însuflețit. Și totuși acum ea e soția pe care el n-o va uita nicicând.

— Biata femeie e moartă. Acum nu-l mai poate enerva. Poate să se gândească la tot ce-a avut ea mai bun.

— Moartea ei a fost ce-a avut mai bun! N-a fost niciodată atât de fermecătoare cum e acum!

Nan face un gest vag cu mâna, dându-mi de înțeles să încetez.

— A făcut și ea ce-a putut, Kat. Și, Dumnezeule, nu ai mai fi fost atât de aspră cu ea dacă ai fi văzut-o murind, doborâtă de febră și strigându-i pe Dumnezeu și pe soțul ei. O fi fost ea o prostănacă, însă a murit singură și copleșită de spaimă.

— Ce-mi pasă mie de ea? Dar eu, care de-acum voi fi nevoită să trec pe lângă imaginea ei de fiecare dată când merg la masă? Care n-am voie să-i port perlele, dar trebuie să-i cresc fiul? Să mă culc cu soțul ei?

— Ești mânioasă, zice Nan.

— Ba bine că nu, mă răstesc eu. Văd că învățătura ta n-a fost degeaba. Sunt mânioasă. Minunat. Și ce dacă?

— Va trebui să treci peste asta, spune ea, la fel de calmă cum obișnuia să fie mama când mă revoltam mânioasă împotriva vreunei nedreptăți petrecute în odaia copiilor. Pentru că va trebui să mergi la cină cu capul sus și zâmbitoare, să le arăți tuturor că ești încântată de portret, că ești încântată de căsnicia ta, de copiii tăi vitregi și de cele trei răposate mame ale lor, că ești încântată de rege.

— De ce-ar trebui să fac asta? spun eu într-un suflet. De ce să pretind că nu sunt insultată în public?

Nan are chipul foarte palid, iar vocea îi e lipsită de vlagă.

— Pentru că dacă vezi o rivală într-o soție moartă, vei fi o soție moartă, prezice ea. Lumea vorbește deja că regele o să se căsătorească iar. Lumea zice deja că lui nu-i place credința

ta, că susții prea tare reforma. Trebuie să îi înfrunți acum. Trebuie să-i faci pe plac regelui. Trebuie să intri diseară la cină ca o femeie a cărei poziție nu poate fi pusă la îndoială.

— Cine mi-o pune la îndoială? urlu eu la ea. Cine îndrăznește să mi-o pună la îndoială?

— Mă tem că ți-e pusă zdravăn la îndoială, zice ea încet. Bârfele au început deja. Aproape toată lumea se îndoiește că ești potrivită să fii regină.

[24] Palatul Whitehall, Londra, iarna anului 1545

În zilele liniștite de dinaintea sărbătorii Crăciunului, regele e necăjit și vizibil enervat că nici sfetnicii săi de nădejde, nici noii săi sfătuitori nu pot obține un armistițiu cu Franța. Carlos al Spaniei insistă ca armistițiul să se încheie acum, pentru ca el să se poată întoarce la supușii săi. E hotărât să îi zdrobească pe adepții reformei religioase din Flandra și de pe teritoriile Sfântului Imperiu Roman. Zice că el și Henric trebuie să uite de dușmănia lor cu Franța pentru a înfrunta un pericol și mai mare. Toți trei trebuie să își unească forțele pentru a se război cu luteranii. Zice că aceasta trebuie să fie noua lor cruciadă, că trebuie să înceapă un război cu oamenii aceia atât de păcătoși, încât cred că Biblia este cea mai bună călăuză în viață.

Mă rog pentru viața bărbaților și femeilor Domnului din Anglia, din Germania și din toate colțurile creștinătății care nu au făcut nimic rău, ci doar au citit Cuvântul Domnului și îl cercetează în inimile lor. Și apoi vorbesc. De ce să nu vorbească? De ce doar învățații bisericii și preoții și, da, tiranii și oștenii bisericii să fie singurii care pot declara adevărul, așa cum îl văd ei?

Stephen Gardiner, care e încă la Bruges și încă încearcă din

răsputeri să încheie un tratat de pace cu Franța, susține cu înfocare pacea cu Franța și Spania și pledează pentru începerea imediată a unei cruciade sângeroase împotriva luteranilor de pretutindeni, dar mai ales din Germania.

— Numai Dumnezeu știe ce le oferă, ce le promite în numele meu, îmi spune nemulțumit Henric într-o seară, cât stăm tăcuți și jucăm cărți împreună.

În preajma noastră curtea dansează și flirtează, cineva cântă, iar un mic grup de curteni stă în picioare în jurul nostru, urmărind jocul de cărți și pariind pe rezultat. Catherine Brandon stă chiar lângă rege. El îi arată cărțile și îi cere sfatul, iar ea zâmbește și jură că-mi va face semn, ca să mă pună în avantaj. Cei mai mulți pariază pe rege. Lui Henric nu-i place să piardă. Nu-i place nici măcar să se parieze împotriva lui. Îl văd că joacă o carte proastă și nu o tai cu atuul. El râde zgomotos de greșeala mea și adună levata.

— Îl vei chema acasă pe episcopul Gardiner? întreb eu cu un aer cât mai calm. Ești de acord cu el când zice că împăratul ar trebui să declare război împotriva propriului său popor?

— E limpede că în Germania se merge prea departe, zice Henric. Iar prinții ăștia germani nu mi-au fost de niciun ajutor. N-o să-i apăr. De ce-aș face-o? Ei nu înțeleg nici căile oamenilor, așa că de ce ar pricepe căile Domnului?

Ridic privirea și văd cum Edward Seymour, fratele lui Thomas, se uită la mine. Știu că speră să îmi folosesc influența pentru a-l convinge pe rege că luteranii din Germania ar trebui cruțați și că gândirea asta nouă ar trebui permisă și în Anglia. Însă eu am mare grijă să nu-l enervez pe rege. Am auzit avertismentele lui Nan și mă tem să nu-mi fac dușmani. De-acum știu că atunci când regele se plânge de o tabără, el lucrează – adesea în același timp – împotriva celeilalte. Lumea îmi exagerează influența atunci când mă învinovățește pentru reformă. Îmi folosesc influența pe tăcute și pe perete atârnă un portret care neagă până și faptul că exist.

— Cu siguranță nu e nimic greșit să crezi că ar trebui să

trăim după Biblie, iar credința și iertarea păcatelor ne vor duce în rai, remarc eu.

Henric ridică ochii din cărțile de joc.

— Văd că nici ca teolog nu ești mai bună ca atunci când joci cărți, zice el.

Sclipirea unui zâmbet din ochii lui mai domolește împunsătura din cuvinte.

— Nu am pretenția să înțeleg mai multe decât tine despre religie, mărite soț. Și cu siguranță nu mă aștept să te înfrâng la cărți.

— Și ce părere au fetele mele? întreabă el, întorcându-se spre prințesa Mary, care stă în picioare lângă el, în vreme ce Elizabeth se sprijină de scaunul meu.

— Despre jocurile de cărți sau despre învățătură? întreabă obraznic Elizabeth.

Tatăl ei râde și o întreabă:

— Tu ce preferi?

— Învățătura, răspunde ea. Fiindcă e un privilegiu să ai voie să studiezi, mai ales cu cineva atât de învățat ca regina, în vreme ce cărțile de joc sunt o distracție pentru oricine.

— Foarte adevărat, zice el. Și numai învățații și înțelepții ar trebui să studieze și să discute. Lucrurile sfinte ar trebui cercetate în tihnă și în locuri sfinte și doar de cei în stare să le înțeleagă, sub călăuzirea bisericii. Cărțile de joc sunt pentru cârciumă. Biblia e doar pentru cei care știu să o citească și să o înțeleagă.

Prințesa Mary înclină aprobator din cap și el îi zâmbește.

— Să înțeleg, Mary a mea, că tu nu ești în favoarea predicilor rostite la marginea drumului, zbierate de orice prost cocoțat pe o piatră de hotar?

Ea face o reverență înainte de a-i spune:

— Cred că biserica trebuie să-i învețe pe oameni. Oamenii nu pot învăța singuri.

— Așa cred și eu, zice Henric. Exact așa cred și eu.

* * *

Regele folosește această discuție relaxată de la masa de

joc drept temelie pentru discursul lui din parlament. Se duce acolo în ajunul Crăciunului, tocmai când membrii parlamentului vor să poruncească să le fie aduși caii, ca să plece la casele lor de sărbători. Își face o intrare grandioasă, în chip de părinte al națiunii ce vine să se adreseze poporului său chiar în seara dinaintea nașterii lui Hristos, ca un înger vestitor gras și olog, ca să le spună cum trebuie să-l slujească pe Hristos aici, pe pământ. Toată lumea știe că urmează să fie o declarație importantă, legată de credința regelui, poate chiar ultima pe care o va face vreodată, și că, indiferent dacă ei sunt sau nu de acord, ar fi mai bine să fie de față. Întreg regatul știe ce cred eu: oamenii au citit liturghia pe care am tradus-o împreună cu Thomas Cranmer. Ei mă consideră moderată, tradiționalistă, dar și sprijinitoare a credinței personale, a rugăciunii personale. Poate că unii mă bănuiesc că aș avea înclinații reformiste, însă tot ce am scris public a fost aprobat de rege și nu poate fi considerat erezie. Au văzut și convingerile lui Stephen Gardiner în intransigenta *Carte a Regelui*, care numește eretici sute de credincioși adevărați, așa că oamenii simt că lucrurile se mișcă împotriva reformei. Însă până acum au fost întotdeauna nevoiți să își dea cu presupusul cu privire la convingerile regelui. El a scris cărți și tot el le-a interzis, le-a dăruit oamenilor Biblia și apoi le-a luat-o înapoi, le-a spus că este conducătorul absolut al bisericii, dar până acum nu le-a spus niciodată ce crede. Până acum regele nu s-a dus niciodată la parlamentul său, ca să declare fățiș cum trebuie să se gândească oamenii la Dumnezeu.

Oamenii sunt mișcați până la lacrimi. Mulțimile de afară, adunate să vadă măreţul alai condus de uriașul rege, stau cu capetele descoperite, iar unii se cațără pe clădire și privesc înăuntru pe ferestrele deschise de la Westminster Hall, apoi strigă în jos vorbele rostite de regele așezat ca un munte pe tron, sub baldachinul din țesătură cu fir de aur. Lumea e nerăbdătoare să afle dacă va fi asemeni unui prinț german și se va pronunța pentru reforma bisericii sau dacă va fi precum regele francez și împăratul spaniol și va apăra vechile tradiții ale vechii biserici, aliindu-se cu papa.

— E de rău, îmi zice scurt Anne Seymour. Am pierdut.

Ea e prima care intră în odaia mea, aducându-mi vestea. Soțul ei, Edward, a stat lângă rege, uitându-se cu un chip golit de orice expresie cum regele se plângea cu înverșunare poporului că au răstălmăcit Cuvântul Domnului prin taverne și au luat numele Lui în deșert. De îndată ce s-au întors de la parlament, Edward a venit întins la soția lui și i-a povestit totul cu glas scăzut.

— E foarte rău pentru cei de-o credință cu noi. Regele se întoarce la vechile tradiții. Va readuce Biserica Catolică, totul va fi refăcut așa cum era și unii zic chiar că regele va intra în comuniune cu Biserica Grecească.

— Grecească? zic eu sec. Ce legătură are Biserica Grecească cu Anglia?

Ea se uită la mine de parcă soțul meu ar fi la fel de neînțeles ca Dumnezeu însuși.

— Poate fi oricine, doar protestanții nu, zice ea cu amărăciune. Asta vrea să zică. Oricine, în afară de adepții reformei. A spus parlamentului că s-a săturat de permanentele discuții și îndoieli legate de cuvântul Bibliei. S-a săturat de predicatori. S-a săturat de-atâta gândit, scris și publicat. Bineînțeles, se teme că lumea se va îndoi de el. Le-a spus că le-a dat Biblia doar pentru ca bărbații să o citească propriilor familii. Dar nu au voie să o și comenteze.

— Biblia e doar pentru bărbați?

Ea dă din cap că da.

— Zice că doar el e menit să judece ce-i adevăr și ce-i greșeală. Ei nu trebuie să gândească. Ei trebuie doar să o citească cu glas tare copiilor și servitorilor.

Îmi plec capul sub această insultă adusă inteligenței dăruite de Dumnezeu.

— Însă după aceea, chiar atunci când credeai că o să se întoarcă iar la papistășie, numai ce-l auzi zicând că are de gând să dărâme toate capelele votive și să ia pământurile bisericii.

Asta nu are nicio logică.

— Să distrugă capelele și să interzică liturghiile pentru

morți?

— Zice că nu sunt nimic altceva decât superstiții fără fundament. Zice că nu există purgatoriu, așa că nu avem nevoie de liturghii pentru morți și, prin urmare, nici de capele.

— Zice că nu există purgatoriu?

— Zice că a fost un fel prin care vechea biserică a făcut bani pe seama oamenilor neștiutori.

— Are dreptate!

— Dar, în același timp, liturghia are să rămână neschimbată, cu toate cântările, plecăciunile, îngenuncherile și mătăniile ei. Iar pâinea și vinul trebuie văzute cu adevărat drept trup și sânge. Și să te îndoiești de asta e o erezie.

Mă uit la ea cu un soi de disperare.

— Ce zice soțul tău că ar crede cu adevărat regele? În inima lui?

Ea dă din umeri.

— Nimeni nu știe. E pe jumătate luteranism și pe jumătate catolicism. E catolicism, cu regele drept papă, și luteranism, cu regele drept Luther. A devenit o religie aparte, creată de el. De-aia trebuie să ne-o explice mereu. Prin urmare, și erezia e ceea ce zice el că e erezie. Suntem toți în primejdie: papistași, protestanți, luterani și predicatori deopotrivă.

— Dar el ce crede? Anne, trebuie să știm! Ce crede regele?

— Tot felul de lucruri, toate în același timp.

* * *

Regele vine acasă obosit și pune să fiu chemată în iatacul lui. L-au pus deja în pat și eu mă opresc în prag, întrebându-mă dacă voia să vin în cămașă de noapte, ca să mă culc cu el.

Îmi face semn să intru.

— Intră, zice el. Stai cu mine. Vreau să-ți povestesc totul înainte să adorm. Poate ai auzit că au fost uluiți de mine la Westminster. Au plâns când le-am spus că le sunt părinte și că stăpânesc asupra lor. Au zis că n-au mai auzit niciodată un asemenea discurs.

— Ce minunat, spun eu cu un glas pierit. Și ce bun ești că te-ai obosit să te duci la ei tocmai în ajunul Crăciunului.

— Am vrut să știe ce gândesc, zice el, fluturând din mâna lui grasă. E important să înțeleagă bine asta. Eu gândesc pentru ei, eu hotărăsc pentru ei, așa că trebuie să știe ce gândesc. Cum altfel să-și găsească drumul în viață? Cum altfel să ajungă în rai?

Ușa din spatele meu se deschide și primul dintre slujitorii care aduc masa intră cu un platou, o lingură și un cuțit. Regelui urmează să i se servească cina în pat. Oamenii intră unul după altul, aducând mâncare după mâncare. Henric îngrămădește mâncarea pe platou, iar ei îi înfășoară un șervet mare din pânză sub bărbie, pentru ca veșmintele de dormit să nu i se păteze cu zeama de la carne și sosuri. Eu sunt servită la locul meu, la masa de la căpătâiul patului uriaș, și mănânc încet, ca să terminăm cina împreună. Platoul lui Henric este umplut întruna și el bea cel puțin trei sticle de vin. Cina nu se mai termină, iar după ce el face semn să fie luat de-acolo și ultimul fel, se aruncă pe spate peste perne, istovit și transpirat. Mi-e greață doar când privesc platourile uriașe cu mâncare, care tot vin și pleacă.

— N-ar trebui să-l vezi pe doctor? îl întreb. Îți crește febra?

Regele scutură din cap.

— Doctorul Wendy se poate îngriji de mine mai târziu, zice el. Știai că doctorul Butts e bolnav? râde apoi horcăit. Ce fel de doctor mai e ăsta? I-am trimis un mesaj: ce fel de doctor mai ești și tu dacă te simți prea bolnav ca să ai grijă de pacientul tău?

— Ce amuzant! E la curte? E îngrijit?

— Cred că s-a dus acasă, zice nepăsător Henric. Știe că nu trebuie să aducă boli la curte. De cum a avut primul semn de boală, mi-a trimis un mesaj ca să-mi spună că nu se va apropia de mine până nu se face bine. M-a rugat să îl iert fiindcă nu mă poate îngriji. Ar trebui să fie aici. Știam eu că voi fi stors de puteri dacă merg la poporul meu și-l las să se adape astfel din înțelepciunea mea. Pe vremea asta rece.

Le fac semn cu capul servitorilor să strângă totul din odaie, dar să-i mai aducă regelui o sticlă de vin și prăjiturile pe care îi place să le aibă lângă pat în caz că i se face foame în timpul

nopții.

— Am fost înălțător, zice el și râgâie cu o satisfacție tăcută. M-au ascultat într-o tăcere totală. Lumea care vorbește despre predici și predicatori ar fi trebuit să mă audă pe mine în seara asta, la Westminster! Oamenii care vor un nou profet ar fi trebuit să mă audă aseară! Sunt părintele poporului meu, un părinte mai bun decât preotul calp pe care ei îl numesc Sfântul Părinte de la Roma!

— A pus cineva discursul pe hârtie, ca să-l poată citi și alții? întreb eu.

El dă din cap aprobator. Ochii i se închid ca la un copil somnoros după o zi încărcată.

— Sper că da, îmi răspunde el. Voi avea grijă să primești o copie. Știu că vei vrea să îl studiezi.

— Da, vreau.

— M-am pronunțat, zice el. Ăsta e sfârșitul tuturor polemicilor.

— Da. Vrei să plec, ca să poți dormi, mărite soț?

— Rămâi, zice el. Rămâi. Abia dacă te-am văzut toată ziua. Stăteai și lângă patul bătrânului Latimer?

— Nu, mint eu. El nu mi-a fost soț așa cum mi-ești tu, stăpâne.

— Mă gândeam eu, zice el. În timp ce el murea, trebuie să fi fost vreun moment când te-ai gândit că vei fi scăpat de orice soț. Nu-i așa? Când ai crezut că vei fi văduvă, vei avea propria ta proprietate mică și propria ta avere? Poate chiar ai ochit vreun tânăr chipeș…

Ochii lui mici se deschid, sclipind de un amuzament viclean.

Este împotriva legii ca o femeie să se mărite cu regele dacă a avut aventuri amoroase tainice în trecut. Aceste cuvinte sunt primejdioase pentru o poveste de noapte bună.

— Am crezut că voi fi o văduvă care va trăi doar pentru familia ei, la fel ca bunica ta, *lady* Margaret Beaufort, zâmbesc eu. Însă am fost sortită unui destin măreț.

— Cel mai măreț destin pe care îl poate avea o femeie, încuviințează el. Dar de ce crezi că nu ai rămas grea, Kateryn?

Întrebarea este atât de neașteptată, încât tresar ușor. Ține ochii închiși: poate că nu a văzut. Mă gândesc imediat, cuprinsă de vinovăție, la punguța cu ierburi și la teama lui Nan că, dacă nu o să am grijă, regele mă va pricopsi cu o sarcină monstruoasă, pe care o voi lepăda. Nu se poate să-i fi spus cineva din odăile mele despre ierburi. Sunt sigură că nimeni nu m-ar trăda. Nu știe nimeni în afară de mine și Nan. Până și servitoarea care vine cu apa știe doar că aduce din când în când un urcior cu apă fierbinte pentru o tizană de dimineață.

— Nu știu, mărite soț, îi zic pe un ton umil. Bănuiesc că uneori e nevoie de mai mult timp.

El deschide ochii. Acum e complet treaz. Parcă nici n-ar fi fost somnoros.

— Înainte nu mi-a trebuit niciodată mult timp, zice el. După cum vezi, am trei copii de la trei mame diferite. Și, bineînțeles, au mai fost și altele. Toate au rămas grele imediat, în primele luni. Sunt viguros, sunt foarte plin de vlagă.

— Într-adevăr, spun eu.

Simt cum neliniștea îmi sporește. Pare a fi o capcană, dar nu văd cum aș putea s-o ocolesc.

— Deci trebuie să fie ceva în neregulă cu tine, zice el pe un ton întru câtva plăcut. Ce crezi?

— Nu știu, spun eu. Lordul Latimer nu putea face nimic, așa că nu am așteptat niciodată un copil de la el, iar când m-am măritat cu primul meu soț, eram prea tânără și nu eram aproape niciodată împreună.

N-are rost să spun că tu, al treilea soț al meu, regele, ești un bărbat bătrân, bolnav ca un câine gras, rareori potent, probabil sterp, și că soțiile de care îți amintești acum că au dat rod atât de degrabă au fost cele din tinerețea ta, primele trei, și acum sunt toate moarte: una a fost decapitată de tine și două au murit din cauza nepăsării tale. Au pierdut sarcină după sarcină, în afară de a treia soție, care a murit la prima naștere.

— Crezi că Dumnezeu nu zâmbește când ne vede căsnicia?

De vreme ce nu îți dăruiește un copil, cu siguranță asta crezi.

Dumnezeul regelui i-a trimis șiruri de prunci morți în prima căsnicie până ce regele să-și dea seama că El nu zâmbea. În minte mi se iscă un mic freamăt de revoltă. Este o ditamai blasfemia să îl amestecăm pe Dumnezeu în ceva ce pur și simplu nu înțelegem. Nu-l pot accepta pe Dumnezeu ca martor împotriva mea în această discuție. Dumnezeu nu ar trebui să mai depună niciodată mărturie împotriva vreunei soții de-a lui Henric. Cred că nici Dumnezeu însuși nu și-ar dori să pledeze pentru înlăturarea lui Kateryn Parr. Simt cum enervarea mea crește în tăcere.

— Cine se poate îndoi de binecuvântarea Lui? afirm eu îndrăzneață, apucându-mă cu mâinile de brațele jilțului și luându-mi curaj să continui. Doar te simți atât de bine, ești atât de puternic și atât de potent și am avut parte de multe luni fericite împreună. De doi ani și jumătate de izbânzi. Ai cucerit Boulogne și i-ai înfrânt pe scoțieni. Suntem fericiți alături de copiii tăi. Cine s-ar putea îndoi că Dumnezeu îi zâmbește unui rege ca tine? Cu siguranță zâmbește și la vederea căsniciei noastre, nu? O căsătorie pe care ai decis-o singur atunci când m-ai onorat cu bunăvoința ta. Cine s-ar putea îndoi că Dumnezeu îmi zâmbește și mie, când tu m-ai ales și m-ai convins, în ciuda rangului meu umil, că ți-aș putea deveni soție? Nu ne putem îndoi că Dumnezeu te iubește și te inspiră. Nu ne putem îndoi că te bucuri de bunăvoința Lui.

M-am salvat. Îi văd zâmbetul mulțumit întinzându-i-se pe chip în timp ce se relaxează și îl cuprinde somnul.

— Ai dreptate, zice el. Sigur că da. Și trebuie să urmeze și un copil, unul pe care îl vei naște tu. Domnul mi-a dat binecuvântarea Sa. El știe că am făcut întotdeauna doar ceea ce trebuie.

* * *

Doctorul, *sir* William Butts, nu se mai întoarce la curte, așa cum a promis. A murit de febră departe de curtea regală, iar noi nu aflăm asta decât după Crăciun. Regele zice că nimeni altcineva nu îi înțelege trupul, că nimeni altcineva nu poate

să-l țină așa de sănătos cum putea doctorul Butts. I se pare că doctorul a greșit, că a fost egoist când a părăsit curtea atât de brusc și a murit cu o grabă atât de lipsită de considerație. Ia doctoriile pe care i le prepară doctorul Wendy, îl ține lângă patul lui zi și noapte, dar se plânge că nu se va face niciodată bine, fiindcă de-acum doctorul Butts nu mai e acolo, ca să îi domolească țâfna și să-i scadă febra.

— Și am pierdut și un bun prieten și sfătuitor, ne spune Anne Seymour mie și lui Catherine Brandon. Doctorul Butts îl ruga adesea pe rege să treacă cu vederea vreo bârfă împotriva unui luteran sau să elibereze câte un predicator. Nu și-a dezvăluit niciodată propriile păreri, însă îl ruga adesea pe rege să fie îndurător. Era un om foarte potrivit pe lângă rege.

— Mai ales când regele avea dureri și era mânios, încuviințează Catherine. Soțul meu obișnuia să spună că doctorul Butts poate să-l potolească pe rege când nimeni altcineva nu reușește s-o facă. Și credea foarte sincer în reformă.

Își netezește fusta, îi admiră strălucirea satinului, apoi adaugă:

— Facem totuși unele progrese, Anne. Regele i-a cerut lui Thomas Cranmer să întocmească o listă cu vechile superstiții ale bisericii care ar trebui interzise.

— De unde știi? Ce ți-a spus? întreabă Anne.

Simt ostilitatea din vocea ei și îmi amintesc că se teme întotdeauna că s-ar putea să apară cineva a cărui faimă să crească și să slăbească puterea ei sau a soțului ei.

Catherine încearcă să țină în frâu o legătură riscantă cu regele: e permanent alături de el, cu ea flirtează regele de obicei, dar sfaturile nu-i sunt băgate în seamă, în schimb e o parteneră dorită la jocul de cărți. Este o cale pe care au pășit multe altele înaintea ei: patru doamne de onoare au devenit regine – iar eu sunt doar cea mai recentă. Acum Catherine este doamna cea mai bine văzută de la curte, iar Anne Seymour, care nu încetează niciodată să socotească prestigiul soțului ei, unchiul prințului, este cumplit de geloasă. Cea primejduită sunt, de bună seamă, eu, însă Anne se gândește

doar la ea.

— O să înființeze două colegii, exact așa cum i-a promis Maiestății Voastre, zice Catherine, zâmbindu-mi. Unul la Oxford și unul la Cambridge. Aceasta este o adevărată lucrare cărturărească, exact așa cum l-a rugat Maiestatea Voastră să facă. Acolo se va preda noua învățătură și se va predica în engleză.

— Plănuiește să-l trimită pe soțul meu, Edward, la Boulogne, ca să-l înlocuiască pe tinerelul ăla prost, pe Henry Howard, zice îngrijorată Anne. Cei doi Howard sunt în dizgrație din cauza pripelii și nepriceperii lui Henry – ceea ce e oricum spre binele nostru –, însă dacă soțul meu e departe de curte, cum o să ne mai țină minte regele pe noi, cei din neamul Seymour? Cum să mai rămânem în grațiile lui? Cum să ne păstrăm influența?

— A, neamul Seymour! zice mieroasă Catherine. Neamul Seymour! Seymour! Tocmai când credeam că vorbim despre prietenii în care ne-am putea încrede că o să îi apropie pe rege și biserica lui de Dumnezeu, descopăr că de fapt discutăm iarăși despre ridicarea neamului Seymour. Iarăși.

— Nu e nevoie să ne ridicăm mai mult, răspunde țâfnoasă Anne. Ne bucurăm de foarte multă trecere. Noi, Seymourii, suntem rude cu singurul moștenitor al dinastiei Tudor, iar prințul Edward își iubește unchii.

— Însă regina e cea care a fost numită regentă, îi aduce aminte Catherine cu același glas mieros. Și regele preferă tovărășia ei, ba chiar și pe a mea, nu pe a ta. Iar dacă Edward va fi trimis la Boulogne și Thomas e mereu pe mare, atunci, într-adevăr, cine îi va aminti regelui de cei din neamul Seymour? Aveți măcar un prieten?

— Liniște, zic eu încet.

Însă nu ciorovăiala lor mă supără, ci faptul că nu suport să-i aud numele. Nu suport să mă gândesc că, în timp ce eu sunt prinsă ca într-o capcană într-o curte ce pare tot mai mică și mai înăbușitoare cu fiecare zi ce trece, el e departe, e mereu departe.

[25] Palatul Hampton Court, Crăciunul anului 1545

Ținem Crăciunul după vechea datină, cu dans, muzică, spectacole, distracție, întreceri și cantități enorme de mâncare și băutură. În fiecare dintre cele douăsprezece zile de sărbătoare bucătăria trudește pentru a ne oferi ceva nou, o mâncare deosebită și nemaivăzută, iar regele mănâncă întruna, vrând parcă să-și potolească o foame tot mai nesățioasă, ca și cum ar avea în el un vierme monstruos și gras, răsucit ca un colac.

Regele poruncește să o invităm de Crăciun pe fosta regină Anne de Cleves și ea apare la curte, grăsuță și binedispusă, la fel de lacomă ca regele însuși și la fel de veselă și plăcută la fire cum ar fi orice femeie care a scăpat dintr-o primejdie de moarte și a dobândit astfel un titlu regal, avere și libertate.

E bogată. Vine cu un alai de călăreți și aduce daruri de Crăciun costisitoare, alese cu grijă, pentru a ne încânta pe toți. E cu trei ani mai tânără ca mine, are părul blond, ochii negri și un zâmbet calm, netulburat. Frumusețea ei durdulie atrage priviri admirative din partea oamenilor care au uitat de ce a alungat-o regele. Ea a fost prințesa protestanților și a căzut în dizgrație odată cu conducătorul lor, Cromwell, când regele s-a ridicat împotriva reformei. Vine la curte parcă pentru a-mi reaminti că a mai fost o regină care s-a rugat în limba ei, l-a slujit pe Dumnezeu fără papă sau episcop, a primit împărtășania cu pâine și vin, nu cu trup și sânge – și a rezistat mai puțin de șase luni.

Îmi zâmbește cald, dar se păstrează la distanță, ca și cum prietenia cu o soție nu ar fi în folosul ei. Știe tot ce e de știut despre reginele Tudor și a decis că nu are rost să-mi fie prietenă. Mi se spune că era iubitoare cu regina Katherine Howard, că nu i-a purtat deloc pică atunci când rolurile lor s-au inversat și doamna de onoare a pășit înaintea reginei ei,

însă cu mine se poartă de parcă nici nu ar merita să mă cunoască. Privirea ei rece îmi spune că se îndoiește că voi rezista trei ani, că poate nici nu voi mai fi aici la Crăciunul următor.

Nan o îmbrățișează fără șovăială, căzându-i în brațe, de parcă ar fi două supraviețuitoare ale unui război tainic, pe care doar ele și-l amintesc. Anne o strânge tare pe sora mea și apoi o ține la distanță de un braț, pentru a-i citi expresia de pe chip.

— Ești bine? întreabă ea.

După toți anii petrecuți în Anglia, și-a păstrat totuși accentul german, ce aduce cu un croncănit de cioară.

— Sunt bine, răspunde Nan cu ochii înlăcrimați, parcă tulburată de sărutul acestei fantome. Iar sora mea e regina Angliei!

Nu se poate să fiu singura persoană căreia treaba asta să i se pară foarte stânjenitoare, căci această femeie rotofeie și zâmbitoare a fost regină cu o domnie înaintea mea și a fost alungată de pe tron și din patul regal mai repede ca oricare alta. Dar Anne se întoarce spre mine și îmi zâmbește, ținând-o încă alături de ea pe sora mea.

— Dumnezeu să o binecuvânteze pe Maiestatea Voastră, zice ea suav. Și fie-vă domnia lungă.

Spre deosebire de a ta, sper eu, însă dau din cap și îi zâmbesc la rându-mi.

— Și regele e bine, e sănătos? întreabă ea, știind că trebuie să o mint, căci ar fi împotriva legii să dau de înțeles că e bolnav.

— Se simte foarte bine, răspund eu cu hotărâre.

— Și înclină spre reforma religiei? întreabă ea cu speranță în glas.

Bineînțeles, a fost crescută în credința luterană, deși cine știe ce mai crede acum? Nu e ca și cum ar fi scris vreodată ceva despre asta!

— Regele e un mare cărturar și cunoscător al Bibliei, spun eu, alegându-mi cu grijă cuvintele.

— Facem progrese, o asigură Nan. Zău că facem.

* * *

În seara aceea, la cină, stau lângă rege, având-o în dreapta mea pe Anne de Cleves, onorată în fața curții ca soră a regelui, cum hotărăște el s-o numească. Am grijă să zâmbesc, ca și cum n-aș avea nicio grijă pe lume, timp în care îl aud lângă mine pe rege mâncând, grohăind, râgâind, gâfâind și apoi mâncând iar. Am devenit ridicol de sensibilă la zgomotul pe care-l face când mănâncă: nicio muzică nu îl poate înăbuși, nicio discuție nu-mi poate abate atenția de la el. Aud fornăitul pe care-l scoate când înclină bolul ca să bea zeama de la carne, trosnetul oaselor de păsărele între fălcile lui puternice și zgomotul cu care suge bomboanele și zahărul. Face alt soi de zgomot când își bea vinul cu înghițituri mari și apoi un soi de gâfâit în pahar când își trage răsuflarea, de parcă ar înota și ar sorbi lacul. Întorc capul să vorbesc cu Anne de Cleves. Îi zâmbesc peste masă prințesei Elizabeth. Catherine Brandon lasă cochetă capul în jos când regele îi trimite un fel de mâncare special, iar Nan îmi aruncă o privire, ca să se asigure că am băgat de seamă. Privesc în jur la curteni, la toți oamenii care mănâncă din farfuriile pline ochi, pocnind din degete la slujitori ca să le aducă vin, mai mult vin, și mă gândesc: această curte a devenit un monstru care se devorează pe sine, un dragon lacom care își mănâncă propria coadă. Mă tem de cheltuielile întreținerii acestei gospodării buhăite, cu mii de slujitori care trebuie să alerge după sute de lorzi, după doamnele lor, după caii și câinii lor. Nu fiindcă aș fi cumpătată – am fost crescută să conduc o casă nobilă și nu-mi place zgârcenia –, dar aici e risipă și lux ce se plătesc de pe urma distrugerii bisericilor. Doar din bogăția strânsă de biserică în o mie de ani s-a putut plăti un asemenea dezmăț. E ca și cum curtea ar fi o uriașă jucărie mecanică, cu un mecanism și o roată mare care înghite sfânta avuție și azvârle afară zgură la fiecare oră, la fiecare minut, exact așa cum regele se ospătează acum, dar mai târziu va vomita sau se va screme de durere pe scaunul de toaletă, ținând strâns mâna întinsă a lui Anthony Denny și chemându-l pe doctorul Wendy

să îi facă o clismă, ca să-i golească măruntaiele.

Văd că lângă Edward Seymour, în partea dreaptă, e un loc gol, un loc de cinste, și devin deodată atentă, întrebându-mă dacă îl așteaptă cumva pe Thomas. Zgomotul făcut de rege, care soarbe din lingură fiertura de stridii pusă într-un bol de aur și apoi înmoaie în ea chifla de pâine aleasă și o suge, dispare. Nu aud nici măcar zăngănitul lingurii de aur când bate cu ea în vasul de aur, vestindu-și servitorul să îi mai pună. Mă uit la ușa de la capătul sălii și, aproape ca și cum l-aș fi chemat, de parcă dorința mea ar fi plăsmuit o nălucă, Thomas intră discret în încăpere, purtând o pelerină de un albastru închis, își dă pelerina jos de pe umeri și i-o înmânează pajului, apoi vine și se așază la masa fratelui său.

E aici. Mă uit imediat în altă parte. Nu îmi vine să cred. E aici.

Primirea caldă pe care i-o face Edward nu are nimic prefăcut. Sare în picioare și îl îmbrățișează pe Thomas, strângându-l la piept. Cei doi schimbă repede câteva cuvinte, apoi se îmbrățișează din nou. Pe urmă Thomas părăsește masa neamului Seymour și se apropie de podiumul unde stăm noi. Se înclină spre rege, apoi spre mine și spre prințul așezat lângă tatăl său, spre prințese și, la sfârșit, spre Anne de Cleves, pe care a escortat-o prin Anglia când a venit să fie regină. Ochii lui negri se uită nepăsători la noi toți, iar când regele îi face semn să se apropie, el urcă pe podium și îi vorbește peste masa mare. Stă ușor aplecat, cu umărul întors spre mine, așa că îi văd chipul doar din profil, și nu mă privește.

Am grijă să nu întind gâtul ca să le ascult discuția. Schimbă niște vorbe despre corăbii și tabăra de iarnă, iar regele îi spune lui Thomas să se ducă la locul lui și să mănânce, apoi trimite imediat la masa Seymourilor o farfurie cu tocană de vânat, niște prăjituri, o plăcintă și felii de carne de mistreț friptă. Thomas se înclină, se așază lângă fratele lui și tot nu se uită spre mine. O știu, pentru că atunci când ochii lui se opresc asupra mea, simt o fierbințeală pe față de parcă m-ar cuprinde o febră ușoară. Nici măcar nu trebuie să-l văd că se

uită la mine ca să o pățesc. E ca și cum trupul meu ar ști-o fără ca eu însămi s-o știu, de parcă m-ar atinge fără să mă atingă.

Însă în seara asta nu mi-e cald și mă uit drept în față, cum face și el, așa că privirile noastre trec una pe lângă cealaltă și se opresc pe niște obiecte oarecare, în capete opuse ale sălii, de parcă nu ne-am fi privit niciodată drept în ochi, cu mâinile împreunate și trupurile înlănțuite.

* * *

După cină are loc un bal în stil nou, unde dansatorii își iau parteneri dintre curteni. Eu am spus că nu voi dansa și mă bucur că stau în picioare, lângă rege, cu mâna mea subțire pe umărul lui mare, fiindcă astfel nu risc să ajung să mă prind de mână cu Thomas. Nu cred că aș îndura să stau aproape de el. Sunt sigură că nu aș putea dansa. Cred că nici nu m-aș putea ține pe picioare. Regele îi privește pe dansatori și îl aplaudă pe unul sau pe altul. Mă cuprinde pe după mijloc, iar eu mă uit fix pe ferestrele clădirii, unde un soare palid de iarnă apune peste copacii din grădini. El își lasă mâna să alunece în jos și mă mângâie ușurel pe fund. Am grijă să nu tresar. Nu mă uit la Thomas, mă uit în gol, pe fereastră, iar când regele îmi dă drumul și pot să mă trag la o parte, văd că Thomas a plecat.

[26] Palatul Hampton Court, iarna anului 1546

Când se aduc darurile de Anul Nou, prințesa Elizabeth mă roagă să o însoțesc ca să-i prezinte regelui cadoul ei. Mergem împreună cu prințesa Mary în sala lui de audiențe, unde primește curtenii și oferă și el daruri. Aproape întotdeauna dăruiește o pungă cu bani, iar Anthony Denny stă lângă el și

cumpănește cu grijă greutatea potrivită a pungii pentru fiecare destinatar zâmbitor. Când eu și prințesele intrăm în sală, toată lumea se retrage și ne face loc să trecem. Eu îi fac o reverență lui Henric, dar mă trag într-o parte, astfel ca Elizabeth să se apropie singură de el. Mă uit în jur după Thomas și văd că stă în picioare în preajma regelui, cu o pungă mare în mână. Are grijă să nu se uite spre mine, iar eu am grijă să-mi țin ochii îndreptați spre Elizabeth.

— Maiestatea Voastră și onorat părinte, zice ea cu vocea ei clară, vorbind în franceză.

Când el îi zâmbește, trece la latină:

— Ți-am adus cadoul meu de Crăciun. Nu va fi prețuind mult în ochii lumii, dar e o comoară din rai. E lipsită de valoare în mâinile celei ce a făcut-o, căci aceea sunt eu, umila ta fiică, care a tălmăcit-o și a copiat-o pentru tine. Dar știu că ți-e drag autorul și știu că ți-e dragă și opera și asta îmi dă curaj să ți-o ofer. Iat-o.

Scoate de la spate traducerea ei, frumos scrisă, a rugăciunilor mele personale, tălmăcite în latină, franceză și italiană. Se apropie de tatăl ei, se înclină foarte mult și i-o înmânează.

Curtea izbucnește în aplauze și regele radiază.

— Asta e o lucrare ce dovedește multă învățătură și mult bun-simț, zice el. Publicată de soția mea și aprobată de toți cărturarii. Și iat-o acum: o lucrare de o mare frumusețe, tradusă de un alt cărturar. Sunt mândru că soția și fiica mea sunt niște femei învățate. Pentru o femeie bună învățătura e podoabă, nu amuzament. Și ce-ai adus pentru mama ta vitregă? o întreabă pe Elizabeth.

Ea se întoarce spre mine și-mi oferă darul. E tot o carte tradusă și Elizabeth a brodat o copertă cu numele regelui și al meu. Scot un mic strigăt de încântare și i-o arăt regelui. El deschide cartea și vede titlul, scris de mâna grijulie a lui Elizabeth. E o traducere în engleză a unei scrieri teologice a gânditorului reformist Jean Calvin. Cu doar câțiva ani în urmă asta ar fi fost o erezie, acum e un dar de Anul Nou. Asta arată clar cât am înaintat, ce i se dă voie lui Elizabeth să citească și

faptul că reforma e noua noastră religie.

Regele îmi zâmbește și zice:

— Trebuie să-mi citești asta și să-mi spui ce crezi despre ea și despre erudiția fiicei mele.

* * *

Arhiepiscopul Thomas Cranmer vine la mine în timpul perioadei de studiu liniștit din odăile mele și zice că i-ar plăcea să ne citească ce reforme are de gând să-i propună regelui, ca să audă gândurile și comentariile noastre. Aruncă o privire spre prințesa Mary, care iubește vechile obiceiuri, însă ea lasă capul în jos și zice că e sigură că bunul episcop va propune doar reforme cucernice și că, oricum, nimic din ce-i făcut de om nu e perfect. Anne de Cleves ridică privirea cu interes. A fost crescută în credința luterană și a sperat întotdeauna să aducă în Anglia simțirea religioasă sinceră. Trebuie să am grijă să nu par triumfătoare. Aceasta e victoria lui Dumnezeu, nu a mea.

În colțul salonului meu de primire se află un mic pupitru, unde predicatorii ce ne vizitează își pun Bibliile sau cărțile. Thomas Cranmer își lasă acolo vraful de hârtii și privește sfios în jur.

— Mă simt de parcă aș fi pe cale să țin o predică, zice el zâmbind.

— Am asculta cu bucurie o predică, spun eu. Am avut aici mulți predicatori cu frică de Dumnezeu, iar dumneata, dragul nostru arhiepiscop, ai fi unul dintre cei mai măreți.

Am grijă să nu mă uit la Anne de Cleves când salut un arhiepiscop reformist în odăile mele. Dacă aș crede în spovedanie, ar trebui să-mi mărturisesc păcatul trufiei.

— Vă mulțumesc, zice el. Însă azi vreau să învăț eu de la Domniile Voastre. Cred că sarcina mea a fost să scot numeroasele adăugiri ale bisericii din vechea liturghie. Cel mai greu este să scoatem cuvintele și acțiunile omului și să păstrăm intenția lui Dumnezeu.

Anne Seymour și Catherine Brandon își iau lucrul de mână, dar nu fac nici măcar o cusătură. Eu nu mă prefac deloc că

fac altceva decât să ascult. Îmi împreunez mâinile în poală, iar prințesa Elizabeth, care șade lângă mine, face la fel, imitându-mă întocmai. Anne de Cleves stă lângă ea și cuprinde cu brațul umerii înguști ai lui Elizabeth. Sunt nevoită să îmi înăbuș o mică împunsătură de gelozie foarte nevrednică. Bineînțeles, ea încă se mai crede mama vitregă a lui Elizabeth. Și ea a ținut la copila asta fără mamă. Și uite așa se ivește păcatul în cele mai mărunte clipe ale vieții de zi cu zi. Dar, zău așa, ea nu i-a fost mamă vitregă lui Elizabeth decât câteva luni!

Arhiepiscopul își citește lista cu schimbările propuse și explicațiile lor. Tot ritualul bisericesc, care nu e descris nicăieri în Biblie și care nu a fost cerut niciodată de Iisus, urmează să dispară. Plecăciunile dinaintea crucii, îngenuncheatul la comandă... toate astea trebuie să se schimbe. Vechile superstiții, precum dangătele de clopote din ajunul Zilei Tuturor Sfinților, menite să sperie și să alunge spiritele rele și să-i întâmpine cu bucurie pe preabunii sfinți, trebuie să înceteze. Statuile din biserici vor fi controlate cu strictețe, ca să nu aibă cumva trucuri papistășești, ochi mișcători ori răni sângerânde. Nimeni nu trebuie să se roage la ele cu gândul că ar putea interveni în viața de zi cu zi a omului și ele trebuie să rămână descoperite în timpul Postului Mare.

— Biblia ne spune că Hristos a postit în pustie, zice Cranmer și are dreptate. Nu avem nevoie de alt model călăuzitor pentru Postul Mare.

Suntem de acord. Nici măcar prințesa Mary nu poate să apere păgânismul legării la ochi a statuilor sau al acoperirii capetelor lor cu țesături.

Cranmer se duce la rege cu schimbările propuse, apoi revine plin de entuziasm în odăile mele.

— Stephen Gardiner e încă la Bruges, lucrează la tratatul cu spaniolii, așa că lângă rege n-a fost nicio voce potrivnică, care să îl îndemne să urmeze vechile obiceiuri, zice el încântat. Nu era acolo nimeni care să mă acuze că mă abat de la dreapta gândire. Celor doi Howard nu le-a plăcut, dar regele e sătul de

ei. A ascultat fără să se opună. A părut interesat. De fapt mi-a sugerat el însuși alte câteva reforme.

— Da? întreabă Anne de Cleves, urmărindu-i vorbirea repezită.

— Da, chiar așa.

— Mă gândeam eu că s-ar putea s-o facă, zice Catherine Brandon. Mie mi-a vorbit despre primejdia făuririi unui chip cioplit. El e de părere că oamenii nu înțeleg că și crucea, și statuile din biserică sunt acolo pentru a-l reprezenta pe Dumnezeu. Ele sunt semne, nu obiecte ale credinței. Nu sunt lucruri care trebuie venerate pentru ele însele.

Fără să întoarcă deloc capul, Anne de Cleves își îndreaptă privirea spre mine, vrând să vadă dacă am observat de câtă încredere se bucură Catherine Brandon în fața regelui și cum vorbește el cu ea despre reforma religioasă. Anne de Cleves a văzut-o pe frumoasa ei doamnă de onoare Kitty Howard mergând adesea la rege și lipsind din odăile reginei fără să-și ceară voie. Acum privirea ei piezișă mă întreabă: „Așa e și la tine?”.

Ridic ușor din sprâncene. Nu, la mine nu e așa. Eu nu am nicio grijă.

— Asta e exact ce mi-a spus el! zice încântat arhiepiscopul Cranmer. A propus să nu se mai îngenuncheze în fața crucii, să nu se mai facă plecăciuni în fața crucii la intrarea în biserică și să nu mai meargă nimeni de-a bușilea de la ușa bisericii până la cruce în Vinerea Mare.

— Crucea este simbolul preasfintei răstigniri, se împotrivește prințesa Mary. Este venerată pentru ceea ce reprezintă. Nimeni nu crede că e un chip cioplit.

Se lasă un moment de tăcere.

— De fapt regele crede asta, o corectează Catherine.

Imediat Mary își coboară capul în semn de supunere față de femeia pe care lumea o crede amanta tatălui ei.

— Atunci sunt sigură că are dreptate, zice ea încet. Cine să știe mai bine ca regele ce cred supușii săi? Și el ne-a spus tuturor că Dumnezeu l-a numit judecător în aceste probleme.

* * *

Nu putem discuta reformele lui Thomas Cranmer fără să pomenim liturghia și nu putem discuta despre liturghie, deoarece e împotriva legii. Regele a scos în afara legii discuțiile cu privire la această sfântă taină. Doar el poate gândi și vorbi despre ea.

— Și totuși pe mine pot să mă interogheze, subliniază Anne Askew după ce și-a ținut predica despre minunea prefacerii apei în vin la nunta din Cana Galileii. Am voie să vorbesc despre vinul de la nuntă și de la Cina cea de Taină, dar nu și despre vinul turnat de un preot într-o cupă în biserica din zilele noastre, dinaintea ochilor noștri.

— Într-adevăr, nu ai voie, zic eu încet. Înțeleg ce vrei să zici, doamnă Askew, dar nu ai voie să o rostești în cuvinte.

Ea își lasă capul în jos și zice precaută:

— N-aș vorbi niciodată despre lucruri pe care nu doriți să le rostesc. N-aș aduce niciodată necazul la ușa Maiestății Voastre.

E ca un legământ pe care îl fac între ele două femei sincere.

— Știu că n-ai face-o, îi zic eu și-i zâmbesc. Sper să nu te trezești nici tu cu vreun necaz.

— Care e numele tău de căsătorie? o întreabă deodată Anne de Cleves.

Chipul frumos al lui Anne Askew se luminează de râs.

— Numele lui era Thomas Kyme, Maiestatea Voastră, zice ea. Însă eu nu am un nume de căsătorie, căci n-am fost căsătoriți niciodată.

— Crezi că poți să declari tu însăți încheierea căsătoriei? întreabă regina divorțată, care acum e numită prințesă și trebuie să fie considerată sora regelui.

— Nicăieri în Biblie căsătoria nu este numită o taină, îi răspunde Anne. Nu Dumnezeu e cel ce ne-a unit. Preotul zice că așa a fost, dar nu-i adevărat. Acesta este cuvântul bisericii, nu al Bibliei. Cununia noastră, ca orice cununie, a fost ceva făptuit de om, nu de Dumnezeu. Nu a fost o sfântă taină. Tatăl meu m-a silit să închei o înțelegere cu Thomas și, când

am crescut îndeajuns de mare și am înțeles îndeajuns de bine lucrurile, am anulat acea înțelegere. Îmi cer dreptul de a fi o femeie liberă, cu un suflet egal cu al oricărui bărbat supus Domnului.

Anne de Cleves – altă femeie care a fost căsătorită fără să aibă de ales și a divorțat împotriva voinței ei – îi zâmbește ușor lui Anne Askew.

* * *

Thomas Cranmer pleacă acasă triumfător, pentru a pune reformele hotărâte acum într-o nouă lege, care să fie înaintată parlamentului, însă regele îi trimite un mesaj prin care îi spune să-și înceteze munca și să nu mai facă nimic.

— A trebuit să-l opresc pe Thomas fiindcă am primit vești de la Stephen Gardiner, îmi zice regele în timp ce urmărim un meci de tenis pe terenul regal.

Conversația ne este întreruptă din când în când de izbitura zgomotoasă a rachetei în minge și apoi de întreruperi când mingea se rostogolește pe acoperiș și cade înapoi în curte, iar jucătorii aleargă după ea pentru a o lovi din nou. Mă gândesc că politica religioasă a regelui e la fel ca jocul ăsta: un progres uriaș într-o direcție și apoi o revenire imediată.

— Gardiner zice că e pe cale să încheie un tratat cu împăratul la Bruges, însă împăratul insistă că nu trebuie să mai facem niciun fel de schimbări în sânul Bisericii Angliei. Nu joc după cum cântă el – să nu crezi așa ceva. Dar merită să amân reforma pentru a-i face pe plac împăratului. Nu vreau să-l supăr taman acum. Trebuie să cântăresc ce fac, să cântăresc tot timpul, ca un filosof, fiecare schimbare, oricât de mică. Împăratul vrea să încheie un tratat cu mine, ca să îi poată ataca liniștit pe luteranii din imperiul lui, mai ales pe cei din Germania.

— Numai de n-ar… încep eu.

— Dacă poate, o să-i nimicească, o să-i ardă pe rug, numindu-i eretici.

Zâmbește. Întotdeauna l-au atras măsurile crude. Continuă:

— Zice că nu se va da înapoi de la nimic pentru a-i nimici.

Și-atunci de unde o să-ți mai iei tu cărțile eretice, draga mea?

Bălmăjesc o tăgăduială, dar regele nu mă ascultă.

— Împăratul are nevoie de ajutorul meu. Vrea să fim în pace cu Franța, ca să-i poată sili în continuare pe germani să urmeze vechea credință. Și, bineînțeles, nu vrea să mă depărtez și mai tare de papistași, de vreme ce el apără biserica papei.

— Însă, stăpâne, de bună seamă că n-ai mai aduce niciodată Anglia sub stăpânirea papei de la Roma, remarc eu. Nu l-ai dezamăgi pe Dumnezeu ca să-i faci pe plac împăratului spaniol, așa-i? Nu te-ai supune celorlalți, punându-ți în joc onoarea.

Henric aplaudă o lovitură bună de pe teren.

— Voi face așa cum mă va călăuzi Dumnezeu, zice el ferm. Iar căile Domnului și căile mele sunt cu adevărat necunoscute.

Mă întorc și aplaud când o face și el.

— Asta a fost foarte puternică! exclam eu. Nu credeam că o s-o respingă.

— Când eram tânăr, aș fi prins-o cu ușurință, remarcă Henric. Eram un jucător de tenis de prima mână. Întreab-o pe Anne de Cleves. Sigur își amintește ce sportiv eram!

Lansez un zâmbet spre Anne de Cleves, care stă tot lângă el, de cealaltă parte, și se uită la joc. Știu că ne ascultă. Știu că se gândește ce-ar fi spus ea dacă ar fi fost în locul meu. Știu că ar vorbi în sprijinul oamenilor de la ea din țară, al celor care vor doar să citească Biblia în limba lor și să-l slăvească pe Domnul cu smerenie.

— Așa este, prințesă Anne?

— O, da, aprobă ea cu un glas plăcut. Maiestatea Sa era cel mai bun.

— E o tovarășă bună pentru tine, îmi zice Henric cu subînțeles, întorcându-se spre mine. E o plăcere să avem la curte o femeie așa de frumoasă ca ea, nu-i așa?

— Păi, da.

— Și o îndrăgește foarte mult pe Elizabeth.

— Da, așa e.

— Toți îmi zic că n-ar fi trebuit s-o las să plece, continuă Henric cu un mic râset stânjenit. Dacă mi-ar fi născut un fiu, acum ar fi avut cinci ani. Numai gândește-te la asta!

Îmi dau seama că mi-a pierit zâmbetul. Nu știu ce să cred despre asta, despre toată discuția de acum. Oare regele a uitat că nu a săvârșit niciodată căsătoria cu Anne de Cleves, cea atât de atrăgătoare acum, că le-a spus tuturor că era prea grasă, că nu era virgină și că mirosea atât de urât, încât nu a fost în stare să se culce cu ea?

— Unii zic că a avut un copil de la mine, șoptește Henric. Flutură încurajator mâna spre jucătorul învins, iar acesta face o reverență în semn de mulțumire.

— Da?

— Prostii, bineînțeles, zice el. Nu trebuie să bagi în seamă ce zice lumea. Nu asculți astfel de bârfe, așa-i, Kateryn?

— Nu, îi răspund eu.

— Pentru că știi ce se spune în Franța?

Zâmbesc, pregătindu-mă să fiu amuzată.

— Ce se spune în Franța?

— Că ești bolnavă și că vei muri. Că eu voi fi văduv și voi putea să mă însor din nou.

Mă silesc să râd ușor.

— Ce ridicol! însă poți să-l asiguri pe ambasadorul francez că sunt foarte sănătoasă.

— O să-i spun, zâmbește Henric. Numai închipuie-ți: se gândesc că mi-aș lua altă soție. Nu e ridicol?

— De-a dreptul ridicol. Ridicol! Unde le e mintea? Cine îi sfătuiește? De unde scot zvonurile astea?

* * *

— Așadar, nicio reformă, îmi zice arhiepiscopul Cranmer când merg să mă rog la biserică și îl găsesc îngenuncheat în fața crucii.

În lumina lumânărilor din altar, chipul lui bătrân pare obosit. S-a gândit, a studiat și s-a rugat ca să formuleze reformele de care are nevoie biserica și apoi a descoperit că o singură scrisoare de la episcopul Gardiner l-a făcut pe rege să

se răzgândească din nou.

— Nicio reformă deocamdată, îl corectez eu. Dar cine s-ar putea îndoi că Dumnezeu va face să strălucească lumina învățăturii asupra Angliei și a regelui ei? Eu nădăjduiesc. Nădăjduiesc și cred, chiar dacă totul înaintează atât de încet.

— Și el vă ascultă, îmi zice Thomas. E mândru de erudiția Maiestății Voastre și vă primește sfaturile. Dacă îl veți feri și pe mai departe de puterea și corupția Romei și-l veți sfătui să fie îngăduitor cu noua gândire, vom merge mai departe. Sunt sigur că vom merge mai departe. Cândva m-a numit cel mai mare eretic din Kent, zâmbește el. Dar sunt totuși episcopul lui și sfătuitorul lui spiritual. Celor pe care-i iubește le îngăduie să polemizeze. E generos cu dumneavoastră și cu mine.

— Nu e niciodată altfel decât blând cu mine, aprob eu. La început, când ne-am căsătorit, mă temeam de rege, dar acum am ajuns să am încredere în el. E întotdeauna răbdător și generos, în afară de clipele când are dureri sau e mânios din cine știe ce motiv ori când lucrurile merg rău.

— Noi doi, pe care ne-a onorat cu afecțiunea și încrederea sa, vom trudi pentru binele său și pentru binele regatului, făgăduiește solemn Thomas Cranmer. Dumneavoastră veți sprijini reforma printre curteni, deslușindu-le calea cea dreaptă, căci odăile Maiestății Voastre vor rămâne un far al învățăturii, iar eu îi voi face pe clerici să urmeze Biblia. Cuvântul, Cuvântul Domnului. Nimic nu e mai măreț decât Cuvântul Lui.

— Regele a vorbit astăzi despre un război împotriva adepților reformei din Germania, îi zic eu. Mă tem că împăratul plănuiește un atac cumplit împotriva credincioșilor. Un masacru. Însă nu am avut cum să mă împotrivesc la asta.

— Vor apărea mereu prilejuri când nu va voi să asculte. Atunci așteptați răbdătoare și vorbiți-i când puteți.

— A mai spus și că ar fi unele zvonuri cum că Anne de Cleves i-a purtat copilul. Mi-a zis că ea e o podoabă pentru curtea noastră. Mi-a zis și că lumea bârfește că aș fi bolnavă și că s-ar putea să mor.

Thomas Cranmer se uită la mine de parcă s-ar teme de ce-aș putea spune mai departe. Își pune mâna cu blândețe pe capul meu, binecuvântându-mă.

— Atâta timp cât nu veți greși cu nimic, Dumnezeu o să vă ocrotească, iar regele o să vă iubească, zice el încet. Însă trebuie să fii întru totul lipsită de orice păcat, fiica mea, să fii la adăpost de orice acuzație de păcat. Trebuie să vă arătați mereu loialitatea de soție și supunerea de soție. Aveți grijă să faceți asta necontenit.

— Sunt lipsită de orice păcat, afirm eu cu îndărătnicie. Nu trebuie să îmi amintiți asta. Sunt soția cezarului. Nimeni nu poate spune nimic împotriva mea.

— Mă bucur să aud asta, îmi răspunde Thomas Cranmer, care a văzut două regine necredincioase urcând treptele eșafodului și nu le-a apărat. Mă bucur să aud asta. N-aș putea îndura…

— Dar ce să cred? Cum să scriu? Cum să-i vorbesc despre reformă fără să-l supăr? întreb eu de-a dreptul.

— Dumnezeu vă va călăuzi, zice bătrânul cleric. Trebuie să aveți curaj, să vă folosiți înțelepciunea dată de Domnul și vocea dăruită de Domnul și nu trebuie să-i lăsați pe bătrânii papistași de la curte să vă închidă gura. Trebuie să vorbiți liberă. Îi va plăcea foarte mult să vă vadă astfel. Nu șovăiți. Sunteți conducătorul pe care ni l-a dăruit Dumnezeu pentru a aduce reforma la curtea regelui. Prindeți curaj și faceți întocmai.

[27] Palatul Greenwich, primăvara anului 1546

În februarie frigurile regelui se întorc.

— Nimeni nu e în stare să aibă grijă de mine așa cum avea William Butts, zice el posomorât. Voi muri din pricină că nu-s

doftoricit cum se cuvine.

Poruncește să mă duc lângă patul lui, dar se rușinează de mirosul din încăpere, pe care uleiurile și plantele aromate nu îl pot acoperi, și nu îi place să-i văd cămașa din pânză udă la subsuori și pătată în față de transpirația ce-i curge mereu. Dar ce-i mai rău e că începe să creadă că nu e vorba de boală, ci de bătrânețe. Se adâncește într-o teamă de moarte sumbră, pe care nimic în afară de însănătoșire nu i-o va putea alunga.

— Doctorul Wendy va face tot ce poate pentru tine, îi zic. E foarte credincios și grijuliu. Și eu mă rog pentru tine în fiecare dimineață și-n fiecare seară.

— Vești proaste de la Boulogne, își amintește el amărât. Prostănacul ăla tânăr de Henry Howard distruge tot ce am câștigat acolo. E lăudăros, Kateryn. E încrezut. L-am chemat înapoi și o să-l trimit pe Edward Seymour să-i ia locul. În Edward am încredere c-o să-mi apere bine cetatea.

— Așa va face, îi spun eu alinător. Nu trebuie să te temi.

— Dar dacă nu mă mai însănătoșesc?

Ochii lui micuți mijesc spre mine de pe chipul umflat, speriați ca ai unui copil.

— Edward nu e încă major. Iar Mary ar trece de partea Spaniei cât ai clipi. Dacă aș muri cumva acum, până de Paște țara ar fi iarăși în război. N-aș avea încredere în niciunul dintre ei. Oricare ar pune imediat mâna pe arme și-ar zice ba că luptă pentru papă, ba că luptă pentru Biblie, dar n-ar face altceva decât să arunce țara într-un război civil, iar francezii ne-ar invada.

Stau lângă patul lui și îi apuc mâna umedă.

— Nu, nu. Căci o să te faci bine.

— Dacă aș mai avea un fiu, aș fi mai liniștit, se frământă el. Dacă ai fi rămas grea, măcar aș ști că există șansa să mai am un fiu.

— Nu încă, zic eu precaută. Dar nu mă îndoiesc că Dumnezeu o să fie bun cu noi.

Pare nemulțumit.

— Tu vei fi regentă, îmi amintește el. Toată greutatea o să

pice pe umerii tăi. Va trebui să menții pacea între ei până ce crește Edward.

— Sunt sigură că o s-o fac. Căci cei mai mulți sfetnici ai tăi te iubesc și au jurat să-și facă datoria față de fiul tău. N-o să fie niciun război. Edward o să fie protejat și iubit. Frații Seymour îl vor apăra, căci e nepotul lor. John Dudley îi va sprijini. Thomas Cranmer îl va sluji la fel cum te slujește pe tine. Însă așa ceva n-o să se întâmple niciodată, căci o să te însănătoșești imediat ce-o să se facă vreme frumoasă.

— Văd că pomenești numai adepți ai reformei, zice el, privindu-mă cu ochi atenți și bănuitori. Ești de partea reformei, așa cum zice lumea. Nu ești de partea mea, ești de partea lor.

— Ba nu, nu-i așa. Eu am încredere în toți oamenii buni, din orice tabără ar fi ei. Nimeni nu se îndoiește că Stephen Gardiner vă iubește pe tine și pe fiul tău. Neamul Howard îți e loial și îi e loial și prințului Edward. L-am apăra cu toții și l-am aduce pe tron.

— Deci crezi că o să mor! strigă el, bucuros că m-a prins în capcană. Crezi că vei trăi mai mult ca mine, că vei scăpa de încă un soț bătrân și te vei bucura de moștenirea ta de văduvă.

Se îmbujorează de mânie.

— Stai aici, lângă patul pe care bolesc, și te gândești la ziua când o să scapi de mine și o să-ți poți lua de soț vreun flăcău de doi bani – al patrulea soț al tău! Te-ai măritat și te-ai culcat cu trei bărbați, iar acum te și gândești la următorul!

Îmi ascund uimirea în fața acestei bruște izbucniri de mânie și rămân foarte calmă.

— Mărite soț, sunt sigură că îți vei reveni din acest atac de friguri, așa cum ai făcut-o după rănile din tinerețe. Încercam să te liniștesc, ca să nu-ți faci griji pe patul de boală. Nu mă rog pentru nimic altceva, doar pentru sănătatea ta, și știu că o să ți-o recapeți.

Se uită urât la mine, de parcă ar vedea dincolo de privirea mea calmă, direct în inima mea. Îi îndur privirea fără să tresar, căci măcar asta e adevărat. Îl cinstesc și îl iubesc ca o

supusă loială și o soție fidelă, care a promis în fața lui Dumnezeu că o să-l iubească. Nu mă gândesc niciodată la moartea lui. A trecut mult de când visam să fiu liberă. Cred sincer că se va însănătoși și va trăi în continuare. Aceasta va fi ultima mea căsătorie. S-ar putea să duc în mormânt iubirea pentru Thomas Seymour, dar nu mă gândesc niciodată că într-o bună zi vom fi împreună. Nu-mi pot imagina niciun fel de împrejurări în care am putea ajunge împreună. El nu mă privește niciodată, iar eu îmi țin gândurile înflăcărate doar pentru mine și îi văd zâmbetul doar în rarele vise pătimașe.

— Nu te poți îndoi de iubirea mea pentru tine, șoptesc eu.

— Te rogi pentru sănătatea mea, zice regele, alinat la gândul că îngenunchez.

— Da, mă rog. Zilnic.

— Și când predicatorii vin la tine și citiți Biblia, vorbiți despre supunerea soției față de soțul ei?

— Da. Toți știm că o soție îl venerează pe Dumnezeu în soțul ei. Așa ceva nu se pune la îndoială.

— Și te îndoiești de purgatoriu? întreabă el.

— Cred că un bun creștin merge în rai grație milei mântuitoare a lui Iisus, răspund eu cu grijă.

— La moartea sa? Exact la ora și minutul morții sale?

— Nu știu când anume.

— Deci vei plăti liturghii pentru mine? Îmi vei construi o capelă votivă?

Cum să răspund la asta?

— Orice dorești, îi promit eu. Orice vrea Maiestatea Ta. Dar nu cred să văd așa ceva.

Gura lui mică tremură.

— Moartea, repetă regele. Slavă Domnului că nu mă tem de nimic. Doar că nu îmi pot imagina țara fără mine. Nu îmi pot închipui lumea fără mine aici, fără regele care am ajuns, fără soțul care sunt.

Zâmbesc tandru.

— Nici eu nu-mi pot închipui așa ceva.

— Și nici să te pierd pe tine.

Scoate un sunet slab, sugrumat.

— Mai ales pe tine.

Durerea lui e molipsitoare. Îmi dau lacrimile. Îmi apăs buzele pe mâna lui.

— Nu încă, nu mulți ani de-acum încolo, îl asigur eu. Poate niciodată. Aș putea muri înaintea ta.

— Ai putea, zice el, înveselit pe dată. Ai putea muri la naștere, ca atâtea alte femei, pentru că ești foarte bătrână pentru primul copil, nu-i așa?

— Sunt, răspund eu. Dar mă rog ca Dumnezeu să ne dăruiască unul. Poate la vară, când vei fi iarăși sănătos?

— Îndeajuns de sănătos ca să vin în patul tău și să mai facem un moștenitor al Tudorilor? întreabă el.

Cobor privirea și dau din cap cu sfială.

— Tânjești după mine, zice el, acum cu gura umedă și zâmbitoare.

— Da, șoptesc eu.

— Cred și eu! Cred și eu, zice regele pe un ton mai voios.

* * *

În ciuda acestei promisiuni, regele continuă să aibă febră și piciorul îi provoacă o durere cumplită o lună întreagă. Nu îi e mai bine în primăvară – care vine încet în grădinile palatului Greenwich, făcând copacii să prindă viață, să îmbobocească și să înfrunzească pe cărările de lângă fluviu și îmboldind păsările să cânte atât de tare, încât mă trezesc devreme în fiecare dimineață, care vine din ce în ce mai curând și e tot mai caldă pe măsură ce zilele trec.

Narcisele sălbatice îmbobocesc și apoi înfloresc pe marginea cărărilor, pâlnia lor colorată se desface ca un strigăt de bucurie și speranță, dar regele stă în odaia lui, cu o masă ticsită de licori, tincturi, plante medicinale și vase cu lipitori, ținând obloanele bine închise în fața primejdiosului aer proaspăt. Doctorul Wendy amestecă leac după leac, străduindu-se să țină febra scăzută, și încearcă să curețe rana supurândă de la piciorul lui Henric, care se cască încă și mai mare, ca o gură însângerată, pe când înaintează spre os, cangrenând carnea. Doi paji sunt aruncați din slujbă, unul

pentru că a leșinat la vederea rănii, iar celălalt pentru că a spus în capelă că ar trebui să ne rugăm pentru rege, căci este mâncat de viu. Prietenii și curtenii lui Henric se strâng în jurul lui, de parcă ar fi cu toții sub asediul bolii, și fiecare încearcă să-și câștige o poziție mai bună pe lângă rege, în caz că aceasta nu e doar o altă înrăutățire a febrei și durerii, ci începutul unei boli ucigătoare.

Mie îmi revine sarcina să mănânc în fața curtenilor, să pun la cale distracții pentru ei și să am grijă ca administrația casei regale să funcționeze la fel de bine când îmi dă socoteală mie ca atunci când îi dă socoteală regelui. Ba chiar stau de vorbă cu cei doi rivali, Edward Seymour și Thomas Howard, ca să mă asigur că nu există nimic supărător, încâlcit sau periculos în rapoartele Consiliului de Coroană adresate regelui înainte ca ele să-i fie prezentate. Când trimișii spanioli vin în vizită cu un nou plan de tratat împotriva Franței, astfel ca împăratul să poată porni atacul asupra luteranilor și protestanților din țara sa, mă vizitează în odăile mele înainte de a merge la rege.

Îi primesc de dimineață, pentru a evita stânjeneala ce s-ar stârni în odăile mele când sunt de față și predicatorii reformiști. Ar fi îngroziți să dea peste Anne Askew, o adeptă a reformei și o femeie inteligentă. Mă amărăște că trebuie să îi salut și să le zâmbesc când știu că ei vor prietenia Angliei doar pentru a fi îndeajuns de puternici ca să vâneze și să ucidă bărbații și femeile din Germania a căror credință e la fel cu a noastră. Însă ei vin și-mi vorbesc despre planurile lor, încredințați că voi sluji interesele țării mele mai înainte de orice altceva, iar eu îmi fac datoria și îi întâmpin amabilă, asigurându-i de prietenia noastră.

E un fapt bine-cunoscut că în odăile mele după-amiaza este dedicată predicilor și studiului. Cei mai buni predicatori din Anglia vin în josul fluviului și mă vizitează pentru a vorbi despre Cuvântul Domnului, despre felul cum ne poate folosi el în viața de zi cu zi și cum pot fi îndepărtate ritualurile făcute de om dintr-o biserică morală și pură. În aceste săptămâni lungi ale Postului Mare ne bucurăm de niște predici pline de cucernicie. Anne Askew ne vizitează de mai multe ori, iar

Hugh Latimer vine și el des. Curtenii vin să asculte, ba chiar apare și cineva din neamul Howard, Tom, al doilea fiu al bătrânului duce, care face reverența cuvenită și întreabă dacă se poate așeza în spate, ca să asculte și el. Știu că Înălțimea Sa lordul ar fi îngrozit dacă ar afla că fiul lui gândește ca mine, însă drojdia se răspândește prin aluatul dens al curții, iar oamenii se vor apropia de sfințenie. Desigur că nu am de gând să împiedic un tânăr cumsecade să vină la Iisus, chiar dacă e un Howard.

Aici vin cei mai buni teologi ai Angliei, care țin legătura cu adepții reformei din Europa, și în timp ce îi ascult și uneori discut cu ei, îmi vine ideea să scriu o nouă carte, una despre care nu îi pomenesc regelui, deoarece știu că va merge mai departe decât ar accepta el. Dar eu sunt tot mai convinsă de îndreptățirea viziunii luterane și tot mai potrivnică păgânismului superstițios al vechii biserici și vreau să scriu, trebuie să scriu. Când am un gând în minte sau când rostesc o rugăciune în capelă, simt o dorință puternică să le văd așternute pe hârtie. Mi se pare că pot gândi numai când văd cuvintele revărsându-se din penița condeiului, că gândurile mele au sens numai când sunt scrise cu cerneală neagră pe hârtie crem. Senzația pe care mi-o dau un gând ce-mi răsare în minte și vederea cuvântului scris pe foaie mă umple de încântare. Mă bucur că Domnul a dăruit lumii Cuvântul și că eu pot lucra în forma aleasă de El.

Regele a început reforma, dar acum, când a ajuns bătrân și temător, s-a oprit. Îmi doresc să meargă mai departe cu ea. Influența lui Stephen Gardiner, chiar și când acesta e departe, pare să nimicească orice idei înnoitoare. Forța Spaniei nu ar trebui să le impună femeilor și bărbaților englezi ce să creadă. Regele speră să-și făurească propria religie, un amestec anume al tuturor viziunilor creștine, alegând elementele care îi plac, ritualurile care îl emoționează, rugăciunile care îl impresionează. Însă aceasta nu are cum să fie calea prin care să-l venerezi pe Dumnezeu. Regele nu se poate agăța de gesturile găunoase din copilărie doar din sentimentalism, nu poate menține ritualul luxos și atât de

îndrăgit de vechea biserică. El trebuie să gândească, trebuie să judece, trebuie să conducă biserica cu înțelepciune, nu copleșit de nostalgia trecutului și de frica de Spania.

Va trebui să am grijă ce scriu, să țin necontenit seama că vrăjmașii mei de la curte vor citi și vor folosi totul împotriva mea dacă vor avea ocazia, dar sunt îmboldită să spun adevărul, așa cum îl văd eu. Am de gând să numesc această nouă lucrare *Lamentația unei păcătoase*, ca un ecou al titlului cărții unei alte doamne învățate, Margareta de Navarra, care a scris *Oglinda sufletului păcătos*. Ea a avut curajul să scrie și să publice sub propriul nume și într-o bună zi voi face și eu la fel. A fost acuzată de erezie, dar asta nu a împiedicat-o să gândească și să scrie și nu mă va împiedica nici pe mine. Voi arăta clar că singura cale spre rai și spre iertarea păcatelor este prin credința proprie și printr-o dăruire nețărmurită față de Hristos. Minciuna cu purgatoriul, lipsa de rost a capelelor votive, superstiția indulgențelor, pelerinajele, liturghiile – niciuna nu înseamnă nimic în fața Domnului. Toate au fost născocite de om pentru a face bani. Tot ce ne cere Dumnezeu a fost explicat de Fiul Său în prețioasele evanghelii. Nu avem nevoie de lungile explicații ale cărturarilor și nici de magia și trucurile călugărilor. Avem nevoie de Cuvântul Domnului, doar de el și de nimic altceva.

Eu sunt păcătoasa din titlu, deși îmi ascund cel mai mare păcat. În viața mea de zi cu zi păcătuiesc prin iubirea mea neostoită pentru Thomas. Chipul lui îmi apare în minte și când visez, și când sunt trează, și – ceea ce e mai rău decât orice – când mă rog și mintea mea ar trebui să fie la cruce. Când mă gândesc cum l-am sacrificat, singurul lucru care mă mai alină este cunoașterea faptului că am renunțat la el ca să pot împlini lucrarea Domnului. L-am dat la schimb pentru mântuirea sufletului meu, a sufletelor tuturor creștinilor din Anglia, pentru ca ei să se poată ruga într-o biserică adevărată. Am renunțat la marea iubire a vieții mele ca să mă pun în slujba Domnului și voi aduce religia reformată în Anglia, pentru ca suferința mea să aibă un rost.

Mă rog pentru el. Mă tem că e necontenit în primejdie.

Corăbiile lui primesc poruncă să îl ducă la Boulogne pe fratele său, Edward, noul comandant al orașului, împreună cu întăririle engleze, și am parte de o lungă noapte de nesomn când mă gândesc că Thomas ar putea ataca flota franceză, intrând chiar în bătaia tunurilor dușmane de pe mal, ca să-i asigure o traversare liniștită fratelui său. Dimineața, albă la față, cobor să îl conduc pe Edward Seymour, care tocmai pleacă. Își duce trupele la Portsmouth, unde urmează să se îmbarce.

— Drum bun și Dumnezeu să te aibă în pază! îi spun eu cu tristețe.

Nu îi pot trimite niciun mesaj lui Thomas. Nu pot nici să-i pomenesc numele – nici măcar în fața fratelui său.

— Mă voi ruga pentru tine și pentru toți cei care te însoțesc, îi spun. Îți doresc numai bine.

El se înclină, se întoarce să-și sărute soția, Anne, luându-și rămas-bun de la ea, apoi încalecă, îndreaptă calul spre noi, ne salută pe toți, de parcă ar fi un erou dintr-un portret, și pornește pe ulițele noroioase în fruntea oamenilor săi, luând-o spre sud, către Portsmouth, de unde va străbate mările zbuciumate, tulburate de furtunile de primăvară, ca să ajungă în Franța.

* * *

Câteva săptămâni tot așteptăm vești de la Boulogne. Auzim că au debarcat cu bine și că se pregătesc să intre în luptă cu oștirile francezilor. Suntem din nou în prag de război, cu Edward comandant pe uscat și Thomas pe mare, dar apoi regele hotărăște că încă nu e pregătit să lupte cu francezii și le ordonă tuturor să se întoarcă. Zice că John Dudley și Edward Seymour trebuie să se întâlnească cu solii francezi și să încheie un tratat de pace.

Nu mă gândesc la mica oștire engleză care încearcă să apere orașul Boulogne. Nu mă gândesc nici măcar la flota de pe marea întunecată, cu valuri înalte, cum e întotdeauna primăvara. Mă gândesc doar că rugăciunilor mele le-a răspuns un Dumnezeu iubitor, un Dumnezeu care îl iubește

pe Thomas pentru curajul său neasemuit tot așa cum îl iubesc și eu. Dumnezeu l-a cruțat pe Thomas Seymour fiindcă m-am rugat pentru el din toată inima, din inima mea păcătoasă și slabă, și mă duc la capelă, ridic privirea spre cruce și îi mulțumesc lui Dumnezeu că nu va fi război și că moartea l-a ocolit încă o dată pe Thomas.

[28] Palatul Whitehall, Londra, primăvara anului 1546

Stau așezată la masă, cu cărți peste tot în jurul meu, iar cerneala mi se usucă pe vârful condeiului în timp ce mă străduiesc să găsesc cuvântul potrivit ca să exprim conceptul de supunere față de Dumnezeu, care e o parte fundamentală a sarcinii pe care Domnul i-a dat-o femeii, și chiar atunci prințesa Mary intră în încăpere și îmi face o reverență. Doamnele de la curtea mea ridică privirile. Fiecare dintre noi are o carte sau scrie ceva – am putea poza pentru un tablou înfățișând o tovărășie evlavioasă –, dar suntem toate îngrijorate de chipul grav al prințesei Mary și de felul în care vine la masa mea și-mi zice încet:

— Îmi îngăduiți să vorbesc cu Maiestatea Voastră?

— Desigur, prințesă Mary, îi zic eu ceremonios. Așezați-vă.

Ea trage un taburet lângă masă și se așază în capul acesteia, ca să se poată apleca spre mine și să-mi vorbească foarte încet. Sora mea, Nan, mereu gata să mă apere de necazuri, zice:

— Ce-ar fi să ne citiți ceva, prințesă Elizabeth?

Elizabeth se duce la pupitru, își pune cartea pe el și se oferă să traducă la prima vedere din latină în engleză.

Văd cum Mary aruncă un zâmbet drăgăstos spre surioara ei cea isteață, după care se întoarce spre mine, cu o față gravă.

— Știați că tata mi-a propus o căsătorie? mă întreabă ea.

— Nu și că era dispus să meargă mai departe cu planul lui. Mie mi-a vorbit acum câtva timp doar despre o posibilă căsătorie viitoare. Despre cine e vorba?

— Credeam că s-ar putea să știți. Trebuie să mă mărit cu moștenitorul prințului elector.

— Cu cine? întreb eu, complet buimăcită.

— Cu Otto Henric, zice ea. Maiestatea Sa, tatăl meu, vrea să se alieze cu prinții germani împotriva Franței. Am fost foarte surprinsă, dar se pare că până la urmă a hotărât să ia partea luteranilor germani împotriva Spaniei. Ar urma să mă mărit cu un luteran și să fiu trimisă la Neuburg. Anglia va deveni luterană sau cel puțin complet reformată.

Se uită la expresia mea înspăimântată.

— Credeam că Maiestatea Voastră are soiul acesta de simpatii, zice ea precaută. Credeam că veți fi încântată.

— Poate c-aș fi încântată dacă Anglia ar desăvârși reforma religioasă și dacă s-ar alia cu prinții germani, dar mă zguduie gândul că ai pleca în Bavaria. Într-o țară unde ar putea avea loc o revoltă religioasă în timp ce tatăl tău e aliat cu împăratul lor! Ce e în mintea lui? Asta ar însemna să te pună într-o primejdie vădită, să înfrunți o invazie a propriilor tale rude spaniole!

— Și cred că s-ar aștepta să trec la religia soțului meu, zice ea încet. Nici vorbă să-mi apere cumva credința.

Șovăie, apoi adaugă:

— Credința mamei mele. Știți că nu pot trăda această credință. Nu știu ce să mă fac.

Așa ceva încalcă tradiția, precum și respectul datorat prințesei, credinței și bisericii ei. Soțiile trebuie să își crească progeniturile în religia soțului, dar întotdeauna li se dă voie să-și păstreze propria religie.

— Regele se așteaptă să devii luterană? întreb eu. Protestantă?

Își vâră mâna în buzunarul rochiei, unde știu că ține rozariul mamei ei. Îmi închipui mărgelele reci și crucifixul din coral delicat sculptat prefirându-se printre degetele ei.

— Maiestatea Ta, doamnă mamă, nu știa despre asta?

— Nu, scumpa mea. Mi-a spus doar că ăsta ar fi unul dintre planurile lui, nimic mai mult de-atât. Nu știam că a ajuns atât de departe.

— Are de gând să-i spună Liga Creștină, zice ea. Și el îi va fi conducătorul.

— Îmi pare nespus de rău, șoptesc eu.

— Știți că m-au amenințat cu moartea dacă nu jur că tatăl meu e conducătorul suprem al bisericii, murmură ea. Bătrânul duce Thomas Howard m-a amenințat că mă va da cu capul de perete până când mi se va înmuia ca un măr copt. M-au dresat așa cum ar fi făcut-o cu biciul. Papa însuși mi-a trimis un mesaj ca să-mi spună că pot să depun jurământul și că el mă va ierta. Atunci mi-am dezamăgit mama, i-am trădat credința. Nu pot s-o fac încă o dată.

Îi caut mâinile fără să scot o vorbă și i le țin strâns.

— Poți să faci ceva, Kateryn? îmi șoptește ea ca și cum ar vorbi cu o prietenă. Poți să faci ceva?

— Ce vrei?

— Salvează-mă.

Am amuțit de uimire.

— Voi vorbi cu el, îi spun. O să fac tot ce pot. Însă, știi…

Ea dă din cap: știe.

— Știu. Dar spune-i. Pune o vorbă pentru mine.

* * *

În după-amiaza asta avem o predică despre zădărnicia războiului, un exemplu puternic de argumentație, venit de la unul dintre predicatorii Londrei. El susține cu argumente că toți creștinii ar trebui să trăiască în pace, deoarece, indiferent de felul în care îl slăvesc pe Dumnezeu, toți se roagă unui singur Dumnezeu. De asemenea, nici evreii nu ar trebui persecutați, de vreme ce Dumnezeul lor este și Dumnezeul nostru – deși noi avem o înțelegere mai profundă a Lui. Ne reamintește că Mântuitorul nostru s-a născut dintr-o mamă evreică. El însuși s-a născut evreu. Nici măcar musulmanii, în bezna lor ignorantă, n-ar trebui atacați, deoarece și ei îl recunosc pe Dumnezeul Bibliei.

Asta e ceva atât de neobișnuit și de radical, încât înainte să începem discuția, am grijă ca ușile să fie încuiate, iar străjerii de afară să nu ne poată auzi și să-i țină pe toți nepoftiții departe de noi. Predicatorul, Peter Lascombe, își apără teza și face apel la frăția bărbaților.

— Și cea a femeilor, zice el zâmbind, deși asta e tot o idee îndrăzneață.

Eu cred că nu poate fi decât eretică. Predicatorul zice că toți cei ce cred în Dumnezeu ar trebui să respecte credința celorlalți, la fel ca în Spania din vechime, când țara era condusă de regi musulmani. Dușmanii ar trebui să ne fie cei ce nu cred deloc în Dumnezeu și refuză să îi primească Cuvântul: păgânii și nebunii.

Când vine vremea să plece, îmi prinde mâna și se apleacă deasupra ei. Simt între degete o bucățică de hârtie împăturită în patru. Îl las să plece fără să îi zic nimic și le spun doamnelor mele că în ora care urmează voi lucra la studiile mele în tăcere. Mă pun la masă și deschid cărțile. Ascunsă în dosul paginilor mari, despăturesc bilețelul, nevăzută de nimeni. E de la Anne Askew:

Vă scriu ca să vă spun că a venit la mine un bărbat care a zis că e în slujba Consiliului de Coroană și m-a întrebat când am ținut predici în fața dumneavoastră și dacă dumneavoastră nu recunoașteți liturghia. Nu îi voi zice nimic. Nu voi pomeni niciun nume, nu îl voi rosti niciodată pe al dumneavoastră. A.

Mă ridic de la locul meu și stau în fața focșorului care înveselește încăperea, iar în jur se lasă înserarea. Întind mâinile ca pentru a mi le încălzi și arunc bucățica de hârtie în mijlocul jăraticului, unde ia foc și se transformă în cenușă. Îmi dau seama că mă simt grozav de înfrigurată și că îmi tremură mâinile.

Nu pricep ce se petrece. Pe de o parte însăși fiica regelui, prințesa Mary, urmează să fie măritată cu un luteran, iar pe de altă parte forțele papistașilor câștigă teren. Seymourii sunt

departe de curte, Thomas Cranmer nu iese din casă, nu a mai rămas nimeni care să-i vorbească regelui în favoarea noii religii – nimeni în afară de mine. Mă simt foarte singură și nu pot să judec aceste semne contradictorii. Nu pot să-l înțeleg pe rege.

— V-a amorțit mâna de la scris? mă întreabă Nan. Ar putea să scrie una dintre noi în locul dumneavoastră dacă Maiestatea Ta ar dori o secretară.

— Nu, nu. Mă simt bine, totul e bine.

* * *

Ne pregătim să mergem la curte și Nan e în fruntea doamnelor mele. Când intru din odăile mele în salonul de primire, îmbrăcată într-o rochie nouă, roșu-închis, ea vine lângă mine, chipurile ca să-mi aranjeze rubinele de la gât, și îmi șoptește:

— Lordul Edward Seymour i-a scris soției lui că în Europa se zvonește că regele plănuiește să te dea la o parte. Ți-a spus regele ceva, indiferent ce? S-a arătat nemulțumit în vreun fel de tine?

— Nimic deosebit, îi răspund încet. Și-ar dori să rămân însărcinată. Nan, nu crezi că...?

— Nu, zice ea ferm. Un prunc mort ar însemna condamnarea ta la moarte. Crede-mă. Lasă-l să tânjească după asta, pune-te în genunchi și roagă-te împreună cu el dacă trebuie, dar să nu rămâi grea cu ceva ce el ar lua drept un semn de la diavol.

— Dar dacă pruncul ar fi sănătos? Nan, vreau un copil. Am treizeci și trei de ani! Vreau un copil al meu.

— Cum ar fi posibil? întreabă ea cu hotărâre. De la prințesa Elizabeth nu s-a mai născut niciun prunc sănătos dintr-o mamă care să scape cu viață. Și jumătate dintre curteni zic că ea e copilul nelegitim al lui Mark Smeaton, care venea dintr-un neam tânăr și puternic. Așadar, de la prințesa Mary, de acum treizeci de ani, aici n-au mai fost copii legitimi. Regele nu poate zămisli un copil sănătos cu o femeie sănătoasă. Ultima oară asta a omorât-o pe mamă.

Se apleacă și îmi aranjează trena rochiei de mătase.

— Și atunci ce mă fac cu zvonurile astea? o întreb când se ridică.

— Înfruntă-le, mă sfătuiește ea. Plânge-te de ele. Și ne vom ruga să scăpăm de ele. Oricum nu putem face nimic.

Dau din cap posomorâtă.

— Ba chiar și așa, chiar dacă bârfele se răspândesc, tot suntem în siguranță, asta dacă nu cumva...

— Dacă nu cumva... ce?

— Dacă nu cumva ele vin chiar de la rege, zice ea cu tristețe. Dacă el a spus că se gândește să-și ia altă soție în fața cuiva, care a repetat-o în altă parte... dacă el e sursa, atunci suntem pierdute. Numai că atunci nu mai putem face nimic.

Mă uit la șirul de doamne de onoare, oprindu-mi privirea la Anne de Cleves, care se pregătește să vină la cină cu zâmbetul ei vesel – fosta soție, pe care acum regele o îndrăgește atât de mult, încât o păstrează la curte. A fost chemată de Crăciun și e încă aici, deși se apropie Paștele. În spatele ei stă Catherine Brandon, văduva celui mai drag prieten al lui Henric, fata frumoasă pe care el a văzut-o crescând și devenind femeie, poate amanta lui, poate iubita lui. Și mai sunt și fetele cele noi, frumoase și îndeajuns de tinere pentru a-i fi fiice, la fel de tinere precum Kitty Howard când a văzut-o el prima oară, care era destul de tânără încât regele să-i fie bunic.

— Măcar Anne de Cleves poate pleca acasă, spun eu, cuprinsă de o enervare bruscă.

— O să am grijă să plece, promite Nan.

* * *

În după-amiaza aceea Thomas Seymour apare fără veste la curte ca să dea seamă de puterea flotei noastre și să vestească pericolul tot mai mare ce-l stârnesc francezii.

Regele îmi face semn să merg la masa din sala lui de audiențe:

— Vino să-l asculți pe Tom Seymour.

Mă ia de mână și mi-o pune peste a lui, ținându-mi degetele captive între degetele sale, așa că trebuie să stau lângă el, cu fața întoarsă spre Thomas, de parcă nu mai pot de dragul regelui, cu mâna sprijinindu-mi-se pe pumnul încleștat și indiferent al soțului meu, și să-l ascult pe Thomas povestind despre corăbii construite și reparate, despre docuri uscate și ude, despre furnizori, lumânărari, negustori de funii și ateliere de vele. El raportează că tocmai se face încă o încercare de a scoate din mare vasul Mary Rose. Ar putea fi scos. Ar putea naviga din nou. Cine știe, chiar ar putea, asemenea regelui nostru, să sfideze însuși timpul și să dăinuie veșnic, să reziste mai mult decât restul flotei, să plutească mai departe chiar și când toată iubirea și loialitatea vor dispărea, să ia prizonier viitorul, flota vie ce va fi înlănțuită pentru totdeauna de scândurile lui putrede.

— În grădină se ține un concurs de tras cu arcul, pentru amuzamentul Maiestății Tale, spun eu. Ai putea merge acolo?

— Pot, răspunde el. Thomas, probabil ai văzut că am o mașinărie care mă poate sui și coborî pe scări. Ce zici? Poți să-mi aduci o macara de pe șantierul tău naval? Îmi aduci o macara de la Portsmouth?

Thomas îi zâmbește regelui, privindu-l cu căldură și înțelegere.

— Dacă măreția s-ar putea cântări, Maiestatea Voastră, nimic nu v-ar putea ridica vreodată.

Henric râde.

— Ești un flăcău strașnic! exclamă el. Du-o pe regină pe terenul de tragere și spune-le că vin și eu. Să se pregătească să mă vadă. S-ar putea să iau eu însumi un arc și să văd de ce sunt în stare.

— Maiestatea Voastră trebuie să vină și să le arate cum se trage la țintă, îl sfătuiește Thomas.

Îmi oferă brațul și o pornim împreună spre ușă. Mâna mea arde pe mâneca lui și amândoi privim cu grijă drept înainte, la gărzi, la curtenii care se dau la o parte, la ușa care se deschide, dar niciodată unul spre altul.

În urma noastră vin doamnele mele de onoare și soții lor,

iar în spatele lor însoțitorii regelui îl așteaptă cât e ajutat să se ridice de pe scaun, ca să meargă la vasul de toaletă. Cineva îl aduce pe doctorul Wendy ca să îi dea regelui o bere caldă și o doctorie care să-i mai taie din dureri, apoi cheamă gărzile să îl ajute să se așeze în cărucior și să îl scoată în grădină, ca pe un porc-mistreț mort într-o cotigă.

Ușile duble ce dau spre grădină sunt deschise cu putere de yeomenii gărzii de îndată ce eu și Thomas ne apropiem de ei, iar în palat dă năvală aerul cald de primăvară, mirosind a iarbă cosită prima oară. Ne uităm unul la altul. N-avem cum să nu împărtășim plăcerea dată de senzația bruscă de libertate, de eliberare, plăcerea de a ne bucura de soare, de cântecul păsărilor, de curtenii îmbrăcați în cele mai bune haine, ce se pregătesc pentru un nou joc prostesc în acest palat, cel mai frumos din Anglia.

Zâmbesc doar fiindcă mă bucur că sunt cu el. Aș putea râde zgomotos. Simt soarele încălzindu-mi chipul, iar muzicanții încep să cânte. Thomas Seymour îmi atinge scurt, neobservat, mâna care mi se sprijină pe brațul său, mângâindu-mă iute, nevăzut de nimeni.

— Kateryn, zice el încetișor.

Lumea îmi face reverențe și eu înclin din cap în stânga și în dreapta în timp ce trecem. Thomas e înalt, cu un cap mai înalt decât mine. Își potrivește mersul după al meu, dar ieșim împreună cu pași mari, de parcă ne-am duce tocmai până la Portsmouth, ca să pornim la drum pe vasul lui. Cred că ne potrivim bine. Dacă am fi putut să fim împreună, ce pereche am fi fost, ce copii am fi avut!

— Thomas, îi zic eu încet.

— Iubito, vine răspunsul lui.

Nu e nevoie să ne spunem mai mult. Faptul că schimbăm câteva cuvinte, atingerea caldă a pielii, fie și printr-o mânecă groasă, privirea pe care o aruncă spre chipul meu vesel, senzația mea că acum sunt vie, după ce am fost moartă luni în șir, toate sunt ca și cum am face dragoste. Am tot purtat rochiile unor femei moarte și am fost eu însămi moartă, însă acum mă simt din nou vie și plină de dorință. Simt dorința ca

pe un fel de nevoie fremătătoare și mută, care mă face să mă gândesc: de-aș putea să mă mai culc o dată cu el, nu aș mai cere niciodată altceva. De-aș putea să stau doar o dată întinsă sub el, să-i simt greutatea apăsându-mă, gura lui peste a mea, să-i adulmec parfumul, să-i văd părul negru de pe ceafă, linia netedă și bronzată de la ureche până la claviculă…

— Trebuie să vorbesc cu tine, zice el. Vrei să stai aici?

Regele are un jilț pregătit pentru când va veni, iar lângă el e un scaun pentru mine și apoi alte scaune mai joase pentru prințese. Elizabeth vine țopăind și apoi zâmbește și roșește când îl vede pe Thomas. El nici măcar nu bagă de seamă că e acolo, dar Elizabeth se duce pe terenul de tragere, ia un arc și, luând o atitudine afectată, potrivește o săgeată în el și întinde coarda. Eu mă așez, iar el rămâne în picioare, un pic în spatele scaunului meu, aplecându-se astfel încât să îmi poată șopti la ureche, însă amândoi stăm cu fața spre teren și spre concurenții care își încearcă arcurile, țintesc și aruncă în aer câteva fire de iarbă, ca să vadă de unde bate vântul. Suntem în văzul tuturor, expuși privirilor. Suntem ascunși, dar în plină vedere.

— Nu te mișca și păstrează-ți expresia feței neschimbată, mă previne el.

— Ascult.

— Mi s-a propus o soție, zice el încet.

Clipesc, atâta tot.

— Cine? întreb scurt.

— Mary Howard, fiica ducelui de Norfolk.

E o propunere remarcabilă. Mary e văduva preaiubitului fiu nelegitim al regelui, pe care Henric l-a făcut duce de Richmond. Dacă băiatul n-ar fi murit, poate că ar fi devenit prinț de Wales și moștenitorul regelui. Pe atunci Edward nu era încă născut și Henric avea nevoie de un fiu. S-ar fi mulțumit chiar și cu unul nelegitim. După moartea lui Richmond, regele a refuzat să-i mai pomenească numele, iar micuța ducesă Mary Howard, rămasă de-acum văduvă, s-a întors să trăiască în impunătorul castel al tatălui ei din

Framlingham. Când vine în vizită la curte, regele o întâmpină întotdeauna călduros, e îndeajuns de frumoasă pentru a-i stârni puternic galanteria, însă n-am știut că au existat propuneri de a o căsători a doua oară.

— De ce Mary Howard? întreb eu, nevenindu-mi să cred.

Cineva îmi face o reverență, iar eu îi zâmbesc și dau din cap în semn de recunoaștere. Câțiva arcași încep să se alinieze pentru tragerile de antrenament. Prințesa Mary vine spre noi.

— Pentru ca familia Howard și noi, Seymourii, să uităm de neînțelegerile noastre, zice el. Nu e o propunere nouă. Au mai făcut-o și înainte, imediat ce ea a rămas văduvă. Pentru ca neamul Howard să se poată înrudi cu prințul Edward. Prințesa Elizabeth nu este îndeajuns de regală pentru ei.

— Și pe atunci nu ai dorit această căsătorie?

Simt în gură un gust la fel de amar precum ceaiul de virnanț pe care îl beau dimineața. Îmi dau seama că e gustul geloziei.

— Nu o doresc acum, subliniază el.

Vreau să mă ciupesc de față, căci îmi pare amorțită, vreau să-mi scutur mâinile și să bat din picioare. Prințesa Mary vine încet pe iarbă înspre mine, iar eu parcă mă simt înghețată, neînsuflețită ca gheața, pe tronul meu.

— De ce ai accepta? întreb.

— E avantajos, îmi răspunde el. Un grup de alianțe care să unească familiile. Noi îi câștigăm pe aliații lor, care sunt prieteni cu Gardiner și cu toți cei care gândesc ca el. Am pune capăt nesfârșitei lupte pentru atenția regelui. Am putea hotărî laolaltă, de comun acord, cât de departe să meargă reforma în loc să luptăm pentru fiecare pas câștigat. Și mi-ar oferi o avere dacă m-aș însura cu ea.

Îmi dau seama că e o partidă bună. Ea e fiică de duce și sora lui Henry Howard, unul dintre comandanții tineri ai regelui, care s-a arătat nesăbuit la Boulogne, dar e totuși un favorit de-al lui. Dacă Thomas se va însura cu Mary Howard, ea va veni la curte. Va cere să fie una dintre doamnele mele. Voi fi silită să-l văd mergând cu ea, dansând cu ea, șoptindu-i

la ureche. Ea va cere permisiunea să plece mai devreme din odăile mele pentru a ajunge în patul lui. Va pleca de la curte ca să-l însoțească la Portsmouth. Va fi soția lui, iar eu voi fi de față la nunta lor și îl voi auzi jurându-i că o s-o iubească și o s-o prețuiască. Ea îi va promite că o să fie fermecătoare și veselă în pat și la masă. Îmi zic că nu voi fi în stare să îndur. Știu că trebuie să îndur.

— Regele ce zice? pun eu singura și cea mai importantă întrebare.

Thomas îmi arată zâmbetul lui strâmb.

— Zice că dacă Norfolk vrea să-i ofere fiicei sale un soț, ar putea alege un bărbat tânăr și viguros, care să o mulțumească în toate privințele.

— Privințele?

— Asta a spus. Nu te chinui acum. A fost cu mulți ani în urmă.

— Însă acum căsătoria ți se propune din nou! exclam eu.

El se înclină, de parcă aș fi spus o replică bună într-o discuție la care poate participa oricine.

— Așa e.

— Ce vei face? șoptesc eu.

— Tu ce vrei să fac? mi-o întoarce el, cu ochii la prințesa Elizabeth. Sunt al tău trup și suflet.

Prințesa Mary ni se alătură și înclină din cap, acceptând reverența lui Thomas.

— Tatăl meu, regele, va veni să privească?

— Da, vine imediat, răspund eu.

* * *

În seara aceea, pe când merg la masă în fruntea doamnelor mele, trec pe lângă Will Somers. Aruncă o minge în aer și o prinde într-o cupă: un joculeț prostesc. Ne încetinim mersul.

— Ai vrea să încerci? o întreabă pe prințesa Elizabeth. E mai greu decât pare.

— Nici vorbă, zice ea. Doar văd și eu: nu trebuie decât să prinzi ceva.

Will se întoarce și îi întinde altă cupă și altă minge.

— Încearcă, zice el.

Ea aruncă mingea în sus și întinde cupa cu mișcări sigure când aceasta începe să cadă. O prinde perfect și e stropită de apa din cupă.

— Will Somers! țipă Elizabeth și dă fuga spre el. Sunt udă! Sunt leoarcă! Ești un pungaș, un mizerabil și un pezevenghi!

În loc să fugă, Will se aruncă în patru labe și sare prin galerie, scoțând limba, de parcă ar fi un câine obraznic. Elizabeth azvârle cupa după el și îl nimerește în noadă. Will urlă și urcă în salturi pe o scară, iar noi râdem toate.

— Măcar l-ai nimerit, îi spun eu.

Nan îmi dă o batistă și îi șterg lui Elizabeth chipul râzător și dantela de la gulerul rochiei.

— Te-ai răzbunat.

— E un ticălos, zice ea. Când se va plimba data viitoare pe sub fereastra mea, o să-i răstorn o oală de noapte în cap.

Nobilii de la curte ne așteaptă la intrarea în sală. Regele, obosit de trasul cu arcul, cinează în seara asta în odaia lui.

— Ce-i asta? o întreabă Thomas Seymour pe Elizabeth, văzându-i părul ud. Ați fost să înotați?

— Will Somers și jocurile lui prostești! Dar am azvârlit cu o cupă în el.

— Să mă lupt cu el pentru a vă apăra onoarea? îi zâmbește Thomas. Vreți să fiu cavalerul dumneavoastră? Nu trebuie să spuneți decât o vorbă și al dumneavoastră sunt.

Văd cum Elizabeth se îmbujorează la față. Ridică privirea spre el și nu e în stare să vorbească, asemenea unui copil rușinat.

— Te vom chema, spun eu, vrând să o cruț.

El face o reverență și zice:

— Cinez cu regele. După-masă voi veni în sala mare.

Fără să scoată un cuvânt, doamnele mele se aliniază după rang. O iau înaintea tuturor și în urma mea vin prințesa Mary, prințesa Elizabeth, apoi, în ordine, doamnele mele și Anne Seymour la locul ei. Trecem prin sala aglomerată, bărbații se ridică și mă salută, iar femeile fac reverențe. Mă sui pe podium și intendentul meu mă ajută să mă așez în jilț.

— Spune-i lui Thomas Seymour să vină la mine după ce pleacă de la rege, spun eu încet.

Cina e servită mult mai repede decât atunci când regele cere mereu alte și alte porții și trimite feluri de mâncare prin toată sala. După ce toată lumea a mâncat, mesele se strâng.

Thomas Seymour intră pe o ușă laterală, vorbește cu un bărbat, apoi cu altul, iar pe urmă apare lângă mine.

— Dansați, Maiestatea Voastră? mă întreabă.

— Nu, în scurt timp voi merge la rege, îi răspund eu. Era în toane bune?

— Mi s-a părut că se simțea bine.

— Sunt sigură că mă va întreba dacă mai ești aici, dacă mai stai multe zile.

— Puteți să-i spuneți că mâine plec la Portsmouth.

Nan se îndepărtează îndeajuns de mult ca să nu ne poată auzi, iar Catherine Brandon și unele dintre celelalte doamne își ocupă locurile într-un dans.

— Ce crezi? zice brusc Thomas. Despre căsătoria mea?

— Trebuie să-ți spun asta fără să știe cineva ce simt, zic eu. Trebuie să am fața împietrită.

— Trebuie. N-avem de ales.

— Nici în chestiunea căsătoriei tale n-avem de ales.

Mă întorc și îi zâmbesc de parcă am spus ceva nesemnificativ și interesant.

El înclină curtenitor din cap, apoi scoate de la pieptul hainei un carnet plin cu schițe de velaturi și pânze. Îl deschide și mi-l arată de parcă aș vrea să-l studiez.

— Zici că trebuie să mă însor cu ea?

— Da, spun eu, întorcând o pagină fără s-o văd. Ce motiv ai putea găsi pentru un refuz? E tânără, frumoasă și, probabil, roditoare. E bogată și vine dintr-o familie de vază. O alianță cu ei ar fi utilă familiei tale. Fratele tău ți-ar cere așa ceva. Cum să refuzi asta?

— Nu pot, zice el. Dar dacă ai deveni liberă? Și tocmai atunci eu să fiu căsătorit?

— Aș fi amanta ta, promit fără să șovăi nicio clipă.

Îmi păstrez chipul calm, de parcă aș fi profund interesată

de carnetul pe care mi-l arată.

— Dacă eu voi fi liberă și tu vei fi însurat, voi deveni iubita ta necredincioasă și păcătoasă. Și o s-o fac, chiar de-ar fi să-mi osândesc sufletul.

El răsuflă zgomotos.

— Dumnezeule, Kat! Tânjesc atât de mult după tine.

Câteva momente întoarcem paginile în tăcere, apoi el zice:

— Dar când voi fi însurat și fericit, când ea va purta în pântec copilul meu, când îmi va dărui un fiu și un moștenitor, când băiatul ei va lua numele meu și eu îl voi iubi, când îi voi fi recunoscător pentru asta, atunci vei putea să mă ierți? Vei mai fi iubita mea?

Nici măcar nu mă rănește cu această imagine, cea mai groaznică pe care o putea zugrăvi. Sunt pregătită pentru ea. Închid carnetul și i-l înapoiez.

— Suntem mai presus de asta, îi spun. Suntem mai presus de gelozie și de dorința de a fi unul în proprietatea celuilalt. E ca și cum ne-am fi scufundat odată cu Mary Rose: nu putem să ne urâm unul pe altul, să ne iertăm unul pe altul și nici chiar să sperăm. Suntem mai presus de așa ceva. Tot ce putem face acum e să încercăm să înotăm.

— Au fost prinși ca într-o cursă, remarcă el. Marinarii au fost prinși de plasele întinse peste punți pentru a împiedica abordajul. Ar fi sărit de pe vas în timp ce se scufunda și ar fi înotat spre țărm, dar au fost prinși în propriul lor mormânt și s-au înecat.

Întorc capul și clipesc, pentru a-mi alunga lacrimile.

— Așa suntem și noi, îi spun. Înoată dacă poți.

* * *

Bineînțeles că familia Howard, mereu dornică să profite de orice avantaj, o ținea pe Mary Howard în odăile de-acasă, gata de vânzare, și membrii ei l-au vizitat pe rege înainte de cină pentru a-i cere permisiunea ca Tom Seymour și Mary Howard să se căsătorească. Regele i-a primit în cabinetul său privat, unde lua cina cu câțiva lorzi, și a încuviințat propunerea reînnoită. Pe când eu cinam în fața curții, în sala

cea mare, făcându-mi datoria de regină, ei – cei din familiile Seymour și Howard – conveneau cu regele să încheie această căsătorie. Când îi spuneam lui Thomas că suntem prinși în cursă, asemenea marinarilor săi înecați, regele bea în sănătatea tânărului cuplu. Anne Seymour vine cu bârfa în odăile doamnelor. Soțul ei i-a spus că regele e încântat că aceste două mari familii din Anglia se vor uni prin căsătorie și că e bucuros că nora lui se va recăsători.

— Știați, Maiestatea Voastră? mă întreabă curioasă Anne Seymour. Maiestatea Sa a vorbit cu dumneavoastră?

— Nu, răspund eu. Aud asta pentru prima oară.

Anne nu-și poate ascunde plăcerea la gândul că a aflat vestea înaintea mea și trebuie să îi îngădui acest mic triumf.

— Foarte bine, îmi zice Nan înainte de rugăciunile de seară, când mergem în iatacul meu.

— Foarte bine... ce? îi zic eu arțăgoasă în timp ce mă așez în fața oglinzii și mă uit la chipul meu palid.

— Foarte bine, pentru că scăpăm de Mary Howard. Regelui i-a plăcut întotdeauna de ea și familia ei nu are niciun alt sentiment în afară de ambiție, iar scrupule nu are deloc.

— E văduva fiului bastard al regelui, spun eu cu o răbdare prefăcută. Nu are cum să-l ispitească pe rege.

— E o fată frumoasă, iar cei din familia Howard i-ar da-o regelui de nevastă și pe bunica lor dacă le-ar pica lor bine, zice Nan, nebăgând în seamă proasta mea dispoziție. Dacă i-ai fi văzut cum erau cu Anne Boleyn și cu toate celelalte frumuseți din familie – căci Kitty Howard a fost doar una dintre multele –, ai fi fost bucuroasă să știi că Mary Howard e așezată la casa ei.

— O, dar așa și sunt, spun eu cu răceală.

Nan așteaptă până ce slujnica așază mânecile mele din brocart auriu în cufărul parfumat de sub fereastră.

— Nu te necăjești din pricina lui? mă întreabă ea foarte încet.

— Deloc, răspund eu cu o voce clară. Chiar deloc.

* * *

Thomas pleacă de la curte fără să mai vorbească cu mine și nu știu dacă se duce direct la Portsmouth sau merge în Suffolk, la Framlingham, pentru pregătirile de nuntă. Aștept să-mi spună cineva că Thomas Seymour a pus mâna pe o moștenitoare bogată și a onorat cauza reformei făcând o alianță între casele Seymour și Howard, alianță care ne va face pe toți să ne simțim mai în siguranță la curte. A-i rupe pe cei din familia Howard din alianța lor cu Stephen Gardiner înseamnă a slăbi puterea acestuia. Aștept ca Anne Seymour să trâmbițeze că de-acum căsătoria e aranjată, că Tom Seymour s-a cununat și a și săvârșit căsătoria. Însă nu zice nimic, iar eu nu pot s-o întreb. Mă tem atât de mult să aflu că s-a însurat, încât nu întreb nimic.

Catherine Brandon bate la ușa odăii mele chiar când îmi schimb rochia, ca să merg la cină, și le alungă pe slujnice cu o fluturare rapidă din mână. Nan înalță din sprâncene către mine – o văd în oglindă. E mereu atentă la Catherine, vrând să vadă dacă aceasta dă vreun semn că ar profita de trecerea tot mai mare pe care o are pe lângă rege.

— E ceva important, zice Catherine răspicat.

— Ce anume? întreb.

— Tom Howard, al doilea fiu al ducelui, a fost convocat în fața Consiliului de Coroană. Îl anchetează. Despre religie.

Mă ridic un pic de pe scaun, apoi mă așez din nou.

— Religie, zic pe un ton sec.

— E o anchetă în toată regula, continuă ea. Tocmai plecam din odăile regelui și ușa de la cabinetul Consiliului de Coroană era deschisă. I-am auzit zicând că Tom va fi chemat să răspundă la acuzații și că episcopul Bonner a fost pe domeniile familiei Howard din Essex și Suffolk ca să întocmească un raport. A mers acolo ca să strângă dovezi împotriva lui Tom.

— Ești sigură că e vorba de Tom Howard? întreb eu, temându-mă brusc pentru bărbatul pe care îl iubesc.

— Da, iar ei știu că a ascultat predici și a învățat alături de noi. Episcopul Bonner a cercetat toate cărțile și hârtiile de la el de-acasă.

— Edmund Bonner, episcopul Londrei?

Îl numesc acum pe bărbatul care a anchetat-o pe Anne Askew, un susținător puternic al vechii biserici, aflat în cârdășie cu episcopul Gardiner, un bărbat primejdios, răzbunător și îndârjit. Influența și puterea mea l-au silit să-i dea drumul lui Anne Askew, însă puțini părăsesc palatul episcopului fără a se recunoaște vinovați de infracțiunile numite de el. Și puțini scapă fără vânătăi.

— Da, el.

— Ai auzit ce a descoperit acolo?

— Nu, răspunde ea.

Își frământă necăjită mâinile.

— Regele se uita la mine. A trebuit să trec pe lângă ușă. Nu m-am putut opri să ascult. Am auzit doar ce v-am spus. Asta e tot ce știu.

— Cineva o să știe, zic eu. Cineva o să ne spună. Adu-o pe Anne Seymour.

Catherine o zbughește din odaie și auzim cum afară muzica de lăută se întrerupe brusc când Anne Seymour pune instrumentul deoparte, după care intră la noi, închizând ușa în urma ei.

— Ți-a spus soțul tău ceva despre anchetarea tânărului Tom Howard? o întreabă Nan fără înconjur.

— Tom Howard?

Anne Seymour clatină din cap.

— Ei bine, du-te în odăile tale și află ce crede consiliul că face, zice Nan furioasă. Căci Edmund Bonner caută eretici pe pământurile familiei Howard, iar Consiliul de Coroană îl anchetează pe Tom Howard pentru erezie și toată lumea știe că el a fost aici și-a ascultat predici. Și multă lume știe că Edmund Bonner a eliberat-o pe Anne Askew pentru că a cerut-o Maiestatea Sa regina. Cum de are acum curajul să ancheteze un alt prieten de-al nostru? Cum de e atât de îndrăzneț, încât să meargă pe pământurile celor din neamul Howard și să pună întrebări chiar despre ei? Ne-am pierdut puterea fără s-o știm? Ori s-a întors Gardiner împotriva familiei Howard? Ce se întâmplă acum?

Privirea lui Anne se mută de pe chipul meu palid la fața furioasă a lui Nan.

— O să mă duc să aflu, zice ea. Mă voi întoarce de îndată ce descopăr ceva. S-ar putea să nu ajung să vorbesc cu el până la cină.

— Du-te odată! se răstește Nan, iar Anne, care de obicei are mare grijă să-și țină rangul și se supune cu mare încetineală poruncilor, acum iese zorită din odaie.

Nan se întoarce spre mine.

— Cărțile tale, zice ea. Hârtiile tale, cartea cea nouă la care scrii.

— Ce-i cu ele?

— Va trebui să le împachetăm și să le scoatem din palat.

— Nan, nimeni nu o să-mi percheziționeze odăile ca să-mi umble prin hârtii. Regele însuși mi-a dat aceste cărți. Studiez propriile lui scrieri, propriile lui comentarii. Tocmai am terminat munca pe care am făcut-o împreună la liturghie. E domeniul de studiu preferat al regelui, nu numai al meu. Regele plănuiește o alianță cu prinții luterani și împotriva regilor catolici. Conduce Anglia către reforma deplină, îndepărtând-o de Biserica Romano-Catolică…

— Liturghia, da, zice ea, întrerupându-mă, căci e cuprinsă de teamă și uită de respectul pe care ar trebui să îl arate. Socot că ești ferită de primejdii cât lucrezi la așa ceva, atâta timp cât ești întru totul de acord cu el. Dar cum rămâne cu *Lamentația?* Cum rămâne cu aia? Oare el ar considera că respectă *Cartea Regelui?* Cartea la care scrii în taină nu e cumva eretică potrivit legilor lui? Sau legilor lui Gardiner?

— Dar legea se schimbă întruna! exclam eu. Se schimbă și iar se schimbă!

— Nu contează. E lege. Și lucrarea ta o încalcă.

Rămân tăcută.

— Unde aș putea să-mi trimit hârtiile? întreb apoi. Unde ar fi în siguranță? Să le trimit la cineva în oraș? Sau lui Thomas Cranmer?

— Unchiului nostru, hotărăște ea și înțeleg că s-a gândit deja la asta, că e îngrijorată de mai multă vreme. El le va

păstra în siguranță. Le va ascunde și va avea curaj să tăgăduiască. O să le împachetez cât ești tu la cină.

— Nu și însemnările mele despre predici! Nici traducerea evangheliilor! Am nevoie de ele. Sunt în mijlocul...

— Totul, zice ea cu încrâncenare. Tot. Fiecare lucrușor, în afară de Biblia regelui și scrierile lui.

— Tu nu vii la cină?

— N-am poftă de mâncare, răspunde ea. N-o să vin.

— Tu nu lipsești niciodată de la cină! îi zic, încercând să fiu veselă. Ți-e mereu foame.

— Cât am stat la mănăstirea Syon împreună cu Kitty Howard, care era arestată acolo, n-am mâncat nici măcar o singură masă. Burta mi-era plină de teamă. Și așa mă simt și acum.

* * *

Regele cinează în sala cea mare, în fața oamenilor săi, trimite cele mai bune feluri de mâncare favoriților săi, înalță cupa în cinstea celor mai buni prieteni ai săi. Curtea e plină de lume, căci membrii Consiliului de Coroană au venit cu toții, după ce și-au făcut poftă de cină anchetându-l pe Tom Howard. Sunt mulți care s-ar bucura să-l vadă pe fiul cel mic al unei familii atât de importante băgat o vreme la închisoare și ieșind de acolo umilit, cu mândria familiei Howard călcată în picioare. Cei care s-au simțit jigniți de ascensiunea necontenită a tatălui său se bucură de umilirea fiului. Cei de credință reformată sunt bucuroși că văd un Howard la strâmtoare. Apărătorii vechii religii își îndreaptă răutățile spre tânărul cărturar înflăcărat. Arunc o privire scurtă prin sală și îmi dau seama că tânărul Tom nu e la cină: nu îl văd nici la masa prietenilor și însoțitorilor tineri, nici la capătul mesei celor din neamul Howard. Unde ar putea fi?

Tatăl lui, ducele de Norfolk, stă complet netulburat în capul mesei familiei, se ridică în picioare și închină în cinstea regelui când acesta îi trimite o pulpă mare de vită, apoi face o reverență respectuoasă spre mine. N-ai cum să știi ce se petrece în capul bătrânului. E un mare prieten al vechii

biserici și e devotat liturghiei, însă și-a renegat propriile convingeri și s-a împotrivit Pelerinajului Milei. Deși inima lui era alături de pelerinii care se strânseseră pentru a apăra vechea biserică și care luptau sub steagul celor cinci răni ale lui Hristos, ducele a impus legea marțială, a ignorat indulgențele lor regale și i-a omorât unul câte unul în sătucurile lor. A spânzurat sute de oameni nevinovați, poate chiar mii, și nu a îngăduit să fie îngropați în pământ sfințit. Oricare ar fi oamenii cărora le e loial sau cei pe care îi place, nimic nu-l interesează la fel de mult ca păstrarea rangului său pe lângă rege, de om a cărui bogăție și onoare sunt întrecute doar de cele ale lui Henric. E hotărât ca familia lui să se înalțe în rang și să devină cea mai importantă din Anglia.

Nu pot pricepe de ce un asemenea om, capul unei familii atât de nobile, și-ar da propria fiică drept soție cuiva din neamul Seymour. Nici nu poate fi vorba de vreo asemănare cu prima ei căsătorie, care a fost cu moștenitorul nelegitim al regelui. Ca întotdeauna, Thomas Howard se gândește la un lucru și face altul. Așadar, la ce se gândește când propune această căsătorie? Ce va fi nevoit să facă Thomas Seymour când va deveni ginerele ducelui?

Și cum poate ducele să mănânce fără teamă din mâncărurile regelui când știe că al doilea fiu al lui e anchetat de Consiliul de Coroană? Cum poate Thomas Howard să ridice paharul cu o mână fermă în cinstea regelui în timp ce se gândește înnebunit unde ar putea fi acum fiul lui? Nu pot să-l înțeleg. Nu pot ghici jocul precaut și prelungit pe care-l joacă la această curte de cartofori bătrâni.

După cină urmează o pantomimă cu dansatori. Pe podium se aduc scaunul regelui și taburetul lui pentru picior, iar eu stau în picioare lângă rege. În timp ce dansatorii își fac intrarea grandioasă, curtenii vin și pleacă, iar Will Somers sare într-o parte când muzicanții cântă și începe dansul.

Anne Seymour vine discret și se pune în spatele meu, astfel încât vocea să-i fie acoperită de muzică. Se apleacă și-mi șoptește la ureche:

— I-au propus lui Tom Howard să-l elibereze fără să-l acuze

de nimic dacă recunoaște că în odăile dumneavoastră se predică erezia. L-au amenințat cu un proces pentru erezie în caz că nu îi ajută. Au spus că nu vor să afle de la el decât numele celor care predică în odăile Maiestății Voastre și ce spun ei acolo.

Parcă aș fi căzut de pe un cal: brusc, totul se desfășoară foarte lent și, între o măsură a melodiei și următoarea, îmi dau seama cum a început totul și cum se va termina. Când Anne Seymour îmi spune că de fapt Consiliul de Coroană mă urmărește pentru erezie, vânându-mi fiecare cuvânt, parcă întreaga curte încremenește, parcă micul ceas de aur din odaia mea se oprește. Tom Howard e doar momeala care-i aduce spre mine. El e primul lor pas. Eu sunt ținta.

— I-au cerut să mă numească pe mine?

Privesc pieziș spre soțul meu, care le zâmbește dansatorilor și bate din palme în ritmul muzicii, fără să bage de seamă cum mă cuprinde groaza.

— Regele era și el acolo? La întrunirea Consiliului de Coroană? Au spus asta de față cu el? Regele le-a cerut chiar el să mă numească eretică? Le-a spus să mă găsească vinovată?

— Nu, slavă Domnului. Nu regele.

— Atunci cine?

— Wriothesley.

— Lordul cancelar?

Ea dă din cap, complet înspăimântată, și zice:

— Cel mai de seamă judecător din țară i-a poruncit fiului ducelui să vă numească eretică.

* * *

Anulez vizitele predicatorilor care vin în odăile mele și îi chem în schimb pe capelanii regelui să ne citească din Biblie. Nu îi invit să comenteze sau să conducă vreo discuție, iar doamnele mele nu spun nimic, ci ascultă într-o tăcere respectuoasă, de parcă niciuna dintre noi nu ar fi în stare să gândească. Chiar și atunci când lectura ne interesează foarte mult, când e ceva ce în mod normal am studia, când e ceva

pentru care poate că am merge chiar la textul original, cel grecesc, pentru a face o nouă traducere, dăm aprobator din cap ca un grup de călugărițe evlavioase supuse, care ascultă legile Domnului și ideile bărbaților, de parcă n-am avea și noi cap și minte.

Înainte de cină mergem la capelă și Catherine Brandon, noua favorită a regelui, pășește alături de mine.

— Maiestatea Voastră, mă tem că am o veste proastă, începe ea.

— Continuă, o îndemn eu.

— Un negustor de cărți londonez care mi-a furnizat texte ani de zile a fost arestat pentru erezie.

— Îmi pare rău să aud așa ceva, zic eu calmă. Regret nespus necazul prietenului tău.

Am grijă ca nici măcar să nu-mi schimb mersul în timp ce ne îndreptăm una lângă alta spre capelă, străbătând coridorul. Înclin capul spre un grup de curteni care îmi fac reverențe.

— Nu vă rog să-l protejați. Vă previn, zice ea, văzându-se nevoită să se grăbească pentru a ține pasul cu mersul meu rapid. Omul ăsta, care-i tare cumsecade, a fost arestat la ordinele Consiliului de Coroană. Arestarea a fost ordonată anume pe numele lui. E vorba de John Bale. Aduce cărți din Flandra.

— E mai bine să nu-mi spui nimic, o opresc eu, ridicând mâna.

— El ne-a vândut Testamentul în franceză pe care îl aveți dumneavoastră. Și traducerea lui Tyndale a Noului Testament. Acum sunt interzise.

— Nu le am, îi răspund eu. Mi-am dat toate cărțile și ai face bine să te descotorosești și tu de ale tale, Catherine.

Pare la fel de înspăimântată pe cât mă simt eu.

— Dacă ar trăi soțul meu, episcopul Stephen Gardiner n-ar fi îndrăznit niciodată să-l aresteze pe negustorul meu de cărți, zice ea.

— Știu, încuviințez eu. Regele n-ar fi permis niciodată ca Charles Brandon să fie luat la întrebări de oameni de teapa lui

Wriothesley.

— Regele îl iubea pe soțul meu, așa că eram în siguranță, adaugă ea.

Știu că amândouă ne întrebăm dacă pe mine mă iubește regele.

[29] Palatul Greenwich, vara anului 1546

Ritualul curții continuă neschimbat, iar eu – care cândva îl conduceam cutezătoare – sunt prinsă în el, urmându-mi sarcinile precum un cal cu ochelari căruia i se îngăduie să alerge doar pe lungimea îngrădíturii, fără să mai văd nimic din lumea ce nu apare în raza de-acum restrânsă a ochilor mei înfricoșați. Ne mutăm la Greenwich pentru a ne bucura de farmecul grădinilor pe timpul frumoasei veri, dar regele nu prea iese din odăile lui. Trandafirii înfloresc în pavilioane, dar el nu le miroase parfumul ce umple greu aerul serii. Curtenii flirtează, se joacă și se întrec în tot felul de joculețe, dar el nu le strigă sfaturi și nici nu le dă premii. Unii se plimbă cu barca, alții pescuiesc, alții încalecă și se antrenează cu lăncile, țintind manechine, se fac întreceri și dansuri. Iar eu trebuie să fiu de față la fiecare distracție, să-i zâmbesc fiecărui câștigător și să duc o viață curtenească obișnuită, urmându-i cursul ei firesc laolaltă cu ceilalți. Dar în același timp știu că lumea șoptește că regele e bolnav și că nu vrea să stau lângă el. Că e un bărbat vârstnic, chinuit de boală și dureri, dar toată lumea o vede pe tânăra lui soție urmărind partide de tenis și întreceri de tir cu arcul ori plimbându-se cu barca pe fluviu.

Medicul meu vine să mă vadă în timp ce-mi urmăresc păsărelele. Două perechi de canari au cuibărit și într-o colivie stau acum un șir de pui drăgălași, care deschid ciocurile la

unison, întinzându-și aripioarele, care sunt deocamdată doar niște cioturi mici și palide.

— N-am nimic, îi zic țâfnoasă. N-am trimis după dumneata. Sunt întru totul sănătoasă. Sunt sigură că lumea te-a văzut venind aici, așa că ai grijă să le spui tuturor că sunt absolut sănătoasă și că n-am trimis după dumneata.

— Știu că n-ați trimis după mine, Maiestatea Voastră, zice umil doctorul Robert Huicke. Eu sunt cel ce avea nevoie să vă vadă. Îmi dau seama că sunteți în culmea sănătății și frumuseții.

— Ce e? îl întreb, închizând ușa coliviei și întorcându-mă dinspre păsări.

— E vorba despre fratele meu, îmi răspunde el.

Devin imediat atentă. Fratele doctorului Huicke e un cărturar cunoscut și un adept al reformei. A participat la predicile din odăile mele și mi-a trimis cărți de la Londra ca să studiez din ele.

— William?

— A fost arestat. A fost un ordin al Consiliului de Coroană, în care era pomenit doar el, nu și ceilalți cărturari alături de care studiază. Nimeni din cercul lui. Doar el.

— Îmi pare rău să aud asta.

Papagalul meu albastru merge aplecat pe stinghia lui, de parcă ar asculta. Îi dau o sămânță și el o prinde cu gheara și cu ciocul, punând-o astfel încât să o poată zdrobi și să-i mănânce miezul. Azvârle coaja pe jos și mă privește cu ochii lui strălucitori și inteligenți.

— L-au întrebat despre convingerile dumneavoastră, Maiestate. L-au întrebat ce autori pomeniți, ce cărți a văzut în odaia dumneavoastră, cine mai vine la predici. I-au percheziționat încăperile, căutând ceva scris de Maiestatea Voastră. Îl bănuiesc că v-a dus scrierile la un editor. Cred că s-ar putea să strângă dovezi împotriva dumneavoastră.

Tremur de parcă mi-ar fi frig, în ciuda soarelui arzător al verii.

— Mă tem că ai dreptate, doctore.

— Maiestatea Voastră, puteți să puneți o vorbă bună pe

lângă rege pentru fratele meu? Știți că nu e eretic. Are părerile lui despre religie, dar nu s-ar ridica niciodată împotriva hotărârilor regelui.

— O să-i vorbesc dacă o să pot, îi răspuns eu precaută. Dar vezi și dumneata că nu mă mai bucur de influență. Stephen Gardiner și prietenii săi, ducele de Norfolk, William Paget și lordul Wriothesley, care erau cândva prietenii mei, lucrează de-acum împotriva noii învățături și puterea lor e în creștere. Acum, când regele are niște dureri atât de mari, pe ei îi primește în odăile lui. Ei îi sunt sfetnici, nu eu.

— Voi vorbi cu doctorul Wendy, îmi răspunde el. Uneori se consultă cu mine în privința sănătății regelui. I-ar putea pomeni regelui numele fratelui meu, rugându-l să-l ierte, dacă oamenii aceia îl vor acuza.

— Poate că toate aceste interogatorii și anchete sunt făcute doar ca să ne sperie. Poate că bunul episcop vrea doar să ne avertizeze.

Papagalul se mișcă în sus și în jos, de parcă ar dansa. Îmi dau seama că speră să mai primească semințe și îi întind grijulie încă una. O ia grațios, rostogolind-o cu limba și ciocul lui negre, în timp ce doctorul Huicke continuă cu glas scăzut:

— Ce n-aș da să fie așa! N-ați auzit de Johanne Bette?

Clatin din cap.

— Mergem la aceeași biserică. E fratele unuia dintre yeomenii din garda dumneavoastră. Frații Worley, Richard și John, au fost și ei luați din casa dumneavoastră ca să fie anchetați. Dumnezeu să aibă milă de sărmanul Johanne... A fost condamnat la moarte. Dacă acesta e un avertisment, e scris cu cea mai neagră cerneală și vă e adresat dumneavoastră. Oamenii din slujba dumneavoastră sunt cei anchetați, Maiestate. Omul dumneavoastră va trebui să urce pe eșafod.

* * *

Din sumbrele odăi regale vine o veste: regele este iarăși bolnav. Febra care îi urcă din piciorul rănit îi arde creierul și îi cuprinde fiecare încheietură din trupul îndurerat. Doctorul

Wendy intră și iese mereu din iatacul lui și încearcă doctorie după doctorie. Ușile odăii rămân închise pentru aproape oricine altcineva. Auzim că i se pun ventuze, i se drenează sângele din trupul mătăhălos și umflat, i se fac puncții în rană, i se pun bucăți de aur în ea și apoi i se spală cu urcioare cu suc de lămâie. Regele geme de durere și la intrare se pun străji, pentru ca lumea să nu pătrundă în marea sală de audiențe și în galeria de dincolo de ea, pentru ca nimeni să nu-l audă plângând în hohote din cauza chinurilor. Nu mă cheamă la el, nici măcar nu-mi răspunde la mesajele în care îi urez sănătate, iar eu nu îndrăznesc să intru fără să fiu chemată.

Nan nu zice nimic, însă știu că își amintește de vremurile când regele s-a încuiat în cameră, ca să nu dea ochii cu Katherine Howard, în timp ce scrisoricile și registrele gospodăriei ei erau cercetate cu migală, în căutarea vreunei plăți sau a vreunui dar către Thomas Culpeper. Acum, la fel ca atunci, regele se ascunde în odaia sa, privește, ascultă, dar nu-și trădează nicio clipă gândurile sau sentimentele.

Câteodată, dimineața, mă trezesc convinsă că în ziua aceea vor veni după mine și că voi pleca în susul fluviului, spre Turn, în corabia mea regală, vasul meu regal nou, de care m-am bucurat prostește atât de mult. Voi trece de dig atunci când fluxul se va ridica și nu voi mai fi dusă în odăile regale, ci în aripa care dă spre pajiște, unde sunt ținuți prizonierii. Vor trece câteva zile, iar eu voi privi de la fereastra cu zăbrele cum se construiește un eșafod și voi ști că e pentru mine. Un duhovnic va veni să-mi spună că trebuie să mă pregătesc de moarte.

În astfel de zile nu știu cum să mă dau jos din pat. Nan și slujnicele mă îmbracă de parcă aș fi o păpușă rece, cu chipul încremenit. Îmi îndeplinesc îndatoririle de regină, merg la slujba de la capelă, iau masa în fața curtenilor, mă plimb pe malul fluviului, îi arunc mingea micuțului Rig, urmăresc cum se distrează curtenii, dar fața îmi e țeapănă și ochii îmi sunt sticloși. Cred că, dacă va veni ziua când voi auzi o bătaie în ușă, mă voi face de rușine. Nu voi avea niciodată curajul să

urc scara spre eșafod. Nu voi fi în stare să vorbesc așa cum a vorbit Anne Boleyn. Picioarele mă vor trăda și va trebui să fiu împinsă în sus pe trepte, așa cum au făcut cu Kitty Howard. Nu voi lupta pentru viața mea, ca Margaret Pole. Nu voi merge senină, îmbrăcată cu cea mai bună haină a mea, ca episcopul Fisher. Sunt la fel de nepotrivită pentru această sarcină cum sunt și pentru căsnicia mea. Voi da greș la moartea mea așa cum am dat greș și ca regină.

În alte zile mă trezesc veselă, fiind sigură că de fapt ce face regele e ce mi-a spus chiar el că e cel mai bun fel de a domni: favorizează o tabără, apoi pe cealaltă, tăinuiește-ți gândurile față de toată lumea, fii stăpânul în lupta de câini și lasă potăile să se bată până la capăt în fața ta. Mă conving singură că regele doar mă chinuie, așa cum chinuie pe toată lumea. O să se facă bine și o să trimită după mine, îmi va lăuda frumusețea și îmi va reaminti că nu sunt o erudită, îmi va da diamante puse într-o montură nouă după ce au fost smulse de pe o cruce pectorală, îmi va spune că sunt cea mai drăgălașă soție pe care a avut-o vreodată un bărbat și mă va îmbrăca într-o rochie de-a altei femei.

— George Blagge a fost arestat, îmi zice Nan încet într-o dimineață, când mergem spre capelă.

Când mă poticnesc, mă apucă de mână și adaugă:

— Au venit și l-au ridicat azi-noapte.

George Blagge e un aventurier gras și urât, care îi place regelui din cauza chipului său rotund și hidos și a obiceiului îngrozitor de a pufni zgomotos în râs când aude o glumă nerușinată. Lumea născocește glume doar ca să-l audă pe George Blagge fornăind cu putere, înroșindu-se ca un trandafir și apoi, în cele din urmă, dezlănțuind hohotitul acela ca un sforăit răsunător. Regele îl numește „porcușorul său drag”, iar Will Somers îl imită minunat pe Blagge când aude o glumă. O face atât de bine, că e aproape la fel de amuzant ca originalul. Însă de-acum George nu va mai face trucul ăsta.

— Ce-a făcut? întreb eu.

Cu tot râsul lui de scroafă care fată, George Blagge nu e un om prost. Când era serios, venea să asculte predicile în odăile

mele. Vorbește puțin și gândește mult. Nu cred că ar fi putut spune vreodată ceva care să-l supere pe rege. Pentru rege el e un tovarăș de distracție, nu un filosof.

— I s-a zis că a vorbit fără respect despre liturghie și apoi a pufnit în râs, șoptește Nan.

— A pufnit în râs? repet eu, privind-o țintă. Dar asta face el. Asta îl amuză pe rege.

— Acum e lipsă de respect, zice ea. Și acum George e acuzat de erezie.

— Pentru c-a pufnit?

Nan dă din cap că da.

* * *

John Dudley, lordul Lisle, un bărbat aflat pe val și un susținător al reformei religioase, vine din Franța cu un tratat de pace în buzunar. În tot timpul ăsta în care Stephen Gardiner ducea tratative cu împăratul, vrând să obțină un tratat de pace cu Spania care i-ar pune într-o primejdie de moarte pe adepții reformei, în schimbul unei noi alianțe cu papa, John Dudley se întâlnea în taină cu amiralul francez și ajungeau la o înțelegere conform căreia în deceniile următoare noi urma să păstrăm Boulogne, iar francezii aveau să ne plătească un tribut substanțial. Acesta ar trebui să fie un moment de triumf pentru John Dudley, pentru neamul Seymour și pentru noi, toți cei care împărtășim credința reformistă. Am câștigat cursa păcii: am încheiat pace cu francezii, nu cu papistașii spanioli.

Dudley vine în odăile mele ca să-l felicit pentru succes. Prințesa Mary stă lângă mine, luându-și o expresie curajoasă la vederea acestei întorsături bruște, care scoate din discuție o alianță a Angliei cu familia mamei ei.

— Însă, mărite lord, dacă vom face pace cu francezii, atunci bănuiesc că s-ar putea ca regele să nu mai încheie noua sa alianță cu prinții germani și cu electorul palatin, așa-i?

Biata Mary spune asta cu un chip lipsit de expresie, ceea ce îmi arată cu câtă îngrijorare așteaptă răspunsul lui.

— Într-adevăr, Maiestatea Sa nu mai are nevoie de

prietenia prinților germani, răspunde John Dudley. Avem o alianță trainică cu Franța. Nu mai avem nevoie de alta.

— Poate că nici de logodnă, îi șoptesc eu lui Mary și văd cum obrajii i se umplu de culoare.

Cu un gest mic, îi dau voie să plece de lângă mine și ea se duce în dreptul bovindoului ca să se adune. De îndată ce Mary se întoarce cu spatele, zâmbetul de pe chipul lui John Dudley dispare.

— Maiestatea Voastră, pentru numele lui Dumnezeu, ce se întâmplă aici?

— Regele îi arestează pe susținătorii reformei, îi zic eu încet. De la curte și din bisericile Londrei dispar oameni. Nu are niciun sens. Într-o zi omul stă la masă, în ziua următoare a dispărut.

— Am auzit că Nicholas Shaxton a fost convocat la Londra, ca să răspundă acuzațiilor de erezie. Nu mi-a venit să cred. A fost episcop de Salisbury! Nu pot să aresteze un fost episcop.

Nu știam asta. El îmi vede uimirea pe chip. Să arestezi astfel un episcop al regelui înseamnă să te întorci la vremurile întunecate ale clericilor martirizați, la eșafodul pe care a urcat John Fisher. Regele a jurat că nu va mai îngădui niciodată asemenea cruzimi.

— Episcopul Hugh Latimer, care a venit să predice în fața mea în Postul Mare, a fost chemat să explice Consiliului de Coroană ce subiecte a ales, îi spun eu lui John Dudley.

— Acum membrii Consiliului de Coroană sunt teologi? Au de gând să înceapă să polemizeze cu Latimer? Le doresc mult noroc.

— Stephen Gardiner cu siguranță va polemiza cu el, căci apără cele Șase Articole. Iar asta e o poziție ușor de apărat, deoarece există o nouă lege, potrivit căreia nimeni nu are voie să vorbească împotriva celor Șase Articole.

— Dar cele Șase Articole sunt la jumătatea drumului spre papistășie! exclamă Dudley. Regele însuși a spus…

— Acum ele reprezintă exact convingerile regelui, îl întrerup eu.

— Convingerile lui din acest moment!

Las capul în jos și nu mai zic nimic.

— Iertați-mă, iertați-mă, se reculege John Dudley. Doar că mi se pare că de îndată ce neamul Seymour, Cranmer și cu mine plecăm cinci minute de la curte, vechii clerici pun iarăși stăpânire pe rege, iar când ne întoarcem, descoperim că tot ce-am câștigat până acum și tot ce credem noi se duce de râpă. Nu puteți să faceți ceva?

— Nu pot nici măcar să-l văd. Nu pot cere îndurare pentru ceilalți, fiindcă nu-l văd niciodată. Mi-e frică de ce i se spune despre mine.

El dă din cap.

— Voi face tot ce pot, îmi zice. Dar poate că ar trebui să vă restrângeți studiile.

— Cărțile mele au dispărut, îi zic cu amărăciune. Vezi rafturile goale? Tot așa și scrierile mele.

Îmi doresc să spună că nu e nevoie să-mi distrug biblioteca, dar el zice doar atât:

— Și ați pus capăt predicilor și discuțiilor?

— Îi ascultăm doar pe capelanii regelui, iar predicile lor sunt cât se poate de plictisitoare.

— Pe ce subiecte?

— Supunerea și ascultarea ce le datorează o soție, răspund eu sec, dar nici măcar asta nu-l face să zâmbească.

* * *

Hugh Latimer, căruia i s-a poruncit să vină ca suspect în fața Consiliului de Coroană, unde cândva vorbele lui aveau autoritate, recunoaște că a ținut mai multe predici în fața mea – lucru care nici nu poate fi tăgăduit, de vreme ce jumătate dintre nevestele celor din Consiliul de Coroană și chiar unii dintre ei au participat la ele. Nu recunoaște că ar fi spus ceva eretic ori ceva în sprijinul reformei. Zice că a predicat Cuvântul Domnului și că s-a păstrat în limitele învățăturii actuale a bisericii. Îl eliberează, însă a doua zi arestează un alt predicator, doctorul Edward Crome, ce venea la orele mele de studiu de după-amiază, și îl acuză că a tăgăduit existența purgatoriului.

Asta e ceva ce trebuie să recunoască. Bineînțeles că tăgăduiește existența purgatoriului. Dacă m-ar întreba pe mine sau, ca să fim drepți, pe orice om cu un pic de minte în cap, niciunul n-ar spune că există vreo dovadă a existenței unui astfel de loc. Raiul, da – însuși Domnul Dumnezeul nostru vorbește despre el –, iadul, da, căci e locul pe care El îl sortește păcătoșilor. Însă Biblia nu dă nicăieri de înțeles că ar exista un asemenea loc ridicol, unde sufletele trebuie să aștepte, și că ele pot fi scăpate de suferință plătind o donație către biserică sau niște liturghii bâiguite prin capele. Pur și simplu nu se pomenește nicăieri despre asta, nu există nicio învățătură care să sprijine așa ceva. Deci de unde a apărut toată această poveste? De la cine, asta e clar: e o născocire a bisericii, un mod de a obține venituri grase de pe urma suferinței familiilor îndoliate și a fricii păcătoșilor de pe patul de moarte. Regele însuși a desființat capelele votive. Cum să existe purgatoriul?

* * *

Însă regele este cel care încuviințează aceste arestări, regele e cel care le-a încuviințat pe toate de când a început vânătoarea de primăvară a cărturarilor, predicatorilor și oamenilor care au legătură cu mine. Consiliul de Coroană va face anchete, va găsi nume, va cere explicații, însă numai regele hotărăște cine va fi arestat. Fie își scrie numele, mâzgălind nepăsător o semnătură peste mandatul pus pe așternuturile patului unde bolește, fie le spune oamenilor de încredere din iatacul său, Anthony Denny și John Gates, să folosească tiparul cu semnătura lui și să-i traseze liniile cu cerneală după aceea. Însă, indiferent ce metodă folosește, mandatul i se aduce pentru a fi aprobat personal de el – și numai de el. S-ar putea să geamă de durere, s-ar putea să fie pe jumătate adormit, amețit de doctoriile împotriva durerii și de vinul tare, dar de știut știe. Nu e un complot pe care papistașii de la curte, profitând de boala și vlăguirea regelui, îl îndreaptă fără știința lui împotriva convingerilor mele și ale prietenilor mei. E un complot al regelui împotriva

convingerilor mele și împotriva prietenilor mei – poate chiar împotriva mea. Așa își pune regele câinii să lupte, dar de data asta sprijină o tabără anume împotriva celeilalte și mizează totul pe rezultat. Îi sprijină pe dușmanii mei împotriva mea, mă aruncă pe mine, soția lui, în arena de luptă.

— Anne Askew e aici, e chiar aici! Acum! exclamă Joan Denny, dând buzna în odăile mele și îngenunchind înaintea mea, de parcă n-o mai țin picioarele.

— A venit să mă vadă?

Nu-mi vine să cred că și-ar lua un asemenea risc, când știe că învățătorii și educatorii ei sunt în Turn.

— Nu poate să intre. Spune-i că-mi pare rău, dar...

— Nu! Nu! E arestată! A fost chemată la Consiliul de Coroană. O anchetează chiar acum.

— Cine ți-a spus?

— Soțul meu. Zice că o să facă tot ce poate pentru ea.

Răsuflu adânc. Vreau să-i zic că Anthony Denny trebuie să aibă grijă ca numele meu să nu fie pomenit sau, în orice caz, să nu fie spus în fața regelui. Dar mi-e atât de frică și sunt atât de rușinată de frica mea, încât nici nu pot să vorbesc. Mă tem foarte tare de ce-ar putea spune Anne, de ce-ar putea povesti în fața Consiliului de Coroană. Dacă zice că ne-a predicat erezii și că noi am ascultat-o? Dacă le spune că scriu propria mea carte, plină de cunoștințe interzise? Însă nu-i pot spune lui Joan, care a ascultat împreună cu mine, care studiază alături de mine, care se roagă lângă mine, că primul meu gând e să-mi salvez propria piele temătoare. Mi-e frică și mă rușinez de frica mea.

— Dumnezeu s-o aibă în pază, e tot ce pot să rostesc cu voce tare.

— Amin.

* * *

O țin peste noapte undeva în acest imens palat întortocheat. În timp ce slujnica mă îmbracă pentru cină, o întreb unde ar putea fi Anne Askew. Nu știe. Aici sunt zeci de celule fără ferestre în beciuri, cămăruțe în pod și încăperi ale

tezaurului ce se pot încuia pe dinafară. Dacă nu le pasă de confortul sau siguranța ei, ar putea să o arunce pur și simplu în arestul din camera gărzii. Nu îndrăznesc să trimit pe cineva să o caute. La masă episcopul Gardiner rostește o rugăciune de mulțumire ce nu se mai termină, iar eu plec capul și-l ascult declamând cuvintele latinești, știind că jumătate din sală nu-l înțelege, iar lui nu-i pasă, căci își urmează ritualul, ritualul lui personal, nu îi pasă că ei sunt ca niște copii care cer pâine și primesc o piatră. Sunt nevoită să aștept până își termină bălmăjeala monotonă, iar atunci ridic capul și le fac semn slujitorilor care servesc la mese să intre în sală. Trebuie să zâmbesc, să mănânc și să păstrez sub control curtea, să râd de Will Somers, să le trimit mâncăruri lui William Paget și Thomas Wriothesley, ca și cum n-ar unelti să mă distrugă, să înclin din cap spre ducele de Norfolk, care stă în capul mesei familiei sale, având pe chip masca afabilă de curtean zâmbitor, deși fiul lui, adept al reformei, încă lipsește. Trebuie să mă port de parcă n-aș avea nicio grijă pe lume, în timp ce undeva în uriașul palat prietena mea Anne mănâncă resturile reci de la cina curții și se roagă în genunchi ca Dumnezeu să o aibă în pază mâine.

* * *

— M-au chemat să o interoghez, îmi zice fratele meu, venind lângă jilț în timp ce curtea dansează.

Doamnele mele, cu zâmbete împietrite pe chipuri, se prind în formațiile de dans și fac pașii cuveniți.

— O să refuzi? întreb eu.

— Cum aș putea? Sunt pus la încercare. Sunt și eu judecat, iar dacă dau greș, se vor îndrepta asupra ta. Nu, o voi ancheta și sper să o pot îndruma să își ceară iertare. Știu că nu se va lepăda de credințele ei, dar poate că ar putea să fie de acord că a fost prost educată.

— Cunoaște Biblia temeinic, zic eu. Știe Noul Testament pe dinafară. Nimeni n-o poate numi prost educată.

— Nu poate intra într-o polemică cu Stephen Gardiner.

— Cred că o să vezi că exact așa o să facă.

— Atunci eu ce să fac? exclamă William, brusc iritat.

Lasă repede capul pe spate și râde cu un râs de curtean, pentru a da de înțeles că îmi spune o istorioară amuzantă. Râd laolaltă cu el și îl lovesc ușurel peste mână pe fratele meu plin de umor.

Will Somers trece în salturi pe lângă noi și se strâmbă.

— De sunteți gata să râdeți din nimic, ați putea râde de mine, zice el.

Bat din palme.

— Râdeam și noi de o glumă veche, care nici nu merită repetată, spun eu.

— Astea sunt singurele pe care le știu.

Așteptăm până pleacă.

— Încearcă să-i oferi o cale de scăpare fără să te primejduiești pe tine însuți. E o femeie tânără, plină de viață. Nu caută să ajungă martiră. O să se salveze dacă poate. Doar oferă-i o cale s-o facă. Iar eu voi încerca să-l văd pe rege.

— Ce face? întreabă în șoaptă fratele meu. Ce urmărește cu asta? S-a întors împotriva noastră? S-a întors împotriva ta?

— Nu știu, îi răspund.

Mă uit la chipul neliniștit al fratelui meu și, judecând la rece, îmi dau seama că înaintea mea alte cinci femei au stat chiar aici, în jilțul ăsta, și nu au știut dacă regele s-a întors împotriva lor și, dacă a făcut-o, ce avea de gând în continuare.

* * *

Când se termină cina, o trimit pe Nan la odăile regelui ca să întrebe dacă pot să-l văd. Se întoarce uimită: urmează să fiu primită. Îmi pune grăbită boneta care îmi stă cel mai bine, aranjăm împreună partea din față a rochiei, apoi mă dă cu ulei de trandafir pe gât. Ea și Catherine mă însoțesc până la iatacul regelui, unde gărzile îmi deschid ușa și intru singură.

Sir Anthony Denny și episcopul Gardiner sunt acolo. Doctorul Wendy stă în fundul încăperii, cu vreo șase servitori în jur, așteptând să-l mute pe rege de pe scaun pe pat, după cum îi va fi voia, să-l pună pe vasul de toaletă sau să-l ajute

să se așeze în scaunul cu roți, ca să poată merge în sala de audiențe și să treacă printre supușii lui ca o statuie imensă la o paradă.

— Stăpâne, spun eu, făcând o reverență.

Îmi zâmbește și îmi face semn să mă apropii. Eu mă aplec și îl sărut, neluând în seamă duhoarea. Mă cuprinde cu brațul pe după mijloc și mă strânge ușor.

— Ah, Kat! Tu și curtenii ați avut parte de o cină plăcută?

— Ți s-a simțit grozav lipsa, zic eu, așezându-mă pe un scaun de lângă el. Sper să te simți îndeajuns de bine ca să ni te alături cât mai curând. Pare să fi trecut tare mult de când ne-am bucurat de prezența ta.

— Sunt sigur de asta, zice el vesel. De vină a fost doar criza aia de malarie pe care o am din când în când. Doctorul Wendy zice că scap de ea ca un băietan.

Dau din cap entuziasmată și spun:

— Forța ta e remarcabilă.

— Ei bine, or fi dând târcoale ulii șorecari, dar încă nu au ce să înhațe, zice el.

Semnul pe care îl face îl desemnează pe episcopul Gardiner drept uliu, iar eu zâmbesc când văd fața supărată a episcopului.

— Sunt mai mult o ciocârlie care se înalță spre cer, ca să vă cânte laude, zice episcopul cu un umor stângaci.

— O ciocârlie, Sfinția Ta? zic eu și îmi las capul pe-o parte, ca pentru a-i cerceta atentă stiharul alb și patrafirul negru. Mai degrabă o rândunea, după culorile pe care le purtați.

— Îl vezi pe Stephen în chip de rândunea? mă stârnește amuzat Henric.

— Doar ce sosește și deodată se face vară, spun eu. E un vestitor. Când episcopul e aici, se face văratica vreme ca membrii Consiliului de Coroană să înceapă o anchetă. Vremea ca toți vechii clerici să își înalțe cuiburi și să ciripească pe sub streșini. E anotimpul lor.

— Și nu crezi că o să rămână?

— Cred, mărite soț, că vânturile reci ale adevărului îi vor alunga.

Regele râde. Stephen Gardiner e furios, dar n-o arată.

— Ai vrea să se îmbrace altfel? mă întreabă regele.

Mă simt îndrăzneață, căci râsul lui mă încurajează. Întorc capul și îi șoptesc la ureche:

— Nu crezi că Sfinției Sale i s-ar potrivi mai bine roșul?

Roșul e culoarea robelor de cardinal. Dacă Gardiner ar putea să întoarcă iarăși țara spre Roma, papa i-ar oferi cât ai clipi tichia de cardinal. Henric râde zgomotos.

— Kat, ai o limbă mai ascuțită decât Will! Ce zici, Stephen? Tânjești după o tichie roșie?

Gura lui Stephen Gardiner s-a făcut pungă.

— Aici vorbim lucruri serioase, reușește el să spună. Nu sunt pe potriva râsului și glumelor. Nu sunt pe potriva unei doamne. Nu sunt pe potriva soțiilor.

— Are dreptate, zice regele, brusc vlăguit. Trebuie să-l lăsăm pe bunul nostru prieten să ne apere biserica de erezii și batjocuri, Kat. E biserica mea, nu un motiv de certuri sau glume. Astea sunt lucruri serioase, nu pe potriva zeflemelelor prostești. Nu există nimic mai important.

— Desigur, zic eu cu blândețe. Desigur, stăpâne. Tot ce aș cere eu e ca bunul episcop să ancheteze oamenii care se împotrivesc reformelor tale. Reformele în sine nu ar trebui puse la îndoială. Episcopul nu poate să-și dorească să mergem îndărăt, să ne îndepărtăm de judecata ta, să ne întoarcem la vremurile de odinioară, dinainte să fii capul bisericii.

— Nu va face așa ceva, zice regele tăios.

— Capelele votive...

— Nu acum, Kateryn. Sunt obosit.

— Maiestatea Ta trebuie să se odihnească, zic eu iute, ridicându-mă de pe scaun și sărutându-l pe frunte, care îi e leoarcă de transpirație. Vrei să dormi?

— Da. Puteți pleca toți.

Îmi reține degetele reci în strânsoarea lui fierbinte și-mi spune:

— Întoarce-te mai târziu.

Am grijă să nu-i arunc nicio privire triumfătoare lui Stephen

Gardiner. Am câștigat – cel puțin partida asta.

* * *

Triumful meu dezmățat nu e o victorie. Regele are febră și nu poate să doarmă, e lipsit de vigoare și nervos din cauza neputinței sale. Deși fac tot ce-mi cere, îmi despletesc părul, îmi scot cămașa, ba chiar stau în picioare, arzând de umilință, în timp ce el își trece mâinile peste tot trupul meu, nimic nu poate să-l ațâțe. Mă trimite de-acolo, cerând să doarmă singur, și eu stau trează toată noaptea lângă focul din odaia mea, întrebându-mă unde anume în palat va fi fiind Anne Askew, cea la fel de lipsită de somn ca și mine, cea la fel de speriată ca și mine, și dacă în noaptea asta are măcar un pat în care să se întindă.

* * *

Partida următoare se desfășoară în fața Consiliului de Coroană și eu nu pot fi acolo. Ușile de la sala consiliului sunt închise și în fața lor sunt doi yeomeni din gardă, care stau drepți și nemișcați, cu sulițele ridicate.

— Ea e înăuntru, îmi murmură Catherine Brandon cu un glas foarte scăzut când trecem pe lângă ușa cu tăblii din lemn, în drum spre grădină. Au adus-o azi-dimineață.

— Singură?

— A fost arestată împreună cu fostul ei soț, dar Anne a zis că el nu înseamnă nimic pentru ea și l-au eliberat. E singură.

— Ei știu că a predicat în fața mea?

— Bineînțeles. Și știu că dumneavoastră i-ați poruncit episcopului Bonner să o elibereze data trecută.

— Dar nu se tem de influența mea? El s-a temut atunci.

— Se pare că influența dumneavoastră a scăzut, zice ea sec.

— Cum a scăzut influența mea? o întreb. Încă mă întâlnesc cu regele, încă vorbește drăgăstos cu mine. Mi-a promis daruri. Toate semnele astea arată că încă mă iubește.

Ea dă din cap aprobator.

— Știu, dar poate să facă toate astea și totuși să nu fie de

acord cu credința dumneavoastră. Acum e de acord cu Stephen Gardiner, cu ducele de Norfolk și cu toți ceilalți: Paget, Bonner, Rich, Wriothesley.

— Dar toți ceilalți lorzi ai lui sunt în favoarea reformei, protestez eu.

— Numai că nu sunt la curte, îmi răspunde ea. Edward Seymour e fie în Scoția, fie la Boulogne. E un comandant atât de capabil, încât e mereu plecat. Succesul lui e în defavoarea noastră. Thomas Cranmer studiază la el acasă. Dumneavoastră nu sunteți primită la rege când e bolnav și el e bolnav de săptămâni în șir. Doctorul Wendy nu e un susținător al reformei, așa cum era doctorul Butts. Pentru a susține ceva în fața regelui, pentru a-i păstra interesul pentru ceva, trebuie să fii tot timpul alături de el. Soțul meu, Charles, zicea că stă mereu lângă rege, deoarece există întotdeauna un rival gata să-i ia locul. Trebuie să vă asigurați că stați lângă el, Maiestatea Voastră. Trebuie să fiți alături de el – și să fiți acolo tot timpul, pentru a ne susține ideile în această luptă.

— Înțeleg. Încerc. Dar cum am putea s-o apărăm pe Anne Askew în fața Consiliului de Coroană?

Îmi oferă mâna în timp ce coborâm scările spre grădină.

— Dumnezeu o va apăra, zice ea. Dacă o vor găsi vinovată, atunci îl vom implora pe rege să o ierte. Puteți merge la el împreună cu doamnele de onoare și să îngenunchem toate în fața lui. Însă nu putem face nimic pentru ea acum, cât se află în fața Consiliului de Coroană. Numai Dumnezeu o poate avea în paza Sa acolo.

* * *

Membrii Consiliului de Coroană stau toată ziua la discuții aprinse cu tânăra din Lincolnshire, de parcă ar avea nevoie de mai mult de o clipă din timpul lor pentru a pune la încercare și a compromite o femeie slab educată, care n-a împlinit nici treizeci de ani. Stephen Gardiner, episcop de Winchester, și Edmund Bonner, episcop de Londra, se contrazic pe teme teologice cu o tânără care n-a călcat niciodată într-un

amfiteatru de universitate. Însă nu pot să-i demonstreze că greșește.

— De ce ar pierde atâta timp cu ea? întreb eu. De ce nu îi poruncesc pur și simplu să se întoarcă la soțul ei dacă tot vor s-o reducă la tăcere?

Mă învârt de colo colo prin încăpere. Nu pot sta locului, ca să citesc sau să studiez, dar nici nu mă pot duce acolo, ca să cer să-mi deschidă ușile alea amenințătoare. N-o pot lăsa pe Anne acolo, înăuntru, singură cu dușmanii ei, cu dușmanii mei, dar, totodată, nu pot nici s-o salvez. Nu îndrăznesc să merg la rege fără să fiu chemată. Sper să-l văd înainte de cină. Sper că se simte îndeajuns de bine ca să vină la cină și mi-e greu să aștept.

Afară se aude un zgomot și gărzile deschid ușa ca să-l lase să intre pe fratele meu, urmat de trei însoțitori. Mă răsucesc cu iuțeală.

— Frate?

— Maiestatea Voastră, se înclină el. Soră.

Șovăie. Nu poate să vorbească. O zăresc cu coada ochiului pe sora mea, Nan, ridicându-se în picioare, pe când Catherine întinde o mână spre ea. Anne Seymour face ochii mari, rămâne cu gura căscată și se închină.

Tăcerea pare să se prelungească ore în șir. Îmi dau seama că toată lumea se uită la mine. Încet, foarte încet, remarc chipul înspăimântat al fratelui meu și gărzile de lângă el. Încet, foarte încet, înțeleg că toți cred că a venit să mă aresteze. Simt cum îmi tremură mâinile și mi le împreunez. Dacă Anne m-a denunțat cumva, atunci Consiliul de Coroană trebuie să fi poruncit să fiu arestată. Ar fi ceva pe măsura firii lor să îl trimită pe propriul meu frate să mă ducă în Turn, pentru a-i pune la încercare loialitatea și pentru a confirma prăbușirea mea.

— Ce dorești, William? Arăți foarte ciudat! Frate dragă, de ce-ai venit?

Ceasul de pe masa mea bate ora trei cu un clinchet cristalin, de parcă vorbele mele ar fi declanșat un mecanism, iar William intră în încăpere și gărzile închid ușile în urma lui.

— S-a terminat întrunirea? întreb eu cu un glas sugrumat.

— Da, răspunde el scurt.

Îi văd chipul grav și mă prind cu mâna de spătarul unui scaun, ca să mă sprijin.

— Pari foarte serios, William.

— N-am vești bune.

— Spune-mi repede.

— Anne Askew a fost trimisă la închisoarea Newgate. Nu au putut-o convinge să se dezică de ideile ei. Va trebui judecată ca eretică.

În încăpere se lasă tăcerea și totul pare să se amestece și să se învârtă prin fața ochilor mei. Apuc zdravăn spătarul scaunului, ca să pot rămâne în picioare, și clipesc furioasă.

— N-a vrut să se dezică?

— Au trimis după profesorul particular al prințului Edward ca să o convingă. Însă ea le-a citat din Biblie verset după verset și le-a dovedit că se înșală.

— N-ai putut s-o scapi? izbucnesc eu. William, n-ai putut spune nimic care s-o scape?

— M-a zăpăcit, zice el trist. M-a privit țintă în față și a zis că e mai mare rușinea pentru mine să o sfătuiesc astfel, tăgăduindu-mi propriile cunoștințe.

Mi se taie răsuflarea.

— Te-a acuzat că gândești ca ea? Are de gând să îi numească pe cei care gândesc asemenea ei?

El clatină din cap.

— Nu! Nu! A fost foarte atentă la ce spune. Foarte meticuloasă. Nu a rostit numele nimănui. Nici pe al meu – și n-a scos o vorbă împotriva ta sau a doamnelor tale. M-a acuzat că o sfătuiesc tăgăduindu-mi propriile cunoștințe, dar nu a zis care ar fi acele cunoștințe.

Mă rușinez de următoarea mea întrebare.

— Pe mine m-a pomenit cineva?

— Au învinuit-o că a predicat în odăile tale, iar ea a spus că la fel au făcut mulți alți predicatori, de toate credințele. Au încercat să o facă să spună numele prietenilor ei din odăile tale.

Se uită precaut în jos, pentru ca nimeni să nu poată spune că ar fi schimbat vreo privire cu cineva, apoi continuă:

— Nu a vrut. A fost încăpățânată. Nu a vrut să dea niciun nume. Era clar, absolut clar, că singurul lucru pe care îl voiau de la ea era o dovadă legată de întrunirile voastre, de întrunirile voastre eretice. Ar fi eliberat-o imediat dacă te-ar fi numit eretică.

— Vrei să zici că pe mine mă vor, nu pe ea, spun eu încet, cu buzele țepene.

El dă din cap că da.

— Era limpede. Era limpede pentru toată lumea. Și ea o știe.

Rămân tăcută un moment, încercând să-mi împing frica în jos, în pântecul agitat. Încerc să fiu curajoasă, așa cum a fost Anne Boleyn. Ea a enunțat cu tărie nevinovăția fratelui ei, a prietenilor ei.

— Putem obține cumva eliberarea ei? întreb eu. Trebuie să fie judecată? Să merg la rege și să-i spun că au întemnițat-o pe nedrept?

William se uită la mine de parcă mi-aș fi pierdut mințile.

— Kat, el știe deja. Nu fi proastă. Aici nu e vorba că Gardiner s-ar vârî peste rege, ci că Gardiner face doar ce vrea regele. Regele însuși a semnat mandatul de arestare, a aprobat trimiterea ei în judecată, a poruncit să fie ținută la Newgate până când va începe procesul. Probabil că le-a și dat instrucțiuni juraților. Probabil că a luat deja o hotărâre.

— Jurații ar trebui să fie independenți!

— Dar nu sunt. El o să le spună ce verdict să dea. Dar ea va trebui judecată în tribunal. Singura ei scăpare ar fi să se dezică la proces.

— Nu cred că o va face.

— Nici eu nu cred.

— Și-atunci ce-o să se întâmple?

William se uită la mine, atâta tot. Amândoi știm ce-o să se întâmple atunci.

— Ce-o să se întâmple cu noi? întreabă el amărât.

* * *

Spre uimirea mea, regele vine în odăile mele laolaltă cu curtenii din slujba lui și cu câțiva membri ai Consiliului de Coroană, ca să ne conducă la cină. A trecut mult de când regele s-a simțit îndeajuns de bine ca să mă conducă la cină. Toți intră zgomotos, de parcă sărbătoresc întoarcerea regelui la curte. El nu poate să meargă, nu poate nici măcar să calce pe piciorul cangrenat, dar vine în jilțul lui pe roți, cu piciorul înfășurat în bandaje groase și întins în față. Râde de asta, ca și cum ar fi vorba de o rană vremelnică, de la un turnir sau de la o vânătoare, iar curtenii îi urmează exemplul și râd și ei, de parcă mâine-poimâine ne-am aștepta să-l vedem dansând. Catherine Brandon zice că va comanda un scaun la fel cu acesta și că s-ar putea face un turnir cu scaune la care să participe și regele, iar el jură că trebuie neapărat să facă asta și chiar mâine vom avea turnirul cu scaune. Cât regele e împins cu scaunul în încăpere, Will Somers dansează în fața lui, prefăcându-se că se prăbușește pe jos și că, în înaintarea sa nestăvilită, jilțul uriaș trece peste el, cu tot cu bărbatul masiv care stă acolo pe jumătate întins.

— Moloh! Am fost călcat de Moloh! se văicărește Will.

— Will, dacă te-aș fi călcat, n-ai mai fi în stare să țipi așa, îl atenționează regele. Ferește-te de roți, bufonule.

Will îi răspunde cu o tumbă care îl scoate în ultima clipă din drumul scaunului. Doamnele mele strigă alarmate și râd de parcă au văzut ceva nemaipomenit de amuzant. Suntem toți cu nervii întinși la limită. Suntem toți dornici să îi menținem regelui buna dispoziție.

— Jur că o să te secer cu carul meu de luptă, strigă Henric.

— Nu mă prinzi, nu mă prinzi, îi răspunde obraznic Will.

Imediat Henric urlă la cei doi paji, care transpiră la mânerele jilțului, cerându-le să-l urmărească pe Will prin salonul meu de primire, în timp ce acesta dansează, țopăie, stă în echilibru pe bănci, sare în firida de la fereastră, țâșnește pe lângă doamnele mele, le apucă de mijloc și le învârte, pentru ca regele să dea peste ele, sau le alungă din drumul lui, iar ele țipă și chicotesc. E o hărmălaie în toată

regula, toți aleargă într-o direcție sau în alta, iar Henric, roșu la față, e chiar în mijlocul hărmălaiei, râzând tunător și strigând „Mai repede! Mai repede!”. În cele din urmă Will cade grămadă și înhață o bucată de broderie albă, pe care o ridică deasupra capului și o flutură, ca să arate că se predă.

— Tu ești Helios, îi spune el lui Henric. Iar eu sunt doar un norișor.

— Tu ești un ditamai bufonul, îi zice Henric cu afecțiune. Și ai făcut prăpăd în odăile soției mele. I-ai speriat doamnele de onoare și ai stârnit o dezordine fără margini cu nebunelile tale.

— Suntem doi nebunatici tineri, zice Will, zâmbind de jos spre stăpânul său. La fel de nebunatici ca atunci când aveam douăzeci de ani. Dar măcar Maiestatea Ta e mai înțeleaptă decât era pe-atunci.

— Cum așa?

— Ești mai înțelept și mai regal. Ești mai chipeș și mai curajos.

Henric zâmbește, așteptând poanta.

— Într-adevăr, așa sunt.

— Maiestatea Voastră, totul e mai mult la tine, croncăne Will. Mult mai mult. Regina are mai mult soț decât au cele mai multe femei.

Henric râde cu râsul lui profund, răsunător. Îl apucă tusea și i se taie răsuflarea.

— Ești un pezevenghi. Du-te în bucătărie, să cinezi cu ogarii.

Will se înclină grațios și se retrage, dându-se la o parte din drum. Când trece pe lângă mine, văd că-mi aruncă un zâmbet fugar, aproape ca și cum mi-ar da de știre că el a făcut tot ce-a putut. Eu trebuie doar să trec cu bine de cină. Mă întreb, nu pentru prima oară, cât de bufon și de nebun o fi Will Somers, care a supraviețuit atâta vreme la această curte plină de primejdii.

— Mergem la cină? mă întreabă regele.

Zâmbesc și fac o reverență, apoi o pornim într-un alai ciudat și greoi, ce-i are în frunte pe rege în scaun, pe pajii

care gâfâie și pe mine, care merg alături de soțul meu, ținându-mi mâna peste mâna lui, rezemată de brațul jilțului, timp în care el horcăie, sudoarea îi curge în valuri din trupul uriaș, pătându-i la subsuori jacheta din mătase aurie și udându-i gulerul, iar eu mă întreb cât o să mai dureze povestea asta.

— A venit cineva să vă predice azi după-amiază? mă întreabă el curtenitor pe când un servitor îi toarnă pe mâini apă dintr-un urcior de aur, iar altul îi șterge degetele cu un șervet de olandă albă.

— Da, îi răspund eu, întinzând mâinile spre apa proaspătă și parfumată. Capelanul Maiestății Tale ne-a vorbit despre milostenie. A fost foarte interesant și ne-a pus serios pe gânduri.

— Nimic prea fantezist, sper, zice regele cu un surâs îngăduitor. Nimic care să-l facă pe tânărul Tom Howard să intre în dispute. A fost eliberat din Turn, dar nu-l pot lăsa să-și necăjească iar tatăl.

Zâmbesc de parcă predicile n-ar însemna pentru mine decât o distracție de după-amiază.

— Absolut nimic fantezist, Maiestatea Ta. Doar Cuvântul Domnului și felul în care îl înțelege un om al bisericii.

— Totul e în regulă atâta vreme cât se petrece în odăile tale, zice el, devenind deodată țâfnos. Dar să nu meargă să vorbească despre asta în cârciumi și pe străzi. Una sunt disputele cărturarilor și cu totul altceva e când o fetișcană de la fermă și un ucenic prostănac se chinuie să citească și să pătrundă înțelesurile.

— Sunt întru totul de acord, zic eu. De aceea Maiestatea Ta a fost atât de mărinimoasă când le-a dăruit o Biblie în engleză – și tare și-ar dori să o aibă din nou. Atunci vor putea citi și învăța în tăcere. Atunci vor avea ocazia să înțeleagă. Nu vor mai fi nevoiți să se strângă laolaltă, pentru ca unul să le recite și altul să le explice.

Regele își întoarce chipul lui mare spre mine. Gâtul îi e atât de gros, și obrajii, atât de grași, încât de la gulerul alb, brodat, pus la gât până la linia rară a părului de deasupra

frunții fața îi e aproape pătrată. E ca și cum un bloc de piatră s-ar uita urât la tine.

— Nu. Mă înțelegi greșit, zice el rece. Nu de-aia le-am dat Biblia. Nu cred că o țărancă din Lincoln ar trebui să citească și să învețe. Nu cred că ar trebui să studieze și să gândească. N-am niciun chef să o văd învățând tot mai multe. Și sunt absolut sigur că n-ar trebui să predice.

Înghit o gură de vin. Observ că țin paharul cu o mână fermă. Văd în cealaltă parte a regelui fața mică și căzută a lui Stephen Gardiner, care ciugulește din mâncare și ciulește urechile ca să ne audă.

— Tu ai dăruit poporului Biblia, stărui eu. Numai tu hotărăști dacă trebuie ca oamenii s-o țină în biserici și s-o citească toți sau să fie citită cu respect și discreție doar în casele mai de vază. Este darul tău, așa că tu hotărăști la cine să ajungă. Însă există predicatori care au citit acele cuvinte, le-au învățat și le-au înțeles mai bine decât unii dintre cei mai de seamă oameni ai bisericii. De ce? Pentru că ei n-au mers la colegiu, ca să încâlcească logica lucrurilor, ca să născocească ritualuri și ca să se fălească cu învățătura lor. Ei s-au dus drept la Biblie, nicăieri altundeva și la nimic altceva. E frumoasă, Maiestatea Ta – pioșenia oamenilor simpli e frumoasă. Așa cum frumoase sunt și loialitatea și dragostea lor față de tine.

Se îmblânzește un pic.

— Sunt loiali? Nu se îndoiesc și de mine, laolaltă cu învățăturile bisericii?

— Își știu părintele, zic eu ferm. Au fost crescuți în Anglia ta, știu că tu faci legile care îi apără și-i proteguiesc, știu că tu conduci oștirile care le apără țara, că tu plănuiești și tu conduci corăbiile care stăpânesc mările pentru ei. Bineînțeles că te iubesc ca pe sfântul lor părinte.

El pufnește în râs.

— Un sfânt părinte? Un fel de papă?

— Un fel de papă, răspund eu cu calm. Papa nu e decât episcopul Romei și nimic mai mult. El conduce biserica din Italia. Ce altceva ești tu dacă nu cel mai important cleric din

Anglia? Ești conducătorul suprem al Bisericii, nu-i așa? Ești deasupra tuturor celorlalți oameni ai bisericii, nu? Tu conduci biserica din Anglia.

Henric se întoarce spre episcopul Gardiner și zice:

— Maiestatea Sa are întru câtva dreptate. Nu crezi?

Gardiner reușește să scoată un zâmbet slab.

— Maiestatea Voastră e binecuvântată cu o soție căreia îi plac nespus discuțiile cărturărești. Cine s-ar fi gândit că o femeie poate judeca astfel? Și asta în fața unui soț care a fost un ditamai leul învățăturii! Neîndoielnic, v-a îmblânzit!

* * *

Regele poruncește să rămân cu el după cină și iau asta drept un semn de bunăvoință din partea lui. Doctorul Wendy îi prepară o doctorie pentru somn în timp ce curtea stă adunată în jurul lui, iar piciorul său imens, bandajat, iese în afara cercului de lume îngrijorată. Stephen Gardiner și bătrânul Thomas Howard stau în picioare într-o latură, iar eu și doamnele mele stăm în latura opusă, de parcă i-am târî cu forța scaunul dintr-o parte în alta. Mă uit o clipă la fețele din jurul soțului meu, la zâmbetele încremenite ale curtenilor, la farmecul stângaci al tuturor, și îmi dau seama că toată lumea e la fel de neliniștită ca și mine, toată lumea e la fel de epuizată ca și mine. Toți așteptăm ca regele să pună capăt acestei seri, să ne lase pe toți să plecăm la culcare. De fapt unii dintre noi așteaptă o tihnă mai durabilă. Unii așteaptă ca el să moară.

Cine izbutește să cucerească acum atenția nestatornică a regelui va cuceri următoarea domnie. Cel pe care îl favorizează acum regele va moșteni un loc privilegiat când Edward va ajunge pe tron. Soțul meu mi i-a descris pe acești oameni ca pe niște câini ce-i pândesc bunăvoința, dar pentru prima oară văd eu însămi că așa e și știu că mă număr și eu printre ei. Și viitorul meu depinde de bunăvoința lui, la fel ca viitorul lor, iar în seara asta nu pot fi sigură de bunăvoința regelui.

— Durerea e foarte mare? îl întreabă încet doctorul Wendy.

— E insuportabilă! se răstește regele. Doctorul Butts n-ar fi lăsat-o niciodată să devină atât de groaznică.

— Asta ar trebui să ajute, zice umil doctorul Wendy, întinzându-i un pahar.

Bosumflat, regele ia paharul și îl dă pe gât. Se întoarce spre un paj și îi zice aspru:

— Dulciuri.

Flăcăul se repede la servantă și scoate o tavă cu fructe confiate, bomboane, mere caramelizate, marțipan și prăjituri. Regele ia o mână plină din toate și le zdrobește între dinții lui stricați.

— Dumnezeu mi-e martor că Anglia era mai veselă înainte ca fiecare sat să aibă un predicator, zice Thomas Howard, continuându-și unul dintre gândurile lui încete.

— Dar fiecare sat avea un preot, răspund eu. Și fiecare preot lua o zeciuială, fiecare biserică avea o capelă votivă și fiecare oraș, o mănăstire. Se predica mai mult atunci decât acum și se predica într-o limbă pe care nu putea s-o înțeleagă nimeni, iar cei săraci plăteau din greu pentru asta.

Thomas Howard, care-i încet la minte și morocănos, se încruntă mânios pentru a-și arăta dezaprobarea.

— Nu văd de ce ar trebui să înțeleagă, zice el cu încăpățânare.

Coboară privirea spre rege și îi vede fața mare ca o lună întorcându-se într-o parte și apoi în cealaltă.

— Eu nu sprijin proștii și femeile care se cred învățați, zice ducele. Ca fata aia proastă de azi.

Nu îndrăznesc să vorbesc despre Anne pomenindu-i numele, dar pot să îi apăr convingerile.

— De vreme ce Domnul Dumnezeul nostru le vorbea oamenilor simpli într-o limbă simplă, de ce n-am face și noi tot așa? întreb eu. De ce să nu citească istoriile de-acolo în cuvintele simple ale Fiului Domnului?

— Pentru că vorbesc întruna! izbucnește brusc Thomas Howard. Pentru că nu stau să citească și să gândească în tăcere! De fiecare dată când trec călare pe la răspântia de la catedrala Saint Paul, acolo sunt vreo șase dintre ei și

croncăne precum ciorile! Câți din ăștia trebuie să răbdăm? Câtă zarvă să le permitem să facă?

Mă întorc râzând spre rege.

— Știu că Maiestatea Ta nu gândește așa, zic eu cu mai multă siguranță decât simt în mine. Maiestatea Ta iubește erudiția și comentariul respectuos al Bibliei.

Însă fața regelui e posacă.

— Dulciuri, îi zice el iar pajului. Puteți să ne părăsiți, doamnelor. Stephen, tu rămâi cu mine.

E o umilință, dar n-am de gând să-i las pe Stephen Gardiner sau pe prostănacul de Norfolk să creadă că mă simt jignită. Mă ridic în picioare, îi fac o reverență regelui și îl sărut de noapte bună pe obrazul ud. Nu mă strânge de coapse când mă aplec peste el și sunt ușurată că nu-l vede toată curtea cum mă mângâie ca pe ogarul lui. Înclin rece din cap spre episcop și duce, care par să se agațe de scaunele lor.

— Noapte bună, mărite soț, și Dumnezeu să te binecuvânteze, zic eu cu duioșie. Mă voi ruga ca până dimineață să ți se aline durerea.

El mormăie un rămas-bun, iar eu ies din încăpere în fruntea doamnelor mele. Pe când ieșim, Nan aruncă o privire în urmă și vede că lui Stephen Gardiner i s-a oferit un loc și că discută cu regele.

— Aș vrea să știu ce zice preotul ăla prefăcut, exclamă enervată Nan.

* * *

Îngenunchez la căpătâiul patului meu din lemn minunat sculptat și mă rog pentru Anne Askew, care va dormi la noapte pe o saltea de paie urât mirositoare de la Newgate. Mă rog pentru toți ceilalți oameni închiși pentru credința lor, oameni pe care îi cunosc, căci au fost în odăile mele și au vorbit cu mine, pentru cei care au fost în slujba mea și acum sunt siliți să mă trădeze, precum și pentru cei pe care nu-i voi cunoaște niciodată, fie ei din Anglia, din Germania sau de departe, mult mai departe.

Știu că Anne va îndura totul pentru credința ei, dar nu

suport gândul că stă întinsă în întuneric, ascultând foșnetul șobolanilor prin unghere și gemetele altor deținuți. Pedeapsa pentru erezie este moartea pe rug. Deși sunt sigură că nici Gardiner, nici regele nu vor condamna o femeie tânără, o femeie de neam ales, la un sfârșit atât de brutal, gândul că va avea de înfruntat un proces public e de-ajuns ca să mă facă să mă cutremur și să-mi ascund fața în mâini. Anne n-a zis altceva decât că pâinea de la liturghie e pâine și vinul de la liturghie e vin. Doar n-o s-o țină la închisoare pentru că a spus ceva ce știe toată lumea?

Domnul Dumnezeul nostru a spus „Acesta este trupul meu, acesta este sângele meu”, dar El n-a fost un șarlatan, precum preoții prefăcuți care picură cerneală roșie din rănile statuilor. El a vrut să spună: „Gândiți-vă la Mine când mâncați pâine, gândiți-vă la Mine când beți vin. Mistuiți-mă în inimile voastre”. Liturghia lui Thomas Cranmer arată limpede asta și regele însuși susține interpretarea lui. Noi am publicat-o și poate fi citită în engleză. Atunci de ce să doarmă Anne noaptea asta la Newgate, de ce s-o aștepte un proces și de ce să-i ceară episcopul Londrei să se lepede de convingerile ei, când ea n-a spus decât ceea ce a hotărât însuși regele Angliei?

* * *

Când mă duc în sfârșit la culcare, s-a făcut târziu. Nan a adormit deja pe partea ei de pat. Așternuturile sunt reci, dar nu trimit după slujnică să le încălzească. Mi-e rușine de luxul cearșafurilor moi și al broderiei albe pe alb de sub degetele mele. Mă gândesc la Anne, care stă în așternutul ei de paie, la Thomas, înghesuit într-un pat de campanie pe mare, și îmi zic că eu nu duc lipsă de nimic și, cu toate astea, sunt nefericită, asemenea unui copil răsfățat.

Adorm aproape imediat și aproape imediat visez că urc o scară în spirală dintr-un castel vechi. Nu e unul dintre palatele noastre: e prea friguros și prea umed ca să fie una din reședințele regelui. Mâna mi se sprijină de zidul exterior și sub ferestrele înguste și înalte, ca niște ambrazuri, s-a strâns

apă rece ca gheața. Scara e întunecată, luna aruncă pe ea dungi de lumină în dreptul ferestrelor, treptele sunt tocite și inegale. De-abia văd pe unde pășesc de la o fereastră la alta. Aud o șoaptă la piciorul scării, o voce de bărbat răsunând cu ecou în turn, „Tryphine! Tryphine!”, și scot un icnet slab de spaimă, căci acum știu cine sunt și ce o să descopăr.

Scara ajunge la un palier din piatră din vârful turnului, unde sunt trei uși mici de lemn. Nu vreau să le deschid, nu vreau să intru în odăile din dosul lor, însă șoapta ce-mi poartă numele, „Tryphine!”, șuieră pe scări în urma mea și mă silește să merg mai departe. Prima ușă se deschide cu un mâner în formă de inel, care se mișcă atunci când îl apuc și ridică zăvorul dinăuntru. Nu vreau să mă gândesc cine m-o fi auzit, cine întoarce capul înăuntru și vede zăvorul ridicându-se, dar simt cum ușa cedează sub mâna mea. O împing și o deschid. Văd odăița în lumina lunii, ce pătrunde pe fereastra îngustă. O văd îndeajuns de bine ca să deslușesc o mașinărie care ocupă toată lungimea încăperii.

La început mi se pare că e un fel de război de țesut tapiserii. E o platformă lungă, înălțată, cu doi cilindri mari la fiecare capăt și o pârghie la mijloc. Apoi merg un pic mai aproape și văd că de platformă e legată o femeie cu brațele ridicate deasupra capului, într-o poziție îngrozitor de chinuită, cu picioarele legate de capătul platformei și răsucite în afară, de parcă ar fi rupte. Cineva i-a legat strâns mâinile și labele picioarelor și le-a întins cu pârghia aceea, astfel că rotirea cilindrilor a sporit distanța dintre membre. I s-au scos brațele din articulații, coatele i-au sărit din încheieturi, șoldurile, genunchii și chiar încheieturile gleznelor îi sunt smulse de la locul lor. Durerea cumplită i-a transformat chipul într-o mască albă, dar chiar și așa, tot o recunosc pe Anne Askew. Ies împleticindu-mă din camera de tortură și împing cealaltă ușă. Încăperea următoare e goală și tăcută. Îmi trag răsuflarea, simțindu-mă o clipă ușurată, fiindcă am fost cruțată de vreo altă oroare, apoi simt miros de fum. Din podeaua de scânduri se ridică fum, scândurile devin tot mai fierbinți, iar acum, în viața stranie din vis, sunt eu însămi legată cu mâinile la

spate. Stau în picioare, legată de un stâlp, legată cu lanțuri, ca să nu mă pot mișca, iar picioarele nu-mi mai sunt pe podea, ci calcă agitate pe niște bucăți de lemn pentru foc. Dogoarea e tot mai puternică, simt fum în ochi și în gură și încep să tușesc. Icnesc și îmi simt gâtul pârjolit de fumul fierbinte. Apoi văd un mic pâlpâit, prima flacără ce se înalță din lemnul de sub picioarele mele, și tușesc din nou și dau să mă feresc de foc. „Nu”. zic eu, dar nu pot vorbi din cauza fumului și când trag aer în piept, fierbințeala fumului îmi arde gâtlejul și tușesc, tușesc, tușesc…

— Trezește-te! zice Nan. Trezește-te! Poftim.

Îmi pune în mână o cupă cu bere slabă.

— Trezește-te!

Țin strâns cupa rece, iar mâinile mele le acoperă pe ale ei.

— Nan! Nan!

— Sst! Acum ești trează. Ești în siguranță.

— Am visat-o pe Anne.

Tot mă mai sufoc, de parcă fumul îmi arde încă plămânii.

— Dumnezeu s-o apere și s-o păzească, zice repede Nan. Ce-ai visat?

Limpezimea cumplită a visului începe deja să se risipească.

— Am crezut că am văzut-o… am crezut că am văzut roata…

— Nu există roată la Newgate, zice ferm Nan, care rămâne cu picioarele pe pământ. Și ea nu e o trădătoare de rând, ca să fie trasă pe roată. Femeile nu sunt torturate, iar ea e fiică de nobil. Tatăl ei l-a slujit pe rege. Nimeni nu se poate atinge de ea. Ai avut un vis urât, atâta tot. Nu înseamnă nimic.

— Nu o s-o tragă pe roată? întreb eu, dregându-mi glasul.

— Bineînțeles că nu. Mulți dintre cei de-acolo l-au cunoscut pe tatăl ei, iar soțul ei e un yeoman bogat. O vor ține câteva zile, sperând că o s-o sperie bine, apoi o vor trimite acasă, la bietul ei bărbat, cum au făcut și până acum.

— Nu va fi adusă la judecată?

— A, sigur că vor zice că trebuie să apară în fața juraților și o vor amenința că va fi găsită vinovată. Dar o vor trimite acasă, la soțul ei, iar lui îi vor spune să o bată. Nimeni n-o să

tortureze o doamnă cu un tată nobil și un soț bogat. Nimeni n-o să trimită într-o sală de judecată publică o femeie atât de bună la discuții și polemici.

* * *

În ciuda spuselor lui Nan, nu pot să adorm, iar dimineața le pun pe slujnice să mă ciupească de obraji și să mă pudreze cu roșu, ca să nu par atât de trasă la față. Nu trebuie să semăn cu o femeie care nu poate dormi de frică. Știu că toți curtenii vor fi cu ochii pe mine. Toți au aflat că protejata mea, predicatoarea, e acum la închisoarea Newgate. Trebuie să par absolut nepăsătoare. Îmi conduc doamnele la capelă și apoi la micul dejun, suntem toate vesele și bine dispuse, iar regele însuși, purtat în jilțul lui cu roți, mă întâmpină la ușa ce dă în sala cea mare. Spre uluirea mea, acolo intră țopăind pe ușile mari din față, precum Lazăr cel sculat din mormânt, însuși George Blagge, bărbatul acuzat de erezie, dar eliberat din închisoare, gras și vesel ca întotdeauna și care acum aleargă spre rege ca un prieten întors dintr-o aventură.

Stephen Gardiner e negru de supărare. În spatele lui, *sir* Richard Rich se strâmbă nemulțumit când bărbatul acesta, aruncat în închisoare doar pentru că a venit să asculte predicile din odăile mele, îngenunchează în fața regelui și ridică privirea spre el, arătând un chip radios.

— Porcule! Porcul meu! țipă regele, râzând și aplecându-se în scaun, ca să-l tragă mai aproape, la picioarele lui. Tu ești? Ești teafăr?

George grohăie de bucurie și, drept răspuns, Will Somers grohăie imediat triumfător, de parcă o ciurdă de porci ar sărbători întoarcerea bărbatului. Regele râde în hohote. Până și William Paget își înăbușă un zâmbet.

— Dacă Maiestatea Voastră n-ar fi fost atât de bună cu acest porc, până acum aș fi fost deja fript! croncăne George.

— Afumat ca o șuncă! îi răspunde regele.

Se răsucește în scaun și își mijește ochii spre Stephen Gardiner, zicându-i:

— Oriunde te-ar duce vânătoarea de eretici, cei pe care îi

îndrăgesc sunt scutiți. Există o limită pe care mă aștept să o respecți, Gardiner. Nu uita cine sunt prietenii mei. Niciun prieten de-al meu nu poate fi eretic. A fi îndrăgit de mine înseamnă a fi în sânul bisericii. Eu sunt capul bisericii: nimeni nu poate să mă iubească și să rămână în afara bisericii mele.

Pășesc discret în față și îmi cobor mâna pe umărul soțului meu. Ne uităm amândoi la episcopul care mi-a arestat prietenii, pe yeomanul din garda mea, pe predicatorii mei, pe negustorul meu de cărți și pe fratele medicului meu. Stephen Gardiner coboară ochii sub privirile noastre stăruitoare.

— Îmi cer iertare, zice el. Îmi cer iertare pentru greșeală.

* * *

Asist triumfătoare la această umilire publică a lui Stephen Gardiner și doamnele mele de onoare se bucură alături de mine. George Blagge e primit cu bucurie înapoi la curte în urma cuvintelor prin care regele și-a vestit simpatia față de el și a declarației sale despre protejarea celor ce îl iubesc. Văd în asta un semn liniștitor. Curentul care curgea atât de puternic în sprijinul tradiției și împotriva reformei a încetat și acum își schimbă direcția, împins de o putere nevăzută, precum mareea la flux și la reflux. O fi vorba de atracția lunii, așa cum dau de înțeles noii filosofi. La curte, unde curenții puterii sunt împinși încolo și încoace de capriciile inexpresivului chip ca o lună al regelui, se știe că noi, susținătorii reformei, suntem din nou o maree de primăvară, cu flux înalt și puternic.

— Prin urmare, cum am putea s-o eliberăm pe Anne Askew? le întreb pe Nan și Catherine Brandon. Regele l-a eliberat pe George Blagge din dragoste pentru el. E clar că suntem iar în ascensiune. Cât de repede o putem elibera?

— Crezi că ești îndeajuns de puternică pentru a face ceva? zice Nan.

— Întoarcerea lui George arată că regele a ajuns cât de departe a vrut cu vechii clerici. De-acum noi intrăm iar în grațiile lui, spun eu sigură pe mine. Și, oricum, pentru Anne trebuie să riscăm. Nu poate rămâne la Newgate. Locul acela e

lăcașul bolilor și al ciumei. Trebuie s-o scoatem de-acolo.

— Pot să trimit un om de-al meu care să aibă grijă să stea comod și să fie bine hrănită, zice Catherine. Putem mitui paznicii, ca să-i ducem niște lucruri. Am putea s-o mutăm într-o celulă curată și să-i aducem cărți, mâncare și haine călduroase.

— Așa să faci, aprob eu, dând din cap. Dar cum am putea s-o eliberăm de-acolo?

— Ce zici de vărul nostru Nicholas Throckmorton? El poate merge să stea de vorbă cu ea, propune Nan. Cunoaște legea și e un bun creștin, un susținător al reformei. S-ar putea s-o fi ascultat de multe ori pe Anne ținând predici în odăile tale. El ar putea să se ducă și să vadă ce se poate face, iar noi am putea vorbi cu Joan, soția lui Anthony Denny. Zilele astea Anthony e tot timpul în preajma regelui. El o să afle dacă membrii Consiliului de Coroană vor susține și pe mai departe acuzațiile împotriva ei. El va duce în odaia regelui punerea sub acuzare pentru proces, ca s-o semneze, sau o va semna el însuși peste tiparul cu iscălitura regelui. Tot el va duce scrisoarea regelui pentru jurați dacă regele vrea să dicteze verdictul. *Sir* Anthony știe totul și el îi va spune lui Joan ce se plănuiește.

— Ești sigură că e de partea noastră? o întreb. Ești sigură că e credincios taberei reformei?

Nan face un mic gest cu ambele mâini, ca o femeie care cântărește două pungi.

— În inima lui e de partea reformei, zice ea. Sunt sigură de asta. Dar, la fel ca noi toți, vrea să rămână în grațiile regelui. Nu va face niciun pas care l-ar putea întoarce pe rege împotriva lui. Înainte de orice, e și el un supus lipsit de putere la curtea unui…

— Tiran, șoptește sfidătoare Catherine.

— Rege, o corectează Nan.

— Însă un rege care ne sprijină pe noi, le reamintesc eu.

* * *

Înainte de cină mă duc în apartamentul regelui cu o

încredere renăscută și, când îl găsesc discutând cu nobilii săi despre religie, îmi spun și eu părerea. Am mare grijă să nu par îndrăzneață sau mândră de învățătura mea. Nici nu e greu: cu cât învăț mai multe, cu atât devin mai convinsă că mai am foarte multe de învățat. Dar măcar pot participa la o discuție cu bărbații aceia care s-au apucat de reforma religiei așa cum alții se apucă de trasul cu arcul – pentru a fi pe placul regelui și pentru a-și găsi ceva de făcut.

— Așadar, Tom Seymour nu are soție, remarcă regele în toiul uneia dintre discuțiile noastre. Cine-ar fi crezut?

Când îi aud numele, parcă m-ar fi lovit cineva.

— Maiestatea Voastră...?

— Am spus că Tom Seymour nu are soție, zice el, ridicând glasul, de parcă aș începe să surzesc. Deși i-am dat binecuvântarea pentru căsătorie și cei din familia Howard mi-au spus că se va face curând.

Nu știu ce să spun. În spatele regelui văd chipul indiferent al lui Thomas Howard, duce de Norfolk, tatăl lui Mary, cea care ar fi trebuit să fie mireasa lui Thomas.

— A apărut vreo piedică? întreb încet, ca și cum aș fi oarecum surprinsă.

— Alegerea doamnei, pare-se.

Apoi regele se întoarce spre duce:

— L-a respins? Mă mir că îi îngădui fiicei tale să-și ia asemenea libertăți.

Ducele zâmbește, se înclină și zice pe un ton batjocoritor, care mă face să-mi încleștez dinții de enervare:

— Regret s-o spun, dar nu e o admiratoare a lui Thomas Seymour. Cred că nu are încredere în ideile lui.

Vrea să dea de înțeles că Thomas ar fi eretic.

— Maiestatea Ta... încep eu.

Ducele îndrăznește să îmi taie vorba. Mă opresc din vorbit când îmi dau seama că are impresia că mă poate întrerupe – pe mine, regina Angliei! – și că nimeni nu îi atrage atenția.

— Se știe foarte bine că toți Seymourii sunt în favoarea reformei bisericii, zice Norfolk, sâsâind prin dintele ce-i lipsește în față, ca un șarpe ce este. De la *lady* Anne, care stă

în odăile reginei, până la înălțimea Sa lordul Edward. Toți studiază și citesc cu mare zel. Li se pare că pot să ne învețe pe toți. Eu sunt sigur că ar trebui să fim recunoscători, dar fiica mea e mai legată de vechile obiceiuri. Îi place să se roage în biserica ctitorită de Maiestatea Voastră. Nu vrea nicio schimbare, în afară de cele poruncite de dumneavoastră.

Ducele face o pauză. Ochii lui negri se apleacă repede, de parcă ar fi gata să verse o lacrimă în memoria ginerelui său, iar el adaugă:

— Și l-a iubit sincer pe Henry Fitzroy. Cu toții l-am iubit. Nu poate suporta să-l înlocuiască cu un alt bărbat.

Pomenirea fiului nelegitim al regelui îi stârnește acestuia amintiri duioase.

— Ah, nu vorbi despre el! Nu pot îndura gândul că l-am pierdut. Cel mai frumos băiat!

— Nu-l pot vedea pe Thomas Seymour în locul iubitului nostru Fitzroy, zice ducele tăios. Ar fi o batjocură.

Când îl aud pe bătrân insultându-l pe Thomas și văd că nimeni nu zice o vorbă în apărarea lui, furia mea crește.

— Așa e, nu e un bărbat pe măsura celui care ar fi fost băiatul nostru, încuviințează regele. Nimeni nu e.

* * *

Vărul meu Nicholas Throckmorton se întoarce de la Newgate cu vești bune despre Anne Askew. Anne are mulți susținători în Londra, așa că a primit oră de oră în cămăruță haine călduroase, cărți și bani. Va fi cu siguranță eliberată. Importanța răposatului ei tată și averea soțului ei îi vor fi de mare ajutor. A ținut predici în fața celor mai de vază cetățeni ai Londrei și a conducătorilor orașului și nu a făcut niciun rău: a spus doar ceea ce gândesc mii de oameni. Toată lumea crede că regele a făcut asta doar pentru a-i speria pe susținătorii mai gălăgioși ai reformei, ca să-i reducă la tăcere, și că toți vor fi eliberați fără mare zarvă în următoarele câteva zile, așa cum s-a întâmplat cu Tom Howard și George Blagge.

— Poți să vorbești cu regele? mă întreabă Nicholas. Să-l

rogi să o ierte?

— E într-o dispoziție proastă, îi mărturisesc eu. Iar clericii sunt mereu pe lângă el.

— Dar a trecut într-adevăr de partea noastră?

— Toate hotărârile sale mai recente sunt în sprijinul reformei, dar regele e țâfnos cu toată lumea.

— Nu poți să-l sfătuiești tu, așa cum făceai odinioară?

— O să încerc, promit eu. Însă discuțiile din odaia lui nu mai sunt așa de ușoare ca altădată. Câteodată, când îi vorbesc, simt că nu are răbdare cu mine, iar uneori e limpede că nu mă ascultă.

— Trebuie să-l ții cu mintea la reformă, zice el neliniștit. Acum ești singura de la curte care-o mai poate face. Doctorul Butts a murit, Dumnezeu să-l aibă în grijă. Edward Seymour e plecat, Thomas, fratele lui, e pe mare, iar Cranmer e la palatul lui. Ești singura care a rămas la curte și care îi poate reaminti regelui ce credea cu înfocare cu doar câteva luni în urmă. Știu că e schimbător, dar ideile noastre sunt de fapt ale lui și tu ești singura care-l poate împiedica să se abată de la ele. E un chin, dar la curte nimeni altcineva nu vrea să apere reforma. Toți ne bizuim pe tine.

[30] Palatul Whitehall, Londra, vara anului 1546

E miezul verii și arșița e prea mare ca să stai la Londra. Ar trebui să fim în peregrinare, să mergem de-a lungul luncii verzi a Tamisei, să stăm în palatele frumoase de pe malul ei sau să ne îndreptăm spre coasta de sud și, poate, să mergem la Portsmouth, unde l-aș putea vedea pe Thomas. Dar anul acesta regele nu se teme de ciumă, nu se teme de căldura din oraș. Anul ăsta se teme că moartea îl pândește pe alt drum, că se apropie tot mai tare, ca o tovarășă stabilă.

E prea obosit să plece undeva departe, fie și pentru a fugi de boală. Bietul bătrân nu mai poate nici să călărească, nici să umble, îi e rușine să se lase văzut de oamenii care odinioară se înșirau pe marginile drumului, își scoteau pălăriile și-l ovaționau când trecea. Pe vremuri era cel mai chipeș prinț din întreaga creștinătate. Acum știe că nimeni nu îl poate privi fără să-i fie milă de halul în care a ajuns trupul lui umflat, cu fața rotundă ca o lună.

Prin urmare, cum regele își plânge de milă și e cuprins de groază, suntem nevoiți să rămânem cu toții în arșița orașului, unde străzile înguste duhnesc din pricina mizeriei adunate în canalele de scurgere, iar porcii și vacile răscolesc cu boturile prin mormanele de gunoi care zac pe străzi. Spun că primarul ar trebui să fie mai harnic, că ar trebui să se ocupe de curățenia străzilor și să îi amendeze pe cei ce le murdăresc, dar regele mă privește cu răceală și îmi zice:

— Ai vrea să fii și primarul Londrei, și regină?

Toată lumea e țâfnoasă din cauză că e silită să stea în oraș. În lunile de vară curtenii merg de obicei pe domeniile lor, iar nobililor stăpânitori de la miazănoapte și de la apus le e dor de neveste, de familii, de castelele ridicate pe dealurile verzi și răcoroase din ținuturile lor de baștină. Proasta dispoziție a regelui dă tonul la curte: nimeni nu vrea să stea aici, nimeni nu are voie să plece și toată lumea e posomorâtă.

Mă întâlnesc întâmplător cu Will Somers pe când mă plimb singură pe aleea de verdeață de la poalele zidurilor castelului. Cu inima tulburată de o durere mută, tânjesc după Thomas, îmi fac griji pentru Anne Askew, care e tot arestată, fără a fi judecată sau măcar acuzată de ceva, și îmi doresc ca regele să mă asculte din nou, să vadă în mine prietena și tovarășa lui, așa cum am jurat să-i fiu. Will stă tolănit ca un faun cu membre lungi în umbra străpunsă de pete de lumină, sub un stejar cu coroana bogată dintr-una din grădinițele ascunse privirii de înaltele garduri vii, și când mă vede, își descolăcește picioarele, se ridică, face o reverență, apoi se îndreaptă la loc ca o marionetă.

— Cum îți place arșița, Will? îl întreb.

— Mai mult decât iadul, răspunde el. Sau puneți la îndoială și iadul laolaltă cu toate celelalte, Maiestatea Voastră?

Arunc o privire în jur, dar în afară de noi doi, nu mai e nimeni în grădina împrejmuită.

— Vrei să discuți teologie cu mine?

— Eu nu! exclamă el. Sunteți prea deșteaptă pentru mine. Și nu sunt singurul.

— Nu ești singurul care nu vrea să discute teologie cu mine?

El dă din cap, își pune degetul pe nas și îmi zâmbește radios.

— Cine altcineva nu vrea să discute cu mine?

— Maiestatea Voastră, zice el pe un ton afectat, eu nu sunt decât un bufon. Așa că nu discut cu regele despre biserica lui. Dar dacă aș fi un înțelept (și în fiecare dimineață mă trezesc și-i mulțumesc Domnului că nu sunt), aș fi mort demult. Căci dac-aș fi un înțelept cu convingeri serioase, aș ceda ispitei de a discuta problemele astea importante. Ucigător de importante.

— Maiestății Sale i-au plăcut întotdeauna discuțiile erudite, zic eu apăsat.

— Nu-i mai plac. După părerea mea. Adică după părerea unui bufon, a unui nebun ce nu merită băgat în seamă.

Când dau să deschid gura ca să-l contrazic, Will se ridică încet și cu mare grijă în mâini, rămânând astfel în echilibru, cu picioarele plimbându-i-se alene pe trunchiul copacului.

— Vedeți cât de nebun[17] sunt, remarcă el, stând cu capul în jos.

— Cred că ești mai deștept decât pari, Will, îi zic eu. Însă există niște oameni cumsecade pe care pot să-i scap de primejdie dacă pun o vorbă pentru ei. Am promis că îl voi face pe rege să fie mai statornic în gândire.

— E mai ușor să stai în cap decât să-l faci pe rege să fie statornic, observă Will, care stă acum foarte drept, ca un

[17] Joc de cuvinte în limba engleză, unde cuvântul *fool* înseamnă „prost”, „nebun”, dar și „bufon”.

yeoman din gardă, dar cu capul în jos și cu picioarele în sus. Dacă aș fi în locul dumneavoastră, Maiestate, aș sta în cap alături de mine.

* * *

Vara continuă să fie foarte fierbinte. Noi ne așezăm în fiecare după-amiază lângă ferestrele larg deschise, cu draperiile de la ferestre înmuiate în apă rece, ca să mai răcorească încăperile, și o ascultăm pe una din doamnele de onoare citind din Biblie. După-amiaza merg în cabinetul meu personal, unde obloanele stau închise, ca să mă apere de lumina orbitoare, și mă rog ca regele să se simtă mai bine și să ne elibereze de lehamitea obositoare stârnită de arșița de-afară într-un oraș împuțit, ca să putem pleca în peregrinare. Asemenea unei rândunici care pleacă spre sud, și eu tânjesc după mare, după vânturile sărate ale oceanului, după Thomas.

Apoi, într-o după-amiază, pe când stăm pe bănci, lângă fluviu, încercând să respirăm un pic de aer curat, zăresc corabia familiei Seymour venind pe apă și ancorând la chei. Îmi iau de îndată un aer plictisit și nepăsător.

— O, aia e corabia familiei Seymour? întreb. Și cine e în ea? E Thomas Seymour?

Capul lui Elizabeth țâșnește imediat în sus și copila sare în picioare, punându-și mâinile pavăză la ochi, ca să se apere de strălucirea supărătoare a apei fluviului.

— El e! țipă ea. E *sir* Thomas! Și e și Edward Seymour cu el.

— Soțul meu? întreabă Anne. Ce surpriză. Maiestatea Voastră, îmi dați voie să merg să-l salut?

— Vom merge toate, zic eu.

Ne ridicăm în picioare, lăsând deoparte cărțile și lucrul de mână, și mergem spre chei, unde cei doi frați Seymour se înclină și îmi sărută mâinile, iar apoi Edward se salută cu soția sa.

Abia dacă îl văd. Abia dacă pot să rostesc vorbele ceremonioase de salut. Thomas îmi ia mâna și mi-o atinge ușor cu buzele. Se îndreaptă de spinare, apoi se înclină în fața

celorlalte doamne, îmi oferă brațul. Îl aud spunând ceva despre șederea noastră pe malul fluviului, unde cu siguranță vin adieri pestilențiale. Îl aud zicând ceva despre peregrinarea curții. Nu aud bine din pricina bubuitului din urechi.

— Rămâi mai multă vreme? îl întreb.

Se apleacă spre mine ca să-mi răspundă cu o voce înceată. Dacă m-aș apleca și eu spre el așa cum se apleacă el spre mine, am fi îndeajuns de aproape ca să ne sărutăm. Mă întreb dacă se gândește și el la asta. Apoi știu că se gândește și el la asta.

— Stau aici doar o noapte.

Nu pot nici măcar să aud cuvântul „noapte” fără să mă gândesc cum am face dragoste.

— Ah!

— Am vrut să îi aduc regelui vești despre felul cum am organizat apărarea coastei avându-l și pe Edward lângă mine. Sunt prea puțini de partea noastră la curte. Nu ne putem spune păsul. Neamul Howard și prietenii lor controlează totul.

— Am auzit că nu te mai însori cu Mary Howard.

— Probabil că e un lucru bun, zice el, aruncându-mi un zâmbet fugar.

— Nu aș fi spus nimic. Ar fi fost primită cu bucurie în rândul doamnelor mele de onoare.

— Știu. Am încredere deplină în tine. Dar era ceva în toată treaba asta…

Se întrerupe.

— Mergi încet, zic eu pătimaș.

Deja ne apropiem de prima poartă a palatului și în orice clipă poate să apară cineva care să-l ia de lângă mine.

— Pentru Dumnezeu, hai să stăm o clipă…

— Cei din familia Howard insistau ca ea să vină la curte, îmi zice el. M-au pus să promit că o voi aduce în odăile tale. Nu m-am putut gândi la niciun motiv pentru care și-ar dori asta, în afară de acela de a o pune să te pândească, să te iscodească. M-am îndoit de onestitatea lor, iar ea aproape că nici nu stătea de vorbă cu mine. O înfuria ceva. Mi-a fost clar că o sileau să facă asta. Era foarte supărată.

— Așadar, ești încă liber, zic eu cu dor în glas.

El îmi apasă gingaș mâna care mi se sprijină de brațul lui.

— Voi fi nevoit să mă însor, mă previne el. Ne trebuie o alianță la curte. Ne pierdem trecerea pe lângă rege. Trebuie să avem mai mulți de-ai noștri aici. Am nevoie de o soție care să mă sprijine în fața regelui.

— Eu nu te pot sprijini în fața lui, dar aș...

— Nu. Niciodată. Nu vreau să spui niciodată nimic în favoarea mea. Dar îmi trebuie o soție aici, la curte, care să poată să-mi poarte de grijă.

Mă simt atât de rău, de parcă aș fi tras într-adevăr în piept adierile pestilențiale ale fluviului.

— Tot mai ai de gând să te însori?

— Sunt nevoit să o fac.

Dau din cap. Bineînțeles, e nevoit s-o facă.

— Ți-ai ales o mireasă?

— Doar dacă mi-o vei permite tu.

— Ar fi o mare greșeală să nu ți-o permit. Știu că ai nevoie de o soție. Înțeleg cum stau lucrurile la curte. Voi veni la nunta ta și voi zâmbi.

— Nu e ceva ce mi-aș dori, subliniază el.

— Nici eu, dar voi dansa la petrecerea ta de nuntă.

Aproape am ajuns la intrare. Gărzile salută și deschid ușile.

El trebuie să meargă în odăile regelui și nu o să-l mai văd până la cină. Iar la cină nu o să mă pot uita la el. Și peste o lună, peste câteva săptămâni, se va căsători.

— Cine e alegerea ta? Spune-mi repede.

— Prințesa Elizabeth.

Mă răsucesc și mă uit la fiica mea vitregă, care ne urmează în fruntea doamnelor de onoare, de parcă aș vedea-o pentru prima oară – nu ca pe un copil, ci ca pe o tânără femeie. Are doisprezece ani: e îndeajuns de mare pentru a se logodi. Peste câțiva ani va fi îndeajuns de mare ca să se mărite. Dintr-o singură privire fugară, mi-o închipui în ziua nunții ei, ca mireasă a lui Thomas Seymour, ca tânără soție, ca mamă a copiilor lui. Îmi închipui cum va începe să facă dragoste și cum se va făli cu fericirea ei.

— Elizabeth!

— Sst! Pentru asta e nevoie de încuviințarea regelui, dar dacă o va face, voi deveni ginerele lui. E o partidă strălucită pentru noi.

Așa este. Înțeleg cu o limpezime dureroasă rațiunea ei pentru familia Seymour. Ar fi o partidă strălucită, iar când prințesei Elizabeth i se va spune despre asta, ea se va preface ascultătoare și supusă, dar de fapt va fi încântată. Îl adoră copilărește pe Thomas pentru frumusețea lui oacheșă și aerul său aventuros, iar de-acum o să se creadă îndrăgostită de el, o să vorbească despre el, o să gângurească drăgăstos despre el, o să-și dea aere, iar mie o să-mi piară iubirea pentru ea din cauza geloziei.

— Nu-ți place, observă el.

Scutur din cap, înghițindu-mi ciuda.

— Nu are cum să-mi placă, dar nu mă voi împotrivi. Înțeleg că trebuie s-o faci, Thomas. Ar fi o mare izbândă pentru tine. Și ar întări poziția Seymourilor pe lângă familia regală.

— N-o fac dacă tu zici „Nu”.

Scutur iar din cap. Intrăm pe ușă în holul umbrit de la intrare. Servitorii casei Seymour vin să-și salute stăpânii. Se înclină și o pornim spre sala de audiențe a regelui. Nu mai putem să vorbim și toată lumea se uită la Thomas și comentează despre întoarcerea amiralului la curte.

— Sunt al tău, zice înflăcărat Thomas, cu un glas foarte scăzut. Pentru totdeauna. Știi asta.

Îi dau drumul la mână. El se înclină și se retrage în spate.

— Foarte bine, spun eu.

Știu că trebuie să-și croiască un drum. Știu că Elizabeth e o partidă grozavă pentru el. Știu că ea îl va adora și că el va fi bun cu ea.

— Foarte bine, repet.

* * *

Thomas pleacă a doua zi dimineața, înainte de slujba de la capelă, și nu mai apuc să-l văd.

— Ești bolnavă? mă întreabă Nan. Pari...

— Cum par?

Îmi cercetează chipul palid.

— Trasă, zice ea cu un surâs, folosind un cuvânt din copilărie.

— Sunt nefericită, îi răspund eu într-un moment de sinceritate.

N-o să-i spun mai mult, dar mă simt un pic alinată doar rostind acest singur cuvânt adevărat. Dorul de Thomas e ca o durere fizică. Nu știu cum o să îndur când o să-l văd căsătorit cu altcineva. Când mi-l închipui împreună cu Elizabeth, mi se agită stomacul, de parcă aș fi otrăvită de gelozie.

Nan nici măcar nu mă întreabă de ce sunt nefericită. Nu sunt prima soție de rege pe care a văzut-o pierzându-și culoarea din obraji din cauza încordării care macină o regină.

* * *

În mai toate serile, înainte de cină, sunt chemată în odăile regelui pentru a asculta dezbaterile de-acolo. Adesea spun ce gândesc și întotdeauna îi reamintesc regelui că de fapt cauza reformei e cauza lui, e ceva pornit de el, în înțelepciunea sa, iar poporul îl proslăvește pentru că a adus reforma în Anglia.

Însă îmi dau seama, după tăcerea de gheață care îmi întâmpină vorbele, că regele e departe de a fi de acord cu mine. Plănuiește ceva, dar nu discută cu mine despre asta. Nu aflu nimic până în prima săptămână din iulie, când Consiliul de Coroană anunță o lege care incriminează posesia unei Biblii în engleză în traducerea lui William Tyndale sau în cea a lui Miles Coverdale.

Asta e o nebunie. Nu are niciun înțeles. Miles Coverdale a tradus și a îmbunătățit Biblia lui Tyndale la indicațiile regelui, iar traducerea a fost publicată sub numele de Marea Biblie, Biblia regelui, darul său pentru credincioși. Aceasta este Biblia pe care regele a dăruit-o poporului său cu doar șapte ani în urmă. Toți cei care și-au putut permite au câte una. Ar fi fost o lipsă de loialitate să nu aibă una în casă. Fiecare biserică parohială a primit câte o Biblie, cu porunca să o lase la vedere. Este cea mai bună traducere în limba engleză și se

află în toate bibliotecile din Anglia. Acum, peste noapte, deținerea ei devine infracțiune. Este o schimbare atât de mare, încât totul este întors cu susul în jos.

Când mă întorc grăbită în odăile personale și o găsesc pe Nan împachetând cărțile mele prețioase, ilustrate și minunat legate în pânză aspră, și legând cu funii un cufăr, gândul îmi fuge la Will Somers stând în cap.

— Nu putem să le aruncăm așa, pur și simplu! zic eu.

— Trebuie trimise de-aici.

— Unde ai de gând să le trimiți? o întreb.

— În Kendal, răspunde ea, rostind numele casei noastre părintești. Cât mai departe de-aici.

— Casa aia abia mai stă în picioare!

— Atunci n-o să caute acolo.

— Ai luat Biblia mea?

— Și însemnările tale, și Bibliile lui Catherine Brandon, Anne Seymour, Joan Denny și *lady* Dudley. Legea asta nouă ne-a luat pe nepregătite. Regele ne-a transformat în răufăcători pe toți așa, peste noapte.

— Dar de ce? vreau eu să știu, gata să plâng de furie. De ce să scoată în afara legii propria sa Biblie? Biblia regelui! Cum să fie ilegal să ai o Biblie? Dumnezeu a dăruit Cuvântul poporului său! Cum poate regele să-l ia înapoi?

— Chiar așa, zice ea. Gândește-te. De ce ar face regele o răufăcătoare din propria lui soție?

O iau de mâini, făcând-o să înceteze cu legatul nodurilor pe cufăr, și îngenunchez lângă ea.

— Nan, tu ai fost toată viața la curte. Eu sunt o Parr din Kendal, crescută în Lincoln. Sunt o femeie fără ascunzișuri, venită din nord. Nu-mi vorbi în cimilituri.

— Asta nu e o cimilitură, zice ea cu un umor amar. Soțul tău a adoptat o lege care te transformă într-o răufăcătoare bună de ars pe rug. De ce ar face așa ceva?

— Vrea să scape de mine? spun eu într-un târziu.

Ea tace.

— Vrei să spui că legea asta nouă e îndreptată împotriva mea, fiindcă nu pot să mă prindă cu nimic altceva? Dai de

înțeles că au scos Biblia în afara legii doar pentru ca să facă din mine și din doamnele mele niște răufăcătoare? Ca să poată să se ridice împotriva noastră și să ne acuze de erezie? Pentru că așa ceva e ridicol.

Nu îi pot citi expresia de pe chip – Nan nu mai seamănă cu ea însăși – și atunci îmi dau seama că îi e frică. Gura i se mișcă de parcă n-ar putea vorbi, iar fruntea îi e leoarcă de transpirație.

— El ți-a pus gând rău, asta-i tot ce pot să zic. Așa face întotdeauna. Ți-a pus gând rău, Kat, și nu știu cum să te scap. Împachetez Biblii și ard hârtii, dar ei știu că citești și scrii, așa că mi-o iau înainte și schimbă legea. Nu pot să mă asigur că mai respecți legea, fiindcă ei o schimbă mai repede decât putem noi s-o respectăm. Nu știu cum să te scap. Ți-am jurat că vei trăi mai mult decât el, iar acum sănătatea lui e tot mai șubredă, însă el ți-a pus gând rău, exact așa cum…

Îi las mâinile și mă ghemuiesc pe călcâie.

— Exact așa cum… ce?

— Exact așa cum a făcut cu celelalte două.

Înnoadă funiile în jurul cufărului, apoi se duce la ușă și își strigă servitorul, un om care e în familia noastră de când ne știm. Arată spre cutii și îi poruncește să le ia imediat, să nu le arate nimănui și să le ducă acasă, la Kendal, în Westmorland. În timp ce mă uit la el cum ridică prima cutie, îmi dau seama că tânjesc să merg cu el pe dealurile acelea sălbatice.

— Dacă o să vrea, o să-l aresteze în satul Islington, spun eu când bărbatul ia cufărul pe umeri și pleacă. N-o să se îndepărteze de oraș mai mult de-o zi călare.

— Știu, zice Nan pe un ton sec. Dar nu știu ce altceva să fac.

Mă uit la sora mea, care a slujit șase dintre reginele lui Henric și a îngropat patru.

— Chiar crezi că face asta ca să mă prindă în capcană? Că s-a întors cu totul împotriva mea?

Nan nu răspunde. Întoarce spre mine aceeași față lipsită de expresie pe care îmi imaginez că i-a arătat-o și micuței Kitty Howard când ea țipa că n-a greșit cu nimic, și lui Anne Boleyn

când aceasta jura că vorbele o vor ajuta să scape cu viață.

— Nu știu. Dumnezeu să ne ajute pe toți, Kateryn, căci eu zău că nu știu.

[31] Palatul Hampton Court, vara anului 1546

Sănătatea regelui se înrăutățește și asta îl amărăște tot mai mult. Încuviințează să mutăm curtea la Hampton Court, departe de arșița insuportabilă a orașului și de primejdia bolilor, dar nu iese nici în grădină, nici la plimbare cu barca pe fluviu, nici măcar la liturghie, în frumoasa capelă din palat. Mi se spune că vrea să se odihnească netulburat în odaia lui și să stea de vorbă cu sfetnicii. Nu vrea să vină la cină, nu vrea să mă viziteze în odaia mea, nu e nevoie să merg în a lui. S-a izolat, m-a dat la o parte, exact așa cum a dat-o la o parte pe Kitty Howard atunci când curtenii o asigurau că regele e bolnav, dar el se încuiase de fapt în odaie chiar aici, în acest palat, în Hampton Court, unde cugeta la greșelile ei și plănuia procesul al cărui rezultat l-a aranjat dinainte și execuția pe care urma s-o poruncească.

Dar, întocmai ca Anne Boleyn, care asista la turniruri, cine și sărbători de Armindeni, deși știa că ceva e în neregulă, și eu trebuie să apar înaintea curții. Nu mă pot retrage, cum face regele. Stau în încăperile mele cu colivii și îmi hrănesc păsărelele, uitându-mă la flecăreala lor fără griji și la sârguința cu care își curăță penele, când bate la ușă William Harper, copistul meu.

— Poți să intri, îi spun. Intră și închide ușa. Am două păsări care zboară libere și nu vreau să iasă cumva de-aici.

Se ferește când un canar trece pieziș peste capul lui și se oprește pe mâna mea întinsă.

— Ce e, William? întreb absentă, rupând o prăjitură cu

seminţe şi întinzându-i-o frumoasei păsăruici. Vorbeşte. Trebuie să părăsesc această mică frumuseţe ca să merg să mă îmbrac pentru cină.

El aruncă o privire spre Nan şi Anne Seymour, care stau aşezate una lângă alta în locul de la fereastră, deloc mişcate de încântătoarele mele păsăruici.

— Îmi permiteţi să vă vorbesc personal?

— De ce? zice cu hotărâre Nan. Maiestatea Sa trebuie să meargă la cină. Poţi să-mi spui mie despre ce e vorba.

El clatină din cap şi mă priveşte rugător.

— Ei, luaţi-o înainte şi alegeţi-mi bijuteriile şi o bonetă, le zic eu nerăbdătoare. Vin într-o clipă.

Eu şi copistul aşteptăm ca uşa să se închidă în urma lor. Mă întorc spre el. E un bărbat serios, educat la mănăstire şi cu o mare dragoste pentru vechile obiceiuri. Probabil că a privit cu o spaimă pioasă jumătate din cărţile aflate în dulapul meu, căci nu preţuieşte deloc noua învăţătură. Îl ţin în slujba mea pentru că e un mare cărturar, traduce minunat şi are un scris frumos. Când vreau să trimit o scrisoare în latină, e în stare să o traducă şi să o copieze dintr-o singură ciornă, cu un scris cursiv şi frumos, foarte caligrafic. Nu şi-a exprimat niciodată nemulţumirea faţă de nimic din ce au spus predicatorii în odăile mele, dar o dată sau de două ori l-am văzut plecând capul şi rostind o rugăciune tăcută, ca un călugăr uluit într-o şcoală laică.

— Poftim! Nu te mai poate auzi nimeni, doar eu şi păsările, iar ele nu zic nimic – în afară de papagal, care blestemă de mama focului, dar numai în spaniolă. Ce e, William?

— Am venit să vă previn, Maiestatea Voastră, zice el grav. Mă tem că duşmanii dumneavoastră vă vorbesc de rău.

— Ştiu asta, îi răspund eu scurt. Îţi mulţumesc pentru grijă, William, dar deja ştiu asta.

— Omul episcopului Gardiner a venit la mine şi mi-a cerut să scotocesc în dulapul dumneavoastră după hârtii, şopteşte el repede. A zis că voi fi răsplătit dacă voi copia în taină orice găsesc şi-i voi duce hârtiile. Maiestatea Voastră, cred că strânge dovezi împotriva dumneavoastră.

Păsăruica mă gâdilă în palmă când își mișcă picioarele și ciugulește firimiturile. Nu m-am așteptat la acest avertisment din partea lui William. N-am crezut că vor îndrăzni să meargă atât de departe. Văd că expresia mea uimită se oglindește pe chipul lui tulburat.

— Ești sigur că era omul episcopului?

— Da, mi-a spus că trebuie să le ducă episcopului. Nici vorbă să mă înșel.

Îi întorc spatele și mă duc la fereastră, cu canarul cu aripi galbene agățându-se de degetul meu întins. E o zi frumoasă de vară, soarele tocmai apune, lăsându-se în jos pe după coșurile înalte din cărămidă roșie, iar lăstunii și rândunelele se rotesc prin jurul lor. Dacă episcopul Gardiner e gata să riște chiar atât de mult încât să-l pună pe unul dintre slujitorii mei să-mi fure hârtiile, atunci probabil că e foarte convins că poate strânge suficiente dovezi împotriva mea ca să mă poată acuza în fața regelui. Și, probabil, e foarte sigur că o plângere de-a mea adresată regelui nu va declanșa o furtună asupra lui. Probabil e foarte convins că va găsi ceva care să-mi dovedească vinovăția. Sau, mai rău, poate că are deja dovezi împotriva mea și aceasta este ultima etapă a unei cercetări secrete: găsirea documentelor care să-i sprijine minciunile.

— Urmau să fie duse episcopului? Ești sigur de asta? Nu regelui?

Chipul lui e palid de teamă.

— Asta nu mi s-a spus, Maiestatea Voastră. Dar mi-a spus-o clar și foarte plin de sine: trebuie să vă cercetez toate hârtiile și să îi duc orice găsesc. A zis să copiez și titlurile cărților de-aici și să mă uit după Noul Testament. A zis că știe că aveți mai multe.

— Nu am nimic aici, zic eu tăios.

— Știu. Știu că ați trimis totul, biblioteca dumneavoastră frumoasă și toate hârtiile pe care le aveați. I-am spus că nu e nimic aici, dar el a zis să caut oricum. Știa că aveți o bibliotecă pentru studiile dumneavoastră. A zis că ei nu cred că ați fi în stare să vă despărțiți de cărți și că ele sunt ascunse

undeva în odăile Maiestății Voastre.
— A fost foarte corect și onorabil din partea ta să-mi spui asta, îi zic eu. Voi avea grijă să fii răsplătit, William.
Copistul lasă capul în jos.
— Nu umblu după nicio răsplată.
— Vrei să te duci la omul ăsta și să-i spui că ai căutat și că nu am nimic?
— Da.
Îi întind mâna, iar când el se apleacă să mi-o sărute, văd că degetele îmi tremură și că păsăruica de pe cealaltă mână se clatină și mi se agață de degetul mare.
— Nici măcar nu gândești ca mine, William. Ești un om foarte bun, de vreme ce mă aperi, deși nici măcar nu suntem de aceeași părere.
— S-ar putea să nu fim de aceeași părere, Maiestatea Voastră, dar eu cred că ar trebui să fiți liberă să gândiți, să scrieți și să studiați, zice el. Chiar dacă sunteți femeie. Chiar dacă ascultați predici rostite de o femeie.
— Dumnezeu să te binecuvânteze, William, în orice limbă vrea El, fie că o face printr-un preot sau prin inima ta bună.
El se înclină.
— Iar predicatoarea... zice el foarte încet.
Mă întorc din ușă.
— Doamna Askew?
— Au mutat-o de la Newgate.
Simt o ușurare imensă.
— O! Domnul fie lăudat! țip eu. A fost eliberată?
— Nu. Nu, Dumnezeu să o ajute. Au dus-o în Turn.
Își dă seama că înțeleg ce a zis și urmează un moment de tăcere deplină. Nu au eliberat-o, nu au dat-o în paza soțului ei, n-au trimis-o la el, ca să liniștească lucrurile. Nu, au mutat-o din închisoarea unde se țin răufăcătorii de rând în închisoarea unde stau cei acuzați de înaltă trădare și de erezie, lângă Dealul Turnului, pe care sunt spânzurați vinovații, nu departe de piața de carne de la Smithfield, unde sunt arși pe rug ereticii.
Mă întorc spre fereastra din spatele meu, ridic zăvorul și o

deschid. William arată spre coliviile deschise, spre papagalul cocoțat pe stinghia lui:

— Maiestatea Voastră! Maiestatea Voastră, aveți grijă…

Ridic canarul micuț spre fereastra deschisă, ca să poată vedea cerul albastru.

— Pot să plece, William, pot să plece toate. De fapt ar face mai bine să plece. Nu știu cât timp voi mai fi aici, ca să am grijă de ele.

* * *

Doamnele mă îmbracă într-o tăcere desăvârșită, întinzându-mi lucrurile fără să scoată o vorbă, într-o coregrafie bine exersată. Nu știu cum să ajung la Anne Askew, în spatele zidurilor groase de piatră ale Turnului. Acolo e închisoarea dușmanilor care vor sta închiși cu anii, a celor mai mari trădători, a răufăcătorilor ce nu trebuie să aibă nici cea mai mică șansă de scăpare. Pentru un om arestat, a trece prin zăgazul de acolo, ascuns de ochii celor din oraș și ai tuturor celor ce s-ar putea ridica să-l apere, e același lucru cu a pluti pe râul Lethe – spre uitarea deplină.

Cel mai tare mă tem pentru Anne fiindcă nu pot pricepe de ce au mutat-o de la Newgate în Turn. A fost acuzată de erezie. A fost interogată de Consiliul de Coroană. Atunci de ce nu o lasă la Newgate până când o vor judeca sau o vor ierta și o vor trimite acasă? De ce s-o mute în Turn? Ce rost are? Și cine a poruncit așa ceva?

Nan se apropie și face o reverență în timp ce Catherine stă în spatele meu și îmi prinde colierul. Neprețuitele safire sunt grele și reci pe gâtul meu. Mă fac să tremur.

— Ce e, Nan?

— E vorba de Bette, zice ea, numind-o pe una dintre slujnicele mele mai tinere.

— Ce-i cu ea? întreb scurt.

— Mi-a scris mama ei și m-a rugat să o trimitem acasă, răspunde ea. Mi-am permis să-i spun că poate să plece.

— E bolnavă?

Nan scutură din cap cu gura strânsă, de parcă ar vrea să

spună mai multe, dar e furioasă.

— Atunci care e problema cu ea?

Urmează o tăcere stânjenitoare.

— Tatăl ei e unul dintre arendașii episcopului Gardiner, spune Catherine Brandon.

Îmi trebuie o clipă ca să pricep.

— Crezi că episcopul i-a sfătuit pe părinții lui Bette să o scoată din slujba mea?

Nan dă din cap că da. Catherine face o reverență și iese din cameră, ca să mă aștepte afară.

— El n-ar recunoaște-o niciodată, zice Nan. Așa că nu are rost să îl întrebi direct.

— Dar de ce m-ar părăsi Bette? Chiar dacă așa a sfătuit-o episcopul.

— Am mai văzut asta, zice Nan. Când Kitty Howard a fost pusă sub acuzare, slujnicele mai tinere, cele care nu au fost silite să rămână pentru a depune mărturie, au găsit toate felurite motive să plece acasă. Curtea s-a micșorat ca pânzeturile după o zi de spălat. Tot așa s-a întâmplat și când regele s-a întors împotriva reginei Anne. Toți cei din familia Boleyn au dispărut peste noapte.

— Eu nu sunt precum Kitty Howard! exclam, cuprinsă brusc de mânie. Sunt a șasea soție, a șasea soție disprețuită, nu a cincea soție vinovată. Tot ce-am făcut eu a fost să studiez și să ascult predicatori. Ea a fost adulteră sau poate chiar bigamă și târfă! Nicio mamă nu și-ar lăsa fiica în slujba unei astfel de tinere! Orice mamă s-ar îngrijora de moravurile de la o asemenea curte! Dar despre curtea mea toți zic că e cea mai virtuoasă din creștinătate! De ce nu și-ar lăsa cineva fiica în slujba mea?

— Slujnicele lui Kitty au plecat în zilele dinaintea arestării ei, zice potolită Nan, fără să-mi ia în seamă mânia. Nu pentru că era ușuratică, ci pentru că era condamnată. Nimeni nu vrea să stea la curtea unei regine în declin.

— O regină în declin? repet eu.

Aud cuvintele: parcă ar fi vorba de o cometă, de ceva de pe

cerul nopții. O regină în declin.[18]

— William mi-a spus c-ai deschis fereastra și ai lăsat păsările să zboare, spune Nan.

— Da.

— O să merg să o închid la loc și o să le chem înapoi dacă pot. N-are rost să arătăm că ne e frică.

— Nu mi-e frică! mint eu.

— Ar trebui să-ți fie.

* * *

Când intru la cină în fruntea doamnelor mele, mă uit în jur, de parcă m-aș teme că și curtea o să dispară. Dar nu văd să lipsească nimeni. Toți sunt acolo, pe locurile lor obișnuite. Cei care cred în reformă nu par să simtă că de-acum ar fi în pericol, ci doar cei din casa mea, cei care îmi sunt apropiați. Toată lumea se înclină adânc, respectuos, când trec. Seara nu pare cu nimic deosebită de oricare alta. Locul regelui e pregătit, baldachinul cu blazonul regal atârnă deasupra jilțului său întărit, servitorii se înclină când intră în sală și prezintă cele mai rafinate mâncăruri înspre tronul lui gol, după cum o cere ritualul. Dar regele va cina în odăile lui, împreună cu noul său cerc de favoriți: episcopul Stephen Gardiner, lordul cancelar Thomas Wriothesley, *sir* Richard Rich, *sir* Anthony Denny și William Paget. Când cina se va termina, pot să părăsesc sala cea mare și să stau cu regele în odaia lui personală, dar până atunci cineva trebuie să șadă în capul mesei. Curtea are nevoie de un monarh, iar prințesele au nevoie de un părinte care să mănânce cu ele.

Privirea mea se plimbă prin sală. Bag de seamă că la familia Seymour a rămas un loc gol în capul mesei. Arunc o privire spre Anne.

— Edward vine acasă? o întreb.

— Dumnezeule, ce mi-aș dori să fie aici! zice ea direct. Dar

---

[18] Joc de cuvinte în limba engleză, pornind de la sintagma *falling queen* (literal, „regină căzătoare”), care trimite la *falling star* („stea căzătoare”).

nu îl aștept. Nu îndrăznește să plece din Boulogne, fiindcă atunci orașul ar cădea cât ai clipi.

Îmi urmărește privirea și adaugă:

— Locul ăla e pentru Thomas.

— Da?

— A venit să-l vadă pe rege. Nu pot s-o scoată pe Mary Rose din apă. Acum încearcă o metodă nouă: pompează apa din corabie acolo, pe fundul oceanului.

— Zău?

Thomas intră în sala cea mare, se înclină către tronul gol, apoi spre mine și spre prințese. Îi face cu ochiul lui Elizabeth și își ocupă locul în capul mesei familiei Seymour. Trimit mâncăruri la el, la ducele de Norfolk și la lordul Lisle, ca să nu favorizez pe nimeni. Nu mă uit drept spre Thomas, dar văd că e bronzat ca un țăran, iar pielea de la tâmple îi e ridată de cât a mijit ochii în soare. Arată bine. Are o haină de catifea nouă, bordo, culoarea mea preferată. De la bucătărie vin zeci de feluri de mâncare și trompetiștii îl anunță cu zgomot pe fiecare. Iau câte o porție mică din tot ce mi se aduce și mă întreb cât e ora acum și dacă el va veni la mine după cină.

Durează o veșnicie până se termine ospățul, după care curtenii se ridică de la mese și bărbații se preumblă prin sală, discută unii cu alții și le abordează pe doamne. Unii se așază să joace cărți sau alte jocuri, muzicanții cântă și câțiva curteni încep să danseze. În seara asta nu avem niciun fel de spectacol sau distracție organizată, așa că eu cobor de pe podium și-mi croiesc încet drum spre odăile regelui, oprindu-mă când și când să schimb câte o vorbă cu lumea pe măsură ce înaintez.

Thomas apare lângă mine și se înclină.

— Bună seara, Maiestatea Voastră.

— Bună seara, *sir* Thomas. Cumnata ta mi-a spus că ai vorbit cu regele despre Mary Rose.

El dă din cap că da.

— Trebuia să-i spun Maiestății Sale că am încercat să o ridicăm la suprafață, dar e înțepenită zdravăn pe fundul mării. Vom încerca iarăși, cu mai multe vase și mai multe funii. Voi

trimite înotători în adânc, ca să încerce să îi etanșeze puntea și să pompeze apa afară din ea. Cred că e posibil.

— Sper. A fost o pierdere groaznică.

— Te duci să-l vezi pe rege? întreabă el cu un glas foarte scăzut.

— Mă duc în fiecare seară.

— Pare foarte nemulțumit.

— Știu.

— I-am spus că, de vreme ce căsătoria mea cu Mary Howard nu se va duce la capăt, sunt în continuare în căutarea unei soții.

Am grijă să nu ridic privirea spre el. Întinde brațul. Îmi pun degetele pe el. Îi simt forța antebrațului, dar nu strâng. Merg alături de el, iar pașii noștri au același ritm. Dacă m-aș apropia un pic, obrazul meu i-ar atinge umărul. Nu mă apropii.

— I-ai spus că aspiri la prințesa Elizabeth?

— Nu. Nu avea chef de conversație.

Dau din cap.

— Știi, refuzul lui Mary Howard a avut totuși ceva ce nu înțeleg, zice el încet. Toată familia Norfolk, fiul cel mare, Henry Howard, ba chiar și bătrânul duce, toți erau de acord. *Lady* Mary a fost cea care a refuzat.

— Nu-mi vine să cred că un asemenea tată i-ar permite fiicei lui să facă așa cum vrea ea.

— Nu, zice el. Asta e drept. Ar fi trebuit să se lupte ca o pisică sălbatică pentru a se pune împotriva tatălui și fratelui ei – în același timp. Ar fi trebuit să îi înfrunte fățiș. Nu are sens. Știu că Mary nu mă antipatizează și că era o partidă bună. Trebuie să fi fost ceva legat de termenii căsătoriei, ceva ce să i se fi părut absolut inacceptabil.

— Cât de inacceptabil?

— De nesuportat. De neimaginat. Ceva demn de dispreț.

— Dar ce-ar putea fi așa de grav? Doar nu știe nimic rău de tine, așa-i?

Zâmbetul lui șiret lucește slab.

— Nimic chiar atât de grav, Maiestatea Voastră.

— Și totuși ești sigur că ea a fost cea care a refuzat? A refuzat categoric?

— Speram că, poate, știi tu.

Clatin din cap.

— Sunt înconjurată de taine și griji, îi zic. Predicatorii care au vorbit în odăile mele sunt arestați, cărțile pe care regele mi le-a dăruit ca să le citesc sunt interzise, ba chiar a devenit ilegal să ai Biblia regelui, iar prietena mea Anne Askew a fost mutată din închisoarea Newgate în Turn. Doamnele de onoare o șterg din odăile mele.

Zâmbesc și adaug:

— În după-amiaza asta mi-am lăsat păsările să plece.

El aruncă o privire în jur și îi zâmbește unui cunoscut, luându-și un aer vesel.

— Asta e foarte rău.

— Știu.

— Nu poți să vorbești cu regele? Un singur cuvânt din partea lui te-ar pune iar în drepturi.

— O să-i vorbesc în seara asta. Dacă e în toane bune.

— Singura ta apărare e dragostea lui pentru tine. Te mai iubește, așa-i?

Fac un gest slab, foarte slab, de tăgăduială.

— Thomas, nu știu dacă a iubit vreodată pe cineva. Nu știu dacă e în stare.

* * *

Eu și Thomas străbatem sala de audiențe a regelui, plină cu petiționari, avocați, medici și linge-blide care ne urmăresc pașii, măsurându-ne încrederea pe măsură ce înaintăm. Thomas se oprește la ușa cabinetului privat al regelui.

— Nu suport să te părăsesc aici, zice el amărât.

Sute de oameni ne privesc. Eu îi zâmbesc rece și îi întind mâna. El se înclină și îmi atinge degetele cu buzele lui calde.

— Ești o femeie de o inteligență sclipitoare, zice încet. Ai citit și ai cugetat mai mult decât majoritatea bărbaților de aici. Ești o femeie iubitoare, crezi în Dumnezeu și îi vorbești cu mult mai multă înflăcărare și sinceritate decât o vor face ei

vreodată. Sunt sigur că îi poți explica totul regelui. Ești cea mai frumoasă femeie de la curte și, cu siguranță, cea mai atrăgătoare. Poți să îi aprinzi iar dragostea pentru tine.

Se înclină ceremonios, iar eu mă întorc pe călcâie și intru în odăile regelui.

* * *

Ei sunt în toiul unei discuții despre capele votive și mănăstiri. Spre uluirea mea mută, îmi dau seama că se pun de acord câte lăcașuri de cult – închise cu mari costuri și dureri – ar putea fi deschise și repuse iar în drepturi. Episcopul Gardiner crede că ne trebuie mănăstiri în fiecare oraș, ca să păstrăm liniștea în țară și să-i oferim poporului mângâierea și alinarea credinței. Piețele depravate care făceau negoț cu frica și superstiția și pe care regele a făcut bine că le-a închis urmează acum să fie deschise iar, de parcă nici n-ar fi existat vreodată o reformă în Anglia. Și ele o să înceapă iar vânzările de minciuni pentru propriul lor profit. Când intru, Stephen Gardiner tocmai propune să se deschidă iar niște altare și să se refacă niște itinerare de pelerinaj. Sugerează cu viclenie că ele și-ar putea plăti dările direct către coroană, nu către biserică – de parcă asta le-ar face sfinte. Zice că lucrarea Domnului se poate face și scoțând un profit din asta. Mă așez în liniște lângă Henric, îmi împreunez mâinile în poală și ascult cum ticălosul ăsta propune să aducem înapoi în țară superstițiile și păgânismul, pentru ca bietul popor să poată fi jefuit de cei bogați.

Însă am grijă să nu spun nimic. Abia atunci când discuția ajunge la liturghia lui Cranmer, vorbesc în apărarea versiunii reformate. Regele l-a însărcinat pe Thomas Cranmer să o traducă din latină în engleză. Regele însuși a lucrat la ea, iar eu am stat alături de el, am citit și recitit traducerea în engleză, am comparat-o cu originalul în latină, am verificat să nu apară greșeli de copiere când a venit înapoi de la tipar, am scris propriile mele traduceri. Sugerez cu un glas scăzut că lucrarea lui Cranmer e bună și că ar trebui folosită în țară, însă apoi mă înflăcărez și susțin că e mai mult decât bună, că

e minunată, chiar sfântă. Regele zâmbește și dă din cap, ca și cum ar fi de acord cu mine, iar eu mă simt încurajată. Spun că oamenii ar trebui să aibă dreptul să îi vorbească direct lui Dumnezeu în biserică, iar legătura lor cu Dumnezeu nu ar trebui mijlocită de preot și nu ar trebui să se facă într-o limbă pe care ei nu o înțeleg. Așa cum regele e părintele poporului, și Dumnezeu e părintele regelui. Legătura dintre rege și popor este întocmai precum comuniunea dintre popor și Dumnezeu: ar trebui să fie limpede, deschisă și directă. Cum altfel să existe un rege onorabil? Cum altfel să existe un Dumnezeu iubitor?

În inima mea știu că ăsta e adevărul. Știu că și regele crede asta. A făcut foarte mult pentru alungarea papistășiei și păgânismului din țară, pentru apropierea poporului său de înțelegerea adevărată a credinței. Uit să îndulcesc fiecare frază cu laude adresate lui și vorbesc cu sinceritate și patimă. Apoi îmi dau seama că fața regelui s-a întunecat de supărare și că Stephen Gardiner stă cu privirea plecată, ascunzându-și un zâmbet, fără să se uite în ochii mei strălucitori. Am vorbit prea înflăcărat, prea inteligent. Nimănui nu-i place o femeie inteligentă și înflăcărată.

Încerc să mă retrag.

— Poate că ești obosit. Așa că o să-ți spun noapte bună.

— Sunt obosit, încuviințează el. Sunt obosit și sunt bătrân și e minunat că la bătrânețe sunt învățat de soția mea.

Fac o reverență foarte adâncă, aplecându-mă în față, pentru ca el să mi se poată uita în decolteul rochiei. Îi simt privirea stăruindu-mi pe sâni și zic:

— N-aș putea să te învăț niciodată ceva, Maiestatea Ta. Ești cu mult mai înțelept decât mine.

— Am mai auzit eu toate astea, zice el țâfnos. Am mai avut soții care au crezut că știu mai multe decât mine.

Mă îmbujorez.

— Sunt sigură că niciuna dintre ele nu te-a iubit la fel de mult ca mine, îi șoptesc, aplecându-mă ca să-l sărut pe obraz.

Șovăi din cauza mirosurilor: duhoarea ca de carne stricată a piciorului său cangrenat, mirosul dulce și grețos de

transpirație veche și de piele bătrână, răsuflarea urât mirositoare a gurii lui, flatulența lui constipată. Îmi țin răsuflarea și îmi pun mâna rece pe fața lui fierbinte.

— Domnul să te binecuvânteze, Maiestatea Ta, mărite soț, zic eu duios. Îți urez noapte bună.

— Noapte bună, Kateryn Parr, spune el, mușcând cuvintele. Nu ți se pare ciudat că toate înaintașele tale își spuneau pe nume: regina Katherine sau regina Anne sau regina Jane, Dumnezeu s-o binecuvânteze? Dar tu îți spui Kateryn Parr. Te semnezi Kateryn, regina KP. „P” de la Parr.

Sunt atât de uimită de această provocare ridicolă, încât răspund fără să mă gândesc:

— Sunt eu însămi! Sunt Kateryn Parr. Sunt fiica tatălui meu, sunt educată de mama mea. Cum altfel să îmi spun, dacă nu după numele meu?

El se uită la Stephen Gardiner – care își folosește numele și titlul fără probleme – și dau din cap unul către altul, de parcă aș fi dezvăluit ceva ce bănuiau de multă vreme.

— Ce e rău în asta? întreb.

El nici măcar nu-mi răspunde, ci doar flutură mâna, făcându-mi semn să plec.

* * *

Dimineața, când mă trezesc, cabinetul privat de lângă iatacul meu e nefiresc de tăcut. De obicei e plin de zumzetul scăzut, liniștitor, al doamnelor de onoare care vin să-și înceapă ziua alături de mine și apoi aud ciocănitul la ușă al slujnicei din ziua aceea, care vine să-mi aducă apă caldă. În timp ce eu mă dau jos din pat și mă spăl pe față și pe mâini cu apă caldă într-un vas de aur, doamnele îmi aduc rochiile din garderoba reginei, ca să aleg ce voi purta, laolaltă cu mânecile, corsajul, boneta și bijuteriile. Îmi aduc și ceva de mâncare, dar eu nu mănânc și nu beau nimic până nu ne întoarcem de la liturghie, căci, la fel ca toată lumea, acum nu mai știu sigur dacă trebuie sau nu să postim înainte de liturghie. Ar putea fi considerat un ritual fără sens, dar e posibil ca Gardiner să-l fi impus iar la curte ca obicei sfânt. Nu

știu sigur. Faptul că eu – o regină în propria mea odaie – nu știu dacă am voie sau nu să mănânc o chiflă de pâine arată cât de ridicole au ajuns vremurile. E absurd.

Absurd – și totuși în dimineața asta nu îl aud pe băiatul de la brutărie, care aduce pâine de la bucătărie. Dincolo, în cabinetul meu privat, e o liniște atât de neobișnuită, încât nu mai aștept venirea slujnicelor. Mă dau jos din pat, îmi acopăr goliciunea cu un capot, deschid ușa și mă uit afară. Acolo sunt șase femei, iar trei dintre ele țin în mâini rochii din garderoba regală. Sunt ciudat de tăcute și, când deschid ușa și le privesc fără să zic nimic, nu îmi urează bună dimineața și nici nu zâmbesc. Îmi fac reverențe tăcute și când se ridică, țin ochii în podea. Nu vor să se uite la mine.

— Ce s-a întâmplat? vreau eu să știu.

Le cercetez cu atenție pe câteva dintre ele, apoi întreb, cu și mai multă nerăbdare:

— Unde e Nan? Unde e sora mea?

Nu-mi răspunde nimeni, însă Anne Seymour pășește în față fără tragere de inimă.

— Vă rog să-mi dați voie să vă vorbesc între patru ochi, Maiestatea Voastră, zice ea.

— Ce e? întreb eu, trăgându-mă înapoi în iatac și făcându-i semn să intre. Ce s-a întâmplat?

Anne închide ușa în urma ei. E atât de liniște în încăpere, încât aud ticăitul ceasului meu nou.

— Unde e Nan?

— Am o veste proastă.

— E vorba de Anne Askew?

Mă gândesc imediat că vor să o execute. Că au făcut ceea ce noi eram sigure că n-o să facă. Că au dus-o la proces, au dat în grabă verdictul de vinovăție și acum au de gând s-o ardă pe rug.

— Spune-mi că nu e vorba de Anne! Nan s-a dus în Turn ca să se roage cu ea?

Anne scutură din cap.

— Nu, e vorba de doamnele dumneavoastră, zice ea încet. De propria dumneavoastră soră. Azi-noapte, după ce ați

plecat de la rege, Consiliul de Coroană s-a întrunit la judecată și au arestat-o pe sora dumneavoastră, Nan Herbert, pe ruda dumneavoastră, *lady* Elizabeth Tyrwhit, și pe verișoara dumneavoastră, *lady* Maud Lane.

Nici măcar nu-s în stare s-o aud.

— Ce-ai spus? Cine e arestat?

— Doamnele de onoare înrudite cu Maiestatea Voastră. Sora și verișoarele dumneavoastră.

— Pentru ce? întreb eu prostește. Sub ce acuzație?

— Încă n-au fost acuzate. Au fost interogate toată noaptea. Sunt interogate și acum. Iar yeomenii gărzii au intrat în odăile lor, în odăile personale ale familiilor, pe care le împart cu soții, și în cele de aici, de la dumneavoastră, și le-au luat hârtiile: toate cutiile, toate cărțile.

— Caută hârtii?

— Caută hârtii și cărți, confirmă Anne. E o anchetă de erezie.

— Consiliul de Coroană le acuză de erezie pe doamnele mele de onoare, pe verișoarele mele, pe propria mea soră, Nan?

Anne încuviințează din cap, cu chipul încremenit. Se lasă o tăcere lungă. Simt că mi se înmoaie genunchii și mă așez pe un taburet de lângă căminul în care pâlpâie focul.

— Ce pot să fac?

Ea e la fel de înspăimântată ca și mine.

— Nu știu, Maiestatea Voastră. Toate hârtiile dumneavoastră au fost trimise de aici?

Aruncă o privire spre biroul unde obișnuiam să îmi scriu însemnările cu atâta plăcere, unde obișnuiam să studiez cu atâta elan.

— Totul s-a dus. Și ale tale?

— Edward le-a dus la Wulf Hall când a plecat în Franța. El m-a avertizat… dar n-am crezut că va fi atât de rău. Nici el nu s-a gândit vreodată că o să fie așa de rău. Dacă ar fi aici… I-am scris să vină acasă. I-am spus că episcopul Gardiner stăpânește Consiliul de Coroană și că nimeni nu mai e în siguranță. I-am spus că mă tem pentru dumneavoastră, că

mă tem pentru mine însămi.

— Nimeni nu e în siguranță, repet eu.

— Maiestatea Voastră, dacă o pot aresta pe propria dumneavoastră soră, o pot aresta pe oricare dintre noi.

Mă ridic brusc, cutremurându-mă de mânie.

— Episcopul îndrăznește să recomande Consiliului de Coroană să o aresteze pe sora mea, Nan? Cea dintâi dintre doamnele mele de onoare? Pe soția lui *sir* William Herbert? Adu-mi rochia. Mă îmbrac și mă duc să-l văd pe rege.

Ea întinde o mână, vrând să mă rețină.

— Maiestatea Voastră… eu cred… Episcopul nu a făcut asta singur. Regele a fost. El trebuie să fi semnat mandatul pentru arestarea surorii dumneavoastră. Toate astea trebuie să fi fost făcute cu știrea lui. Poate chiar la cererea lui.

* * *

Merg la capelă în fruntea doamnelor de onoare. Ne arătăm curajoase, dar două slujnice au dispărut, trei doamne lipsesc și curtea știe, asemenea unei haite de ogari agitați, că s-a întâmplat ceva.

Ne plecăm pios capetele în rugăciune. Primim zeloase azima. Șoptim încet „Amin! Amin!”, parcă pentru a arăta că în capetele noastre prostuțe nu ne întrebăm nicio clipă ce este asta de fapt: azimă sau trup, pâine sau Dumnezeu. Ne pipăim rozariile. Eu port un crucifix la gât. Prințesa Mary îngenunchează lângă mine, dar rochia ei nu atinge tivul rochiei mele. Prințesa Elizabeth îngenunchează în cealaltă parte și mâna ei rece se furișează în palma mea tremurândă. Nu știe ce se întâmplă, dar își dă seama că se petrec niște lucruri cumplite.

După slujbă ne luăm micul dejun în sala cea mare. Curtea e liniștită, bărbații stau de vorbă încet între ei și toată lumea aruncă priviri spre mine, vrând să vadă cum mă afectează lipsa surorii mele și a celorlalte doamne de onoare. Zâmbesc ca și cum n-aș avea nicio grijă. Îmi plec capul la rugăciunea de mulțumire, pe care capelanul regelui o citește în latină. Mănânc un pic de carne cu pâine și beau bere slabă. Mă

prefac că am poftă de mâncare, de parcă nu mi-ar fi rău de frică. Le zâmbesc doamnelor mele și arunc o privire spre masa familiei Seymour. Tânjesc să-l văd pe Thomas, ca și cum el ar fi o corabie cu pânzele strânse, ce așteaptă la chei, gata să navigheze spre un loc sigur. Tânjesc să îl văd, ca și cum vederea lui m-ar face să fiu în siguranță. Însă el nu e aici, nu-l aștept și nici nu pot trimite după el.

Mă întorc spre Catherine Brandon, cea mai de vază dintre doamnele mele de la micul dejun:

— Înălțimea Voastră, puteți să întrebați dacă Maiestatea Sa regele se simte îndeajuns de bine ca să mă vadă în această dimineață?

Ea se ridică de la masă fără o vorbă. O privim cum merge de-a lungul sălii mari și toată lumea se roagă să se întoarcă cu o invitație de a vizita odăile regelui și să ne pomenim deodată că am intrat în grațiile lui schimbătoare. Însă Catherine nu lipsește mult.

— Maiestatea Sa are dureri din cauza rănii de la picior, spune ea calmă, dar e albă la față. Medicul e cu el și acum se odihnește. Zice că va trimite după dumneavoastră mai târziu și că vă dorește o zi cât mai frumoasă.

Toată lumea o aude. E ca zgomotul răsunător al goarnelor de la vânătoare. S-a deschis sezonul la ereticii de la curte și toată lumea știe că prada cea mai grasă, cu cea mai mare recompensă pusă pe capul ei, sunt eu.

Zâmbesc.

— Atunci vom merge o oră, două în odăile mele și mai târziu vom ieși la o plimbare călare.

Mă întorc spre înaltul comis regal, care se îngrijește de grajdurile mele:

— Vom călări toate.

El se înclină, îmi oferă mâna când cobor de pe podium, iar eu trec printre curtenii care se înclină în tăcere. Zâmbesc și înclin din cap în dreapta și în stânga. Nimeni n-o să poată zice că păream speriată.

* * *

Când ajungem în odăile mele, Nan, Maud Lane și Elizabeth Tyrwhit sunt acolo și ne așteaptă să ne întoarcem de la micul dejun. Nan șade la locul ei preferat de la fereastră, cu mâinile împreunate în poală, ca o întruchipare a răbdării femeiești. Ceva din aerul ei foarte țeapăn îmi dă de înțeles că nu a scăpat cu totul de primejdie. Intru în odaie și mă înfrânez să alerg la ea. Nu mă reped în brațele ei. Rămân în mijlocul încăperii și spun răspicat, pentru ca toată lumea să mă audă și toți cei însărcinați să dea de veste iscoadelor Consiliului de Coroană să poată să-și facă raportul:

— *Lady* Herbert, sora mea, mă bucur să văd că te-ai întors la noi. Am fost mirată și îngrijorată când am aflat că trebuie să dai explicații în fața Consiliului de Coroană. În odăile mele nu voi accepta nici erezii, nici lipsă de loialitate.

— Absolut deloc, zice Nan fără niciun tremur în glas, fără nicio expresie pe chip. Aici nu există erezie și nici nu a fost vreodată. Sfetnicii ne-au pus întrebări, mie și altor două doamne de onoare, și au fost mulțumiți să afle că niciuna dintre noi, fie în prezența, fie în absența dumneavoastră, nu a spus și nu a scris nimic care ar putea fi interpretat drept erezie.

Șovăi. Nu îmi dau seama ce ar trebui să mai spun, ca să ajungă la urechile curtenilor curioși.

— S-au lămurit în privința voastră și au renunțat la acuzații?

— Da, zice ea, iar celelalte două dau din cap. Întru totul.

— Foarte bine. Acum îmi voi schimba rochia și vom merge să călărim. Poți să mă ajuți.

Intrăm împreună în camera mea, Catherine Brandon intră și ea după noi și, în clipa în care ușa se închide în urma noastră, ne prindem de mâini.

— Nan! Nan!

Ea mă ține cu o putere înverșunată, de parcă am fi iar niște fetițe din Kendal și ar trebui să mă împiedice să sar dintr-un copac din livadă.

— O, Kat! O, Kat!

— Ce te-au întrebat? Te-au ținut trează toată noaptea?

— Sst, sst!

Mă pomenesc că mă îneacă niște suspine de spaimă. Îmi duc mâna la gât și mă smulg din strânsoarea lui Nan.

— Sunt bine, îi zic. N-o să plâng. N-o să ies de-aici cu ochii roșii. Nu vreau să vadă nimeni...

— Ești bine, confirmă ea.

Scoate o batistă din mânecă și îmi șterge cu grijă ochii uzi, apoi se șterge și ea la ochi.

— Nimeni nu trebuie să creadă că ești îngrijorată.

— Ce ți-au spus?

— O interogau pe Anne Askew, zice ea de-a dreptul. Au torturat-o.

Sunt atât de îngrozită, că nici nu pot vorbi.

— Au torturat-o? Pe fiica unui nobil pământean? Nan, nu se poate să fi făcut așa ceva!

— Și-au pierdut mințile. Regele le-a dat permisiunea să o interogheze. Le-a spus că pot să o scoată din închisoarea Newgate și să o sperie până mărturisește, însă ei au dus-o în Turn și au pus-o pe roată.

În minte îmi răsar iar imaginile cumplite din vis. Femeia cu picioarele răsucite nefiresc și cu o gaură acolo unde ar fi trebuit să îi fie umerii.

— Nu vorbești serios!

— Mă tem că da. Mă gândesc că s-ar putea să-i fi arătat roata și apoi curajul ei i-a înfuriat și n-au mai putut să se abțină. Când ea n-a vrut să spună nimic, ei au continuat. Nu s-au putut înfrâna. Intendentul Turnului a fost atât de înspăimântat, încât i-a lăsat în plata Domnului și i-a spus totul regelui. A zis că și-au dat jos hainele în camera de tortură și au tras-o ei înșiși pe roată. L-au împins la o parte pe călău ca să o facă ei înșiși. Au răsucit roțile: unul la capul lui Anne, celălalt la picioarele ei. Nu au vrut să-l lase pe călău, fiindcă nu le ajungea să privească: au vrut s-o rănească. Când regele a auzit asta de la intendent, le-a poruncit să înceteze.

— A iertat-o? A poruncit să fie eliberată?

— Nici vorbă, zice înverșunată Nan. A zis doar că nu au voie să o tragă pe roată. Dar, Kat, până să se întoarcă intendentul

la Turn, au chinuit-o toată noaptea. Și-au văzut de treabă cât timp intendentul a plecat călare la rege. Nu s-au oprit decât atunci când s-a întors să le spună asta.

Rămân tăcută.

— Ore?

— Trebuie să fi fost câteva ore. N-o să mai poată merge niciodată. Toate oasele de la labele picioarelor și de la mâini îi sunt cu siguranță rupte, iar umerii, genunchii și șoldurile îi sunt smulse din încheieturi. S-ar putea să-i fi frânt și șira spinării.

Văd din nou imaginea din vis, cu femeia cu brațele smulse din încheieturi, răsucite de la cot, cu gaura aceea ciudată unde ar fi trebuit să-i fie umerii și cu poziția aceea neobișnuită, din care se străduia să-și sprijine gâtul dislocat. Abia izbutesc să vorbesc.

— Dar acum au eliberat-o?

— Nu, au coborât-o de pe roată și au aruncat-o pe jos.

— E încă acolo? în Turn? Cu brațele și picioarele scoase din încheieturi?

Nan înclină capul și îmi aruncă o privire goală.

— Cine a fost? Spune-mi numele lor! mă răstesc eu.

— Nu știu sigur. Unul a fost Richard Rich. Și altul, Wriothesley.

— Lordul cancelar al Angliei a tras pe roată o doamnă în Turn? Cu mâinile lui?

Când îmi vede chipul înspăimântat, Nan doar dă ușor din cap.

— A înnebunit? Au înnebunit cu toții?

— S-ar putea să fi înnebunit.

— Nicio femeie nu a fost trasă vreodată pe roată! Nicio femeie de neam nobil!

— Erau hotărâți să afle totul.

— Despre credința ei?

— Nu, ea vorbește de bunăvoie despre asta. Știau tot ce le trebuia despre convingerile ei. Îndeajuns ca să o declare vinovată de zece ori. Dumnezeu să îi ierte, Dumnezeu să ne ajute, dar voiau să afle despre tine. Au tras-o pe roată ca să o

silească să-ți rostească numele.

Tăcem amândouă și, deși mi-e rușine, trebuie să pun următoarea întrebare.

— Știi ce le-a zis? Ne-a numit eretice? A rostit numele meu? A vorbit de cărțile mele? Trebuie să o fi făcut. Nimeni nu poate să îndure cazna roții. Trebuie să o fi făcut.

Zâmbetul lui Nan e contrazis de ochii ei roșii. E cunoscutul zâmbet de curaj încrâncenat pe care îl arată toate femeile care au trăit nopți grele și au trecut de ele fără să trădeze.

— Nu, nu se poate s-o fi făcut. Nu vezi? Ne-au eliberat. Eram acolo când a venit intendentul de la Londra și a povestit ce făceau ei acolo. A fost dus înăuntru, la rege, dar ușa dintre camera de consiliu și cabinetul privat a rămas un pic crăpată și l-am auzit pe Maiestatea Sa urlând la ei. Apoi au venit și ne-au pus iar întrebări. Vor fi nădăjduit, probabil, că ea ne va trăda sau că o vom trăda noi pe ea. Că măcar una dintre noi va rosti numele tău. Dar ea a păstrat tăcerea, iar noi n-am spus nimic și atunci ne-au eliberat. Au dezmembrat-o, Domnul fie cu ea! Au rupt-o în bucăți ca pe un pui, dar ea tot nu ți-a rostit numele.

Scot un suspin ca o tuse, apoi tac.

— Trebuie să îi trimitem un medic, zic eu. Și mâncare, și băutură, și ceva care să-i ușureze șederea acolo. Trebuie să o eliberăm.

— N-avem cum, zice Nan cu un suspin lung, cutremurându-se. M-am gândit și eu la asta. Dar ea a trecut prin toate astea ca să-și tăgăduiască legăturile strânse cu noi. Nu ne putem acuza singure. Trebuie să o lăsăm așa.

— Va suferi cumplit!

— Măcar să nu fie în van.

— Pentru Dumnezeu, Nan! Consiliul de Coroană are de gând să o elibereze?

— Nu știu. Cred…

Se aude o bătaie ușoară în ușa iatacului. Catherine Brandon scoate o exclamație iritată și o deschide puțin. O auzim spunând:

— Da, ce e?

Apoi deschide ușa un pic mai larg, fără tragere de inimă.
— E doctorul Wendy, zice ea. Insistă.
Silueta rotofeie a medicului apare în prag.
— Ce mai e acum? îl întreb eu. Regele e bolnav?
El așteaptă până ce Catherine închide ușa, apoi se apleacă peste mâna mea.
— Trebuie să vă vorbesc în particular, zice medicul.
— Doctore Wendy, nu e momentul. Sunt supărată…
— E urgent.
Le fac semn cu capul lui Catherine și Nan să se retragă lângă ușă.
— Poți vorbi.
Doctorul scoate o hârtie din haină.
— E mai rău decât știți, zice el. Mai rău decât știu doamnele acestea. Chiar regele mi-a spus-o adineauri. Îmi pare foarte rău. Îmi pare rău că trebuie să vă spun așa ceva. A semnat un mandat pentru arestarea dumneavoastră. Iată aici o copie.
Acum, că s-a întâmplat, acum, că tot ce putea fi mai rău s-a întâmplat, nu țip și nu plâng. Sunt absolut calmă.
— Regele a poruncit arestarea mea?
— Regret să spun că da, zice el ceremonios.
Întind mâna și el îmi dă hârtia. Ne mișcăm lent, ca într-un vis. Mă gândesc la Anne Askew întinsă pe roată. Mă gândesc la Anne Boleyn scoțându-și colierul din perle în fața spadasinului francez.[19] Mă gândesc la Kitty Howard cerându-le să aducă butucul în camera ei, ca să exerseze cum să-și pună capul pe el. Mă gândesc că și eu va trebui să-mi fac curaj și să mor cu demnitate. Nu știu dacă voi fi în stare. Cred că sunt prea îndrăgostită de viață, cred că sunt prea tânără, cred că vreau prea tare să trăiesc. Cred că îl vreau pe Thomas Seymour. Vreau să trăiesc cu el. Vreau ziua de mâine.
Despăturesc orbește hârtia. Văd semnătura mâzgălită a lui Henric, cum am mai văzut-o de zeci de ori. Este, fără îndoială,

---

[19] În 1536, după ce i-a comutat sentința de la ardere pe rug la decapitare, Henric al VIII-lea, ținând cont de faptul că Anne Boleyn era regină, nu a vrut să fie executată cu securea de călău, ci a chemat un spadasin din Franța.

mâna soțului meu. Deasupra semnăturii, cu scrisul unui copist, e mandatul pentru arestarea mea. Așa este. E aici. E în sfârșit aici. Propriul meu soț a ordonat arestarea mea, sub acuzația de erezie. Propriul meu soț a semnat-o.

Aproape mă copleșește enormitatea acestui fapt. Nu vrea să mă trimită înapoi în obscuritatea văduviei, deși ar putea să o facă, are puterea să o facă. Ar putea și să mă alunge de la curte, iar eu n-aș avea încotro, ar trebui să mă supun. Ar putea să mă trateze cum a tratat-o pe Anne de Cleves, să-mi poruncească să trăiesc altundeva, și aș fi nevoită să plec. Ar putea face și asta, doar e capul bisericii, poate hotărî care căsătorii sunt valabile și care trebuie desfăcute. Așa i-a făcut Katherinei de Aragon, deși era prințesă a Spaniei și însuși papa a spus că nu se poate. Totuși Henric a făcut-o.

Dar el nu vrea să pier din ochii lui sau să plec din palatele lui, nu vrea să înapoiez bijuteriile și rochiile celorlalte regine, nu vrea să-i părăsesc copiii și să fiu uitată de ei. Nu-i ajunge să cedez regența și să-mi pierd puterea. Nu se mulțumește cu-atât. Mă vrea moartă. Singurul motiv pentru care m-ar acuza de o vină ce se pedepsește cu moartea e că vrea să mă ucidă. Henric, care și-a executat două soții și a așteptat vestea morții altor două, acum vrea să mă vadă moartă și pe mine.

Nu pot să înțeleg, nu pot să-mi dau seama de ce. Nu văd de ce nu m-ar trimite în exil, dacă tot a ajuns să mă urască după ce m-a iubit atât de mult. Dar nu așa stă treaba. El mă vrea moartă.

Mă întorc spre Nan, care stă în ușă, albă la față, alături de Catherine.

— Uită-te la asta, îi zic eu mirată. Nan, uite ce-a făcut acum. Uite ce vrea să-mi facă.

Îi întind mandatul. Îl citește amuțită. Dă să vorbească, gura i se deschide și i se închide, dar de zis nu zice nimic. Catherine îi ia hârtia din mâinile lipsite de vlagă, o citește în tăcere, apoi ridică ochii și se uită la mine.

— Asta e lucrătura lui Gardiner, zice ea după un răstimp lung.

Doctorul Wendy dă din cap și adaugă:

— V-a numit eretică trădătoare. A zis că sunteți șarpele de la sânul regelui.

— Nu e de ajuns că sunt Eva, mama tuturor păcatelor, acum trebuie să fiu și șarpele? întreb eu cu înverșunare.

Doctorul Wendy dă iar din cap.

— Nu are nicio dovadă! zic eu.

— Nu au nevoie de dovezi, afirmă doctorul Wendy ceea ce știe toată lumea. Episcopul Gardiner zice că religia pe care o sprijiniți nu recunoaște nobilii lorzi, nu recunoaște regii și spune că toți oamenii sunt egali. Zice că de fapt credința dumneavoastră e totuna cu răzvrătirea.

— N-am făcut nimic ca să merit să fiu omorâtă, spun eu.

Îmi aud vocea tremurând și strâng din buze.

— Nici celelalte nu au făcut nimic, zice Catherine.

— Episcopul a spus că, după lege și după dreptate, oricine vorbește ca dumneavoastră merită să fie omorât. Exact astea au fost cuvintele lui.

— Când vin? îl întrerupe Nan.

— Să vină? repet eu fără să pricep.

— Să o aresteze, îi zice ea doctorului. Care e planul? Când vin? Și unde vor s-o ducă?

Eficientă ca întotdeauna, Nan se duce la servantă, scoate punga mea cu bani și caută o ladă în care să-mi împacheteze lucrurile. Mâinile îi tremură atât de tare, că nu poate răsuci cheia în încuietoare. O prind de umeri, de parcă dacă aș opri-o din pregătirile pentru arestarea mea, i-aș împiedica pe yeomenii gărzii să vină să mă ia.

— Lordul cancelar a primit ordin să vină după Maiestatea Voastră. Vă va duce în Turn. Nu știu când. Nu știu când va fi judecata.

La auzul cuvântului „Turn”, mă pomenesc că mi se înmoaie genunchii și Nan mă îndrumă spre un scaun. Stau aplecată până când îmi piere amețeala, iar Catherine îmi dă un pahar cu bere slabă. Are gust stătut. Mă gândesc la Thomas Wriothesley, care și-a petrecut toată noaptea trăgând-o pe roată pe Anne Askew în Turn, iar acum va veni în odăile mele

ca să mă ducă și pe mine acolo.
— Trebuie să plec, zice Catherine scurt. Am doi băieți orfani de tată. Trebuie să vă părăsesc.
— Nu pleca!
— Trebuie, zice ea.
Fără să scoată o vorbă, Nan arată cu capul spre ușă, dându-i de înțeles că poate să plece. Catherine îmi face o reverență foarte adâncă.
— Dumnezeu să vă binecuvânteze, îmi spune ea. Dumnezeu să vă aibă în pază. Adio.
Ușa se închide în urma ei și îmi dau seama că și-a luat rămas-bun de la o femeie pe moarte.
— Cum ai dat peste ăsta? îl întreabă Nan pe doctorul Wendy.
— Eram acolo când luau hotărârea. Îi pregăteam o doctorie pentru somn în fundul încăperii și atunci când i-am bandajat piciorul, regele însuși mi-a spus că asta nu e viață pentru un bărbat de vârsta lui înaintată, dacă a ajuns să-i dea lecții o soție tânără.
Ridic privirea:
— A zis el asta?
Medicul dă din cap.
— Nimic mai mult de-atât? Asta e tot ce are de zis împotriva mea?
— Asta e tot. Ce-ar putea fi mai mult? Apoi am găsit mandatul de arestare, căzut pe podea, pe coridorul dintre iatacul lui și cabinetul lui privat. Chiar așa, pe jos, lângă ușă. De îndată ce l-am văzut, vi l-am și adus.
— Ai găsit mandatul? întreabă Nan bănuitoare.
— Da...
Vocea i se stinge.
— A, bănuiesc că cineva trebuie să-l fi lăsat acolo, ca să-l găsesc.
— Nimeni nu scapă din greșeală pe jos un mandat de arestare a unei regine, zice Nan. Cineva a vrut să aflăm.
Se plimbă cu pași mari prin cameră, gândindu-se îndârjită.
— Ar fi bine să te duci la rege, mă sfătuiește ea. Du-te la

Henric chiar acum, lasă-te în genunchi, târăște-te pe podea ca o penitentă, imploră-l să-ți ierte greșelile. Cere-i iertare pentru că ai vorbit deschis.

— N-o să meargă, o contrazice doctorul Wendy. Regele a poruncit să i se zăvorască ușile. N-o să vrea s-o vadă.

— E singura ei șansă. Dacă reușește să intre să-l vadă și se arată umilă... mai umilă decât a fost vreodată vreo femeie pe lumea asta. Kat, va trebui să te târăști. Va trebui să-ți pui mâinile sub cizma lui.

— Mă voi târî, jur eu.

— A spus că n-o s-o primească, zice doctorul cu un aer stânjenit. Gărzile au ordin să n-o lase să intre.

— Așa s-a încuiat și cu Kitty Howard, își amintește Nan. Și cu regina Anne.

Rămân amândoi tăcuți. Privirea mi se mută de la unul la altul și nu mă pot gândi ce să fac. Mă gândesc doar cum vor veni yeomenii și mă vor duce în Turn, cum eu și Anne Askew vom fi prizoniere în aceeași închisoare rece. S-ar putea să merg noaptea la fereastră și să o aud țipând de durere. S-ar putea să ne așteptăm condamnarea la moarte în celule alăturate. S-ar putea să îi aud când o scot și-o duc să fie arsă pe rug. Iar ea o să-i audă cum îmi construiesc eșafodul pe pajiște.

— Și dacă ar putea fi convins să vină el la dumneavoastră? propune deodată doctorul Wendy. Dacă ar crede că sunteți bolnavă?

Nan icnește.

— Dacă i-ai spune că a doborât-o o suferință cumplită, că s-ar putea să moară de durere, dacă i-ai spune că îl cheamă la ea, că-i în pragul morții...

— La fel ca Jane la naștere, spun eu.

— La fel ca regina Katherine, ale cărei ultime cuvinte au fost că vrea să-l vadă pe rege, intervine Nan.

— O femeie neajutorată, disperată, aproape moartă din cauza suferinței...

— S-ar putea să vină, încuviințează doctorul.

— Poți s-o faci? îl întreb eu încordată. Poți să-l convingi că

vreau cu disperare să-l văd și că inima mi-e frântă?

— Și că, dacă ar veni, ar face o impresie minunată, ar părea milostiv.

— Voi încerca, îmi promite el. Voi încerca chiar acum.

Îmi amintesc că Thomas mi-a spus să nu plâng niciodată în fața regelui, fiindcă îi plac lacrimile femeilor.

— Spune-i că mi-am ieșit din minți de durere, zic eu. Spune-i că nu mă mai pot opri din plâns.

— Grăbește-te, zice Nan. Când vine Wriothesley să o aresteze?

— Nu știu.

— Atunci du-te acum.

Medicul o pornește spre ușă. Mă ridic în picioare și îi pun o mână pe braț.

— Nu te pune în primejdie, îi zic, deși îmi doresc să-i poruncesc să facă orice, să zică orice m-ar salva. Nu te primejdui și pe dumneata. Nu-i spune că m-ai prevenit.

— Îi voi spune că am auzit că sunteți bolnavă de durere, zice el.

Medicul se uită la chipul meu încordat și la ochii mei holbați.

— Îi voi spune că v-a frânt inima.

Se înclină și iese din iatac în cabinetul meu privat, unde doamnele de la curte se strâng deja în tăcere și se întreabă dacă vor fi chemate să depună mărturie împotriva unei alte regine de-a lui Henric, într-un alt proces de condamnare la moarte.

* * *

— Desfă-ți părul, zice Nan cu asprime.

Pune o slujnică să-mi despletească părul și să mi-l pieptene peste umeri, iar ea deschide ușa și-i poruncește alteia să-mi aducă cea mai bună cămașă de noapte din mătase, cu mâneci negre și despicături.

Se întoarce în cameră chiar când apar două slujnice care aranjează așternuturile pe pat și înfoaie pernele.

— Parfum, zice ea scurt, iar ele iau un borcan cu ulei de

trandafiri și o pană, ca să împrăștie parfumul pe cearșafuri.

Nan se întoarce iar spre mine.

— Ruj pe buze, zice ea. Doar un pic. Beladonă în ochi.

— Am eu un pic, zice una dintre doamne.

Își trimite slujnica să dea fuga în odaia ei, în timp ce slujnica mea vine cu cămașa de noapte.

Îmi scot cămașa mea obișnuită și mi-o pun pe cea de mătase. O simt rece pe pielea goală. Nan îmi leagă panglicile negre de la gât până jos, dar pe cea de sus o lasă desfăcută, ca să se vadă un pic contrastul dintre pielea mea palidă și mătasea întunecată, iar regele să-mi poată observa conturul rotund al sânilor. Îmi netezește părul peste umeri și buclele castaniu-roșcate îmi sclipesc pe negreala cămășii. Închide puțin obloanele, astfel ca iatacul să fie umbrit și să aibă un aer intim.

— Prințesa Elizabeth trebuie să stea alături, în cabinetul privat, și să citească scrierile regelui, aruncă ea peste umăr.

Cineva dă fuga să o invite pe prințesă să vină aici.

— Acum te vom lăsa singură, îmi zice ea încet. Când va intra regele, voi fi aici, dar după aceea voi ieși. Voi încerca să-i iau și pe pajii lui după mine. Știi ce ai de făcut?

Dau din cap. Mi-e rece pe sub cămașa de noapte din mătase și mă tem că o să mi se facă pielea de găină și o să tremur.

— Începe în pat, mă sfătuiește Nan. Oricum, mă îndoiesc că te mai poți ține pe picioare.

Mă ajută să mă strecor în patul imens. Mireasma trandafirilor e aproape copleșitoare. Îmi trage cămașa în jos, peste picioare, și mi-o desface în față, pentru ca regele să-mi vadă gleznele subțiri și curba ademenitoare a pulpei.

— Nu fi prea ispititoare, îmi zice Nan. Totul trebuie să pornească de la el.

Mă las pe spate peste perne și Nan îmi trage o șuviță de păr peste umeri, ca să-mi atârne pe albeața pielii.

— Asta e dezgustător, remarc eu. Sunt cărturară și regină. Nu sunt o târfă.

— Sigur, dă ea din cap, la fel de practică precum un porcar

care își duce scroafa la vier.

Auzim huruitul jilțului cu roți al regelui pe podeaua de lemn a salonului de primire și apoi ușile ce dau în cabinetul meu privat se deschid. Le auzim pe doamne ridicându-se și salutându-l, apoi un „Bună dimineața” stânjenit adresat lor de rege și salutul lui către prințesa Elizabeth, care e destul de deșteaptă ca să țină capul plecat și să pară cucernică.

Gărzile îi deschid regelui ușa de la iatacul meu și el e împins înăuntru, cu piciorul bandajat întins țeapăn în față. Odată cu el intră deodată un miros de carne împuțită.

Mă frământ un pic, de parcă aș încerca să mă ridic, dar cad înapoi pe perne, prea slăbită și copleșită de vederea lui. Întorc spre el un chip brăzdat de lacrimi, timp în care Nan îi ia pe paji și îi trage afară din iatac, apoi le face semn cu capul gărzilor să închidă ușile în urma lor. Într-o clipă regele se pomenește singur cu mine.

— Doctorul a spus că ești foarte bolnavă, zice el îmbufnat.

— Nu trebuia să te deranjezi...

Vocea mea se stinge într-un mic suspin.

— Sunt foarte onorată că ai venit...

— Bineînțeles că vin să-mi văd soția, zice regele, înveselit la gândul că e atât de grijuliu și de tandru cu nevasta lui și stând cu ochii ațintiți la picioarele mele.

— Ești foarte bun cu mine, șoptesc eu. De aceea am fost atât de...

— Atât de... ce, Kate? Ce s-a întâmplat?

Mă bâlbâi. Zău că nu mă pot gândi ce-ar fi mai bine să-i spun ca să-i stârnesc mila. Iau taurul de coarne:

— Dacă nu-ți mai plac, vreau să mor.

Roșeața bruscă de pe chipul lui seamănă cu expresia pe care o are în timpul plăcerilor sexuale. Printr-un noroc, am dat peste singurul lucru care-l încântă mai presus de orice altceva și nu l-am știut până acum. În disperarea mea, am nimerit chiar în miezul dorinței lui pentru o femeie.

— Să mori, Kate? Nu vorbi de moarte. Nu trebuie să vorbești despre moarte. Ești tânără și sănătoasă.

Privirea lui zăbovește pe scobitura arcuită a gleznei mele,

pe gleznă, pe rotunjimea lină a piciorului.

— De ce-ar vorbi despre moarte o femeie tânără și frumoasă ca tine?

Pentru că ești Barbă Albastră, Barbă Albastră din coșmarurile mele, vreau eu să spun. Tu ești Barbă Albastră și soția ta, Tryphine, a deschis ușile zăvorâte din castelul tău și ți-a descoperit soțiile moarte așezate în paturile lor. Pentru că acum știu că ești un ucigaș de soții, știu că ești nemilos. Pentru că îngâmfarea ta e atât de mare, încât nu-ți poți imagina că altcineva ar putea gândi și cu capul lui, că ar putea fi el însuși sau ar ține la altceva ori altcineva în afară de tine. Ești unicul soare pe propriul tău cer. Ești un dușman natural al oricui altcuiva, în afară de tine însuți. În străfundurile tale ești un ucigaș și tot ce vrei de la o soție e să ți se supună sau să se supună morții pe care i-o impui. Altă alegere nu există. Tu trebuie să fii stăpânul, stăpânul absolut. Nu suporți ca cineva să fie el însuși. Prietenii tăi trebuie să te imite, iar singurul om care a supraviețuit la curtea ta e bufonul, care se declară lipsit de minte. Nu suporți decât ceea ce-ți seamănă. Ești un ucigaș de soții înnăscut.

— Dacă nu mă iubești, vreau să mor, spun eu cu un glas tremurat și pierit. Altceva nu mai am pe lume. Dacă nu mă iubești, nu-mi rămâne decât să intru în mormânt.

E ațâțat. Își mută trupul mătăhălos în scaunul care scârțâie, ca să mă poată vedea. Mă zvârcolesc un pic, îndurerată, și cămașa de mătase mi se desface. Îmi dau pe spate părul despletit și cămașa îmi alunecă de pe umăr, dar mă prefac atât de copleșită de griji și suspine, încât, chipurile, nu bag de seamă că el îmi vede pielea albă și rotunjimea sânului.

— Soția mea, zice el. Soția mea iubită.

— Zici că sunt iubita ta, stărui eu. O să mor dacă nu sunt iubita ta.

— Ești, zice el cu o voce sugrumată. Ești.

Nu se poate coborî din scaun, ca să ajungă la mine. Mă trag până la marginea patului, unde i s-a înțepenit jilțul, și el întinde brațele spre mine. Mă duc spre el, așteptându-l să mă îmbrățișeze, să mă cuprindă în brațe, dar el mă prinde

precum un băietan stângaci, bâjbâie pe la fundele cămășii, îmi rupe o panglică, apoi simt cum mâinile lui grase îmi apucă sânii reci asemeni unui negustor din piață care cântărește mere. Nu vrea să mă îmbrățișeze, vrea să mă pipăie. Îngenunchez cu greutate în fața lui, iar regele mă înhață, mă frământă, de parcă ar vrea să mă mulgă ca pe o vacă. Zâmbește.

— Poți să vii diseară în odaia mea, zice el cu o voce îngroșată. Te iert.

* * *

Mă duc la cină și apoi mă întorc împreună cu doamnele mele aproape în tăcere. Până și cea mai neînsemnată, până și cea mai neștiutoare ființă de la curte a aflat că s-a petrecut ceva groaznic și că m-am îmbolnăvit, am căzut la pat, și regele însuși a binevoit să mă viziteze. Nimeni nu știe sigur dacă asta înseamnă că totul e bine sau că asupra noastră s-a abătut nenorocirea. Nici măcar eu nu știu.

Îmi las doamnele în odăile mele, unde șopocăiesc și răspândesc bârfe, mă schimb din rochie în cămașa mea de noapte din mătase brodată și mă pornesc spre iatacul regelui, însoțită doar de sora mea, Nan, și de verișoara mea, Maud Lane.

Străbatem sala mare de audiențe, apoi cabinetul privat, și ajungem în odaia dinăuntru. Dincolo de ea e iatacul lui. Regele stă cu prietenii lui, dar nici lordul Wriothesley, nici episcopul Gardiner nu sunt de față. Will Somers stă într-o poziție ciudată în fața scăunelului regelui, ca un câine așezat pe picioarele dinapoi, și nu scoate niciun sunet. Când mă vede, întinde mâinile pe podea și se lasă în jos, ca un câine care se odihnește. Capul lui culcat pe labe aproape că ajunge sub scăunelul pe care se sprijină piciorul bolnav al regelui. Acolo jos duhoarea trebuie să fie insuportabilă. Mă uit la Will, care e întins cu totul pe podea, iar el întoarce capul spre mine, ridică din sprâncene și se uită în sus, dar nu-mi zâmbește.

— Ești foarte ferit acolo jos, Will, îi spun eu.

— Sunt, răspunde el. Cred că așa e cel mai bine.

Privirea lui se îndreaptă spre rege și văd că Henric, care stă deasupra lui, se uită urât la noi amândoi. Nobilii sunt așezați de o parte și de alta a regelui, iar Anthony Denny se ridică în picioare și îmi oferă un scaun lângă șemineu, astfel ca toți să-mi poată vedea chipul strălucindu-mi în lumina lumânărilor. E limpede că trebuie să fac o penitență publică. Nan și Maud se preling tăcute pe o bancă de lângă perete, ca și cum ar îngenunchea.

— Tocmai vorbeam despre reforma bisericii, zice deodată Henric. Și dacă predicile ținute de femeile care glăsuiesc atât de tare la răspântia de la catedrala Saint Paul sunt la fel de sfinte precum cele ale clericilor care au petrecut ani îndelungați în universitate.

Clatin din cap și zic:

— N-am de unde să știu. Nu le-am auzit niciodată.

— Niciodată, Kate? întreabă regele. N-a venit niciuna să țină predici și să cânte imnuri în odăile tale?

Scutur din cap.

— Poate să fi venit una sau două să predice. Nu-mi aduc aminte.

— Dar ce crezi despre lucrurile pe care le spun ele?

— O, stăpâne, dar cum aș putea eu să judec? Aș fi nevoită să-ți cer călăuzire.

— Nu judeci singură?

— O, mărite soț, cum să judec singură, când nu am parte decât de învățătura simplă a unei doamne și de o minte slabă de femeie? Bărbații sunt făcuți după chipul și asemănarea Domnului. Eu sunt doar o femeie, așadar mult mai prejos în toate privințele. Mă sfătuiesc, cu tine în toate, căci tu ești singurul meu reazem, conducătorul și stăpânitorul absolut, cel ce vine imediat după Domnul.

— Nu e așa. Pe Sfânta Fecioară, Kate, tu te-ai făcut cărturărească și ne înveți de-acum pe toți, zice el țâfnos. Te contrazici cu mine!

— Nu, nu! zic eu în grabă. Am vrut doar să îți abat gândul de la durerile tale. Întotdeauna am vorbit doar ca să-ți iau

mintea de la asta. Mi se pare o nerușinare, mi se pare de-a dreptul revoltător ca o femeie să își ia rolul de învățătoare în fața celui care trebuie să-i fie soț și stăpân.

Anthony Denny dă din cap cu înțelepciune: asta așa e. Will se ridică încet pe labele din față, parcă pentru a dovedi că și el a văzut asta. Regele e gata să se lase împăcat. Privește în jur, ca să se asigure că toată lumea e atentă.

— Chiar așa, scumpo?

— O, da, da!

— Și n-ai urmărit nimic rău?

— Niciodată.

— Atunci vino să mă săruți, Kate, căci suntem prieteni la fel de buni ca întotdeauna.

Mă apropii de rege și el mă silește să mă așez pe piciorul lui sănătos, așa că stau de fapt în poala lui, iar el își freacă nasul de gâtul meu. Zâmbetul nu-mi șovăie nicio clipă, iar Will sare în picioare.

— Puteți să ne lăsați singuri, zice Henric încet.

Nobilii lui se înclină și își iau rămas-bun, în timp ce pajii intră să pregătească odaia pentru noapte. În sfeșnicele împrăștiate prin tot iatacul sunt lumânări noi, care dau o lumină blândă, pâlpâitoare, se pun lemne pe foc pentru noapte și se simte un miros plăcut de scorțișoară și ghimbir.

Nan se apropie, prefăcându-se că vrea să-mi aranjeze părul.

— Fă ce trebuie să faci, îmi spune ea. Eu o să aștept.

Îmi face o reverență și mă părăsește.

În spatele meu, pajii au pregătit patul regelui: au înfipt o sabie în saltea și au rotit-o, conform ritualului, ca să descopere vreun posibil ucigaș ascuns aici, au plimbat un vas pentru încălzit peste cearșafurile curate și apoi, la sfârșit, s-au așezat de o parte și de alta a regelui, pentru a-l sălta în pat. Acum lasă o tavă cu prăjituri la îndemâna lui Henric și o carafă cu vin din care să-i pot turna.

Îmi îndrept cămașa de noapte din mătase întunecată, minunat brodată, și mă așez lângă șemineu, așteptându-l să îmi ceară să mă apropii de uriașul lui pat. Mă gândesc

nervoasă că e la fel ca în noaptea nunții mele, când eram atât de îngrozită de atingerea lui. De-acum m-am obișnuit cu asta, nu mai poate face nimic care să mă cutremure. Va trebui să îi îndur mângâierile umede. Va trebui să îl sărut și să nu tresar când îi simt saliva puturoasă. Cred că piciorul îl doare prea tare și e prea amețit de doctorii ca să îmi ceară să mă urc pe el, așa că nu va trebui decât să îi zâmbesc și să par înflăcărată. Pot s-o fac. Pot s-o fac, fiindcă astfel mă apăr de primejdie și îi apăr de primejdie pe toți cei a căror libertate depinde de acest tiran. Pot să-mi trag pe roată mândria. Pot să-mi torturez rușinea.

— Așadar, suntem prieteni, zice el, culcându-și capul pe-o parte, ca să-mi admire cămașa de mătase albastru-întunecată și sclipirea olandei albe de sub ea. Dar cred că ai fost tare obraznică. Cred că ai citit cărți care erau interzise și ai ascultat predici care nu erau permise.

Îmi vorbește ca unui copil despre munca mea de cărturar… Pot să îndur și asta. Plec capul.

— Îmi pare rău dacă am făcut ceva greșit.

— Știi ce le fac eu fetelor obraznice? mă întreabă el ștrengărește.

Îmi simt gândurile învârtejindu-mi-se. Nu l-am mai auzit niciodată vorbind așa, știrbindu-mi demnitatea și prostindu-se. Dar nu trebuie să îl scot din sărite.

— Nu cred că am fost obraznică, stăpâne.

— Ba chiar foarte obraznică! Și știi ce le fac eu fetelor obraznice? mă întreabă iar el.

Scutur din cap. Cred că a început să-i slăbească mintea. Trebuie să îndur și asta.

— Vino un pic mai aproape, zice el, arătând spre marginea patului.

Mă ridic de pe scaun și mă apropii de pat. Mă mișc grațios, ca o femeie. Fac cei câțiva pași cu capul ridicat, ca o regină ce sunt. Mă gândesc că nu are cum să continue cu jocul ăsta, în care eu sunt un copil care trebuie dojenit cu asprime, dar se pare că poate. Mă ia de mână și mă trage un pic mai aproape de pat.

— Cred că ai citit cărți despre care Stephen Gardiner ar zice că sunt eretice, copilă rea ce ești.

Deschid ochii larg, ca pentru a-l asigura de nevinovăția mea.

— Nu ți-aș nesocoti niciodată dorințele, Maiestatea Ta. Stephen Gardiner nu m-a acuzat niciodată și nu are nicio dovadă.

— O, ba te-a acuzat! zice el chicotind, ca și cum ar fi ceva amuzant. Fii sigură de asta! Și i-a acuzat și pe prietenii tăi, și pe fata aia, predicatoarea, și de fapt avea toate dovezile care-i trebuiau ca să-mi arate mie – sau chiar unor jurați, Kate! – că ești, vai, o fetiță foarte obraznică.

Încerc să zâmbesc.

— Dar am explicat…

Văd în ochii lui o sclipire de enervare.

— Lasă asta. Eu zic că ești o fată obraznică și cred că ar trebui să fii pedepsită.

Mă gândesc imediat la Turn și la eșafodul care se poate construi pe pajiște. Mă gândesc la doamnele mele și la predicatorii care au vorbit în fața mea. Mă gândesc la Anne, care așteaptă în Turn eliberarea de chinuri.

— Pedepsită?

Întinde spre mine mâna stângă, trecându-și-o peste trupul ca un butoi uriaș. I-o iau și el mă smucește brutal, de parcă ar vrea să mă arunce pe pat. Nu mă împotrivesc.

— Maiestatea Voastră?

— Îngenunchează pe pat, zice el. Asta e pedeapsa ta.

Îmi vede chipul înspăimântat și râde atât de tare, că îl apucă tusea și în ochii lui mici, porcini, apar lacrimi.

— O! Te gândeai că o să te decapitez? O, Doamne! O, Doamne! Ce proaste sunt femeile! Dar îngenunchează așa cum îți cer.

Îmi strâng poalele cămășii în mâna liberă, urc în pat și îngenunchez. Acum, că stau cum vrea, îngenuncheată lângă el, iar duhoarea de la piciorul lui rănit mă izbește în față, îmi dă drumul la mână. Îmi împreunez brațele de parcă i-aș jura credință unui senior.

— Nu, nu așa, zice el nerăbdător. Nu vreau să îmi ceri iertare. Așază-te în patru labe. Ca un câine.

Arunc o privire neîncrezătoare la chipul lui și văd că e îmbujorat și îndârjit. Vorbește serios. Cum șovăi, văd că lucirea din ochii lui se înăsprește.

— Ți-am spus o dată, zice el încet. Afară sunt gărzile și e de-ajuns să rostesc un singur cuvânt, că vasul meu te va duce diseară drept la Turn.

— Știu… zic eu repede. Doar că nu știu ce vrei să fac, mărite soț. Aș face orice pentru tine, doar știi bine asta. Am promis să te iubesc…

— Ți-am spus ce să faci, subliniază el – cu destul temei. Așază-te în patru labe, ca un câine.

Fața îmi arde de rușine. Mă așez în patru labe pe pat și las capul în jos, ca să nu fiu silită să-i văd strălucirea triumfătoare de pe chip.

— Ridică-ți cămașa.

Asta e prea mult.

— Nu pot, îi zic.

El însă zâmbește.

— Sus, deasupra bucilor, zice el. Ridică-ți cămașa, ridică-ți și rufăria, ca fundul să-ți rămână gol ca o târfă din Smithfield.

— Maiestatea Voastră…

El ridică mâna dreaptă, parcă avertizându-mă să nu scot niciun sunet. Mă uit drept la el și mă întreb dacă să îndrăznesc să îl sfidez.

— Vasul meu… șoptește el. Te așteaptă.

Îmi trag încet cămașa în sus până la talie și simt pe degete răceala mătăsii. Cămașa mi se adună în jurul taliei și eu rămân goală de la mijloc în jos, așezată în patru labe pe patul regelui.

El bâjbâie prin așternut și preț de o clipă îngrozitoare mi se pare că se mângâie singur, ațâțat de goliciunea mea, și că va trebui să fac ceva și mai rău. Însă el scoate o biciușcă, o cravașă scurtă de călărie, și mi-o arată, apropiind-o de fața mea înfierbântată.

— Vezi? întreabă el încet. Nu e mai groasă decât degetul

meu mic. Legile țării, legile mele, zic că un soț poate să-și bată soția astfel dacă bățul nu e mai gros decât degetul lui. Vezi că e o cravașă subțire, pe care o pot folosi legal pe tine? Ne-am înțeles?

— Maiestatea Ta nu ar…

— Așa e legea, Kateryn. Ca și legea ereziei, ca și legea înaltei trădări. Pricepi că eu sunt și legiuitorul, și cel care aplică legea, și că nimic nu se întâmplă în Anglia fără voia mea?

Picioarele și fesele îmi sunt reci. Cobor capul spre învelitorile urât mirositoare de pe pat.

— Înțeleg, răspund eu, deși abia mai pot vorbi.

Regele apropie și mai tare cravașa, apoi mi-o vâră în față.

— Uită-te! zice el.

Ridic capul și mă uit la cravașă.

— Sărut-o, zice el.

Nu mă pot împiedica să tresar.

— Poftim?

— Sărută cravașa. Așa arăți că îți accepți pedeapsa. Ca un copil cuminte. Sărută cravașa.

Mă uit o clipă la el cu chipul golit de orice expresie, parcă întrebându-mă dacă m-aș putea răzvrăti. Îmi întoarce privirea, absolut calm. Numai stacojiul din obraji și respirația grăbită dezvăluie că e ațâțat. Apropie cravașa un pic mai tare de buzele mele.

— Dă-i drumul, zice el.

Strâng buzele. Regele îmi pune la gură biciușca din cozi de piele împletite. O sărut. Apropie de fața mea mânerul gros din piele, îl sărut. Îmi aduce dinaintea gurii mâna încleștată cu care ține mânerul și îi sărut și degetele grăsulii. Apoi, fără să-și schimbe expresia, ridică biciușca în spatele meu și îmi lovește cu putere fesele.

Țip și tresar, însă el mă ține strâns de partea de sus a brațului și mă lovește din nou. De trei ori aud șuieratul loviturilor pe care le simt coborând spre fesele mele, iar durerea e înfiorătoare. Am lacrimi arzătoare în ochi când el apropie din nou cravașa de fața mea și șoptește:

— Sărut-o, Kateryn, și spune că ai învățat cum trebuie să se supună o soție.

Am sânge la gură acolo unde mi-am mușcat buza. Are gust de otravă. Simt lacrimile fierbinți curgându-mi pe obraji și nu reușesc să-mi înăbuș un suspin slab. El scutură cravașa prin fața mea și eu o sărut, așa cum mi-a poruncit.

— Zi! îmi amintește el.

— Am învățat cum trebuie să se supună o soție, repet eu.

— Zi: Mulțumesc, mărite soț.

— Mulțumesc, mărite soț.

Tace. Respir greu, de parcă m-aș îneca. Îmi simt pieptul înălțându-se din cauza suspinelor. Mă gândesc că de-acum mi-am ispășit pedeapsa și îmi trag cămașa în jos. Fesele mă ustură și mă tem că-mi sângerează și că îmi voi păta rufăria albă.

— Încă un lucru, zice regele mieros, ținându-mă în continuare în patru labe.

Aștept. El dă la o parte cuverturile de pe pat și văd că și-a legat de burta grasă și dezgolită acoperitoarea de mătase ivorie din portret, ce aduce cu o erecție monstruoasă. Arată grotesc. Răsare uriașă dintre cearșafuri, îndreptată în sus pe burta lui în descompunere, și e brodată cu fir de argint și cusută cu perle.

— Sărut-o și pe ea, zice regele.

Voința mi-e frântă cu totul. Îmi șterg cu dosul palmei lacrimile de la ochi și-mi simt mucii întinzându-mi-se pe față. Voi face și asta, numai să scap cu viață.

El pune mâna pe acoperitoare și o mângâie, de parcă asta i-ar provoca plăcere. Chicotește.

— Trebuie să o faci, zice el calm.

Dau din cap. Știu că trebuie s-o fac. Aplec capul și ating cu buzele vârful încrustat. Regele mă prinde de păr cu un gest scurt și brutal și mă apasă cu mâna pe ceafă, astfel că fața mi se izbește de acoperitoarea aceea, dinții mi se lovesc de ea și perlele îmi zgârie buzele. Deși mă doare, nu mă trag înapoi. Stau cu fața nemișcată, timp în care el freacă acoperitoarea de gura mea, maltratându-mă în batjocură, până când gura

mi-e rănită de bijuterii și broderie, iar buzele îmi sângerează.

E stors de puteri, iar chipul îi e roșu și transpirat. Acoperitoarea ivorie e mânjită cu sângele meu, de parcă regele ar fi deflorat o fecioară cu ea. Se lasă să cadă pe perne și oftează, părând profund satisfăcut.

— Poți să pleci.

* * *

Când ies din iatacul regelui și închid ușa fără zgomot în urma mea, e deja foarte târziu. Străbat cu un mers țeapăn cabinetul privat și intru în sala de audiențe, unde așteaptă pajii lui.

— Intrați, le spun, ascunzându-mi cu mâna gura rănită. Regele vrea de băut și de mâncare.

Nan și Maud Lane se ridică de la locurile lor de lângă șemineu. Ușile duble dintre cabinetul privat și iatac mi-au înăbușit plânsetele, însă Nan își dă imediat seama că ceva nu e în regulă.

— Ce ți-a făcut? întreabă ea, scrutându-mi fața albă și remarcând vânătăile și pata de sânge de la gură.

— E în regulă, zic eu.

Mergem în tăcere spre aripa reginei din palat. Știu că mersul mi-e stângaci și simt cum rufăria mi se lipește de rănile lăsate de cravașă. Străbat galeriile private și ajung în iatacul meu. Maud face o reverență și închide ușa. Nan îmi desface panglicile de la cămașă.

— Nu chema pe nimeni, îi spun. O să dorm în rufărie. Mă spăl mâine.

— Duhoarea rănii lui se simte și în rufărie, mă previne Nan.

— E peste tot pe mine, zic eu scurt. Dar trebuie să dorm. Nu pot îndura…

Ea își scoate rochia și se bagă în pat. Pentru prima oară în viața mea mă duc la culcare fără să îngenunchez lângă pat ca să mă rog. În noaptea asta am rămas fără cuvinte. Mă simt departe de Dumnezeu. Mă strecor în așternuturile reci. Nan stinge lumânarea și umbrele încăperii țes bezna în jurul nostru, după care apuc să deslușesc ceva din conturul

obloanelor din lemn zugrăvite de lumina zorilor. Stăm multă vreme culcate și tăcute, dar somnul nu se lipește de noi. Micul meu ceas din argint bate ora patru. Atunci Nan vorbește:

— Te-a rănit?

— Da.

— Dinadins?

— Da.

— Dar te-a iertat?

— A vrut să-mi frângă voința și cred că a făcut-o. Nu mă întreba mai multe, Nan.

* * *

Dormim pe sponci și eu nu mai visez castelul întunecat și femeia cu membre smulse din încheieturi și nici soțiile moarte din dosul ușilor zăvorâte. Mi s-a întâmplat unul dintre cele mai rele lucruri pe care le poate păți o femeie mândră. Nu mai e nevoie să mă tem de visele mele. Dimineața, când slujnicele vin cu urciorul cu apă fierbinte, mă găsesc azvârlind rufăria murdară și eu le poruncesc să-mi pregătească baia. Vreau să alung mirosul piciorului lui cangrenat de pe pielea mea, din părul meu. Vreau să scap de gustul puturos din gură. Mă simt pângărită, mă simt ca și cum aș fi fost murdărită și n-o să mă mai pot curăța niciodată. Știu că sunt înfrântă.

* * *

Umilirea mea l-a înveselit atât de mult pe rege, încât suferințele i se domolesc. Se simte deodată îndeajuns de bine ca să ia masa împreună cu curtenii și în după-amiaza asta e adus cu jilțul cu roți în grădină, iar eu pășesc alături de el. Nan, *lady* Tyrwhit și micuța *lady* Jane Grey merg alături de mine, restul doamnelor mele vin încetișor în urma noastră, iar regele mă ține de mână în timp ce pășesc pe lângă jilțul lui. În mijlocul grădinii personale a regelui se înalță un fag cu coroana bogată și regele oprește jilțul la umbră, iar cineva îmi aduce un scăunel, ca să stau lângă el. Mă așez cu grijă. El zâmbește când vede că nu pot sta jos fără să am dureri.

— Te amuzi, mărite soț?
— Acum o să vedem o piesă de teatru.
— O piesă de teatru? Aici?
— Da. Iar când se va termina, tu să-mi spui cum se cheamă.
— Vorbești în cimilituri, stăpâne? îl întreb eu, simțind cum mă cuprinde teama.
Portița de fier de la grădina regelui scârțâie ușor, se deschide larg și gărzile intră în fugă, în număr foarte mare, înghesuindu-se în spațiul prea mic. Sunt cel puțin patruzeci de yeomeni în livreaua strălucitoare a gărzii regale. Mă ridic în picioare. Preț de o clipă mi se pare că are loc o revoltă împotriva regelui și că el e în pericol. Mă uit în jur după pajii care l-au adus aici cu jilțul, după nobilii de la curte. Nimeni nu e îndeajuns de aproape ca să mă audă strigând. Mă așez în fața lui: va trebui să-l apăr de orice s-ar întâmpla. Va trebui să îl salvez dacă o să fie nevoie.
— Așteaptă, mă previne el. Ține minte, e o piesă de teatru.
Nou-veniții nu sunt trădători. Sunt urmați de lordul Wriothesley, care ține în mână o scrisoare făcută sul. Chipul lui întunecat strălucește triumfător. Vine spre mine zâmbind și desface scrisoarea, arătându-mi sigiliul, sigiliul regal. E un mandat de arestare pe numele meu.
— Regină Kateryn, cunoscută ca Parr, sunteți arestată pentru erezie trădătoare. Iată mandatul. Trebuie să veniți cu mine în Turn.
Mi se taie răsuflarea. Arunc o privire neliniștită spre soțul meu. E vesel nevoie mare. Cred că asta e cea mai mare glumă, cea mai mare mascaradă pe care a jucat-o vreodată. Mi-a frânt voința, acum o să-mi frângă și gâtul, iar eu nu pot să mă plâng, nu pot să-mi declar nevinovăția. Nu pot nici măcar să îl implor să mă ierte, fiindcă nu sunt în stare să respir.
Până și vederea mi se încețoșează, deși o zăresc pe Nan alergând spre noi pe iarbă, cu fața schimonosită de teamă. În spatele ei micuța Jane Grey ezită, se apropie, se retrage, timp în care lordul Wriothesley flutură mandatul și zice din nou:

— Trebuie să veniți cu mine la Turn, Maiestatea Voastră. Fără întârziere, vă rog.

Fața îi strălucește.

— Vă rog să nu mă siliți să le ordon să vă ia pe sus.

Wriothesley se întoarce spre rege și îngenunchează.

— Am venit. Voi face așa cum ați poruncit, zice el cu o voce potopită de încântare.

Se ridică iar și e pe cale să le facă semn cu capul gărzilor să mă înconjoare.

— Prostule! urlă Henric la el cu un glas tunător. Prostule! Ticălosule! Ticălos fără margini! Bestie! Prostule!

La vederea furiei subite a regelui, care s-a îmbujorat la față, Wriothesley se trage în spate.

— Poftim?

— Cum îndrăznești? întreabă Henric. Cum îndrăznești să vii în grădina mea și să o insulți pe regină? Pe iubita mea soție? Ești nebun?

Wriothesley tot deschide și închide gura, ca unul dintre peștii grași din iazul cu crapi.

— Cum îndrăznești să vii aici și să-mi necăjești soția?

— Mandatul… Maiestatea Voastră! Mandatul regal…

— Cum îndrăznești să-i arăți așa ceva? Unei femei juruite stăpânirii mele, care nu are altă minte decât mintea mea, care nu are alte gânduri decât pe ale mele, al cărei trup mi-e supus întru totul, al cărei suflet nemuritor e în grija mea! Soției mele! Iubitei mele soții!

— Dar ați spus că trebuie să fie…

— Vrei să zici că eu aș porunci arestarea propriei mele soții?

— Nu! zice grăbit Wriothesley. Nu, bineînțeles că nu, Maiestatea Voastră.

— Piei din ochii mei! țipă Henric la el, de parcă o asemenea lipsă de loialitate l-ar aduce în pragul nebuniei. Nu pot să te sufăr! Nu vreau să te mai văd niciodată.

— Dar, Maiestatea Voastră…

— Pleacă!

Wriothesley se înclină până la pământ și merge cu spatele,

împleticindu-se, până ce iese pe poarta grădinii. Gărzile încep să se retragă buimăcite și se reped în urma lui, împingându-se cu disperare să iasă din grădina însorită, să se îndepărteze de regele furios. Henric așteaptă până pleacă toți, până ce poarta se închide cu zgomot și străjerii care stau afară sunt cu spatele la noi. Abia când e din nou liniște și pace, regele se întoarce iar spre mine.

Râde atât de tare, încât nici nu mai poate vorbi. Mă tem o clipă că are o criză. Dintre pleoapele ridate, care i se strâng din cauza râsului, se ivesc lacrimi ce îi alunecă pe obrajii transpirați. S-a înroșit îngrijorător la față, se ține de burta care i se zguduie, se înăbușă și se chinuie să răsufle. Trec minute bune în care râde răgușit, dar în cele din urmă se liniștește. Deschide ochii lui mici și își șterge obrajii uzi.

— Doamne! zice regele. Doamne Dumnezeule!

Mă vede stând în picioare în fața lui, încă încremenită de uimire, și le vede și pe doamnele mele așteptând, albe la față.

— Care e titlul piesei, Kate? gâfâie el, încă râzând.

Clatin din cap.

— Ei, tu, care ești atât de deșteaptă! Atât de citită! Care e titlul piesei mele?

— Nu pot ghici, Maiestatea Voastră.

— *Îmblânzirea reginei!* strigă el. *Îmblânzirea reginei*.

Continui să zâmbesc slab. Mă uit la fața lui stacojie și transpirată și stau așa, în timp ce râsul lui renăscut bubuie peste mine precum croncănitul aspru al corbilor de pe Turnul Londrei.

— Eu sunt stăpânul câinilor, zice el, renunțând brusc la glumă. Eu stau cu ochii pe voi toți. Vă asmut pe toți unul la gâtul celuilalt. Biete potăi! Biată cățelușă!

* * *

Regele stă în grădină până când umbrele se lungesc pe iarba moale și verde, iar păsările încep să cânte prin vârfurile copacilor. Rândunicile zboară grăbite de-a lungul meandrelor fluviului, rotindu-se pe deasupra propriilor reflexii argintii și plonjând în apă ca să se adape. Curtenii intră în grădină,

întorcându-se de la jocurile și plăcerile lor, și se plimbă agale, ca niște copii fericiți, cu chipuri îmbujorate. Prințesa Elizabeth îmi zâmbește. Văd câțiva pistrui care i-au răsărit ici și colo pe nas, ca niște grăunțe de praf pe marmură, și îmi zic să-i amintesc slujnicei ei să aibă grijă ca prințesa să poarte o bonetă de soare atunci când iese la aer.

— A fost o zi frumoasă, zice regele mulțumit. Numai Dumnezeu știe ce țară minunată e asta.

— Suntem binecuvântați, încuviințez eu cu un glas scăzut, iar el zâmbește, de parcă vara, vremea de afară și soarele care se cufundă în fluviul sticlos i s-ar datora cumva întru totul numai lui.

— Voi veni la cină, zice el, iar după cină poți să vii în odaia mea. Trebuie să-mi povestești gândurile tale, Kate. Îmi place să aflu ce ai mai citit și ce gândești.

Râde când mă vede pălind brusc.

— Ah, Kate! Nu ai de ce să te temi. Te-am învățat tot ce trebuie să știi, nu-i așa? Traducerile mele le citești, da? Ești soția mea dragă, nu-i așa? Și suntem prieteni.

— Desigur, desigur, zic eu, făcându-i o plecăciune, ca și cum aș fi încântată de invitație.

— Și poți să îmi ceri orice. Orice dar, orice favor. Orice vrei tu, scumpo.

Ezit și mă întreb dacă să îndrăznesc să-i pomenesc de femeia chinuită din Turn, de Anne Askew, care așteaptă să afle dacă o să scape cu viață sau o să moară. El a zis că îi pot cere orice și tocmai mi-a spus că nu trebuie să mă tem de nimic.

— Maiestatea Ta, ar fi ceva. Un lucru mărunt, încep eu. Mărunt pentru tine, desigur. Dar ar fi cea mai mare dorință a inimii mele.

El ridică mâna, întrerupându-mă.

— Draga mea, am învățat azi că nu există lucruri, nici măcar din cele mai mărunte, care să despartă un soț și o soție cum suntem noi, nu-i așa? Cea mai mare dorință a inimii tale nu poate fi decât cea mai mare dorință a mea. Nu avem ce să discutăm. Nu-i nevoie să-mi ceri niciodată ceva. Noi doi

suntem ca unul.

— E vorba de prietena mea...

— Nu ai prieteni mai buni ca mine.

Îl înțeleg.

— Noi doi suntem ca unul, repet fără vlagă.

— Uniune sfântă, zice el.

Eu plec capul.

— Și tăcere iubitoare.

* * *

— A murit, îmi spune Nan cu asprime înainte de cină, în timp ce slujnicele îmi piaptănă părul.

Trecerea periei grele prin părul meu des, cu câte o smucitură mai dureroasă, pare să fie o parte din vestea ei. Nu ridic mâna ca să o opresc pe Susan, slujnica, care mă piaptănă mai departe ca pe o iapă ce merge la armăsar. Capul mi se bălăngăne într-o parte și în cealaltă, urmând smuciturile apăsate ale periei. Îmi văd în oglindă chipul, pielea albă, ochii îndurerați, gura rănită, capul ce mi se mișcă dintr-o parte în alta, ca la o păpușă.

— Cine a murit?

Însă știu.

— Anne Askew. Tocmai am primit vestea de la Londra. Catherine Brandon e la casa ei din Londra și mi-a trimis un bilețel. Au omorât-o azi-dimineață.

Mă înec.

— Dumnezeu să-i ierte. Dumnezeu să mă ierte. Dumnezeu să-i primească sufletul în rai.

— Amin.

Îi fac semn lui Susan să plece, dar Nan zice:

— Trebuie să-ți aranjăm părul și să-ți prindem boneta. Trebuie să mergi la cină. Indiferent ce s-a întâmplat.

— Cum să fac așa ceva? întreb eu scurt.

— Fiindcă ea a murit fără să-ți pomenească numele. Pentru tine a îndurat să fie trasă pe roată, pentru tine a îndurat moartea, pentru ca tu să poți merge la cină și să sprijini reforma bisericii atunci când o să o poți face iar. Știa că

trebuie să rămâi liberă, ca să-i vorbești regelui, chiar dacă noi, toți ceilalți, o să fim uciși. Chiar dacă ne vei pierde pe toți, unul câte unul. Dacă tu vei rămâne ultima, tu trebuie să salvezi reforma din Anglia. Altfel ea va fi murit degeaba.

Văd în oglindă, în spatele meu, chipul înspăimântat al lui Susan.

— E în regulă, îi spun. Nu trebuie să depui mărturie.

— Însă *tu* trebuie! îmi zice Nan. Anne a murit fără să spună că ne știe pe vreuna dintre noi, ca să rămânem libere, să gândim, să vorbim și să scriem în continuare. Pentru ca tu să duci mai departe torța.

— A suferit.

Nu e o întrebare. A stat în camera de tortură din Turn. Singură, cu trei bărbați. Nicio femeie nu a mai fost vreodată acolo.

— Dumnezeu s-o binecuvânteze. I-au vătămat trupul atât de rău, încât nici n-a putut să meargă până la rug. John Lascelles, Nicholas Belenian și John Adams au fost arși odată cu ea, dar bărbații au mers singuri până la rugurile lor. Ea a fost singura torturată. Gărzile au fost nevoite să o ducă legată de un scaun.

Au zis că labele picioarelor îi erau atât de răsucite, de parcă le purta de-a-ndoaselea, iar coatele și umerii îi erau scoși din încheieturi. Șira spinării îi era frântă, iar gâtul, smuls dintre umeri.

Îmi plec capul și duc mâinile la ochi.

— Domnul s-o aibă în pază.

— Amin, zice Nan. Un mesager al regelui s-a dus să-i ofere iertarea în timp ce legau scaunul de rug.

— O, Nan! Ar fi putut să abjure?

— Voiau să-i smulgă numele tău, atâta tot. Ar fi coborât-o de pe rug dacă ar fi rostit numele tău.

— O, Doamne, iartă-mă!

— L-a ascultat pe preot ținând slujba înainte de a se aduce torțele cu care au aprins rugurile și a spus „Amin” doar atunci când era de acord cu el.

— Nan, ar fi trebuit să fac mai mult!

— N-ai fi putut să faci mai mult. Drept să zic, niciunul dintre noi nu putea face nimic. Dacă ar fi vrut să scape cu viață, le-ar fi spus ce voiau să audă. I-au zis foarte limpede ce anume vor de la ea.

— Doar numele meu?

— Toată treaba asta s-a făcut doar pentru ca ei să te poată declara eretică în fața regelui și să te omoare.

— Au ars-o?

Trebuie să fi fost o moarte cumplită: să fii legată de un stâlp de lemn, cu vreascurile adunate în jurul picioarelor, să simți mirosul fumului când te cuprind flăcările, să vezi chipurile alor tăi și ale prietenilor rugându-se și încețoșându-se încet, pe măsură ce fumul se îndesește, să auzi trosnetele acelea groaznice când îți ia foc părul și apoi ți se aprinde fusta, iar pe urmă să simți durerea... Mă întrerup și mă frec la ochi. Nu pot să-mi închipui durerea pe care va fi simțit-o când i-a luat foc rochia, când mânecile au întins flăcările până la brațe, până la umeri, până la gâtul ei alb și delicat.

— Catherine Howard i-a trimis o punguță cu praf de pușcă, pe care o purta asupra ei, ascunsă în rochie. Când flăcările au devenit mai dogoritoare, praful de pușcă i-a aruncat capul în aer. Nu a trebuit să sufere prea mult.

— Asta a fost tot ce-am putut face pentru ea? Cel mai bun lucru pe care l-am putut face?

— Da.

— Dar trebuia să-i lase să-i lege brațele și picioarele rupte de scaun? Trebuia să poarte o punguță cu praf de pușcă în jurul gâtului ei sucit?

— Da. Nu vreau să zic că n-a suferit. Doar că nu... nu s-a prăjit.

Auzind vorbele astea simple ale lui Nan, gura mi se umple de vomă. Îmi las capul pe măsuță, între peria de păr din argint și pieptănul de argint și vomit, vărs fiere pe masă, peste periile de argint și flacoanele de sticlă. Mă ridic și plec de la masă. Fără să scoată o vorbă, Susan curăță totul, apoi îmi aduce o bucată de pânză, ca să mă șterg pe față, și niște bere slabă, ca să-mi clătesc și să-mi curăț gura. Două slujnice

intră grăbite în urma ei și șterg vărsătura de pe podea. Eu mă așez iar în fața oglinzii și văd chipul palid al femeii pentru salvarea căreia a murit Anne Askew.

Nan așteaptă să-mi recapăt răsuflarea.

— Îți zic asta acum deoarece regele va ști că totul s-a făcut potrivit poruncilor lui. În seara asta, când va veni în odăile tale, va ști că femeia cea mai minunată din Anglia a fost arsă azi pe rug și că, în timp ce noi mergem să cinăm, cenușa ei e măturată de pe pietrele pavajului din Smithfield.

Ridic capul.

— Asta e insuportabil.

— E insuportabil, încuviințează ea.

* * *

Catherine Brandon se întoarce la curte atât de palidă, încât nimeni nu se îndoiește de povestea ei, cum că a fost bolnavă. Vine în odaia mea.

— Nu v-a pomenit numele, zice ea. Nici când i-au dat de înțeles că așa ar scăpa de rug. Nici măcar atunci. Nicholas Throckmorton era de față și ea s-a uitat în ochii lui, i-a zâmbit și a înclinat capul, ca pentru a-i da de înțeles că nu trebuie să ne temem de nimic.

— A zâmbit?

— A spus „Amin” la rugăciuni și a zâmbit. El a zis că mulțimea a fost îngrozită de moartea ei. Nu s-au auzit ovații, ci doar un geamăt lung și surd. A zis că asta va fi ultima femeie predicator arsă pe rug în Anglia. Oamenii nu vor mai răbda așa ceva.

Așteptăm în salonul meu de primire și jumătate din curte e deja aici. Regele apare vesel, adus în jilțul pe roți. Facem toți reverențe, iar eu îmi ocup locul lângă scaunul lui. Întinde mâna și eu i-o iau. Strânsoarea lui e atât de caldă și de umedă, încât pentru o clipă îmi imaginez că are sânge pe mâini, dar apoi văd că e doar o pâlpâire de lumină roșiatică de la ferestrele cu vitralii.

— Totul e bine? întreabă el voios, deși nu se poate să nu știe că am aflat de moartea lui Anne.

— Totul e bine, răspund eu încet și intrăm în sala cea mare, ca să cinăm.

[32] Palatul Hampton Court, vara anului 1546

Vremea rămâne în continuare frumoasă și regele e la fel de luminos ca diminețile însorite. Declară că se simte iarăși bine, mult mai bine, că nu s-a simțit niciodată mai bine, că se simte iar tânăr. Mă uit la el și mă gândesc că o să trăiască veșnic. Se întoarce la viața agitată de la curte și ia toate mesele așezat pe tronul lui mare, cere un fel de mâncare după altul, în timp ce bucătarii se luptă cu căruțele pline de produse și mirodenii, care vin huruind pe ulițe până la imensele uși cu arcadă ale bucătăriei, apoi trimite în sală mâncăruri peste mâncăruri pe platouri umplute cu vârf. Regele s-a întors la locul lui, în mijlocul curții, e iarăși imensa roată dințată care pune totul în mișcare, iar mașinăria curții devine din nou un uriaș mecanism automat, care înghite mâncare și macină distracții.

Uneori regele chiar se ridică din scaun ca să facă vreo câțiva pași prin grădină sau să intre în sala de mese. Pajii merg pe lângă el – ține câte o mână grea pe umărul fiecăruia –, dar el declară că poate să pășească aproape fără niciun ajutor și că va merge din nou. Jură că va călări, iar când eu și doamnele mele dansăm în fața lui sau când măștile intră și își aleg partenerii, ne zice că săptămâna viitoare s-ar putea să se ridice ca să danseze și el.

Zbiară după distracție, iar coriștii, muzicanții și actorii intră într-o frenezie a creației, pentru ca regele să poată vedea o piesă nouă sau să audă un cântec nou în fiecare seară. Râde zgomotos la cea mai mică glumă. Will Somers n-a fost niciodată mai îndrăgit ca acum și începe să facă jonglerii cu o

stângăcie magnifică. La fiecare masă, în jurul capului său se rotesc chifle de pâine care zboară, scăpate de sub control, prin toată sala, câinii sar și le înhață din zbor înainte ca Will să apuce să le prindă, după care tot el se plânge că nimeni nu îi înțelege măiestria și îi aleargă pe câini, se bagă pe sub mese după ei, așa că se iscă o hărmălaie veselă și zgomotoasă, iar lumea pariază pe câini sau pe Will. Regele joacă jocuri de noroc și pierde o mică avere în fața curtenilor, care sunt îndeajuns de înțelepți ca să i-o dea înapoi la următorul joc. Henric are o poftă de viață, o bucurie de a trăi pe care lumea zice că nu i-a mai văzut-o de mulți ani. Toți zic că e meritul meu, că datorită mie e iarăși tânăr și fericit. Mă întreabă cum de-am reușit să-l bucur.

Într-o seară, la cină, văd un străin îmbrăcat la fel de luxos ca un hidalgo din Spania, care îi face o reverență regelui și ocupă un loc la masa nobililor.

— Cine e acela? o întreb pe Catherine Brandon, care stă în picioare în spatele scaunului meu.

Ea se apleacă și-mi șoptește la ureche:

— Maiestatea Voastră, acela e Guron Bertano. Se pare că e un emisar de-al papei.

Abia pot să-mi înăbuș un țipăt.

— De-al papei?

Ea dă din cap, cu buzele strânse.

— Papa a trimis un diplomat? Aici? La curtea noastră? După toate câte s-au petrecut înainte?

— Da, răspunde ea scurt.

— Asta e cu neputință, zic eu în grabă.

Regele a fost excomunicat acum mulți ani. L-a numit pe papă antihrist. Cum se poate ca acum să-l primească pe mesagerul acestuia?

— Se pare că papa va primi iarăși Biserica Angliei în sânul catolicismului. Tocmai au căzut de acord asupra amănuntelor.

— Devenim iar romano-catolici? murmur eu neîncrezătoare. După toate suferințele trecute? În ciuda tuturor progreselor, a tuturor sacrificiilor pe care le-am făcut?

— Nu ți-e foame, dragostea mea? aud în dreapta glasul

tunător al lui Henric.
Mă întorc repede și-i zâmbesc:
— O, ba da!
— Căprioara e foarte bună.
Dă din cap către slujitor și zice:
— Mai dă-i reginei niște carne de căprioară.
Pe farfuria de aur mi se pun niște bucăți de carne roșie, cu un sos alb și gros. Nu scot nicio vorbă.
— Carnea căprioarei e întotdeauna mai dulce decât a cerbului, îmi zice Henric, făcându-mi cu ochiul.
— Mă bucur să te văd atât de binedispus, mărite soț.
— Am intrat în joc, zice regele, urmărindu-mi privirea îndreptată spre locul unde emisarul papei stă liniștit la masă și mănâncă cu poftă. Și numai eu înțeleg jocul, adaugă el.

* * *

— Trebuie să vă felicităm, îmi zice încet de tot Edward Seymour în timp ce doamnele mele de la curte se plimbă pe malul fluviului înainte să înceapă arșița.
Înălțimea Sa a venit acasă de la Boulogne după ce a fost în sfârșit schimbat de la comanda orașului, iar acum își recapătă influența în Consiliul de Coroană. Lordul Wriothesley nu și-a revenit după muștruluiala pe care i-a tras-o regele în grădină, Stephen Gardiner a fost foarte potolit, emisarul papal s-a întors acasă doar cu niște promisiuni foarte vagi și toți sperăm că, încet-încet, forțele reformei încep să domine din nou. Ar trebui să mă bucur.
— Da?
— Ați reușit ceva ce n-a reușit nici o altă soție dinainte.
Arunc o privire atentă în jur, dar e puțin probabil ca pe Edward Seymour să îl ia gura pe dinainte și acum nu ne ascultă nimeni.
— Da?
— L-ați supărat pe rege și apoi i-ați câștigat iertarea. Sunteți o femeie deșteaptă, Maiestatea Voastră. Experiența dumneavoastră e unică.
Îmi plec capul. Nu pot să vorbesc despre asta. Mi-e rușine,

mi-e nespus de rușine. Și Anne Askew e moartă.

— Izbutiți să-l țineți în frâu, zice el. Sunteți un diplomat formidabil.

Când îmi aduc aminte, simt cum roșesc. Nu am nevoie de Edward ca să-mi amintesc de noaptea aceea. N-o s-o uit niciodată. Mi se pare că n-o să mai pot ține niciodată capul sus după ceea ce am făcut atunci. Nu suport nici măcar ca Edward să își închipuie ce voi fi făcut ca să-l conving pe rege să rupă mandatul meu de arestare.

— Maiestatea Sa e milostivă, zic eu încet.

— Mai mult de-atât, spune Edward. Își schimbă vederile. Nimeni nu va mai fi ars pe rug pentru erezie. Oamenii din țară s-au întors împotriva acestui fapt și, odată cu ei, și regele. Zice că Anne Askew ar fi trebuit iertată și că după ea nu va mai urma nimeni altcineva. E influența dumneavoastră, maiestate, și toți cei care doresc reforma bisericii vă vor fi recunoscători. Mulți îi mulțumesc lui Dumnezeu că vă avem. Mulți știu că sunteți un cărturar, un teolog și un bun conducător.

— Pentru unii e prea târziu, zic eu încet.

— Da, dar alții sunt încă în închisoare, îmi spune Edward. Ați putea cere eliberarea lor.

— El nu-mi cere sfatul, îi reamintesc eu.

— O femeie ca dumneavoastră poate să strecoare un gând în mintea soțului și apoi să-l felicite că l-a scornit el, zice Edward, zâmbind larg. Știți cum se face. Sunteți singura femeie care a reușit așa ceva.

Mă gândesc că mi-am început domnia ca un cărturar, că am învățat cum să studiez, iar acum am devenit o târfă și am învățat trucurile unei târfe.

— Nu e înjositor să te umilești pentru o astfel de cauză, zice Edward, de parcă ar fi ghicit la ce mă gândesc. Papistașii dau înapoi, iar regele s-a întors împotriva lor. Ați putea obține eliberarea unor inși cumsecade și l-ați putea face pe rege să schimbe legea, pentru a le permite oamenilor să se roage așa cum doresc ei. Trebuie să acționați cu farmecul și frumusețea dumneavoastră – cu farmecele Evei și spiritul Sfintei Fecioare.

Asta înseamnă să fii o femeie puternică.

— E cam ciudat, căci eu mă simt lipsită de putere, îi zic.

— Trebuie să vă folosiți de ce aveți, zice el – vechiul sfat al bărbatului către târfa din vremuri imemoriale. Trebuie să vă folosiți de tot ce vă e îngăduit.

* * *

Am mare grijă să nu spun nimic care să-i dea regelui impresia că îl contrazic. Îl rog să-mi explice ce crede el despre rostul purgatoriului și îmi manifest interesul când îmi zice că în Biblie nu există nicio dovadă a purgatoriului și că ideea de purgatoriu a fost creată de biserică doar pentru a finanța capelele votive și liturghiile. Ascult cu aerul unui învățăcel entuziast în timp ce el îmi explică lucruri pe care le-am gândit singură de când am început să studiez. Acum el cercetează cărți pe care eu le-am citit și le-am ascuns ca să scap de primejdie și îmi spune lucruri care îl surprind, de parcă ar fi cine știe ce noutate și eu ar trebui să le învăț de la el. Micuța *lady* Jane Grey știe aceste idei, prințesa Elizabeth le-a citit și ea. Eu însămi le-am învățat pe amândouă, însă acum stau lângă rege și scot exclamații uluite când îmi descrie adevăruri limpezi ca lumina zilei, îl admir că a descoperit lucruri răscunoscute și îi laud limpezimea minții.

— Îi voi elibera pe cei închiși pentru erezie, îmi zice el. Un om nu ar trebui închis pentru convingerile lui dacă cercetează lucrurile cu respect și înțelepciune.

Dau din cap în tăcere, de parcă aș fi copleșită de inteligența vizionară a regelui.

— Te-ar bucura să afli că un predicator ca Hugh Latimer poate vorbi iar liber? mă îmboldește Henric. Obișnuia să țină predici în odăile tale, nu? Poți să găzduiești din nou predicile de după-amiază.

Îi răspund alegându-mi vorbele cu mare grijă:

— M-aș bucura să aflu că oamenii nevinovați sunt liberi. Maiestatea Ta e milostivă și judecă fără părtinire ce e drept.

— O să ții din nou predicile de după-amiază?

Nu știu ce vrea să audă și sunt hotărâtă să-i spun doar ce

vrea să audă.

— Dacă asta e dorința ta. Îmi place să-i ascult pe predicatori, ca să pot înțelege gândurile Maiestății Tale. Dacă studiez scrierile părinților bisericii, mi-e mai ușor să urmăresc gândirea ta complexă.

— Știi care era deviza lui Jane Seymour? mă întreabă el deodată.

— Da, Maiestatea Ta, răspund eu, înroșindu-mă.

— Care era?

— Mi se pare că „Legată să mă supun și să slujesc”.

El începe brusc să râdă zgomotos, cu un hohot șocant, deschizând gura larg și lăsând să i se vadă dinții galbeni și limba încărcată.

— Mai spune-o o dată! Spune-o!

— „Legată să mă supun și să slujesc.”

El râde, dar în vocea lui nu e niciun pic de umor. Am grijă să zâmbesc și eu, de parcă mi-aș dori să mă amuz, dar sunt prea înceată la minte și nu înțeleg gluma, de parcă eu, o femeie proastă, nu aș avea simțul umorului, dar sunt fericită să îl admir pe al lui.

* * *

Claude d’Annebault, amiralul Franței, care a negociat pacea cu Edward Seymour, vine la Hampton Court pentru o mare recepție. Urmează să-l întâmpine copiii regelui – și în primul rând prințul Edward. Regele zice că el e obosit și îmi cere să am grijă ca Edward să facă tot ce trebuie și să păstreze demnitatea tronului Tudorilor. Edward are doar opt ani și, din cauza rolului pe care îl are de jucat, e sfâșiat între entuziasm și îngrijorare. Vine în odăile mele înainte de sosirea francezului și mă întreabă ce urmează să se întâmple și ce anume trebuie să facă el. E atât de meticulos, atât de dornic să știe totul exact, asemenea unui mic astronom, încât îi chem pe înaltul comis de la grajduri și pe intendentul meu principal și desenăm pe o foaie mare de hârtie un plan al grădinilor. Apoi, cu ajutorul vechilor lui soldăței de cositor din camera copiilor, punem în scenă sosirea delegației franceze și

folosim niște păpușele care să ne închipuie pe noi când ieșim să o întâmpinăm.

Urmează să vină vreo două sute de nobili francezi, ce vor fi întâmpinați de Consiliul de Coroană și de întreaga curte. Îi vom găzdui în corturi din țesătură cu fir de aur, puse în grădini, și vom ridica niște construcții temporare pentru banchete. Desenăm pe planul nostru și acest sătuleț, apoi luăm încă o foaie de hârtie și facem o listă cu cele zece zile și cu fiecare recepție, partidă de vânătoare, teatru cu măști, întrecere și festin.

Prințesa Elizabeth și *lady* Jane sunt și ele acolo. Râdem și poruncim să ni se aducă bonete și acoperitori pentru cap și în curând jucăm scena sosirii francezilor. Edward se joacă pe sine, dar noi, toți ceilalți, suntem francezi și curteni cu pălării mari, facem plecăciuni exagerate și ținem discursuri lungi, până când ne trădăm personajul din cauza râsului și trebuie să devenim iar noi înșine.

— Dar așa va fi? întreabă Edward pe un ton serios. Și eu voi sta chiar aici? arată el spre platforma pe care am marcat-o pe schiță.

— De ce-ți faci griji? vrea să știe Elizabeth. Ești moștenitorul tronului, iar doamna mamă a noastră e regentă. Orice hotărâți voi doi că trebuie să se facă se va face întocmai. Ești prințul de Wales. N-ai cum să faci ceva greșit.

Edward îmi oferă cel mai drăgălaș zâmbet al său.

— O să urmez exemplul tău, doamnă mamă.

— Tu ești prințul moștenitor, îi zic eu. Și Elizabeth are dreptate. Orice ai face, faci ce trebuie.

* * *

Vizita se desfășoară exact așa cum am plănuit-o. Prințul Edward iese călare, cu o escortă de nobili și yeomeni din gardă, toți îmbrăcați în straie cu fir de aur. Cu yeomenii aceia impozanți în jurul lui, prințul pare foarte mic, dar își stăpânește bine călușul și îi salută pe oaspeți cu demnitate, într-o franceză perfectă. Sunt atât de mândră de învățătura lui, încât la întoarcere îl îmbrățișez și dansez cu el prin

cabinetul meu.

Îi povestesc regelui cât de bine s-a purtat și Henric zice că se va întâlni chiar el cu amiralul și îl va duce la liturghie în capela regală.

— Ne-ai slujit bine astăzi pe mine și familia mea, îmi zice Henric seara, când merg în odaia lui ca să-i spun cum s-au desfășurat vizita și ceremoniile, cât de bine s-a descurcat prințul Edward în rolul de gazdă în lipsa tatălui său, cât de mândri trebuie să fim de băiatul lui Jane Seymour. I-ai fost ca o mamă, adaugă regele. Mult mai mult decât propria lui mamă, care nici măcar nu l-a cunoscut.

Bag de seamă că în seara asta vorbește despre moartea lui Jane ca despre o încălcare a îndatoririlor ei.

— Azi ai fost ca o regentă pentru țară. Îți sunt recunoscător.

— N-am făcut decât ceea ce trebuia, nimic mai mult, gânguresc eu.

— Mă bucur că ești înfățișată alături de el în portretul de familie, zice regele. Așa e drept, să fii onorată ca mamă vitregă a lui.

Șovăi. E limpede că a uitat că în portret e Jane Seymour, soția lui moartă. Eu am pozat, însă chipul meu nu a ajuns pe pânză. Nu există niciun portret de-al meu împreună cu băiețelul pe care îl iubesc.

— Ți-ai onorat țara și convingerile, continuă el fără să bage de seamă. În aceste câteva luni mi-ai dovedit că ești potrivită să stai în fruntea țării și că toate gândurile tale sunt drepte și nefățarnice.

Arunc o privire prin încăpere. În jur nu e nimeni care să îl contrazică. Curtenii prezenți de obicei sunt îndeajuns de aproape ca să-l audă, dar acum aproape toți sunt prietenoși cu mine sau susțin cauza reformei. Stephen Gardiner lipsește. A avut nu știu ce neînțelegere cu regele, legată de un mic lot de pământ, și regele s-a supărat brusc. Gardiner va trebui să îi între iar în grații lingușindu-l, însă deocamdată e foarte plăcut că lipsește. Wriothesley nu s-a mai apropiat de rege din ziua când a venit în grădină ca să mă aresteze.

— Sunt întotdeauna călăuzită de Maiestatea Ta, îi spun.

— Și cred că ai dreptate în legătură cu liturghia, zice el într-o doară. Sau tu o numești împărtășanie?

Zâmbesc, vrând să par sigură pe mine, deși simt că îmi fuge pământul de sub picioare.

— Îi spun cum crede Maiestatea Ta că e mai bine, îi zic. E biserica ta, e liturghia ta. Tu știi mai bine decât mine, mai bine decât oricine, cum ar trebui să fie înțeleasă.

— Atunci hai să-i zicem împărtășanie, împărtășania tuturor credincioșilor bisericii, spune el, devenind deodată avântat. Să zicem că nu este întocmai trupul și sângele Domnului nostru – căci cum să înțeleagă oamenii de rând un asemenea lucru? Vor crede că e vreo vrăjitorie sau cine știe ce vicleșug. Pentru aceia dintre noi care gândesc profund, care cugetă la astfel de lucruri, pentru noi, cei care înțelegem puterea limbajului, poate fi atât trupul și sângele, cât și pâinea și vinul. Dar oamenilor de rând le putem zice că e un fel de a spune. „Tot astfel, după cină a luat cupa și a zis: «Această cupă este legământul cel nou în sângele Meu care se va vărsa pentru voi».” Este limpede că El le-a dat pâine, El a binecuvântat pâinea, El le-a dat vin și le-a spus că e un legământ. Noi, care înțelegem cu mult mai mult decât nătângii de prin sate, nu ar trebui să îi zăpăcim și să îi încurcăm.

Nu îndrăznesc să ridic privirea, ca nu cumva să fie o capcană, dar simt cum mă cuprinde un fior atât de puternic, încât tremur. Dacă regele ajunge să-și dea seama de asta, dacă mintea regelui ajunge la o asemenea limpezime, atunci Anne nu a murit în van și eu nu am renunțat la învățătură și n-am fost bătută ca o roabă degeaba, căci Domnul l-a luminat pe rege prin cenușa ei și rușinea mea.

— Maiestatea Ta vrea să spună că ar trebui să înțelegem aceste cuvinte drept simbolice?

— Nu așa crezi și tu?

Nu mă voi lăsa ispitită să îmi spun părerea.

— Maiestatea Ta, o să ți se pară că sunt o femeie foarte proastă, dar eu nu știu ce să cred. Am fost crescută să cred într-un fel, iar apoi am fost învățată să judec altfel. Acum, ca

femeie măritată, trebuie să știu ce crede soțul meu, căci el e cel care trebuie să mă călăuzească.

Zâmbește. Este exact ce trebuie, exact ce vrea să audă. Asta îi repetă soțului ei, ca un papagal, o soție îmblânzită.

— Kate, îți voi spune. Eu cred că trebuie să creăm o religie sinceră, în care împărtășania să fie esența liturghiei, dar puterea ei să fie simbolică, declamă el.

Fraza frumos rotunjită și tonul răsunător cu care o rostește îmi spun că a pregătit-o dinainte. Poate chiar a scris-o și a învățat-o pe de rost. S-ar putea chiar să-l fi sfătuit cineva. Anthony Denny? Thomas Cranmer?

— Îți mulțumesc, zic eu cu un glas dulce. Îți mulțumesc că mă călăuzești.

— Și îi voi propune ambasadorului francez să lucrăm împreună în țările noastre ca să alungăm superstiția și erezia din vechea biserică și să creăm în Franța și în Anglia o biserică nouă, întemeiată pe Biblie, întemeiată pe noua învățătură, pe care să o răspândim în țările noastre și apoi în întreaga lume.

Asta e ceva de necrezut.

— Vei face așa ceva?

— Kate, vreau un popor învățat, un popor înțelept, care să-l urmeze pe Domnul, nu o ceată de proști înfricoșați și chinuiți de vrăjitoare și preoți. În afară de statele papale, toată Europa s-a convins că aceasta este calea de a-l înțelege pe Domnul. Vreau să o fac și eu. Vreau să-i sfătuiesc, vreau ca Anglia să îi îndrume pe oameni. Și, de va veni vreodată ziua, vreau să te las pe tine regentă și pe fiul meu rege, ca să domniți peste niște oameni ce spun rugăciuni pe care le pricep și participă la o liturghie – la o împărtășanie – pe înțelesul lor, așa cum a descris-o Domnul nostru, nu la niște ritualuri absurde și de neînțeles, inventate la Roma.

— Și eu cred la fel, și eu cred la fel! exclam, nemaiputând să-mi stăpânesc entuziasmul.

Regele îmi zâmbește.

— Vom aduce în Anglia noua învățătură, noua religie, zice el. Tu vei vedea asta, chiar dacă eu nu mai apuc.

[33] Castelul Windsor, toamna anului 1546

După vizita francezilor, plecăm în peregrinare și regele izbutește chiar și să vâneze. Nu e în stare să meargă, însă spiritul lui neîmblânzit îl îmboldește și pajii îl ridică în șa, iar odată așezat călare, poate să meargă la partidele de vânătoare. La fiecare dintre palatele noastre frumoase de pe fluviu i s-a construit câte o ascunzătoare, unde s-au pus arcuri și săgeți, iar vânatul e mânat spre el. Zeci de căprioare și mulți cerbi cad în fața ascunzătorii regelui, cu săgeți în ochi și fețele sfâșiate. Este ceva mult mai crud decât atunci când vânăm în câmp deschis. Regele țintește cu grijă animalul frumos, care e gonit spre el, și animalul se prăbușește, cu un vârf de săgeată înfipt în față și un ogar care îi sfâșie picioarele din spate. Henric nu e tulburat de cruzimea rece a uciderii unei fiare prinse în capcană. Se uită absolut calm la vânătorul care taie gâtul unui animal care se zbate. De fapt mai că-mi vine să cred că suferința îl încântă. Se uită cum micile copite negre se zbat și lovesc până când încremenesc, după care râde scurt.

Tocmai se uită la zbaterile unei biete căprioare în ghearele morții, când spune din senin:

— Ce zici de Thomas Seymour ca pereche pentru prințesa Elizabeth? Știu că familiei Seymour i-ar plăcea.

Tresar, dar el nu se uită la mine, ci la pelicula sticloasă care începe să acopere ochii negri ca porumbele ai căprioarei rănite.

— Cum crezi tu că e mai bine, îi răspund. Bine, ea e încă tânără. Ar putea să se logodească și să rămână cu mine până împlinește șaisprezece ani.

— Crezi că ar fi un soț bun pentru ea? E un diavol tare

chipeș, așa-i? Ei îi place de el? Ce crezi, Thomas o să-i facă un băiat? Lui Elizabeth i s-au aprins călcâiele după el?

Îmi țin mănușa de piele parfumată la buze, ca să-mi ascund tremurul pe care-l simt.

— Nu-mi dau seama. E încă foarte fragedă. Îl place destul de mult, cum ar și trebui, doar e unchiul fratelui ei vitreg. Cred că i-ar fi un soț bun. Curajul lui nu poate fi pus la îndoială. Tu ce crezi, Maiestatea Ta?

— E chipeș, nu-i așa? Și zburdalnic ca un câine, nu? Are mare trecere la doamne.

— Nu mai mult decât atâția alții, zic eu.

Trebuie să am grijă. Nu-mi dau seama ce ar trebui să spun ca să nu mă pun în primejdie și să-l ajut pe Thomas să-și împlinească năzuințele.

— Ție îți place de el? mă întreabă regele.

— Abia dacă-l cunosc, îi răspund eu. Îl cunosc mult mai bine pe fratele lui, fiindcă soția sa e doamnă de onoare în odăile mele. Când vorbesc cu *sir* Thomas, e întotdeauna interesant. Și te-a slujit cu deosebită credință, nu-i așa?

— Da, recunoaște regele.

— A fost de mare ajutor pentru apărarea Angliei, a flotei și porturilor, așa-i?

— Da. Dar să-i dau de soție o fiică de-a mea ar fi o răsplată excepțională. Și i-ar face pe Seymouri și mai importanți.

— Dar o căsătorie cu un englez ar face ca Elizabeth să rămână în Anglia, îi zic eu. Iar asta ar fi o alinare pentru noi amândoi.

Pare să se gândească la asta, de parcă ideea de a o păstra acasă îl înduioșează.

— O cunosc pe Elizabeth, zice el. L-ar accepta dacă i-aș da voie. E o stricată, la fel ca mama ei.

* * *

Deși avem vreme frumoasă tot timpul cât stăm la Windsor, regele se retrage brusc de la curte, fără niciun motiv clar. Nu cred că e bolnav, dar se închide în odăile lui cu un mic cerc de nobili și nu vrea să vadă pe nimeni altcineva. Curtea, care s-a

obișnuit să-și umple zilele însorite cu întreceri sportive și distracții de toate soiurile, își vede de ale ei, de parcă nu prea i-ar păsa că axul central și izvorul întregii puteri și bogății de-aici lipsește. Curtenii s-au deprins să-l vadă izolându-se și apoi revenind. Nu văd în asta un semn de declin: li se pare că regele va veni și va pleca mereu. Însă bărbații care îl sfătuiesc, cei care îl urmăresc cu atenție în fiecare zi și care au speranțe viitoare, se strâng tare în jurul lui, de parcă niciunul dintre ei n-ar îndrăzni să aibă încredere în rege nici când e înconjurat de nobili, nici când rămâne singur.

Din spatele ușilor închise se strecoară un zvon pe care bărbații din odăile lui îl spun soțiilor ce mă slujesc pe mine: regele e din nou bolnav și de data asta pare extrem de vlăguit de rana sa veche și de febră. Doarme aproape toată ziua, se trezește și poruncește mese îmbelșugate, dar când servitorii îi aduc la pat platourile încărcate, nu are poftă de mâncare.

Vechii curteni – papistașii precum Thomas Howard, Paget și Wriothesley – sunt îndepărtați încet, dar fără putință de împotrivire. Acum a venit iar vremea susținătorilor reformei. *Sir* Thomas Heneage e dat afară pe nevestite, fără nicio justificare, din slujba sa intimă de dregător al scaunului de toaletă, după mulți ani de serviciu credincios. Noi ne bucurăm în taină, căci noul dregător urmează să fie soțul lui Joan, *sir* Anthony Denny, și el i se alătură soțului lui Nan, *sir* William Herbert, pentru a sta lângă rege când se chinuie pe scaunul lui de toaletă și trage vânturi constipate.

Odată ce soții doamnelor mele de onoare au ajuns în poziții importante în odăile regelui, iar Edward, soțul lui Anne Seymour, e într-o măsură tot mai mare sfetnicul lui dintâi, odăile mele și cele ale regelui sunt ca și unite: soții îl slujesc pe rege, soțiile mă slujesc pe mine, toți gândim la fel. Aproape toți apropiații regelui sunt adepți ai reformei și mai toate doamnele mele de onoare sunt în favoarea noii învățături. Când la curte se vorbește despre religie, există un avânt comun în sprijinul schimbării. Așa că aproape că nu există voci potrivnice atunci când sfada regelui cu Gardiner,

pornită de la niște pământuri, devine dramatic de crâncenă. Regele e cuprins de o criză bruscă de furie și, fără nici un alt cuvânt, Gardiner – care odinioară era atât de bine văzut – nu mai este primit în cercul apropiaților.

Nimeni nu vorbește în apărarea lui. Vechii săi aliați, episcopul Bonner, Thomas Wriothesley și Richard Rich, schimbă rapid tabăra și caută să-și facă prieteni noi. Bineînțeles că pentru ei prietenia regelui e mai importantă decât loialitatea față de Gardiner. Thomas Wriothesley este cel mai proaspăt membru din cercul lui Edward Seymour, iar Bonner, prigonitorul episcop al Londrei, s-a retras în dioceza lui și nu îndrăznește să mai vină la curte. Nici măcar noul ambasador spaniol nu e prieten cu Gardiner – cauza papistașilor e în declin și își dă și el seama de asta. Richard Rich umblă mereu după noul său protector, se ține după John Dudley ca un cățeluș. Doar Thomas Howard mai stă de vorbă cu episcopul izolat, dar Howard a ieșit el însuși din grațiile regelui, căci fiul său e învinuit pentru problemele din sânul armatei engleze de la Boulogne, iar Mary Howard a fost dizgrațiată din cauza ofensei aduse familiei Seymour.

Prăbușirea lui Stephen Gardiner e la fel de rapidă ca a unui păcătos ce se prăvălește în iad. Într-o singură zi i se interzice accesul în cabinetul privat al regelui, e silit să stea în picioare, laolaltă cu petiționarii de rând, în sala de audiențe, iar a doua zi gărzilor de la intrarea principală li se spune să nu-l lase înăuntru, așa că poate intra călare doar în curte, dar nu-și poate lăsa calul în grajd. Jalnic e că el nu pleacă. Crede că și-ar dobândi puterea dacă ar reuși să ajungă la rege. Crede că o explicație sau o rugăminte l-ar putea salva. Își amintește de anii în care a slujit cu credință și crede că regele nu se va întoarce împotriva unui prieten atât de vechi. A uitat că, odată ce regele îndepărtează pe cineva de lângă el, ființa aceea e pierdută: uneori e arestată și de multe ori e ucisă. Nu a băgat de seamă că singurul om care a reușit vreodată să recâștige bunăvoința regelui după ce acesta l-a tratat cu dușmănie sunt eu. Nu știe ce am fost nevoită să fac. Nu știe ce preț am plătit. Nimeni nu va ști asta vreodată. Eu n-o s-o

recunosc nici față de mine însămi.

Gardiner face tot ce poate. Se oferă să restituie pământurile în dispută și se învârte pe lângă porțile grajdurilor, încercând să dea impresia că tocmai a sosit sau că tocmai pleacă, că încă mai e oaspetele bine-venit de odinioară. Îi transmite regelui scuzele lui prin oricine e dispus să-i preia mesajul. Îi oprește pe toți cei ce trec pe-acolo și le spune că a fost o greșeală, că el e cel mai bun prieten al regelui și slujitorul său credincios, că nu s-a schimbat nimic, deci nu-i așa că îi va pomeni regelui de el?

Bineînțeles că nu. Nimeni nu vrea să-l vadă iar pe Gardiner în preajma regelui, turnându-i bănuieli în urechi, îmboldindu-l să vadă pretutindeni erezie și trădare. Nu există casă pe care el să nu o fi spionat și puțini sunt cei care nu i-au simțit ochii bănuitori ațintiți asupra lor. Nu există predică pe care el să n-o fi cercetat pentru erezie, nici curtean pe care să nu-l fi amenințat. Acum, că a pierdut bunăvoința regelui, nimeni nu mai trebuie să se teamă de el. Și nimeni nu se încumetă să pomenească numele său dinaintea regelui, care zice că fostul lui sfetnic îndrăgit nu e decât un intrigant și că nu vrea să mai audă o vorbă despre el.

Bătrânul înspăimântat vede cum se apropie nenorocirea. Își amintește de Wolsey, care s-a prăbușit mort pe drumul Yorkului pe când se întorcea la Londra, ca să ajungă la un proces unde ar fi fost decapitat. Își amintește de Cromwell, cel deposedat de însemnele funcției sale și măcelărit pe eșafod, care a fost condamnat chiar de legile născocite de el. Și-l amintește pe John Fisher mergând la eșafod în cea mai bună haină a sa, sigur că va ajunge în rai, pe Thomas Morus, atras în cursă de Richard Rich, își amintește de regine – patru la număr –, de felul cum a vorbit împotriva lor când au căzut în dizgrație și le-a grăbit prăbușirea.

Îl oprește din drum pe fostul lui prieten și aliat, lordul Wriothesley, și îl imploră să-i vorbească regelui – doar o dată, doar o vorbă –, dar Wriothesley se strecoară printre degetele episcopului de parcă ar fi sângele uleios al unei statui făcătoare de minuni mincinoase. În clipa asta e acolo, în clipa

următoare a dispărut. Wriothesley nu are de gând să-și primejduiască locul nesigur de la curte doar din loialitate față de un prieten. Regele l-a speriat pe Wriothesley când a țipat la el în grădină, iar acum Wriothesley a schimbat tabăra și lucrează pentru apropiații familiei Seymour.

Disperat, Gardiner le roagă pe doamnele mele să vorbească cu mine, de parcă aș avea vreun temei să-l aduc iar la putere pe dușmanul meu declarat, de parcă nu el i-ar fi garantat regelui că mă poate dovedi vinovată de înaltă trădare. Într-un sfârșit Stephen Gardiner înțelege că și-a pierdut prietenii, influența și poziția și pleacă în liniște la palatul lui, unde arde documentele compromițătoare și își plănuiește întoarcerea.

La curte susținătorii reformei sărbătoresc victoria împotriva acestui bărbat primejdios, dar eu nu am nicio îndoială că se va întoarce. Știu că, întocmai cum mai înainte papistașii m-au doborât și mi-au frânt voința, acum noi triumfăm împotriva lor și ei își petrec nopțile înfricoșați și nedormiți. Dar regele va asmuți mereu o haită de câini împotriva celeilalte și noi va trebui să luptăm până la capăt, fără principii, fără rușine, iar și iar și iar.

[34] Palatul Whitehall, Londra, iarna anului 1546

Sănătatea regelui se înrăutățește când se schimbă anotimpul și doctorul Wendy zice că are accese de febră cu neputință de controlat și care nu pot fi domolite. În timp ce transpiră și zbiară în delirul său, fierbințeala îi urcă de la inima prea împovărată la creier și asta s-ar putea să fie mai mult decât poate el îndura. Medicul îi propune să facă o cură de băi și curtea se mută la Whitehall, pentru ca regele să poată fi cufundat în apă fierbinte, apoi înfășat ca un prunc în

cearșafuri parfumate și uscate, ca să se scoată din el toată otrava bolii. Asta pare să-l ajute și își revine un pic, dar apoi zice că vrea să meargă la Oatlands.

Edward Seymour vine în odăile mele ca să ne sfătuim.

— Nu se simte îndeajuns de bine ca să călătorească, zice el. Mă gândeam ca de Crăciun curtea să rămână aici.

— Doctorul Wendy spune că nu ar trebui să-l supărăm.

— Dumnezeu știe că nimeni nu vrea să-l supere, îmi răspunde Edward. Dar nu-și poate primejdui sănătatea mergând iarna pe fluviu până la Oatlands.

— Știu. Dar nu-i pot spune asta.

— Regele ascultă de Maiestatea Voastră, îmi amintește Edward. Are încredere în dumneavoastră în toate câte țin de el: ideile lui, fiul lui, țara lui.

— Ascultă de dregătorii din odăile lui la fel de mult cum ascultă de mine, zic eu cu încăpățânare. Roagă-l pe Anthony Denny sau pe William Herbert să stea de vorbă cu el. Dacă regele mă va întreba, voi zice ce zic și ei. Dar nu pot să-i dau sfaturi ce se împotrivesc dorințelor sale.

Mă gândesc la cravașa pe care o ține într-o servantă, undeva în iatacul lui. Mă gândesc la acoperitoarea aceea ivorie, pătată cu sângele de pe buzele mele crăpate.

— Eu fac ce-mi poruncește el, îi zic scurt.

Edward mă privește gânditor.

— În viitor, zice el rar, în viitor s-ar putea să fiți nevoită să luați hotărâri în numele fiului lui și pentru țara lui. S-ar putea să fiți cea care poruncește.

E împotriva legii să vorbești despre moartea regelui. E un act de înaltă trădare și dacă dai numai de înțeles că ar avea probleme cu sănătatea. Clatin din cap în tăcere.

[35] Palatul Oatlands, Surrey, iarna anului 1546

Cum Gardiner lipsește, la curte mai supraviețuiește un singur grup de oameni fideli vechii biserici, dar e vorba de o familie de vază, care a trecut cu bine peste multe schimbări. Nimeni nu poate distruge familia Howard. Membrii ei și-ar scoate mai degrabă fiicele la mezat și și-ar arunca peste bord propriii moștenitori decât să își lase neamul să decadă. Cei din familia Howard, ducii de Norfolk, și-au păstrat locul lângă tron chiar și când s-au schimbat regii, chiar și când două fete din neamul lor au urcat pe tron și apoi pe eșafod. Thomas Howard nu e ușor de înlăturat.

Dar într-o seară fiul și moștenitorul său dispare. Henry Howard, căruia i s-a luat comanda oștirii din Boulogne și a fost chemat înapoi în țară din cauza teribilei sale aroganțe și a nechibzuinței lui, nu mai apare la cină la masa tatălui său și nici servitorii nu l-au văzut. Niciunul dintre prietenii lui nu are habar pe unde ar putea fi.

Henry e un tânăr nestăpânit, un prost care s-a lăudat că ar putea păstra Boulogne pentru totdeauna, care l-a nemulțumit pe rege nu o dată cu lăudăroșenia sa gălăgioasă, dar care a reușit mereu să-i intre iar în grații. A fost cel mai bun prieten al lui Henry Fitzroy, fiul nelegitim al regelui, și până acum a izbutit întotdeauna să se folosească de acea tragică iubire frățească pentru a obține iertarea regelui.

Deși toată lumea se grăbește să spună că nu e de mirare că fiul ducelui lipsește de la masa tatălui său, că alde Howard fac întotdeauna așa, se supără și pleacă năvalnic, toți știu că tânărul n-ar dispărea în lupanarele Londrei fără suita lui de slujitori și prieteni. Henry Howard e mult prea plin de sine ca să meargă undeva fără un întreg alai care să-l admire, așadar cineva trebuie să știe unde e.

Un singur om știe: lordul Thomas Wriothesley. Încetul cu încetul, se aude că oamenii lui au fost văzuți noaptea târziu suindu-l cu forța pe tânărul conte într-o barcă de pe fluviu. Se pare că au fost vreo șase bărbați în livreaua casei lui Wriothesley și îl cărau pe tânăr între ei, în timp ce acesta se zbătea și îi înjura, după care l-au aruncat pe fundul bărcii și l-

au silit să se potolească. Barca a pornit-o repede prin beznă în josul fluviului și apoi pare-se că pur și simplu a dispărut. N-a fost o arestare, căci n-a existat niciun mandat și oamenii aceia n-au ajuns la Turn. Dacă a fost o răpire, atunci Wriothesley a găsit cumva curajul nebun de a ataca un fiu al casei Norfolk pe domeniul unui palat regal. Nimeni nu știe cum ori cu ce drept a făcut-o, în ce loc liniștit de pe fluviul întunecat va fi ancorat barca, cu tot cu încărcătura ei nobilă, și nici unde e în seara asta moștenitorul familiei Howard.

E imposibil de crezut că Wriothesley ar fi pornit o răzbunare personală împotriva tânărului. Cu doar câteva săptămâni în urmă Wriothesley și cei din neamul Howard unelteau împotriva mea, iar Wriothesley era gata să mă ducă cu corabia regală pe fluviu, unde a dispărut acum cu tânărul moștenitor al familiei Howard. Așa că s-ar putea ca regele să-l fi autorizat să-l ridice pe tânăr. Dar nimeni nu-și poate da seama ce va fi făcut Henry Howard pentru a stârni un asemenea atac asupra lui, iar Wriothesley lipsește și slujitorii lui nu spun nimic.

Tatăl lui jură că Henry e nevinovat. Fratele lui, Thomas, a fost cel acuzat că citește cărți eretice și vine la predicile din odăile mele și, pe lângă asta, acum astfel de lucruri sunt permise. Băiatul cel mare, Henry Howard, e interesat mai mult de făptura lui plină de sine și de propriile plăceri. E prea ocupat cu sporturile și turnirurile, cu poezia și goana după târfe ca să stea și să mediteze serios. Nu s-ar fi apucat niciodată să studieze din greu. Nimeni nu poate vedea în el un eretic, iar lumea începe să creadă că Wriothesley a sărit calul.

După o tăcere de câteva zile, ducele de Norfolk se simte îndeajuns de puternic pentru a-l înfrunta pe lordul cancelar. Vrea să afle unde e ținut fiul său, de ce e acuzat, și pretinde să fie eliberat de îndată. Urlă la întrunirea Consiliului de Coroană și zice că trebuie să-l vadă pe rege. Ba chiar cere o audiență la mine. Toți cei de la curte înțeleg că nimeni, nici măcar lordul cancelar, nu poate zgândări un Howard fără să fie luat la întrebări. Norfolk urlă la întrunire, îl înjură de la

obraz pe Wriothesley, iar sfetnicii se uită cum se înfruntă cele două forțe, vechiul aristocrat și noul administrator.

Într-un soi de cumplit răspuns nerostit, fără vreun ordin oficial din partea regelui și fără nicio înștiințare, yeomenii gărzii îl scot pe Henry Howard pe străzile Londrei, ducându-l pe jos de la casa lordului Wriothesley până la Turn, ca pe un răufăcător de rând. Porțile mari se deschid de parcă l-ar aștepta, iar intendentul Turnului poruncește să fie dus într-o celulă. Ușile se închid în urma lui.

La întrunirea Consiliului de Coroană ducele spumegă de furie. Deocamdată nu s-a pomenit nimic despre vreo vină, fiului său nu i s-a adus nicio acuzație. Ducele jură că aici e lucrătura dușmanilor săi, un atac al unor lași nemernici, al unor oameni de rând, așa ca Wriothesley, care și-a dobândit puterea umblând cu tertipuri, fălindu-se cu învățătura și istețimea sa în domeniul legii, în vreme ce vechilor aristocrați, nobililor precum ducele însuși și fiul său, floarea cavalerilor, acești sfetnici noi le pun mereu piedici.

Cei de-acolo nici nu-l ascultă până la capăt. Nici măcar nu răspund la cererile lui răstite. Yeomenii gărzii mărșăluiesc în sala Consiliului de Coroană și îi iau de pe umeri eșarfa Ordinului Jartierei. Îi iau și bastonul funcției și îl rup în fața lui, de parcă ar fi murit și urmează să arunce bucățile peste sicriul coborât în mormânt, timp în care Norfolk îi blestemă, le spune că sunt nebuni și le reamintește că a slujit aproape cincizeci de ani dinastia Tudor, a trudit din greu și a făcut treburi murdare, pe care nimeni altcineva nu le-ar fi făcut. Îl scot cu de-a sila din încăpere, pe când el amenință și urlă că e nevinovat, că e nobil și e deasupra lor. Toată lumea îi aude cizmele zgâriind pardoseala și țipetele de împotrivire de-a lungul întregii galerii lungi.

Ușa de la cabinetul privat al regelui e întredeschisă. Nimeni nu știe dacă regele a auzit ceva. Nimeni nu știe dacă cele întâmplate au fost din porunca regelui sau Wriothesley pune la cale o lovitură împotriva rivalilor săi. Așa că nimeni nu știe ce să facă.

Acum doi bărbați din familia Howard – ducele de Norfolk și

fiul lui, contele – sunt închiși în Turn fără nicio acuzație, fără nicio învinuire, fără niciun motiv clar. Ceea ce părea de neînchipuit s-a întâmplat: tatăl și fiul marii familii Howard, care au trimis atâția nevinovați la eșafod, au stat trufași pe caii lor și au privit cum sunt spânzurați niște oameni lipsiți de vină, au ajuns ei înșiși la închisoare.

Vestea că rivalii familiei lor au căzut în dizgrație îl face pe Thomas Seymour să se întoarcă în grabă la curte, ca să se consulte cu fratele său. Anne Seymour zăbovește pe la ușa odăii Seymourilor, ascultă ce se vorbește și apoi îmi dă raportul.

— Se pare că reședința familiei Howard, Kenninghall, a fost scotocită de sus până jos chiar în ziua arestării ducelui. Au intrat în ea exact când el era dus în Turn. Copistul soțului meu zice că urmează să fie acuzat de înaltă trădare.

Joan Denny, al cărei soț, *sir* Anthony, se bucură de încrederea regelui, încuviințează:

— Amanta ducelui de Norfolk a semnat o hârtie unde zice că ducele i-a spus că Maiestatea Sa e foarte bolnav.

Adaugă cu glas scăzut:

— Va declara sub jurământ cum că ducele i-a spus că regele n-o mai duce mult.

Urmează o tăcere uluită – nu pentru că ducele ar fi spus ce știe toată lumea, ci pentru că amanta lui l-ar putea vinde oamenilor cancelarului. Anne dă din cap, înflăcărată de nenorocirea abătută asupra rivalilor ei.

— Plănuiau să schimbe testamentul regelui, să îl sechestreze pe prinț și să preia tronul.

Mă uit neîncrezătoare la ea.

— Să preia tronul? zic eu. Nu, așa ceva nu e cu putință. Cei din neamul Norfolk sunt făpturi ale tronului. Și-au petrecut viața sărind ca purecii în toate direcțiile în care a apucat-o regele. Îi dau întotdeauna ascultare fără să șovăie, indiferent ce le-ar cere. Propriile lor fiice…

Mă întrerup, dar fiecare dintre noi știe că Mary Boleyn, sora ei, Anne, verișoara ei, Madge Shelton, și verișoara lor, Catherine Howard, toate din neamul Howard, au fost aduse

dinaintea regelui de familia lor, care i le-a oferit drept soții sau amante.

Când aude numele tinerelor Howard, Anne Seymour se zbârlește. Cumnata ei atât de jelită, Jane Seymour, a urmat și ea cărarea rapidă și rușinoasă de la doamnă de onoare la regină.

— Ei, dar măcar Mary Howard a refuzat.

— Ce a refuzat?

— Să fie dezonorată. Cu propriul ei socru!

N-o înțeleg.

— Anne, fii mai limpede. Cine a vrut s-o dezonoreze pe Mary Howard? Și ce-i cu socrul ei? Doar nu vorbești despre rege?

Anne se trage mai aproape de mine, iar chipul ei strălucește de entuziasm revoltat.

— Știți că au vrut s-o căsătorească pe Mary Howard cu Thomas al nostru, cumnatul meu?

— Da, zic eu liniștită. Toată lumea știe că regele și-a dat consimțământul.

— Însă ei nu au avut deloc intenția să facă o căsătorie onorabilă. Nicio clipă! Plănuiau să o mărite cu el și apoi ea să-i pună coarne. Ce ziceți de asta?

Gândul că cineva ar plănui să-l facă nefericit pe Thomas mă doare de parcă m-ar lovi cineva. Eu știu ce înseamnă rușinea. Nu aș vrea niciodată ca Thomas să o simtă și el.

— Nu zic nimic. Dar ce urmăreau să facă?

— Aveau de gând să o mărite cu el și-apoi el să vă ceară s-o primiți printre doamnele dumneavoastră de onoare. Urma să o aducă la curte. Și ce credeți că trebuia să facă ea atunci?

Încet, intriga se dezvăluie. Mă gândesc: „Cât de răi sunt oamenii ăștia, ticăloșii ăștia vicleni!”

— Desigur că aș fi primit-o. O fată din familia Howard, soția unui Seymour, nu poate fi refuzată.

Și, mă gândesc eu, aș fi făcut orice ca să-l aduc pe Thomas la curte, ca să-l pot vedea. Chiar dacă asta însemna să-mi petrec fiecare zi din viață cu soția lui. Chiar și așa. M-ar fi prins în intriga lor ca să-l rănească pe el. M-ar fi folosit ca să-l

rănească pe el.

— Plănuiau să o scoată pe Mary Howard în calea regelui, zice Anne.

Se trage înapoi, se uită la mine și adaugă:

— Plănuiau ca ea să vă înlocuiască.

— Cum să mă înlocuiască? întreb eu rece.

— Trebuia să flirteze cu regele, să-l ispitească, să-l seducă. Trebuia să se culce cu el sau să facă orice mai e el în stare să facă. Urma să fie *maîtresse en titre*[20], una la fel de importantă ca o amantă franceză, o târfă mai presus de toate celelalte. Și și-au zis că în mod sigur ar izbuti s-o facă. Dumneavoastră urma să fiți dată la o parte, iar ea avea să fie preferata lui. Dumneavoastră ați fi plecat să trăiți altundeva, iar ea ar fi condus curtea. Însă ei au spus că dacă e deșteaptă, ar putea obține ceva mai mult de-atât, ceva mai bun de-atât.

— Ce ar putea fi mai bun de-atât? întreb eu, ca și cum n-aș ști deja.

— I-au zis că dacă e deșteaptă și fermecătoare, dacă îi vorbește drăgăstos și face cum au învățat-o ei, regele se va descotorosi de dumneavoastră și se va însura cu ea. Și atunci ea l-ar aduce înapoi la vechea religie și curtea ei ar deveni un centru teologic. La fel ca a dumneavoastră, dar mai bună, au spus ei. Adică papistașă. La moartea regelui ea ar deveni mama vitregă a prințului Edward, iar ducele de Norfolk ar ajunge lord protector și ar conduce regatul până la majoratul prințului, iar apoi l-ar călăuzi pe prinț în virtutea obișnuinței. Ea l-ar face pe rege să se întoarcă la catolicism, el ar da iarăși vechile drepturi bisericii și mânăstirilor din Anglia, iar ea ar fi regina văduvă a unui regat papistaș.

Anne se întrerupe. Chipul îi strălucește, iar ea se uită la mine cu un amestec de spaimă și încântare scandalizată.

— Dar regele e socrul ei, mă opun eu cu un glas scăzut. A fost măritată cu fiul lui. Cum au putut crede că s-ar mărita cu el?

— Ce le pasă lor de asta? exclamă Anne. Nu credeți că

[20] Amanta oficială (fr.).

papa le-ar acorda o dispensă? Dacă mireasa ar aduce Anglia înapoi la biserica Romei? Sunt niște diavoli și singurul lucru de care le pasă e să-l facă pe rege să treacă iar de partea lor.

— Într-adevăr, dacă e așa, atunci trebuie să fie niște diavoli, zic eu încet. Și ce credeau că o să se întâmple cu mine când frumoasa Mary Howard va ajunge în patul regelui?

Ea înalță din umeri. Asta înseamnă: „Ce crezi că se întâmplă cu reginele nedorite din Anglia noastră?"

— Bănuiesc că s-au gândit că ați fi de acord cu un divorț sau că v-ar putea acuza de erezie și înaltă trădare, răspunde ea.

— Adică aș muri? întreb eu.

Chiar și acum, când au trecut aproape trei ani și jumătate de când sunt regină, timp în care am tot fost în primejdie, mi se pare cu neputință să-mi închipui că un om care mă cunoaște, care mă vede la masă în fiecare zi, care mi-a sărutat mâna și mi-a jurat credință, ar putea să-mi plănuiască netulburat moartea și să uneltească pentru a mă vedea ucisă.

— Norfolk e cel care v-a numit discipolă a lui Anne Askew, zice ea. E ca și cum v-ar zice de-a dreptul eretică, iar asta se pedepsește cu moartea. El a uneltit împreună cu Gardiner ca să-l întoarcă pe rege împotriva dumneavoastră, numindu-vă șarpe. Omul ăsta nu se împiedică de nimicuri.

— Nimicuri?

— Pentru cineva ca ducele moartea unei femei e un nimic. Știți că el a fost cel care le-a trimis la moarte pe amândouă nepoatele lui? A complotat să le facă regine și când lucrurile n-au mers cum trebuie, le-a trimis la eșafod, ca să-și scape pielea.

La această curte viața femeilor nu înseamnă nimic pentru nimeni. În fața fiecărei regine stă frumoasa ei urmașă, iar în spatele ei se află o fantomă.

— Și-acum ce se întâmplă?

— Regele ascultă sfaturile noastre, ale Seymourilor, zice ea, nemaiputând să-și ascundă mândria crescândă. Thomas și Edward sunt acum la rege. Socot că îmi vor spune ce se întâmplă când vor veni aici, înainte de cină, și atunci o să vă

pot zice și eu.

— Sunt sigură că regele îmi va zice chiar el, îi spun eu.

Vreau să-i reamintesc că sunt regina Angliei și soția regelui și că de curând am intrat iar în grațiile lui. Altfel va crede despre mine ce cred cei din familia Howard, ce crede toată curtea: că sunt o femeie ce ocupă vremelnic tronul reginei, dar de care poți divorța sau pe care o poți omorî dintr-o toană.

* * *

Mă îmbrac cu o grijă meticuloasă. Trimit o dată rochia înapoi și îmi schimb și mânecile. Mă gândesc să port ceva purpuriu, dar apoi îmi dau seama că, deși e culoarea împăraților, mă face să par palidă, iar în seara asta vreau să arăt tânără și frumoasă. Așa că port roșul meu preferat, cu un jupon auriu și mâneci roșii cu tăieturi aurii. Îmi lărgesc decolteul, astfel că pielea mea lăptoasă se reliefează clar în tăietura pătrată a rochiei, iar părul castaniu-roșcat îmi strălucește învăpăiat sub stacojiul bonetei. Port rubine în urechi și lanțuri de aur în talie și la încheieturile mâinilor. Îmi dau cu ruj pe buze și îmi fardez obrajii.

— Ești frumoasă, zice Nan, un pic mirată de osteneala pe care mi-o dau.

— Le arăt celor din familia Howard că aici există deja o regină, răspund eu apăsat și Nan râde.

— Cred că am scăpat ca prin urechile acului, îmi spune ea. Slavă Domnului că nu s-au înțeles și Thomas Seymour n-a adus-o pe Mary Howard la curte.

— Da, zic eu, trecând peste faptul că Thomas era gata să se însoare cu ea. Ne-a salvat, adaug.

— Însă așa rămâne și pe mai departe burlac, subliniază Nan. Acum, că tatăl și fratele lui Mary au ajuns în Turn, iar ea oferă dovezi împotriva lor pentru a-și scăpa pielea, niciun bărbat n-o s-o mai vrea de nevastă. Thomas Seymour e tot mai bine văzut pe zi ce trece. Familia lui e cea mai de vază din regat, iar regele îl îndrăgește. Ar putea alege aproape orice femeie.

Dau din cap. Dacă regele va fi de acord, bineînțeles că o să se însoare cu Elizabeth. Și atunci va fi soțul moștenitoarei tronului Tudorilor, a treia în ordinea succesiunii. Atunci o să pot dansa la nunta lui. Atunci va trebui să mă gândesc la el ca la ginerele meu.

— Cine știe? zic eu pe un ton voios.

Le fac semn cu capul doamnelor mele de onoare să deschidă ușile, trecem din iatac în cabinetul meu privat, apoi în salonul de primire, și iată-l și pe el aici. Când aude ușile deschizându-se, se întoarce și îmi dau seama că mă aștepta. Și iată-l aici.

Când îl văd, mi se întâmplă ceva ciudat. Parcă nu mai pot vedea pe nimeni altcineva. Nici măcar nu aud zumzetul obișnuit din încăpere. E aproape ca un vis, ca o ruptură în timp, de parcă toate ceasurile mele s-ar fi oprit, toată lumea ar fi dispărut și nu mai există nimic altceva în afară de noi doi. Se întoarce, mă vede, iar eu sunt oarbă la orice altceva în afară de ochii lui negri, de zâmbetul lui și de privirea lui ațintită asupra mea, ca și cum nici el n-ar vedea pe nimeni altcineva, și atunci mă gândesc, o, slavă Domnului, mă iubește așa cum îl iubesc și eu pe el, căci un zâmbet atât de cald, atât de concentrat, n-ar putea veni decât de la un bărbat care iubește femeia ce merge îmbujorată spre el, întinzându-i mâna.

— Bună seara, *sir* Thomas, îi zic.

Îmi apucă mâna, se apleacă deasupra ei și îmi sărută degetele, îi simt pe mână atingerea ușoară a mustății și căldura răsuflării, simt cum îmi strânge foarte ușor degetele, de parcă mi-ar spune „Iubito...”, apoi se îndreaptă și îmi dă drumul.

— Maiestatea Voastră, zice el, sunt foarte fericit să vă văd arătând atât de bine.

În timp ce rostește vorbele astea obișnuite, privirea lui întunecată îmi cercetează chipul și știu că își dă seama că mi-am pus cea mai bună rochie și mi-am rujat buzele. Îmi vede cearcănele de la ochi și pricepe că o jelesc pe Anne Askew. De asemenea, știe, cum știe întotdeauna un iubit, că mi s-a

întâmplat ceva foarte rău, ceva cumplit.

Îmi oferă brațul, apoi trecem împreună printre curtenii ce se pleacă dinaintea mea și ne oprim la fereastră, unde el face un gest cu mâna, ca pentru a-mi arăta soarele la apus și răsăritul unei stele strălucitoare la orizont.

— Ești rănită? întreabă el simplu. Ești bolnavă?

— Nu pot să-ți spun aici și nici acum, îi răspund eu cu sinceritate. Dar nu sunt rănită și nici bolnavă.

— Regele?

— Da.

— Ce a făcut?

Chipul i se întunecă. Îi ciupesc interiorul mânecii, partea dinăuntru a cotului.

— Nu aici, nici acum, îi amintesc eu.

Ridic capul spre el, zâmbesc și îl întreb:

— Aceea e Steaua Polară? Cea după care navighezi?

— Acum ești în primejdie? vrea el să afle.

— Nu, acum nu, zic eu.

— Edward zice că ai fost la un pas de a fi arestată.

Las capul pe spate și râd:

— O, da! Mi-am văzut mandatul.

— Ai reușit să te salvezi doar prin vorbe? întreabă el, aruncându-mi o privire admirativă.

Mă gândesc cum am întins buzele spre cravașa de călărie pătată cu sânge. Mă gândesc la acoperitoarea de satin ivoriu vârâtă în gura mea și lovindu-mi-se de dinți.

— Nu. A fost mai rău de-atât.

— Dumnezeule! exclamă el slab.

— Sst! zic eu repede. Nu suntem în siguranță aici. Toată lumea ne privește. Ce-o să se întâmple cu cei doi Howard?

— Ce vrea el, răspunde Thomas și face doi pași pe loc, plin de nerăbdare, de parcă ar vrea să țâșnească din încăpere, dar își amintește că nu are unde să meargă. Ce vrea el, desigur. Mă aștept să-i omoare. E limpede că puneau la cale să-l trădeze.

— Dumnezeu să-i ajute, spun eu, deși ei m-ar fi trimis pe eșafod. Dumnezeu să-i ajute.

Ușile duble se deschid cu putere și mai întâi apare piciorul regelui, cu bandajul lui enorm, urmat de jilțul lui mare și de zâmbetul său vesel.

— Dumnezeu să ne ajute pe toți, zice Thomas și se trage înapoi ca un curtean adevărat, pentru ca soțul meu să poată fi împins pe jilțul cu roți spre proprietatea lui, spre sclava lui, spre soția lui zâmbitoare.

* * *

Tatăl și fiul, Thomas Howard și băiatul său, Henry, sunt în Turn și așteaptă să afle de ce vor fi acuzați. Nimeni nu vine să-i vadă, nimeni nu le ia apărarea. Dintr-odată, bătrânul acesta și moștenitorul său, care stăpâneau întreg comitatul Norfolk și aveau în proprietate aproape tot sudul Angliei, care călăreau în fruntea a mii de oameni și își duceau viața precum niște păianjeni grași în mijlocul unei rețele de prieteni, rude și oameni îndatorați lor, nu mai cunosc pe nimeni. Nu mai au nici prieteni, nici aliați. Dovezile ce arată trădarea lui Henry Howard sunt copleșitoare. A fost îndeajuns de prost ca să se laude că poate ridica pretenții îndreptățite la tron. E acuzat de propria lui soră, Mary Howard, care mai suferă și acum din cauză că i-a poruncit să se destrăbăleze cu regele. Ea declară sub jurământ că fratele său i-a dat ordin să se mărite cu Thomas Seymour, ca să poată ajunge la curte și să devină amanta regelui. Mary Howard i-a răspuns că mai bine își retează gâtul decât să fie dezonorată. Acum ea i-l retează pe al lui.

Până și amanta tatălui, rău famata Bess Holland, aduce dovezi împotriva lui. Pe tânăr îl urăsc nespus tocmai cei care ar trebui să-l îndrăgească și să-l protejeze, așa că e învinovățit zilnic de prieteni, de iubite, iar în cele din urmă chiar de propriul blazon, despre care Thomas Wriothesley, fiu de heraldist și nepot de heraldist, declară că imită fără niciun drept legal blazonul lui Hereward Proscrisul, căpetenia răsculaților anglo-saxoni de acum cinci sute de ani.

— Nu pare cam ridicol? îl întreb eu pe rege după cină, pe când stăm lângă foc în odaia lui. Cu siguranță Hereward

Proscrisul n-a avut niciun blazon, ca să-l lase moștenire neamului Howard, chiar dacă ei ar fi într-adevăr urmașii lui, lucru pe care oricum nu-l poate dovedi nimeni. Treaba asta chiar are vreo importanță?

În jurul nostru curtenii vorbesc cu glas scăzut și joacă cărți. Aud zornăitul zarurilor. În curând regele își va chema la el prietenii apropiați, iar eu și doamnele de onoare ne vom retrage.

Chipul lui Henric este răutăcios, iar ochii i se mijesc.

— Are, zice el tăios. Pentru mine are.

— Dar să pretindă că e urmașul lui Hereward Proscrisul... Asta seamănă a basm.

— E un basm foarte periculos, zice regele. În țara asta nimeni nu are obârșie regală, în afară de mine.

Tace un pic. Poate se gândește la fosta familie regală, la Plantageneți. El i-a trimis în brațele morții unul după altul doar pentru faptul că purtau numele strămoșilor lor.

— Nu există decât o familie care poate dovedi că se trage direct din Arthur al Angliei, iar aceea e familia noastră, continuă el. Oricine se îndoiește de asta va fi pedepsit cu cea mai mare asprime.

— Dar de ce? îl întreb pe un ton cât mai blând. E doar un blazon vechi, pe care l-a mai arătat de multe ori. E doar un prilej de fală prostească a unui tânăr. Și-apoi colegiul heraldiștilor l-a cercetat de-acum mulți ani, iar până acum tu n-ai avut nimic împotriva lui.

Regele ridică un deget gras și eu tac imediat.

— Îți amintești ce face stăpânul de câini? mă întreabă el încet.

Dau din cap că da.

— Spune-mi.

— Îi asmute pe câini unul împotriva altuia, zic eu.

— Da, așa face. Iar atunci când un singur câine devine mai mare și mai puternic, ce face cu el?

Pocnește din degete când vede că nu-i răspund.

— Îi lasă pe ceilalți să îl doboare, zic eu fără tragere de inimă.

— Sigur că da.

Rămân tăcută o clipă.

— Înseamnă că nu vei avea niciodată în jurul tău bărbați valoroși, comentez apoi. Nici sfetnici înțelepți și nici vreun om pe care să-l poți respecta. Nimeni nu poate să stea în preajma ta și să devină un slujitor remarcabil. Nimeni nu poate fi răsplătit pentru loialitate. Nu poți avea prieteni de încredere și de nădejde.

— E adevărat, mă aprobă el. Fiindcă nu vreau pe nimeni de felul ăsta. Am avut astfel de oameni mai demult, când eram tânăr: prieteni pe care îi îndrăgeam și bărbați care erau gânditori străluciți și puteau să rezolve o problemă în clipa în care o auzeau. Să-l fi văzut pe Thomas Wolsey în floarea vârstei! Să-l fi cunoscut pe Thomas Morus! Thomas Cromwell muncea toată noaptea, toate nopțile. Nimic nu-l oprea vreodată. Nu a dat niciodată greș cu vreo treabă de care s-a apucat. Eu îi pomeneam o problemă la cină și înainte de micul dejun el îmi și aducea la capelă un mandat de arestare.

Tace o clipă. Ochii lui mici se uită spre ușă pe sub pleoapele roz și umflate, de parcă prietenul său Thomas Morus ar putea intra aici în orice clipă, cu chipul său gânditor încălzit de un râset, cu pălăria sub braț și cu iubirea sa pentru rege și familia lui, lucrul cel mai important care i-a înrâurit viața, dar în niciun caz mai important decât iubirea față de Dumnezeu.

— Acum vreau un nimeni, zice regele cu răceală. Căci un nimeni nu dă nimic pe degeaba, un nimeni nu iubește pe nimeni. Lumea e plină de oameni care-și urmăresc doar propriile ambiții și vor doar să-și atingă propriile scopuri. Până și Thomas Morus…

Se întrerupe, scoate un mic suspin de autocompătimire, apoi continuă:

— A preferat loialitatea față de biserică în locul iubirii față de mine. A ales credința în locul vieții. Înțelegi? Nimeni nu ți-e credincios până la moarte. Dacă îți spune cineva că e altfel, te ia de prost. Eu nu voi mai fi niciodată prost. Știu că fiecare prieten zâmbitor e un dușman, că fiecare sfetnic își urmărește

propriile interese. Toată lumea îmi vrea locul, toată lumea îmi vrea averea, toată lumea îmi vrea moștenirea.

Nu pot să aduc argumente împotriva acestei amărăciuni înverșunate.

— Dar îți iubești copiii, zic eu încet.

Se uită la prințesa Mary, care discută potolit într-un colț cu *sir* Anthony Denny. O caută cu privirea pe prințesa Elizabeth și o vede înălțând capul spre chipul zâmbitor al lui Thomas Seymour.

— Nu neapărat, zice el, iar vocea îi e rece ca gheața. Pe mine cine m-a iubit când eram copil? Nimeni.

* * *

Din închisoarea lui din Turn, tânărul Henry Howard, cel mai drag prieten al răposatului fiu nelegitim al lui Henric, îi trimite regelui o scrisoare plină de rugăminți, reamintindu-i că el și Henry Fitzroy au fost ca frații, că își petreceau fiecare zi unul cu altul, că mergeau să călărească și să se scalde împreună, că se jucau și scriau poezii împreună, că însemnau totul unul pentru celălalt. Și-au jurat credință unul altuia, așa că el nu ar unelti niciodată împotriva tatălui celui mai bun prieten al său, care i-a fost și lui ca un tată.

Henric îmi aruncă scrisoarea și zice:

— Dar eu i-am citit interogatoriul. Am cercetat dovezile aduse împotriva lui. M-am uitat la blazoanele lui și am auzit ce-a spus despre mine.

Dacă îl las să enumere greșelile tânărului, o să devină din ce în ce mai mânios. O să ridice degetul, o să-l îndrepte spre mine și o să-mi vorbească de parcă eu aș fi tânărul acela vinovat. Îi face mare plăcere să-și pună în scenă furia. Se îmboldește singur, ca un actor, și își joacă rolul doar de dragul emoțiilor pe care i le oferă. Îi place să-și simtă inima bubuind de mânie. Îi place să se certe, chiar dacă o face într-o încăpere goală, având în față doar o femeie albă la față, care încearcă să-l liniștească.

— Dar nu poți să te lași păcălit de așa ceva, zic eu, încercând să fac apel la mintea rațională și învățată a lui

Henric înainte să i se dezlănțuie furia. Cercetezi dovezile, le judeci... Doar nu crezi tot ce ți se spune?

— Tu ar trebui să se temi de ce mi se spune! zice el, mâniindu-se dintr-odată. Căci dacă acest câine trădător în sprijinul căruia vorbești atât de dulce și-ar fi atins țelul, acum tu ai fi fost în Turn, nu el, iar sora lui ți-ar fi luat locul. El e dușmanul tău, Kateryn, într-o măsură mult mai mare decât este al meu. A uneltit să îmi moștenească puterea, dar pe tine te-ar fi omorât.

— Dacă e dușmanul tău, atunci e și al meu, șoptesc eu. Sigur că da, Maiestatea Ta.

— Ar fi poruncit să fii omorâtă în urma vreunei acuzații ticluite de erezie sau de trădare, continuă regele, trecând cu vederea faptul că mandatul ar fi purtat semnătura sa. Și ar fi pus-o pe soră-sa în locul tău. Am fi avut încă o regină din neamul Howard. Mi s-ar fi aruncat în pat încă una din târfele lor! Ce părere ai despre asta? Cum poți suporta gândul ăsta?

Clatin din cap. E limpede că nu pot spune nimic. Cine ar fi semnat mandatul? Cine m-ar fi trimis la moarte? Cine s-ar fi căsătorit cu fata din neamul Howard?

— Ai fi moartă, zice Henric. Iar după aceea, la moartea mea, familia Howard l-ar fi luat în stăpânire pe fiul meu...

Trage ușor aer în piept.

— Fiul lui Jane, zice apoi, cu ochii încețoșați. În mâinile familiei Howard.

— Dar, mărite soț...

— Asta le-ar fi fost răsplata. Ăsta le-ar fi fost câștigul tuturor. Asta vor toți, oricât s-ar plânge și s-ar preface. La moartea mea toți o să vrea să pună mâna pe regență, ca să-l controleze pe noul rege. De așa ceva trebuie să-l apăr pe Edward. De așa ceva va trebui să îl aperi tu.

— Bineînțeles, mărite soț, doar știi că...

— Bietul Henry Howard, zice el.

Vocea îi tremură și în ochi îi răsar imediat lacrimi.

— Știi că l-am iubit pe băiatul ăsta de parcă ar fi fost al meu? Mi-aduc aminte când era un băiețel foarte frumos și se juca mereu cu Fitzroy. Erau ca frații.

— N-ar putea fi iertat? întreb eu încet. Scrie foarte pocăit și nu pot să cred că nu regretă…

Regele dă încet din cap.

— Mă voi gândi la asta, zice el mărinimos. Dacă îl voi putea ierta, o s-o fac. Voi fi drept. Dar voi fi și milostiv. L-am iubit, iar băiatul meu, scumpul meu Henry Fitzroy, l-a iubit și el. Dacă îl voi putea ierta pe Howard de dragul tovarășului său de joacă, o s-o fac.

* * *

Curtea urmează să se despartă. Regele va merge la Whitehall, pentru a sta să urmărească moartea celor doi Howard, tatăl și fiul, și nimicirea completă a familiei trădătoare, iar eu cu prințesele o să ne ducem la Greenwich. Seymourii, adică Thomas și fratele său, Edward, vor rămâne alături de rege. Îl vor ajuta să descâlcească ițele complotului și să găsească numele vinovaților. Sub privirea bănuitoare și ageră a regelui, interogatoriile servitorilor, arendașilor și dușmanilor sunt citite și răscitite, iar apoi rescrise – sunt sigură de asta. Toată ranchiuna răzbunătoare îndreptată asupra susținătorilor reformei, asupra mea și a doamnelor mele, e acum întoarsă, asemenea unei guri de tun, înspre familia Howard, iar tunurile uriașe sunt pregătite să bubuie. Sentimentele regelui, mila sa, simțul său de dreptate, toate sunt lăsate deoparte și se dezlănțuie un dezmăț de dovezi mincinoase. Regele vrea să omoare pe cineva și curtea vrea să-l ajute.

Seymourii sunt pe val, credința lor e de-acum favorizată de rege, familia lor e înrudită cu spița regală, măiestria lor militară e salvatoarea națiunii și tovărășia lor e tot ce-și dorește regele. Toate celelalte familii rivale s-au prăbușit în țărână.

Curtea se adună la treptele de la ieșirea palatului, pentru ca lorzii să-și ia rămas-bun de la doamnele lor, iar cei care se curtează să mai schimbe o privire, o vorbă, o atingere de mână. Nobilii curții vin să mă salute și ei de bun-rămas și atunci Thomas Seymour își croiește în sfârșit drum spre mine.

Stăm unul lângă altul, eu stau cu mâna pe gâtul calului, iar rândașul îl ține să nu sară.

— Măcar ești ferită de primejdii, îmi zice el la ureche. A mai trecut un an și ești încă ferită de primejdii.

— Ai de gând să te însori cu Elizabeth? îl întreb apăsat.

— El n-a hotărât încă nimic. Ție ți-a spus ceva?

— M-a întrebat ce cred despre asta. I-am zis tot ce-am putut.

Se strâmbă ușor, apoi, cu un gest, îl dă pe rândaș la o parte și își împreunează mâinile, ca să-mi reazem cizma de ele. Și strângerea mâinii lui calde pe piciorul meu e de-ajuns ca să-mi aducă aminte cât de mult îl doresc.

— O, Doamne, Thomas!

Mă împinge în sus, eu îmi trec piciorul peste șa, iar slujnica mea vine să-mi aranjeze fustele. Rămânem tăcuți cât ea își face treaba, apoi mă uit în jos, la capul lui cu păr negru și ondulat, în timp ce el mângâie gâtul calului, dar nu poate pune mâna pe mine. Nici măcar pe vârful cizmei mele.

— O să-ți petreci Crăciunul cu regele?

El scutură din cap.

— Mi-a cerut să inspectez castelul Dover.

— Când te voi vedea iar? întreb eu și-mi aud mâhnirea din glas.

El clatină din cap: nu știe.

— Măcar acum ești ferită de primejdii, zice el, de parcă ăsta e singurul lucru care contează. Într-un an cine știe câte se pot întâmpla?

Nu izbutesc să-mi închipui că s-ar putea întâmpla ceva bun.

— Crăciun fericit, Thomas, spun eu încet. Domnul să te binecuvânteze.

El ridică privirea, mijind un pic ochii din cauza strălucirii cerului. Acesta e bărbatul pe care îl iubesc și el nu poate să se apropie de mine. Se dă înapoi, pune mâna pe țeasta calului, îl mângâie blând pe bot, îi atinge gura și nările sensibile, care fornăie.

— Mergi cu grijă, îi spune el. Duci o regină.

Coboară vocea și adaugă:

— Și singura mea iubire.

[36] Palatul Greenwich, iarna anului 1546

Mă gândesc la regina Katherine, care a sărbătorit Crăciunul la Greenwich, în mijlocul unei curți învrăjbite, pe când regele era la Londra și o curta pe Anne Boleyn, și căreia i s-a poruncit să se poarte de parcă nimic nu era în neregulă. De data asta nu iubirea îl ține pe rege în oraș, ci omorul. Mi se spune că la curtea de la Whitehall nu poate pătrunde nimeni în afară de membrii Consiliului de Coroană și că regele și sfetnicii săi examinează iar și iar dovezile strânse împotriva celor doi Howard, tatăl și fiul.

Aflu că regele s-a dedicat învățăturii. Studiază scrisorile flușturatice ale lui Henry Howard de parcă ar fi un text de carte, însemnând fiecare vinovăție recunoscută și punând la îndoială fiecare dovadă de nevinovăție. A devenit meticulos, pedant. Dușmănia îi dă energie și urmărește interogatoriile de parcă e hotărât ca tânărul acela, tânărul acela frumos și nesăbuit, să moară din cauza vorbelor lui ușuratice, rostite când l-a luat gura pe dinainte.

Într-o noapte de la începutul lui ianuarie Henry Howard se cațără pe fereastra celulei sale și iese, încercând să fugă de mila regelui. Este prins chiar când e gata să alunece în jos pe jgheabul de scurgere pentru apa murdară și să cadă în fluviul înghețat. Acesta e Henry Howard pe care îl știu toți: cutezător ca un băiețel. Fapta lui ar trebui să le amintească tuturor că e un tânăr impulsiv, un pic cam prostănac, dar nevinovat, curajos și nechibzuit, numai că, în loc să râdă de el și să-l elibereze, ei aduc lanțuri și îl pun în fiare.

Mai gravă, mult mai gravă, e mărturisirea tatălui său. Într-o încercare riscantă și disperată de a-și scăpa pielea bătrână și

ridată, bătrânul duce îi scrie Consiliului de Coroană că e vinovat de tot ce i s-a pus în cârcă. Mărturisește că poartă un blazon care este al lui de drept și care a fost folosit de casa Howard de multe generații. Face prostia să mărturisească și că i-ar fi trimis papei mesaje secrete. Jură că a făcut tot ce susțin ei, zice orice, numai să fie cruțat. Se declară mai vinovat decât a fost cineva vreodată și își oferă toată averea și pământurile ca plată pentru greșelile sale, numai să fie lăsat în viață.

Îl amestecă și pe Henry Howard în învoială, laolaltă cu onoarea, numele și averea sa, de parcă fiul lui n-ar fi decât o marfă bună de troc. Îl azvârle pe fiul și moștenitorul său în iad și nu mai lipsește decât să trimită propriul său car pentru a-l duce pe tânăr la eșafod. Declară sub jurământ că fiul și moștenitorul său, tânărul acela de douăzeci și nouă de ani, l-a trădat pe rege, și-a trădat numele și a trădat întreaga lui spiță. Bătrânul duce cade de acord să-și trimită băiatul la moarte în schimbul propriei libertăți. Acuzația ducelui îi aduce fiului său condamnarea la moarte și în noaptea aceea regele semnează mandatul de trimitere în judecată a lui Henry Howard. Regele zice că e numai vina lui Thomas Howard și că nimeni nu se poate plânge că el ar avea vreun amestec.

* * *

Știm cu toții care trebuie să fie rezultatul procesului. Propriul lui tată a mărturisit și l-a declarat vinovat, așa că, de bună seamă, Henry Howard nu poate spune nimic în apărarea lui, nu?

Numai că el are multe de spus. Stă în boxa acuzaților și se apără. Își pledează cauza toată ziua, până se înserează și cei de-acolo trimit după lumânări, iar contele tânăr și chipeș strălucește în lumina lor aurie în fața curții cu juri, formată din vecinii și prietenii lui. Poate că ei ar fi refuzat să-l condamne chiar și atunci, atât de convingător, amuzant și stăruitor s-a dovedit tânărul. Însă William Paget vine de la curte cu un mesaj secret din partea regelui, intră în sala juraților în timp ce ei deliberează și, când aceștia ies din sală, zic că au ajuns

la un verdict și că nimeni nu s-a declarat împotrivă. Căci cine putea să se opună? Verdictul lor e „vinovat”.

* * *

În mijlocul lunii reci și strălucitoare a lui ianuarie, de la Consiliul de Coroană sosește un mesager care îmi dă de veste că Henry Howard a fost decapitat pe Dealul Turnului. Tatăl lui rămâne la închisoare și își așteaptă propria sentință. Ascultăm veștile în tăcere. Hotărârea regelui de a nu-i mai arde pe rug pe susținătorii reformei nu înseamnă că mila lui pogoară și asupra altor suspecți. Nimeni nu crede că Henry Howard a fost altceva decât un lăudăros nesocotit, un poet prea darnic cu cuvintele sale. Dar asta l-a dus la moarte.

Prințesa Elizabeth vine la mine și își pune mâna ei rece în mâna mea.

— Aud lucruri îngrozitoare despre vărul meu Howard, zice ea, îndreptându-și întrebătoare spre mine ochii ei negri. Plănuia să te dea deoparte și să pună altă femeie în locul tău. Mi se spune că avea de gând să o aducă pe tron pe sora lui.

— A greșit atunci când a sperat așa ceva, îi răspund. Eu și tatăl tău am fost căsătoriți dinaintea Domnului. Oricine ar încerca să ne despartă ar face o greșeală.

Ea șovăie. A auzit destule despre propria ei mamă ca să știe că exact asta i-a făcut Anne Boleyn primei regine a lui Henric și că tot asta plănuiau rudele ei să-i facă celei de-a șasea soții a regelui.

— Crezi că era drept să moară? mă întreabă ea.

Nu am de gând să risc și să rostesc altceva decât crede regele nici măcar în fața lui Elizabeth, lângă care, ascultând solemnă și tăcută, stă Jane Grey. Am sărutat cravașa. Mi-am pierdut tăria vocii. Sunt o soție supusă.

— Orice crede tatăl tău, regele, că e mai bine e și drept, îi spun.

Fetița aceasta deșteaptă și serioasă se uită la mine.

— Dacă ești soție, înseamnă că nu poți să gândești singură?

— Ba poți să gândești singură, zic eu cu grijă. Dar nu e

nevoie să vorbești. O femeie înțeleaptă e de acord cu soțul ei. Soțul tău e cel care te stăpânește. Trebuie să găsești mijloace să gândești singură și să îți duci viața fără să rostești întotdeauna gândurile acelea ale tale.

— Atunci mai bine nu mă mărit, zice ea fără nicio sclipire de zâmbet. Dacă a fi soție înseamnă a renunța la propriile păreri, mai bine nu mă mărit niciodată.

O bat ușurel pe obraz și încerc să râd de această fetiță de treisprezece ani care se leapădă de căsătorie.

— Poate că ai dreptate – în lumea de azi, îi spun eu. Însă lumea se schimbă. Poate că până vei fi îndeajuns de mare ca să te măriți, lumea va asculta vocea unei femei. Poate că ea nu va mai trebui să jure că va fi supusă atunci când își rostește jurămintele nupțiale. Poate că într-o bună zi unei femei i se va da voie și să iubească, și să gândească.

[37] Palatul Hampton Court, iarna anului 1547

Mesagerul vine de la Whitehall cu o corabie ce plutește grăbită în bezna nopții, înaintând pe fluviu cât de repede pot mâna vâslașii ce înfruntă fluxul în creștere. Călătorește pe o vreme rece și umedă, iar când ajunge în salonul meu de primire, gărzile îi iau pelerina șiroind de apă și deschid ușile cu putere. Una dintre doamnele mele, trezită de bubuitul ușii de la cabinetul privat, vine în goană la mine, îmi spune că am un mesaj urgent de la Consiliul de Coroană de la Whitehall și mă întreabă dacă vreau să-l primesc.

Mi se face deodată frică, căci toată lumea de la această curte a învățat să se teamă de ciocănitul nepoftit în ușă. Mă întreb imediat cine e în primejdie, mă întreb dacă au venit după mine. Îmi trag pe mine cel mai gros capot de iarnă și, vârându-mi picioarele goale în pantofii cu tocuri de aur, merg

în cabinetul meu privat, unde așteaptă un slujitor al Seymourilor, care se bălăngăne de pe un picior pe altul, șiroind de ploaie și lăsând urme umede pe podea. Nan vine după mine, iar doamnele de onoare își deschid ușile de la odăi și trag cu ochiul afară, albe la față în lumina torțelor. Cineva se închină. Văd cum Nan scrâșnește din dinți, temându-se că veștile sunt proaste.

Mesagerul îngenunchează în fața mea și își scoate pălăria.

— Maiestatea Voastră, zice el.

Ceva din uimirea îngrozită de pe chipul lui, din felul în care răsuflă adânc, ca pentru a începe un discurs repetat zdravăn înainte, ora târzie, întunericul nopții, toate astea îmi dau de înțeles ce urmează să-mi spună. Privesc peste umărul lui, ca să văd dacă yeomenii gărzii au venit în număr mare, pentru a mă aresta. Mă întreb dacă vasul care saltă pe apă la chei, fără nicio lumină la bord, e chiar vasul regelui. Încerc să găsesc înăuntrul meu curajul necesar pentru a înfrunta acest moment. Poate că acum, în noaptea asta, au venit în sfârșit după mine.

Omul se ridică în picioare.

— Maiestatea Voastră, îmi pare rău că trebuie să v-o spun, dar Maiestatea Sa regele a murit.

* * *

Așadar, sunt liberă, liberă și în viață. Acum aproape patru ani, când am început această căsnicie, nu am crezut că voi mai vedea ziua când voi fi din nou liberă și văduvă. Când am văzut mandatul pentru arestarea mea în mâinile doctorului regelui, n-am crezut că voi mai scăpa vie încă o săptămână. Dar am scăpat. Am trăit mai mult decât regele care și-a părăsit două soții, a lăsat-o pe una să moară la naștere și a ucis încă două. Mi-am trădat iubirea, credința și prietena și am supraviețuit. Am renunțat la voința, mândria și învățătura mea și am supraviețuit. Mă simt ca un ins dintr-un oraș asediat cu încrâncenare vreme de mulți ani, care iese din casă și se uită mirat în jur, la zidurile prăbușite, la poarta dărâmată, la piața distrusă, la biserica în ruine, și care totuși

e încă în viață și în siguranță, deși alții au murit, căci pe mine primejdia m-a ocolit. Am scăpat cu viață, dar am văzut cum au fost nimicite toate lucrurile pe care le-am iubit.

Stau la fereastra iatacului meu și aștept ivirea zorilor. În spatele meu focul licărește în șemineu, dar nu le dau voie slujnicelor să vină să îl întețească, să aducă apă fierbinte sau să mă îmbrace. Vreau să mă uit afară tot restul nopții și să mă gândesc la cei care stau acum în palatul Whitehall asemenea câinilor, cum i-a numit el, și sfâșie regatul în bucăți, astfel ca o haită să câștige niște beneficii, iar cealaltă, alte beneficii. Au un testament sau, în orice caz, au ceva ce vor să declare că e testamentul regelui – ori cel puțin încropesc ceva ce poate fi luat drept testamentul lui și care îi onorează pe cei ajunși prima dată lângă cadavru, de parcă ar fi rezultatul unei alergări, nu testamentul unui om pe moarte.

Prințul Edward este, desigur, moștenitorul lui, însă în acel testament eu nu sunt numită regentă. O să se organizeze un Consiliu de Coroană care îl va călăuzi pe prințul Edward până când acesta va împlini optsprezece ani. Edward Seymour a fost mai rapid decât mine, mai rapid decât toți. S-a numit singur mare șambelan al Angliei și el va conduce Consiliul de Coroană, împreună cu alți cincisprezece inși. Stephen Gardiner nu e printre ei, dar nici eu nu sunt.

Thomas, care a întârziat la împărțirea prăzii, va fi nevoit să smulgă de la fratele lui atât cât va putea. Trebuie să se grăbească. Curtea e ca o haită de ogari ce se aruncă pe un cerb căzut și îl sfâșie în bucăți însângerate. Există peste optzeci de revendicări ce trebuie rezolvate, legate de drepturi pe care curtenii jură că le-au fost promise de rege – asta pe lângă împărțirea proprietăților regale. Celor două fiice li s-a lăsat o zestre bună, mie mi-a fost lăsată o avere. Însă nu am fost numită în Consiliul de Coroană creat pentru călăuzirea lui Edward. Ultima sa faptă a fost să îmi amuțească glasul.

Deși a fost soțul meu, urmează să fie îngropat lângă Jane Seymour, în capela Sfântului Gheorghe de la Windsor, și lasă o avere oamenilor care vor cânta liturghii pentru el. Înființează o capelă votivă cu doi preoți, ca să se salveze de

purgatoriul în care nu credea. Când mi se spune asta, simt nevoia să mă apuc de brațul de lemn al jilțului, ca să nu izbucnesc în hohote de râs.

Aflu că s-a spovedit. În ultimele clipe de viață a trimis după Thomas Cranmer, iar arhiepiscopul l-a miruit, așa că a murit ca un fiu credincios al Bisericii Catolice. Se pare că i-ar fi spus lui Cranmer că nu are ce să-i mărturisească, fiindcă tot ce a făcut a fost spre binele tuturor. Zâmbesc când mă gândesc cum a murit, fără frică de întuneric, cu aceeași părere bună despre sine ca întotdeauna și uns cu mir sfânt. Dar care a fost rostul vieții lui dacă nu acela de a-și scăpa țara de aceste ritualuri și superstiții? Ce a crezut el atunci, la sfârșit?

Mi-am pierdut soțul și i-am supraviețuit temnicerului meu. Voi jeli un bărbat care, în felul lui, m-a iubit și mă voi bucura că am scăpat de un bărbat care m-ar fi omorât. Atunci când, împotriva voinței mele, am încheiat această căsătorie, am știut că ea se va sfârși doar cu o moarte: a lui sau a mea. În destule rânduri m-am gândit că va porunci să fiu ucisă, că nu voi reuși nicidecum să trăiesc mai mult ca el. Au fost clipe când am crezut că dorința lui încrâncenată de a avea ultimul cuvânt îl va face să mă amuțească pentru totdeauna. Însă am scăpat cu viață, în ciuda chinurilor și amenințărilor la care m-a supus. Pentru căsnicia asta am plătit cu fericirea, iubirea și mândria mea. Cel mai greu preț l-am plătit când am trădat-o pe Anne, când am lăsat-o să moară. Dar voi îndura și asta, voi ierta și asta.

Îmi voi publica traducerile din Noul Testament. Îmi voi termina cartea cu noile scrieri despre credința mea. Îmi voi scrie ideile fără teamă și le voi semna cu propriul meu nume. Nu voi mai publica vreo altă carte fără numele meu pe frontispiciu. N-o s-o trimit în lume fără a o recunoaște. Mă voi ridica și voi vorbi cu propria mea voce și niciun bărbat nu îmi va mai amuți glasul.

Îi voi crește pe copiii mei vitregi în credința reformată și mă voi ruga lui Dumnezeu în engleză. Îl voi vedea pe Thomas Seymour străbătând încăperea și sărutându-mi mâna fără să mă mai tem că observă cineva bucuria de pe chipul meu și

dorința din ochii lui. Îi voi săruta gura zâmbitoare, mă voi culca în patul lui. Voi trăi ca o femeie inteligentă și pasională și îmi voi pune pasiunea și inteligența în tot ce fac.

Cred că a fi o femeie liberă înseamnă a fi deopotrivă pasională și inteligentă, iar eu sunt în sfârșit o femeie liberă.

— Sfârșit —

Nota autoarei

Mi se pare absolut ieșit din comun că regina Kateryn, „regina KP” (cum se semna ea însăși), nu este mai cunoscută. A fost ultima dintre reginele lui Henric și i-a supraviețuit acestui ucigaș de soții, care le-a trimis pe patru dintre cele cinci predecesoare ale ei în mormânt, ceea ce o face în mod cert una dintre cele mai tenace soții supraviețuitoare din istorie. Kateryn a înfruntat și a înăbușit o serie de comploturi ale taberei papistașilor din sânul Bisericii Angliei, care erau hotărâți să reinstaureze credința lor. I-a crescut pe cei doi copii mai mici ai regelui în religia protestantă, care va constitui esența domniilor acestora, și totuși s-a împrietenit cu *lady* Mary, fiica mai mare a regelui, care era papistașă, și a ajutat-o să-și redobândească rangul regal. Și-a slujit țara ca regentă – cea mai importantă persoană din Anglia – și a menținut pacea atunci când regele nu era în țară.

În multe privințe, există niște asemănări vizibile între ea și celelalte soții: a fost numită regentă, la fel ca prințesa spaniolă Katherine de Aragon, era de origine engleză, precum Katherine Howard, era o adeptă a reformei religiei, educată și deosebit de inteligentă, ca Anne Boleyn, și, datorită originii ei nordice, a fost străină de lumea curții, la fel ca Anne de Cleves. L-a crescut pe fiul lui Jane Seymour și l-a iubit pe fratele acesteia. Dacă Jane ar fi trăit, poate că ar fi fost cumnata ei.

Dar cel mai interesant lucru la ea era erudiția sa. Nu știm cât de educată era când a ajuns prima oară la curtea lui Henric, ca tânără văduvă a lordului Latimer din ținuturile nordice. S-ar putea să fi studiat latina și franceza cu profesorul particular al fratelui ei, dar probabil că lecțiile au luat sfârșit când el a plecat de acasă. Așa că atunci când a ajuns la o curte care fremăta de dezbateri despre Biblie – în engleză sau în latină despre liturghie – pâine sau trup –,

despre biserică – reformată sau papistașă –, a început să se educe singură.

Studiile ei de latină sunt atestate de scrisorile pe care le-a schimbat cu fiul ei vitreg, micul prinț de Wales. Studiile ei teologice stau la temelia a tot ce a publicat. A fost prima femeie care a publicat o operă originală în limba engleză sub propriul ei nume – un fapt extraordinar, un punct de cotitură. Femeile care au scris înaintea ei au făcut-o în engleza medievală, mai asemănătoare cu limba lui Chaucer decât cu engleza recognoscibilă a lui Shakespeare, pe care a folosit-o și Parr. Foarte puține femei au publicat sub anonimat, iar majoritatea au tradus texte scrise de bărbați. Înainte de Kateryn Parr, nicio femeie nu a îndrăznit să scrie un text original în limba engleză, să-l publice și să-și pună numele pe pagina de titlu, așa cum a făcut Parr cu volumul ei de traduceri ale rugăciunilor și psalmilor. Ultima sa carte nu a fost doar una de traduceri, căci *Lamentația unei păcătoase* este o lucrare originală, scrisă de ea însăși.

Toate cele trei cărți ale ei au ajuns până în zilele noastre și pot fi citite într-o ediție nouă, editată de Janel Mueller și inclusă în bibliografia de la final. La castelul Sudeley din Gloucestershire se pot vedea chiar exemplarele originale ale volumelor. E remarcabil că o femeie din anii 1500 ne vorbește peste secole până și în ziua de azi.

Bineînțeles că orice istoric și-ar dori ca Parr să fi decis să scrie o cronică a vremurilor ei în locul cărților de rugăciune. Gândiți-vă ce-am fi aflat de acolo despre ultimele zile de la curtea lui Henric! Dar s-ar putea ca pentru Parr, ca pentru atâtea alte femei credincioase, legătura cu Dumnezeu să fi fost mai importantă decât viața în această lume.

Acea viață cotidiană era plină de evenimente, pericole și aventuri. Nu știm nici în ziua de azi cât de apropiată a fost Kateryn de martira Anne Askew. Se pare că Anne a murit pentru a păstra secretul asupra legăturii lor. Știm că Anne a ținut predici în fața reginei și că s-ar putea ca ele să se fi întâlnit în copilărie în Lincolnshire. Știm că regina și-a folosit influența pentru a o elibera pe Anne la prima ei arestare, dar

nu a putut să o elibereze și a doua oară. Știm că Nicholas Throckmorton, care venea în odăile reginei, a asistat la arderea pe rug și că a existat cineva care a cumpărat o punguță cu praf de pușcă, ca să pună capăt mai repede chinurilor lui Anne. Pare foarte probabil că Anne Askew a fost torturată pentru a fi silită să o declare pe regină coreligionară de-a ei, eretică și trădătoare, pentru ca aceasta să poată fi arestată și ucisă.

Complotul împotriva reginei, reacția ei inteligentă și umilirea ei în fața curții sunt preluate din relatarea aproape contemporană a lui Foxe din *Book of Martyrs*, iar dialogul de aici este inspirat parțial din acea relatare. Însă umilirea foarte personală pe care o descriu e pură ficțiune – rareori ni se spune ce se petrecea în spatele ușilor închise ale iatacurilor din trecut. Am vrut să scriu o scenă în care bătaia unei soții, permisă de lege, și simbolismul acoperitoarei de la pantalonii lui Henric să se combine pentru a arăta felul cum își dominau bărbații femeile prin puterile acordate de lege, prin violență, sexualitate și prin mitul puterii lor, atunci – ca și acum.

Nu știm, de asemenea, cât de apropiată a rămas Kateryn de Thomas Seymour în vremea când a fost regină. Cert este că ei par promiși unul altuia: și-au scris scrisori de dragoste, au stabilit întâlniri în care să-și petreacă noaptea împreună la doar câteva săptămâni după moartea regelui și, în ciuda hotărârii lor inițiale de a avea răbdare, s-au căsătorit la patru luni după moartea lui Henric. S-ar putea să fi fost o căsnicie fericită și plină de iubire. Se știe că prințesa Elizabeth a părăsit casa mamei ei vitrege după o joacă cu tentă sexuală cu noul ei tată vitreg, Thomas Seymour. În familia lui s-au stârnit certuri furtunoase din pricina moștenirii reginei văduve și a bijuteriilor regale. Thomas era un soț gelos și posesiv. Kateryn și Thomas erau căsătoriți de mai puțin de un an și jumătate când ea a murit la naștere. Unele relatări arată că ea i-ar fi reproșat că nu o iubește, însă el i-a fost alături când Kateryn zăcea pe patul de moarte și pare să fi fost copleșit de pierderea ei, căci a renunțat la casa lor și și-a lăsat copilul să fie crescut în casa lui Edward Seymour și a soției lui.

Să scriu o versiune ficțională a vieții unei femei din Evul Mediu a fost, ca întotdeauna, straniu de emoționant și de relevant pentru propria mea epocă. Deși Kateryn Parr a trăit cu multă vreme în urmă, când mă gândesc la teama pe care a înfruntat-o și la curajul pe care trebuie să îl fi avut, nu mă pot abține să o admir. Erudiția ei amplă, acumulată în mare parte prin propriile puteri, nu are cum să nu-și găsească ecou în orice femeie care a încercat să pătrundă în cercurile exclusiviste ale puterii masculine: în industrie, politică, biserică sau învățământ. Oricine iubește cuvintele o va admira pe Kateryn Parr când își va imagina cum studia ea manuscrise în latină și greacă și încerca să găsească cuvântul englezesc perfect pentru traducere, iar oricine simpatizează femeile n-are cum să nu o îndrăgească pe această femeie îndrăgostită de un bărbat și silită să se mărite cu altul, cu un tiran, dar căruia – din fericire – i-a supraviețuit.

Acest roman despre o femeie erudită e dedicat celor doi mari cărturari care m-au învățat pe mine: Maurice Hutt de la Universitatea din Sussex și Geoffrey Carnali de la Universitatea din Edinburgh. Pentru mine ei sunt ilustrarea numeroșilor profesori care au trăit de-a lungul secolelor, care au avut știință de carte și harul de a o împărtăși, care ocupă bastioanele educației masculine și le deschid porțile.

Nu găsesc suficiente cuvinte ca să-mi exprim recunoștința față de ei – iar ei ar remarca imediat că asta e deopotrivă un clișeu și un paradox. Doamne! Mi-e tare dor de amândoi.

Bibliografie

Alexander, Michael Van Cleave. *The First of the Tudors: A Study of Henry VII and His Reign*, Croom Helm, Londra, 1981.

Bacon, Francis, *The History of the Reign of King Henry VII and Selected Works*, editor Brian Vickers, Cambridge University Press, Cambridge, 1998.

Baldwin, David, *Henry VIII's Last Love: The Extraordinary Life of Katherine Willoughby, Lady-in-Waitingto the Tudors*, Stroud, Gloucestershire (Amberley), 2015.

Beilin, Elaine V., editor, *The Examinations of Anne Askew*, Oxford University Press, New York, 1996.

Bernard, G. W., editor, *The Tudor Nobility*, Manchester University Press, Manchester, 1992.

Besant, Sir Walter, *London in the Time of the Tudors*, Adam & Charles Black, Londra, 1904.

Betteridge, Thomas și Suzannah Lipscomb, editori, *Henry VIII and the Court: Art, Politics and Performance*, Ashgate Farnham, Surrey, 2013.

Bindoff, S. T., editor, *The History of Parliament: The House of Commons, 1509–1558*, Secker & Warburg for the History of Parliament Trust, Londra, 1982.

Childs, David, *Tudor Sea Power: The Foundation of Greatness*, Seaforth Publishing, Barnsley (Yorkshire), 2009.

Childs, Jessie, *Henry VIII's Last Victim: The Life and Times of Henry Howard, Earl of Surrey*, Jonathan Cape, Londra, 2006.

Chrimes, S.B., *Henry VII*, Eyre Methuen, Londra, 1972.

Cunningham, Sean, *Henry VII*, Routledge, Londra, 2007.

Denny, Joanna, *Katherine Howard: A Tudor Conspiracy*, Portrait, Londra, 2005.

Doner, Margaret, *Lies and Lust in the Tudor Court: The Fifth*

Wife of Henry VIII, iUniverse, Lincoln (NE), 2004.
Duggan, Anne J. (coord.), *Queens and Queenship în Medieval Europe: Proceedings of a Conference Held at King's College, London, April 1995*, Woodbridge (Suffolk), Boydell Press, 1997.
Elton, G.R., *England Under the Tudors*, Methuen, Londra, 1955.
Fellows, Nicholas, *Disorder and Rebellion în Tudor England*, Hodder & Stoughton, Londra, 2001.
Fletcher, Anthony; MacCulloch, Diarmaid, *Tudor Rebellions*, ediția a cincea, Pearson Longman, Harlow, 2008.
Gairdner, James, „Anne Askew", în *The Dictionary of National Biography*, vol. II, coord. Leslie Stephen, Londra, 1885, pp. 190–192, http://www.luminarium.org/encyclopedia/askew.htm.
Guy, John, *Tudor England*, Oxford University Press, Oxford, 1988.
Hare, Robert D., *Without Conscience: The Disturbing World of the Psychopath*, Pocket Books, New York, 1993.
Hay, Denys, *Europe in the Fourteenth and Fifteenth Centuries*, ediția a patra, Longman, New York, 1989.
Howard, Maurice, *The Tudor Image*, Tate Publishing, Londra, 1995.
Hutchinson, Robert, *House of Treason: The Rise and Fall of a Tudor Dynasty*, Weidenfeld & Nicolson, Londra, 2009.
Hutchinson, Robert, *The Last Days of Henry VIII: Conspiracies, Treason and Heresy at the Court of the Dying Tyrant*, Weidenfeld & Nicolson, Londra, 2005.
Hutchinson, Robert, *Young Henry: The Rise of Henry VIII*, Weidenfeld & Nicolson, Londra, 2011.
Innes, Arthur D., *England Under The Tudors*, Methuen, Londra, 1905.
Jackman, S.W., *Deviating Voices: Women and Orthodox Religious Tradition*, Lutterworth Press, Cambridge, 2003.
James, Susan E., *Kateryn Parr: The Making of a Queen*, Ashgate, Farnham (Surrey), 1999.
Jones, Philippa, *The Other Tudors: Henry VIII's Mistresses and*

Bastards, New Holland, Londra, 2009.
Kesselring, K.J., *Mercy and Authority in the Tudor State*, Cambridge University Press, Cambridge, 2003.
Kramer, Kyra Cornelius, *Blood Will Tell: A Medical Explanation of the Tyranny of Henry VIII*, Ash Wood Press, Bloomington (Indiana), 2012.
Laynesmith, J.L., *The Last Medieval Queens: English Queenship 1445–1503*, Oxford University Press, Oxford, 2004.
Lewis, Katherine J.; Menuge, Noël James; Phillips, Kim M. (coord.), *Young Medieval Women*, Sutton Publishing, Stroud (Gloucestershire), 1999.
Licence, Amy, *In Bed with the Tudors: The Sex Lives of a Dynasty from Elizabeth of York to Elizabeth I*, Amberley, Stroud (Gloucestershire), 2012.
Lipscomb, Suzannah, *1536: The Year That Changed Henry VIII*, Lion, Oxford, 2009.
Loades, David, *Henry VIII: Court, Church and Conflict*, The National Archives, Richmond (Surrey), 2007.
Locke, Amy Audrey, *The Seymour Family* [1911], University of Michigan Library, Michigan, 2007.
Mackay, Lauren, *Inside the Tudor Court: Henry VIII and His Six Wives Through the Writings of the Spanish Ambassador, Eustace Chapuys*, Amberley, Stroud (Gloucestershire), 2014.
Maclean, John, *The Life of Sir Thomas Seymour, Knight; Baron Seymour of Sudeley, Lord High Admiral of England and Master of the Ordnance*, John Camden Hotten, Londra, 1869.
Manning, Anne, *The Lincolnshire Tragedy: Passages in the Life of the Faire Gospeller, Mistress Anne Askew* [roman, 1866], Nabu Press, Charleston (South Carolina), 2012.
Martienssen, Anthony, *Queen Katherine Parr*, Secker & Warburg, Londra, 1973.
Meloy, J. Reid (coord.), *The Mark of Cain: Psychoanalytic Insight and the Psychopath* [2001], Routledge, New York, 2014.
Mortimer, Ian, *The Time Traveller's Guide to Medieval*

England, Vintage, Londra, 2009.
Mueller, Janel (coord.), *Katherine Parr: Complete Works & Correspondence*, University of Chicago Press, Chicago, 2011.
Mühlbach, Luise, *Henry VIII and His Court: An Historical Novel*, traducere din limba germană de H.N. Pierce, New York, 1867.
Newcombe, D.G., *Henry VIII and the English Reformation*, Routledge, Londra, 1995.
Norton, Elizabeth, *Catherine Parr*, Amberley, Stroud (Gloucestershire), 2011.
Perry, Maria, *Sisters to the King: The Tumultuous Lives of Henry VIII's Sisters – Margaret of Scotland and Mary of France*, Andre Deutsch, Londra, 1998.
Plowden, Alison, *House of Tudor*, Weidenfeld & Nicolson, Londra, 1976.
Porter, Linda, *Katherine the Queen: The Remarkable Life of Katherine Parr, the Last Wife of Henry VIII*, St. Martin's Press, New York, 2010.
Read, Conyers, *The Tudors: Personalities & Practical Politics în 16th Century England*, Oxford University Press, Oxford, 1936.
Ridley, Jasper, *The Tudor Age*, Constable, Londra, 1988.
Rubin, Miri, *The Hollow Crown: A History of Britain in the Late Middle Ages*, Allen Lane, Londra, 2005.
Scarisbrick, J.J., *Henry VIII*, Eyre & Spottiswoode, Londra, 1968.
Searle, Mark; Stevenson, Kenneth W., *Documents of the Marriage Liturgy*, Liturgical Press, Collegeville (Minnesota), 1992.
Shagan, Ethan H., *Popular Politics and the English Reformation*, Cambridge University Press, Cambridge, 2003.
Sharpe, Kevin, *Selling the Tudor Monarchy: Authority and Image in Sixteenth-Century England*, Yale University Press, Londra, 2009.
Skidmore, Chris, *Edward VI: The Lost King of England*,

Weidenfeld & Nicolson, Londra, 2007.
Smith, Lacey Baldwin, *Treason in Tudor England: Politics and Paranoia*, Jonathan Cape, Londra, 1986.
Somerset, Anne, *Elizabeth I*, St. Martins Press, New York, 1992.
Starkey, David*, Henry: Virtuous Prince*, Harper Press, Londra, 2008.
Starkey, David, *Six Wives: The Queens of Henry VIII*, Chatto & Windus, Londra, 2003.
Thomas, Paul, *Authority and Disorder in Tudor Times, 1485–1603*, Cambridge University Press, Cambridge, 1999.
Udall, Nicholas, *Ralph Roister Doister* [1566], Dodo Press, Gloucester, 2007.
Vergil, Polydore, *Three Books of Polydore Vergil's English History: Comprising the Reigns of Henry VI, Edward IV and Richard III*, editor Henry Ellis, Londra, 1844.
Warnicke, Retha M., *The Marrying of Anne of Cleves: Royal Protocol in Early Modern England*, Cambridge University Press, Cambridge, 2000.
Watt, Diane, „Askew, Anne (c. 1521–1546)", în *Oxford Dictionary of National Biography*, coordonatori H.C.G. Matthew și Brian Harrison, Oxford University Press, Oxford, 2004; http://www.oxforddnb.com/view/article/798.
Watt, Diane, *Secretaries of God: Women Prophets in Late Medieval and Early Modern England*, D.S. Brewer, Woodbridge, 1997.
Weatherford, John W., *Crime and Punishment in the England of Shakespeare and Milton*, McFarland, Jefferson (North Carolina), 2001.
Weir, Alison, *Children of England: The Heirs of King Henry VIII*, Jonathan Cape, Londra, 1996.
Weir, Alison, *Henry VIII: King and Court*, Jonathan Cape, Londra, 2001.
Weir, Alison, *The Six Wives of Henry VIII*, Bodley Head, Londra, 1991.
Whitelock, Anna, *Mary Tudor: England's First Queen*, Bloomsbury, Londra, 2009.

Williams, Neville, *The Life and Times of Henry VII*, Weidenfeld & Nicolson, Londra, 1973.
Wilson, Derek, *In the Lion's Court: Power, Ambition and Sudden Death in the Reign of Henry VIII*, Hutchinson, Londra, 2001.
Withrow, Brandon G., *Katherine Parr: A Guided Tour of the Life and Thought of a Reformation Queen*, P&R Publishing, Phillipsburg (New Jersey), 2009.

În periodice:
Cazelles, Brigitte; Wells, Brett, „Arthur as Barbe-Bleue: The Martyrdom of Saint Tryphine (Breton Mystery)", în *Yale French Studies*, nr. 95, *Rereading Allegory: Essays in Memory of Daniel Poirion (1999)*, pp. 134–151.
Dewhurst, John, „The Alleged Miscarriages of Catherine of Aragon and Anne Boleyn", în *Medical History*, vol. 28, nr. 1, 1984, pp. 49–56.
Hiscock, Andrew, „«A supernal liuely fayth»: Katherine Parr and the authoring of devotion", în *Women's Writing*, vol. 9, nr. 2, 2002, pp. 177–198.
Hoffman, C. Fenno, Jr., „Catherine Parr as a Woman of Letters", în *Huntington Library Quarterly*, vol. 23, nr. 4, 1960, pp. 349–367.
Riddle, John M.; Worth Estes, J., „Oral Contraceptives în Ancient and Medieval Times", în *American Scientist*, vol. 80, nr. 3, 1992, pp. 226–233.
Weinstein, Minna F., „Queen's Power: The Case of Katherine Parr", în *History Today*, vol. 26, nr. 12, 1976, p. 788.
Whitley, Catrina Banks; Kramer, Kyra, „A New Explanation for the Reproductive Woes and Midlife Decline of Henry VIII", în *Historical Journal*, vol. 53, nr. 4, 2010, pp. 827–848.

Alte surse:
Davids, R.L.; Hawkyard, A.D.K., „Sir Thomas Seymour II (by 1509–49), of Bromham, Wilts., Seymour Place, London and Sudeley Castle, Glos.", *în The History of Parliament: British Political, Social & Local History*,

http://www.historyofparliamentonline.org/volume/ 1509–1558/member/seymour-sir-thomas-ii-1509–49
Hamilton, Dakota L., „The Household of Queen Katherine Parr", teză de doctorat nepublicată, Somerville College, University of Oxford, 1992; http://humboldt-dspace.Calstate.edu/bitstream/handle/2148/863/hamilton_thesis_complete.pdf?sequence=l.
Letters and Papers, Henry VIII. British History Online, http://www.british-history.ac.uk/search/series/letters-papers-hen8.

